

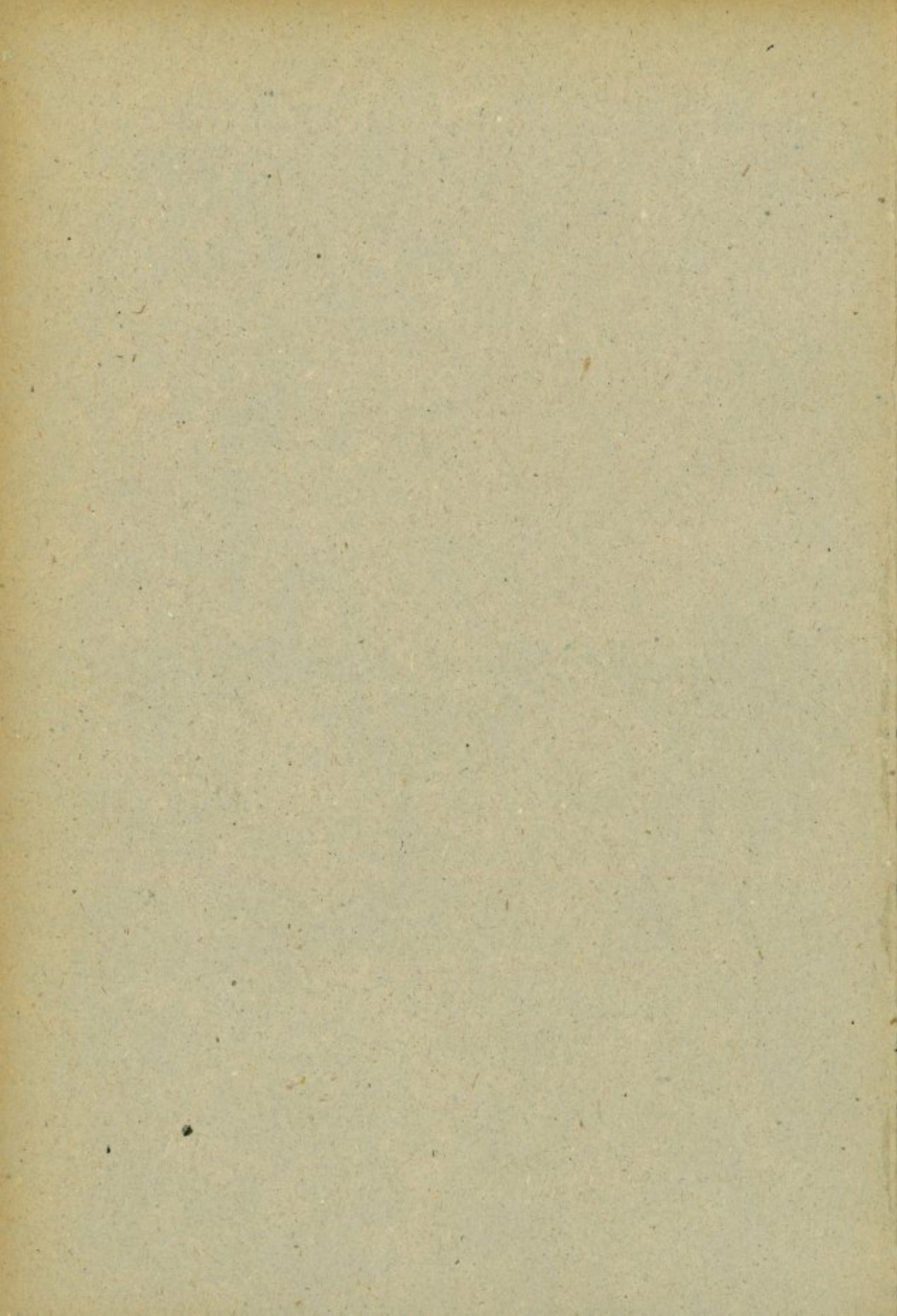

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

**SEJE OD 29. IV. 1965
DO 31. V. 1965**

**LJUBLJANA
1 9 6 6**

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 29. IV. 1965 DO 31. V. 1965

LJUBLJANA 1965

ST-S:17/16J

REPUBLIŠKI ZBOR

22. seja

(29. aprila 1965)

Predsedoval: Tine Remškar,
predsednik Republiškega zbora

Začetek seje ob 11. uri.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišice in tovariši poslanci. Začenjam 22. sejo Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklical na podlagi 2. in 44. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora SR Slovenije.

Svojo odsotnost sta opravičila poslanca: Ivo Janžekovič in inž. Anamarija Turk. S tem ugotavljam, da je današnja seja zbora sklepčna.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 21. seje Republiškega zbora;
2. razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev;
3. slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev;
4. izvolitev podpredsednika Republiškega zbora;
5. izvolitev poslancev v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije;
6. izvolitev predsednika in članov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije;
7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije;
8. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih odborov in komisij Republiškega zbora;
9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije;
10. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije;
11. sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Republiškega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Ali se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ima kdo kak predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 21. seje Republiškega zbora ste prejeli. Ima kdo kake pripombe k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, menim, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev.

Mandatno-imunitetna komisija Republiškega zbora je sklepala o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev na seji dne 26. aprila 1965.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetne komisije, da da poročilo in predlog za verifikacijo mandatov. (Poročevalec mandatno-imunitetne komisije, poslanka Marja Cerkovnik, prebere poročilo komisije. — Glej priloge.)

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo poročilo mandatno-imunitetne komisije in prehajamo na razpravo o poročilu. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče besede, prehajamo na glasovanje o predlogu za verifikacijo. O tem predlogu bomo glasovali v celoti, ker ni primera, da bi bil mandat kakega poslanca oporečen. O verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev glasujejo tudi na novo izvoljeni poslanci.

Kdor je za to, da se sprejme predlog mandatno-imunitetne komisije o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno odločil, da se verificirajo mandati vseh na novo izvoljenih poslancev Republiškega zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na slovesno izjavo na novo izvoljenih poslancev. Besedilo slovesne izjave se glasi:

»Izjavljam, da bom dolžnost poslanca Skupščine Socialistične republike Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju družbene in politične ureditve Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Prosim na novo izvoljene poslance, da besedilo slovesne izjave podpišejo in mi jih podpisane izročijo.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na izvolitev podpredsednika Republiškega zbora.

Ker je dosedanjemu podpredsedniku Republiškega zbora potekla mandatna doba, je potrebno, da zbor izvoli novega podpredsednika zbora. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 120. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora na seji dne 28. aprila 1965 ugotovila, da je potekla mandatna doba dosedanjemu podpredsedniku Republiškega zbora Cveti Žorž.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga, da Republiški zbor izvoli za podpredsednika tovarišico Marijo Mesarič.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo predlog komisije. Ali obstoja morda še kak drug predlog? (Ne.) Ker ni drugega predloga, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se za podpredsednika Republiškega zbora izvoli poslanka Marija Mesarič, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bila za podpredsednika Republiškega zbora soglasno izvoljena poslanka Marija Mesarič. Prosim jo, da prevzame svoje mesto.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, in sicer na izvolitev poslancev v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Ker je petim poslancem, ki jih je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije izvolil na svoji 1. seji dne 25. junija 1963 za poslance v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, potekla mandatna doba, izvoli Republiški zbor novih pet poslancev v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije. Hkrati obveščam zbor, da se je poslanka Vida Tomšič odpovedala funkciji poslanca v Zveznem zboru in je zato treba na njeno mesto izvoliti novega poslanca.

125. člen začasnega poslovnika Republiškega zbora določa poseben postopek za volitve članov Republiškega zbora v Zvezni zbor, in sicer tako, da vodi volitve predsednik zbora ob sodelovanju dveh poslancev, ki ju določi zbor izmed sebe. Voli se tajno z glasovnicami.

O tej točki dnevnega reda se vodi poseben zapisnik. Predlagam, da mi pri volilnem postopku pomagata poslanca Ivan Lužovec in Vida Vajd. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog za kandidate za Zvezni zbor in predlog za kandidata za nadomestne volitve v Zvezni zbor.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 126. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora na seji dne 28. aprila 1965 ugotovila, da je petim poslancem Skupščine SR Slovenije in sicer inž. Mileni Bokša, Jožetu Fendetu, inž. Veljku Križniku, Jožetu Lončariču in Matiji Maležiču, ki jih je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije izvolil za poslance v Zvezni zbor (Zbor narodov) Zvezne skupščine za dobo 2 let, potekla mandatna doba in da se je poslanka Vida Tomšič, ki je bila v Zvezni zbor Zvezne skupščine izvoljena za 4-letno mandatno dobo, odpovedala funkciji poslanca v Zveznem zboru (Zboru narodov), zaradi preobremenjenosti z odgovornimi družbeno-političnimi funkcijami in bila razrešena kot poslanec Zveznega zbora (Zbora narodov) Zvezne skupščine.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga, da Republiški zbor izvoli za poslance v Zvezni zbor (Zbor narodov) Zvezne skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije naslednje poslance Republiškega zbora: Romana Albrehta, Boga Gorjana, Anico Kuhar, inž. Edvarda Perhavca in Slavka Zalokarja ter da namesto poslanke Vide Tomšič izvoli v Zvezni zbor tovarišico Magdo Kočar.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo predlog komisije. Ali je morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da drugega predloga ni. Da bi lahko komisija pripravila glasovnice, odrejam 10 minut odmora. V tem času pa prosim komisijo, da pripravi glasovanje.

(Seja je bila prekinjena ob 11.20 in se je nadaljevala ob 11.30.)

Predsednik Tine Remškar: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Poslance obveščam, da glasujejo tako, da na glasovnici obkrožijo številko pred imenom kandidata, ki ga volijo.

Prosim poslance, da na poziv pridejo po glasovnico, jo izpolnijo in nato oddajo v glasovalno skrinjico. Prehajamo k volitvam in prosim poslanca Ivana Lužovca, da poimensko kliče poslance. (Poslanec Ivan Lužovec kliče poimensko poslance, ki glasujejo.)

Morda kdo od poslancev ni dobil glasovnice? (Ne javi se nihče.) Ker je potrebno, da ugotovimo volilni rezultat, odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.40 in se je nadaljevala ob 11.50.)

Predsednik Tine Remškar: Nadaljujemo sejo. Sporočam zboru, da je od 120 poslancev Republiškega zbora na seji navzočih 112 poslancev. Glasovnice so bile oddane 112 poslancem in je tudi vseh 112 poslancev glasovnice oddalo.

Pri volitvah poslancev v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije so dobili: Roman Albreht 110 glasov, Bogo Gorjan 112 glasov, Anica Kuhar 111, inž. Edvard Perhavec 111 glasov in Slavko Zalokar 110 glasov; pri nadomestnih volitvah v Zvezni zbor pa je Majda Kočar dobila 105 glasov.

Ugotavljam in razgllašam, da so bili v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije izvoljeni: Roman Albreht, Bogo Gorjan, Anica Kuhar, inž. Edvard Perhavec, Slavko Zalokar in Magda Kočar. O izvolitvi bodo poslanci dobili pismena potrdila.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda na izvolitev predsednika in članov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Po 130. členu začasnega poslovnika Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije Republiški zbor odloča vsako leto o sestavu Izvršnega sveta in sicer tako, da potrdi obstoječi sestav Izvršnega sveta, ga izpopolni ali pa izvoli v celoti nov Izvršni svet.

Ker je predsednik Izvršnega sveta tovariš Viktor Avbelj obvestil Skupščino SR Slovenije, da odhaja na novo dolžnost in da se zato odpoveduje svoji funkciji predsednika Izvršnega sveta, je po 185. členu ustave SR Slovenije potrebno, da Republiški zbor v celoti izvoli nov Izvršni svet.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog za kandidata za predsednika Izvršnega sveta.

Franc Simonič: Komisiji za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je bilo na seji dne 28. aprila 1965 predloženo pismo predsednika Izvršnega sveta, v katerem predlaga, da se ga razreši funkcije predsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ker prevzema drugo službeno dolžnost. Razrešitev predsednika Izvršnega sveta ima po 185. členu ustave SR Slovenije za posledico ostavko celotnega Izvršnega sveta.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 184. člena ustave SR Slovenije in 131. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora obravnavala predlog predsednika Izvršnega sveta in predlagala, da Repu-

bliški zbor razreši poslanca Viktorja Avblja kot predsednika Izvršnega sveta in določi kot kandidata za predsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije poslanca Janka Smoleta.

Predsednik **Tine Remškar**: Je morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni drugega predloga, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za kandidata za predsednika Izvršnega sveta soglasno izvoljen Janko Smole.

Prosim tovariša Janka Smoleta, da predloži listo kandidatov za člane Izvršnega sveta.

Janko Smole: Tovarišice in tovariši poslanci! Zahvaljujem se vam za zaupanje, ki ste mi ga izkazali s tem, da ste mi zaupali mandat za sestavo novega Izvršnega sveta. Naloge Izvršnega sveta bodo odgovorne in obsežne. Novi Izvršni svet si bo tako kot že dosedanji prizadeval za uresničevanje načel ustave in zakonov. Prizadeval si bo za tesno in nenehno delovno povezanost s skupščinskimi organi in Skupščino ter za krepitev upravnih organov v smislu načel zakona o organizaciji republiške uprave, ki smo ga nedavno sprejeli. Izvršni svet bo stremel za tem, da bosta samostojnost in s tem tudi odgovornost republiških upravnih organov še bolj utrdila v skladu z zakonom.

Kot politično izvršilni organ Skupščine bo Izvršni svet sodeloval, spremljal in dajal spodbude za izvrševanje nalog na vseh področjih družbenega življenja.

Zavedajoč se vsega tega, predlagam, da Republiški zbor poleg predsednika izvoli še podpredsednika in 9 članov Izvršnega sveta, in sicer, da se za podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije izvoli tovariš Beno Zupančič, poslanec Prosvetno-kulturnega zbora in dosedanji podpredsednik Izvršnega sveta, da se za člane Izvršnega sveta izvolijo: Edo Brajnik, poslanec Republiškega zbora, dosedaj namestnik zveznega sekretarja za notranje zadeve, Rudi Čačinovič, poslanec Republiškega zbora in dosedanji član Izvršnega sveta, tovariš Drago Flis, poslanec Republiškega zbora in do sedaj generalni tajnik Zvezne gospodarske zbornice, Slavko Furlan, poslanec Republiškega zbora in dosedanji član Izvršnega sveta, Majda Gaspari, poslanka Republiškega zbora in dosedanji član Izvršnega sveta, Mirko Jamar, poslanec Republiškega zbora, do sedaj direktor Zveznega zavoda za gospodarsko planiranje, inž. Viktor Kotnik, poslanec Republiškega zbora in dosedanji član Izvršnega sveta, Viktor Repič, poslanec Republiškega zbora, do sedaj sekretar Zveznega zbora Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, Mirko Žlender, poslanec Organizacijsko-političnega zbora, do sedaj predsednik občinske skupščine Maribor-Center.

V svojem imenu in v imenu tovarišev, ki jih predlagam za člane Izvršnega sveta, se za primer, če bo Republiški zbor sprejel moj predlog, obvezujem, da si bo novi Izvršni svet prizadeval, da bo v polni meri izpolnil dolžnosti, ki mu jih nalagata ustava in zakon.

Prosim Republiški zbor, da glasuje o mojem predlogu.

Predsednik **Tine Remškar**: Člane Izvršnega sveta voli zbor potem, ko da komisija za volitve in imenovanja svoje mnenje. Ali lahko da komisija to mnenje takoj? Prosim.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 2. odstavka 184. člena ustave SR Slovenije in 2. odstavka 132. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora na svoji seji dne 28. aprila 1965 že obravnavala predlog za sestavo Izvršnega sveta, ki ga je predložil kandidat za predsednika Izvršnega sveta poslanec tovariš Janko Smole.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije se s predlaganim sestavom Izvršnega sveta v celoti strinja.

Predsednik Tine Remškar: Ker se komisija v celoti strinja s predlaganim sestavom, prehajamo na glasovanje. O predloženi listi glasujemo v celoti. Kdor je za predlagano listo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so soglasno izvoljeni: za predsednika Izvršnega sveta Janko Smole, za podpredsednika Beno Zupančič, za člane pa: Edo Brajnik, Rudi Čačunovič, Drago Flis, Slavko Furlan, Majda Gaspari, Mirko Jamar, inž. Viktor Repič in Mirko Žlender.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

O predlogu odloka je razpravljala zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Ali želi poročevalec zakonodajno-pravne komisije dati še ustno poročilo. (Ne.)

Začenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog na glasovanje. Prosim, kdor je zanj, naj dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, in sicer na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih odborov in komisij Republiškega zbora.

Glede na pravkar sprejeti odlok o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora in glede na to, da je nekaterim poslanecem potekla mandatna doba v dosedanjih odborih in komisijah, je potrebno izvoliti člane na novo ustanovljenih odborov in komisij oziroma dopolniti že obstoječe stalne odbore in komisije z novimi člani.

Ker po 16. členu začasnega poslovnika Republiškega zbora določi Republiški zbor ob vsakokratnih volitvah stalnega odbora in komisije pred začetkom volitev, koliko članov se voli v posamezni odbor oziroma komisijo, predlagam zboru, da določi naslednje število posameznih odborov:

Odbor za družbeni plan, finance in proračun 13 članov, odbor za proizvodnjo in promet 13, odbor za trgovino, gostinstvo in turizem 9, odbor za organizacijsko-politična vprašanja 9, odbor za turizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve 9, odbor za prosveto in kulturo 9, odbor za zdravstvo in socialno politiko 9, odbor za delo in socialno zavarovanje 9 in mandatno-imunitetna komisija 5.

Ali se zbor strinja s tem predlogom, oziroma ali ima kdo kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče drugega predloga, menim, da se Republiški

zbor strinja s predlaganim številom članov posameznega stalnega odbora oziroma komisije.

Prosim poročevalca za volitve in imenovanja, da skupen predlog za izvolitev oziroma dopolnitev vseh odborov in komisij. Besedo ima poslanec Franc Simonič.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 120. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o sestavi in dopolnitvi stalnih odborov in mandatno-imunitetne komisije Republiškega zbora.

I. Z odlokom Republiškega zbora o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora, ki je bil pravkar sprejet, sta bila ustanovljena dva nova stalna odbora Republiškega zbora in sicer odbor za družbeni plan, finance in proračun ter odbor za proizvodnjo in promet. Ker gre za nova stalna organa Republiškega zbora, ju je treba v celoti izvoliti na novo.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga Republiškemu zboru, da se izvolijo v odbor za družbeni plan, finance in proračun: za predsednika Miran Košmelj, za podpredsednika Matija Maležič, za člane: Miran Cvenk, Franc Klobučar, Franci Kolar, Miroslav Kolenko, Jurij Levičnik, Ivan Lužovec, Milan Ravbar, Ivan Ros, Anton Rovtar, inž. Anamarija Turk in Vida Vajd.

V odbor za proizvodnjo in promet: za predsednika Stane Dolenc, za podpredsednika Franc Lubej, za člane: Rafael Baraga, Tone Fajfar, Franc Gorenc, inž. Zdenka Jurančič, Milan Kristan, inž. Lucian Krivec, inž. Veljko Križnik, Franc Leben, Hubert Mravljak, inž. Gregor Pungartnik, Jože Tramšek.

II. V drugih stalnih odborih in mandatno-imunitetni komisiji Republiškega zbora pa je treba nadomestiti poslance, člane posameznih odborov oziroma komisije, ki jim je potekla mandatna doba in razrešiti poslance, članov odborov, ki imajo sicer 4-letno mandatno dobo, pa prevzemajo v organih zbora oziroma Skupščine druge dolžnosti; in slednjič izvoliti v vsak odbor še dva poslanca, glede na povečano število članov stalnih odborov.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga:

1. da se v odboru za trgovino, gostinstvo in turizem, v katerem je potekla mandatna doba poslancem: Davorinu Ferligoju, Ivici Jeršič, Slavku Štruklju in Dominiku Tomažinu, dosedanjim članom odbora, razrešijo poslanci: Jože Tramšek, kot predsednik odbora, Viktor Zupančič kot podpredsednik odbora in Ivan Gorenc kot član odbora in izvolijo: za predsednika Milan Vižintin, za podpredsednika Boris Butina, za člane Marja Cerkovnik, Tone Gornik, Andi Goršek, Franc Klobučar, Franc Lubej, Rado Pušenjak in Franc Rutar;

2. da se v odboru za organizacijsko-politična vprašanja, v katerem je potekla mandatna doba poslancem: Nikolu Belopavloviču, dosedanjemu predsedniku odbora ter inž. Zoranu Pircu, Ani Rozman in Janku Ževartu, dosedanjim članom odbora — razrešijo poslanci: Mitja Stupan kot podpredsednik odbora ter Mirko Draksler in Francka Strmole kot člana odbora in izvolijo: za predsednika Niko Belopavlovič, za podpredsednika Ivan Ros, za člane Miroslav Kambič, Milan Klemenčič, Stane Lavrenčič, Mirko Remec, Mitja Stupan, Vida Vajd in Viktor Zupančič;

3. da se v odboru za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, v katerem je potekla mandatna doba poslancema inž. Jožetu Mušiču, dosedanjemu podpredsedniku odbora in Mirku Grgiču, dosedanjemu članu odbora, — razrešijo poslanci: Vladko Majhen, kot predsednik odbora in Jože Laznik ter Alojzija Doltar, kot člana odbora; izvolijo pa se: za predsednika Boris Kocijančič, za podpredsednika Alojzija Doltar, za člane inž. Matevž Barle, Boris Butina, Milan Kristan, Vladko Majhen, Matija Maležič, Janko Markič in inž. Jože Szabo;

4. da se v odboru za prosveto in kulturo, v katerem je potekla mandatna doba poslancem: Dragu Seligerju, dosedanjemu predsedniku odbora, dr. Milici Bergant, inž. Viktorju Klanjščeku, Jožetu Klingerju in Mitji Vošnjaku, dosedanjim članom odbora, razreši poslanec inž. Ivo Pignar, kot član odbora in izvolijo: za predsednika Drago Seliger, za člane inž. Srečko Klenovšek, Ivanka Koren, inž. Janko Kosovel, Zlatko Kovačič, Albin Kuret, Frančiška Perbil in Janez Šter.

5. da se v odboru za zdravstvo in socialno politiko, v katerem je potekla mandatna doba poslancem dr. Meti Škarja-Škrget, dosedanjemu podpredsedniku odbora ter Radu Dolganu, Stanetu Volku, Branku Zadravcu in Ignacu Zagorcu, dosedanjim članom odbora; izvolijo pa se za podpredsednika Ela Ulrih-Atena, za člane: Radoslav Jonak, Slavka Perger, Ludvik Pušnik, Mirko Remec, Slavko Šemrov in Janez Žnidar;

6. da se v odboru za delo in socialno zavarovanje, v katerem je potekla mandatna doba poslancem Janezu Japlju, dosedanjemu predsedniku odbora, Miroslavu Trunklju in Rudolfu Vrčkovniku, dosedanjima članoma odbora, — razrešita poslanca Marja Cerkovnik in Ivo Janžekovič, kot člana odbora in izvolijo: za predsednika Janez Japelj, za člane inž. Ivica Kavčič, Jože Kolarič, Jože Laznik, inž. Ivo Pignar, Viktor Seidl in Savo Šifrer;

7. da se v mandatno-imunitetni komisiji, v kateri je potekla mandatna doba poslancema Ludviku Jerebicu, dosedanjemu podpredsedniku komisije in Mariji Plavec, dosedanjemu članu komisije, razreši poslanka Marja Cerkovnik, kot predsednik komisije in izvolijo: za predsednika Tone Fajfar, za podpredsednika Zlatko Kovačič in za člana Marija Pleteršek.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Slišali ste predlog komisije za volitve in imenovanja. Ali obstaja še kak drug predlog? (Ne.) Če drugega predloga ni, prehajamo na glasovanje o volitvah članov posameznih odborov in komisij, in sicer za vsak odbor in komisijo posebej.

Kdor je za to, da se v odbor za družbeni plan, finance in proračun izvolijo kandidati po predlagani kandidatni listi, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v odbor za družbeni plan, finance in proračun izvoljeni: za predsednika Miran Košmelj, za podpredsednika Matija Maležič, in za člane: Miran Cvenk, Franc Klobučar, Franci Kolar, Miroslav Kolenko, Jurij Levičnik, Ivan Lužovec, Milan Ravbar, Ivan Ros, Anton Rovtar, inž. Anamarija Turk, Vida Vajd.

Kdor je za to, da se v odbor za proizvodnjo in promet izvolijo kandidati po predlagani kandidatni listi, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v odbor za proizvodnjo in promet izvoljeni: za predsednika Stane Dolenc, za podpredsednika Franc Lubej, za člane: Rafael Baraga,

Tone Fajfar, Franc Gorenc, inž Zdenka Jurančič, Milan Kristan, inž. Lucijan Krivec, inž. Veljko Križnik, Franc Leben, Hubert Mravljak, inž. Gregor Pungartnik in Jože Tramšek.

Kdor je za to, da se odbor za trgovino, gostinstvo in turizem dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav odbora naslednji: predsednik Milan Vižintin, podpredsednik Boris Butina, člani: Marja Cerkovnik, Tone Gornik, Andi Goršek, Franc Klojučar, Franc Lubej, Rado Pušenjak in Franc Rutar.

Kdor je za to, da se v odbor za organizacijsko-politična vprašanja dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav odbora naslednji: predsednik Niko Belopavlovič, podpredsednik Ivan Ros, člani: Miroslav Kambič, Milan Klemenčič, Stane Lavrenčič, Mirko Remec, Mitja Stupan, Vida Vajd in Viktor Zupančič.

Kdor je za to, da se odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav odbora naslednji: predsednik Boris Kocijančič, podpredsednik Alojzija Dolžar, člani: inž. Matevž Barle, Boris Butina, Milan Kristan, Vlado Majhen, Matija Maležič, Janko Markič, inž. Jože Szabo.

Kdor je za to, da se odbor za prosveto in kulturo dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav odbora naslednji: predsednik Drago Seliger, podpredsednik Kristina Lovrenčič, člani: inž. Srečko Klenovšek, Ivanka Koren, inž. Janko Kosovel, Zlatko Kovačič, Albin Kuret, Frančiška Perbil in Janez Šter.

Kdor je za to, da se odbor za zdravstvo in socialno politiko dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav naslednji: predsednik dr. Jože Benigar, podpredsednik Ela Ulrih-Atena, člani: Radoslav Jonak, Slavka Perger, Ludvik Puškin, Mirko Remec, Slavka Šemrov, Bogo Verdev in Janez Žnidar.

Kdor je za to, da se odbor za delo in socialno zavarovanje dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav odbora naslednji: predsednik Janez Japelj, podpredsednik Franc Leben, člani: inž. Ivica Kavčič, Jože Kolarič, Andrej Jermol, Jože Laznik, inž. Ivo Pignar, Viktor Seidl, Savo Šifrer.

Kdor je za to, da se mandatno-imunitetna komisija dopolni po predlogu komisije za volitve in imenovanja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je po sklepu zbora sedanji sestav komisije naslednji: predsednik Tone Fajfar, podpredsednik Zlatko Kovačič, in člani: Bruno Giachin, Marija Pleteršek in Franc Zadavec.

S tem ugotavljam, da je Republiški zbor izvolil oziroma dopolnil vse stalne odbore in svojo mandatno-imunitetno komisijo.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

Predlog odloka, ki ga obravnavajo vsi zbori Skupščine SR Slovenije enakovpravno, je Republiškemu zboru predložilo predsedstvo Skupščine. Predlog odloka je obravnavala zakonodajno-pravna komisija in dala pismeno poročilo. Ali želi poročevalec zakonodajno-pravne komisije dati še ustno obrazložitev. (Ne.) Če ne, dajem predlog odloka v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije.

Na podlagi pravkar sprejetega odloka in ker je potekla mandatna doba nekaterim članom našega zbora, ki so bili doslej v stalnih skupščinskih komisijah, mora naš zbor na podlagi 53. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije izvoliti na njihovo mesto nove člane. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog. Besedo ima Franc Simonič.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije razpravljala o izvolitvi oziroma dopolnitvi stalnih komisij Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora.

1. V novi komisiji Skupščine SR Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z odlokom o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, mora Republiški zbor izvoliti: v administrativno komisijo enega člana, v komisijo za prošnje in pritožbe tri člane.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Republiški zbor izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije poslanca Republiškega zbora Jakoba Žena, v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije poslance Republiškega zbora Mirka Zlatnarja, Plinija Tomasinija in Jelko Firbas.

2. Komisija za volitve in imenovanja je dalje ugotovila, da je v komisiji za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Republiškega zbora Adolfu Ariglerju. Komisija predlaga, da Republiški zbor izvoli na izpraznjeno mesto v komisiji za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora Viktorja Zupančiča.

3. Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je v komisiji za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancema Jožetu Grebenu in Valentinu Hrenu. Dalje, da je treba razrešiti poslanca Republiškega zbora Magdo Kočar, ker se jo predlaga za drugo dolžnost v organih zbora. Komisija za volitve in imenovanja zato predlaga, da

Republiški zbor razreši Magdo Kočar, dosedanjega člana komisije za družbeno nadzorstvo in izvoli v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora Jožeta Tramška, Mirana Cvenka in Rudija Grosarja.

4. Končno je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Republiškega zbora Anici Rajič, dalje, da je treba glede na povečanje števila članov komisije izvoliti v komisijo še dva poslanca Republiškega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja zato predlaga, da Republiški zbor izvoli v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora Borisa Kocijančiča, Ludvika Križmana in Mirka Drakslerja.

Predsednik Tine Remškar: Slišali ste predlog komisije. Ali obstaja še kak drug predlog? (Ne.) Ker ni drugega predloga, dajem na glasovanje predlog, da se v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora izvolijo: Jože Tramšek, Miran Cvenk in Rudi Grosar ter da se razreši dolžnosti člana komisije Magda Kočar.

Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno izvolil v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora: Jožeta Tramška, Mirana Cvenka, Rudija Grosarja ter razrešil Magdo Kočar dolžnosti člana te komisije.

Dajem na glasovanje predlog, da se v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora izvoli Viktor Zupančič. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno izvolil v komisijo za volitve in imenovanja iz vrst poslancev Republiškega zbora Viktorja Zupančiča.

Dajem na glasovanje predlog, da se v zakonodajno-pravno komisijo izvolijo: Boris Kocijančič, Ludvik Križman in Mirko Draksler.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno izvolil iz vrst poslancev Republiškega zbora v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije: Borisa Kocijančiča, Ludvika Križmana in Mirka Drakslerja.

Dajem na glasovanje predlog, da se v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije izvoli iz vrst poslancev Republiškega zbora Jakob Žen. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor izvolil v administrativno komisijo Skupščine Socialistične republike Slovenije Jakoba Žena.

Dajem na glasovanje predlog, da se v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije izvolijo iz vrst poslancev Republiškega zbora Mirko Zlatnar, Plinio Tomasini in Jelka Firbas. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno izvolil v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije: Mirka Zlatnarja, Plinija Tomasinija in Jelko Firbas.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Republiškega zbora ter spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Ker je potekla mandatna doba nekaterim članom komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Republiškega zbora, mora zbor na njihovo mesto izvoliti nove poslance. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 120. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora na seji 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Republiškega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancem Francu Leskovcu, dr. Milici Bergant, inž. Miranu Guzelju in inž. Bogdanu Jesenku, dosedanjim članom komisije; dalje, da je treba razrešiti poslanca Jelko Firbas in Franca Lubeja, dosedanja člana te komisije, ker se ju predlaga za drugo dolžnost v organih zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razrešita Jelka Firbas in Franc Lubej, kot člana komisije ter da se izvolijo za podpredsednika Ivo Janžekovič, za člane pa: Rudi Grosar, Marija Ivkovič, Katica Kozel, Stanko Robnik in Janez Sukič.

Predsednik Tine Remškar: Ali obstoja še kak drug predlog? (Ne.) Če ne, dajem predlog komisije za volitve in imenovanja na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je na podlagi tega sklepa Republiškega zbora sestav komisije naslednji: predsednik Savo Šifrer, podpredsednik Ivo Janžekovič, člani: Rudi Grosar, Marija Ivkovič, Katica Kozel, Stanko Robnik in Janez Sukič.

Ker je potekla mandatna doba poslancema zbora inž. Bogdanu Jesenku in Francu Leskovcu, ki sta bila člana komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, mora zbor na njuno mesto izvoliti nova člana. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, ker je poslancema Republiškega zbora inž. Bogdanu Jesenku in Francu Leskovcu, članoma te komisije, potekla mandatna doba.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Republiški zbor izvoli v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Republiškega zbora Jožeta Ogorevca in Francko Strmole.

Predsednik Tine Remškar: Slišali ste predlog komisije. Ali obstoja še kak drug predlog? (Ne.) Če ne, dajem predlog komisije za volitve in ime-

novanja na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor izmed svojih članov izvolil v komisijo za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije poslanca Jožeta Ogorevca in Francko Strmole.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 22. sejo Republiškega zbora. Skupna seja vseh zborov se bo začela takoj.

(Seja je bila zaključena ob 12.25.)

REPUBLIŠKI ZBOR

23. seja

(28. maja 1965)

Predsedoval: Tine Remškar, predsednik
Republiškega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 23. sejo Republiškega zbora, ki sem jo sklical na podlagi 44. člena začasnega poslovnika našega zbora.

Svojo odsotnost so opravičili: Janko Smole, Ivo Janžekovič, Boris Kocijančič, Ivanka Koren in Anica Kuhar. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 22. seje Republiškega zbora;
2. razprava o aktualnih problemih v gospodarstvu;
3. obravnava in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada Socialistične republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiških upravnih taksah;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiških sodnih taksah;
6. razrešitve, imenovanja in volitve ter
7. poslanska vprašanja.

Ali se strinjate s predloženim dnevnim redom? Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 22. seje Republiškega zbora ste prejeli pismeno. Ali ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče nobene pripombe, smatram, da je zapisnik odobren in da ga lahko podpišem.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na razpravo o aktualnih problemih v gospodarstvu.

Nekatere aktualne probleme v gospodarstvu bomo obravnavali na podlagi informacije o stanju gospodarstva v SR Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965 in na podlagi poročil odbora za družbeni plan, finance in proračun, odbora za proizvodnjo in promet, odbora za trgovino,

gostinstvo in turizem in odbora za delo in socialno zavarovanje. Kot informativno gradivo ste prejeli tudi poročilo o izvajanju politike in tekočih problemih na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1964 in v prvih treh mesecih leta 1965, ter informacijah o nekaterih tekočih problemih s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi.

Na podlagi 109. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora je bilo gradivo za to točko dnevnega reda skupno z vabilom na sejo dostavljeno Izvršnemu svetu. Kot svojega predstavnika je Izvršni svet k tej točki dnevnega reda določil inž. Viktorja Kotnika.

Začenjam razpravo! Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi inž. Viktor Kotnik). Besedo ima inž. Viktor Kotnik.

Inž. Viktor Kotnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Ko razpravljamo o sedanjem stanju gospodarstva, ne moremo mimo tega, da se pri tem ne povrnemo na nekatere značilnosti gospodarskih dogajanj v preteklem obdobju.

Mnogi negativni pojavi, s katerimi se srečujemo letos, imajo namreč svoj koren v izredno neuravnoteženih odnosih našega gospodarskega razvoja v preteklem obdobju. Kot je znano, smo v preteklem letu ob relativno visoki gospodarski aktivnosti doživljali izredno močno ekspanzijo vseh oblik potrošnje, zlasti investicijske. Hkrati pa se je v še ostrejši obliki pojavil že kronični problem naše plačilne bilance, ki ga je povzročil visok porast uvoza in zadolževanje v tujini. Povpraševanje na domačem trgu je kljub relativno visokemu porastu proizvodnje občutno presegalo ponudbo ter je v takih pogojih prišlo do znatnega porasta cen in življenjskih stroškov. Nedvomno je bila prekomerna investicijska potrošnja osnovni vzrok gospodarskih motenj v preteklem letu; stabilizacijski ukrepi, ki smo jih podvzemali že sredi lanskega leta in kasneje, so bili tako prvenstveno usmerjeni na omejevanje investicijske potrošnje ter uveljavljanje večje finančne discipline v investicijski potrošnji, kar naj bi omogočilo večjo usklajenost med skupnimi in blagovnimi skladi ter preprečilo nadaljevanje ostrih inflacijskih tendenc v našem gospodarstvu.

Prvi rezultati teh ukrepov so se pokazali že proti koncu lanskega leta, vendar pa s temi ukrepi še ni bilo mogoče obvladati vseh činiteljev, ki so vplivali na gospodarske nestabilnosti in so le-ti še nadalje delovali tudi v začetku letošnjega leta. Dodatni stabilizacijski ukrepi, ki smo jih sprejeli hkrati z družbenim planom za leto 1965, pa glede na pozno sprejemanje teh planov, na začetku leta še niso mogli imeti večjega učinka.

Podatki in analize o gibanju gospodarstva v začetku letošnjega leta zato še vedno kažejo občutna neskladja med gibanjem proizvodnje in potrošnje. Medtem ko je industrijska proizvodnja v prvih mesecih letošnjega leta nekoliko zaostala za predvidevanji družbenega plana, pa je bila skupna potrošnja v prvem trimesečju letošnjega leta večja za okoli 37 %, investicije so se po določenem zmanjšanju proti koncu preteklega leta ponovno povečale za okoli 36 %, osebni dohodki so bili za okoli 42 % iznad ravni istega obdobja lani, splošna potrošnja pa se je povečala za okoli 21 %. Na področju menjave s tujino je bil po zastoju v prvih dveh mesecih dosežen večji porast izvoza šele v mesecu marcu.

Ti podatki kažejo, da so se najosnovnejši proporciji, ki jih predvideva letošnji družbeni plan, v začetku leta gibali znatno izven predvidenih okvirov. Prikazana gibanja proizvodnje in potrošnje ter zunanjetrgovinske menjave so v prvih mesecih letošnjega leta še nadalje zaostrila položaj na tržišču ter vplivala na splošen porast cen. Cene so porasle tudi na področju industrije, kjer so v pre-

teklih letih obstojali relativno stabilni odnosi. V takšnih pogojih povečanega razkoraka med proizvodnjo in potrošnjo je bilo nujno sprejeti dodatne stabilizacijske ukrepe, ki naj bi omogočili realizacijo osnovne smeri družbenega plana, obenem pa ustvarili tudi osnovne pogoje za nadaljnje izpopolnitve in spremembe gospodarskega sistema, ki so na osnovi resolucije Zvezne skupščine predvideni za letošnje leto.

Delovanje sprejetih ukrepov za omejitev in uskladitev gospodarskih gibanj, ki so bili sprejeti konec marca, je v našem gospodarstvu čedalje bolj očitno, njihova uveljavitev pa je še vedno predmet širokih razprav in naše aktivnosti v izvajanju tekoče ekonomske politike.

Gotovo bo tudi današnja razprava o tekočih gospodarskih gibanjih osredotočena na probleme v zvezi z delovanjem ukrepov za stabilizacijo odnosov v gospodarskem razvoju naše republike. V tej zvezi bi se zato želel dotakniti nekaterih aktualnih problemov.

Posebno mesto med sprejetimi ukrepi ima gotovo odlok o zamrznjenju cen, o katerem je bilo izrečeno največ različnih sodb in kritičnih ocen. Poleg očitka, da gre za čisto administrativen ukrep, ki je v direktnem nasprotju z našim gospodarskim sistemom, pa se po drugi strani neupravičeno pričakuje, da bo samo z zamrznovanjem cen uspelo rešiti večino problemov našega gospodarstva.

V razvijanju našega gospodarskega sistema dobiva tržišče čedalje večji pomen kot faktor proizvodne usmeritve delovnih organizacij, ki krepi interese za pospeševanje proizvodnje, produktivnosti dela in racionalno investiranje. Zato je ena od karakteristik našega gospodarskega sistema — oblikovanje cen na osnovi delovanja tržnih zakonitosti — kar pa se bo uveljavljalo le ob pogojih stabilnejših odnosov med blagovnimi skladi in kupno močjo, kakor so vladali doslej na našem tržišču, ko so se cene formirale stihijsko.

Posebno v lanskem letu je visok porast vseh vrst potrošnje presegel materialne možnosti našega gospodarstva v taki meri, da je naraščanje cen postalo vse bolj splošen pojav. Delovne organizacije so v takih pogojih skušale reševati probleme rasti osebnih dohodkov in skladov z večanjem cen, namesto z večjo produktivnostjo dela in boljšim izkoriščanjem notranjih rezerv. V takšnih nestabilnih pogojih je tudi prehod na ekonomske cene pri nekaterih osnovnih proizvodih s področja industrije in kmetijstva sprožil lani nekontrolirano verižno reakcijo na tržišču in s tem dodatni porast cen. Na začetku letošnjega leta so se problemi cen in tržišča pojavljali še v ostrejši obliki. Tako je samo v teku prvih treh mesecev letošnjega leta prišlo do nadaljnjega porasta cen proizvajalcev za 8 %, v primerjavi z decembrom lani, obenem pa so v istem obdobju porastle cene na drobno za 6 %. Zahtevkov za zvišanje cen je bilo vedno več, zaradi česar je grozilo še nadaljnje poslabšanje položaja na tržišču. V takih pogojih je bilo nujno potrebno podvzeti takšne ukrepe, ki bi v celoti preprečili nadaljnjo neuskklajenost v denarno blagovnih odnosih. Na področju cen je bil v tej zvezi sprejet odlok o zamrznjenju skoraj vseh cen. Čeprav pomeni ta ukrep administrativno rešitev, ki v celoti izključuje delovanje tržišča, pa je bil za rešitev trenutnih gospodarskih problemov nujen. Obenem pa je potrebno še posebej poudariti, da je naloga tega ukrepa, da z umiritvijo tržišča olajša izvajanje usklajevanja cen v zvezi s predvidenim izpopolnjevanjem našega gospodarskega sistema.

Z ukrepom za uskladitev cen smo v mesecu aprilu sicer preprečili nadaljnje naraščanje cen, vendar pa se je hkrati pojavila vrsta problemov, ki nujno spremljajo tak ukrep administrativnega značaja. Odlok o zamrznjenju cen za-

vira racionalni razvoj proizvodnje, zlasti v sedanjih pogojih, ko medsebojni odnosi v cenah še niso usklajeni ter poslujejo zaradi tega delovne organizacije v zelo različnih pogojih, ki niso v skladu z načeli samoupravljanja in delitve po delu. Hkrati slabi pozitivni vpliv konkurence in vpliva negativno na kvaliteto proizvodnje. Razen tega je ta ukrep neenako deloval na položaj v proizvodnji in trgovinskih organizacijah. Tako bi morala trgovina večkrat prodajati blago po starih nižjih cenah, čeprav so posamezni proizvajalci neposredno pred uveljavitvijo odloka o zamrznjenih cenah zvišali cene svojim proizvodom. Logična posledica tega je opuščanje proizvodnje in prodaje takega blaga, oziroma siromašenje trga, po drugi strani pa kopičenje blaga. Čeprav so se posamezni problemi med trgovino in proizvodnjo rešili s prožnejšim izvajanjem predpisov s strani organov uprave in delno tudi s sodelovanjem med gospodarskimi organizacijami samimi, pa kaže vse to, da odloku o zamrznjenju cen ne moremo predpisovati dolgoročnega značaja. Ukinitiv odloka o zamrznjenju cen pa nikakor ne bi smela pomeniti pravice in možnosti za splošno povečanje cen. S politiko stabilizacije bo potrebno skrbeti za takšne odnose, da bo prišlo do sprememb v cenah samo tam, kjer so te korekture glede na pogoje gospodarjenja in tržišča dejansko utemeljene. Pri tem pa bo ostala naša temeljna naloga še naprej, da vzdržujemo čim bolj skladne odnose med kupnimi blagovnimi skladi in se s povečano proizvodnjo prilagajamo potrebam tržišča.

Močan odmev na terenu imajo tudi ukrepi, ki so usmerjeni na omejevanje vseh oblik potrošnje, zlasti investicij. Čeprav je bila večina teh ukrepov nakazana kot potrebnih stabilizacijskih ukrepov že v samem zveznem družbenem planu za leto 1965, pa je konkretizacija teh določil s strani Narodne banke našla gospodarske organizacije in poslovne banke nezadostno pripravljene. Čeprav se že več let poudarja, da zahteva vsako povečanje proizvodnje in blagovnega prometa, razen vlaganj v nove kapacitete tudi ustrezne investicije v trajna obratna sredstva, ki šele omogočajo normalno izkoriščanje novih kapacitet, je močnejšo usmerjenost gospodarstva v naložbe v stalna obratna sredstva zaviral sam sistem delitve dohodka, ki je delovnim organizacijam prepuščal del ustvarjenih sredstev. Ker je liberalna politika kreditiranja obratnih sredstev v celoti zagotavljala podjetjem potrebna obratna sredstva na račun emisije, se je v delovnih kolektivih in poslovnih bankah ustvarilo mišljenje, da je oskrba z obratnimi sredstvi naloga, ki se mora reševati izven proizvodnje. Takšna miselnost se je manifestirala zlasti v lanskem letu, ko je gospodarstvo povečalo svoja stalna obratna sredstva le za okoli 7%, čeprav je njihova realizacija porasla za okoli 28% in so se sredstva njihovih skladov na temelju sprememb gospodarskega sistema večkrat podvojila.

Potrošnja razpoložljivih sredstev v začetku letošnjega leta kaže, da je takšna miselnost prisotna še naprej, saj so se vlaganja v osnovna sredstva v prvih treh mesecih povečala za okoli 37%, čeprav bi se morala ta potrošnja gibati v glavnem na ravni lanskega leta, kar pomeni, da so delovni kolektivi tudi letos pretežni del ustvarjalnega dohodka namenili za osnovna sredstva namesto v obratna sredstva. Kljub zaostrenim pogojem kreditiranja v drugi polovici lanskega leta pa so se ob taki politiki trošenja sredstev še nadalje povečali bančni krediti za obratna sredstva, katerih stanje je bilo konec prvega trimesečja za okoli 20% višje kakor lani v istem obdobju in to predvsem na račun dodatne emisije denarja. Ker bi nadaljevanje takšne potrošnje razpoložljivih sredstev nujno še bolj zaostriло neskladje med proizvodnjo in potrošnjo ter krepilo inflacijska gibanja, je bila uvedba restriktivnih ukrepov nujna. Zato

ukrepom za omejevanje potrošnje ne moremo ugovarjati, saj je njihovo delovanje usmerjeno k bolj smotrnemu gospodarjenju in k intenziviranju proizvodne na osnovi povečanih lastnih obratnih sredstev. Preusmeritev delovnih organizacij na formiranje lastnih obratnih sredstev mora postati del trajne poslovne politike vsake delovne organizacije, kar pomeni, da bodo imeli ti podvzeti ukrepi trajnejšo veljavo.

Podobno moramo oceniti tudi ukrepe na področju kratkoročne kreditne politike, saj se z njimi zapira eden od pglavitnih izvorov inflacijskega financiranja in s tem zagotavlja skladnejše gibanje potrošnje ter stabilnejše odnose na tržišču. Glede na to, da je od uveljavitve konkretnih ukrepov Narodne banke pretekla še prekratka doba, za sedaj še ni mogoče vsestransko oceniti njihovega vpliva na gospodarska gibanja v prihodnjih mesecih, vendar pa nakazujejo zadnji razpoložljivi podatki težo podvzetih ukrepov. V aprilu so se investicijska vlaganja že zmanjšala na lanskoletni obseg. V prvi polovici maja pa je bil obseg investicij že izpod lanskoletne ravni. Hkrati z omejevanjem obsega investicij pa se pojavljajo problemi, kako zagotoviti ustrezno strukturo investicijske potrošnje. Gre predvsem za nemoteno izgradnjo objektov splošnega pomena za razvoj gospodarstva v naši republici, kakor so elektrarne, železarne in objekti, ki naj zagotovijo povečanje izvoza. Večje obveznosti bank in delovnih organizacij za vlaganje v trajna obratna sredstva, zmanjšanje tranš zvezne banke, obvezno polaganje varščin in pokrivanje prekoračitev zmanjšuje razpoložljivi potencial poslovnih bank za financiranje izgradnje teh objektov. Zato se postavlja kot nujna naloga, da vse poslovne banke uskladijo svoje programe investiranja in jih podvržejo ostri selekciji tako, da bo v okviru razpoložljivih sredstev predvsem zagotovljena izgradnja objektov energetike in drugih objektov izgradnje, ki bodo v najkrajšem času omogočili boljšo preskrbo z reprodukcijskim materialom ali pa vplivali na večji izvoz.

V okviru skupnega programa investiranja, ki je že v izdelavi, sodelujejo vse poslovne banke, zato bo tudi izbor objektov rezultat njihove skupne odločitve. To pa zahteva od njih novo kvaliteto dela, ki mora ne glede na težnje in probleme posameznih bank zagotoviti tak izbor objektov, ki bo v največji meri ustrezal potrebam nadaljnega razvoja. Ker razpoložljiva sredstva ne omogočajo predvidene dinamike izgradnje vseh objektov, moramo računati, da bo prišlo v okviru ožjega izbora do podaljšanja rokov in celo do popolne zaustavitve del na posameznih objektih, kar bo nedvomno sprožilo vrsto novih problemov. Ne glede na pomembnost zagotovitve pravočasne izgradnje objektov splošnega pomena pa morajo vse poslovne banke s svojo kreditno politiko dajati prednost oskrbovanju proizvodnje s potrebnimi obratnimi sredstvi, posebno še, če je proizvodnja usmerjena na izvoz.

Tudi to področje kreditiranja odpira nove poglobljene odnose tako med samimi bankami kakor med bankami in delovnimi organizacijami. Obenem pa se s tem povečuje možnost širšega vpliva celotne politike kreditiranja na intenziviranje proizvodnje, kakor tudi na usmerjanje potrošnje razpoložljivih sredstev gospodarstva.

Potrebno je, da se tudi delovni kolektivi sami z večjo odgovornostjo vključujejo v nove zaostrene pogoje gospodarjenja ter odložijo vse tiste investicije, ki ne prispevajo k intenzifikaciji proizvodnje. Čeprav zaslužijo vsi kreditno-monetarni ukrepi, ki so usmerjeni na omejevanje potrošnje, polno podporo, pa se pri njihovem konkretnem izvajanju že pojavlja vrsta problemov, ki izhajajo iz linearnega delovanja posameznih ukrepov, kar onemogoča poslovnim bankam

izvajanje selektivne politike. Problem predstavlja tudi sočasna uveljavitev velikega števila ukrepov, katerih medsebojno delovanje ni bilo v zadostni meri proučeno. Prav zato je dolžnost vseh poslovnih bank, da intenzivno spremljajo in analizirajo delovanje vseh ukrepov ter na temelju dokumentiranih analiz opozarjajo Narodno banko na probleme, ki bi lahko zavrlji normalen razvoj proizvodnje in poslovanja. Že izvršene analize kažejo, da prihaja do večjih problemov poslovanja pri trgovini, poljedelstvu in pri industrijskih podjetjih, ki do sedaj niso zadosti skrbela za oblikovanje lastnih obratnih sredstev, ali pa poslujejo s prekomernimi zalogami. Ker je namen zaostrene kreditne politike vplivati na racionalnejše gospodarjenje, bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo eventualne dopolnitve v izvajanju ukrepov pokrile dosedanje slabosti v poslovanju ter še nadalje podpirale neracionalno gospodarjenje. Ukrepi za omejevanje potrošnje se bodo odrazili tudi na oblikovanje razpoložljivih sredstev proračunov. Uzakonjeno povečanje obvezne rezerve proračunov pomeni zmanjšanje splošne potrošnje, kar naj bi prispevalo k stabilnejšim odnosom na tržišču, obenem pa to zahteva, da se tudi v vseh sprejetih proračunih izvrši nova razporeditev potrošnje, pri čemer pa se ne bi smel poslabšati položaj družbenih služb. Sedanjih ekonomskih težav, neskladij in inflacijskih tendenc ne moremo več reševati z esktenzivnim gospodarjenjem. Naše gospodarstvo je že doseglo takšno stopnjo razvoja, da je za nadaljnji napredek potrebna intenzifikacija celotne proizvodnje. Sprejeti ukrepi za omejitev potrošnje v celoti podpirajo takšno usmeritev. S čimprejšnjo vključitvijo delovnih kolektivov in s poglobljenim samoupravljanjem bomo hitro prebrodili sedanje težave, kar bo najboljša osnova za nadaljnjo izgradnjo našega gospodarskega sistema.

Tovarišice in tovariši poslanci! Poleg investicijske in splošne potrošnje so lani izredno hitro naraščali tudi osebni dohodki, ki imajo v začetku letošnjega leta še bolj poudarjeno tendenco hitre rasti. Ob povečanju skupne mase osebnih dohodkov za 37% se je povečala proizvodnja blaga za široko potrošnjo v industriji le za okoli 12%, kmetijska proizvodnja pa za 4%. Takšna nesorazmerja so nujno morala vplivati na nestabilnost in vznemirjenost tržišča, kar se je odražalo v ustreznem porastu cen in življenjskih stroškov. Vendar pa povečanje osebnih dohodkov samo po sebi ne bi povzročilo takih neskladij, če ne bi obenem s hitro dinamiko rasle tudi ostale oblike potrošnje, predvsem investicije. Zaradi zaostajanja v porastu realne osebne potrošnje v prejšnjih letih in neustrezne strukture razdelitve narodnega dohodka smo v lanskem letu z družbenim planom predvidevali tako dinamiko rasti realne osebne potrošnje, ki bi presegala porast produktivnosti dela.

Takšno politiko zasleduje tudi letošnji družbeni plan. V pogojih uravnoteženega tržišča mora povečanje ene oblike potrošnje nujno spremljati ustrezno zmanjševanje tempa rasti ostalih oblik potrošnje. V naših tekočih gospodarskih gibanjih pa teh premikov nismo dosegli. Ker lani in letos ni uspelo ustrezno zmanjšati dinamike razvoja ostalih vrst potrošnje, zlasti investicij, je to porušilo gospodarsko ravnovesje in povzročilo hitro rast cen in življenjskih stroškov. Zaradi močnih inflacijskih tendenc in hitrega dviga življenjskih stroškov je bilo obenem potrebno ustrezno sproti valorizirati osebne dohodke zaposlenih tako, da je razkorak med nominalnimi in drugimi realnimi osebnimi dohodki postajal vse večji. Na visok porast osebnih dohodkov so proti koncu lanskega leta in v začetku letošnjega leta vplivali predvsem eksterni faktorji, to je visoka rast cen življenjskih potrebščin in spremembe v sistemu delitve dohodka med delovnimi organizacijami in družbo, ki so omogočile hitrejšo prerazdelitev na-

rodnega dohodka v korist osebnih dohodkov. V stabilnih pogojih gospodarjenja so na hitrejšo rast osebnih dohodkov vezani ustrezni pozitivni efekti, ker pospešujeta hitrejša rast življenjskega standarda in večja ekonomska teža osebnih dohodkov dvig produktivnosti dela. V sedanjem gospodarskem razvoju pa kljub nagli rasti osebnih dohodkov ti pozitivni učinki niso prišli v polni meri do izraza in je letos produktivnost dela celo stagnirala. Mislim, da moramo vzrok za takšen razvoj iskati predvsem v dejstvu, da se osebni dohodki v proizvodnji oblikujejo v vedno večjem obsegu pod vplivom zunanjih faktorjev in vse manj na temelju notranjih faktorjev, ki so vezani na uspeh gospodarjenja. V letu 1963 je produktivnost dela pogojevala rast osebnih dohodkov za okoli 50 %. V letu 1964 pa je povezanost med rastjo osebnih dohodkov in rastjo produktivnosti dela postajala vse rahlejša. V prvem trimesečju letos pa ta povezanost praktično ni več obstojala, saj je rast produktivnosti dela pokrivala samo še 8 % povečanja osebnih dohodkov. Na ta način je ekonomska stimulacija sistema delitve osebnih dohodkov močno oslABLJENA. Saj je rast osebnih dohodkov vse manj vezana na rezultate pri delu, obenem pa raste vpliv eksternih faktorjev kot so zaposlenost, rast cen ter ponovna razdelitev dohodka. Zunanji faktorji so npr. v letu 1963 k porastu osebnih dohodkov prispevali 50 %. V prvem trimesečju lani že okoli 60 %, v povprečju leta 1964 80 %, v prvem trimesečju letos pa preko 90 %. Kljub temu, da so izračuni zelo približni, pa vendar jasno kažejo, da so osebni dohodki v zadnjem letu imeli svojo avtonomno dinamiko brez tesnejše povezave z razvojem produktivnosti dela. Hitra rast osebnih dohodkov, ki se oblikuje predvsem pod vplivom zunanjih faktorjev, ne stimulira kolektivov za reševanje notranjih problemov v gospodarskih organizacijah. S stabilnejšimi odnosi na tržišču in z večjo ustaljitvijo gibanja življenjskih stroškov se bodo zmanjšali zunanji vplivi na rast osebnih dohodkov, kar bo imelo za posledico, da bodo delovni kolektivi v večji meri iskali rešitve za rast življenjske ravni znotraj svojih podjetij. Večja stabilizacija trga postaja tako vse bolj nujnost tudi za uspešen prehod na intenzifikacijo celotne proizvodnje. Upravičeno lahko pričakujemo, da bo po sedanji izraziti inflaciji ukrep o zamrznjenju cen vplival na bolj umirjeno rast življenjskih stroškov, s čimer se bo zmanjšal tudi pritisk na hitro valorizacijo osebnih dohodkov, ki bodo tako postali v večji meri odvisni od rasti produktivnosti dela.

Nedvomno je osnova za trajnejšo rešitev težav v našem gospodarstvu le hitro naraščanje produktivnosti dela in intenziviranje celotne proizvodnje. Glede na to, da je mogoče napredek na teh področjih doseči le z doslednejšim povezovanjem osebnih dohodkov z uspehi pri delu, pa se z vso ostrino postavlja problem načina delitve sredstev za osebne dohodke. Informacija, ki jo je pred kratkim izdelal Republiški sekretariat za delo o stanju in problemih izgrajevanja sistemov delitve dohodka gospodarskih organizacij, kaže, da v tem pogledu stanje v naših delovnih organizacijah nikakor ni zadovoljivo. Za ilustracijo bi navedel samo nekaj ugotovitev iz te ankete.

Okoli tri četrtine pravilnikov delovnih organizacij je zastarelih in ne ustreza več današnjim potrebam. Cela vrsta pravilnikov nima osnov, ki bi povezovale osebne dohodke z osebnimi finančnimi rezultati in delovnimi učinki. Ne upošteva kvalitete izdelkov, ne stimulira boljši asortiment proizvodnje in boljše izkoriščanje kapacitet itd. Razen tega delovne organizacije pri delitvi osebnih dohodkov pogosto niso upoštevale določil lastnih pravilnikov, ali pa so delitve sprti prilagajale konkretnim potrebam. Očitno je, da se je ob hitri rasti oseb-

nih dohodkov v gospodarskih organizacijah vse bolj zanemarjalo načelo, da je potrebno osebne dohodke oblikovati v odvisnosti od produktivnosti dela. Vse kaže na to, da je ob tem občutno popustilo tudi prizadevanje delovnih kolektivov za ureditev notranje delitve po delu, čeprav postaja notranja delitev dohodkov vedno očitneje eden od pglavitnih pogojev za uspešno poslovanje delovnih organizacij.

Zato se postavlja pred te delovne kolektive naloga, da svoje pravilnike čimprej prilagodijo in uredijo tako, da bodo ustrezali osnovnim načelom delitve po delu. Potrebno pa je upoštevati, da realizacija delitve po delu ni samo stimulacija za doseganje večjih poslovnih uspehov, temveč pomeni obenem tudi osnovo za urejanje medsebojnih odnosov v delovnih kolektivih.

V sedanjih okoliščinah prehoda na intenzifikacijo gospodarjenja postajajo stroški proizvodnje vse bolj osnovni indikator za racionalno gospodarjenje in celotno poslovno politiko delovnih kolektivov. Zato je potrebno v naših gospodarskih organizacijah uvajati takšne sodobne metode stroškovnega računovodstva, ki bodo omogočale tekoče zajemanje in analiziranje stroškov proizvodnje, čimbolj diferencirano po vseh stroškovnih nosilcih, ki sodelujejo v delovnem procesu.

Na osnovi informacij o gibanju proizvodnih stroškov pa bodo obenem podana najbolj objektivna merila za ugotavljanje doseženih učinkov v posameznih ekonomskih enotah, delovnih skupinah, strokovnih službah in celo na posameznih delovnih mestih.

Izpopolnjeni sistem notranje delitve bi se moral torej nasloniti čimbolj na gibanje stroškov proizvodnje, ker bo na tej osnovi v največji meri upoštevano načelo delitve po delu in ustvarjeni materialni pogoji za stimulacijo celotnega kolektiva in posameznikov pri odkrivanju rezerv v proizvodnji.

Za razliko od gibanj na področju notranje potrošnje, kjer se v začetku leta v glavnem nadaljujejo neskladnosti preteklega leta, pa so bili na področju menjave s tujino doseženi pozitivni uspehi, ki se kažejo v naraščajoči dinamiki izvoza, ki je posebno izrazita v marcu in aprilu in v določeni ublažitvi neskladja med obsegom uvoza in izvoza, čeprav se regionalna usmeritev ob tem ni izboljšala. Ugotavljamo pa, da je bilo doseženo zmanjševanje deviznega deficita v večji meri posledica manjšega uvoza kakor naraščanja izvozne aktivnosti. Tako sta sorazmerno ugodna dinamika proizvodnje in visok porast industrijskega izvoza v glavnem rezultat nadpovprečnega izčrpavanja zalog uvoženega reprodukcijskega materiala. Proizvodno kondicijo pa ogroža poleg tega tudi slaba oskrbljenost z domačimi surovinami. Ta pojav je posebno izrazit v lesni in celulozni industriji, kjer odnosi med gozdarstvom in lesno predelovalno industrijo še niso povsem urejeni.

Čeprav sem malo prej govoril o relativno zadovoljivem izvozu v prvih štirih mesecih, pa je vendar treba to zadovoljstvo jemati z določeno rezervo. Podrobnejša analiza posameznih industrijskih panog kaže namreč drugačno sliko. Tako je lesna industrija, ki je ena izmed najpomembnejših izvoznih panog v Sloveniji, izvozila letos kar za 10 % manj kot v istem obdobju lani. Tudi izvoz tekstilne in usnjarske industrije zaostaja za predvidevanji. To je še posebno zaskrbljujoče glede na močno odvisnost teh panog od uvoza reprodukcijskega materiala. Kovinska in elektroindustrija, ki sta se v preteklih letih zelo počasi vključevali v izvoz, pa nasprotno letos kažeta zadovoljive uspehe, saj je kovinska industrija letos v izvozu trenutno najmočnejša panoga.

Izvozna dinamika industrije je v veliki meri rezultat sedanjega sistema vezave uvoza z izvozom. Prizadevanja posameznih industrijskih panog za večjo vključitev v izvoz, so pogojena z dejstvom, da je njihova proizvodnja v znatni meri odvisna od uvoženega reprodukcijskega materiala. Novi devizni režim, ki temelji na pogodbenem povezovanju uvoza z izvozom, pomeni brezdvomno kvalitetni premik v razdeljevanju deviznih sredstev, saj vnaša v odnose med bankami in gospodarskimi organizacijami element poslovnosti in do neke mere objektivira preskrbo z devizami. Novi devizni režim je dal določene rezultate, vendar pa ga bremenijo še precejšnje pomanjkljivosti in togosti, ki še vedno zavirajo večjo poslovnost gospodarskih organizacij pri intenzivnejšem vključevanju v zunanjetrgovinsko menjavo. Več težav je nastalo že v začetku zaradi sorazmerno počasnega izvajanja tega sistema. Pogodbe med bankami in gospodarskimi podjetji, ki so se pričele sklepati šele meseca marca, še do danes na vseh področjih niso zaključene. Tako stanje je posebno prizadelo tiste gospodarske organizacije, ki so vezane na uvoz z daljšimi dobavnimi roki in so zato ostale brez reprodukcijskega materiala, ter tiste organizacije, ki imajo daljši cikel proizvodnje in bodo zato svoje izvozne in proizvodne zaostanke težje nadomestile.

Sklenitev pogodb je sicer prinesla podjetjem večjo zanesljivost, vendar pa moti dejstvo, da še vedno niso do kraja razčiščeni odnosi med Narodno banko, centralo Jugobanke ter njenimi filialami, kar zavira njihovo poslovnost in elastičnost. Pomemben napredek pa je dosežen s tem, da so postale posamezne filiale Jugobanke samostojnejše pri gospodarjenju z deviznimi sredstvi v okviru prejetih kvot. Filiale Jugobanke namreč lahko sklepajo samostojne pogodbe s podjetji in imajo pri tem možnost, da rešujejo tisto proizvodnjo, ki ustvarja večji devizni učinek ali boljšo kvaliteto deviznih sredstev. Nedvomno vsebuje obstoječi devizni sistem še mnogo administrativnih elementov ter druge večje ali manjše pomanjkljivosti, vendar pa je njegovo dosledno izvajanje v danih pogojih nujno. Seveda bo obstoječi sistem potrebno čimprej izpopolniti tako, da se bo še bolj približal interesom gospodarskih organizacij, predvsem neposrednim izvoznikom. Obenem pa bo potrebno bolj smotno rešiti tudi problem oskrbe kooperantov z devizami.

Mnoge težave pri boljši preskrbi z devizami so združene še vedno s pre-majhnim obsegom deviznih sredstev, kakor tudi z njihovo neugodno strukturo. Upoštevati je namreč treba, da nobena pogodbeni pravica ni uresničljiva, če niso za to podane ustrezne materialne možnosti, te pa so v sedanjem deviznem položaju še vedno zelo omejene. Zato si lahko nadejamo boljšo preskrbo z devizami le v pogojih trajnih in splošnih prizadevanj celotnega gospodarstva za čimvečji izvoz in za njegovo čimboljšo regionalno usmerjenost. V sedanji gospodarski situaciji morajo gospodarske organizacije vsekakor računati z obstoječim deviznim sistemom ter si z vsemi razpoložljivimi sredstvi prizadevati, da se vanj čimbolj uspešno vključijo.

Podvzeti ukrepi za zmanjšanje potrošnje bodo v naslednjih mesecih nedvomno omejevali tudi možnost plasmaja izdelkov posameznih panog industrije na domačem tržišču, to pa pomeni, da bo možno obdržati sedanji tempo proizvodnje in dosedanje izkoriščanje kapacitet samo na temelju povečanega izvoza. Večja usmeritev na tuja tržišča postaja vse bolj pomemben faktor, ne samo za preskrbo s surovinami, temveč tudi za prodajo proizvedenega blaga. Večje vključevanje naše proizvodnje na mednarodno tržišče pa bo nedvomno še bolj zaostriло pomen zniževanja stroškov proizvodnje, večje produktivnosti dela

in preusmeritve zastarele proizvodnje, skratka zahtevalo bo hitrejše vključevanje delovnih kolektivov v proces intenzifikacije proizvodnje.

Problemi razvoja, na katere smo naleteli že v preteklem letu in s katerimi se srečujemo tudi še v začetku letošnjega leta, so še enkrat opozorili na neuskkljenost našega gospodarskega sistema. Že podvzeti ukrepi tekoče ekonomske politike lahko le začasno omejijo obstoječa neskladja v gospodarstvu, ne morejo pa ti ukrepi, zlasti nekateri, predstavljati trajnejše rešitve in zagotoviti dolgoročnejšo osnovo za stabilnejši gospodarski razvoj. Osnovni cilj sprejetih ukrepov je, da z njimi dosežemo čimvečjo omejitev tržišča ter odpravimo neskladnosti med skupnimi in blagovnimi skladi, da bi tako ustvarili nujno potrebne pogoje za izvedbo predvidenih izpopolnitev gospodarskega sistema, ki naj zagotovijo trajnejšo stabilizacijo našega gospodarstva. Neposredne naloge, ki nas še čakajo na področju gospodarstva, zahtevajo intenzivno spremljanje učinkov sprejetih ukrepov in prilagajanje teh ukrepov objektivnim pogojem proizvodnje in menjave, obenem pa zahtevajo tudi maksimalno sodelovanje in angažiranje vseh družbenih čimteljev za doseg ciljev, ki so postavljeni z resolucijo Zvezne skupščine o razvoju gospodarskega sistema ter z drugimi ekonomsko političnimi dokumenti.

Predsednik Tine Remškar: Prosim poslanke in poslance, ki žele razpravljati, da se prijavijo pisмено! Besedo ima poslanec Stane Dolenc.

Stane Dolenc: Tovarišice in tovariši poslanci! Razprava o aktualnih problemih v gospodarstvu v odboru za proizvodnjo in promet je nakazala vrsto težav, ki se pojavljajo v proizvodnji, cestnem gospodarstvu in investicijski potrošnji.

Problemi se kažejo predvsem v zadnjem času, ko imajo vedno večji vpliv na proizvodnjo ukrepi za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu. Kljub temu, da je iz poročila odbora razvidno, kaj je najbolj pereče v naši industriji, želim na kratko opozoriti le na položaj v gospodarskih organizacijah, ki je nastal na podlagi ukrepa, ki določa, da morajo podjetja povečati lastna obratna sredstva sorazmerno z odstotkom povečane realizacije od leta 1963 do leta 1964. Ukrep je bistveno prizadel le nekatera večja podjetja, tu pa se je pokazal z vso svojo ostrino. Kljub temu pa odbor meni, da je bil ukrep nujen, če hočemo, da bodo kolektivi začeli boljše gospodariti. Mnogo gospodarskih organizacij je bilo popolnoma nepripravljenih, predvsem zaradi tega, ker jih dosedanja politika na področju kreditiranja obratnih sredstev ni silila, da bi formirali svoja stalna obratna sredstva. Že v lanskem letu so odbori Republiškega zbora opozarjali na ta problem ob priliki razprav v združevanju sredstev iz poslovnega sklada pri bankah za investicijske naložbe in na drugi strani o dodeljevanju kratkoročnih kreditov. Sedanji ukrep in obstoječe stanje so naša opozorila samo še potrdili, kajti nevzdržno je stališče, da so sredstva za investicijske naložbe in stalna obratna sredstva — dve različni kategoriji. Ekonomika tega ne loči, je pa to v preteklosti ločil sistem, seveda pa s tem ne mislim reči, da je sistem neekonomski.

Pred podjetja so sedaj postavljene zelo težke in odgovorne naloge. Ena je prav gotovo v tem, kako sedaj in v bodoče deliti ustvarjena sredstva. V industriji naše republike so bila podjetja udeležena pri delitvi neto produkta, ki jim je po predpisih pripadal v letu 1964 s 73,4 milijarde več kot v letu 1963, kar nam dokazuje, da se dejansko povečujejo sredstva kolektivov in s tem

krepi materialna osnova delavskega samoupravljanja. Ta podatek pa sem navedel predvsem zaradi tega, ker menim, da ne bi bilo v marsikaterem podjetju danes toliko težav, če bi samoupravni organi in drugi odgovorni činitelji s sredstvi drugače gospodarili. Njihove odločitve ne bi smele stremeti samo za povečanjem osebnih dohodkov in povečanjem investicijskih vlaganj, ampak bi morale upoštevati tudi naložbe v trajna obratna sredstva. V letu 1964 so se neto osebni dohodki v industriji povečali za 35 milijard, to je indeks 143, v večji meri brez pokritja v ustvarjenih blagovnih fondih. Opažamo, da so ukrepi že povzročili določene premike k intenzivnejšemu gospodarjenju, predvsem v tistih gospodarskih organizacijah, ki imajo dobro organizirano analitično službo. To se zlasti odraža v racionalnejši uporabi surovin in pomožnega materiala, v zmanjšanem obsegu del raznih režijskih grup in pomožnih delavnic, pri znižanju vseh vrst proizvodnih stroškov, kakor tudi pri zmanjšanju zalog raznega materiala. Vse to je v pristojnosti kolektivov samih. Menim, da je možno z nekaj truda doseči v sorazmerno kratkem času vidno izboljšanje. Če bi npr. industrijska podjetja znižala samo za 10 % zaloge materiala in zaloge v nedovršeni proizvodnji, glede na to, da so se v letu 1964 dvignile za 52,9 milijarde dinarjev, bi lahko na ta način sprostila najmanj 20 milijard vezanih sredstev. Na področju uvoženih surovin in pomožnega materiala je to tudi pogojeno z večjo poslovnostjo Jugobanke.

Porabljena sredstva v celotnem dohodku predstavljajo zelo visok odstotek, saj znašajo na primer v črni metalurgiji 72,5 %, v povprečju v celi industriji pa 64 %. Če bi gospodarske organizacije dvignile produktivnost za toliko poenov, kolikor je predvidel družbeni plan za leto 1965, če bi se zaradi boljše organizacije dela v tej zvezi povečala proizvodnost in da bi zato samo za en odstotek znižali proizvodne stroške, bi bile gospodarske organizacije udeležene pri delitvi neto produkta s 35 milijardami več kot doslej. Za primerjavo naj omenim, da znašajo samo stroški reprezentance in reklame 1 % od porabljenih sredstev ali 7 milijard.

To so samo nekatere dolžnosti kolektivov pri odkrivanju notranjih rezerv, jih je pa še mnogo več in bodo prav gotovo imele za posledico tudi uspešnejše poslovanje na zunanjih tržiščih. S tem želim povedati, da se težave lahko odstranjujejo predvsem v gospodarskih organizacijah samih in da ne bi kazalo, da bi se gospodarske organizacije še naprej zanašale na morebitna odstopanja od ukrepov za stabilizacijo, razen seveda tam, kjer ti ukrepi resnično prizadenejo posamezna podjetja, ampak ne toliko po vsebini, kakor po času, v katerem morajo prebroditi težave.

Odbor je dalje razpravljal tudi o prometu. Težišče razprave je bilo na problematiki cestnega gospodarstva. Sedanje stanje cest nam narekuje, da storimo vse za realizacijo dohodkov republiškega cestnega sklada. V družbenem planu za leto 1965 je napisano, naj vse družbene skupnosti sodelujejo pri zagotovitvi sredstev za enostavno reprodukcijo in za modernizacijo cestne mreže. Zagotoviti je treba taka sredstva, ki bodo omogočala redno vzdrževanje ter nadaljevanje že začete gradnje važnih cest.

Upravni odbor cestnega sklada je pripravil finančni načrt, upoštevajoč smernice družbenega plana in se je letos z izdatki veliko bolj približal potrebam po vzdrževanju cest, kot potrebam sedmih cestnih podjetij v Sloveniji. Podatki pa kažejo, da ne bodo ustvarjeni predvideni dohodki v višini okoli 10 milijard dinarjev, ampak bodo sredstva predvidena iz republiškega proračuna in iz 15 % obveznega posojila deloma izpadla. Če bi moral sklad glede na to napraviti

rebalans finančnega načrta, ne bodo močnejše prizadeta sredstva za večje in manjše sanacije poškodb zaradi poplav in zime, ker bodo na razpolago sredstva iz 5% proračunske rezerve, ne bo pa denarja za nadaljevanje zasavske in deloma gorenjske ceste. Mislim, da take odgovornosti v celoti ne more prevzeti samoupravni odbor sklada, ker z ustavitvijo del na eni ali drugi cesti nastane velika škoda, restrikcije in rebalansi pa ne bi smeli iti v to smer. Menim, da bi glede na specifičnost celotnega gospodarstva kazalo proučiti, kakšna gospodarska škoda bo nastala zaradi zmanjšanj sredstev v cestnem skladu drugo leto, tako na cestah, kakor tudi na sredstvih uporabnikov cest.

Bivši odbor za industrijo in promet si je ob sprejemanju družbenega plana za leto 1965 prizadeval, da bi z amandmaji podprl izgradnjo hidroenergetskih objektov. Zato je tudi v družbenem planu v tretjem poglavju, ki govori o nalogah in usmeritvi v proizvodnji, napisano: »Zagotoviti je treba pravočasno in učinkovito izvedbo priprav, da se omogoči kontinuiteta v gradnji najvažnejših hidroenergetskih objektov.« Odbor za proizvodnjo in promet, upoštevajoč, da so sredstva za energetiko manjša, kot so bila prvotno predvidena, predlaga, da se v prvi vrsti iz razpoložljivih sredstev financirajo: Srednja Drava, termoelektrarna Trbovlje in toplarna Ljubljana.

Ker bo gospodarska banka uporabila tudi anuitete odpravljenega republiškega družbenega investicijskega sklada za kreditiranje energetike, naj dobijo prej omenjeni objekti prioriteto tudi pri sredstvih iz tega naslova. Iz podatkov Splošne gospodarske banke je razvidno, da je bilo odobreno iz teh sredstev že milijardo in pol sredstev za EKK v Velenju. Če se smatra, da je treba iz teh sredstev financirati samo ta objekt, potem se lahko dogodi, da bodo dela na srednji Dravi ustavljena, EKK pa se bo gradil naprej, za kar menim, da ni v skladu z družbenim planom.

Če imamo v Sloveniji tako strukturo investicijske potrošnje, da zavzemajo infrastrukturni objekti na žalost pretežno večino, bi morale biti odločitve, zlasti ob ukrepih za zmanjšanje investicijske potrošnje, bolj smotrne.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Miran Košmelj.

Miran Košmelj: Tovariši poslanci! Razprava o aktualnih problemih našega gospodarstva odpira poleg vprašanj, ki so obširneje obravnavana v gradivu za današnjo razpravo, še vrsto drugih problemov, ki po svoji pomembnosti niso nič manjši. Menim pa, da se ob naporih za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu vsi ti problemi stekajo k enemu samemu izhodišču, k stroškom naše proizvodnje.

Iz zaključnih računov gospodarskih organizacij je razvidno, da so lansko leto porabljena sredstva predstavljala 72,1% celotnega dohodka slovenskega gospodarstva. V primerjavi z letom 1963, ko so ta sredstva znašala 72,7% celotnega dohodka, bi kazala ta sprememba na določen, čeprav skromen napredek v ekonomičnosti poslovanja naših gospodarskih organizacij. Vendar ta slika takoj zbledi, če upoštevamo močno povečanje cen, oziroma če upoštevamo še nekatere druge okoliščine.

Znano je, da pri nas še vedno neracionalno gospodarimo z materialom, ki predstavlja na skoraj vseh gospodarskih področjih glavno postavko porabljenih sredstev. Presenetljivo pa je tudi dejstvo, da je bilo v 1964. letu slovensko gospodarstvo glede povečane stopnje ustvarjenega celotnega dohodka na enoto porabljenih sredstev na zadnjem mestu med republikami. To kaže, da je slo-

vensko gospodarstvo v ekonomičnosti poslovanja v lanskem letu najmanj napredovalo v državi.

V taki luči dobivajo nekateri ugodni finančni rezultati, ki izhajajo iz ključnih računov, veliko manj ugodno oceno. Če imamo pred očmi, da smo dosegli lanskoletni 14 % porast gospodarstva s tem, da smo povečali za 7 % število zaposlenih in za 24 % naložbe v osnovna sredstva, potem je očitno, da je povečanje čistega dohodka za 38,6 % predvsem posledica spremenjenih odnosov v delitvi dohodka med družbo in gospodarskimi organizacijami in posledica ugodnih tržnih razmer.

Izredno močno povečanje sredstev za osebne dohodke v lanskem letu — bruto za 44 % — bi realno pomenilo gotovo mnogo več, če bi osebni dohodki rasli vzporedno z dvigom produktivnosti dela in ne tako visoko nad njo. Ni odveč, če poudarimo, da se je kljub tako močnemu povečanju sredstev za osebne dohodke udeležba bruto osebnih dohodkov v celotnem dohodku povečala od 13,2 % v letu 1963 na komaj 14,3 % v letu 1964. To pa pove, da se celo s tako visokim letnim povečanjem sredstev za osebne dohodke ni bistveno izboljšala udeležba osebnih dohodkov v strukturi cene. Še vedno nizek delež osebnih dohodkov v strukturi cene kaže seveda na izredno nizko vrednotenje živega dela v našem gospodarstvu, kar hkrati tudi pomeni, da so osebni dohodki še vedno slabotna spodbuda za racionalno poslovanje.

Struktura slovenskega gospodarstva sama po sebi sili in terja odkrivanje in aktiviranje notranjih rezerv v gospodarjenju. Če hočemo zadostno oskrbovati samo našo predelovalno industrijo z uvoženimi surovinami in reprodukcijskim materialom, jo moramo usposobiti za konkurenčen nastop na zunanjem trgu. To pa terja realnejših meril pri priznavanju stroškov naše proizvodnje. Naše gospodarske organizacije bi morale čimprej postati sposobne, da plačujejo dolar toliko, kolikor naše gospodarstvo dejansko stane. To pomeni, da bi naše gospodarstvo moralo formirati prodajne cene dejansko na osnovi nižjih stroškov in se na tej osnovi boriti pri izvozu svojih proizvodov na zunanjem trgu.

Učinkovitost aktiviranja notranjih rezerv je odvisna tako od objektivnih kot od subjektivnih okoliščin. Subjektivni vidiki tega problema so predvsem v tem, ali je naše gospodarstvo že sposobno oceniti svojo perspektivo in ali so znotraj njega zadostne sile, da obračunajo z vsemi elementi, ki socializem, socialistične principe delitve dohodka in osebnih dohodkov po delu, zamenjujejo ali istovetijo s ceneno socialo in predstavljanjem lažnih perspektiv. Treba se bo zoperstaviti temu, da bo družba še vnaprej neprestano reševala gospodarske organizacije, ki bi zaradi slabega gospodarjenja zašle v težak položaj in da bi sanirala podjetja tudi v tistih primerih, ko to ne bi bilo v posebnem družbenem interesu. Menim, da bi se v takih pogojih začeli oblikovati drugačni bolj zdravi odnosi do posameznih danes še zelo kočljivih vprašanj, ki se nanašajo na zniževanje stroškov proizvodnje.

Z druge strani pa ne smemo spregledati, da so naporom za zniževanje proizvodnih stroškov v delovnih organizacijah postavljene tudi objektivne meje. Te postavljajo v prvi vrsti pogoji gospodarjenja, ki izhajajo iz gospodarskega sistema in pa stopnja splošne gospodarske stabilnosti. Če pogoji gospodarjenja niso dovolj spodbudni za dobro gospodarjenje oziroma če ne pritiskajo dovolj na zniževanje stroškov, potem je težko pričakovati učinkovitih sprememb, ki bi zagotovile intenzivnejši gospodarski razvoj. Za sedanjo situacijo je težko reči, da dajejo vsi obstoječi instrumenti in tudi stališča, ki jih zastopajo družbenopolitične skupnosti, zadostno jamstvo za take pozitivne premike.

Mislim, da bi že groba analiza vrste instrumentov pokazala, da so ti vedno v nasprotju s težnjo po zniževanju stroškov. V zvezi s tem moramo obravnavati tudi splošno slabost, lahko rečem slabost vseh družbeno-političnih skupnosti, da takrat ko zbiramo sredstva za splošno potrošnjo, pozabljamo, kakšne so posledice zviševanja stopenj posameznih vrst prispevkov in davkov na stroške proizvodnje. Izkušnje nas že dolgo opozarjajo na to, da povečevanje posameznih vrst potrošnje često močno presega dejanske zmogljivosti naše proizvodnje. Ko odredimo sredstva za posamezne namene splošne potrošnje, še vedno premalo dokumentirano ocenjujemo dosežene in pričakovane učinke posameznih naložb.

Tovariši poslanci! Neodgovorno bi ravnali, če bi ocenjevali bodoče naloge kot lahke. Naša ocena perečih gospodarskih problemov pa bi bila ravno tako zgrešena, če ne bi upoštevali prednosti, ki jih slovensko gospodarstvo brez dvoma ima. Te prednosti so predvsem v sposobnosti in pripravljenosti našega delovnega človeka, ki hoče in tudi zna dobro delati, če ima pred seboj jasno perspektivo in zagotovljeno materialno priznanje za svoje delo. Naša dolžnost je, da mu preko gospodarskega sistema ustvarimo take pogoje, ki hkrati pomenijo tudi preusmeritev našega gospodarstva k intenzivnejšemu razvoju.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima inž. Karmelo Budihna.

Inž. Karmelo Budihna: Tovarišice in tovariši poslanci! V svoji razpravi se želim dotakniti problema, ki je že v obravnavi na sejah odborov vzbudil živahno razpravo in o katerem je že govoril tovariš inž. Kotnik. To je vprašanje investicij v osnovna in obratna sredstva. Menim pa, da to ni naključje in da je glede na aktualnost tega vprašanja nujno, da se mu posveti relativno veliko pozornosti. Ta problem je bil že v preteklem letu predmet pogostih naporov v Skupščini in njenih organih in sicer s stališča kako to vrsto potrošnje, ki ima tako pomemben delež v delitvi narodnega dohodka, spraviti v realni okvir in preprečiti pretirano investicijsko ekspanzijo, ki je v lanskem letu, pa tudi v preteklih letih bila močan izvor inflatornih tendenc z vsemi znanimi posledicami. Pri tem je bilo ponovno ugotovljeno, da je eden od temeljnih vzrokov za tako investicijsko potrošnjo preohlapna kreditna politika, ki je omogočala pretirano investicijsko ekspanzijo v osnovna sredstva, ker je gospodarskim organizacijam dopuščala prelivanje sredstev iz obratnih v osnovna sredstva. Taka politika je omogočala vlaganja v osnovna sredstva tudi v primerih ko sredstva niso bila v celoti zagotovljena posebno še, ker je bil nadzor inšpekcijskih organov pomanjkljiv. Zato so že v drugi polovici preteklega leta bili sprejeti ukrepi za omejitev investicij, ki so investicijsko potrošnjo skušali uskladiti z realnimi možnostmi. Ti ukrepi so se z letošnjim letom še zaostriili. Sedanja razprava o investicijski potrošnji je zato poskušala ugotoviti ali so in v kakšni meri so omenjeni ukrepi že učinkovali in koliko je ponehala investicijska ihta. Statistični podatki za prve 4 mesece in še posebej za prvo polovico maja letos kažejo, da se dinamika porasta investicij umirja in da se je v aprilu že močno približala vlaganjem v aprilu preteklega leta, kar zelo jasno kaže pozitivne učinke zaostrene kreditne politike in drugih restriktivnih ukrepov.

Prizadevanja za usklajitev investicijske potrošnje z realnimi možnostmi in skrčenje izredno široke fronte investicij, ki je spričo močnih podražitev še potencirana, ne bo mogoče uspešno rešiti brez odstopanja od nekaterih postavljenih načrtov in tudi že začete izgradnje objektov. Številne dosedanje

investicije, ki niso imele zadostne materialne osnove, so povzročile, da je potek vlaganj bil izredno počasen in da se je dokončanje izgradnje teh objektov izredno zavleklo. Vložena sredstva ostajajo tako dolgo časa neaktivirana, kar ima izredno neugodne posledice za proizvodnjo in delovno storilnost. Naraščanje vloženi, a neaktiviranih sredstev kaže naslednji podatek iz zaključnih računov gospodarskih organizacij: neaktivirana osnovna sredstva so leta 1962 znašala 69 milijard, leta 1963 92, ob koncu leta 1964 pa 137 milijard dinarjev. To pomeni, da so v letu 1964 neaktivirana sredstva nasproti prejšnjemu letu narasla za 49 %, v zadnjih dveh letih pa so ta sredstva večja kar za 100 %. Res je sicer, da je največ neaktiviranih osnovnih sredstev v industriji, in sicer pri izgradnji energetskih objektov in objektov črne metalurgije, kjer se trenutno izvajajo vlaganja v nove energetske objekte in v velike rekonstrukcije železarn. Hkrati pa ugotavljamo, da so tiste panoge, kjer je stanje neaktiviranih sredstev enako ali pa manjše kot v preteklih dveh letih, samo redka izjema, v večini panog pa neaktivirana osnovna sredstva naraščajo. Če k temu izrednemu porastu neaktiviranih osnovnih sredstev dodamo še dejstvo, da se je vrednost aktivnih osnovnih sredstev v letu 1964 zmanjšala za 2 % nasproti letu 1963, menim, da iz tega izhaja zaključek, da investiramo zelo počasi in da je tej počasnosti osnovni vzrok široka fronta investicij. Neizadostne gradbene kapacitete, kakor tudi nezadostne kapacitete za proizvodnjo ostalih investicijskih materialov so pri tako široki fronti — investicij osnovni vzrok velikim podražitvam. Prav tako menim, da ni brez osnove trditev, da je v tem eden od vzrokov za neustrezno rast produktivnosti dela. Dejstvo je, da neaktivirane naložbe v osnovna sredstva pritegujejo sredstva za njihovo dokončanje, so pa hkrati ta neaktivirana vlaganja prevelika in preširoka, da bi se ob naših materialnih možnostih mogla v kratkem času aktivirati.

Vzrok za številnost začetih investicij je tudi v tem, da gospodarske organizacije ob vlaganju v osnovna sredstva niso vlagala zadostnih sredstev tudi v obratna sredstva. Hkrati pa jih obstoječi kreditni sistem ni navajal k ustvarjanju obratnih sredstev. Tako imamo danes čudno situacijo: na eni strani visoka neaktivirana osnovna sredstva, ki še nič ne vračajo, na drugi strani pa veliko pomanjkanje obratnih sredstev, ki že preti zavreti proizvodnjo. Zato je razumljivo, da je nujna korekcija kreditne politike v tem smislu, da naj gospodarstvo samo zagotavlja sredstva, ki so za povečano proizvodnjo potrebna. Ta politika pa je vnesla v naša podjetja preplah. Ukrepi, ki imajo za cilj uskladiti povpraševanje s ponudbo in ki so v taki situaciji več kot nujni, se dostikrat razglašajo za povzročitelje težav, ki jih imajo številne gospodarske organizacije. V resnici pa ti ukrepi le odkrivajo slabosti v gospodarjenju s sredstvi v številnih gospodarskih organizacijah, slabosti, ki so se akumulirale v teku nekaj let, in ki jih je nujno potrebno odpraviti, če hočemo doseči stabilizacijo gospodarstva.

Zaostritev kreditne politike je nenadoma postavila marsikatero gospodarsko organizacijo v položaj, da bo morala spremeniti svojo prvotno odločitev o usmeritvi sredstev in da se bo treba odreči marsikateri investiciji, ki je sicer lahko koristna, presega pa realne finančne možnosti gospodarske organizacije, posebno še, ker bo potreba po večjih lastnih obratnih sredstvih terjala naložbe v te fonde. Pri reševanju teh vprašanj pa je pogosto zelo škodljiva miselnost, ki je še dokaj udomačena v naših gospodarskih organizacijah, namreč, da skrb za obratna sredstva ni stvar podjetja, pač pa nekoga izven njega, najbrž Narodne banke, ki naj z emisijo novega denarja pokriva te potrebe. To odraža

tudi delitev sredstev gospodarskih organizacij po zaključnih računih za leto 1964, iz katere izhaja, da vsa podjetja niso dovolj računala o potrebah po lastnih obratnih sredstvih. Sorazmerno zelo velik del sredstev so namreč usmerila v sklad skupne porabe. Od približno 100 milijard dinarjev razpoložljivih sredstev so kar 25 % namenile za sklad skupne porabe, kar je za 72 % več kot v letu 1963.

Izvajanje nove kreditne politike in ukrepi za omejitev investicij so hkrati pokazali, da se tudi obveznosti, ki so jih s kreditnimi pogodbami lani in v prejšnjih letih prevzele v naši republiki poslovne banke pa tudi Jugoslovanska investicijska banka močno predimenzionirane, da bi jih lahko v celoti izpolnile. Zelo jasno se je pokazalo, da je nujno potrebno odložiti izgradnjo nekaterih objektov, za druge pa spremeniti dinamiko vlaganj. To je razvidno tudi iz poročila posebne komisije Splošne gospodarske banke SR Slovenije, ki je z upravnimi odbori vseh komunalnih bank obravnavala nastalo situacijo in izdelala predlog skupnega programa najpomembnejših investicij za leto 1965. To poročilo kaže, da bo ob popolni poslovni solidarnosti mogoče nadaljevati z izgradnjo nekaterih tako imenovanih razvojnih objektov s področja energetike in metalurgije, da pa za nekatere druge v letu 1965 ne bo dovolj sredstev. To poročilo obenem opozarja, da bo potrebno tudi v razdelitvi republiških sredstev, ki jih sestavljajo sredstva iz 15 % obveznega republiškega posojila in sredstva anuitet bivšega republiškega investicijskega sklada, izvršiti določene spremembe. To pa ne le zato, ker se sredstva ne bodo oblikovala v predvidenem obsegu, ampak tudi v zvezi s situacijo, ki je nastala na področju kreditiranja iz bančnih sredstev. Razdelitev teh sredstev je odredila naša skupščina s posebnim zakonom, spričo nastale situacije pa bo najbrž potrebno in nujno, da se ta razdelitev spremeni, upoštevajoč pri tem smernice republiškega družbenega plana.

Omejitev investicij v osnovna sredstva in preusmeritev vlaganj v korist obratnih sredstev, ob tem pa zagotovitev zelene strukture vlaganj v osnovna sredstva, s čimer mislim na zagotovitev sredstev za omejeno nadaljevanje vlaganj v razvojne objekte — to so osnovni problemi naše investicijske politike v letošnjem letu, ki so tudi pri razpravah v odborih pritegovali največ pozornosti. Rešitev teh vprašanj ni enostavna niti lahka in zahteva temeljit obračun z dosedanjim gospodarjenjem v mnogih delovnih kolektivih ter spremembo v naši miselnosti. Zato ne more biti rešitev teh vprašanj samo v rokah banke, ampak se morajo pri tem prizadevati tudi vsi drugi faktorji, ki so odgovorni za konsolidacijo razmer na področju investicij.

Trenutne težave v našem gospodarstvu so gotovo posledica dolgotrajnejših disproporcij v naši investicijski politiki. Njihova rešitev je zato eden izmed najpomembnejših pogojev za nadaljnji razvoj našega gospodarskega sistema. Zato ni mogoče pri posameznih kritičnih primerih iskati izhoda v rešitvah, ki bi bile v nasprotju s cilji stabilizacijske politike — v neprincipialnem popuščanju. Po drugi strani pa se mi zdi, da je potrebno kritično spremljati delovanje posameznih instrumentov, s katerimi se izvaja ta politika, da bi se izognili morebitnim negativnim vplivom na proizvodnjo in blagovni promet.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima poslanec Ivan Ros.

I v a n R o s : Tovariši in tovarišice poslanci! Razumljivo je, da so v zvezi z nastalo situacijo mnoge gospodarske organizacije že ali pa še bodo prišle v določene težave. Iz gradiva, ki je bilo pripravljeno za današnjo sejo, namreč povzemam, da »podvzeti ukrepi že zaostrujejo pogoje gospodarjenja in silijo

podjetja k treznejšim in k bolj smotrnim gospodarskim odločitvam. Pri tem pa je prilagajanje gospodarskih organizacij novim pogojem gospodarjenja kakor tudi pozitivni premiki, ki jih za delovne kolektive prinaša stabilizirano gospodarstvo, odvisno od sodelovanja vseh gospodarskih činiteljev in aktivne pomoči celotne družbene skupnosti, prvenstveno pa je to odvisno od prizadevanj gospodarskih organizacij samih.«

Trenutno ne razpolagamo s podatki, kako se gospodarske organizacije prilagajajo novim pogojem gospodarjenja in kakšna je njihova aktivnost pri iskanju lastnih možnosti za rešitev obstoječih in nastopajočih problemov, menim pa, da ocena teh dogajanj v gospodarskih organizacijah ne bi bila optimistična. Kolikor poznam stanje v ožjem teritorialnem področju Murske Sobotne, moram poudariti, da se sicer o teh problemih razpravlja, analizirajo se podatki in predlagajo rešitve, te pa so pod vplivom stališč gospodarskih organizacij usmerjene predvsem na to, kaj naj bi ožja in širša družbena skupnost in drugi odgovorni činitelji zunaj gospodarskih organizacij storili za rešitev perečih vprašanj, kot da njim pripada primarna vloga, da rešijo obstoječe probleme. Res je, da imajo družbene skupnosti številne naloge, ki jih lahko rešijo samo one. Številna nesorazmerja in neskladnosti v gospodarstvu, ki so posledica prejšnjega sistema gospodarjenja, povzročajo v novih pogojih gospodarjenja občutne težave. Ti problemi so take narave, da jih lahko pozitivno rešijo ustrezni organi širših družbenih skupnosti.

O teh problemih ne bi govoril, temveč bi rad sprožil nekatere probleme, ki jih morajo v zvezi z aktualno gospodarsko situacijo reševati delovni kolektivi na področju kmetijstva. Prav tako kot delovni kolektivi na drugih področjih, bi se v sedanji situaciji tudi kmetijske gospodarske organizacije morale bolj obrniti navznoter in poiskati lastne možnosti pri reševanju obstoječih objektivnih, še zlasti subjektivnih problemov ter slabosti, ne pa pričakovati samo olajšave s strani družbe. Pri tem bi poudaril dvoje dejstev, ki jih je treba upoštevati v razpravah o delovnih organizacijah na področju kmetijstva: skoraj vse delovne organizacije na področju družbenega sektorja kmetijstva so v izgradnji, kar v dokajšnji meri narekuje objektivne pogoje gospodarjenja. Kolikor obstojajo večje razlike v opremljenosti med posameznimi organizacijami kot so oblika in kvaliteta zgrajenih proizvodnih objektov, njihova funkcionalna nedograjenost, kakor tudi razlike, ki izvirajo iz lokacije in nerealnega planiranja, so te predvsem posledica subjektivnih činiteljev, ne pa posledica objektivnih okoliščin.

Kolektivi kmetijskih gospodarskih organizacij pa tudi v objektivno enakih pogojih dosegajo zelo različne rezultate, zlasti glede proizvodnih stroškov. To ilustrirajo tudi podatki v pripravljalnem gradivu. Iz tega lahko zaključujemo, da gre tudi na področju kmetijstva za očitne slabosti subjektivnega značaja. To pa daje zelo jasen odgovor na vprašanje, v katero smer je treba zlasti vložiti napore in kdo naj te probleme prvenstveno rešuje.

Mnenja sem, da je danes osnovni problem v kmetijstvu vprašanje rentabilnosti. Na področju kmetijstva pogosto govorimo o nujnosti uvajanja sodobnih tehnoloških procesov v proizvodnjo in o tako imenovanem industrijskem načinu proizvodnje. Mnoge gospodarske organizacije na področju kmetijstva so glede tega storile že precejšen korak. Vzporedno s tem pa bi morali zagotoviti tudi, da nam bo uvajanje sodobnih procesov proizvodnje omogočilo visoko rentabilnost, upoštevajoč pri tem, da ima tudi rentabilnost svoje meje. Glede tega ne moremo mimo nekaterih ekonomskih zakonitosti. Osnova kmetijske pro-

izvcdnje, zlasti v živinoreji, je zemlja in lastna krmska baza. Na to se navezuje vprašanje organizacije dela, kompleksnega sistema nagrajevanja po učinku, zlasti pa je pomembno organizirano spremljanje proizvodnje in tekoče ugotavljanje proizvodnih stroškov ter nenehno iskanje možnosti za znižanje proizvodne cene.

Kot nikjer drugje, nas tudi na področju kmetijske proizvodnje ne more reševati le cena, ki jo družba zagotovi pri prodaji pridelkov. Glede tega se moramo opreti na realne ekonomske pokazatelje, zato ni pomembna samo prodajna cena, temveč moramo uspehe gospodarjenja vse bolj iskati v zniževanju proizvodne cene. Mnenja sem, da so nekatere gospodarske organizacije še vedno premalo usmerile svoje prizadevanje v to smer. V zvezi s tem bi navedel samo nekaj dejstev. Znano je, da se lahko vzreja bekonov in plemenskih svinj precej poceni z uporabo večjega deleža voluminozne krme, lucerne in silaže; pri kilogramu prašičjega mesa celo za 120 dinarjev. Prav tako je znano, da najcenejše pitanje govedi dosežemo s pretežno uporabo voluminozne krme ter, da se koncentrirana krmila uporabljajo le kot dodatna in ne kot osnovna krma. V zvezi s ceno krmil je dosti kritike zaradi visoke cene koruze. Iz podatkov, ki smo jih dobili, je razvidno, da je visoka tržna cena koruze pogojena z njeno visoko proizvodno ceno, ki se giblje od 25 do 106 din za kg. Seveda izhaja to predvsem iz dejstva, da v Jugoslaviji v odnosu na državo, ki je v proizvodnji koruze najcenejša, uporabimo na ha pridelane koruze desetkrat več proizvodnih ur, natančneje 360 ur nasproti 35. Pri tem ima poglaviten delež neustrezna mehanizacija.

Ta dejstva, ki sem jih prej navedel, se pogosto danes pozabljajo, ko se obravnava vprašanje obstoja in novih gradenj pitališč v živinoreji. Proizvajalci v teh obratih navajajo, da njih obstoj ni problematičen ob zadostni zemlji in krmni bazi, ker bi ta dva faktorja omogočila pravilni organizaciji delovnega procesa poleg velike tudi ceneno proizvodnjo. Zdi se mi, da premalo upoštevamo te elemente in da si premalo prizadevamo za ustvaritev teh za proizvodnjo nujnih pogojev.

Zelo pereč je danes problem proizvodnje mleka. Z ustrezno in trajnejšo ekonomsko ceno mleka, ki je sedaj uveljavljena, lahko na tem področju v naslednjih letih dosežemo znatne uspehe. Pri tem prevladuje stališče, da naj ob primerni stimulaciji to proizvodnjo opravlja kmet, ki naj se zanjo specializira in v taki delitvi dela daje za razširjeno reprodukcijo teleta, hkrati pa tudi mleko.

Posebno akuten je danes tudi problem vzreje kvalitetne plemenske živine. Nima je ne kmet in ne družbena posestva; slednja jo pogosto tudi sama kupujejo. Potrebe po kvalitetni plemenski živini pa so izredno velike in če bi se jih v naši državi zavedali, jih ne bi mogli pokriti v nekaj naslednjih desetletjih. Razen tega so cene plemenski živini zelo ugodne, saj dosegajo 2 do 3-krat višjo ceno kot pri pitanem govedu. Manjše težave pri vzreji plemenske živine so zaradi nihanja možnosti prodaje, kar bi morali odpraviti. Poudariti moram, da imajo za vzrejo plemenske živine družbena posestva v Sloveniji izrazite prednosti pred ostalimi predeli. Seveda se tudi v tem primeru postavlja vprašanje zadostne zemlje, zelene krme, pašne in silaže.

Iz tega sledi, da v mnogih kmetijskih gospodarskih organizacijah še vedno ni zadostne orientacije na sistematično in poglobljeno proučevanje vseh notranjih in drugih problemov ter dovolj učinkovitega angažiranja za tvorno uporabo vsega tistega pozitivnega, kar je že znano in dognano. Morda bo kdo

oporekal, da temu ni tako, toda primeri iz dokaj dobro organiziranega kmetijsko-industrijskega kombinata, čigar poslovanje je sicer rentabilno, kažejo, kako težko je ljudi na osnovi ekonomskih izračunov prepričati in jih preusmeriti iz starih navad ali iz že utečenih procesov v novo kvaliteto.

Dovolite mi, da na kratko omenim še dvoje vprašanj. Tu bi se na prvem mestu dotaknil proizvodnje in izkoriščenosti kapacitet v zasebnem sektorju kmetijstva. Podatki nam kažejo tako minimalne uspehe, da kljub nekaterim rezultatom na področju uporabe gnojil in pitanja govedi, v zasebnem sektorju prej stagniramo kot napredujemo. Zlasti nazadujemo glede proizvodnje v sadjarstvu, čeprav imamo izrazito dobre ekološke pogoje, nadalje v proizvodnji mleka, jajc in perutnine. Lahko bi ugotovili, da na vse to vplivajo različni faktorji, ne bi pa smeli prezreti, da v zadnjem obdobju ni čutiti dovolj učinkovitega prizadevanja, ki bi moralo prihajati iz delovnih kolektivov, zlasti iz kmetijskih zadrug, za dvig kmetijske proizvodnje v zasebnem sektorju, za potrebe trga in uvajanje novih proizvodnih odnosov na vasi.

Enostranska usmeritev mnogih kmetijskih zadrug na pogodbeno pitanje govedi, da se doseže premija, je pogosto zameglila vse drugo delo, ki bi ga morala opravljati zadruga, zato so sedaj, ko se ta premija ukinja, mnoge kmetijske zadruge izgubile orientacijo za nadaljnje delo. Prav bi bilo, da se ta problem v odborih podrobneje prouči, hkrati pa naj bi se v zvezi s tem obravnavalo tudi stanje kmetijske pospeševalne in inšpekcijske službe ter naj bi se čimprej našle ustrezne rešitve.

Glede izgub v kmetijskih gospodarskih organizacijah pa bi hotel ta problem ilustrirati s primerom dveh kmetijskih zadrug. Ena od obeh je v preteklem letu zaključila poslovanje z izgubo, druga pa se že nekaj let sanira. Znano mi je, da je v eni zadrugi eden od pomembnih vzrokov izgube pretirano število zaposlenih v upravi in režiji, z neutemeljenimi visokimi osebnimi dohodki zlasti glede na njihovo kvalifikacijo in seveda glede na njihov delovni učinek. Ob izplačevanju 80 % plač so kadri v upravi obravnavane organizacije dobivali še vedno višje osebne dohodke kot kadri kmetijske gospodarske organizacije, ki dela pod enakimi pogoji in je poslovanje zaključila s pozitivnim rezultatom. V drugi gospodarski organizaciji se med drugim navaja, da so vzroki izgube neprestan porast cen na trgu. Res pa je, da je prav ta gospodarska organizacija po vsaki sanaciji najbolj dvigala odkupne cene. Zato sem mnenja, da se ne bi smeli zadovoljiti z utemeljitvami, ki jih navajajo prizadete gospodarske organizacije za nastanek izgub. V bodoče bi morali probleme izgub temeljiteje analizirati in zlasti primerjati te organizacije z drugimi istovrstnimi organizacijami, ki delajo pod precej enakimi pogoji, pa nimajo izgub. Če resno mislimo na stabilizacijo gospodarstva in uveljavitev novih pogojev, ki jih bo prinesel izpopolnjen sistem gospodarjenja, ki bo temeljil na uveljavitvi ekonomskih zakonitosti, potem je v tem prehodnem obdobju posebno v takih gospodarskih organizacijah, ki delajo z izgubo ali na meji rentabilnosti, potrebno vzroke slabega gospodarjenja obravnavati z vso odkritostjo in brez užaljenosti ter pravočasno podvzeti ustrezajoče ukrepe za odpravo vzrokov izgub.

Predsednik Tine Remškar: Prekinjam razpravo in odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.20 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik Tine Remškar: Nadaljujemo sejo zбора. Besedo ima poslanec Franc Lubej.

Franc Lubej: Tovarišice in tovariši poslanci! Med gradivom, ki je bilo pripravljeno za današnja razprava, je tudi posebno »Poročilo o izvajanju politike in tekočih problemih na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1964 in prvem trimesečju letošnjega leta.« Problemi, ki so se v zadnjem času na teh področjih odprli, nedvomno zahtevajo obširnejšo razpravo, posebno, ker gre za nekatere dolgoročneje rešitve. V svoji razpravi se bom zato omejil le na nekaj akutnih problemov s področja kmetijstva.

Čeprav danes še ni mogoče podrobneje analizirati vseh vplivov zadnjih ukrepov v kmetijstvu, pa po grobih ocenah vse kaže, da se tudi na tem področju že pričenjajo reševati nekatera vprašanja, ki so bila doslej marsikje zanemarjena. Pozitivna je ugotovitev, da je večina organizacij v kmetijstvu že pristopila k ukrepom za izboljšanje notranje organizacije dela, in k drugim praktičnim ukrepom za povečanje delovne storilnosti pa tudi k reviziji svojih investicijskih programov. S tega stališča torej nedavno sprejeti ukrepi postopoma dosegajo svoj namen in jim je zato treba dati vso podporo. Spričo velike heterogenosti v proizvodnji, tehnologiji, notranji organizaciji in gospodarskem stanju pa se ukrepi različno odražajo v posameznih kmetijskih organizacijah. Večje težave se pojavljajo v ekonomsko šibkejših kmetijskih organizacijah, ki po številu prevladujejo. To so predvsem organizacije, ki so lansko poslovno leto zaključile z izgubo in tiste organizacije, ki nimajo zadosti obratnih sredstev. Če lahko sedaj že ugotavljamo določene pozitivne učinke sprejetih ukrepov za stabilizacijo odnosov v našem gospodarstvu, pa menim, da moramo kar najhitreje odpravljati tudi nekatere anomalije, ki so jih ti ukrepi prinesli. Kolikor hitreje bomo nastale anomalije odpravljali, toliko hitreje bodo pozitivni učinki sprejetih ukrepov lahko prišli do polnega izraza. Zato je nujno, da sprejete ukrepe izvajamo z vso odgovornostjo, hkrati pa, da se za njih jasno opredelimo in da njihovo pomembnost predočimo vsem delovnim organizacijam, ker se prav v naših delovnih kolektivih ob izvajanju teh ukrepov mora izvojevati odločilna bitka za boljše gospodarjenje, večjo delovno storilnost dela in za spremembo miselnosti v gospodarjenju glede marsičesa. To po mojem mnenju še posebej velja za kmetijstvo, ker so tu nekateri problemi nerešeni že zaradi dosedanjega položaja kmetijskih organizacij glede njihove izgrajenosti, ekonomičnosti in rentabilnosti, obenem pa zaznamujemo veliko družbeno potrebo po vse večji količini prehrambenih proizvodov.

Sprejeti ukrepi naj ne bi ovirali nemoten potek proizvodnje, so pa nekateri znaki, ki kažejo, da so prav v proizvodnji določeni problemi. Pomanjkanje kreditov za obratna sredstva oziroma kreditna nesposobnost nekaterih kmetijskih organizacij sicer do nedavnega ni povzročila večjih zastojev del pri spomladanski setvi, ki je v glavnem zadovoljivo opravljena, nastale pa so resne težave sedaj ob poravnavi računov, tako med organizacijami kakor tudi pri poravnavi računov za odkup tržnih presežkov od zasebnikov. Pri organizacijah, ki so lansko leto zaključile z izgubo, se izredno počasi rešuje vprašanje kritja izgub, zaradi česar imajo nekatere organizacije blokirane račune pri bankah in so tako plačilno nesposobne že dalj časa. Zlasti so glede tega prizadete večje farme, ki kupujejo teleta in živino za pitanje. Plačilna nesposobnost nekaterih kmetijskih organizacij je tako tudi eden od razlogov za nenormalno veliko število praznih stojišč za pitanje govedi v družbenem sektorju. Sedanja plačilna

in kreditna nesposobnost nekaterih organizacij, negotovost glede na bodočo usodo premij za pitanje govedi in s tem povezano ceno mesu ter večja sedanja ponudba včasih tudi ne dovolj dopitane govedi, kakor tudi slaba izkoriščenost kapacitet pitališč, bo imela lahko za posledico manjšo proizvodnjo kvalitetnega govejega mesa, zaradi česar lahko pričakujemo v drugem polletju težave v oskrbi z mesom na notranjem trgu, posebej pa še v izvozu. S Koprskega pa poročajo, da tamkajšnje kmetijske organizacije ne odkupujejo zelenjave, ker nimajo obratnih sredstev, pri čemer med vzroki za to omenjajo tudi nelikvidnost koprške komunalne banke.

Mnenja sem, da bo potrebno čimprej podrobno analizirati stanje obratnih sredstev in njihov vpliv na poslovanje posameznih kmetijskih organizacij. Prav tako bo potrebno čimprej kriti izgube in podvzeti sanacijske ter druge ukrepe pri tistih kmetijskih organizacijah, kjer to vprašanje predstavlja problem. Poudaril bi, da četudi kmetijske organizacije nenehno povečujejo obseg svoje proizvodnje, pa zaradi slabe akumulativnosti in velikih obveznosti, ki izvirajo iz odplačevanja investicijskih posojil, ne bodo v bližnji bodočnosti sposobne same skrbeti za povečanje lastnih obratnih sredstev v sorazmerju z rastjo proizvodnje. Zato je nujno, da se jim v skladu z navodili Narodne banke hitro omogočijo vsaj občasni obratni kredit za lastno proizvodnjo kmetijskih pridelkov in proizvodnjo v kooperaciji. To še toliko bolj, ker se nahajamo v največjem zagonu kmetijske proizvodnje in je zato potrebno, da banke nastale težave čimbolj objektivno in hitro rešujejo, ker prav gotovo ni bil namen sprejetih ukrepov, da bi zmanjševali proizvodnjo.

Zadržal bi se še pri letošnjih investicijah v osnovna sredstva v kmetijstvu. Tudi letos bodo te naložbe nizke, pri čemer naj poudarim, da so kmetijske investicije že tretje leto v nominalnem in tudi v realnem upadanju. Neugodna je tudi letošnja struktura investicij, ker gre v glavnem za dovršitev del, za tehnološke izpopolnitve ter za delne rekonstrukcije. Strukturnih problemov proizvodnje, kakor so proizvodnja sadja in mleka, ter vprašanje mehanizacije ter usposabljanje lani in prej pridobljenih zemljišč, pa z letošnjimi investicijami za osnovna sredstva sploh ne rešujemo. Kolikor iz republiških sredstev ne bi bilo mogoče zagotoviti sredstva za financiranje lanskoletnih obveznosti, za kar so že sklenjene pogodbe ter zajamčiti vsaj minimalna sredstva za udeležbo pri nakupu mehanizacije, se bo to v prihodnje odrazilo v težavah v proizvodnji.

Računati je treba tudi z dejstvom, da bodo kmetijske organizacije svoja minimalna investicijska sredstva, glede na potrebe, morala prvenstveno vlagati v obratna sredstva. Zato je treba to vprašanje čimprej proučiti in poiskati rešitve za zagotovitev vsaj najnujnejših sredstev za investicije v osnovna sredstva v kmetijstvu v letošnjem letu.

Opozoril bi še na problem, ki ga povzemam iz poročila odbora za trgovino, gostinstvo in turizem, da kmetijske organizacije v SR Sloveniji dobijo za 100 dolarjev izvoza živine in mesa le za 14,3 dolarja uvoza reprodukcijskega materiala. Hkrati pa dobijo kmetijske organizacije v Vojvodini, ki so na surovinsko močnem območju, za 100 % več uvoženih krmil ali 29 dolarjev uvoza za 100 dolarjev izvoza. Naša industrija močnih krmil nima na zalogi dovolj soje, arašidov, mleka v prahu, ribje moke in vitaminov, ker smo glede teh surovin v celoti odvisni od uvoza. Za najavljen kontingent uvoza teh surovin za našo republiko na bazi obračuna 14,3 dolarja uvoza na 100 dolarjev izvoza je treba vnaprej plačati milijardo 300 milijonov dinarjev, za kar pa ni odobrenih kreditnih sredstev in obstoja bojazen, da še tega reprodukcijskega materiala ne

bomo v celoti dobili. Za gozdarstvo je trenutno najvažnejše vprašanje, da gozdarske organizacije povečajo proizvodnjo vseh, zlasti pa najbolj kritičnih asortimentov predvsem celulozni les iglavcev, kjer že sedaj ni uskladitve med predvidevanji plana, predvidenim obsegom sečnje po gospodarskih organizacijah in predvidevanji papirne industrije. To bi lahko že sedaj neugodno situacijo glede celuloznega lesa še bolj zaostrilo proti koncu letošnjega in v začetku prihodnjega leta.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima inž. Lucijan Krivec.

Inž. L u c i j a n K r i v e c : Tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi govoriti o nekaterih aktualnih problemih v kmetijstvu, od katerih jih je nekaj že nakazal tov. Lubej.

Dosedanji razvoj socialističnega sektorja kmetijstva bi lahko razdelili v dvoje obdobje. Za prvo obdobje, ki zajema čas od leta 1945 do leta 1957, je značilno formiranje večjih ali manjših kmetijskih organizacij, ki so predstavljala multiplicirana kmečka gospodarstva. Značilnost take kmetijske organizacije je avtarktičnost v gospodarjenju, kar ima za posledico raznolik in širok asortiment proizvodnje. V takem gospodarstvu ni bilo mogoče razviti modernih tehnoloških postopkov in racionalizacijo proizvodnje. S takim načinom proizvodnje, posebej še zaradi nenehnega porasta mestnega prebivalstva, kmetijstvo ni moglo zadovoljiti nastalih potreb v preskrbi. To velja toliko bolj za Slovenijo. Potrebno je bilo zato hitro in močno povečati kmetijsko proizvodnjo. Nosilci te povečane proizvodnje naj bi bili predvsem na novo izgrajeni na moderni tehnologiji temelječi specializirani kmetijski obrati.

Na podlagi teh ugotovitev in potreb se je od leta 1957 naprej začela tako v Sloveniji kot v vsej Jugoslaviji izgradnja in organizacija tako imenovane velike farmske proizvodnje. Prvi rezultati specializiranih farmskih obratov so hkrati narekovali integracijo posameznih panog, ki so se med seboj proizvodno dopolnjevale v kompleksna gospodarstva za proizvodnjo končnih potrošniških dobrin. Vzporedno z razvojem in izgradnjo modernega socialističnega sektorja pa se je razvilo tudi združništvo in kooperacija z individualnimi kmetijskimi proizvajalci.

V nadaljnji razpravi bi želel v kratkih obrisih prikazati nekatere dosežke družbenega sektorja kmetijstva, ki so po mojem mnenju v sedanjem času posebno interesantni. Pri tem bi se omejil predvsem na področje živinoreje in poljedelske proizvodnje, kjer so vprašanja trenutno najbolj aktualna.

Vlaganja v družbeni sektor kmetijstva v zadnjih letih so že dala določene rezultate, kar je razvidno tudi iz podatkov o tržnih presežkih živalskih proizvodov iz družbenega sektorja, ki so se v obdobju od leta 1959 do leta 1964 gibali takole: če vzamemo pri proizvodnji mleka leta 1959 kot osnovo z indeksom 100, znaša indeks leta 1964 167; pri izreji prašičev je indeks leta 1959 100, v letu 1964 488; pri govedu za klanje je indeks leta 1959 100, v letu 1964 653; pri perutnini je indeks leta 1959 100, v letu 1964 3467; v proizvodnji jajc znaša leta 1959 indeks 100, v letu 1964 649. Tržni presežki živalskih proizvodov iz zasebnega sektorja pa so v letu 1964 nasproti letu 1959 naslednji: pri mleku je leta 1959 indeks 100, v letu 1964 79, pri prašičih je leta 1959 indeks 100, v letu 1964 43, pri govedu za klanje je leta 1959 indeks 100, v letu 1964 106, pri perutnini je leta 1959 indeks 100, v letu 1964 57 in v proizvodnji jajc je leta 1959 indeks 100, v letu 1964 46. Skupni odkup živalskih proizvodov pa je bil,

če vzamemo leto 1959 kot osnovo — 100, v indeksih leta 1964 pri proizvodnji mleka 106, pri prašičih 73,6, pri govedu za klanje 150,3, pri perutnini 2043 in v proizvodnji jajc 87,8.

Obenem s porastom tržnih presežkov in družbenega sektorja pa je z uvedbo novih tehnoloških procesov rastla tudi delovna storilnost v družbenem sektorju. Tako je leta 1950 znašal normativ pri oskrbi krav 10 do 12 glav na enega delavca, danes pa oskrbuje en delavec v novo zgrajenih farmah 25 do 30 krav. Pri vzreji mlade plemenske živine je bil leta 1950 normativ oskrbe 50 živali na zaposlenega, danes pa oskrbuje en delavec od 300 do 2000 živali. Pri vzreji svinj pa so normativi oskrbe porastli v primerjavi z letom 1950 od 15 plemenskih svinj ali 120 pitancev na 50 do 100 plemenskih svinj ali 600 do 1200 pitalcev na delavca. Še večje razlike v produktivnosti pa so pri perutnini, kjer je število oskrbovanih živali na delavca poraslo od 500 na 5000 kljunov itd.

Nova tehnologija v sodobnih farmah je dala tudi nove tipe proizvodov in sicer v perutninarstvu se je pojavil »brojler«, v svinjereji izrazito mesnati prašič in bekon, v govedoreji pa »baby beef«. Ti novi proizvodi so nam omogočili, da smo se lahko vključili na svetovni trg ne samo z večjimi količinami, temveč tudi z novimi kvalitetami proizvodov. Izvoz živinorejskih proizvodov je toliko bolj interesanten za družbeno skupnost, ker je usmerjen izključno na področja konvertibilnih valut, prav tako pa tudi zaradi tega, ker daje za ta izvoz najnižje izvozne premije. Podatki o izvozu živinorejskih proizvodov so naslednji: leta 1959 je znašal ta izvoz 5 950 000 dolarjev, leta 1963 pa se je dvignil na 17 500 000 dolarjev, kar je za 195 % več kot v letu 1959. V letu 1964 smo zaznamovali manjši padec izvoza goveda zaradi omejitve izvoza mesa v turistični sezoni.

Kljub porastu proizvodnje in doseženim tehnološkim uspehom pa se je zaradi izredno hitrega vzpona te panoge in zaradi splošnih gospodarskih težav pojavilo v živinoreji družbenega sektorja vrsta ekonomskih problemov. Med poglobitnimi problemi je predvsem ta, da živinorejska proizvodnja pri nas ni akumulativna. Osnovni vzrok te akumulativnosti je stalno obstoječe nesorazmerje med cenami reprodukcijskega materiala in ceno končnih produktov. To nam potrjujejo tudi naslednji podatki: za liter mleka dobi pri nas proizvajalec kilogram krmne mešanice, v Italiji pa 1,1 kg, v Franciji 1,15 kg in v Nemčiji 1,20 kg. Za kilogram žive teže prašiča dobimo pri nas 6 kg koruze, v Italiji 10 kg koruze, v Franciji 11 kg koruze in na Danskem 10 kg ječmena. Za kilogram žive teže goveda pri nas 6 kg krmne mešanice, v Nemčiji pa 10 kg, v Franciji 9,6 kg in v Italiji 7,5 kg. Obratno pa mora pri nas proizvajalec za traktor z močjo 30 konjskih sil dati v mleku količino, za katero, če jo vzamemo kot osnovo z indeksom 100, znaša indeks v Zahodni Nemčiji 47,1, na Nizozemskem pa 48,2; na osnovi svinjskega mesa pa so indeksi naslednji: pri nas 100, v Zahodni Nemčiji 45,6, na Nizozemskem 40,5. Na osnovi govejega mesa so indeksi: pri nas 100, v Zahodni Nemčiji 49,1, na Nizozemskem 24,9. Na osnovi pšenice znašajo indeksi pri nas 100, v Zahodni Nemčiji 41,6, na Nizozemskem 48,6. Iz navedenih podatkov izhaja nevzdržno stanje, v katerem imamo na eni strani liberalizirane cene za surovine, ki v naših pogojih izredno oscilirajo, na drugi strani pa administrativno določene cene za končne proizvode, zato lahko trdimo, da velja zamrzovanje cen, kakršno je sedaj uveljavljeno za druge proizvode, v živinoreji dejansko že vrsto let.

Naslednji problem izvira iz investicijske politike pri izgradnji družbenega sektorja v kmetijstvu. Obseg investicij v kmetijstvu je od leta 1962 naprej

zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v stalnem upadanju. Iz skupščinskega gradiva, ki je bilo pripravljeno za današnjo sejo, je razvidno, da pada delež kmetijskih investicij v skupnih investicijah v SR Sloveniji po letih takole: leta 1961 16,4 %, leta 1962 15,6 %, leta 1963 14,5 %, leta 1964 10,7 %, za leto 1965 pa znaša predvideni delež 10 %. Iz tega materiala je tudi razvidno, da prispeva pretežni del investicijskih sredstev še vedno federacija, v manjši meri republika, zelo majna pa so lokalna investicijska sredstva. Taki viri financiranja nam tudi kažejo, da občine v glavnem niso zainteresirane za vlaganje v kmetijstvo. Vzrok za to je v neakumulativnosti te panoge. Še manj so za vlaganja v kmetijstvo zainteresirane poslovne banke. Podatek iz omenjenega gradiva sicer kaže, da je udeležba bančnih sredstev v financiranju kmetijstva večja od občinskih, vendar gre to predvsem na račun kratkoročnih premostitvenih kreditov. Pereč problem pri vlaganjih v kmetijstvo je predstavljala pogostokrat tudi togost sistema delovanja kreditov v obliki vnaprej postavljenih limitnih zneskov na stojišče pri izgradnji hlevov, limitirane cene za ha pri nakupu zemlje, vse to pa enotno za celotno področje Jugoslavije. Zaradi neakumulativnosti kmetijske panoge, predvsem živinoreje, so tudi roki za vračanje kreditov še vedno prekratki. Zvezni organi so sicer v začetku letošnjega leta odobrili podaljšanje rokov za nekatere kredite, takih olajšav pa še niso sprejeli republiški in občinski organi za kredite iz republiških lokalnih družbenih investicijskih skladov kot tudi ne poslovne banke za kredite iz njihovih sredstev.

Izredno aktualen in pereč pa je problem, ki se je v težji obliki pojavil šele v zadnjem času, namreč splošno pomanjkanje obratnih sredstev. Za kmetijske organizacije je značilno, da poslujejo v pretežni meri z občasnimi krediti za obratna sredstva. Ti občasni krediti pa so izpostavljeni stalnim spremembam v načinu dodeljevanja, kar ustvarja negotovost in celo zastoje v proizvodnji ter povečane stroške.

K negativnim posledicam načina kreditiranja kmetijstva moramo dodati še nestabilnost cen in hitro spreminjanje predpisov o premijah in regresih, zaradi česar je onemogočeno usmerjanje posamezne proizvodnje na daljše obdobje. Zaradi nihanja cen smo sedaj pred četrtrim pokolom svinj v Jugoslaviji. Zaradi nejasnosti glede ukinitve premij predvidevamo velik padec pitanja goveje živine. Te težave se prenašajo tudi na živilsko predelovalno industrijo.

Navedel sem že, da je izvoz kmetijskih proizvodov izredno interesanten tako za gospodarske organizacije kakor tudi za družbeno skupnost. Nastajajo pa problemi zaradi neizdelanega deviznega režima. Prav zaradi tega so kmetijske organizacije v SR Sloveniji pri dodeljevanju deviz za uvoz reprodukcijskega materiala diskriminacijsko obravnavane. Od skupne vrednosti njihovega izvoza so kmetijske organizacije v Sloveniji dobile le 14,3 % deviznih sredstev za uvoz, medtem ko so hkrati dobile organizacije v Vojvodini 29 %. Tudi retencijska kvota je za kmetijske organizacije nižja kakor za druge. V letu 1964 je znašala le 3 % od ustvarjenega izvoza. Vendar tudi ta nizka retencijska kvota ni bila vedno likvidna. Tisti del retencijske kvote, ki je ostal ob koncu preteklega leta neizkoriščen, pa je bil na osnovi navodila Narodne banke blokiran v višini 75 %. Zaradi vsega navedenega ima živinoreja kljub relativno nizkim potrebam pri uvozu in kljub izvozu na konvertibilna področja, številne odprte probleme v uvozu deficitarnih surovin. Vsi ti problemi in težave v poslovanju pa so najbolj potencirani v živinorejskih kmetijskih organizacijah, zlasti v tistih, ki so zgrajeni pod neugodnimi kreditnimi pogoji. Pri tem pa kažemo do takih

organizacij vse premalo razumevanja in jih prepuščamo nestrokovnemu obravnavanju s strani nepoučenih ljudi in novinarjev v primeru negativnih poslovnih rezultatov.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima poslanec Franc Leben.

Franc Leben: Tovarišice in tovariši poslanci! Čeprav sem o sistemu notranje delitve dohodka v gospodarskih organizacijah razpravljal že na predzadnji seji našega zbora, ki je bil 16. aprila t. l., pa menim, da je spričo sedanje gospodarske situacije ta problem toliko aktualen, da je treba ponovno opozoriti na nekatera še nerešena vprašanja oziroma deformacije, ki nastopajo v sistemu notranje delitve dohodka v gospodarskih organizacijah.

Če primerjamo med seboj podatke o porastu nominalnih osebnih dohodkov s podatki o porastu delovne storilnosti, zasledimo pri tem kaj negativne tendence. Tako za prve tri mesece letošnjega leta ugotavljamo, da produktivnost dela občutno zaostaja za porastom nominalnih osebnih dohodkov. Gradivo, ki je bilo pripravljeno za današnjo sejo, navaja, da je produktivnost v prvem trimesečju letos v primerjavi s povprečjem preteklega leta padla za 4,1 %, oziroma da se je če jo merimo v odnosu do prvega trimesečja lanskega leta zvišala le za 1,2 %.

Hkrati pa ugotavljamo pretiran porast nominalnih osebnih dohodkov, ki inflacijsko vplivajo na notranje tržišče. Taka situacija potrjuje, da je poleg ostalih negativnih pojavov v gospodarstvu prišlo v gospodarskih organizacijah tudi do občutnih deformacij v sistemu notranje delitve dohodka. Drugače ni mogoče pojasniti tolikšno neskladnost med porastom delovne storilnosti in porastom nominalnih osebnih dohodkov. Zato bom skušal poleg že zbranih ugotovitev na tem področju podrobneje orisati še nekatere probleme, ki po mojem mnenju prav tako povzročajo neskladje med gibanjem osebnih dohodkov in delovno storilnostjo.

Eden od teh problemov izhaja iz ekonomsko politične smernice, da naj realni osebni dohodki rastejo nekoliko hitreje kot delovna storilnost, ki je bila sprejeta v preteklem letu. Taka usmeritev je bila iz političnih in gospodarskih razlogov pravilna in upravičena. Vendar menim, da začetek takšne politike glede porasta osebnih dohodkov ni bil časovno usklajen z gibanjem drugih oblik potrošnje, predvsem z gibanjem investicijske potrošnje. Namen sprejete usmeritve je bil, da naj bi ob zmanjševanju investicijske potrošnje hkrati porastla sredstva za povečanje realnih osebnih dohodkov. Rezultat izvajanja te ekonomsko politične smernice nam je znan: investicijsko potrošnje nismo zmanjšali, obenem pa so osebni dohodki rastle hitreje, kot smo s sprejeto smernico to nakazali. Zato sodim, da bi morali za hitrejšo rast realnih osebnih dohodkov najprej občutno zavreti investicijsko potrošnje in to najmanj za obdobje enega leta, da si tako ustvarimo več materialnih in deviznih rezerv, šele na tej osnovi pa ustvariti možnosti za povečevanje realnih osebnih dohodkov. Mi pa smo to izvajali v eni sapi, hkrati pa tudi nedosledno v odnosu na politiko sprejeto v družbenem planu. Vsak premik med oblikami potrošnje še posebno med osebno in investicijsko potrošnje zahteva določen čas. Če želimo povečati realne osebne dohodke in za toliko znižati investicijsko potrošnje, pomeni, da moramo v bodoče proizvajati manj opeke in cementa, pa več kruha in mesa. Takšen premik v proizvodnji pa zahteva določen čas za njeno prilagoditev go-

spodarskim in družbenim spremembam, predvsem pa ustvaritev potrebnih materialnih in denarnih rezerv.

Naslednji premik v delitvi osebnih dohodkov, ki je prav tako deformiral sistem notranje delitve dohodka in povzročil določena uravnilovska gibanja, je rezultat gesla, da je potrebno hitreje povečevati najnižje osebne dohodke. Tudi ta ekonomsko politična smernica je bila sicer pravilno zastavljena, vendar se je realizacija te politike v gospodarskih organizacijah v precejšnji meri zmaličila, na kar so vplivali tudi nekateri činitelji izven samih organizacij. Namesto, da bi se takšna politika delitve osebnih dohodkov izvajala preko raznih stimulativnih oblik notranjega sistema delitve, so se enostavno povečevale postavke, mesečne plače in podobno; ne da bi to povečanje osebnih dohodkov bilo povezano z večjo proizvodnjo in delovno storilnostjo. Če razen tega upoštevamo, da imamo v gospodarskih organizacijah še vedno od 22 do 72 % takšnih delovnih mest, na katerih se obračun dela in osebnega dohodka opravlja po času, je razumljivo, da se je politika zviševanja najnižjih osebnih dohodkov pretežno izvajala s preprostim zvišanjem nominalnih osebnih dohodkov. Tako se je omenjena politično-ekonomska smernica v delitvi osebnih dohodkov močno izrodila in krepila inflacijske tendence.

Nadaljnji premik v delitvi osebnih dohodkov, ki je prav tako pripomogel k deformaciji sistema notranje delitve, je posledica zvišanja nominalnih osebnih dohodkov na račun določenih podražitev v preteklem letu, kot na primer zaradi podražitve kruha. V zveznem merilu so izračuni pokazali, da naj bi se zaradi podražitve kruha adekvatno zvišali osebni dohodki za 1500 din na zaposlenega. V SR Sloveniji smo smatrali takšno zvišanje za neustrezno, zato smo se oficialno odločili za zvišanje osebnih dohodkov za 3000 din na zaposlenega. Vendar je znano, da so se v posameznih gospodarskih organizacijah in gospodarskih panogah zaradi te podražitve zvišali osebni dohodki tudi za 7000 din na mesec. Tudi to povečanje osebnih dohodkov se v precejšnji meri ni vključilo v sistem notranje delitve, temveč se je izplačevalo pretežno kot dodatek zaradi podražitve kruha.

Posledice takšne delitve osebnih dohodkov so povzročile nadaljnje poglobljanje disproporcij med nominalnimi osebnimi dohodki in delovno storilnostjo. Takšna delitev osebnih dohodkov je spodbudila uravnilovske tendence in ob stalnem povečevanju življenjskih in ostalih stroškov, bolj usmerjala delovne kolektive navzven kot navznoter.

To trditev nam potrjuje tudi gibanje povprečnih osebnih dohodkov v gospodarstvu za nekatere mesece leta 1964: povprečje osebnih dohodkov za januar in februar lani je bilo 37 386 din, v aprilu je bilo povprečje 42 309 din, v juniju že 48 074 din, v oktobru 51 320 din in je v decembru povprečje znašalo že 57 349 dinarjev na zaposlenega. V relativnih številkah izkazano, so se osebni dohodki v gospodarstvu od januarja do decembra preteklega leta zvišali povprečno na zaposlenega za 33 %. Glede na to, da se je v tem času delovna storilnost minimalno dvignila, lahko trdim, da se je izplačevanje osebnih dohodkov zaradi prej navedenih in drugih razlogov vse manj povežalo z doseženimi delovnimi učinki. Skratka, prišli smo v situacijo, da so se sistemi notranje delitve dohodka, ki so do tedaj kolikor stimulativno povezovali delitev osebnih dohodkov z delovnimi učinki, ponekod popolnoma deformirali.

Poleg tega se je v letošnjem letu kot posledica takšne lanskoletne delitve dohodkov deformirala tudi notranja struktura prejemnikov osebnega dohodka po posameznih kategorijah. Ta deformacija je zelo vidna tudi iz primerjave

podatkov za leto 1963 s podatki za marec letošnjega leta. Leta 1963 je bil delež prejemnikov osebnega dohodka do 30 000 dinarjev 47,5 %, marca letos pa samo 8,4 %; od 30—60 000 dinarjev je bilo leta 1963 prejemnikov osebnega dohodka 44,9 %, letos marca pa 67,1 %. Od 60—100 000 dinarjev smo leta 1963 imeli 6,8 % prejemnikov, letos pa 20 %; čez 100 000 dinarjev je leta 1963 prejemale 0,8 %, letos pa 4,5 % zaposlenih.

Iz prednjih podatkov je razvidno, da smo imeli v letu 1963 sorazmerno usklajeno notranjo strukturo prejemnikov osebnega dohodka, da pa smo z opisanim načinom zviševanja osebnih dohodkov izmaličili ekonomsko politične smernice glede delitve osebnih dohodkov in s tem ustvarjali dokaj neustrezno strukturo prejemnikov osebnega dohodka, kar ilustrira gornja navedba, da imamo v marcu letos v kategoriji prejemnikov od 30—60 000 dinarjev preko 67 % vseh prejemnikov osebnega dohodka. To tudi priča, da so v politiki delitve osebnih dohodkov začele prevladovati uravnilovske tendence, posebno znotraj med posameznimi kategorijami prejemnikov osebnega dohodka.

Učinkovitost in stimulatívno delovanje sistema notranje delitve dohodka po delu v gospodarskih organizacijah pa je v največji meri odvisno od stalnega izpopolnjevanja in nadaljnje graditve sistema notranje delitve. Prav na tem področju pa opazamo že od leta 1961 in 1962, kot izkazuje republiška anketa, stagnacijo, ponekod pa celo nazadovanje. Veliko število gospodarskih organizacij ima zastarele pravilnike o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Ponekod delitev čistega dohodka izvajajo glede na trenutne potrebe in zahteve po osebnih dohodkih zaradi zvišanja življenjskih stroškov ali pa zaradi potreb po razširjeni reprodukciji. Skratka, delitev osebnih dohodkov se korigira in prilagaja trenutnim razmeram. Takšna delitev osebnih dohodkov pa pomeni za naše celotno gospodarstvo v najslabšem primeru aspirin za večletni glavobol, za katerega pa že vnaprej vemo, da ni pravo zdravilo.

Tovarišice in tovariši poslanci! Menim, da je v današnji gospodarski situaciji zelo nujno, da razen doslednega izvajanja drugih gospodarskih ukrepov, ki že delujejo, takoj obnovimo organizirana prizadevanja za uskladitev delitve osebnih dohodkov z delovno storilnostjo. Potrebno je pričeti z nadaljnjim izgrajevanjem in izpopolnjevanjem sistema notranje delitve, da bo delitev osebnega dohodka res potekala po načelu delitve dohodka po delu in ne na osnovi trenutnih razmer. Da bi gospodarske organizacije čim uspešneje reševale notranje organizacijske, gospodarske in druge probleme, pa je potrebno v bodoče hitreje in učinkoviteje kot doslej reševati te probleme tudi v merilu celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Danes gospodarskim organizacijam primanjkuje trajnih obratnih sredstev in reprodukcijskega materiala, razen tega pa so nenehno pod vplivom raznih sprememb, kar prav tako otežuje izdelavo trajnejših in stimulatívnejših sistemov notranje delitve. Za vse te težave pa niso odgovorne le gospodarske organizacije, temveč tudi činitelji izven gospodarskih organizacij. Zato morajo tudi uresničevalci družbenoekonomskih smernic na področju makrogospodarstva pokazati večjo odgovornost za svoje delo, predvsem pri porabi in usmerjanju narodnega dohodka.

To upravičeno zahtevajo vsi tisti delovni kolektivi, ki so do sedaj smotrno gospodarili, dvigali delovno storilnost, so pa kljub temu prizadeti z administrativnimi ukrepi.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima poslanec Janez Japelj.

Janez Japelj: Tovarišice in tovariši poslanci! V informaciji o stanju gospodarstva po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965 je zelo značilna ugotovitev, da je v nasprotju s prejšnjimi leti stopnja naraščanja zaposlenosti v marcu letošnjega leta v upadanju. Teh podatkov ne bi ponavljal, ker so sami po sebi dovolj zgovorni. Lahko trdimo, da zaposlenost delno upade že pod prvim vplivom zadnjih ukrepov v gospodarstvu, kar je ugodno, ker smo vsa leta nazaj stali pred problemom, kako zajezi nenormalni prirastek nove delovne sile. Napačno pa bi bilo sklepati, da se bodo sprejeti ukrepi zgolj pozitivno odrazili na stanje zaposlenosti. Prav gotovo bodo v povezavi z drugimi problemi v nekaterih gospodarskih organizacijah nastale težave, ki se bodo izražale tudi v tem, da bodo te organizacije prisiljene preusmeriti del zaposlenosti na druga delovna mesta, v skrajnem primeru pa zaradi ukinitve delovnih mest nekatere zaposlene tudi odpustiti. Trenutno sicer še ni številnejših odpovedi delovnih razmerij, pa čeprav se o tem precej govori. Dejstvo pa je, da se podjetja pripravljajo za intenzivnejši način gospodarjenja in so ob tem nujni tudi ukrepi za intenziviranje zaposlenosti. Sprejeti ukrepi v gospodarstvu terjajo kompleksnejše spremembe v proizvodnji in gospodarjenju ter zaradi tega tudi ukrepe za produktivnejše angažiranje zaposlenih. Zboljšana organizacija dela, spremembe v tehnologiji in tehniki bodo nujno spravile na površje rezervno delovno silo, ki zaradi ekstenzivnega načina gospodarjenja znaša v naših delovnih organizacijah po mnenju nekaterih strokovnjakov še okoli 10 do 15 % zaposlenih. Mnenja sem, da bo v sedanji situaciji problem delovne sile moral postati pomembnejši element gospodarjenja in da ga bo treba v večji meri upoštevati kot doslej, ko smo politiki zaposlovanja posvetili premalo pozornosti. Zaposlovanje je bilo v pretežni meri posledica odločitev na področju ustvarjanja proizvodjalnih sredstev kot so investicije v nove objekte, človeku kot faktorju proizvodjalnih sil pa se ni posvetilo tiste pozornosti kot jo zasluži. Niso bili redki primeri, da se je o investicijah široko razpravljalo na raznih nivojih, ob tem pa je bilo skoraj popolnoma zanemarjeno vprašanje delovne sile in problematike, ki nastaja z njeno zaposlitvijo v novih objektih. Pereči gospodarski problemi terjajo, da se poiščejo vse možnosti in načini za dvig produktivnosti dela in lahko trdimo, da so prav na področju zaposlovanja in pravilne kadrovske politike še velike neizkoriščene rezerve. S proučevanjem politike zaposlovanja bomo morali v bodoče odkrivati vzroke negativnih gibanj na področju gospodarstva in te vzroke tudi odpravljati.

Aktivno delo na področju zaposlovanja zahteva predvsem, da vemo, kakšno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih potrebujemo. Danes je še v mnogih podjetjih kvalifikacijska struktura zaposlenih taka, kot jo zahteva obrtniški način dela, čeprav imajo ta podjetja moderna proizvodjalna sredstva. Razvojni načrti gospodarskih organizacij bi morali vsebovati perspektivno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, kar bi jim rabilo za planiranje in kadrovske politiko glede zaposlovanja nove delovne sile ter za organizacijo vzgoje zaposlenih. Ta bodoča kvalifikacijska struktura zaposlenih pa bi služila kot podlaga za organizacijo potrebnega strokovnega šolstva, kar sedaj močno pogrešamo. Nekatere gospodarske organizacije, ki so že začele s pripravami za skrajšan delovni čas, so v okviru teh priprav predvidele tudi potrebe po delovni sili in njeni strokovni kvalifikaciji. Druge delovne organizacije pa bodo to morale opraviti v najkrajšem času v skladu z zakonom o rokih in pogojih na skrajšani delovni čas.

V svoji razpravi želim opozoriti z nekaterimi podatki še na dejstvo, ki zasluži posebno pozornost. Vsa pretekla leta in tudi v letošnjem letu zasledimo

v delovnih organizacijah zelo številno fluktuacijo delovne sile. Niso redka podjetja, ki so v lanskem letu zamenjala tretjino, pa tudi več zaposlenih. To stanje ilustrirajo tudi podatki Zavoda za zaposlovanje delavcev. Leta 1964 je bilo v SR Sloveniji prijavljenih za zaposlitev 147 884 delavcev, v delo pa je bilo vključeno 139 287 delavcev. Tudi podatki za letošnje leto kažejo precej visoke številke kot na primer v prvem trimesečju letos je po prijavah Zavoda iskalo zaposlitev 27 340 oseb, zaposlenih pa je bilo 24 682 delavcev.

Število brezposelnih v naši republiki, ki so dobivali denarno nadomestilo za čas brezposelnosti, je v lanskem letu znašalo 7749 delavcev, v letošnjem prvem trimesečju jih je bilo 9119, v marcu pa je to število padlo na 8827 oseb, kar znaša le 1,61 % vseh zaposlenih. Močna fluktuacija zaposlenih, ki je razvidna iz teh števil, resno vpliva na zmanjšano delovno storilnost in predstavlja zelo resen problem za naše gospodarstvo. Z novim zakonom o delovnih razmerjih bodo zaposleni lahko še bolj enostavno odpovedali delovno razmerje, kar bo lahko fluktuacijo še povečalo. Problem ni proučen in zahteva, da odgovorni činitelji čimprej naložijo strokovnim organom analizo tega pojava.

Nadaljnji problem, ki zaradi svoje pomembnosti zahteva podrobno proučitev, so bolezni zaposlenih in nesreče pri delu. Pomembnost tega problema nam ilustrirajo podatki Republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Zaradi začasne nezmožnosti za delo je v letu 1964 bilo izgubljenih 9 652 153 delovnih dni ali za približno 1 947 000 dni več kot leta 1963. Nesreč pri delu je bilo 3 255 ali 5,8 na 100 zaposlenih, medtem ko je leta 1963 prišlo na 1000 zaposlenih samo 5 nesreč pri delu. Bolnih je bilo leta 1964 23 273 oseb v delovnem razmerju ali 42 na 1000 zaposlenih, 1963. leta pa 34 na 1000 zaposlenih.

O zdravstvenem stanju zaposlenih in nesrečah pri delu sicer obstajajo določene analize, ne vemo pa pravega odgovora, zakaj je prišlo v preteklem letu do tega porasta bolezni in nesreč pri delu v primerjavi v letom 1963. Če navedene podatke primerjamo s sredstvi, ki jih dajemo za zdravstveno zavarovanje oziroma za zdravstveno službo zaposlenih, se nam problem ne pojasni in ne moremo ugotoviti, kakšna je korelacija med zdravstvenim stanjem zaposlenih in porastom sredstev za potrebe zdravstvene službe. Odgovor na to in na še nekatera druga vprašanja s tem v zvezi naše gospodarstvo nujno pričakuje in bi ga zato morali čimprej dobiti. Že bežen pregled navedenih sredstev dokazuje, kako pomembno je, da se na odklanjanju navedenih slabosti angažirajo predvsem gospodarski faktorji, ker predstavljajo te izgube znatno škodo. S primernimi ukrepi bi se lahko te izgube omejile na upravičen obseg.

Odkrivanje notranjih rezerv pri delovni sili mora postati naša osnovna orientacija v bodoči politiki zaposlovanja. V prihodnje ne bi smeli dopustiti, da v delovne organizacije doteka delovna sila čez obseg naravnega delovnega prirasta. Prav tako bi morali paziti na višjo strokovnost novo zaposlenih. Lansko leto je na primer tri četrtine vseh, ki so se na novo zaposlili, bilo brez vsake strokovne kvalifikacije. Priliv delovne sile iz kmetijstva bi morali skoraj popolnoma omejiti, ker je že dosedanji odtok delovne sile s tega področja imel škodljive posledice za kmetijsko proizvodnjo, zlasti zato, ker ni bilo poskrbljeno za nadomestitev te delovne sile s primerno mehanizacijo.

Nosilci intenzivne politike zaposlovanja morajo postati delovne organizacije same s pomočjo svojih strokovnih služb. Pri tem pa jim bodo morali bolj kot doslej pomagati zavodi za zaposlovanje delavcev kot specializirane službe na tem področju. Vendar pa delo večine komunalnih zavodov za zaposlovanje delavcev, strokovno in organizacijsko še ni zadovoljivo. Zaradi tega niso postali

strokovna služba, na katero bi se obračali gospodarski in drugi činitelji za strokovno pomoč. Tako vlogo je imelo doslej le nekaj komunalnih zavodov. Opozoriti pa je treba tudi na to, da imamo na območju Slovenije 37 zavodov za zaposlovanje in 22 njihovih izpostav, ki se ukvarjajo z zaposlovanjem nove delovne sile in brezposelnih. Tako razdrobljena služba za zaposlovanje ne more opravljati vloge strokovne službe, ker ji primanjkuje potrebnih strokovnih kadrov. Zato bo treba zavode za zaposlovanje čimprej reorganizirati, zmanjšati njihov oštevililo in jih kadrovsko okrepiti. Zelo nujno pa je tudi, da se čimprej uredi financiranje službe zaposlovanja. Doslej so bila sredstva določena z zveznim predpisom in sicer v višini 0,5 % od bruto osebnih dohodkov. To je v lanskem letu v SR Sloveniji znašalo 2 200 000 000 dinarjev. V letošnjem letu pa bi služba zaposlovanja na osnovi omenjenega deleža dobila čez 3 milijarde din sredstev, če ne bi spremenili stopnje prispevka. Za brezposelne so od teh sredstev porabili približno 170 milijonov din, za službo za zaposlovanje pa 300 milijonov din. Ostanek pa je namenjen za razne sklade, ki bodo uporabljeni v letošnjem letu.

Nekateri podatki nas opozarjajo, da sredstva teh skladov niso vedno bila uporabljena v skladu z našo politiko zaposlovanja. Po novem zakonu o organizaciji in financiranju službe zaposlovanja sredstev oziroma stopnjo za financiranje zaposlovanja določa republika. Iz števil, ki sem jih navedel, je razvidno, da je treba zavodom za zaposlovanje sredstva znatno zmanjšati, in sicer na obseg, ki je potreben za podporo brezposelnih, za nagrajevanje po delu uslužbencev, ki so zaposleni v zavodih in za nekatere izdatke za normalno delovanje zavodov. Ostala sredstva pa je treba omejiti, hkrati pa poskrbeti za večjo kontrolo njihove bodoče porabe. Tudi glede tega je namreč treba voditi politiko, da delovnim organizacijam ostane čim več sredstev in da jih čim manj obremenjujemo z raznimi dajatvami.

Poleg zavodov za zaposlovanje je potrebno, da se z zaposlovanjem ukvarjajo tudi drugi strokovni in upravni organi. Nujno je, da se prouči metodologija zbiranja podatkov s področja zaposlovanja in da se statistika prilagodi tekočim potrebam analize gospodarske politike. Samoupravni organi v delovnih organizacijah in občinske skupščine naj bi v bodoče intenzivneje spremljali stanje zaposlovanja na svojem območju. Odbor za delo in socialno politiko pa bo prav tako tekoče spremljal potek in problematiko zaposlovanja ter bo občasno obveščal poslance tega zbora o stanju na tem področju.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Roman Albreht.

Roman Albreht: Tovarišice in tovariši poslanci! Visok nivo gibanja osebnih dohodkov v obravnavanem obdobju vsekakor odpira številne razprave. V teh razpravah se dajejo tudi pobude za eventualno korekturo politike osebnih dohodkov, ki je bila z resolucijo Zvezne skupščine sprejeta in na VIII. kongresu Zveze komunistov v celoti potrjena. Pojavljajo se namreč ideje, da bi zaradi tega gibanja osebnih dohodkov bilo morda treba poseči zopet po administrativnih ukrepih in določiti merila, do katerih bi se lahko gibali osebni dohodki itd.

Menim, da je orientacija v predloženem merilu, ki govori o tem, da so osebni dohodki v bistvu ostali na ravni osebnih dohodkov preteklega leta, pravzaprav pokazala, da ni potrebe po administrativnih posegih, temveč, da so se pri takem nivoju osebnih dohodkov pojavili nekateri kvalitativni problemi, kako zagotoviti,

da ta nivo osebnih dohodkov ostane tudi v naprej, in da se še v naprej uveljavlja politika nadaljnega izboljševanja življenjskega standarda delovnih ljudi.

Če glede urejanja nekaterih problemov v našem gospodarstvu ne velja frontalen poseg, potem po mojem mnenju za področje osebnih dohodkov sploh ne velja, ker bi ga bilo težko sploh uporabiti. Načenja se namreč vprašanje ali je dinamika rasti osebnih dohodkov, ki jo v tem času beležimo, odraz napačne orientacije naše politike, ali nečesa drugega. Osebnost sem prepričan, da je sedanja dinamika rasti osebnih dohodkov, do katere je prišlo zlasti v drugi polovici lanskega leta, predvsem odraz prevelike rasti v odnosu na druge razvojne spremembe v gospodarstvu. Dejstvo je, da so osebni dohodki rastli hitreje, kot so se pa skladno s tem urejali materialni pogoji, kar je povzročilo probleme tudi na področju osebne potrošnje. Zato menim, da je treba pri oceni gibanja osebnih dohodkov predvsem ugotoviti, kateri činitelji so vplivali na sedanje in dosedanje gibanje osebnih dohodkov. Menim, da so na tako dinamiko gibanja osebnih dohodkov predvsem bistveno vplivale tri skupine činiteljev. Prvič je bila dana zelo jasna smernica, da je treba napraviti odločne spremembe v delitvenih razmerjih v korist osebne potrošnje in osebnih dohodkov. V zvezi s to politično smernico pa je bil že nekaj let nazaj določen tudi jasen kurz, da je treba dvigniti spodnjo mejo osebnih dohodkov na višji nivo. Taka je bila naša politična orientacija.

Drug sklop činiteljev, ki vplivajo na gibanje osebnih dohodkov, predstavljajo produktivnost in poslovni rezultati delovnih organizacij. Opažamo, da se v skladu z drugimi premiki v gospodarstvu vršijo tudi določeni premiki na področju produktivnosti in poslovnih rezultatov.

Tretja skupina činiteljev, ki vplivajo na rast osebnih dohodkov, pa so življenjski stroški in visok porast števila zaposlenih. Če bi poskušali oceniti te posamezne činitelje in naše stališče do njih, menim, da je treba zelo jasno reči, da je treba bodočo dinamiko rasti osebnih dohodkov uskladiti s poslovnimi rezultati in produktivnostjo dela. To se pravi, da nikakor nimajo prav tisti, ki bi kakorkoli radi adaptirali idejo o zamrznjenih cenah tudi na področju osebnih dohodkov. Nasprotno, če bi avtomatično uporabili princip zamrznjenja tudi na področju osebnih dohodkov, bi presekali vez med osebnimi dohodki in med produktivnostjo dela z nadaljnjimi gospodarskimi rezultati dela itd. To se pravi, da je treba v celoti zagotoviti to, da se gibljejo osebni dohodki v skladu s produktivnostjo in poslovnimi rezultati.

Drug sklop teh činiteljev so predvsem naša politična stališča, o tem, da je treba v sedanjem in nadaljnjem razdobju zagotoviti prerazporeditev nacionalnega dohodka v korist osebne potrošnje. V preteklem letu smo v prvi polovici leta v Jugoslaviji zabeležili porast osebnih dohodkov za 9 %, v drugi polovici leta, ko so se ta stališča v celoti uveljavila, pa za 60 %. To pomeni, da so v tem času sunkovito porastli osebni dohodki. Karakteristično za ta premik pa je, da je ta znatno večji po svoji kvantiteti od materialnih možnosti. V strukturalnih odnosih našega gospodarstva, v strukturi potrošnje itd. v tako kratkem času niso bili zagotovljeni potrebni blagovni fondii, kar je povzročilo, da so tudi osebni dohodki vplivali inflatorno na gospodarska gibanja. To se pravi, da je treba napraviti v sedanjem razdobju velik napor, da zadržimo doseženi nivo osebnih dohodkov in da za ta nivo osebnih dohodkov zagotovimo potrebne blagovne fonde. Nadaljnje spreminjanje delitvenih odnosov v korist osebne potrošnje v naših materialnih pogojih pa bi v bistvu pomenilo vnašanje inflatornih ten-

denc v same osebne dohodke, ker bi nominalno povečevanje osebnih dohodkov samo po sebi zmanjševalo realne dohodke delavcev.

V tej zvezi je interesantno tudi vprašanje tako imenovanih nizkih osebnih dohodkov. Ideja o dviganju spodnje meje osebnih dohodkov je bila od samega začetka združena z idejo, da je treba enostavna pravila, oziroma nekvalificirano delo izboljševati glede strokovnosti in produktivnosti. Zahteva po povečanju spodnje meje osebnih dohodkov je bila v bistvu združena z idejo o racionalizaciji in o povečanju produktivnosti tega dela. Drugačno pojmovanje te ideje je privedlo do tipičnega potrošniškega pojmovanja, ki se je odmaknilo od bistva tega problema, da je treba za to povečanje poskrbeti z ustrezno izboljšavo v organizaciji dela, z večjo produktivnostjo dela itd. in se je urejanje odnosov med produktivnostjo dela in spodnjo mejo osebnih dohodkov nadomestilo z vprašanjem odnosov med potrošnjo in osebnimi dohodki. Obravnavanje tega vprašanja je pričelo prevladovati v notranjih delitvenih odnosih, ki je že prehajalo, lahko bi rekli mestoma v voluntaristične odnose z namenom, da se ugotovi, kaj so minimalne življenjske potrebe in kakšna naj bi bila spodnja meja osebnih dohodkov za kritje teh potreb. Zaradi tega je tudi to prehitro povečevanje osebnih dohodkov nosilo v sebi določene negativne posledice glede novega zaposlovanja nekvalificiranih delavcev. Nekvalificiranemu delavcu je postala zaposlitev v gospodarstvu spet interesantna. Poleg tega pa vse analize kažejo, da je nemogoče v delitvenih odnosih spreminjati samo spodnjo mejo nivoja osebnih dohodkov brez ustreznih korektur na ostalih delovnih mestih. V dosednji praksi niso bili razponi osebnih dohodkov glede na delovne odnose v strukturi dela in produktivnosti dela veliki in je zviševanje samo spodnje meje osebnih dohodkov, če niso bili obenem povečani tudi osebni dohodki ostalih kategorij delavcev, vneslo elemente uravnilovke v delitvene odnose, kar je destimulativno delovalo na strokovne in visoko strokovne delavce. Zaradi tega bo treba v prihodnje opreznije definirati vse take smer-nice, ki bi obravnavale posamezne kategorije delavcev in njihova mesta v delitvi, ker kaže, da so sedanji odnosi v delitvenih razmerjih taki, da ustrezajo strukturalnim odnosom v delu in produktivnosti dela oziroma, da so tako nizki v odnosu na različno produktivnost dela, da vsako spreminjanje spodnje meje osebnih dohodkov pomeni že občuten destimulativni element.

V zvezi z gibanjem osebnih dohodkov je vsekakor posebej zanimiva dinamika rasti zaposlovanja, ki je, lahko bi rekli v nasprotju s politiko zaposlovanja. Podatki o zaposlovanju za vse jugoslovansko območje kažejo, da se je v letošnjem letu povečalo število zaposlenih za okrog 200 000 delavcev, hkrati pa je okoli 80—90 tisoč prostih delovnih mest za strokovne delavce. Iz tega ugotovimo, da je velikanski pritisk nestrokovnih delavcev za sprejem na delo, ob tem, da na strokovnih delovnih mestih ostajajo delovna mesta nezasedena. Zaradi takega stanja bi bilo treba temeljito proučiti sistem materialne stimulacije za strokovnost in za delo na strokovnih delovnih mestih, predvsem pa bi bilo treba proučiti organizacijo in financiranje sistema strokovnega izobraževanja delavcev. V sedanjih pogojih nismo v stanju zadovoljiti potrebe gospodarstva s strokovno delovno silo.

Mestoma se misli, da je predvsem vzrok za relativno visok porast zaposlovanja široka fronta investicij. Daleč sem od tega, da bi zanikal, da ta činitelj močno vpliva na zaposlovanje, vendar nam analize kažejo, da so se novi delavci v pretežni večini zaposlili v ekonomsko stabilnih gospodarskih organizacijah, ki niso v rekonstrukcijah, itd. — to se pravi, da je porastla delovna sila v eko-

nomsko razvitih gospodarskih organizacijah. Problemi so torej v organizaciji dela, v odnosu do zaposlovanja v delitvi osebnih dohodkov in v produktivnosti dela.

Nekatere analize v industriji so pokazale, da čim poraste stopnja produktivnosti do zadovoljive višine, začne intenzivneje rasti stopnja zaposlovanja. Opozoril bi na to, da so v industrijskih podjetjih nekatera dela absolutno nemehanizirana in vsako večje povečanje obsega proizvodnje nujno zahteva povečanje števila manualnih delavcev, ki se pojavlja v posameznih fazah produkcijskega procesa. Pri tem je interesantno, da se v teh gospodarskih organizacijah ne odločajo za mehaniziranje teh medfaznih produkcijskih procesov, ampak za zaposlovanje novih delavcev. To je vsekakor defekt v organizaciji dela teh gospodarskih organizacij. Kaže pa, da je v takem primeru zaposlitev nekvalificiranih delavcev — v celotni koncepciji glede na delovne odnose — ekonomsko interesantnejša, ker gospodarska organizacija s tem ne prevzame nobenih drugih odgovornosti, ki so združene s tako velikim porastom zaposlenosti v gospodarstvu.

V zvezi s temi pojavi se v celoti strinjam z ugotovitvami, ki jih je povedal predstavnik Izvršnega sveta, namreč, da so v preteklem obdobju začeli prevladovati v formiranju politike osebnih dohodkov zunanji vplivi, ki so razrahljali povezanost osebnih dohodkov s proizvodnjo, s produktivnostjo, z notranjimi odnosi v gospodarskih organizacijah in tako naprej, če je kaj potrebno, potem menim, da je treba jasno precizirati, da morajo biti notranji odnosi, proizvodnja, produktivnost in odnosi med delom pri posameznih delovnih operacijah, dominanten činitelj v delitvenih odnosih. Običajno se srečamo v praksi z dvema oportunističnima stališčema pri obravnavanju sistema delitve: kadar gre naše gospodarstvo dobro, potem posamezniki v podjetjih pravijo »saj nimamo časa za izdelovanje sistema, sicer pa je dohodek tako ali tako tolikšen, da imamo dovolj sredstev za stimulacijo«, kadar pa zaidejo podjetja v težave, pa pravijo, »kaj bomo sedaj s sistemom, ko pa nimamo sredstev za njegovo uresničitev«. To nam pove, da gre za nepravilen odnos do sistema delitve osebnih dohodkov, ki bi naj prispeval vendar h krepitvi določenih odnosov med delavci v kolektivu na vseh relacijah delitve, ne glede na to ali podjetje dobro ali slabo gospodari.

Menim, da je v sedanjih pogojih potrebno zelo zaostriti zahtevo, da se spoštujejo samoupravni akti delovnih organizacij. Pri nas se je gibanje osebnih dohodkov emancipiralo že do take mere, da velik del delovnih organizacij izplačuje osebne dohodke povsem neodvisno od svojih samoupravnih aktov in se na ta način ob prizadevanjih družbe za krepitev samoupravnosti in demokratičnosti, v bistvu krepijo administrativni in birokratski odnosi, ker se osebni dohodki neodvisno od produktivnosti odmerjajo po nekih ocenah. Zato menim, da ne gre za to, da bi sedaj ugotavljali, s katerimi družbenimi instrumenti bi se naj usmerjali delitveni odnosi, temveč bi morali zagotoviti, da bi se samoupravni akti kot so pravilniki o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter statut delovne organizacije spoštovali in uveljavili. Če pa je treba nekje delitvene odnose spremeniti, potem je treba te akte spremeniti na podlagi potrebnih ekonomskih analiz in po predpisanem demokratičnem postopku.

V zvezi s tem trdim, da v sedanjih pogojih ne gre za nikakršno potrebo po neki frontalni akciji zoper osebne dohodke, da ne more biti govora o zamrzjevanju osebnih dohodkov, da pa bo treba njihovo dinamiko dosledno vezati za dinamiko doseženih rezultatov gospodarjenja, da dosežemo s tem izpopolnje-

vanje delitvenih sistemov in tudi ureditev delitvenih odnosov. Če je že potrebno, potem naj se družbene sile resneje aktivirajo pri navedenih problemih, ne pa samo pri izdelavi nekih splošnih meril za delitev osebnih dohodkov.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Marija Mesarič.

Marija Mesarič: Tovarišice in tovariši poslanci! V današnji razpravi je eden izmed govornikov zaključil svoje izvajanje z ugotovitvijo, da naš delavec zna dobro delati, seveda če ima pred seboj jasne perspektive. Strinjam se in pridružujem se tej njegovi ugotovitvi, vendar moram žal reči, da te jasne perspektive danes naš delavec še nima. Mislim predvsem na delavce s področja gradbeništva. Upravičena kritika, ki smo jo danes slišali glede oblikovanja lastnih obratnih sredstev in nerazumevanje gospodarskih organizacij za stabilizacijo našega gospodarstva, ne zadeva na splošno le gospodarskih organizacij, zlasti ne s področja gradbeništva, ki prehaja v izredno težko finančno stanje in to izključno zaradi zunanjih vplivov.

K že sprejetim restriktijskim ukrepom, ki jih vsebuje zakon o gospodarskopoljskih ukrepih za leto 1965, je bil 15. aprila letošnjega leta sprejet še zakon o polaganju garancijskih zneskov za investicije v osnovna sredstva, po katerem morajo investitorji takoj plačati pri banki 10 % vrednosti že izvršenih investicij, ki so v letošnjem letu v gradnji, preostali del garancijskega zneska morajo polagati postopoma oziroma ob izplačilu situacije za že izvršena dela. Banke so ta ukrep začele dosledno izvajati, ker pa investitorji, zlasti večji, nimajo na razpolago dovolj sredstev za plačila teh obveznosti, jim je zato banka blokirala vsa razpoložljiva investicijska sredstva in ne izvaja izplačil za situacije oziroma za dela, ki so jih gradbena podjetja že dokončala. Gradbena podjetja so naenkrat prišla v nevzdržni položaj, kljub temu, da so pri investitorjih dosegla zagotovitev plačil za gradbena dela v smislu veljavnih predpisov o zavarovanju plačil, bodisi z avansi, akreditivi, ali z bančnimi garancijami, kajti investitorji kljub temu ne morejo plačati že izvršenih del, ker nimajo dovolj sredstev še za plog garancijskih zneskov. Kolektivi gradbene operative, v katere je v Sloveniji vključeno nad 36 000 delavcev, bodo torej brez svoje krivde ostali le pri garantiranih osebnih dohodkih, ki pa so že tako ali tako v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami v gospodarstvu najnižji. Samo podjetje »Gradis« ima zaradi tega že preko 880 milijonov neplačanih situacij in je prvič po 20 letih svojega obstoja v položaju, da ne more izplačati kolektivu zasluženih prejemkov. Prav nič drugačna ni situacija v ostalih gradbenih podjetjih. Če so znašale lani gradbene investicije 120 milijard dinarjev, tedaj bi morali investitorji po omenjenem novem predpisu plačati preko 120 milijard dinarjev garancijskih zneskov, seveda brez garancijske opreme, kar bi v sedanjem položaju po izvršenih omejitvah ne bili sposobni plačati. Gradbena operativa sicer pozdravlja tak ukrep, ker je v končni fazi tudi njej v prid, saj posredno rešuje probleme prekoračitve investicij zaradi kasnejših del in eventualnih podražitev, vendar pa je operativa mnenja, da naj bi ta ukrep veljal le za tiste objekte, za katere se bodo dela šele pričela, nikakor pa ne za objekte, ki se nadaljujejo, zlasti pa naj ne velja ta predpis z retroaktivno veljavnostjo od 1. januarja 1965 dalje. Ne bi vas hotela moriti z vso obsežno problematiko, s katero se to četrletje ukvarja gradbeništvo, zato ob zaključku svojega kratkega prispevka predlagam, da se nujno prouči stanje v gradbeništvu glede na vpliv restriktijskih ukrepov; dalje, kako se izvaja 29. oktobra 1964. leta sprejeta resolucija o nadaljevanju razvoja

gradbeništva; in pa kako se izvaja letošnji družbeni plan stanovanjske graditve v naši republiki vključno s proučitvijo vprašanj o izvajanju zakona o polaganju garancijskih zneskov glede na realne možnosti investitorjev.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Alojzija Doltar.

Alojzija Doltar: Tovarišice in tovariši poslanci! Iz materiala, ki smo ga prejeli, je razvidno zaostajanje stanovanjske izgradnje in je v obdobju, ki ga primerjamo, tudi po fizičnem obsegu v precejšnjem zaostanku. V letu 1964 smo v prvih treh mesecih zgradili 931 stanovanj, medtem ko smo letos v istem obdobju zgradili le 824 stanovanj. Že med razpravo o družbenem planu za leto 1965 je bil izražen upravičen dvom izvršitve postavljenega plana 12 500 stanovanj glede na že znana dejstva, da so se zvišale cene gradbenih storitev in gradbenega materiala, da je nastalo pomanjkanje gradbenega materiala, v nemajhni meri pa tudi zmeda v nakazanih spremembah sistema financiranja stanovanjske izgradnje.

Upravičeno lahko sklepamo, da bo celotno stanovanjsko gospodarstvo nazadovalo. Tako nam že bežen pogled na nekatera gradbena podjetja v Mariboru, ki zidajo stanovanja, potrjuje bojazen, da se bo zmanjšala stanovanjska izgradnja.

Podjetje »Gradis« je za leto 1965 postavilo nekaj nižji proizvodni plan, kot je znašala realizacija za leto 1964, in sicer za vsoto 3 milijarde in pol dinarjev. Podjetje je mnenja, da je tudi ta plan postavljen še preoptimistično, in da ga bo izpolnilo verjetno le okoli 80 %. Gradbeno podjetje »Gradis« ima zaenkrat še za okoli 1 milijardo dinarjev prostih kapacitet. Za trg pa so nameravali zgraditi 120 stanovanj. Zaradi ukrepov s področja kreditiranja, ki so prizadeli tudi podjetja, ki so se v zadnjem času intenzivno bavila z izgradnjo stanovanj za trg — v Sloveniji je bilo takih gradenj okoli 40 % — pa so v podjetju »Gradis« zmanjšali ta plan le na 20 stanovanj. Gradbeno podjetje »Konstruktor« Maribor, je postavilo svoj proizvodni plan na 3 milijarde in pol dinarjev, ima pa trenutno še prostih kapacitet za 700 milijonov dinarjev. Stanje v tem podjetju je zelo podobno stanju v podjetju »Gradis«.

Za trg bo podjetje »Konstruktor« zgradilo 391 stanovanj, od katerih jih letos namerava dokončati 180, v letu 1966 pa 211 stanovanj. Izgradnja teh stanovanj pa je seveda v polni meri odvisna od možnosti prodaje stanovanj kot tudi od kreditiranja.

Podoben položaj je v gradbenem podjetju »Stavbar« v Mariboru, kateremu je za letošnje leto še uspelo obdržati planirano raven stanovanjske izgradnje, vendar le s poskusom oziroma z uvedbo industrijskega načina gradnje stanovanj po sistemu »Jugomonta«, o katerem bom pozneje še spregovorila nekaj besed. Moram pa pripomniti, da je realizacija planov v teh podjetjih docela odvisna od sredstev, namenjenih za nakup stanovanj. V mariborskih občinah je 117 neprodanih stanovanj, ki bodo letos ali v prvem obdobju leta 1966 vseljiva. To so pretežno svobodna in tudi večja stanovanja, ki se zaradi visoke cene zelo težko prodajo. Cena takemu stanovanju je tudi 10 in več milijonov dinarjev. Navedeno število neprodanih stanovanj so zgradili stanovanjski skladi.

Posebno vprašanje pa je prodaja stanovanj, ki so jih zgradila gradbena podjetja za trg in so še vsa neprodana. Težko je predvidevati, kako bodo vplivali omejitveni ukrepi na kreditno sposobnost interesentov oziroma kupcev stanovanj, in koliko bodo delovne skupnosti in drugi interesenti za stanovanja

lahko izločili svojih sredstev za te namene. Najbrž bo teh sredstev manj kot v preteklih letih, kajti delovne organizacije bodo vlagale svoja sredstva bolj v proizvodnjo, manj pa v standard, ker bo to narekovala gospodarska nuja. Znano je tudi, da večina strokovnega kadra v delovnih organizacijah že ima stanovanja in se kaže potreba po stanovanjih v glavnem samo še pri delavcih z nižjo kvalifikacijo. Težko pa bomo zainteresirali državljana za nakup stanovanja v bloku, ki velja danes tudi že do 10 milijonov dinarjev. Občinska stanovanjska sklada Maribor-Tabor in Maribor-Tezno sta razpisala natečaj za nakup stanovanj pod zelo ugodnimi pogoji in sicer: kupec stanovanj naj bi plačal do 10 % ali 15 %, kolektiv oziroma delovna organizacija 45 % ali 35 %, stanovanjski sklad pa 45 % ali 50 % vrednosti stanovanja in sicer za dobo nad 20 let po 2 % obrestni meri. Na tako ugoden natečaj pa ni sklad prejel niti ene same ponudbe. Stanovanjski skladi gradijo stanovanja po svojih planih, ki so sestavni del občinskih planov. Res je, da so skladi, ki naj bi jih do konca leta 1965 ukinili v tem času, že nekolikokrat preangažirali svoja sredstva, vendar to ne bi smel biti razlog, da banke zavlačujejo z dajanjem garancij, kar zavira današnjo izgradnjo. Še bolj zaskrbljujoča pa je precejšnja zmeda, ki je nastala na tem področju, ker ni jasne perspektive, kako bo v letu 1966 stanovanjska izgradnja potekala, in ker ni takšnih priprav za stanovanjsko izgradnjo, kakršne so bile do sedaj za vsako prihodnje leto. To se nanaša predvsem na pripravo dokumentacije, naročanje načrtov, pripravo zemljišč itd. in prav zaradi tega tudi projektivni biroji niso danes polno zaposleni.

Skladi za stanovanjsko izgradnjo so sprejeli priporočilo o kreditiranju izgradnje stanovanj za trg, ker bi se s tem hitreje obračala sredstva namenjena za stanovanjsko izgradnjo in bi na ta način zgradili tem več stanovanj. To priporočilo pa je bilo zaradi nejasnosti v predpisih tako za sklade kakor za izvajalce le delno uresničeno. Oročevanje sredstev pri banki v današnjih pogojih, po mnenju nekaterih, nima zadostnega jamstva za plasma potrebnih sredstev v gradbeništvu. Eden izmed vzrokov pa je, da skladi nimajo dovolj sredstev, da bi poleg financiranja izgradnje stanovanj za trg in lastnega financiranja izgradnje stanovanj imeli še sredstva za kreditiranje odkupa teh stanovanj. Prav tako ni realne podlage, da bi kupci stanovanj kupovali stanovanja z lastnimi sredstvi brez kredita. Realizacija plana izgradnje 12 500 stanovanj temelji tudi na številu zgrajenih stanovanj za trg in na individualni izgradnji, ki se je v zadnjem času zelo razširila. V vseh treh mariborskih občinah so kreditirali individualno stanovanjsko izgradnjo v letošnjem letu v znesku 520 milijonov dinarjev. Mislim, da je približno tako v vsej Sloveniji. S podpiranjem individualne izgradnje želimo pridobiti čimveč stanovanjskih enot. Žal pa je ugotovljeno, da je prav na tem področju precej nesmotrnosti in škodljivih pojavov kakor: povečanje števila »črnih« gradenj, breznačrtna ter neorganizirana gradnja, tehnično neprimerno delo z delovnimi skupinami, ki delajo v režiji v podaljšanem delovniku, odobritev gradnje v nasprotju z urbanističnim planom, predvsem pa nesmotrno financiranje te gradnje. Vemo, da je drugod v svetu privatna gradnja stanovanj domena najbogatejših ljudi. Mi moramo biti in smo zainteresirani na privatni izgradnji, vendar le v toliko, kolikor ta dopolnjuje našo stanovanjsko izgradnjo, mobilizira kar največja sredstva posameznikov, veča stanovanjski fond ter upošteva enakost pogojev na tem področju. Zato bi morali bolj odločno ukrepati proti prej naštetim pojavom v individualni gradnji stanovanj in bi se ne smelo primeriti, da za to gradnjo pridobivajo sredstva takole: stanovanjski sklad da koristniku 5 milijonov, njegov

kolektiv mu da 3 milijone, preostanek sredstev pa si pribori po sorodniških zvezah in privatna hiša je sezidana, ne glede na to, kako in kdo jo je gradil. Že večkrat je bilo ugotovljeno, da so se družbena sredstva, namenjena stanovanjski izgradnji, često vlagala v predraga in razkošna stanovanja. Menim, da pri nas ne kaže zidati stanovanj na ravni ameriškega standarda, dokler je v primerjavi s tem tako velika razlika v nacionalnem dohodku na prebivalca. Zato moramo podpirati tista gradbena podjetja, ki vlagajo napore za modernizacijo oziroma industrializacijo stanovanjske izgradnje, toda še s primernim stanovanjskim standardom in to tem bolj, ker novi pogoji, ki so predvideni v resoluciji o sistemu oziroma financiranju stanovanjske izgradnje, ukinjajo koncentracijo teh namenskih sredstev in jih decentralizirajo. Jasno pa je, da industrializacija gradnje zahteva velika vnaprej predvidena sredstva in kontinuiran priliv sredstev. V zadnjem času je tudi v Sloveniji več poskusov industrijskega načina gradnje stanovanj. Med temi je gradbeno podjetje »Stavbar« v Mariboru in še pet drugih podjetij v Sloveniji združeno ustvarilo sistem jugomonta in so ponudili dosedaj najnižjo ceno za m² neto stanovanjske površine. Razlika med to ceno in ceno klasične gradnje se je zmanjšala za 15 do 20 %. Prav gotovo bodo vplivali na stanovanjsko izgradnjo v naslednjem obdobju še drugi činitelji, zlasti pomanjkanje gradbenega materiala oziroma nerazvitost industrije gradbenega materiala. Naj omenim, da uvažamo letno okoli 5 milijonov ton cementa, za kar bi lahko letno zgradili najmanj eno novo cementarno oziroma rekonstruirali in modernizirali obstoječe. Enako ni do konca leta pričakovati tudi v komunalni dejavnosti bistvenih izboljšav, čeravno je urejena komunalna dejavnost važna postavka v ceni stanovanja in s tem v številu novih graditev, o čemer pa je bilo že dosti dobrih ugotovitev in zaključkov izrečenih tudi na tem mestu.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Milan Kristan.

Milan Kristan: Tovarišice in tovariši poslanci! Gospodarstvo se je v letošnjem letu razvijalo pod močnim vplivom restriksijskih ukrepov, ki so bili sprejeti na področju investicij in kreditne monetarne politike; ukrepov, ki so bili sprejeti zato, da se doseže večja stabilnost gospodarstva in trga, ter da se na tej osnovi ustvarijo pogoji za nadaljnji razvoj gospodarskega sistema in poglobitev družbenoekonomskih odnosov; skratka, s cilji, ki so bili deklarirani z dokumenti VIII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ter v resoluciji Zvezne skupščine v nadaljnjem razvoju gospodarskega sistema. Menim, da je iz podatkov o gospodarskih gibanjih v prvih štirih mesecih letošnjega leta že mogoče točneje oceniti nekatere učinke navedenih ukrepov, kot pa je bilo to možno po njihovi uvedbi ter na tej osnovi predvideti njihovo bodoče delovanje, za nekatera področja pa je celo mogoče podati kvantifikacijo že doseženih ali predvidenih premikov kot posledico delovanja omenjenih ukrepov. Podatki o gibanju gospodarstva v prvih mesecih letos sicer še vedno dokazujejo neskladja med proizvodnjo in potrošnjo, kar je bilo karakteristično predvsem v preteklem letu. Pozitivni učinki sprejetih restriksijskih ukrepov na področju investicijske potrošnje in na področju kreditno monetarne politike pa so vidni v tendencah postopnega zblíževanja rasti investicijske potrošnje, predvsem pa kažejo na upadanje v gradbeni aktivnosti pri relativno še visoki industrijski proizvodnji. Vrednost gradbenih del je v prvih štirih mesecih letošnjega leta znašala 26,6 milijarde dinarjev, kar je le za 15 % več kot lani, pri čemer so

upoštevane tudi podražitve gradbenih materialov in uslug. Fizični obseg gradbenih storitev je v januarju in v vseh ostalih mesecih letošnjega leta občutno manjši kot lani, kar nam dokazuje tudi indeks opravljenih ur, ki znaša za januar 107, februar 82, marec 83, april 70, za kumulativno obdobje januar—april pa 82. V zvezi z delovanjem restriksijskih ukrepov pa se postavlja vprašanje, kako so ti ukrepi delovali na področju stanovanjske in komunalne izgradnje ter s kakšnimi problemi se srečujemo zaradi tega na tem področju. Medtem ko se je celotna investicijska potrošnja v prvih 3 mesecih letos povečala za 36 %, se je investicijska potrošnja, stanovanjska in komunalna dejavnost povečala za skoraj 81 % in znaša 12 do skoraj 13 milijard nasproti 7 milijardam v istem obdobju lani. Delež investicijske potrošnje na področju stanovanjske in komunalne dejavnosti, ki je znašal v zadnjih 6 letih v obdobju od 1959 do 1964. leta 1,8 %, v letu 1964 pa 2 %, je porastel v prvih 3 mesecih letos za 2,66 %. Hitrejši porast investicij na področju stanovanjsko-komunalne dejavnosti od porasta skupnih investicij ter povečanje deleža tega področja v skupnih investicijah nam opravičeno vzbuja oceno, da so restriksijski ukrepi delovali blažje na to, kot na ostala področja. Takšna relativno ugodna slika pa dobi navdih pesimizma, čim ugotavljamo stanje, kakršno je glede izgradnje stanovanj, ker dinamika rasti zaostaja letos za dinamiko v letu 1964 in torej še bolj za predvideno rastjo. Da bi si osvežili cilje in naloge s področja stanovanjsko-komunalne graditve, citiram določila družbenega plana SR Slovenije za leto 1965 iz tega področja: »Da bi mogli zadostiti potrebam naravnega prirasta in deloma zmanjšati primanjkljaj stanovanjskega fonda, zlasti v mestih in mestnih središčih, bi se morala graditev stanovanj v letu 1965 še nadalje intenzivno razvijati. S sredstvi stanovanjskih skladov in sredstvi delovnih organizacij, ob večjem sodelovanju bank pri kreditiranju stanovanjske graditve ter pri zagotavljanju drugih materialnih pogojev, bi bilo mogoče v letu 1965 dograditi oziroma na novo zgraditi okoli 12 500 stanovanj. Predvideni obseg stanovanj bo v letu 1965 mogoče zgraditi le z odločno usmeritvijo v gradnji stanovanj za trg.«

Vprašanje, ki se postavlja, je ali nam dana dinamika izgradnje stanovanj zagotavlja realizacijo izgradnje. Medtem ko je bilo v prvem trimesečju lani začelih 1800 stanovanj, je bilo začelih v letošnjem obdobju le 1681. Zastoj v stanovanjski graditvi v prvih mesecih letos grozi, da bo v letu 1966 izgotovljenih manj stanovanj kot letos. Problematična je zlasti kontinuirana gradnja stanovanj za prodajo, ki se je v Sloveniji zelo razmahnila, saj je bilo lani na ta način zgrajeno skoraj 43 % od vseh dograjenih stanovanj. Od vseh letos začelih stanovanj pa jih je celo 71 % grajeno za trg. Gradbena podjetja kažejo za ta način gradnje velik interes, kar je razumljivo, saj takšen način gradnje omogoča gradbenim podjetjem kontinuirano delo in boljše organizacijo, je bolj ekonomičen in za družbo kakor tudi za podjetja bolj učinkovit.

Stanovanje kot produkt stanovanjskega gradbeništva mora dobiti značaj tržnega blaga, proizvajalci pa morajo poznati tržišče in njegove zahteve tako glede asortimenta, velikosti, opremljenosti, načina gradnje in podobno. Ze prve izkušnje na tem področju nam dokazujejo, da je takšen način gradnje cenejši in hitrejši, in da bi jo bilo treba predvsem tudi za to čimbolj podpreti. Ta način gradnje pa je mogoče izvajati le, kolikor bodo gradbena podjetja razpolagala s stalnimi obratnimi sredstvi oziroma z ustreznimi krediti. Vprašanje kreditiranja gradbenih podjetij, ki proizvajajo stanovanja za trg, pa ni rešeno oziroma se je še poslabšalo, ker so v marcu banke prenehale z nadaljnjim kreditiranjem

stanovanj za tržišče. Kreditiranje gradbenih podjetij za gradnjo stanovanj za tržišče se je poslabšalo predvsem tudi zaradi omejitvenega ukrepa, da banke ne morejo za nove objekte več kreditirati gradbenih podjetij, kot je bil to primer prejšnja leta. Banke so namreč lahko dajale kredite gradbenim podjetjem za izgradnjo stanovanj za tržišče v višini 5 oziroma kasneje celo 10 % od priliva stanovanjskih skladov.

Po podatkih biroja za gradbeništvo bi potrebovala gradbena podjetja za proizvodnjo stanovanj za prodajo v letošnjem letu okoli 12 milijard dinarjev kratkoročnih sredstev in to za dokončanje že začelih približno 1100 stanovanj v letošnjem letu ter zato, da se zadrži kontinuiranost pričetka novih stanovanj, ki bodo dograjena v prihodnjih letih. Zaradi zaostritve kreditne politike, banke teh sredstev nimajo oziroma kolikor z njimi razpolagajo, ne usmerjajo ta sredstva v zadostni meri na ta področja. Za uspešni razvoj gradnje stanovanj za trg je treba gradbenim podjetjem zagotoviti potrebna obratna sredstva bodisi kot stalna, ali pa ustrezne kredite na rok, ki je lahko toliko krajši, kolikor se doseže večja koncentracija graditeljev in gradbišč, ker je v takem primeru faktor obračanja često lahko večji. Od čistega dohodka, ki je v gradbeništvu v 1964 nasproti letu 1963 porastel za 40 %, je gradbeništvo sicer povečalo svoje poslovne sklade za 229 %, s čimer je bil povečan poslovni potencial, toda tako povečana sredstva še vedno ne zagotavljajo uspešnega razvoja gradnje stanovanj za tržišče in bodo morala gradbena podjetja poleg intenzivnega zbiranja avansov od kupcev in investitorjev dobiti tudi potrebna obratna sredstva. Menim, da bi morali stanovanjski skladi, ki jih v glavnem kreditirajo le investitorji in ki financirajo lastno gradnjo, intenzivneje podpreti financiranje stanovanj za trg s tem, da svoja sredstva oročijo pri bankah z zahtevo, da ta sredstva banke dodelijo kot obratna sredstva tistim podjetjem, ki so ekonomsko in tehnično najbolj usposobljena za proizvodnjo stanovanj za trg, in ki so odločno usmerjena v industrijsko gradnjo stanovanj.

Poleg tega menim, da bi bilo treba doseči tudi to, da bi tista gradbena podjetja, ki proizvajajo stanovanja za trg, kreditirale banke enako kot ostale blagovne proizvajalce s tem, da se dodelijo gradbenim podjetjem namenska sredstva iz celotnega kreditnega potenciala in to pod kreditnimi pogoji, ki bi omogočili ceneno gradnjo. Nekatera, letos za trg dograjena stanovanja so ostala res neprodana, kakor smo slišali prej, ta pojav pa ne moremo ocenjevati kot odpor proti navedenemu režimu izgradnje, niti ga ne smemo in ne moremo posploševati, ker je le prehodni pojav povezan z naporu notranje konsolidacije delovnih organizacij, ki morajo zaradi zaostrene kreditne politike najprej urediti svoja obratna sredstva. Na obseg in tempo stanovanjske izgradnje ima velik vpliv poleg drugih faktorjev tudi način gradnje. Struktura načina gradnje je še vedno nezadovoljliva, saj je še vedno okoli dve tretjine gradbene operative usmerjene na klasično gradnjo. V zadnjem času je sicer opaziti povečane napore za prehod na industrijski način gradnje, kar naj bi bistveno vplivalo tudi na pocenitev, s tem pa pri limitiranih sredstvih tudi na povečanje obsega stanovanjske izgradnje. Medtem ko znaša cena za m² površine v potencialni izvedbi okoli 135 tisoč dinarjev, se gibljejo ponudbe na osnovi industrijske gradnje danes še od 90 do 95 tisoč dinarjev, kar predstavlja znižanje cen celo za več kot 20 %, kar bi pomenilo, da se na tej osnovi za toliko poveča tudi obseg stanovanjske izgradnje. Menim, da bi bilo treba moralno in materialno podpreti vse napore podjetij, ki se intenzivno preusmerjajo na industrijski način gradnje. Prav tako pa bi bilo treba odpreti tudi vse procese poslovnega sodelovanja,

ki navedeno preusmeritev podpirajo, posebno še zaradi tega, ker ustvarjajo stabilizacijski ukrepi pri gradbenih organizacijah pripravljenost po hitrejšem preusmerjanju na racionalno gradnjo.

Zato, da bi se postavke plana čimbolj uspešno uresničile, se strinjam z ugotovitvami odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, ki je ugotovil, da je za rešitev takšnih problemov potrebno:

1. vplivati na gradbeno operativo, da se v večji meri formira lastna obratna sredstva, ki naj jih uporabi za to dejavnost;

2. priporočiti poslovnim bankam, da bi iz svojih sredstev odobrila gradbenim podjetjem ustrezne kredite za proizvodnjo stanovanj za trg pod pogoji, ki bodo pospeševali industrijski način izgradnje stanovanj;

3. priporočiti stanovanjskim skladom, da zaključijo s svojo investicijsko dejavnostjo, prosta sredstva skladov pa usmerijo v gradnjo stanovanj za trg, bodisi da proizvajalcem stanovanj odobre namenska kratkoročna ali srednjeročna posojila, ali pa da prosta sredstva namensko oročijo pri poslovnih bankah, ki bodo ta sredstva dodelila proizvajalcem stanovanj;

4. financirji stanovanjske graditve bi morali s svojo selektivno kreditno politiko vplivati na to, da se sredstva dodele predvsem tistim podjetjem, ki so po svoji opremljenosti, izkušnjah in po založenosti z gradbenim materialom sposobna prevzeti dela na večjih in koncentriranih gradbiščih. Pri odločitvah o dodelitvi kreditov naj se upoštevajo zlasti tista podjetja, ki uvajajo investicijski način zidave.

Te ukrepe poudarjam tudi zato, ker so v skladu z načeli večjega ekonomiziranja na področju stanovanjskega gospodarstva, kar podpira tudi resolucija Zvezne skupščine o razvoju stanovanjskega gospodarstva ter priporočila republiške Skupščine o razvoju gradbeništva v prihodnjem obdobju, ki je bilo sprejeto oktobra lani.

Predsednik Tine Remškar: Prekinjam sejo, ki jo bomo nadaljevali ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 12.35 in se je nadaljevala ob 16. uri.)

Predsednik Tine Remškar: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Besedo ima Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovariši poslanci! Po zadnjih podatkih je trgovina na debelo povečala svoj promet v Sloveniji v 1964. letu nasproti prejšnjemu letu za 43 %, trgovina na malo pa v istem obdobju za 31 %. Tak odnos v porastu blagovnega prometa se nadaljuje tudi letos. Trgovina na debelo je v prvih 4 mesecih letošnjega leta nasproti istemu razdobju lani zvišala promet za 42 %, trgovina na malo pa za 31 %. Nekatera grosistična podjetja so v lanskem letu dvignila blagovni promet tudi preko 40 %. Skupni blagovni promet je povečala trgovina v letu 1964 za 38 %, obratna sredstva pa so bila v trgovini povečana za 39,2 %. Ne bi mogli zanikati dejstva, da se je blagovni promet povečal zaradi večje iniciative in dejavnosti kolektivov v obeh panogah trgovine. Poleg tega pa so pripomogli k takemu uspehu nedvomno tudi pogoji dela teh kolektivov. Banke so dajale trgovini na debelo preveč kreditnih sredstev, s čimer niso napravile tej dejavnosti prevelike usluge. Povečevanje blagovnega prometa v

trgovini na debelo celo preko blagovnega prometa, ki ga je opravila trgovina na malo, je nenaravno in zaradi tega gospodarsko škodljivo. Ta grosistični blagovni promet pa je bil nedvomno opravljen na račun blaga, ki ga veletrgovina niti ni videla, kljub temu pa je zaračunala maržo in je nastajal tak promet kot posledica protiuslug, ki jih je bila deležna veletrgovina pri industriji. Veletrgovino je treba postaviti v okvire realnih potreb gospodarstva ter voditi temu ustrezno kreditno politiko, s čimer se bo pot razpoložljivim količinam blaga skrajšala. Ker je pač dobila trgovina dovolj sredstev pri bankah, se seveda mnoga trgovinska podjetja niso brigala za povečevanje lastnih obratnih sredstev. V neki občini se je v letu 1964 nasproti prejšnjemu letu povečal celoten dohodek trgovine in gostinstva za 34 %, čisti dohodek za 31 %, naložbe v sklade, s katerimi naj bi se krile vsaj v delni meri potrebe za obratna sredstva za 42 %, osebni dohodki pa so se povečali za 100 %, kar gotovo ni osamljen primer v Sloveniji. Narodna banka je zahtevala, da morajo gospodarske organizacije do 25. maja letos povečati stalna obratna sredstva v sorazmerju s porastom svoje gospodarske aktivnosti v lanskem letu. S tem ukrepom je torej banka posegla v gospodarjenje v preteklem letu. Priznati je treba, da je to v bistvu eden izmed pozitivnih ukrepov v smeri stabilizacije gospodarstva, saj mora k temu tudi trgovina doprinesiti svoj delež, zlasti še, če ugotavljamo nenaravno rast gospodarstva. Ta ukrep pa je bil veliko preoster in zato neživljenjski, ker bi v primeru, da bi ga dosledno izvajali, moralo preveč trgovskih podjetij iti v likvidacijo. Zaradi tega so bili trgovski delavci že vnaprej prepričani, da bo ta zahteva Narodne banke umaknjena, kar se je v zadnjih dneh tudi zgodilo. S takimi posegi in spremembami je prizadeta avtoriteta Narodne banke in organov, ki vodijo v državi gospodarsko politiko, obenem pa se poraja skepticizem med kolektivi glede bodočih ukrepov. Dosedanje stališče Narodne banke glede obratnih sredstev v trgovini je bilo dejansko nevzdržno, prav tako pa bi bilo napačno, če bi v bodoče odstopali od postavljenih nalog in ciljev, ki jih zasleduje kreditna politika. Težko je tudi obravnavati z istimi kriteriji vse veje trgovine. Pričakujemo realne restriktivne ukrepe, ki bodo zmanjšali začasna obratna sredstva v trgovini, kakor tudi to, da bi se pri tem primerno obravnavala tista podjetja, katerih kolektivi so v redu gospodarili. Ker je trgovska marža zamrznjena, ker se je nadalje v trgovini na drobno pri marsikateremu blagu zvišal davek na promet proizvodov, ker je pričakovati v bodoče zmanjšanje kupne moči, in ker mora tudi trgovina prilagajati osebne dohodke drugim gospodarskim panogam, zato ni mogoče pričakovati bistvenega povečanja čistega dohodka in s tem povečanja lastnih obratnih sredstev v letu 1966 do take višine, kot se je to zahtevalo v letošnjem letu. Na drugi strani pa ni mogoče popolnoma prekiniti z gradnjo trgovskih lokalov, zlasti ne tam, kjer so nujno potrebni, na primer v novo zgrajenih naseljih. Gradnjo novih trgovskih lokalov bo treba nadaljevati tudi v interesu turizma. Da bi lahko trgovina izpolnila svoje najnujnejše obveznosti, tako glede obratnih sredstev, kakor tudi glede nujnih investicijskih potreb in ker ni izgledov za zvišanje marže, bi bilo potrebno, da bi se trgovina na drobno ali vsaj živilska trgovina oprostila plačevanja 15 % prispevka na dohodek gospodarskih organizacij, kakršno ugodnost ima že marsikatera industrijska veja, ali pa, da se ji zniža obrestna mera na dane kredite. Zunanje poslovanje trgovine temelji praktično na načelu, da vsak prodaja vse. Vzrok temu je sedanja organizacija trgovskih podjetij. Kakor si je težko zamisliti hitrejši razvoj proizvodnje brez upoštevanja načela specializacije, tako ne morejo veljati tudi za trgovino drugačna načela. Samo nekaj specializiranih

trgovin v večjih središčih vsekakor ni dovolj. Interes proizvodnje, potrošnikov in trgovine je, da se uvede v organizacijo trgovskih podjetij večjo specializacijo. Skupine proizvodnih podjetij bi sicer lahko v precejšnji meri posegle v organizacijo detajlne trgovine z lastno trgovsko mrežo, pri tem pa nastaja zopet vprašanje potrebnih sredstev. Vlogo grosistične trgovine bi bilo treba ponovno proučiti. Zelo uspešno se je razvijala trgovina grosistov-detajlistov, ki praktično preraščajo v detajliste.

Vprašanje zunanjetrgovinske bilance ni samo vprašanje izvoza, temveč predvsem vprašanje proizvodnje. Dokler ne bomo imeli tako organizacijo proizvodnje, ki bo temeljila na načelih specializacije, delitve po delu in velikoserijske proizvodnje, bo rentabilnost gospodarskih organizacij bolj ali manj problematična. Težko in skoraj nemogoče je konkurirati zunanjetrgovinskim podjetjem oziroma koncernom, ki so naj sodobneje organizirani in proizvajajo dnevno ogromne količine blaga. Povezovanje uvoza z izvozom je vsekakor bistveno povečalo izvoz. Iz prakse pa lahko ugotovimo, da so se pokazale pri uveljavljanju novega deviznega sistema tudi nekatere slabosti. Dejstvo je namreč, da cene domačim proizvodom s cenami v inozemstvu še niso usklajene. Negativna razlika v ceni blaga, ki jo dosegajo proizvodna podjetja na domačem trgu in na tujih tržiščih, znaša tudi do 50 %. Dosledno izvajanje načela deviznega samofinanciranja sili posamezna podjetja, da izvažajo za vsako ceno in s tem povzročajo gospodarsko škodo, na drugi strani pa ne pospešujejo izvoza tistega blaga, ki bi ga bilo mogoče plasirati z manjšo negativno razliko. Podjetja so prisiljena izpolniti le obveznosti do Jugobanke in kolikor pri takem izvozu ne dosegajo niti domače cene. Da bi se povečal izvoz, bi bilo treba še posebej podpreti tiste proizvodne organizacije, ki proizvajajo interesantnejše proizvode za izvoz in pri tem zagotoviti, da se načelo deviznega samofinanciranja pretego ne izvaja.

Podjetja, ki proizvajajo za izvoz, bodo morala imeti na razpolago tudi potrebna obratna sredstva. Pogodbe z Jugobanko bo treba izpolnjevati obojestransko, ne pa zahtevati samo enostranske izpolnitve. V dobi izrednega pomanjkanja repromateriala iz uvoza nastaja vprašanje, če bi ne kazalo zmanjšati uvoz potrošnega blaga, saj vidimo v trgovinah precej uvoženega blaga, ki tržišču ni bilo tako nujno potrebno.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima Milan Vižintin.

Milan Vižintin: Tovarišice in tovariši poslanci! V svoji razpravi ne nameravam obravnavati vprašanj, ki so bila predmet razprave na seji odbora za trgovino, gostinstvo in turizem, ker je jedro teh razprav povzeto v poročilu odbora. Želel bi poudariti nekatera stališča odbora v zvezi z izvajanjem ukrepov za stabilizacijo gospodarstva, ki neposredno zadevajo področje blagovnega prometa. Odbor je v razpravi ugotovil, da se sprejeti stabilizacijski ukrepi pozitivno odražajo na področju blagovne menjave. Poleg pozitivnih rezultatov, ki so sicer že vidni, pa je nerazumevanje zastavljenih ciljev stabilizacije gospodarstva na eni strani in prepočasno ter togo izvajanje ukrepov na drugi strani, pripeljalo do motenj v trgovini tako glede založenosti kot v izbiri blaga. Vse to narekuje, da mora tako gospodarstvo kot upravni organi in organizacije jemati te ukrepe kot osnovo za nadaljnji razvoj našega gospodarstva. Te ukrepe pa ne smemo razumeti statično, temveč je treba tekoče proučevati njihovo učinko-

vanje, jih prilagajati realnim možnostim našega gospodarstva in na ta način preprečevati, da bi se sprevrgli v svoja nasprotja.

V razpravi smo ugotovili, da je trenutno v trgovini najbolj pereč problem obratnih sredstev. Pri tem je značilno, da veliko naših težav v gospodarstvu nasploh izvira prav iz tega, ker smo v dosedanji praksi vlagali predvsem v osnovna sredstva, pretežen del obratnih sredstev pa smo zagotavljali z emisijo denarja. Še posebej pa se je taka praksa do vprašanja obratnih sredstev odražala v trgovini, kar dokazuje podatek, da krijejo skoraj tri četrtine potreb po obratnih sredstvih občasni krediti. To ni samo posledica nepravilne orientacije trgovskih gospodarskih organizacij, temveč tudi posledica kreditne politike, ki trgovini doslej ni omogočala najemanja kreditov za razširjeno reprodukcijo. Trgovina je zato usmerjala svoja sredstva predvsem za razširjanje trgovske mreže, obseg poslovanja pa je prekomerno povečevala z občasnimi obratnimi krediti. Kreditni sistem ni stimuliral oblikovanja lastnih obratnih sredstev, ampak je omogočal široko najemanje občasnih kreditov, kar je privedlo trgovino v izredno težaven položaj.

Restriksijski ukrepi na področju zmanjšanja kratkoročnih kreditov za obratna sredstva so zatekli trgovino popolnoma nepripravljeno. Družbeni plan za leto 1965 je sicer opozarjal gospodarske organizacije na potrebna vlaganja v trajna obratna sredstva, vendar je le minimalno število trgovskih organizacij znatnejši del svojega dohodka namenilo za lastna obratna sredstva, zato jih tem težje prizadenejo sedanji ukrepi. Dosledna uveljavitev vseh omejitev, zlasti pa obveznosti glede vlaganja v trajna obratna sredstva, bi od skupno 227 trgovskih organizacij s področja notranje trgovine občutneje prizadela 186 ali okoli 82 %, 81 trgovskih organizacij ali približno 37 % pa bi postalo nelikvidnih. Teh 81 trgovinskih organizacij, v glavnem grosistov, ima skoraj tretjino vseh kreditov iz bančnih sredstev.

Iz tega je razvidno, da bi se neživljenjski omejitveni ukrepi sprevrgli v svoje nasprotje in bi delovali obratno od tega, kar pričakujemo s stabilizacijo gospodarstva. Ko je naš odbor razpravljajal o položaju, v katerem se je z uveljavitvijo stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu znašla trgovina, je bil mnenja, da so bili omenjeni ukrepi nujni, poudaril pa je, da bi morali biti ukrepi, ki se nanašajo na oblikovanje trajnih obratnih sredstev, bolj dolgoročni. Odbor je zato sprejel stališče, da morajo gospodarske organizacije v celoti osvojiti in podpreti izvajanje teh ukrepov, kar je pogoj za stabilizacijo gospodarstva. Zato je potrebno, da trgovske organizacije prilagodijo svoje poslovanje tem ukrepom, na drugi strani pa naj državni in družbeni organi sproti spremljajo in analizirajo ter hitro rešujejo vsa nasprotja, ki bi se pojavljala v njihovem izvajanju.

Odbor je bil mnenja, da mora Narodna banka v bodoče bolj realno ocenjevati možnosti uresničevanja njihovih ukrepov, na kar opozarja tudi primer, ko je banka zaradi nereálnih ocen odstopala od navodil glede ugotavljanja kreditne sposobnosti in preložila rok izvršitve do potrditve zaključnih računov za leto 1965. Takšna praksa se lahko negativno odraža na resnost upoštevanja in izvajanja ukrepov pri gospodarskih organizacijah. Razen tega bi v bodoče ne smeli enako obravnavati vseh vej trgovine, ker bi bilo treba upoštevati koeficient obračanja zalog, ki je pri posameznih vejah trgovine zelo različen in znaša od 4 do 12. Nedvomno rabi trgovina z nižjim koeficientom obračanja zalog več obratnih sredstev.

Vsako nerehalno obravnavanje trgovine glede kreditiranja obratnih sredstev ima lahko tudi negativne posledice, ki se že, deloma pa se še bodo pokazale v slabi založenosti, desortiranosti blaga, v odvijanju blagovnega prometa, mimo trgovine in drugih špekulacij. Prav tako nerehalno in v nasprotju s tokovi sodobnega blagovnega prometa bi bilo, če bi s kreditno politiko zadrževali ustvarjanje zalog v trgovini, za kar smo se v zadnjem obdobju zavzemali. Nedvomno bo treba v zvezi s tem proučiti položaj in vlogo trgovine v našem gospodarskem sistemu in onemogočiti večkratno posredovanje med proizvajalcem in potrošnikom, kar bistveno podražuje blago. S konkretnimi ukrepi bi morali podpirati dejavnost trgovine na drobno in tista grosistična podjetja, ki si prizadevajo razširiti svojo detajlistično mrežo. Nikakor pa ne bi smeli razumeti in izvajati stabilizacijske ukrepe tako, da bi zavrli nadaljnje širjenje in modernizacijo trgovinske mreže. Vse to pa zahteva, da trgovino perspektivno postavimo v položaj, da bo sposobna z lastnimi sredstvi kriti razširjeno reprodukcijo.

Odbor želi opozoriti trgovske gospodarske organizacije, da v svojem in družbenem interesu prilagajajo svojo poslovno politiko sprejetim ukrepom, ker se bodo sicer ob uveljavitvi določil glede oblikovanja lastnih obratnih sredstev znašli ob predložitvi zaključnih računov za leto 1965 pred enako težkimi ali pa še težjimi problemi, kot so sedaj. Trgovske organizacije bodo morale takoj prilagoditi obseg svojega poslovanja realnim, vendar v okviru stabilizacijskih ukrepov danim možnostim ter urediti sistem delitve dohodka in podobno.

Ko je odbor razpravljaj o učinkih odloka o zamrznjenju cen na področju blagovnega prometa, je ugotovil, da je prišlo poleg pozitivnih učinkov, ki so se pokazali zlasti v stabilizaciji cen, tudi do škodljivih pojavov, tako v proizvodnji kot v trgovini, ki pa so v večji meri že odpravljeni. Ne glede na to pa je treba v bodoče hitreje in prožneje odstranjevati neskladnosti v trgovini, ki povzročajo slabo založenost tržišča, kopičenje zalog v proizvodnji in trgovskih skladiščih, desortiranost in poslabšanje kvalitete blaga itd. Še posebej postaja to pomembno glede na bližajočo se turistično sezono, ker bo tudi od zadovoljive rešitve teh vprašanj odvisen njen uspeh in devizni priliv iz turizma. Zato bo treba več skupnega sodelovanja v iskanju rešitev glede problemov med proizvodnjo in trgovino, zadovoljevanje z nižjo razliko v ceni, pa tudi manjšim dohodkom. K hitrejšemu reševanju anomalij, ki jih povzročajo predpisi v cenah, pa morajo prispevati tudi zavodi oziroma uradi za cene, organi tržne inšpekcije in drugi organi in organizacije. S skladnimi naporii vseh zainteresiranih in odgovornih činiteljev bi morali zagotoviti dosledno izvajanje odloka o zamrznjenju cen, hkrati pa preprečiti, da bi se zaradi odloka pojavljale škodljive posledice v blagovni menjavi in poslovne izgube v gospodarstvu.

Ob zaključku želim poudariti, da se mora tudi trgovina aktivno vključiti v proces stabilizacije gospodarstva in ne pričakovati rešitev samo »od zgoraj« in od tarnanja, ker bodo le s konstruktivnim sodelovanjem vseh trgovinskih gospodarskih organizacij sprejeti ukrepi uspešno izvedeni.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima Marija Ivkovič.

Marija Ivkovič : Tovariši in tovarišice poslanci! Ne želim ponavljati tega, kar je bilo že rečeno. Svojo razpravo bi oprla le na nekaj vprašanj v zvezi z restrikcijami in vprašanjem stabilizacije celotnega gospodarstva.

V gradivu za razpravo smo prejeli analizo stanja gospodarstva v SR Sloveniji, ki navaja na 8. strani točka 5, da je znašal v prvih štirih mesecih letos izvoz iz SR Slovenije po poprejšnji oceni — okoli 15,5 milijarde dinarjev ali za 17 % več kot v istem obdobju lani. Kolikor ti podatki zajemajo stvarni izvoz in da v tega ni vključen izvoz, ki ga imenujemo lahko izvoz zaradi izvoza, ker se nekatere pošiljke reklamirajo zaradi neustrezne kvalitete in jih inozemsko tržišče včasih celo v velikih količinah vrača nazaj proizvajalcem, je seveda potem stanje izvoza glede na dejanski položaj gospodarskih organizacij v tem obdobju precej zadovoljiv. Pri tem pa ne bi smeli mimo tega, da naši proizvajalci ne jemljejo dovolj resno kvaliteto izdelkov, posebno ker se s pospešenim tempom proizvajajo še bolj forsirano pa izvažajo. Takšne proizvode na tujem tržišču kaj klavrno ocenjujejo in jih potem tudi vračajo. Lahko si mislimo, da je v prenekaterem od teh artiklov vdelan repromaterial iz uvoza in da se je zaradi nekvalitetne izdelave določenega proizvoda doseglo najmanj, kot je bilo mogoče. Vrnjeno blago se je moralo plasirati na domačem tržišču, če je to sploh bilo mogoče, zaradi slabe kvalitete pa sta bila oškodovana tako proizvodnja kot tudi potrošnik.

Namesto zmanjšanja proizvodnih stroškov v naših gospodarskih organizacijah se s takim forsiranjem izvoza zaradi uvoza povečujejo stvarni stroški in to v breme samega proizvajalca.

Drugo vprašanje se nanaša na tako imenovane darilne pošiljke, ki se še vedno pojavljajo kljub vsem ukrepom za stabilizacijo gospodarstva. To so darilne pošiljke, ki prihajajo od inozemskih tvrdk na naslove posameznih gospodarskih organizacij. Včasih je vrednost teh daril celo milijonska. Ali je res mogoče, tovariši poslanci, da so inozemske tvrdke tako velikodušne, in da poklanjajo darila take vrednosti? To je zelo težko razumeti in ne bi bilo odveč, če bi samoupravni organi pogledali malo globlje v vzroke in izvore teh daril, posebno še, ko prihajajo takšna darila že v času restrikcij za stabilizacijo gospodarstva. Težko je direktno obsojati, vendar se porajajo pomisleki, da se morda za tem ne skriva izigravanje obstoječih predpisov in splošne devizne politike.

Predsednik Tine Remškar: Besedo ima tovarišica Kristina Lovrenčič.

Kristina Lovrenčič: Tovarišice in tovariši poslanci! Sicer je današnja razprava posvečena aktualnim problem v gospodarstvu, toda v gradivu, ki smo ga sprejeli za razpravo k tej točki dnevnega reda, je na 11. strani omenjeno tudi stanje v šolah druge stopnje. Takole je zapisano: »Nastopajo pa težave pri financiranju osnovne dejavnosti šol druge stopnje, ker je neurejen sistem financiranja, ker občine ne izpolnjujejo prevzetih obveznosti.« Potem beremo dalje, da v dveh milijardah republiških intervencijskih sredstev lahko pričakujemo še eno milijardo občinskih sredstev za osnovne šole, za šole druge stopnje pa pravi poročilo, da zanje niso zagotovljena potrebna sredstva za dograditev teh šol in domov, kot jih je predvidel družbeni plan za leto 1965, zato bo treba v večini primerov gradnjo ustaviti.

V skladu s smernicami republiškega družbenega plana za leto 1965 bi morali zagotoviti dograditev tistih šol druge stopnje, ki so že v gradnji in poskrbeti za to, da bi začeli pospešeno graditi domove za učence teh šol. Obenem bi bilo treba poskrbeti, da si tiste šole prve in druge stopnje, ki zaostajajo, lahko pridobijo večja sredstva za osnovno dejavnost in za modernizacijo opreme. Žal te smernice letošnjega družbenega plana vsaj za zdaj precej slabo izpolnjujemo.

Pri osnovnih šolah smo sicer dosegli določen in razveseljiv napredek, pač pa se je položaj druge stopnje po ukinitvi okrajev še poslabšal. Ne le, da trenutni položaj ne daje nobenih izgledov za kakršnekoli investicije, marveč je ponekod v nevarnosti celo osnovna dejavnost teh šol.

Republiški sekretariat za kulturo in prosveto je sklical sestanek predsednikov upravnih odborov medobčinskih skladov za financiranje šol druge stopnje, da bi izvedel, v kakšnem položaju so te šole. Podatki, ki jih je zbral, pa so zaskrbljujoči in terjajo po mojem takojšnje učinkovite ukrepe. Naj povem samo nekaj ugotovitev tega sestanka. Medobčinski sklad za šolstvo v Celju je moral npr. najeti 70 milijonov kratkoročnega posojila pri 8 % obrestni meri, da so lahko šole do 1. maja letos izplačale razliko osebnih dohodkov po novih merilih, kajti poprej so dajale le akontacije v višini povprečja osebnih dohodkov v lanskem letu. S tem so že tako skrčena sredstva sklada bila obremenjena še za obresti. Ljubljanski medobčinski sklad se je želel izogniti kreditu in obrestim pa se je dogovoril z občino Ljubljana-Center, da vplača akontacijo na račun svojih obveznosti že vnaprej, a je še zmeraj v strahu, da ne bo mogel pokriti izdatkov za osnovno dejavnost, če ostale občine kot sofinancerji v tem skladu ne bodo izpolnile pogodb, in če gospodarske organizacije ne bodo prispevale dogovorjenih sredstev.

Na Koprskem, kjer občinskega sklada nimajo, imajo hude težave pri podpisovanju pogodb z občinami. Tudi tu morata občini Koper in Nova Gorica, kjer so te šole, plačevati akontacije vnaprej.

Kako resen je položaj, nazorno kaže primer mariborskega medobčinskega sklada. Ta sklad financira vse mariborske šole druge stopnje in je izdelal finančni načrt, po katerem bi brez investicij potreboval za letos eno milijardo in 700 milijonov dinarjev. Načrt je bil izdelan v skladu s splošnimi merili za financiranje šol in občine proti temu niso imele načelnih pripomb. Toda do sedaj so svojo obveznost izpolnile le mestne občine. Medtem ko do včeraj, to se pravi do 27. maja letos, niti ena izmed 11 zunanjih občin, ki so sofinancerji mariborskih srednjih šol, ni vplačala v ta sklad niti dinarja. Te občine dolgujejo za nazaj 165 milijonov dinarjev. Niti ena občina razen Ptuja do včeraj ni podpisala pogodbe in sklad sploh ne ve, s kolikšnimi sredstvi lahko računa. Seveda se te zamude vplačil šolam zelo poznajo. Te so za mesec maj dobile le polovico predvidenih sredstev, za april so sicer dobile razliko med lanskoletnim povprečkom in letošnjimi izračuni za 4 mesece, pač pa je bila pri tem že odbita 5 % proračunska omejitev. Financiranje tudi za vnaprej slabo kaže. Občina Ormož je na primer že obvestila sklad, da so na seji upravnega odbora občinskega sklada za šolstvo sklenili, da bodo od vsote, ki so jo prvotno namenili za šole druge stopnje v Mariboru in Ptuju, odšteli 19 milijonov za osnovne šole, tako da bo ostalo le 16 milijonov za financiranje šol II. stopnje, čeprav bi samo za mariborske šole morala ta občina prispevati okrog 30 milijonov dinarjev.

Ta znesek je realen, kajti na zahtevo vseh občin je sklad moral izračunati stroške šolanja za vsakega njihovega dijaka in to za 9262 dijakov. Zdi se, da je tudi to veliko delo bilo zaman, kajti občine doslej niso niti odgovorile, kaj menijo o predlogih pogodb, ki jim jih je sklad poslal v podpis. Če v juniju občine ne bodo poravnale svojih obveznosti, bo sklad moral najeti kratkoročno posojilo z enakimi posledicami kot pri celjskem skladu. Zelo dvomljivo je tudi, ali bodo občine v sedanjem položaju sploh poravnale petmesečne zaostanke, ki znašajo, kot sem prej omenila, 165 milijonov dinarjev. Upravni odbor sklada ima konkreten predlog, kako bi rešili nastali položaj. Razen občine Ravne so vse pri-

zadete občine dotirane. Sklad pa je mnenja, da bi del te dotacije namenile za srednje šole, saj so občine tudi po zakonu dotirane za družbene službe.

Podoben položaj, kot v mariborskem medobčinskem skladu za šolstvo, je tudi drugod. Na splošno sredstva v te sklade ne dotekajo z isto dinamiko, kot dotekajo dohodki v občinske proračune.

V ljubljanski medobčinski sklad so vplačale občine do konca meseca aprila le 19 % dogovorjenih sredstev, morale pa bi jih vplačati okoli 33 %. Nekatere druge občine so, podobno kot Ormož, že odkrito povedale, da ne bodo mogle kriti niti tistih obveznosti, ki so jih po poprejšnjih dogovorih prostovoljno prevzele, ker ne morejo računati s takšnimi dohodki, kot so sprva računali. Zato bodo občine poravnale najprej čisto občinske obveznosti, za preostalo pa seveda dale toliko, kolikor bodo pač še imele. K temu je treba prišteti še 5 % omejitev proračunske potrošnje, ki naj bi sicer ne prizadejala šolstva. Toda, ker to ni zakonito določeno, marveč je le priporočilo, in ker so občinski proračuni v težavah, je prav gotovo, da bo marsikje šolstvo tudi s tem prikrajšano. Po drugi strani pa so medobčinski skladi zelo realno izračunali, koliko sredstev bodo šole II. stopnje potrebovale po merilih, ki so bila preizkušena v zadnjih 3 letih in izražajo res svoje dejanske potrebe. Če teh sredstev skladi ne bodo zbrali, bo ogrožena lahko tudi osnovna dejavnost teh šol; kako negativno se bo to odražalo ne le letos, marveč tudi v naslednjih letih, si lahko predstavljamo.

Vprašljivo je tudi, koliko bodo šole II. stopnje ob takem finančnem položaju in investicijski situaciji lahko razširile svoje zmogljivosti. Medobčinski sklad v Celju se boji, da bo kljub vsem prizadevanjem lahko zbral sredstva le za sedanje število učencev, to pa je za 600 do 700 učencev manj, kot naj bi se jih vpisalo v naslednjem šolskem letu. Če ne bo novih investicij, se zmogljivosti šol II. stopnje sploh ne bodo povečale, naval na te šole pa bo v prihodnjem šolskem letu verjetno še večji. Sicer pa smo meseca maja lani, ko smo razpravljali o 7-letnem razvoju šolstva pri nas, zapisali v stališčih, ki smo jih takrat sprejeli, tole: »Zmogljivosti šol II. stopnje je treba razširiti tako, da se bo moglo leta 1970 vključiti v prvi razred 75 % mladine iz te generacije. Pri tem je treba predvsem povečati zmogljivosti strokovnih šol.« Seveda je mišljeno, da bi obenem vsaj 80 % iste generacije končalo osnovno šolo in naj bi od te torej tri četrtine učencev nadaljevalo šolanje na II. stopnji. V lanskem šolskem letu je končalo osnovno šolo v 8. razredu okoli 60 % učencev. V šole II. stopnje, ki so imele 15 500 prostih mest, se je vpisalo 20 594 učencev, kar je daleč več, kot pa so te šole imele prostora za normalno delo. V poročilu prejšnjega Republiškega sekretariata za šolstvo za leto 1964 je rečeno, da so tako visok vpis izsilili za šolstvo pristojni organi občinskih skupščin. Vprašujem se, ali bodo lahko tudi v naslednjem šolskem letu izsilili pri istih kapacitetah še večji vpis, kajti že sedaj so morale nekatere šole spreminjati kabinete v učilnice in povečevati izmene. In vse to pri številu okoli 60 % učencev, ki so uspešno zaključili 8. razred.

Kaj pa potem ko bo še več učencev, in pravimo, da jih mora biti več, za kar si z vsemi silami tudi prizadevamo. Obenem pa smo danes slišali zelo zanimiv in zaskrbljujoč podatek, da je 80 000 strokovnih delovnih mest v Sloveniji še nezasedenih.

Sicer lahko, kot vse kaže, v prihodnje računamo s stabilnejšim sistemom financiranja tudi šol II. stopnje, toda v najboljšem primeru bodo ustrezni predpisi lahko sprejeti šele v jeseni ali celo v prihodnjem letu. Vse dotlej pa ostane stanje nespremenjeno. Vsi problemi, ki sem jih omenila, pa ne prenesejo

več nobenega odlašanja. Slišati je bilo sicer zagotovila, da se bo položaj naslednje mesece izboljšal, ker bo pritekalo v občinske proračune več sredstev, in da je pač v začetku vsakega leta nekaj več težav, toda šole so institucije, ki delujejo po določenem programu, ki je bil napravljen na osnovi nekih določenih družbenih potreb. Šole morajo delati vsak dan, stroški izobraževanja nastajajo vsak dan in jih je treba sproti kriti, ne pa takrat, ko se nabere denar. Oprostite primerjavi — šola pač ni sladkorna tovarna, ki dela takrat, ko ima surovine, potem pa jo lahko zapremo in čakamo do naslednje sezone. Mislim, da je stvar tako resna, da bo morala do tega problema zavzeti svoje stališče tudi naša Skupščina.

Najmanj kar moramo doseči je, da bodo vsi, ki so soodgovorni za financiranje šol II. stopnje, morali po sedanjem sistemu svoje obveznosti v redu izpolnjevati. V tem smislu naj naš zbor pozove občine, da vplačujejo svoje prispevke za financiranje šol II. stopnje v taki dinamiki, kot dotekajo sredstva v njihove proračune. Doseči je treba, da bodo čimprej podpisane pogodbe za sofinanciranje, in da jih bodo občine tudi izpolnjevale. Zastaviti je treba ves družbeni vpliv, da bo zbiranje sredstev po gospodarskih organizacijah dalo pričakovane rezultate. Dokler ne bo novih predpisov o financiranju šol, moramo pač vsaj do kraja izkoristiti vse možnosti, ki nam jih daje sedanji sistem financiranja. Mislim, da je republika dolžna in poklicana, da za zdaj, ko še ne more takoj ustvariti stabilnejšega sistema financiranja, vsaj z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, nadzira in intervenira, če je potrebno, da bo financiranje šol II. stopnje potekalo kolikor mogoče nemoteno.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima Miran Cvenk.

M i r a n C v e n k : Tovarišice in tovariši poslanci! Želim razpravljati o nekaterih problemih splošne potrošnje. Iz sredstev, ustvarjenih v proizvodnem ciklusu, se krijejo najprej sredstva porabljena v proizvodnji; ostanek pa predstavlja novo ustvarjeno vrednost. Novo ustvarjena vrednost v proizvodnji se troši predvsem za potrebe razširjene reprodukcije, torej za povečanje materialne osnove proizvodnje, nadalje za osebne dohodke tistih, ki sodelujejo v proizvodnji in končno za kritje potreb splošne potrošnje.

Glede na doseženo stopnjo družbenega razvoja in pogoje gospodarjenja pa je bilo treba povečati delež delovnih kolektivov pri delitvi novo ustvarjene vrednosti. Tako se je delež delovnih kolektivov v letu 1964 pomembno povečal. Hkrati z večjo materialno osnovo se je povečala tudi odgovornost gospodarskih organizacij, zlasti pa še s sprejetimi ukrepi gospodarske politike v letu 1965.

Zajemanje sredstev za potrebe splošne potrošnje je v letu 1965 predvideno v okviru maksimalnih možnosti, ki jih gospodarstvo oziroma prebivalstvo še prenese. Od vseh sredstev za proračunsko potrošnjo se ustvarja 73 % sredstev iz prispevkov na osebne dohodke, medtem ko so za druge oblike splošne potrošnje, kot je socialno zavarovanje, osebni dohodki prav tako glavni oziroma edini izvor sredstev. Skupna stopnja prispevka iz osebnih dohodkov naj ne bi presegla 17,5 %, kljub temu pa 13 občin ni upoštevalo to priporočilo družbenega plana, temveč je za 0,2 do 1,5 % prekoračilo dogovorjeno stopnjo. Na ta način se dodatno zajema del tistih sredstev, ki bi bil gospodarskim organizacijam, zlasti v letošnjem letu, nujno potreben za nemoteno poslovanje. Realizacija dohodkov proračunov je v prvih 4 mesecih letošnjega leta zadovoljiva ter se giblje v skladu s predvideno dinamiko dotoka.

Ukrepi za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu so za marsikatero gospodarsko organizacijo zelo težki. Od vseh pa se zahteva skrajno varčevanje pri potrošnji. Zaradi tega je razumljivo, da se zahteva tudi skrajna preudarnost in varčevanje pri trošenju proračunskih sredstev. Posebna 5 % proračunska rezerva, ki je bila uvedena v letošnjem aprilu, bo zahtevala premike v proračunski potrošnji. Ker pa te premikov ni mogoče takoj izvršiti, je potrebno potrošnjo proračunskih sredstev takoj uskladiti s predvidenim dotokom sredstev, vsekakor pa naj se pri teh premikih ne zmanjša sredstev, namenjenih za družbene službe, katerim je bil dan v letošnjem družbenem planu poseben poudarek.

Republiški proračun je tudi namenil za investicije v osnovnem šolstvu okoli 2 milijardi sredstev. Za ta sredstva je Splošno gospodarska banka razpisala natečaj, ki je potekel 15. maja. Menim, da mora banka v smislu smernic družbenega plana koristnikom ta sredstva takoj odobriti, ker obstoja sicer nevarnost, da sredstva ne bodo namensko uporabljena. Iz proračuna pa naj se seveda postopoma dodeljujejo tudi sredstva za ta namen Splošno gospodarski banki. Sredstva socialnega zavarovanja, ki se uporabljajo v naši republiki, so znatna, saj presegajo sredstva vseh proračunov v SR Sloveniji, njihov vir pa je 24 % prispevek za socialno zavarovanje. V poročilu, o katerem razpravljamo pa je navedeno, da so komunalni zavodi za socialno zavarovanje sklenili z zdravstvenimi zavodi pogodbe, po katerih se bodo sredstva teh zavodov povečala za 24 do 56 %. To pomeni, da bodo dobile zdravstvene ustanove v letošnjem letu preko 10 milijard več sredstev kot v preteklem letu. Sredstva socialnega zavarovanja so torej zadostna materialna osnova za kritje potreb osnovne dejavnosti zdravstva ter za potrebe razširjene reprodukcije. Dolžnost upravljalcev teh sredstev pa je, da jih za potrebe osnovne dejavnosti zdravstva čim smotrneje koristijo. Sredstva za razširjeno reprodukcijo pa naj se vlagajo predvsem tja, kjer so najbolj potrebna, to je za odstranjevanje ozkih grl zdravstva. Če hočemo doseči smotrnost porabe sredstev za razširjeno reprodukcijo v zdravstvu, bo verjetno potrebno, da se sredstva združijo, podobno kot v gospodarstvu, za vlaganja v tiste objekte, ki so za potrebe zdravstvene službe najnujnejši, ker se bo v nasprotnem primeru gradilo le številne razdrobljene objekte. Rezultati tako razdrobljenih vlaganj pa bi bili znatno manjši, ker bi lahko prišli do izraza šele v poznejšem obdobju.

Razen tega še vedno ni rešeno vprašanje, kakšen obseg oziroma oblika zdravstvene mreže bi bila iz zdravstvenega stališča najuspešnejša, hkrati pa tudi najbolj ekonomična. Menim, da bi bilo koristno, če bi ustrezni strokovnjaki pripravili študijo, v kateri bi razčistili te probleme. Ponovno pa poudarjam, da so sredstva za družbene službe del sredstev, ki so bila ustvarjena v gospodarstvu, ter so posredno vplivala tudi na višino stroškov proizvodnje. Zato mora zahteva, ki se postavlja pred proizvajalce, to je, da bo višina sredstev za osebne dohodke odvisna le od njihovega uspešnega poslovanja, najti svoje mesto tudi v družbenih službah. Ravnotežje osebnih dohodkov v posameznih dejavnostih bomo dosegli le, če bosta tako delavec v proizvodnji, kot delavec v družbenih službah ob enakih pogojih dela in uspehih poslovanja tudi enako nagrajena.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Besedo ima Ivan Lužovec.

I v a n L u ž o v e c : Tovarišice poslanke, tovariši poslanci! Čeprav je danes predmet razprave stanje gospodarstva v SR Sloveniji v prvih štirih mesecih

tega leta, želim ob tej priliki spregovoriti o spremljanju izvršitve predvidevanj in nalog družbenega plana za leto 1965, kar se posredno nanaša tudi na predloženo gradivo. Pri tem je seveda vprašanje, kaj, kako in kdaj spremljati izvršitev predvidevanj in nalog, ki jih vsebuje družbeni plan. Ta problem, če ga lahko tako imenujem, sicer ni nov in je bil v tej skupščini že načet, ni pa obdelan in rešen, ker pač še ni zakona o družbenem načrtovanju. Čeprav metodologije spremljanja nimamo, pa je vendar nujno, da po najboljši volji spremljamo izvrševanje nalog, ne zaradi spremljanja, temveč zato, da bi dobili realno sliko o stanju, v katerem se nahajamo, in tako osnovo za ukrepe, ki naj bi jih storili, da bi zagotovili čimboljšo realizacijo postavljenih ciljev družbenega razvoja.

Pri vprašanju, kaj spremljati, je potrebno takoj povedati, da je spremljanje ekonomskih kategorij povezano z vprašanjem kdaj, ali točneje z obdobjem. Gibanje narodnega dohodka npr. ni mogoče prikazati v krajših obdobjih, ker se zajema ustrezne podatke le za daljša časovna obdobja. Nadalje so v družbenem planu tudi naloge, za izvršitev katerih je doba štirih mesecev, ki jo obravnavamo, prekratka, da bi se lahko prikazala njihova realizacija, hkrati pa je nujno, da se o določenih nalogah pove, kaj je bilo do sedaj storjenega, da bodo te naloge ob koncu planskega obdobja realizirane. Smatram, da ni nujno, da se v vsakem obdobju prikaže realizacija vseh predvidevanj oziroma indeksov, ki jih vsebuje družbeni plan, temveč da se izloči za obravnavo tiste, katerih izpolnitev je nejasna in zahteva zato temeljito analizo, da bi se storilo ustrezne ukrepe in tako doseglo njihovo realizacijo.

Družbeni plan za letošnje leto vsebuje nekatere konkretne naloge, ki naj bi bile letos uresničene, pa o njih ni podatkov, kot na primer: »V zvezi z razširitvijo kooperacije v kmetijstvu je treba poleg večje ekonomske zainteresiranosti kooperantov razviti sistem srednjeročnega kreditiranja, predvsem nabave drobne mehanizacije in za druge srednjeročne namene.« Izvršitev te naloge, ki jo navaja plan, bi nedvomno imela velik vpliv na preskrbo prebivalstva, za katero vemo, da ni najboljše, čeprav stalno poudarjamo, da je skrb za delovnega človeka naša glavna naloga.

Nadalje je rečeno v družbenem planu za področje, kjer bi izvršitev sprejete naloge sicer ne imelo takojšnjega vpliva na bolečo točko našega gospodarstva, na storilnost dela: »Zaradi sorazmerno velikega pomanjkanja strokovnih kadrov naj bi družbeno-politične skupnosti in delovne organizacije še v letošnjem letu storile konkretne ukrepe za širjenje zmogljivosti strokovnih šol in za uresničitev ustreznih študijskih pogojev na srednjih, višjih in visokih šolah. Predvsem pa naj bi se uredilo vprašanje financiranja strokovnih šol.«

Za področje potrošnje pa je v družbenem načrtu zapisano, da bi materialni izdatki splošne potrošnje lahko naraščali z isto stopnjo kot družbeni proizvod družbenega sektorja, za kar pa je zelo važno, da bi čimprej proučili, kakšen bo odraz nalog kot je naslednja: »Ustvariti je treba pogoje, da bi dosegli v zdravstvu tako strukturo cene, ki naj bi vsebovala tudi sredstva za razširjeno reprodukcijo. V sodelovanju z občinskimi skupščinami, zdravstvenimi centri in republiškim zdravstvenim centrom pa je treba izdelati programe za razvoj zdravstvene mreže v SR Sloveniji.« Nadalje: »Na področju socialnega zavarovanja je treba proučiti glede na predvidene izdatke in dohodke, višino prispevkov za vse oblike socialnega zavarovanja, hkrati pa tudi politiko potrošnje. Skupne stopnje prispevkov za socialno zavarovanje naj bi se v letu 1965 ne povečale.« Na to naslednja naloga: »V letošnjem letu bi bilo treba pripraviti

objektivnejša merila za določanje dopolnilnih sredstev občinam v naslednjih letih.«

Tudi za področje gospodarstva, čeprav je na tem področju naš vpliv omejen, je dana smernica, ki pravi: »Da bi v naslednjih letih omogočili nemoteno oskrbo z nekaterimi surovinami in energijo, bi bilo treba zagotoviti pospešeno gradnjo na področju primarne in bazične, zlasti energetske proizvodnje ter začeti s pripravami za gradnjo novih energetskih objektov, za kar pa je treba izdelati terminski program gradenj in financiranja po objektih in doseči, da se ta program čimprej dokončno odobri.« V tej smernici je torej poudarek na programu gradnje in financiranja, ki naj bi bil čimprej odobren, pri tem pa ne vemo, kako daleč so priprave in kdaj bo mogoče odločiti o tem, za nadaljnji razvoj gospodarstva tako važnem vprašanju.

Navedene naloge, ki so le del tega, kar je več ali manj konkretno navedeno v smernicah in nalogah družbenega plana, zahtevajo, da spremljamo uresničevanje prizadevanj in da čeprav zakona o družbenem načrtovanju še ni, delamo na metodologiji spremljanja realizacije družbenega plana. Pri tem pa se bomo morali odločiti, kakšne naloge naj bodo v družbenem planu in kako prikazane, saj vemo, da naš družbeni plan vsebuje tudi taka predvidevanja, ki jih pri najboljši volji ni mogoče spremljati. Zato menim, da bi v bodoče pri spremljanju realizacije družbenega plana bilo potrebno analizirati tudi take naloge, kot sem jih nekaj navedel, ali pa se moramo odločiti, naj jih v bodoče še vključimo v družbeni plan, ker jih ni mogoče spremljati.

Predsednik Tine Remškar: Besedo želi republiški sekretar za gospodarstvo Sveto Kobal.

Sveto Kobal: O tekočih problemih gospodarstva, o katerih je razpravljala večina poslancev, je razumljivo v zadnjem času tudi intenzivno razpravljal Republiški sekretariat za gospodarstvo. Skupna misel, ki se prepleta v vseh današnjih diskusijah, je v glavnem v podpori ukrepom za stabilizacijo gospodarstva in v upravičenih pripombah in sugestijah, o katerih bi morali intenzivno razpravljati upravni in drugi organi v naslednjem obdobju. Mislim, da zaslužijo nekateri predlogi vso pozornost v bodočem delu našega sekretariata zlasti zato, ker je gospodarska situacija taka, da se v njej prepleta nekaj neznanih komponent, katerih dimenzije in časovni vpliv še ni mogoče oceniti.

V svoji razpravi bi se dotaknil samo nekaterih problemov, ker mi čas ne dopušča, da bi razpravljal o vseh vprašanjih, ki so bila nakazana.

Večina težav, ki nastajajo v zadnjem času v gospodarstvu po sprejetju določenih ukrepov za stabilizacijo gospodarskih gibanj, izhaja iz inercije gospodarstva in odpora do spremenjene gospodarske politike. Prvič, ni se čuditi, da zmanjšanje investicij, tako v primerjavi z lanskim letom, kakor tudi v delitvi narodnega dohodka, povzroča nujno določene težave v nekaterih gospodarskih organizacijah, predvsem pri tistih, ki so vezane na tak obseg in visoko stopnjo rasti investicij. To velja seveda še posebej za gradbeništvo, ki prvo čuti zmanjšanje stopnje investicij, kateri je bilo do zdaj adaptirano.

Drugič, težave izhajajo tudi iz dejstva, da se je naše gospodarstvo v preteklem letu in sploh v zadnjem obdobju močno adaptiralo na visoko stopnjo inflacije in da se zato upira strukturnim spremembam, ki jih prinaša stabilizacija odnosov v gospodarstvu. Čeprav smo imeli v zadnjem času precej visoko stopnjo inflacije, se je vendar po notranji logiki preko cen potrošnja ravnotežila

s proizvodnjo. Ko pa se je s kreditno politiko prekinilo to usklajevanje, je popolnoma razumljivo prišlo zaradi alokacije in disperzije sredstev na razne nosilce do vrsto parcialnih neravnovesij, ki so seveda vzrok težavam gospodarskih organizacij in s katerimi se seveda tudi mi srečujemo. Te probleme vse bolj potencira dejstvo, da v gospodarskem sistemu trenutno nimamo instrumenta oziroma metod za usmerjanje investicij s strani družbe na tista mesta, ki naj bi jih v dani situaciji najhitreje razvijali. Odsotnost tega instrumenta, oziroma take politike ustvarja seveda dodatne težave, ker so zato predvidevanja plana eno, dejanska dinamika posameznih gospodarskih panog in dinamika njihovih investicij pa drugo.

Končno, ne glede na to, da mi vsi ukrepe za stabilizacijo gospodarstva podpiramo, menim, da je bila v dosedanjih razpravah, ki smo jih imeli s številnimi gospodarskimi organizacijami in bankami, še vedno prisotna precejšnja iluzija, da ne bo treba izvršiti bistvenih premikov na področju investicij in da zato še vedno čakamo in na eni strani vztrajamo pri vseh investicijskih odločitvah, na drugi strani pa preko bank in kreditnega sistema spravljamo gospodarstvo v določeno zagato glede obratnih sredstev. Zato ni slučajno, da smo v položaju, ko lahko rečemo, da je gospodarski sistem dal precejšnja sredstva gospodarskim organizacijam in ko si je težko predstavljati, da bo prišlo do nadaljevanja takega procesa. Nasprotno pa smo priča diametralno nasprotnim težnjam, namreč povečanemu pritisku gospodarstva in negospodarstva na neko imaginarno družbo, ki naj da sredstva za rešitev njihovih problemov. V tej zvezi se seveda odpira dilema glede take razporeditve sredstev, to je izboljšane položaja gospodarskih organizacij, ki naj bi omogočile racionalnejše izkoriščanje sredstev in večji vpliv neposrednih proizvajalcev. Če tak proces, ki ga ni mogoče zanikati, ne more ustvariti ravnotežja, potem imamo samo še korak do druge logike, ki pravi, da je treba sredstva gospodarstva ponovno zbrati in jih nato administrativno deliti. Mislim, da to nihče ne zahteva in da vsakdo dobro razume bistvo delektatizacije in povečanja vloge samih nosilcev sredstev.

Če je pa to tako in če nočemo kompromitirati take politike, potem pri realnem ocenjevanju položaja ne moremo zahtevati ravnotežja v gospodarskih gibanjih samo na nivojih najvišjih politično-teritorialnih enot, ampak moramo najosnovnejše premike izvršiti v mikro-gospodarstvu, da bi se gospodarsko ravnotežje obdržalo. Zato menim, da ni nobenega razloga, da bi ta proces pasivno spremljali in čakali neke eventualne rešitve izven nas samih, ampak je treba čimprej v bankah in pri vseh drugih ustreznih činiteljih sprejeti odločitve, ki bodo pomenile prekinitev izvajanja sedanje investicijske politike in usmeritev sredstev v naložbe v obratna sredstva, s čimer se bo šele ustvarilo ravnotežje. Če tega ne bomo v najkrajšem času dosegli, bo to vodilo do neracionalnega koriščenja družbenih sredstev v najširšem obsegu, in v skrajni konsekvenci do ponovnega povečanja inflacije, ki bo razvrednotila fonde tistih, ki jih imajo in usmerila sredstva k tistemu, ki ustvarja emisijo; to pa seveda ne velja samo za gospodarstvo, ampak tudi za negospodarstvo. Ne vidim namreč nobene koristi v tem, da neprestano pritiskamo na najvišje družbeno-politične skupnosti, ki dajejo dodatna sredstva za rešitev posameznih vprašanj; sredstva posameznih gospodarskih organizacij in občin pa se po inerciji usmerjajo tja, kjer so jih hoteli imeti že na začetku.

S tem nočem reči, da so vsi ukrepi za stabilizacijo gospodarstva, ki so bili sprejeti s strani zveze in drugih organov, ne vem kakšno remek delo, da je docela znan njihov vpliv, njihov čas delovanja in trenutek, v katerem pride do

učinka. Vendar je dejstvo, da ne glede na to, kako se gibljejo investicije, pri katerih je opaziti določene znake, ki kažejo na elemente stabilizacije, da na sektorju gradbenega materiala, se pravi na tistem sektorju, ki je določen za stabilizacijo, do sedaj ni bilo mogoče registrirati nekkih posebnih premikov in da je pritisk na te materiale še vedno izredno močan. Spremembe na tem področju bi namreč pomenile prve resne znake stabilizacije na področju investicij.

Ker vplivi vseh ukrepov niso docela definirani, ni druge možnosti, kot da tekoče spremljamo gospodarska gibanja na vseh področjih in v pravem trenutku predlagamo ustrezne spremembe ukrepov, da bi spremenili določene elemente v gospodarskih gibanjih. Prepričan sem, da ukrepi na področju kreditne politike in stabilizacije niso samemu sebi namen; gotovo pa ni namen, da bi vodile k neki depresiji. Zvezni organi in drugi odgovorni forumi lahko na določenih področjih vsak trenutek izvršijo korekcije svojih ukrepov; tak primer imamo že sedaj na področju cen, prav tako pa so bile izvršene že tudi določene spremembe na področju kreditne politike pri financiranju izvoza, resno pa se razpravlja o vprašanju kreditiranja trgovine na malo in podobno. Skratka, ukrepi niso tog instrumentarij, marveč so odvisni od nadaljnjih gospodarskih gibanj.

V razpravi so bili, kot posledica teh ukrepov, nakazani nekateri specifični problemi posameznih področij gospodarstva. Tako so bili omenjeni problemi gradbeništva. Že prej sem omenil, da je razumljivo, da mora zmanjšanje investicij povzročiti najprej določene težave na področju gradbeništva. Napačno bi bilo, če bi se pri nadaljnjem razvijanju gradbeništva in njihovih kapacitet računalo na stalno tako visoko stopnjo investicij v nacionalnem dohodku, ker bi bile take kapacitete neprestano odvisne od trenutne situacije na trgu. V sedanji situaciji se kaže bolj kot kdaj koli prej, da so naše gradbene kapacitete vse preveč ozko orientirane na naša notranja, če tako rečem, slovenska tržišča, in da iz leta v leto čakajo, kakšen bo razrez sredstev v družbenih planih. Razumljivo je, da bodo morale enako kot druge gospodarske panoge svoje kapacitete plasirati tudi na druge trge oziroma na druga področja, ki bi jim omogočila nadaljnji razvoj.

S tem v zvezi nastopajo predvsem problemi na področju stanovanjske izgradnje, ki zaslužijo vso pozornost, ker že dosejanja gibanja kažejo, da je resno ogrožena izvršitev planskih predvidevanj na tem področju. Čeprav je situacija taka, vendar mislim, da ne bi bilo koristno, če bi na vrat na nos opustili vse začrtane principe. Res je, da bi trenutna situacija na tem področju lahko paralizirala napore gradbenih podjetij pri prehodu na industrijsko gradnjo stanovanj, to je tiste napore, ki pomenijo dejansko revolucijo v razvijanju gradbenih kapacitet. Tu bi po mojem mišljenju morali ustrezno ukrepati, da ne bi prišlo do tega, ko bi se najbolj uspešno razvijale stare obrtne kapacitete in nespécializirani obrati. Hkrati pa je treba priznati, da na področju stanovanjske izgradnje nismo bili pripravljeni izvršiti določenih premikov, ki bi zagotovili normalen obseg financiranja stanovanjske izgradnje iz rednih sredstev stanovanjskih skladov. Prav tukaj pa se vidi, kako smo se prilagodili emisiji. Celotna izgradnja stanovanj za trg, ki je dobila v Sloveniji precejšen obseg, je temeljila na emisiji. na akontiranju bodočih sredstev stanovanjskih skladov. Ob stabilizacijskih ukrepih, ko te emisije ni, pa nastane seveda časovni vakuum, ki vodi do tega, da sredstva za stanovanjsko izgradnjo niso v zadostni meri zagotovljena. Čeprav bi težko vztrajali pri tem, da je treba kreditiranje stanovanjske izgradnje za trg še nadalje kriti iz emisij, so republiški organi

opozarjali zvezne organe na to vprašanje, nekateri poslanci pa so v Zvezni skupščini predlagali celo amandmaje, tako da so zvezni organi prevzeli nase obveznosti, da ta problem rešijo. Ne glede na to bi seveda bilo koristno, če bi se sami odločili, da usmerimo več sredstev stanovanjskih skladov v gradnjo stanovanj za tržišče, ker se bomo po določenem obdobju gotovo znašli pred spoznanjem, da je taka rešitev edino ustrezna.

V razpravi so bili omenjeni tudi problemi kmetijstva, o katerih so posamezni odbori Skupščine v zadnjem času že razpravljali in bi zato samo obvestil zbor, da pripravlja Gospodarska zbornica za začetek junija širše posvetovanje o problemih kmetijstva. Tudi o problemih osebnih dohodkov ne bi razpravljaj, ker mislim, da bi vsako nadaljnje interpretiranje tega problema, ki ga je plastično obrazložil tovariš Roman Albreht, lahko samo pokvarilo prijeten vtis, ki smo ga dobili ob tej obrazložitvi.

Ob koncu bi opozoril samo na dvoje vprašanj, ki sicer nista neposredno v zvezi s trenutno gospodarsko situacijo, ampak sta več ali manj sistemska problema, ki pa zaslužita vso pozornost tudi v trenutku, ko je vsa naša pozornost usmerjena v glavnem na vprašanja, ki zadevajo tekoča gospodarska gibanja. Gre za spremembe na področju elektrogospodarstva in pri železnici in to na podlagi zakonov, ki jih je sprejela Zvezna skupščina in ki predstavljajo korak naprej v razvijanju poslovnih odnosov v elektrogospodarstvu kakor tudi na železnici.

S prizadetimi kolektivi so že v teku posvetovanja, hkrati pa se pripravljajo spremembe tako v organizaciji teh podjetij, kot na področju njihovih tarif. Oboje bo postavilo gospodarstvo pred nove probleme, kar pa bo zahtevalo nadaljnje napore, da bi prišlo z uvedbo takih poslovnih odnosov tudi do racionalnejšega koriščenja enih in drugih kapacitet. Problem, zaradi katerega sem hotel opozoriti na to vprašanje, je predvsem v tem, da sta tako elektrogospodarstvo kot železnica zaradi položaja, v katerem sta bila močno pod vtisom dosedanjih navad in gledanj na gospodarska vprašanja in na odnose do ostalega gospodarstva. Ker pa gre tu za bistvene spremembe v razvijanju poslovnih odnosov, se temu upirajo določene subjektivne sile oziroma ne razumejo v zadosni meri pomembnost celotnih sprememb, ampak mislijo, da gre za decentralizacijo na drugem nivoju, na nivoju republike. Zato bo potrebno angažiranje političnih in drugih družbenih faktorjev, da se v posvetovanju z ustreznimi kolektivi izvrše ustrezne spremembe in da se da podpora procesom, ki lahko vodijo k racionalnejšemu koriščenju enega in drugega potenciala.

Rekel bi samo še to, da je bila v razpravi dana vrsta koristnih pripomb in sugestij, ki bodo predmet proučevanja in razpravljanja našega sekretariata in ki jih bomo posredovali tudi ostalim odgovornim organom.

Predsednik Tine Remškar: Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo.

Tovarišice in tovariši! Dovolite, da ob koncu razprave o aktualnih problemih v gospodarstvu v letošnjem letu povzamem nekaj osnovnih ugotovitev, ki so prišle do izraza v današnji razpravi, kot tudi v razpravah v odborih in v materialih, ki so bili predloženi.

Najprej ugotavljam, da se zbor v celoti strinja z mnenji, stališči in s konkretnimi predlogi v poročilih odborov, ki so o vseh teh vprašanjih razpravljali. To pa hkrati terja od vseh pristojnih organov, da pristopijo k sistematičnemu reševanju vseh teh perečih problemov.

Gospodarski razvoj v SR Sloveniji v letu 1965 se je odvijal v glavnem v skladu s predvidevanji družbenega plana za leto 1965, vendar še vedno v okvirih dokaj ekstenzivnega gospodarjenja, ki je imelo svoje osnove v nekaterih neizdelanih področjih našega gospodarskega sistema, zlasti na področju zunanjetrgovinskega in kreditnega sistema ter neusklajenosti vseh oblik potrošnje z zmogljivostjo gospodarstva. Ti pogoji so začeli ogrožati napore za intenziviranje gospodarstva, hkrati pa povzročali izrazite inflacijske tendence.

Izpolnitev predvidevanj družbenega plana in zagotovitev nadaljnega intenzivnega gospodarskega razvoja zahtevata zato take ukrepe, ki bodo vplivali na ustrezne spremembe pogojev gospodarjenja in ki bodo gospodarskim organizacijam omogočili in jih silili, da dvignejo kvaliteto svojega poslovanja.

Med take ukrepe je šteti zlasti zvezne ukrepe za restrikcijo kreditov, tako obratnih kot investicijskih, pa tudi nekatere, same po sebi prehodne ukrepe kot npr. ukrep o zamrznjenju cen, ki naj s svojim stabilizacijskim učinkovanjem onemogoči pogoje, da se lahko začne s potrebnimi spremembami v gospodarskem sistemu.

Socialistična republika Slovenija daje tem ukrepom polno podporo, tako zaradi nujnosti in koristnosti, pa tudi zato, ker so že dosedanje analize pokazale njihov pozitiven učinek. Izvajanje teh ukrepov ne ogroža izpolnitve družbenega plana, terja pa od mnogih gospodarskih organizacij bistvene premike v notranjem gospodarstvu. Že dosedanja praksa je pokazala, da so taki premiki možni in izvedljivi in da so ugodno vplivali na dvig kvalitete gospodarjenja.

Nujno pa je treba učinkovanje teh ukrepov stalno in skrbno spremljati ter odstranjevati težave, ki bi se pokazale pri njihovem izvajanju zaradi neusklajenosti v dosedanem gospodarskem razvoju, vendar vedno samo v smislu intencij teh ukrepov. Pri tem naj bi pristojni organi predlagali Skupščini ustrezne ukrepe.

Tudi posamezne prehodne težave v izpolnjevanju planskih predvidevanj, ki izvirajo iz drugih objektivnih pogojev gospodarjenja in ne iz samega sistema, se iz leta v leto sporadično ponavljajo in terjajo zato za svojo sanacijo dolgoročnih ukrepov. Tu gre predvsem za kompleksno analizo dosedanjega razvoja na posameznih gospodarskih področjih in za dolgoročne ukrepe v skladu s tako analizo. To so zlasti vprašanja s področja elektro gospodarstva, nekaterih panog prometa, kot železnice in zlasti cestnega gospodarstva, nekatere težave na področju kmetijske proizvodnje, gradbeništva, pomanjkanje nekaterih surovin gozdno-gospodarskega izvora, zagotovitev pogojev za gradnjo stanovanj za trg in stabilizacijo komunalnega gospodarstva ter ustrezen razvoj trgovinske mreže.

Ceprav obdobje prvega trimesečja ne daje možnosti za globljo oceno gibanj na področju zaposlenosti, bo treba zlasti gibanja na tem področju temeljito spremljati in izdelati tudi ustrezno metodologijo za spremljanje teh gibanj, ki sedaj ni zadovoljivo.

Komunalni zavodi za zaposlovanje se morajo organizacijsko in vsebinsko čimprej prilagoditi novim potrebam zaposlovanja, da bodo lahko nudili pomoč delovnim organizacijam pri reševanju problemov zaposlovanja, ki bi nastali v zvezi z njihovimi napori za intenziviranje gospodarjenja.

Ukrepi za stabilizacijo gospodarstva bodo lahko učinkoviti le, če jih bodo gospodarske organizacije podprle z intenzivnejšim izpopolnjevanjem sistema notranje delitve dohodka, ki mora biti v bodoče tesneje povezan z uspehi gospodarjenja in s produktivnostjo dela, glede izkoriščanja notranjih rezerv pa dovolj stimulativen.

Nadalje si bo treba prizadevati, da se obseg vseh oblik potrošnje uskladi z razpoložljivimi sredstvi oziroma blagovnimi fondii.

Na področju osebne potrošnje je treba zagotoviti, da bo rast osebnih dohodkov čim bolj odvisna od produktivnosti dela in preprečiti, da bi se dvigala na račun potrebnih vlaganj v sklade, ob sedanji restriktijski kreditni politiki pa zlasti na račun vlaganj v obratna sredstva.

Na področju proračunske oziroma splošne potrošnje je treba čimprej izdelati potrebne kriterije za dodeljevanje sredstev posameznim proračunskim organom, zlasti pa sprejeti ustrezne predpise za financiranje posameznih področij javnih služb, da se na ta način ustvarijo pogoji za uskladitev splošne potrošnje z zmogljivostmi našega nacionalnega dohodka; tudi probleme na področju splošne in proračunske potrošnje je treba reševati dolgoročno; tekoče pa je treba proučiti finančni položaj republiškega proračuna, posameznih skladov ter po potrebi izvršiti ustrezen rebalans sredstev.

Ker bo dotok usmerjenih sredstev za investicije nižji, kot se je predvidevalo, naj poslovne banke izdelajo skupne programe vlaganj glede kreditiranja iz bančnih sredstev, pri čemer morajo upoštevati prednost gradnje elektroenergetskih objektov. Kreditna politika Narodne banke in poslovnih bank mora biti v letu 1965 prilagojena temeljnim nalogam stabilizacijske politike. Zato se mora tudi gibanje kratkoročnih kreditov uskladiti z gibanjem obsega proizvodnje.

Ker se mora poslovanje bank prilagoditi določilom novega zakona do 31. marca 1966, in ker so organizacijska vprašanja tesno povezana s prizadevanji poslovnih bank za dosledno izvajanje stabilizacijske kreditne politike, je nujno, da se čimprej pristopi k urejanju teh vprašanj.

Prosim ali ima kdo kake pripombe k tem osnovnim ugotovitvam razprave našega zbora? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da se zbor s temi osnovnimi ugotovitvami strinja.

Prekinjam razpravo in odrejam 20 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 17.25 in se je nadaljevala ob 17.50.)

Predsednik Tine Remškar: Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

Zaključni račun rezervnega sklada Socialistične republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964 je Skupščini predložil upravni odbor sklada.

Za svojega predstavnika v tej točki dnevnega reda je upravni odbor sklada določil inž. Alojza Dularja. Ali želi dati predstavnik sklada k zaključnemu računu poleg pismene še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Izvršnemu svetu je bil zaključni račun rezervnega sklada skupno z obrazložitvijo in vabilom na sejo poslan na podlagi 109. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil inž. Viktorja Kotnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati poleg pismene še ustno obrazložitev. (Ne želi.)

Zaključni račun rezervnega sklada je prav tako obravnaval odbor za družbeni plan, finance in proračun. Odbor je dal k zaključnemu računu pismeno poročilo. Ali želi poročevalec odbora dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in ugotavljam, da se Republiški zbor strinja z zaključnim računom rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964 in predlagam, da zbor sprejme predloženi odlok o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

Predlog odloka je obravnavala zakonodajno-pravna komisija Skupščine in dala k predlogu odloka pismeno poročilo. Prosim poročevalca odbora za družbeni plan, finance in proračun, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije. (Se strinja.) Dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o republiških upravnih taksah.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil Draga Dolinška. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Predlog odloka je prav tako obravnaval odbor za družbeni plan, finance in proračun ter zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Ali želita predstavnik odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev. (Ne želita.) Če ne, prosim poročevalca odbora za družbeni plan in finance, da se izjavi o amandmajih, ki jih je sprejela zakonodajno-pravna komisija. (Se strinja.)

Začenjam razpravo. Želi kdo besedo. (Nihče se ne javi.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o republiških upravnih taksah.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o republiških sodnih taksah.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika k tej točki določil Franceta Kutina. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati ustno obrazložitev? (Ne želi.) Ali želita predstavnik odbora za družbeni plan, finance in proračun in predstavnik zakonodajno-pravne komisije dati ustno obrazložitev. (Ne želita.)

Prosim poročevalca odbora za družbeni plan, finance in proračun, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije? (Se strinja.) Hvala.

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o republiških sodnih taksah.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na razrešitve, imenovanja in volitve.

Najprej bomo razpravljali in sklepali o razrešitvi in imenovanju generalnega direktorja Splošne gospodarske banke Socialistične republike Slovenije.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da obrazloži predlog sklepa o razrešitvi dosedanjega in o imenovanju novega generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SR Slovenije. Ali morda meni, da zadostuje pismena obrazložitev? (Da.)

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, da da poročilo komisije o tem predlogu.

Viktor Zupančič: Na podlagi 120. in 140. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora je komisija za volitve in imenovanja Skupščine SRS na seji dne 25. maja 1965 razpravljala o predlogu Izvršnega sveta, da se razreši dosedanjega generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SR Slovenije in na njegovo mesto imenuje novega.

Komisija za volitve in imenovanja na podlagi obravnave predloga Izvršnega sveta predlaga, da Republiški zbor razreši dolžnosti generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SRS Nika Kavčiča in da imenuje za generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SRS Rika Jermana, do sedaj predsednika Gospodarske zbornice SRS.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo poročilo komisije za volitve in imenovanja in pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za predloženi sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel sklep o razrešitvi in imenovanju generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SR Slovenije, s katerim se razreši dolžnosti generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SR Slovenije Niko Kavčič in imenuje za generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SR Slovenije Riko Jerman, dosedanji predsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije.

Prehajamo na razpravo in sklepanje o razrešitvi in imenovanju predsednikov in članov upravnih odborov skladov SR Slovenije in upravnega odbora skupnih rezerv gospodarskih organizacij, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije.

Prosim poročevalca komisije, da da predlog za razrešitev in za nova imenovanja.

Viktor Zupančič: Pri usklajevanju republiških predpisov z ustavo je republiška Skupščina na sejah zborov februarja letos sprejela spremembe in dopolnitve k zakonom o republiških skladih. Po novih določbah imenuje predsednika in člane upravnih odborov odslej Skupščina SR Slovenije. Zaradi tega bi bilo treba razrešiti dosedanje upravne odbore, ki so bili izvoljeni po prejšnjih predpisih in ki jim je deloma že potekla mandatna doba, ter imenovati nove.

Komisija za volitve in imenovanja je na seji 25. maja 1965 razpravljala o sestavi upravnih odborov republiških skladov in upravnega odbora skupnih rezerv gospodarskih organizacij in predlagala Republiškem zboru Skupščine SR Slovenije, da razreši predsednike in člane dosedanjih upravnih odborov ter na novo imenuje:

1. V upravni odbor sklada Borisa Kidriča za predsednika: Silvo Hrast, poslanec Zveznega zbora Zvezne skupščine SFRJ, ki je bil že do sedaj predsednik upravnega odbora tega sklada, za člane: inž. Miran Guzelj, vodja projekтивne grupe v kapitalni izgradnji tovarne dušika, Ruše, dr. Jože Slivnik, načelnik oddelka za kemijo v nuklearnem inštitutu »Jožef Stefan«, Ljubljana, Ivan Lapajne, ekonomist do sedaj predsednik Okrajnega odbora SZDL Koper, Stane Dolanc, ravnatelj Visoke šole za politične vede v Ljubljani, Lojzka Stropnik, predsednik občinske skupščine Ptuj, inž. Alojz Dular, podpredsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije, že do sedaj član upravnega odbora sklada.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo na predlog Izvršnega sveta: inž. Stojan Flajs, tehnični direktor tovarne elektronskih meril in instrumentov Horjul-Iskra, Kranj in inž. Viktor Turnšek, direktor Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada. Na predlog Slovenske akademije znanosti in umetnosti: dr. Franc Zwiter, profesor na filozofski fakulteti v Ljubljani, že do sedaj član upravnega odbora sklada in dr. inž. Venčeslav Koželj, profesor na fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani. Na predlog Univerze v Ljubljani: dr. Lujo Šuklje, profesor na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani, že do sedaj član upravnega odbora sklada in prof. dr. Janez Milčinski, predstojnik Sodno-medicinskega inštituta v Ljubljani.

2. V upravni odbor Prešernovega sklada za predsednika Lev Modic, sekretar ideološke komisije v CK ZK Slovenije, za člane: Bogdan Pogačnik, novinar pri časopisnem podjetju »Delo«, Ljubljana, Tone Pavček, novinar pri RTV Ljubljana, Vladimir Pavšič, književnik, inž. Marko Šlajmer, direktor Urbanističnega zavoda, Ljubljana, Lojze Filipič, direktor Mestnega gledališča, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, dr. Marijan Britovšek, docent na filozofski fakulteti, Ljubljana.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo: na predlog Društva slovenskih književnikov Božidar Borko, književnik, na predlog Društva slovenskih likovnih umetnikov Franc Mihelič, akademski slikar, profesor na Akademiji za upodabljačo umetnost, Ljubljana; na predlog Društva likovnih umetnikov uporabne umetnosti inž. Stanko Kristl, šef projekтивne skupine za gradnjo nove bolnišnice, Ljubljana; na predlog Društva slovenskih skladateljev Marijan Lipovšek, profesor na Akademiji za glasbo, Ljubljana; na predlog Društva glasbenih umetnikov Slovenije Ciril Cvetko, profesor, dirigent Slovenskega narodnega gledališča, Ljubljana; na predlog Društva arhitektov Slovenije inž. Danilo Fürst, arhitekt pri Projektivnem podjetju, Kranj; na predlog Združenja dramskih umetnikov Slovenije Andrej Kurent, član Slovenskega narodnega gledališča, Ljubljana; na predlog Društva slovenskih filmskih delavcev Vladimir Koch, dramaturg, umetniški direktor Viba-film, Ljubljana.

3. V upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturne dejavnosti, za predsednika: Slavko Bohanec, predsednik komisije za kulturo, prosveto in tisk pri Republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije, za člane: Milena Vršnik-Štifter, dosedanji podpredsednik Okrajne skupščine Celje, inž. Franc Filipič, arhitekt v Projektivnem biroju Region, Brežice, Kajetan Kovič, urednik v Državni založbi Slovenije, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Stojan Batič, akademski kipar, Alojz Srebotnjak, komponist, profesor na Pedagoški akademiji, Ljubljana, France Jamnik, režiser Slovenskega narodnega gledališča, Ljubljana, dr. Nace Šumi, docent Filozofske fakultete, Ljub-

ljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Jože Košar, direktor založbe Obzorje, Maribor.

4. V upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje založništva za predsednika: Franc Skoberne, dosedanji predsednik upravnega odbora sklada, za člane: prof. inž. Ivan Čuček, direktor Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Lojze Frangež, predsednik občinskega odbora SZDL Maribor-Tabor, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Alojz Saje, šef skupine v sekretariatu za informacije v Izvršnem svetu, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Francka Strmole, član Izvršnega odbora Glavnega odbora SZDL Slovenije, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Marija Ziherl, poslovodja knjigarne Cankarjeve založbe, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Jaro Dolar, ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana, Rudi Burgar, sekretar časopisnega podjetja Mariborski tisk, Ivan Renko, politični delavec v CK ZK Slovenije, Gojmir Melik, direktor časopisnega podjetja Celjski tisk, Celje, Branko Vesel, prosvetni svetovalec v Zavodu za napredek šolstva SR Slovenije, Ljubljana, Zdenko Roter, predavatelj na Visoki šoli za politične vede, Ljubljana, Franc Boštjančič, pomočnik direktorja časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana, Sonja Gašperšič, novinar pri Delavski enotnosti Ljubljana.

5. Upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanje filmov, za predsednika: Stane Fele, pomočnik generalnega direktorja RTV Ljubljana, že do sedaj predsednik upravnega odbora sklada, za člane: Niko Lukež, sekretar komisije za idejno-vzgojna in kulturno-prosvetna vprašanja pri Glavnem odboru SZDL Slovenije, Branko Avsenak, urednik kulturne rubrike pri dnevniku Večer, Maribor, Stojan Požar, politični delavec v CK ZK Slovenije, Božidar Okorn, referent v podjetju s filmi Vesna-film, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Marina Golouh, novinar pri kulturni rubriki časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana, Dragana Kraigher, asistent na Visoki šoli za politične vede, Ljubljana.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo na predlog društva filmskih delavcev Slovenije France Štiglic, filmski režiser; na predlog odbora za filmsko dejavnost pri Gospodarski zbornici SR Slovenije Ostoj Tuma, direktor kinematografskega podjetja, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada.

6. V upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje kmetijstva za predsednika: inž. Veljko Križnik, poslanec Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, za člane: inž. Milan Bračika, direktor Kmetijskega posestva »Snežnik«, Kočevska Reka, Vladimir Vrečko, veterinar, podpredsednik občinske skupščine Ptuj.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo na predlog Republiškega sekretariata za gospodarstvo Lojze Komel, do sedaj pomočnik republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo, že do sedaj član upravnega odbora sklada; na predlog Gospodarske zbornice SR Slovenije inž. Franc Vraz, tajnik sveta za napredek združništva pri Gospodarski zbornici SR Slovenije; na predlog agronomskega oddelka biotehniške fakultete inž. Rudolf Turk, predstojnik agronomskega oddelka biotehniške fakultete, Ljubljana; na predlog Kmetijskega inštituta Slovenije dr. inž. Franc Bitenc, direktor Kmetijskega inštituta Slovenije, Ljubljana.

7. V upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije, za predsednika: Alojz Žokalj, republiški sekretar v Izvršnem svetu Skupščine SRS, za člane: inž. Lojze

Blenkuš, samostojni svetnik za gradbene zadeve pri Republiškem sekretariatu za urbanizem, inž. Ciril Mravlja, direktor Skupnosti železniških podjetij Ljubljana, inž. Jože Mušič, šef gradbišča pri podjetju Tehnogradnje, Maribor, Stane Divjak, direktor Cestnega podjetja, Celje, Ivo Sever, samostojni svetnik v Splošni gospodarski banki SR Slovenije, že doslej član upravnega odbora, Drago Ulčar, do sedaj sekretar Okrajnega odbora SZDL Koper, inž. Miloš Kraigher, direktor Projekt-nizke gradnje, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Rajko Novak, pomočnik direktorja trgovskega podjetja Petrol, Ljubljana.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo: na predlog Avto-moto zveze Slovenije Milan Naglič, direktor Autocommerca, Ljubljana, podpredsednik Avto-moto zveze Slovenije,

— na predlog Gospodarske zbornice SR Slovenije Stane Kožuh, komercialni direktor poslovnega združenja prevoznških podjetij Vektor, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada,

— na predlog Republiškega sekretariata za gospodarstvo inž. Janez Dolenc, republiški sekretar za ceste v Republiškem sekretariatu za gospodarstvo,

— na predlog Skupnosti cestnih podjetij SR Slovenije inž. Rudolf Cimolini, direktor Skupnosti cestnih podjetij SR Slovenije, že dosedaj član upravnega odbora sklada,

— na predlog Turistične zveze Slovenije dr. Danilo Dougan, predsednik Turistične zveze Slovenije,

— na predlog Republiškega sekretariata za notranje zadeve Franc Cvetan, vodja sektorja za varnost prometa v Republiškem sekretariatu za notranje zadeve, že do sedaj član upravnega odbora sklada.

8. V upravni odbor sklada SR Slovenije za negospodarske investicije, za predsednika: Ludvik Golob, poslanec Zveznega zbora Zvezne skupščine SFRJ, za člane: dr. Saša Cvahte, direktor Zavoda SR Slovenije za zdravstveno varstvo, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada, inž. Božidar Guštin, sekretar upravnega odbora sklada Borisa Kidriča, Ljubljana, Milan Špolar, šef materialnega biroja v Litostroju, Ljubljana, Ignac Nagode, predsednik Izvršnega odbora Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije, Mitja Pankiher, predsednik občinskega odbora SZDL Maribor-Tezno, Stane Marinič, tajnik odbora za gospodarstvo pri Republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije, Franc Galič, direktor Zavoda za prosvetno pedagoško službo, Ljubljana, Ivan Lahajnar, direktor direkcije v Splošni gospodarski banki SR Slovenije.

9. V upravni odbor skupnih rezerv gospodarskih organizacij, za predsednika: inž. Miran Mejak, podpredsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije, za člane: inž. Bogdan Jesenko, glavni inženir v podjetju Kamnik, Kamnik, Franjo Zorko, direktor Zavoda za planiranje in ekonomske analize, Maribor, Vladimir Lešnik, ekonomist, do sedaj pomočnik republiškega sekretarja za industrijo, Martin Škofljanec, direktor direkcije v Narodni banki, Ljubljana, že do sedaj član upravnega odbora sklada.

Razen navedenih naj se za člane upravnega odbora imenujejo:

— na predlog Izvršnega sveta Vinko Marošek, vodja sektorja za poslovna sredstva gospodarskih organizacij v Republiškem sekretariatu za finance, že do sedaj član upravnega odbora sklada, Ladislav Škraban, šef kabineta predsednika odbora Izvršnega sveta za splošna gospodarska vprašanja, že do sedaj član upravnega odbora sklada,

— na predlog Gospodarske zbornice SR Slovenije inž. Ivan Pariš, svetovalec v Gospodarski zbornici SR Slovenije,

— na predlog Splošne gospodarske banke SR Slovenije Bronislav Vrhunec, samostojni svetnik v Splošni gospodarski banki SR Slovenije, že do sedaj član upravnega odbora sklada.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo predlog komisije za volitve in imenovanja, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče se ne javi.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog komisije za volitve in imenovanja o razrešitvi sedanjih upravnih odborov omenjenih upravnih odborov in imenovanju novih upravnih odborov. Prosim, kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora sklada Borisa Kidriča in da je v upravni odbor sklada Borisa Kidriča za dobo dveh let imenoval: za predsednika Silva Hrasta; za člane: Staneta Dolanca, inž. Alojza Dularja, inž. Stojana Flajsa, inž. Mirana Guzelja, dr. inž. Venčeslava Koželja, Ivana Lapajno, prof. dr. Janeza Milčinskega, dr. Jožeta Slivnika, Lojzko Stropnik, dr. Luja Šukljeta, dr. Franca Zwitterja in inž. Viktorja Turnška.

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora Prešernovega sklada, in da je v upravni odbor Prešernovega sklada za dobo dveh let imenoval: za predsednika Leva Modica, za člane: Božidarja Borka, dr. Marijana Britovška, Cirila Cvetka, Lojzeta Filipiča, inž. Danila Fürsta, Vladimira Kocha, inž. Staneta Kristla, Andreja Kurenta, Marjana Lipovška, Franca Miheliča, Toneta Pavčka, Vladimira Pavšiča, Bogdana Pogačnika in inž. Marka Šlajmerja.

Nadalje ugotavljam, da je zbor razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturne dejavnosti in je v upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturne dejavnosti za dobo dveh let imenoval: za predsednika Slavka Bohanca, in člane: Stojana Batiča, inž. Franca Filipičiča, Franca Jamnika, Jožeta Košarja, Kajetana Koviča, Alojza Srebotnjaka, dr. Naceta Šumija in Mileno Vršnik-Štifter.

Ugotavljam, da je Republiški zbor razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje založništva in da je v upravni odbor imenoval: za predsednika Franca Skoberneteta, za člane: Franca Boštjančiča, Rudija Burgarja, prof. inž. Ivana Čučka, Jara Dolarja, Lojzeta Frangeža, Sonjo Gašperšič, Gojmira Melika, Ivana Renka, Zdenka Roterja, Alojza Sajeta, Francko Strmole, Branka Vesela in Marijo Ziherl.

Nadalje ugotavljam, da je Republiški zbor razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanje filmov in da je v novi upravni odbor imenoval: za predsednika Staneta Feleta, člane: Branka Avsenaka, Dragano Kraigher, Marino Golouh, Nika Lukeža, Božidarja Okorna, Stojana Požarja, Franca Štiglica in Ostoja Tumo.

Nadalje ugotavljam, da je Republiški zbor razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje kmetijstva in da je v upravni odbor imenoval: za predsednika inž. Veljka Križnika, za člane: dr. inž. Franca Bitenca, inž. Milana Bračiko, Lojzeta Komela, inž. Rudolfa Turka, inž. Franca Vraza in Vladimira Vrečka.

Nadalje ugotavljam, da je Republiški zbor razrešil upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije in imenoval novi upravni odbor: za predsednika Alojza Žoklja; za člane: inž. Lojzeta Blenkuša, inž. Rudolfa Cimolinija, Franca Cvetana, Staneta Divjaka, inž. Janeza Dolenca, dr. Danila Dougana, Staneta Kožuha, inž. Miloša Kraigherja, inž. Cirila Mravljo, inž. Jožeta Mušiča, Milana Nagliča, Rajka Novaka, Iva Severja in Draga Ulčarja.

Ugotavljam, da je Republiški zbor nadalje razrešil predsednika in člane upravnega odbora sklada SR Slovenije za negospodarske investicije in da je v upravni odbor imenoval naslednje: za predsednika Ludvika Goloba, za člane: dr. Sašo Cvahteta, Franca Galiča, inž. Božidarja Guština, Ivana Lahajnarja, Staneta Mariniča, Ignaca Nagodeta, Matijo Pankiherja in Milana Špolarja.

Nadalje je Republiški zbor razrešil dosedanjega predsednika in člane upravnega odbora skupnih rezerv gospodarskih organizacij in imenoval za predsednika Mirana Mejaka, za člane: inž. Bogdana Jesenka, Vladimira Lešnika, Vinka Maroška, inž. Ivana Pariša, Martina Škofljanca, Ladislava Škrabana, Bronislava Vrhunca in Franja Zorka.

Dovolite, da se na koncu zahvalim vsem predsednikom in članom dosedanjih upravnih odborov za njihovo požrtvovalnost in neumorno delo.

Prehajamo na razrešitev republiškega sekretarja Izvršnega sveta.

Predlog sklepa ste sprejeli pismeno in prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da poročilo.

Viktor Zupančič: Na podlagi 140. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora je komisija za volitve in imenovanja Skupščine SRS na seji dne 25. maja 1965 razpravljala o predlogu Izvršnega sveta, da se razreši Bojana Bunca dolžnosti republiškega sekretarja v Izvršnem svetu Skupščine SRS.

S tem predlogom je komisija za volitve in imenovanja soglašala in zato predlaga Republiškemuzboru, da predlog Izvršnega sveta sprejme.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo poročilo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o razrešitvi republiškega sekretarja v Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, s katerim se razreši dolžnosti republiškega sekretarja v Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije Bojan Bunc.

Prehajamo na volitve sodnikov. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog.

Viktor Zupančič: Na podlagi 43. člena temeljnega zakona o splošnih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-82/65) in 46. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-83/65) voli Skupščina SR Slovenije sodnike Vrhovnega sodišča SR Slovenije in Višjega gospodarskega sodišča SR Slovenije ter sodnike okrožnih sodišč in okrožnih gospodarskih sodišč. Predloge kandidatov za sodnike okrožnih sodišč zbere komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije na podlagi razpisa prostih mest v Uradnem listu SRS.

Komisija za volitve in imenovanja je objavila razpis prostih mest za sodnike dne 14. aprila 1965 v Uradnem listu SRS, št. 13/65 z dne 15. aprila 1965 z rokom priglasitve 30. aprila 1965.

V predpisanem roku je komisija za volitve in imenovanja prejela prijave naslednjih kandidatov:

— za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani: Anica Rajič, dosedanji poslanec Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

— za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru: Drago Čotič, sodnik Okrožnega sodišča v Kopru in Andrej Grahor, tajnik Okrajnega sindikalnega sveta v Kopru;

— za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru: Rajko Kramberger, predsednik likvidacijske komisije Gospodarske zbornice v Mariboru.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na seji dne 25. maja 1965 obravnavala prijave in predlaga Republiškemuzboru Skupščine SR Slovenije, da se izvolijo: za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Anica Rajič; za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru Andrej Grahor; za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru Rajko Kramberger.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo predlog komisije. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, dajem predlog komisije na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja. (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno izvolil za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Anico Rajič. Za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru Andreja Grahorja in za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru Rajka Krambergerja.

Prehajam na zadnjo, to je 7. točko dnevnega reda, na poslanska vprašanja.

Ali želi kdo postaviti poslansko vprašanje? Prosim. Besedo ima poslanec Drago Seliger.

Drago Seliger: Tovarišice in tovariši poslanci! V zakonu o proračunu SR Slovenije za leto 1965 smo v 4. členu določili, da se v letošnjem letu uporabi 2 milijarde dinarjev za pomoč pri izgradnji osnovnošolskega prostora. Hkrati s tem so bili v družbenem planu dani tudi kriteriji in merila, iz katerih izhaja, kdo lahko in v kakšni meri kandidira za ta sredstva; sredstva pa se naloži namensko pri Splošni gospodarski banki. Glavni namen teh sredstev je, kot je bilo poudarjeno, da z njimi republika pomaga in spodbudi zanimanje na terenu pri delovnih organizacijah, pri občanih in družbeno-političnih skupnostih, da bi se hitreje začelo reševati probleme, ki so že dolga leta pereči.

Glede na to, da smo tako rekoč v juniju in da odbor za prosveto in kulturo razpolaga z informacijo, da se sredstev še ne črpa ter, da še ni nihče začel na osnovi teh sredstev z gradbenimi deli, bi postavil vprašanje oziroma bi prosil predstavnike Izvršnega sveta, da bi na prihodnji seji povedali:

1. kakšen odmev je bil na terenu na določitev teh sredstev, ali so dosegla svoj glavni namen, to je mobilizacijo ostalih sredstev, kot je bilo predvideno; in

2. kaj je konkretno naredila Splošna gospodarska banka za to, da bi se ta sredstva normalno črpala, da bi bila v čim krajšem času izkoriščena in da bi se dosegel namen, čimprej priti do prepotrebnešolskega prostora.

Predsednik Tine Remškar: Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje. (Ne javi se nihče.) Ker ni drugih vprašanj, zaključujem 23. sejo Republiškega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 18.30.)

GOSPODARSKI ZBOR

23. seja

(29. aprila 1965)

Predsedoval: Leopold Krese,
predsednik Gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik Leopold Krese: Pričenjam 23. sejo Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Današnji seji prisostvujejo na novo izvoljeni poslanci našega zbora, ki jim v imenu polovice dosedanjih poslancev in v lastnem imenu čestitam k izvolitvi. Hkrati vas vse vabim k aktivnemu sodelovanju na našem zboru in upam, da bomo tako opravičili izvolitev v ta forum.

Odsotnost je opravičil poslanec Albin Černoša.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko pričnemo z delom.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 22. seje Gospodarskega zbora;
2. razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev;
3. slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev;
4. razprava in sklepanje o spremembi sestave stalnega odbora in komisije Gospodarskega zbora;
5. razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije;
6. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije;
7. razprava in sklepanje o spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora in spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Ima kdo kak drug predlog dnevnega reda? (Ne.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 22. seje Gospodarskega zbora ste prejeli skupaj z vabilom. Imate kdo kako pripombo k zapisniku. (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetne komisije našega zbora, da da poročilo komisije. (Poročevalec mandatno-imunitetne komisije, poslanec Silvo Rozman, prebere poročilo komisije. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in predlog mandatno-imunitetne komisije. Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javlja, prehajamo na glasovanje o poročilu mandatno-imunitetne komisije in njenem predlogu za verifikacijo mandatov.

Po 155. členu ustave SR Slovenije in 88. členu začasnega poslovnika Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije glasujejo o poročilu in verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev tudi na novo izvoljeni poslanci.

Kdor je za predlog poročila in predlog komisije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala lepa.

Ugotavljam, da je zbor sprejel poročilo mandatno-imunitetne komisije in verificiral mandate vsem na novo izvoljenim poslancem Gospodarskega zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na slovesno izjavo novoizvoljenih poslancev.

Prosim navzoče poslance, da vstanejo in poslušajo besedilo slovesne izjave. (Poslanci vstanejo in stoje poslušajo branje slovesne izjave.)

Slovesna izjava: »Izjavljam, da bom dolžnost poslanca Skupščine SR Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju družbene in politične ureditve Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Prosim na novo izvoljene poslance, da besedilo slovesne izjave, ki ste jo prejeli, čitljivo podpišete in jo oddaste sekretarju zbora.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na razpravo in sklepanje o spremembi sestave stalnega odbora in komisije Gospodarskega zbora.

Na podlagi 173. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 6., 9. in 10. člena začasnega poslovnika Gospodarskega zbora ima Gospodarski zbor stalni odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov in mandatno-imunitetno komisijo. Do sedaj je stalni odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov imel 7 članov, mandatno-imunitetna komisija pa 5 članov.

Ker je nekaterim članom odbora in komisije potekla mandatna doba, moramo na njihova mesta izvoliti nove člane.

Preden preidemo na volitve, predlagam zboru, da povečamo dosedanje število članov odbora tako, da bi imel stalni odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov namesto dosedanjih 7 odslej 9 članov, in sicer: predsednika, podpredsednika in 7 članov; mandatno-imunitetna komisija naj obdrži sedanje število članov, tako da jo sestavljajo predsednik, podpredsednik in trije člani.

Ima morda kdo kak drug predlog ali dopolnitev? (Ne.) Če ne, potem dajem predlog o povečanju števila članov odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov od 7 na 9 članov na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala!

Ugotavljam, da je predlog o povečanju števila članov stalnega odbora sprejet.

Predlagam, da preidemo na izpopolnitev stalnega odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora in mandatno-imunitetne komisije Gospodarskega zbora.

Predlogi morajo obsegati poimensko navedbo kandidatov za izpopolnitev izpraznjenih mest in to posebej za predsednika, podpredsednika in člane. Predlog lahko da komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, lahko pa tudi skupina desetih poslancev.

Prosim predloge.

Predlagatelj Miro Benedejčič: Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Gospodarskega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvah odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije našega zbora.

Komisija je ugotovila, da je v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov potekla mandatna doba poslancem Milanu Špolarju, dosedanjemu predsedniku odbora, Tomažu Tomažiču, dosedanjemu podpredsedniku odbora in Milanu Bricu ter inž. Cirilu Žmaharju, dosedanjima članoma odbora; nadalje je ugotovila, da je treba razrešiti inž. Miloša Kobeta, dosedanjega člana odbora, ker ga predlaga za novega predsednika odbora; in končno, da je treba zaradi povečanja števila članov odbora še dva poslanca v odbor.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja zato predlaga, da se razreši inž. Miloš Kobe kot član odbora, in da se izvolijo:

za predsednika inž. Miloš Kobe;

za podpredsednika Rino Simoneti;

za člane pa inž. Ivan Arzenšek, inž. Filip Kolenc, inž. Anton Kovič, inž. Bogo Tomše in inž. Savo Vovk.

Glede mandatno-imunitetne komisije je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancem Tončki Rebek, dosedanjemu podpredsedniku komisije ter Ignacu Karničniku, Jožetu Naraksu in Ivanki Šulgaj, dosedanjim članom komisije.

Zato predlagam, da se izvolijo:

za podpredsednika Ivan Kočevar;

za člane pa Nada Beltram, Vili Pukmajster in Uroš Ruprecht.

Predsednik Leopold Krese: Ima še kdo kak drug predlog? (Ne.) Če ne, pričnjam razpravo o predlogu. Želi kdo razpravljati o predlogu? (Ne.) Če ne, moramo o predlogu glasovati.

Najprej moramo glasovati o razrešitvah, nato pa o izvolitvah in to posebej za odbor in posebej za komisijo.

Dajem na glasovanje predlog, da se razreši inž. Miloša Kobeta kot člana stalnega odbora. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog o razrešitvi sprejet.

Prehajamo na glasovanje o izvolitvah. Po predlogu komisije naj se izvoli za predsednika stalnega odbora inž. Miloš Kobe, za podpredsednika inž. Rino Simoneti, za člane pa inž. Ivan Arzenšek, inž. Filip Kolenc, inž. Anton Kovič, inž. Bogo Tomše in inž. Savo Vovk.

Dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog za izvolitev novih članov v odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov soglasno sprejet. Odbor je s tem izpopolnjen in ga torej sestavljajo: predsednik inž. Miloš Kobe, podpredsednik Rino Simoneti, člani: inž. Ivan Arzenšek, inž. Filip Kolenc, Elka Grilc, inž. Anton Kovič, inž. Franc Tesovnik, inž. Bogo Tomše in inž. Savo Vovk.

Prehajamo na volitve za izpopolnitev mandatno-imunitetne komisije. Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da se izvolijo za podpredsednika Ivan Kočevar, za člane pa Nada Beltram, Vili Pukmajster in Uroš Rupreht.

Dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so izvoljeni: za podpredsednika Ivan Kočevar in za člane Nada Beltram, Vili Pukmajster in Uroš Rupreht.

S tem je mandatno-imunitetna komisija izpopolnjena tako, da je njen sestav naslednji:

predsednik: inž. Silvo Rozman, podpredsednik Ivan Kočevar, člani: Nada Beltram, Vili Pukmajster in Uroš Rupreht.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

Z vabilom na današnjo sejo ste prejeli predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije. O predlogu je razpravljala zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije in dala poročilo, ki ste ga prav tako prejeli.

Pričenjam razpravo o tem predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predloženi odlok o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije.

Ker je prenehala mandatna doba polovici poslancem našega zbora in s tem tudi nekaterim članom našega zbora, ki smo jih izvolili v skupščinske komisije, mora izvoliti Gospodarski zbor enega člana v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije, ker je ta imel dveletni mandat. Razen tega moramo v skladu z odlokom, ki smo ga sprejeli pri prejšnji točki dnevnega reda, izvoliti še po enega člana v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije in v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije.

Prosim za predloge.

Predlagatelj Miro Benedejčič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije razpravljala o izvolitvi oziroma dopolnitvi stalnih komisij Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Gospodarskega zbora.

V novi komisiji Skupščine SR Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z odlokom o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, mora

Gospodarski zbor izvoliti v administrativno komisijo enega člana in v komisijo za prošnje in pritožbe enega člana.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga, da Gospodarski zbor izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije poslanca Rika Jermana, v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine pa poslanca Dragico Rome.

Komisija za volitve in imenovanja je dalje ugotovila, da je v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Gospodarskega zbora, inž. Francu Filipčiču.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Gospodarski zbor izvoli na izpraznjeno mesto poslanca Ljudmilo Fišer.

Predsednik Leopold Krese: Hvala lepa. Ima kdo kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem prečitani predlog na glasovanje.

Kdor je za to, da se v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije izvoli poslanec Riko Jerman, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije izvolil poslanca Rika Jermana.

Kdor je za to, da se v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije izvoli poslanka Dragica Rome, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije izvolil poslanko Dragico Rome.

Prehajamo na glasovanje o predlogu, da se poslanka Ljudmila Fišer izvoli v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije izvolil poslanko Ljudmilo Fišer.

Pozivam člane skupščinskih komisij, da se udeleže sej za konstituiranje teh komisij, ki so sklicane za danes in objavljene na razglasni deski v prostorih Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora in spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Ker je potekla mandatna doba predsedniku in trem članom komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora, moramo izvoliti novega predsednika in člane te komisije.

Prosim za predloge.

Predlagatelj Miro Benedejčič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Gospodarskega zbora na seji dne 29. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je potekla mandatna doba Srečku Rihtarju, dosedanjemu predsedniku komisije in Heleni Peček, Ivanki Šulgaj ter inž. Jožetu Valentinčiču, dosedanjim

članom komisije, ter da je treba razrešiti Andreja Laha, dosedanjega podpredsednika komisije, ker se ga predlaga za drugo dolžnost.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razreši Andrej Lah kot podpredsednik komisije in da se izvolijo:

za predsednika inž. Saša Skulj, za podpredsednika Mara Pelc-Čeferin in za člane Justa Kos, inž. Milovan Zidar in inž. Herman Vouk.

Predsednik Leopold Krese: Ima še kdo kak predlog? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu, in sicer najprej o razrešitvi Andreja Laha, kot podpredsednika komisije.

Kdor je za razrešitev Andreja Laha, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog o razrešitvi sprejet.

Prehajamo na glasovanje o izvolitvi novih članov. Po predlogu naj se izvolijo: za predsednika inž. Saša Skulj, za podpredsednika Mara Pelc-Čeferin, za člane: Justa Kos, inž. Milovan Zidar in inž. Herman Vouk.

Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagani poslanci soglasno izvoljeni in da je celotni sestav komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora naslednji:

predsednik inž. Saša Skulj, podpredsednik Mara Pelc-Čeferin, člani: Justa Kos, Riko Rižnar, inž. Milovan Zidar, Stane Zupančič in inž. Herman Vouk.

Ker je potekla mandatna doba poslancu našega zbora, ki je bil član komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, moramo na njegovo mesto izvoliti drugega. Prosim za predloge.

Predlagatelj Miro Benedejčič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, ker je poslancu Gospodarskega zbora Srečku Rihtarju potekla mandatna doba.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Gospodarski zbor izvoli v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Gospodarskega zbora inž. Saša Skulja.

Predsednik Leopold Krese: Ima kdo kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem prečitani predlog na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslanec Saša Skulj izvoljen v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika.

S tem smo dnevni red seje izčrpali. Hkrati z vabilom za sejo Gospodarskega zbora ste prejeli tudi vabilo za skupno sejo vseh zborov Skupščine SR Slovenije.

Tovarišice in tovariše poslance obveščam, da bo skupna seja vseh zborov Skupščine v veliki dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije, v Šubičevi ulici 4, ob 12. uri.

Vabim vas, da se skupne seje zanesljivo udeležite. S tem zaključujem 23. sejo Gospodarskega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 9.40.)

GOSPODARSKI ZBOR

24. seja

(28. maja 1965)

Predsedoval: Leopold Krese,
predsednik Gospodarskega zbora

Začetek seje od 9. uri.

Predsednik Leopold Krese: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričejam 24. sejo Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji poslanci: Milan Medvešček, inž. Milovan Zidar, inž. Jožica Farčnik-Mrvar, inž. Herman Vouk, Elka Grilc, Jože Sivec in Filip Gorenc.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Obveščam zbor, da je poslanec inž. Albin Černoša, zaradi upravičene odsotnosti na 23. seji Gospodarskega zbora podpisal slovesno izjavo danes dopoldne.

Za današnjo sejo ste prejeli informacijo o stanju gospodarstva v Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece v letu 1965 in ustrezno poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora. Prav tako ste prejeli zaključni račun rezervnega sklada Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1964, s poročilom odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora.

Na 22. seji Gospodarskega zbora je poslanec Jože Stanonik stavil poslansko vprašanje Izvršnemu svetu, na katerega smo dobili pismen odgovor. Odgovor sem poslal Jožetu Stanoniku.

Inž. Franc Tesovnik je našemu zboru poslal pismeno vprašanje. Na to vprašanje bo danes odgovoril predstavnik Izvršnega sveta.

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 23. seje Gospodarskega zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. razprava o aktualnih problemih v gospodarstvu;
4. obravnava in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada Socialistične republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za l. 1964.

Ima morda kdo kak predlog za spremembo dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet in odobren.

Zapisnik 23. seje zbora ste prejeli skupaj z vabilom. Imate morda kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne.) Če nimate nihče pripomb, menim, da je zapisnik odobren in da ga lahko napišem.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na poslanski vprašanji.

Poslance moram opozoriti, da se morajo na podlagi 105. člena začasnega poslovnika našega zbora, potem ko dobe odgovor, izjaviti, če se strinjajo ali pa ne strinjajo z odgovorom. Poslanec, ki ga podpre deset poslancev našega zbora, lahko zahteva, da se postavi njegovo vprašanje kot posebna točka na dnevni red iste ali prihodnje seje zbora, če se z odgovorom ne strinja. O predlogu odloči zbor potem, ko da mnenje predstavnik Izvršnega sveta.

Obvestil sem vas, da je bil poslancu Jožetu Stanoniku poslan pismen odgovor. Vprašam tovariša Stanonika, ali se s tem odgovorom strinja? (Jože Stanonik: Da.) Hvala lepa.

Ker se tov. Stanonik strinja z odgovorom Izvršnega sveta, odpade dopolnilno pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta.

Na poslansko vprašanje poslanca inž. Franca Tesovnika glede obiranja brusnic v naših gozdovih in predpisov s tem v zvezi, bo odgovoril republiški sekretar za gospodarstvo Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Republiški sekretariat za gospodarstvo in Zavod za spomeniško varstvo Socialistične republike Slovenije, ki sta skupaj proučila vprašanje poslanca tovariša inž. Franca Tesovnika, sta prišla do zaključka, da brusnic ne bi mogli uvrstiti v seznam zaščitenih redkih rastlin, za katere velja odredba za zavarovanje redke flore (Uradni list LRS, št. 23-138/47).

19. člen dosedanjega zakona o gozdovih (Uradni list LRS, št. 30 iz leta 1961) omenja brusnice kot gozdni sadež, ki ga je dovoljeno vsakomur nabirati, vendar tako, da se ne dela v gozdu škoda. V zvezi s tem bi hotel obvestiti tovariša poslanca in zbor, da Izvršni svet pripravlja nov zakon o gozdovih, ki bo v najkrajšem času predložen Skupščini v obravnavo in sklepanje.

Na podlagi vprašanja poslanca inž. Franca Tesovnika smo v novem zakonu 19. člen sedanjega zakona dopolnili tako, da se glasi: »V gozdovih je vsakomur dovoljeno nabirati prosto rastoče gozdne sadeže: maline, brusnice, borovnice, gobe itd., in zdravilna zelišča, vendar tako, da se ne dela škoda gozdnemu drevju in ostalemu rastju.«

Osnutek novega zakona o gozdovih v svojem 27. členu predvideva, da bo pristojni republiški sekretariat pooblaščen, da izda natančnejše določbe za izvajanje nekaterih poglavij zakona kot na primer gozdni red. V pravilniku o gozdnem redu bi se upošteval tudi predlog tovariša poslanca glede časa obiranja brusnic, prepovedi obiranja z žičnimi grabljami itd. Menim, da bo na ta način vprašanje tovariša poslanca ugodno rešeno z novimi predpisi. O teh pa bo, kot sem že povedal, razpravljala Skupščina v najkrajšem času.

Predsednik Leopold Krese: Tovariš Tesovnik, ali se zadovoljuješ z odgovorom? (Da.) Želi še kdo od poslancev postaviti poslansko vprašanje? (Da.) Besedo ima poslanec Drago Perc.

Drago Perc: V naših delovnih kolektivih se govori, da se bo dosedanji obračunski tečaj dolarja dvignil od sedanjih 750 dinarjev na 1200 dinarjev. Te vesti ustvarjajo pri podjetjih bojazen, da bo sprememba obračunskega tečaja dolarja izvršena brez poprejšnje temeljite proučitve. Sprememba tečaja lahko povzroči resne motnje pri podjetjih, ki so vezana na uvoz reprodukcijskega materiala za svojo proizvodnjo. Prosim za pojasnilo, ali so te vesti točne in kakšne priprave so v teku za spremembo obračunskega tečaja?

Predsednik Leopold Krese: Ali lahko kdo od predstavnikov Izvršnega sveta da to pojasnilo? Besedo ima tovariš Mirko Jamar.

Mirko Jamar: Vprašanje, ki ga je zastavil tovariš poslanec, je precej delikatno. Danes še ne bi mogel dati nekih natančnejših obvestil, zlasti ne, ker še niso izdelane ustrezne analize in izračuni.

V svoji razpravi bi želel opozoriti na to, da je zvezni družbeni plan za leto 1965 predvidel, da se v prvem polletju letošnjega leta izvršijo spremembe v cenah posameznih proizvodov tako, da se cene medsebojno čimbolj uskladijo, da se ustvarijo enotni pogoji poslovanja in da se odpravi prevelika obdavčitev, ki je še potrebna zaradi regresa, dotacij in premiranja izvoza. Če bi uskladili cene, bi omogočili enotnejše pogoje za gospodarjenje v delovnih organizacijah in zmanjšanje prispevkov federaciji s strani delovnih organizacij. Ti ukrepi pa bi ustvarili pogoje za nadaljnjo decentralizacijo v upravljanju s sredstvi, Predvsem se predvideva, da bi na osnovi teh sprememb prišlo do popolne ukinitve 15 % prispevka na dohodek in da bi se delno znižale stopnje obresti na poslovni sklad. Prometni davek naj se ne bi več obračunaval v proizvodnji, temveč v potrošnji.

Vprašanje, ki ga je konkretno postavil tovariš poslanec glede devizne reforme, se natančno proučuje. Pripravlja pa se cela vrsta izračunov in razprav, formirajo se posebne komisije v zveznem in republiškem merilu. Zaradi najrazličnejših razlogov, ki so nam razumljivi, pa materiali teh komisij ne morejo iti v javnost.

Glede problema povečanja cen reprodukcijskega materiala, do katerega bi prišlo zaradi spremembe deviznega tečaja, bi hotel povedati to, da bo sprememba imela vpliv predvsem na cene energetike in cene reprodukcijskega materiala, kar pa je seveda povezano z uskladitvijo odnosov v cenah, o čemer sem že prej govoril. Cene teh proizvodov so bile doslej maksimirane, bile so precej nižje od povprečnih cen. Tem dejavnostim je bila onemogočena razširjena reprodukcija na osnovi lastne materialne osnove, otežkočeno pa jim je bilo zaradi tega uveljavljati načela delitve po delu in samoupravljanje.

Zaradi povečanja cen reprodukcijskemu materialu na osnovi spremenjenih odnosov v cenah, ali zaradi spremenjenega deviznega tečaja, obstoji seveda možnost, da bodo nekatere panoge predelovalne industrije, ki uporabljajo ta material, zašle v težave. Problemi, ki bi se ob tem pojavili, se bodo delno reševali z odpravo prispevka iz dohodka, s spremenjenimi stopnjami prometnega davka, delno z določenimi premijami pri izvozu, ki bodo znatno nižje kot sedanje, delno pa tudi z znižanjem carinskih stopenj. To se pravi, danes se izdelujejo kalkulacije in analizirajo vplivi, ki jih bo povzročila devizna reforma v posameznih delovnih organizacijah. Delovne organizacije, ki so že dosegle določeno stopnjo produktivnosti dela, ki do določene mere racionalno poslujejo, ki imajo specializirano proizvodnjo, ki se povezujejo z drugimi delovnimi organizacijami, da bi čim bolj racionalizirale svoje poslovanje, povečale svoje serije, povečale svojo produktivnost in izboljšale racionalnost poslovanja, te bodo v teh novih pogojih lahko poslovale in ne bodo imele težav. V težave pa bodo zašle tiste delovne organizacije, kjer je poslovanje na nizkem nivoju in ki proizvajajo še na obrtniški način. Te organizacije bodo morale izboljšati način proizvodnje in uspehe poslovanja ter se tako prilagoditi novim pogojem poslovanja.

Pogosto ugotavljamo, da je naš način proizvodnje še vedno ekstenziven, da še nismo dosegli primerne stopnje produktivnosti dela, da je treba naš izvoz izredno visoko premirati in podobno. Vse te ugotovitve kažejo na to, da je stopnja produktivnosti pri nas še precej nizka; če hočemo te probleme odpraviti, potem je pač treba računati s tem, da je v določenih obdobjih treba zaostri pogoje poslovanja, če hočemo uvajati in uvesti bolj racionalen način gospodarjenja.

O tem, kakšen bo devizni kurs po uveljavljeni devizni reformi, pa danes ne bi mogel povedati nič konkretnega.

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na razpravo o aktualnih problemih v gospodarstvu v tem letu.

K tej točki dnevnega reda smo povabili predsednika Izvršnega sveta in Gospodarsko zbornico Slovenije, ki je za svojega predstavnika določila podpredsednika tovariša Petra Vujca.

Na podlagi 6. odstavka 25. člena začasnega poslovnika predlagam, da odobrimo, da predstavnik Gospodarske zbornice tovariš Vujec sodeluje v razpravi, če to želi. Ali se strinjate s tem mojim predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim tovariše poslance, ki se žele udeležiti razprave in seveda tudi povabljenе goste, da izpolnijo prijavnice. Predlagam, da pričnemo z razpravo. Uvodno besedo bo imel inž. Milož Kobe, predsednik stalnega odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Inž. Milož Kobe: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da v zvezi s predloženim poročilom odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora poudarim nekatere načelne ugotovitve, izražene v razpravi v odboru.

1. Gradivo in nekateri najznačilnejši pokazatelji o proizvodnji in potrošnji kritično in brez olepšavanja prikazujejo dejstva, ki jih sami močno občutimo. V razpravi o dosežkih naše proizvodnje, ki so sicer nominalno dokaj optimistični, je bil odbor mnenja, da so ti v mnogočem posledica lanskoletne gospodarske ekspanzije in lanskoletnih zalog. Prav iz tega razloga niso brez osnove predvidevanja, da se bodo težave, kot posledica zaostrenih pogojev gospodarjenja in večjega pomanjkanja reprodukcijskega materiala, zlasti uvoženega, pokazale v bolj ostri obliki v naslednjih trimesečjih tega leta. Problematiki reprodukcijskega materiala smo sicer posvetili eno prejšnjih zasedanj zbora. Podatki, s katerimi danes razpolagamo, pa govore, da se je oskrba z reprodukcijskim materialom bolj poslabšala kot pa izboljšala. Podatek o 24-odstotnem zmanjšanju zalog uvoženega reprodukcijskega materiala v primerjavi z lanskim letom pa je še bolj kritičen, če upoštevamo vedno večjo desortiranost teh zalog. Pomanjkanje določenega reprodukcijskega materiala pa bo seveda povzročilo, da bo finalizacija najrazličnejših izdelkov zaostala, kar bo negativno vplivalo na ustvarjanje in obračanje že tako pičlih obratnih sredstev.

Odbor je bil mnenja, da v prihodnjem obdobju lahko pričakujemo, da se bo vrsta gospodarskih problemov zaostрила in da bodo nekatere gospodarske panoge in organizacije prisiljene podvzeti izjemne ukrepe kot so: redukcija proizvodnje, redukcija delovne sile itd. Vsi ti pojavi pa bodo odprli vrsto novih problemov, ki ne bodo več samo ekonomski, ampak tudi družbeno-politični.

2. Zadnji gospodarski ukrepi so pozitivni, saj bodo prav gotovo vplivali na boljše gospodarjenje v samih gospodarskih organizacijah, pospešili formiranje stalnih obratnih sredstev in usmerjali smotrnost investicijskih naložb. Vendar se vsiljuje misel, da nekateri ukrepi, zaradi svoje absolutnosti v praksi ustvarjajo selekcijo, ki deloma destimulira prizadevne kolektive. Ti ukrepi namreč večkrat ne upoštevajo pogojev, v katerih so se znašle mnoge delovne organizacije in to ne samo po svoji krivdi, temveč tudi po krivdi prejšnjih sistemskih pogojev, ki so dostikrat spodbujali ekonomsko kratkovidnost, pretirano investicijsko dejavnost, brezskrbno najemanje obratnih kreditov, nebrzdano razširjanje proizvodnje in usmerjali proizvodnjo le za domači trg. Zato ni čudno, da so novi ukrepi, ki so se uveljavili tako rekoč čez noč, ustvarili veliko negotovost in zaskrbljenost. Odbor je tudi ugotavljal, da vsi ti ukrepi niso bili dobro pripravljene in da poprej niso bile proučene vse posledice, ki jih bodo ti ukrepi povzročili. Kot dokaz se navajajo določbe Narodne banke o rokih za odrejanje kreditne sposobnosti gospodarskih organizacij in o formiranju lastnih obratnih sredstev.

Vsi smo za dejansko omejitev investicijske potrošnje, za večja vlaganja v lastna obratna sredstva, za zaježitev pretiranih inflacijskih gibanj, za omejitve emisije in za splošno stabilizacijo gospodarstva. Vendar sodimo, da mora biti izvajanje stabilizacijskih ukrepov zasnovano na večjem sproščanju tistih ekonomskih faktorjev, ki stimulirajo dobre gospodarje, slabe pa neusmiljeno izločajo. Samo na ta način bomo odpravili potrebo po izjemnih olajšavah, ki so le prevečkrat dajale potuho prav tem.

3. Na seji odbora je bil ostro kritiziran sedanji devizni sistem. O tem problemu menimo, da ne kaže izgubljeni več mnogo besed, saj smo na zboru ta vprašanja dovolj izčrpno in argumentirano že obdelali. Dovolite mi, da ponovim le naša znana stališča, ki govore, da je devizni sistem potrebno čimprej prilagoditi ciljem celotnega gospodarskega sistema, v katerem morajo postati delovne organizacije odgovorne tako za enostavno kot za razširjeno reprodukcijo in naj se čimprej uzakoni tak devizni sistem, bi bo točno določil, kolikšen del deviznih sredstev je potreben za splošne družbene potrebe, pa čeprav bo ta del velik in, s kolikšnimi deviznimi sredstvi lahko samostojno razpolaga delovna organizacija, ki ta sredstva lahko vlaga v banke, jih prodaja, ali pa dodeljuje svojim kooperantom. Ne dvomimo, da bi tak sistem odpravil vrsto težav in anomalij, pospešil vključitev v mednarodno delitev in menjavo in s tem razširil kreditne in kooperacijske odnose s tujino.

4. Pri obravnavi kmetijstva so bila izražena mnenja, da ima problematika kmetijstva že kronično obeležje in da so nekateri pokazatelji stanja prav zaskrbljujoči. Zastavljata se dve vprašanji: prvič, ali je prav, da družbeni sektor kmetijstva podpiramo s plačevanjem in pokrivanjem izgub iz leta v leto, in drugič, ali se dovolj zavedamo vloge in pomena zasebnega kmetijstva in ali ne bi bilo prav, da bi temu sektorju v sedanji situaciji zaradi boljše in cenejše oskrbe s kmetijskimi pridelki privoščili več pozornosti vsaj dotlej, dokler družbeni sektor ne postane cenejši, rentabilnejši in kvalitetnejši? Ali smo v izvajanju kooperacijske politike v praksi dovolj stimulirali kmetijsko proizvodnjo zasebnikov? Ali nismo lani prav zaradi kričečega zaostajanja obrtništva prešli na sproščeno politiko do privatne obrti, ali nismo pred kratkim sprejeli tudi liberalna določila o zasebnem gostinstvu, zavedajoč se, da nam obstoječi družbeni sektor v sedanji situaciji še ne more zadovoljiti vedno številnejših potreb pa proizvodnih in uslugah? Ob tem ko ponovno poudarjamo, da je pot krepitve družbenega

sektorja nedvomno pravilna, saj je jasno, da končna rentabilnost more in mora pripasti le moderni, dobro organizirani in mehanizirani kmetijski proizvodnji, v velikem obsegu in na velikih površinah, pa se zdi, da v tej fazi preveč pozabljamo, kaj bi nam lahko še pomagalo zasebno kmetijstvo, če bi mu omogočili primerne pogoje. Res je, da so investicije v kmetijstvo dolgoročne in da so nekatere kmetijske panoge favorizirane skoraj v vseh deželah. Vendar sodimo, da bi se te predrznosti morale kazati predvsem v naprej določenih pogojih poslovanja, kot so to dolgoročni krediti, nizka obrestna mera itd., ne pa v obliki permanentnega tako rekoč avtomatskega pokrivanja izgub za nazaj.

Problemov in stališč je v tej zvezi obilo in se zavedamo, da vsaka pavšalizacija lahko vodi tudi do enostranskih zaključkov. Prav zaradi tega je odbor sklenil predlagati Gospodarskemu zboru, naj kmetijstvu posveti na eni izmed svojih prihodnjih sej posebno točko dnevnega reda.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Ivan Arzenšek.

Ivan Arzenšek: V nekaj besedah želim nakazati nekatere probleme, ki izhajajo iz podatkov materiala »Stanje gospodarstva po nekaterih osnovnih podatkih za prve 4 mesece leta 1965«.

Res je, da smo kljub vsem težavam in tegobam, s katerimi se borimo v delovnih organizacijah, dosegli določeno povečanje in porast. Nikakor pa ne moremo na osnovi teh števil ugotoviti in ugotavljati nekih večjih poslovnih uspehov. Ugotavljamo lahko, da gospodarske organizacije dosegajo količinski obseg proizvodnje, po vrednosti pa nikakor ne. Na to vpliva predvsem pomanjkanje reprodukcijskega materiala. Kot primer naj povem samo, da je črna metalurgija s svojega delovnega programa skoraj v celoti izločila proizvodnjo molibdenskega jekla zaradi pomanjkanja uvoznih legur. V enakem, če ne še v težjem položaju je Železarna Ravne. V tem podjetju je fizičen obseg proizvodnje sicer v planskih proporcijah, po vrednosti pa dosega proizvodnja komaj lanskoletno raven. Nadalje se želim dotakniti problema planskih proporcij med posameznimi dejavnostmi. Ko govorim o planu, sicer nimam v mislih centralističnega in togega planiranja, vendar pa bi morali planskim proporcijam posvetiti več pozornosti. Disproporcije, ki se pojavljajo danes v posameznih panogah, povzročajo težave v našem gospodarstvu. Za ilustracijo naj navedem samo razvoj črne metalurgije v zadnjih desetih letih in razvoj naše kovinske predelovalne industrije, to se pravi tiste industrije, ki jo zalaga z reprodukcijskim materialom bazična industrija — črna metalurgija.

Če želimo izboljšati obstoječe stanje, bi morali doseči večjo medsebojno povezavo, večjo medsebojno koordinacijo in razviti predelovalno industrijo v mejah, ki jih narekuje lastni reprodukcijski material in proizvodne zmogljivosti.

Posebno vprašanje, ki je v materialu tudi nakazano, je vprašanje reprodukcijskega materiala, zlasti tistega, ki ga je treba uvažati. Že podatek, da so se v črni metalurgiji znižale zaloge za 58 %, zadosti pove, v kakšnem položaju smo. Zato bo treba sprejeti določene ukrepe in poiskati pot iz te zagate. Pri tem pa nimam v mislih toliko povečanje fizičnega obsega proizvodnje, temveč predvsem boljšo tehnologijo, proizvodnjo takih asortimentov, ki imajo večjo vrednost, racionalizacijo proizvodnje itd.

V popolnem nasprotju so podatki, ki so navedeni v materialu o doseženi produktivnosti v primerjavi s porastom proizvodnje. Podatki kažejo, da se je produktivnost dvignila samo nekaj nad 1 %, oziroma nasproti lanskemu po-

prečju približno za 4%, porast proizvodnje pa se giblje med 8 in 15%. Ta primerjava nam daje slutiti, da v celotnem gospodarskem razvoju nekaj ni v redu.

Podobna nesorazmerja ugotavljamo, če primerjamo produktivnost z osebnimi dohodki. Nimam namena kritizirati porast osebnih dohodkov v posameznih delovnih organizacijah, vendar sodim, da brez usklajenosti in vzporedne rasti osebnih dohodkov in produktivnosti ni mogoče izboljšati gospodarskega položaja naših podjetij, čeprav uveljavljamo najrazličnejše administrativne in druge ukrepe. Iz lastnih izkušenj vam lahko povem, da je v zadnjem času v gospodarskih organizacijah močan pritisk za dvig osebnih dohodkov in to ne glede na poslovni uspeh podjetja in višino lastnih skladov. Ta pritisk zavira delo vodstva in samoupravnih organov v podjetju. Taka pot ne vodi k izboljšanju. Osebnih dohodke bo treba uskladiti z gospodarsko močjo posamezne gospodarske organizacije, hkrati pa seveda misliti na lastne sklade in rezerve.

Ko govorimo o zmanjšanju in omejevanju investicijske potrošnje, želim poudariti, da bi morali razpoložljiva sredstva, ki jih imamo v okviru določene skupnosti, predvsem usmeriti v izboljšanje tehnologije in organizacije dela, manj pa v ne vem kakšno povečanje fizičnega obsega. Prepričan sem, da z racionalizacijo naše proizvodnje, s prehodom od več ali manj primitivne obrtniške dejavnosti na racionalno in sodobno industrijo in sodobno proizvodnjo lahko veliko napravimo z relativno manjšimi sredstvi.

Z načelom vezave uvoza z izvozom se strinjam. Logično je namreč, da ne gre ločeno obravnavati uvoz in izvoz, saj sta ti dejavnosti med seboj nujno pogojeni. Vsako drugačno obravnavanje zunanjetrgovinske menjave nujno vodi do negativne plačilne bilance in do težav, v katerih smo se znašli v zadnjih letih. Podpiram stališča, ki nakazujejo rešitev v tem smislu, da z določenim delom deviznih sredstev, ki jih gospodarske organizacije ustvarjajo, tudi same razpolagajo. Dosedanji način in sistem oskrbovanja proizvodnje z deviznimi sredstvi nikakor ne more biti stimulativen, ko so bili na enak način nagrajevani tisti, ki so ustvarjali, kot tisti, ki niso ničesar ustvarili. Problematičen pa je ukrep, ki določa, da je 75% retencijske kvote blokirane. Precej je podjetij, ki so že v celoti izkoristila svojo retencijsko kvoto, nekatera pa so z njo varčevala in so sedaj prizadeta, čeprav so kalkulirala bolj gospodarsko in perspektivno. S sprostitvijo določenega dela deviznih sredstev podjetju bi lahko gospodarska organizacija vodila dolgoročnejšo politiko, kar je prav posebno važno pri sklepanju dolgoročnih aranžmajev z inozemskimi partnerji ter bi se na ta način dosegla tudi večja poslovnost med gospodarskimi organizacijami in bankami, kar bi vsekakor vplivalo na zboljšanje izvoza in bi prispevala k boljшему poslovnomu uspehu.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Rino Simoneti.

Rino Simoneti: Tovarišice in tovariši poslanci! V gradivu vzbujajo pozornost podatki, ki kažejo, da so v skupni kmetijski proizvodnji Socialistične republike Slovenije leta 1964 udeleženi: zasebni sektor s 83%, družbeni sektor s 17% ter kooperacija z zasebniki z 11%. Če skušam primerjati te podatke z industrijo, kjer smo v delovnih organizacijah skušali mobilizirati vsakega zaposlenega za uresničitev proizvodnega programa, se mi vsiljuje misel, da v kmetijski proizvodnji ni tako. Zaposleni v industrijskih gospodarskih organizacijah delajo z družbenimi sredstvi in uporaba teh sredstev je vezana na zakonite

predpise. Zasebni kmetovalci pa so lastniki delovnih sredstev in z njimi prosto razpolagajo.

Ugotavljamo, da je rast proizvodnje v zasebnem sektorju minimalna. V družbenem sektorju imamo visok porast proizvodnje — okoli 26 % in tudi za ustvarjanje tržnih presežkov je pomen družbenega sektorja nesporn. Prav tako so bili v družbenem sektorju doseženi veliko večji hektarski donosi itd. Kljub temu pa ne smemo podcenjevati proizvodnje zasebnih proizvajalcev, ker se nam ob zmanjšanju te proizvodnje povečujejo potrebe, ki jih moramo kriti iz tržnih presežkov.

Zasebni sektor razpolaga 86 % goveje živine, s 93 % krav, in 81 % prašičev. Čeprav je krma najvažnejši pogoj za to proizvodnjo, do danes zasebnega sektorja nismo uspeli zadovoljivo tehnično opremiti. Zaskrbljujoč je podatek o staležu živine, ki je najnižji po letu 1956. Ker predstavlja živina najvišjo postavko v izvozu kmetijskega sektorja, je oskrba domačega trga z mesom vedno bolj pereča. Poraba mesa na prebivalca je v primerjavi s potrošnjo v razvitih državah izredno nizka. Domačo potrošnjo mesa bo treba povečati, bodisi z dvigom proizvodnje, morda pa bo treba celo do neke mere spremeniti našo politiko izvoza živine. Podoben položaj je v mlečni proizvodnji. Stalež kravmolznic je najnižji po letu 1949. Relativno najboljši dosežki so v prašičereji in perutninarstvu, razen v odkupu jaje.

Iz podatkov, ki smo jih prejeli, je razvidno, da se bodo investicije v kmetijstvu znižale za kakih 10 %. V zaključkih in pa med vrsticami je mogoče razbrati željo, da bi se poiskali ustrezni ukrepi za kontinuirana investicijska vlaganja v kmetijstvu. Spričo izgub v kmetijstvu, ki so v letu 1964 znašale 1 milijardo 203 milijone dinarjev in pa starih izgub, ki so ostale nepokrite, bi bilo najprej potrebno proučiti dosedanje investicije in kreditne pogoje v preteklosti. Ker so osebni dohodki v kmetijstvu naraščali več ali manj vzporedno z osebnimi dohodki v drugih dejavnostih, so izplačani osebni dohodki, ki niso imeli kritja v realizaciji, često vzrok izgubam. Mislim, da bi morali prvenstveno posvetiti skrb izkoriščanju obstoječih kapacitet in ne bi smeli nadaljevati z ekstenzivnimi investicijskimi vlaganji. Samo tam, kjer so nova vlaganja nujno potrebna, ker povečujejo rentabilnost in ekonomičnost že obstoječih kapacitet, smemo še nadaljevati z investicijami. Ko sem omenil kreditne pogoje, sem mislil na to, da so morda ti preostri, da je treba preveriti odplačilne roke in višino obresti. Regres za družbeno potrebno proizvodnjo bi morali kmetijskim organizacijam odobravati vnaprej, ne pa iz rezervnih skladov kriti vsakoletne izgube.

Mislim, da se zasebnemu sektorju ne posveča dovolj velika pozornost spričo stanja, da je kar s 83 % udeležen v skupni kmetijski proizvodnji. Od mobilizacije tega sektorja je zaenkrat še v mnogočem odvisna kmetijska proizvodnja oziroma pokrivanje vedno večjih domačih potreb in potreb po izvozu. Pospešiti moramo tudi modernizacijo zasebne kmetijske proizvodnje. Morda tudi obseg kmetijskih gospodarstev ni optimalen obseg za racionalno in tehnično opremljeno zasebno proizvodnjo. Tudi raziskovalne in druge ustanove, ki se bavijo z organizacijo, bi morale splošni zaostalosti, ki vlada v zasebnem sektorju, posvetiti večjo pozornost.

Podpiram namero, da se v tem zboru posveti posebna seja temeljiti razpravi o kmetijskem gospodarstvu.

V razpravah, zlasti po uveljavitvi stabilizacijskih ukrepov v našem gospodarstvu, se pojavljajo zelo različna mišljenja in tolmačenja o vlogi raznih vidikov potrošnje. Mislim, da nam mora biti danes povsem jasno, katera je tista

potrošnja, ki je največ prispevala k inflatornim pojavom v našem gospodarstvu. Nesporno je, da je bila to investicijska potrošnja, ki je spodbujala ekstenzivno gospodarjenje in ki je povečevala zaposlovanje nekvalificirane delovne sile. Zato se morajo prav v taki investicijski potrošnji izvršiti bistvene spremembe, če hočemo vgraditi učinkovito zavoro v naša gospodarska gibanja. V zadnjem času se čisto poudarja, da povečani osebni dohodki vplivajo na neuravnovešenost med blagovnimi fondi in kupno močjo. Kljub visokemu porastu osebnih dohodkov bi bilo mogoče ublažiti inflacijske tokove, če bi bili sposobni bistveno zaježiti investicijsko potrošnjo in sorazmerno zmanjšati splošno potrošnjo. Zavedati se moramo, da je kakršna koli potrošnja, ki gre preko ekonomskih zmoglosti novo ustvarjenega družbenega produkta, ekonomsko škodljiva. Povezanost našega trga z mednarodnim pa se očituje kot zmanjšanje vrednosti dinarja, oziroma kot povečanje plačilnega deficita z inozemstvom. Vsa bodoča investicijska potrošnja bi morala biti osredotočena na vzdrževanje in zamenjavo obstoječih kapacitet, na odpravljanje ozkih grl in na tehnično modernizacijo. Nerealne in neproduktivne investicije pa se bodo zmanjšale le takrat, ko bo gospodarstvo v pretežni meri nastopilo kot investitor in kot nosilec investicijskih vlaganj.

Splošna potrošnja, ki se stalno povečuje deloma tudi na škodo gospodarskih organizacij, pogloblja strukturalna neskladja v našem gospodarstvu.

Tudi za osebne dohodke je treba reči, da morajo odslej rasti v skladu z materialnimi možnostmi in produktivnostjo, vse to pa mora spremljati počasnejši tempo zaposlovanja. Osebne potrošnje ne moremo obravnavati kot abstraktno in politično zahtevo, ker realnih osebnih dohodkov ni mogoče dvigniti brez ustreznega povečanja produktivnosti. Ker se včasih obravnavajo vsi osebni dohodki in njihova notranja delitev v posamezni gospodarski organizaciji hkrati z ocenjevanjem vloge, mase osebnih dohodkov v narodnogospodarskih gibanjih, je treba sicer priznati posredno zvezo, sta pa to dva vidika istega vprašanja. Dobra notranja delitev je res lahko pospeševalec dviga produktivnosti in ugodnega vzdušja v delovni organizaciji. V makro ekonomskem smislu notranja delitev ne spreminja nezaželenega povečanja vseh oblik potrošnje. Zato moramo na eni strani zavreti predvsem potrošnjo, ki je iznad naših ekonomskih možnosti, ker je ustrezen družbeni produkt dana količina, neodvisna od naših želja in potreb. S stimulatивно notranjo delitvijo lahko aktivno vplivamo na rast družbenega neto produkta, pretirane potrošnje pa s tem ne moremo ustaviti. Sma tram, da so stabilizacijski ukrepi, ki so bili pred kratkim sprejeti z močnim poudarkom na njihov prehodni značaj, nujno potrebni in kot taki zaslužijo družbeno in politično podporo našega zbora. Že danes pa se nujno kaže potreba po razvijanju sistema in po sproščanju ekonomskih odnosov.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš inž. Jože Rupnik.

Inž. Jože Rupnik: Tovariši poslanci! Želim govoriti o problemih gozdarstva in lesne industrije.

Podatki o gospodarskih gibanjih v prvih štirih mesecih letošnjega leta v primerjavi z letom 1964 nam jasno kažejo na nerešene probleme v gozdarstvu in v lesni predelovalni industriji. Dočim se odvija proizvodnja v družbenem sektorju gozdarstva dokaj normalno, pa obstaja v zasebnem sektorju precejšnja zmešnjava zaradi neurejenih razmer na tržiščih. Povpraševanje po lesnih asortimentih, zlasti s strani predelovalne industrije, je veliko večje kot pa je

prirast v gozdovih. Pomanjkanje glavnih gozdnih asortimentov bi lahko omilili, če bi uredili tržišče tem asortimentom. Prevelike kapacitete lesne predelovalne industrije in njene potrebe povzročajo, da morajo lokalna potrošnja, zasebniki in gradbeništvo plačevati tudi do 30 000 dinarjev za m³ hlodovine iglavcev, če jo hočejo dobiti. Ceno hlodovini dvigujejo zlasti kupci iz drugih republik, ker je razmerje med iglavci in listavci še bolj neugodno kot v Sloveniji in ker je problem oskrbe z lesom iz lokalnih virov še težji, ker proizvodnje lesa v zasebnem sektorju ne predstavlja večje vrednosti. Čeprav so cene lesu kontrolirane, se z izigravanjem standarda in ostalih predpisov dvigujejo cene v nedogled. Veliko povpraševanje po rezanem lesu izkoriščajo lastniki gozdov, ki povečujejo »lastno« porabo lesa in deske prodajajo po vsej Jugoslaviji. Na ta način si lastniki prisvajajo visoko rento. Računajoč na ugodnejšo konjunkturo se proizvodnja v zasebnem sektorju, v mislih imam sečnjo, ne odvija normalno, ker se zavlakuje s sečnjo in odvozom hlodovine iz gozda. Če se to stanje ne bo popravilo, upamo pa, da bo nov republiški zakon o gozdovih normaliziral razmere, je pričakovati proti koncu leta resne motnje v dobavi lesa glavnim potrošnikom. Realizacija poseka od 1. 1. do 30. 4. je naslednja: hlodovina iglavcev 25 %, hlodovina listavcev 39 %, celuloznega lesa samo 12 % in jamski les 41 %. V zasebni lasti je približno 2/3 gozdov. S podružbljanjem, še manj pa z gospodarjenjem v zasebni proizvodnji ne moremo biti zadovoljni. Le delno smo izkoristili možnosti, ki jih daje obstoječi republiški zakon, glede povezovanja zasebnikov z gozdno-gospodarskimi organizacijami. To povezovanje se omejuje v glavnem na odkup gozdnih asortimentov. Bistvenejših premikov pri intenzifikaciji proizvodnje in gospodarjenja v zasebnem sektorju ni opaziti. Ker podružbljanje ni bilo v celoti rešeno in smo v teh akcijah ostali le na pol pota, smo dosegli v mnogih primerih ravno obratne rezultate od zaželenih. Pri sklepanju pogodb se je namreč zatrdjevalo lastnikom, da bodo v vsakem primeru bolje stimulirani kot ostali proizvajalci-nekooperanti. Dogaja pa se ravno obratno. Kooperanti so na gospodarske organizacije vezani z določenimi odkupnimi cenami, ki so odraz več ali manj normalnih prodajnih cen, medtem ko se za nekooperante, za tiste, ki samostojno nastopajo na tržišču, formira cena na podlagi ponudbe in povpraševanja. Tako marsikje ustvarjajo nekooperanti tudi dvakrat večji dohodek, kot tisti, ki sodelujejo z gozdnimi gospodarstvi.

Kljub težnjam po večjih sečnjah se opaža premajhna skrb za vzdrževanje gozdov in za razširjeno reprodukcijo. Gozdna taksa iz zasebnega sektorja, ki se steka v občinske in medobčinske gozdne sklade, se uporablja za najrazličnejše namene. To velja zlasti za nekatere podeželske občine. Vzdrževanje zasebnih gozdov preko občinskih gozdnih skladov ne ustreza več. V letu 1964 je bilo vloženo v gozdarstvu iz gozdnih skladov približno 1 milijardo 800 milijonov dinarjev, čeprav bi se moralo iz vrednega dotoka zbrati približno 2,5 do 3 milijarde dinarjev. Razlika v višini približno 1 milijarde se skriva v zaostanku vplačil in prelivanju sredstev v druge namene. Gozdovi v zasebnem sektorju so precej zanemarjeni in je zaradi tega letno vlaganje okrog 3000 dinarjev na hektar prenizko. Poudariti je treba, da zasebniki niso zainteresirani za vzdrževanje gozdov, pač pa za njihovo izkoriščanje. Pri gozdovih splošnega družbenega premoženja opazamo v letošnjem letu močno zmanjšanje amortizacije II, to je biološke amortizacije. Ponekod so jo zmanjšali v primerjavi z letom 1964 celo za 100 %. Vzroki so različni. Nekje na račun nižje amortizacije povečujejo osebne dohodke in jih prilagajajo ostalim panogam, nekje so temu vzrok nerealni in visoki upravni stroški, neurejene cene itd. Zato si bodo morale gospo-

darske organizacije predvsem zastaviti vprašanje, kakšno organizacijsko obliko naj vzpostavijo, da bodo sposobne izvrševati proizvodne naloge in da jim bo ostalo več sredstev za vlaganje v gozdove.

Vzporedno z ugotovitvijo, da so vlaganja premajhna, da ni kvalitetnih sprememb v gospodarjenju z zasebnimi gozdovi, je razumljivo, da donosnost gozdov ne more rasti tako hitro kot potrošnja ali bolje rečeno, kot kapacitete predelovalne industrije. Po ocenitvi znašajo potrebe slovenske predelovalne industrije okrog 2 milijona 300 000 m³, na razpolago pa je največ le okrog 1 milijon 300 000 m³ lesa. V kritični situaciji glede oskrbe z lesno maso so predvsem kemična industrija ter industrija papirja in celuloze. Prav iz tega razloga so zgrešene vse razprave o izgradnji novih kapacitet, dokler nimamo zagotovljenih surovin za že obstoječe.

Proizvodnja celuloze in papirja, oziroma poraba papirja po prebivalcu sta merilo razvitosti in standarda neke dežele. Jugoslavija močno zaostaja po porabi papirja za razvitejšimi deželami. Anglija na primer porabi 104 kg celuloznega papirja po prebivalcu, Jugoslavija le 14 kg.

Za industrijo celuloze in papirja so primerni predvsem iglavci in mehki listavci. Primanjkljaj lesne mase je mogoče pokriti tako z iskanjem novih oblik gospodarjenja v naravnih gozdovih z intenzivnim redčenjem, kot z vzgojo hitro rastočih plantaž listavcev (topolov, vrb itd.) ter z intenzivnimi nasadi iglavcev. Vsega tega se napredne države (Italija), ki nima lesa, že poslužujejo. V zadnjem času pa se teh metod poslužujejo tudi države, ki imajo lesa dovolj (Sovjetska zveza). Posebno plantaže hitro rastočih iglavcev so primerne, saj že v nekaj letih dajejo dobro surovino za kemično industrijo. Donosnost teh plantaž je ob ugodnih pogojih tudi desetkrat večja kot v naravnih gozdovih.

Slovenija ima velike možnosti za take nasade, a jih ne izkoriščamo. V Italiji sade hitro rastoča drevesa vzdolž cest, rek in rečnih kanalov. Že ta drevesa predstavljajo znatne količine surovine. Seveda pa je nujno pristopiti k solidnejšim tehnološkim raziskavam kot doslej, tako v proizvodnji kot v predelavi. Predvsem pa je potrebno rešiti vprašanje združevanja sredstev na podlagi dolgoročnega programa vseh prizadetih gospodarskih organizacij. Prvi ukrep, da se deficitarnost lesne surovine omili, pa je vsekakor enotno gospodarjenje z vsemi gozdovi, tudi z zasebnimi, ob sočasnem razumevanju družbenih potreb in zahtev lastnika-kmeta.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš inž. Savo Vovk.

Inž. Savo Vovk: Tovarišice in tovariši poslanci! Nekaj besed je bilo že povedanih o problematiki kmetijstva. Govoril bi predvsem o problematiki družbenega sektorja kmetijstva. Ko analiziramo družbeni ali zasebni sektor kmetijstva, moramo upoštevati ne samo stalež živine, temveč tudi tržne presežke. Znano je, da oskrbuje družbeni sektor kmetijstva z mlekom naša glavna mesta že s približno 50 % ali več.

V kmetijstvu moramo dokončno rešiti najprej dolgoročno politiko kmetijstva in zato se popolnoma strinjam z ugotovitvami v materialu. Te navedbe samo na kratko ponavljam:

Rešiti je treba problem strukture uskladitve kmetijske proizvodnje s potrebami domače potrošnje in izvoza. Povečati je potrebno proizvodnjo mleka, jajc, sadja in perutnine.

Zagotoviti kontinuirano financiranje razširjene reprodukcije v kmetijstvu in zaradi nizke akumulativnosti rešiti vprašanje sistematičnega zbiranja sredstev za investicije. Zadnji podatki kažejo, da bo v letošnjem letu namenjeno kmetijskim investicijam le 10 % vseh sredstev.

Dati večji poudarek ekonomiki in voditi selektivno politiko v pogledu rentabilnosti naložb.

Družbeni sektor se mora močneje krepiti v smeri funkcionalnosti in specializacije proizvodnje, pridobivanja in usposabljanja zemljišč.

Bolj odločno je treba pospeševati proizvodnjo sodelovanja z zasebnimi proizvajalci. V ta namen je potrebno oskrbeti zasebnega proizvajalca z dobro mehanizacijo. Mi vemo, da naši predpisi tega ne podpirajo, saj se ta mehanizacija zaradi visokih uvoznih carin ni uvažala.

Izdelati je program organizacije in delovanja kmetijske službe. Ugotavljamo lahko, da pri obilici različnih inštitutov ni enega, ki bi se bavil z ekonomiko kmetijstva. Rezultati se obdelujejo od primera do primera in netočno analizirajo. Na podlagi takih analiz so tudi ukrepi dostikrat nepravilni.

Menim, da bi morali sprejeti še en sklep, in sicer, da se mora kmetijstvu zagotoviti normalne pogoje v naprej, in dati jasno perspektivo predvsem družbenemu sektorju, kajti le tedaj ne bo potrebno govoriti o takih izgubah in o pravih ali nepravilnih tehnoloških ukrepih.

Ko primerjamo politiko s prakso, ko prebiramo dnevno časopisje, ki poroča o izgubah v kmetijstvu, se na terenu zastavlja vprašanje ali je koncept razvijanja družbenih farm pravilen. Idejno politično je to vprašanje postavljeno dovolj jasno. Družbene farme so osnovna celica rekonstrukcije kmetijstva. Isto navajajo smernice v kmetijstvu in družbeni plan kmetijskega razvoja do leta 1970. Debate o upravičenosti družbenih farm se razvijajo zlasti v občinskih skupščinah, ko se razpravlja o izgubah teh organizacij. Uradna stališča pa so jasna. Nekateri ljudje še vedno gledajo kmetijstvo le z idilicne plati.

Nastopa precej kratkoročnih problemov in je prav, da jih mi danes osvetlimo. Ti problemi so večkrat nejasni in bodo lahko vplivali na poslabšanje finančnih rezultatov.

Podatki sveta za kmetijstvo in živilsko industrijo pri gospodarski zbornici nam kažejo, da kmetijske organizacije z vso resnostjo ugotavljajo razne napake in korigirajo razne tehnološke rešitve proizvodnje, da bi se dosegla večja produktivnost. Organizacije popravljajo investicijske programe, zmanjšujejo delovna mesta in podobno in iščejo notranje rezerve. Hitro urejanje tako objektivnih kot subjektivnih momentov je realna rešitev za nadaljnje polno izkoriščanje proizvodnih kapacitet ter za rentabilnost proizvodnje. V proizvodnji pa se pojavljajo nekatere težave, ki trenutno prihajajo na dan.

Pitano govedo: Nejasnosti glede nadomestnih premij 80 din po kg po 1. VII. t. l. vnaša veliko nervozo v poslovanje zaradi bojazni pred velikimi izgubami. Sedanji ukrepi z delnim povečanjem izvoznega prima ne zadoščajo za kritje izpada dohodka. Vemo, da ne gre v izvoz celo govedo, prednji del ostane doma. Zaradi zamrznjenja cen ni mogoče pričakovati večjih prodajnih cen mesa.

Pri goveji živini je 35 % tržnih presežkov iz družbenih farm. Zaskrbljujoče je, da te organizacije zmanjšujejo obseg pitanja. Tudi boljše organizirane farme so prenehale z odkupi telet in živine za pitanje. Organizacije so prenehale s pitanjem lastne živine pri kooperantih. Pospešeno se prodaja živina iz pitališč, čeprav pitanje še ni končano. Klavnice delajo s polno kapaciteto in

tudi uslužnostno koljejo govedo iz sosednje republike. Vse to je dokaz nejasnosti. Predlog za rešitev je, da je potrebno zagotoviti ceno 620 din za kg. Rešitev problema je lahko različna; bodisi, da se zadrže regresi, ali da se uredi izvozne premije, ali pa delno zvišajo cene mesu. Vse to je potrebno hitro urediti, sicer bomo v mesecih juniju, juliju in avgustu ugotavljali, da je izvoz padel.

Mleko: V zadnjem času se o mlečni proizvodnji veliko razpravlja. Ugotavlja se, da je problem z zvišanimi premijami v celoti rešen. Mlečna proizvodnja je bila vseskozi neakumulativna. Vsi ukrepi, ki so imeli namen reševati težave v tej proizvodnji, so se sprejemali post festum. Tudi letos se zvišujejo premije le od 1. julija dalje, čeprav povečani stroški tečejo že od 1. 1. tega leta dalje.

Za organizacijo, ki stoji nekje v sredini, smatram, da je sedanja cena primerna nagrada za današnji čas, kolikor ne bodo cene reprodukcijskih materialov začele rasti.

Ni pa rešeno vprašanje stimulacije mlekarskih obratov z regresom 10 din ob zamrzoivanju cen in z odkupno ceno 83 din. Nekje smo se razpisali, da bomo samo s premijami rešili rentabiliteto te proizvodnje. Kaj bodo rekli potrošniki, ko bodo slišali, da bo treba dvigniti ceno mleku?

Pri svinjah je situacija naslednja: konec lanskega leta in letos so se močno poslabšali pogoji za farmsko pitanje prašičev. Pri vseh farmah v Sloveniji, tudi pri tistih, ki so lansko leto poslovale pozitivno, se izkazuje izguba od 80 do preko 100 din pri kg prirastka. Ista situacija je tudi v sosednjih republikah, kjer je center svinjerejske proizvodnje. Na najrazličnejših posvetovanjih se je ugotavljalo, da bi morala biti prodajna cena okrog 500 dinarjev. Obveščeni smo, da se bodo regresi povečali. Trenutno obratujejo nekatera pitališča, ki smo jih zgradili predlani in lani, samo s tretjino svoje kapacitete.

S politiko samofinanciranja obratnih sredstev se vsi strinjamo. Ta politika pa ni dovolj selektivna v prehodnem obdobju. Ni rešeno vprašanje kreditiranja lastnih zalog, sena, silaže, koruze itd., ker vemo, da so v teh proizvodih v masi veliki osebni dohodki. Živinorejski obrati bi morali po današnjih predpisih seno in silažo takoj prodati, da bi prišli do finančnih sredstev, pozneje pa seno in silažo sproti nakupovati. Vse to ni izvedljivo. Drugo, še bolj težko vprašanje v kmetijstvu je neakumulativnost in s tem nezmožnost odvajanja finančnih sredstev za obratne namene.

Glede investicij je v bistvu problem v tem, da kmetijske organizacije ne morejo, oziroma težko nabirajo sredstva za udeležbo. Za nakup kmetijskih strojev je potrebna 50 % udeležba. Kako naj na tak način uvajamo mehanizacijo in dvigujemo produktivnost dela, kako naj zamenjamo traktorje in druge kmetijske stroje, ki so že dolgo časa v obratovanju in iztrošeni?

Nakazal sem precej vprašanj, ki se pojavljajo na družbenih posestvih, uspehi pa so dovolj vidni iz priloženih materialov.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Jože Lesar.

Jože Lesar: V svoji razpravi ne mislim govoriti toliko o problemih, ki se pojavljajo v zvezi z novimi gospodarskimi ukrepi, temveč o razmišljanjih, ki spremljajo te ukrepe v naših delovnih kolektivih. Mimo teh razglabljanj ne moremo iti, saj je od pravilne usmeritve diskusij v veliki meri odvisno delo naših samoupravnih organov in strokovnih kadrov.

Najnovejši gospodarski ukrepi: zamrznjenje cen, nov način dodeljevanja deviznih sredstev, ukrep o povečanju minimalnega fonda obratnih sredstev itd.,

ki so se uveljavili tako rekoč čez noč, so spodbudili najrazličnejše razprave in reakcije, ki ni vedno dobronamerna in pozitivna. Marsikje je prevladalo mnenje, da je družba z administrativnimi ukrepi omejila liberalizem v gospodarjenju in s tem zmanjšala odgovornost organov samoupravljanja. Do neke mere je sicer ta ugotovitev točna, vendar so bili po mojem mnenju sprejeti ukrepi edini izhod v dani situaciji. Vprašanja in odgovori, ki padajo v teh razpravah, pa niso vedno točni in ne osvetljujejo vedno pomena sprejetih gospodarskih ukrepov s stališča nujnosti stabilizacije našega gospodarstva. Vse premalo smo se in se še poslužujemo sredstev za obveščanje (radio, televizija, časopis), preko katerih bi morali seznanjati vse državljane o pomembnosti in vlogi novih ukrepov. To obveščanje pa ne bi smelo biti suhoparno, temveč bi moralo kompleksno in analitsko pojasnjevati, kakšen pomen in cilje zasledujejo novi ukrepi.

O zamrznjenih cenah po mojem mnenju ne bi kazalo izgubljeni besed, saj vsi vemo, do kakšnih neskladij, da ne rečem ekonomskih nesmiselnosti je prišlo v cenah v drugem polletju lanskega leta in letos.

Nekaj več pa bi bilo treba spregovoriti o tolikokrat kritiziranem in napačnem sistemu dodeljevanja deviznih sredstev. Mnoge kritike, ki so bile izrečene na račun dodeljevanja deviz, so bile po mojem mnenju upravičene. Negativni pojavi, ki jih zaznavamo pri dodeljevanju deviz in v plačilnem prometu z inozemstvom, nimajo svojega vzroka v poslovanju gospodarskih organizacij, temveč izvirajo iz samega sistema. V kolektivih najpogosteje ne morejo razumeti, zakaj Jugobanka ne izpolnjuje do njih pogodbenih obveznosti, pa naj gre za uvoz investicijske opreme ali reprodukcijskega materiala.

Več strokovne razprave bi morali posvetiti problematiki obratnih sredstev v luči novih gospodarskih ukrepov. V naši praksi smo pozabili na tisto ekonomsko zakonitost, ki govori, da se morajo obratna sredstva ustvarjati iz čistega dohodka delovne organizacije. Ne samo, da smo pozabili na to pravilo, nasprotno v praksi smo zašli celo v drugo skrajnost. Vsa sredstva smo uporabljali za investicijsko potrošnjo, od banke pa smo zahtevali obratna sredstva. Tak način gospodarjenja pa je v naših podjetjih povzročil, da se je razpravljalo in ugotavljalo, da je pri nas planski način gospodarjenja nezgrajen in neizdelan. Vsako leto sprejemamo družbene plane; ob razpravah, ko ugotavljamo, kako se ti plani uresničujejo, pa prihajamo do zaključkov, da ni usklajenosti med družbenim planom in regulativo, ki bi morala ekonomsko prakso usmerjati tako, da se dosežejo cilji, ki smo si jih zastavili z družbenimi plani. Hkrati pa vsi vemo, da danes ni moderne države v svetu, ki ne bi z lastno regulativo usmerjala lastnega nacionalnega gospodarstva in gospodarjenja v mednarodni menjavi.

Pri nas vse premalo povezujemo najrazličnejše ekonomske pojave in jih ne obravnavamo kompleksno. Izolirano proučevanje problemov in posamično reševanje prav gotovo ni metoda, ki bi bila uspešna za odpravo pomanjkljivosti, ki jih zaznavamo v našem gospodarskem in družbenem življenju. Ekonomiko je treba proučevati kot celoto. Res je, da se posamezna vprašanja reflektirajo v federaciji drugače, kot v republiki ali občini, toda tudi to je res, da so ti problemi isti, da imajo iste ali podobne vzroke in da jih je treba reševati povezano, organizirano in vsaj v makroekonomskem smislu na enak način. Pri tem pa seveda ne mislim, da se značilnosti posameznega gospodarskega rajona ali gospodarske organizacije ne bi smele še posebej analizirati, proučevati in reševati, nasprotno, to je nujno potrebno, vendar vse te analize, ugotovitve in odločitve ne morejo iti preko okvirov, ki nam jih narekuje nacionalna ekonomika. Le na

ta način bomo dosegli skladnost našega razvoja in prekinili s pojmovanjem mnogih naših strokovnjakov, ki pravijo, da naše gospodarstvo ni vezano več na nobene zakonitosti ekonomike, da imamo odprta vrata v tako imenovano »neomejeno svobodo«. Iz tega izhodišča so bili administrativni ukrepi, ki so bili sprejeti, logična in nujna posledica, da se zajezi pot, ki vodi v anarhičnost. Ob uveljavljanju teh ukrepov pa se pojavljata dve stališči: prvo, da je bil skrajni čas, da se uveljavi sistem »trde roke« in drugo, da ti ukrepi niso potrebni, saj smo sami odgovorni za svoj gospodarski napredek in poslovni uspeh. Nobeno od teh stališč, po mojem mišljenju, ni pravilno. Predvsem moramo proučiti dejansko gospodarsko stanje, v katerem se nahajamo in s pomočjo študijskega in raziskovalnega dela poiskati rešitve in izhod iz administrativnih ukrepov, ki smo jih bili prisiljeni v sedanji gospodarski situaciji uzakoniti. Popolnoma se strinjam s tovarišem Jamarjem, da moramo te ukrepe razumeti kot sredstvo za stabilizacijo našega gospodarstva. Zavlačevati z izvajanjem že sprejetih in s sprejetjem še predvidenih ukrepov, pa lahko povzroči najrazličnejše deformacije, negotovost in špekulacije v naših gospodarskih organizacijah.

Pri proučevanju našega gospodarstva moramo prenehati z najrazličnejšimi nestrokovnimi in zastarelimi teorijami. Kot primer naj omenim samo ugotavljanje produktivnosti in rentabilnosti. Menim, da pri nas ni gospodarske organizacije, ki bi dejansko ugotavljala, v kakšni meri je čisti dohodek rezultat produktivnosti dela, oziroma je le rezultat nerealnih visokih cen.

Trdno pa sem prepričan, da imamo v našem gospodarstvu tolikšne rezerve, da ni umestna bojazen, da bomo čez določen čas zopet zašli v škripce. Nasprotno, prepričan sem, da bodo ti administrativni ukrepi veljali le toliko časa, dokler ne bodo ustvarjene tiste materialne osnove, ki bodo omogočile afirmacijo svobodnih elementov v ekonomiki.

V sedanji situaciji delajo pametno le tiste gospodarske organizacije, ki ne čakajo novih ukrepov, pač pa temeljito analizirajo svoj lastni položaj, svoj proizvodni program, svojo tehnologijo, stroške, poslovne odnose itd. K takemu delu je treba mobilizirati naše organe upravljanja. To pa pomeni zagotoviti prvino našega socialističnega sistema, to je samoupravljanja. Samoupravljanje pa je pogoj, da bomo lahko reševali ne samo tekoče probleme, pač pa postavili tudi trdne temelje za nadaljnji razvoj našega gospodarstva.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Riko Jerman.

Riko Jerman: Tovarišice in tovariši poslanci! Za globljo in bolj analitično presojo sedanjega položaja v našem gospodarstvu je po mojem mnenju koristno, da upoštevamo nekatere osnovne značilnosti gospodarskih gibanj v lanskem letu in v letošnjem prvem trimesečju. Na ta način bomo lažje presodili pomen in pa namen nedavno sprejetih stabilizacijskih ukrepov, ki so trenutno, kot vemo, predmet obširnih razprav, ne le v gospodarskih organizacijah, ampak tudi pri družbeno-političnih skupnostih. Znano je namreč, da je neskladno povečanje vseh oblik potrošnje že lani povzročilo na tržišču zelo izrazite inflacijske tendence. Kljub temu, da so bili že tedaj, torej v lanskem letu, podzvzeti nekateri ukrepi, ki so taka neskladja skušali odpraviti, so se ta tudi letos nadaljevala in še nadalje ostrila. Vsa potrošnja je rasla iznad vsake ekonomske dopustne meje. V prvem trimesečju letos so se povečale investicije za preko 36⁰/₀. Res je, da kažejo poročila bank za ta mesec manjši porast. Toda zavedati

se moramo, da ti podatki niso posledica zmanjšane fizičnega obsega investicij, temveč velikega števila zadržanih plačilnih nalogov, ki jih banke niso mogle izvesti, ker niso imele sredstev. Nadalje so se osebni dohodki v tem trimesečju letos dvignili kar za 42 %, splošna potrošnja pa za 21 %. Vsi ti odstotki se nanašajo na primerjavo z istim obdobjem lanskega leta. Taki podatki kažejo, da so bili nekateri lanski ukrepi za uskladitev potrošnje premalo učinkoviti in da niso v celoti dosegli svojega namena. V začetku letošnjega leta je proizvodnji sicer v glavnem uspelo zadržati ugodno dinamiko in s tem preprečiti, da bi bila nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem še večja. Vendar se je v istem času znatno poslabšala oskrba z domačim in uvoženim reprodukcijskim materialom. Ta problem je Skupščina nedolgo tega obravnavala. To stanje se ni izpremenilo. Da je sedanja dinamika proizvodnje sorazmerno zadovoljiva, je predvsem rezultat obstoječih zalog iz lanskega leta. Pri tem pa moramo seveda ugotoviti, da je bilo stanje zalog reprodukcijskega materiala, zlasti uvoženega, v lanskem letu iznad tistih povprečnih možnosti, ki so pogojene z obsegom naše mednarodne menjave. Kakor vam je znano, se je uvoz zlasti reprodukcijskega materiala v lanskem letu dvignil za več kot 50 %, izvoz pa se je povečal le za 11 %. Torej, uspehi proizvodnje v prvem kvartalu so zasnovani na intenzivnem črpanju nesorazmerno visokih zalog, ki so bile ustvarjene v lanskem letu. To dejstvo bi bilo treba resno upoštevati, tako pri presoji sedanjega položaja gospodarskih gibanj, kot tudi pri prognozah njene prihodnje aktivnosti, oziroma dinamike. Navedene negativne tendence gospodarskih gibanj so zahtevale nujne administrativne ukrepe, ki naj bi zagotovili ravnovesje na tržišču in omogočili bolj enakomeren gospodarski razvoj. Mislim, da je namen današnje razprave predvsem v tem, da ugotovimo, ali sedanji ukrepi delujejo v tej načrtani smeri, posebej še zato, ker je stabilizacija, kot sem že omenil, glavni predmet številnih javnih razprav v sedanjem času. Zato bi se želel v razpravi zadržati pri nekaterih, po mojem mnenju najbolj pomembnih problemih, ki izhajajo iz nedavno uvedenih stabilizacijskih ukrepov. Ker vsega tega ni mogoče povedati na kratko, vas prosim, da malo potrpite.

Posebno mesto med temi ukrepi ima prav gotovo odlok o zamrznjenju cen. Ta odlok bistveno posega v blagovni promet. Ukrep kot tak je bil v danem položaju očitno nujen. Poudarjena tržna stihija je pričela že resno ovirati vsako resnejše programiranje poslovnih odnosov in poslovne politike podjetij; predvsem pa je nemiren položaj na tržišču onemogočal bolj temeljita in dolgoročna snovanja sistema za trajno ureditev mehanizma cen v našem gospodarstvu. S tega vidika so delovni kolektivi ukrep pozdravili. Pri tem pa pravilno ugotavljamo, da ta ukrep še ne rešuje očitnih nesorazmerij med cenami v gospodarstvu. Po mojem mnenju kolektivi upravičeno kritično ocenjujejo posamezne nelogičnosti, ki se pojavljajo pri izvajanju tega ukrepa. Menim, da bi se bilo mogoče nekaterim motnjam, ki jih je ukrep o zamrznjenju cen povzročil na tržišču, tudi izogniti, če bi ga uporabljali manj papirnato, manj linearno oziroma, če bi cene zamrznili le na eni točki poti, ki jo opravi blago od proizvajalca do potrošnika. Če bi na primer zamrznili le proizvajalčeve cene in hkrati maksimirali trgovske marže, bi pot blaga od proizvodnje do potrošnje ne bila prekinjena, tako kot se je v mnogih primerih dogodilo. Učinek, kot ga zasledujejo ukrepi v sedanji obliki, bi bil isti, samo izognili bi se nekaterim težavam, ki so ob tem ponekod nastale. Te težave so vam poznane: nekaterih vrst blaga ni bilo mogoče prodajati, kljub temu, da je blago bilo. To pa seveda ne pomeni, da tega ukrepa ne smatram za koristnega.

Mislim, da je v dani situaciji naša poglobljena naloga izdelati uporabno metodo za proučevanje strukture cen, s katero bi lahko uveljavili sistem družbenega nadzora nad cenami. Družbeni nadzor nad cenami bo po mojem mnenju nujen vse dotlej, dokler se ne vzpostavi tako ravnovesje med proizvodnjo in potrošnjo, ki bi omogočilo uveljavljanje tržnih prednosti le racionalnejši in kvalitetnejši proizvodnji. Le taki proizvodnji je treba zagotoviti tržne prednosti, ne pa deficitnemu blagu, ali privilegiranimu proizvajalcu. Samo na ta način bomo lahko zagotovili delovanje sproščenih tržnih zakonitosti v politiki cen.

Tovarišice in tovariši! Da bi lahko realno ocenili vzroke in pomene ukrepov na področju kreditne politike obratnih sredstev, je potrebno upoštevati nekatera dejstva, ki izhajajo iz rezultatov dosedanje politike. Problematika trajnih obratnih sredstev v gospodarstvu je bila že večkrat predmet aktualnih razgovorov in intenzivnih prizadevanj, da se sistemsko reši. Vse do letos pa ni bilo ukrepov, da bi ta vprašanja, ki so pomemben pogoj gospodarjenja, postopoma pričeli urejati. Na tem področju so se zato nakopičili mnogi problemi, ki sedaj zahtevajo pospešenega reševanja. Financiranje naložb v trajna obratna sredstva gospodarstva in svojstvena problematika kratkoročnega kreditiranja za proizvodnjo in promet blaga povzročata trajne težave v poslovanju gospodarskih organizacij. To je postalo še zlasti pereče v zadnjem času, ko se je s porastom obsega proizvodnje in prometa močno povečal skupni obseg obratnih denarnih sredstev. Za povečan obseg poslovanja za večje materialne naloge v gospodarstvu in za številne finančne odnose, ki jih poraja vsakodnevno poslovanje med podjetji, pa niso bila zagotovljena zadostna sredstva iz dosežene akumulacije. Pretežni del povečanih potreb je pokrivala dodatna emisija — to je kratkoročni bančni krediti. Težave pri kreditiranju obratnih sredstev so v preteklosti nastajale med drugim tudi zaradi tega, ker so družbeni investicijski skladi, poslovne banke, gospodarske organizacije in družbeno-politične skupnosti posvečale največ pozornosti financiranju osnovnih sredstev, medtem ko so financiranje trajnih obratnih sredstev morale v vedno večji meri prevzemati banke v obliki najrazličnejših kreditov. Pogosto menjavanje predpisov je vnašalo nestabilnost na področju financiranja obratnih sredstev. Tako je bil na primer značilen ukrep, da se je družbeni kapital, ki so ga gospodarske organizacije do leta 1961 uporabljale brez obveznosti vračanja, spreminjal na podlagi kasnejših predpisov v kredite, ki so jih podjetja morala odplačevati iz svojih skladov ali drugih posebnih namenskih sredstev. Sedanja obremenitev podjetij z anuitetami za trajna obratna sredstva ni torej posledica neke zavestne orientacije gospodarskih organizacij, da bi si ustvarila lastna obratna sredstva, ampak je predvsem rezultat spremembe nekaterih predpisov.

Ker so problemi kreditiranja obratnih sredstev v celotnem gospodarstvu najtesneje pogojeni z gibanjem materialnih zalog in z obsegom realizacije, bom skušal osvetliti gibanja teh kreditov v zadnjih letih z nekaterimi podatki. Znano je, da je največji del obratnih sredstev v gospodarstvu vezan v materialnih zalogah. Iz podatkov zaključnih računov gospodarskih organizacij je mogoče ugotoviti, da so skupne zaloge materiala v gospodarstvu v zadnjih letih narastle za razmeroma zelo visoko stopnjo. Od leta 1962 pa do konca leta 1964, torej v treh letih, se je vrednost zalog, to je surovin, nedokončane proizvodnje in gotovega blaga po tekočih cenah, v slovenskem gospodarstvu povečala od 327 milijard 1962. leta na 527 milijard 1964. leta, kar pomeni 63 % povečanje. Samo v letih 1963 in 1964 se je vrednost zalog povečala za 200 milijard dinarjev. Ker so to podatki iz zaključnih računov, mislim, da o njih ni mogoče

dvomiti. Izredna konjunktura na domačem tržišču, ki sta jo povzročili velika investicijska potrošnja in hitro povečanje nominalnih osebnih dohodkov, pa je omogočila hitrejša obračanja obratnih sredstev. Tako je znašal povprečni koeficient obračanja v gospodarstvu 1962. leta 4,7, v lanskem letu pa je znašal že 5,2. Vzporedno s tem so se gibala tudi povprečna obratna sredstva, ki so bila angažirana v tem prometu in so znašala 1962. leta 379 milijonov dinarjev, leta 1964 pa že 543 milijonov dinarjev. Obratna sredstva so se povečala za 41 %, dočim so se zaloge povečale za 60 %. Samo v zadnjih dveh letih so se povprečno korišćena obratna sredstva v gospodarstvu Slovenije zvišala za 164 milijard, od tega v industriji za 69 milijard, v trgovini pa za 57 milijard. Relativno najhitrejši porast je bil v trgovini, zlasti v grosistični trgovini, ki se je moćno poslućevala širokih moćnosti kreditiranja v smislu načel kreditne politike, veljavne v letih 1963 in 1964. Pretežen del povečanja povprećno korišćenih obratnih sredstev v slovenskem gospodarstvu je bil v zadnjih dveh letih financiran iz banćnih kreditov. Drogen podatek za lansko leto: ob približno 30 % povećani proizvodnji so se vlaganja v lastna obratna sredstva gospodarskih organizacij povećala le za 7 % in to ob dejstvu, da so se v drugem polletju lanskega leta že uveljavljali ostrejši kriteriji kratkoroćnega kreditiranja. Skupni krediti za obratna sredstva iz banćnih sredstev so v zadnjih treh letih po podatkih SDK porastli od 230 na 330 milijard ali za 40 %. Tako gibanje kreditov za obratna sredstva pa ne izvira iz preporazdelitve ustvarjenih dohodkov v korist obratnih sredstev, ali kreditiranja iz investicijskih sredstev, temveć le iz hitrejšega obračanja zalog, ki so ga povzročili že omenjeni razlogi in pojavi na našem domaćem tržišču. Ker pa vsi krediti, tudi obratni, ki imajo svoj izvor v emisiji, pomenijo dodatno kupno moć in ustvarjajo na tržišču inflatorne tendence, se je takšen obseg kreditiranja obratnih sredstev moral nujno odražati kot eden od pomembnih vzrokov povećane nestabilnosti v gospodarstvu. Zaradi teh in drugih neskladnosti, do katerih je prišlo v našem gospodarstvu v lanskem letu, in ki se nadaljujejo tudi letos, so bili sprejeti v zaćetku letošnjega leta dodatni ukrepi s podroćja kreditne politike. Kreditna politika, zlasti na podroćju kratkoroćnega kreditiranja obratnih sredstev, je postala že v zadnjem ćetrtletju lanskega leta znatno perspektivnejša. Gospodarsko-planski ukrepi za letošnje leto niso samo potrdili že v lanskem letu sprejetih ukrepov, ampak so jih celo razširili, ućvrstili in zaostriili. Med drugim je bilo doloćeno, da sme Narodna banka zahtevati od gospodarskih organizacij, da morajo kot pogoj za svojo kreditno sposobnost, skladno s povećanjem obsega proizvodnje, povećati tudi lastna obratna sredstva. Po navodilih, ki jih je banka dala, se smatra, da je gospodarska organizacija povećala obseg poslovanja, če je stanje zalog surovin, nedokonćane proizvodnje, gotovega blaga in povprećne mesećne realizacije po zakljućnem raćunu leta 1964 većje, kot je bilo ugotovljeno v zakljućnem raćunu leta 1963. Za ugotovljeni odstotek povećanja bi morale gospodarske organizacije povećati tudi vire svojih trajnih obratnih sredstev, do 25. maja. Gospodarskim organizacijam, ki bi do tega datuma ne izpolnile pogoje glede kreditne sposobnosti, bi morale poslovne banke odpovedati kratkoroćne kredite. Po podatkih, ki jih navaja Narodna banka centrala za Slovenijo, je bil izraćun za kreditno sposobnost gospodarskih organizacij na obmoćju Slovenije na dan pred kritićnim datumom naslednji: znesek, za katerega bi se morali povećati viri trajnih obratnih sredstev, je znašal okoli 36 milijard dinarjev in od tega samo v trgovini 17 milijard. Ker številne gospodarske organizacije v tako kratkem roku ne bi mogle nadomestiti po predpisani metodologiji iz raćunanega primanjkljaja, bi se pri teh organizacijah

morali takoj vnovčiti krediti v višini 9 milijard in odpovedati krediti v višini nadaljnjih 46 milijard, kar pomeni skupno znižanje kratkoročnih kreditov v gospodarstvu za 55 milijard.

Čeprav so banke odobravale občasne kredite kot kratkoročne, so jih morale zaradi njihove dejanske vezave v materialnih zalogah stalno obnavljati. Teh kreditov praktično ni bilo mogoče nenadoma bistveno zmanjšati, saj bi to povzročilo resne težave in motnje v proizvodnji. Te kredite smo sicer imenovali kratkoročne in občasne, dejansko pa so bila ta sredstva trajno naložena v obratne namene gospodarjenja. Seveda ta prvotna navodila Narodne banke niso ostala v veljavi. Če pa bi ostala v veljavi, bi odpoved teh kreditov zaradi kreditne nesposobnosti gospodarskih organizacij utegnila povzročiti resne in zelo neprijetne posledice, v nekaterih primerih morda celo likvidacijo nekaterih podjetij. Pri tem pa ne moremo iti mimo dejstva, da poslovne banke skušajo pomagati gospodarskim organizacijam. Komunalne banke na primer s sredstvi, ki so sposobna za investicije, rešujejo svoje kreditno nesposobne komitente in v ta namen zavlakujejo investicijska posojila in jih celo odpovedujejo, z drugimi besedami: banka uporablja svoja sredstva ne glede na to ali so investicijska ali obratna za reševanje aktualne gospodarske problematike. Čeprav je s spremenjenimi navodili Narodne banke neposredna nevarnost, da bi vrsta podjetij postala kreditno nesposobna, zaenkrat odložena na poznejši čas, je vendarle treba ugotoviti, da način izvedbe tako dalekosežnih ukrepov ni bil dovolj proučen. Navodila Narodne banke so bila izdelana prepozno, metodologija za ugotavljanje in tehnika za izračunavanje povečanega obsega poslovanja je v mnogih postavkah sporna in ne vzdrži neke ekonomske presoje ter opravičila. Taki ukrepi in navodila Narodne banke vnašajo v poslovanje mnogih gospodarskih organizacij pravno in poslovno negotovost. Mi pa vemo, kaj to v gospodarskih organizacijah pomeni. Po mojem mnenju inflatornih tendenc ni mogoče čez noč odstraniti samo z regulativo na področju kreditiranja, temveč je treba najprej priti do materialnih sprememb. Jasno je, da sredstev iz emisije ne moremo zamenjati s sredstvi iz ustvarjenega dohodka v poljubni višini, ta sredstva je treba prej prigrisodariti. To pa je proces, ki mora imeti svojo trajno veljavo. Vlaganja v lastna obratna sredstva morajo postati ekonomski činitelj in pogoj napredka proizvodnje, kot so to modernizacija, racionalizacija, moderna tehnologija, koordinacija itd. Reševati problem stalnih obratnih sredstev samo s predpisi in se zanašati, da bo v določenem roku, bližnjem ali pa poznejšem, vse urejeno, je glede na značaj tega problema, ki vsebuje mnoga protislovja, ki so se kopičila skozi vrsto let, po mojem mnenju popolnoma nerealno.

Nova načela kratkoročne kreditne politike so ekonomsko nujna in so po ciljnih, ki jih zasledujejo, napredna in koristna. Za ta načela se mora gospodarstvo zavzeti; pred gospodarstvo stopajo načela kreditne politike kot nov ekonomsko zelo utemeljen neizogiben pogoj za solidno gospodarjenje. Ti ukrepi kreditne politike pomenijo začetek procesa preudarnejšega gospodarjenja z denarjem, tako v podjetjih kot tudi v bankah.

Tovarišice in tovariši poslanci! Pri obravnavi o gospodarskih gibanjih pa se moram dotakniti tudi naše zunanjetrgovinske menjave.

Po nepopolnih podatkih je slovensko gospodarstvo v prvih štirih mesecih letošnjega leta izvozilo za 13,5 % več, kot v istem obdobju lani. Uvoz pa je bil v prvem kvartalu letošnjega leta za 19,4 % nižji, kot v prvem kvartalu 1964. leta — uvoz reprodukcijskega materiala je bil za 29 % nižji. Taka gibanja uvoza in izvoza so nedvomno pozitivna in govore o dejanskih naporih vsega gospodar-

stva za izboljšanje razmerij v naši trgovinski menjavi. Naraščajoča dinamika izvoza v začetku leta, ki je že sama po sebi razveseljiv pojav, je povzročila vrsto globljih pozitivnih premikov v strukturi naše zunanjetrgovinske menjave. Ti premiki so v določeni meri ublažili nesorazmerja med obsegom izvoza in uvoza, čeprav se regionalna usmeritev pri tem ni bistveno izboljšala. Izboljšanje trgovinske bilance s tujino pa je bolj posledica manjšega uvoza, kot hitro naraščajoče izvozne aktivnosti. Kljub relativno zadovoljivemu izvozu v prvem trimesečju pa moramo biti le previdni v svojem optimizmu. Podrobnejša analiza doseženih izvoznih rezultatov po panogah kaže namreč drugačno sliko: lesna industrija, ki je ena najpomembnejših izvoznih panog v Sloveniji, je izvozila letos kar za 10 % manj, kot v istem obdobju lani; tudi izvoz tekstilne in usnjarske industrije zaostaja za predvidevanji, kar je zaskrbljujoče, saj sta ti dve panogi močno odvisni od uvoženih surovin. Kovinska in elektroindustrija, ki sta se v preteklih letih zelo počasi vključevali v izvoz, pa nasprotno kažeta letos zadovoljive uspehe, saj je kovinska industrija postala po obsegu izvoza letos vodilna panoga v naši republici.

Izvozna dinamika je v veliki meri rezultat sedanjega sistema povezave uvoza z izvozom. Udeležba izvoza v strukturi celotne proizvodnje je postala eksistenčna meja za posamezne panoge, saj je od izvoza odvisna oskrba z reprodukcijskim materialom in s tem njihova proizvodnja.

Ta sistem, ki se je pričel uveljavljati že konec lanskega leta, posebno pa v začetku letošnjega, predstavlja brez dvoma kvaliteten premik v razdeljevanju deviznih sredstev, ker vnaša v odnose med bankami in med gospodarskimi organizacijami vsaj nekaj elementov poslovnosti in do neke mere objektivizira oskrbo z devizami. Gospodarske organizacije so ta sistem v glavnem pozdravile. Opozarjajo pa na nekatere pomanjkljivosti, ki še vedno zavirajo poslovnost gospodarskih organizacij in družbena prizadevanja, da bi se izvoz povečal.

Nekaj težav je nastalo že kar na začetku, ker se je sistem uvajal počasi in z zakasnitvijo. Pogodbe med bankami in podjetji so se sklepale šele od marca meseca dalje, gospodarske organizacije pa so v pričakovanju jasnejših predpisov oklevale s sklepanjem pogodb in s tem v zvezi tudi s svojim proizvodnim programom za tekoče leto.

To je posebno prizadelo tiste industrijske panoge, ki so vezane na uvoz z daljšimi dobavnimi roki in so zato ostale brez reprodukcijskega materiala, ter tiste organizacije, ki imajo daljši cikel za proizvodnjo in bodo zato svoj izvoz lahko organizirale šele kasneje. Razumljivo je, da bo zaostanke precej težko nadomestiti.

Sklenjene pogodbe s poslovnimi bankami dajejo podjetjem večjo garancijo, čeprav še vedno niso do kraja razčiščeni odnosi med Narodno banko, centralo Jugobanke in filialami Jugobanke. Ti odnosi še vedno niso dovolj poslovni in so preobremenjeni z administrativnimi metodami dela. To velja prav posebej za dodeljevanje kvot posameznim filialam in za plačevanje posameznih plačilnih nalogov. Pomemben napredek pa je dosežen s tem, da so posamezne filiale Jugobanke postale bolj samostojne pri razporejanju deviznih sredstev v okviru prejetih kvot. Zdaj namreč lahko sklepajo samostojne pogodbe s podjetji in imajo pri tem možnost podpirati predvsem tiste gospodarske organizacije, ki ustvarjajo večji devizni učinek ali boljšo kvaliteto deviznih sredstev. Pomembnost načela vezave uvoza z izvozom pa začasno zmanjšuje okolnost, da je posamezna, sicer morda izvozno zelo uspešna gospodarska organizacija, odvisna od realizacije pogodb vseh podjetij, ki imajo poslovne odnose z isto banko, čeprav

tako podjetje nima nobene možnosti, da bi samo vplivalo na izvozno aktivnost ostalih podjetij. To je neke vrste kolektivno jamstvo. Banka namreč lahko nudi posameznemu podjetju dodatno devizno stimulacijo za presežen izvoz šele, ko so vsi njeni komitenti izpolnili svoje redne pogodbene obveznosti glede količine in kvalitete deviz. Dokler ni izpolnjen ta pogoj, banka ne more učinkovito stimulirati nekega svojega komitenta, pa četudi bi imel morda izredno priložnost, da poveča izvoz, preko dogovorjene ali pogodbene kvote. Opozoriti želimo še na nekatere negativne pojave, ki imajo svoj vzrok prav v neurejenih odnosih med filialami Jugobanke. Pri posameznih filialah se pojavlja neka ekskluzivnost, kar vsekakor ne vpliva ugodno na enotnost jugoslovanskega gospodarskega prostora. Nekatere podružnice Jugobanke vodijo pri razdeljevanju deviznih sredstev, v želji da bi si zagotovile hitrejši in neposreden dotok deviz, tako politiko, da preskrbujejo z devizami samo tiste gospodarske organizacije, katerih ustvarjene devize se stekajo neposredno v to banko. Taka ekskluzivna politika pa utegne v številnih primerih močno prizadeti tiste finaliste, ki se v svoji proizvodnji vežejo na kooperante, ki so vezani na drugo filialo. Če so ti vključeni v drugo devizno banko in če filiala kooperanta vodi tako politiko, potem neposredno trpi finalist in seveda tudi njegov izvoz. Kako je to vprašanje pomembno, se zelo nazorno kaže pri izvozu npr. investicijske opreme, kjer praviloma sodeluje več gospodarskih organizacij. V tem primeru lahko nezadostna devizna oskrba samo enega proizvajalca poruši ves izvozni posel. Mislim, da bi bilo nujno, da se devizne banke tesneje povežejo, da delitev deviz v takih primerih usklajujejo, se dogovarjajo in upoštevajo posel, ne pa samo firmo komitenta.

Neppravilna politika bank pri presoji takih primerov negativno deluje na kooperantske odnose v proizvodnji in zavira njihov razvoj. Da je temu tako, pa ni kriv sistem vezave izvoza z uvozom, ampak premajhna samostojnost posameznih filial Jugobanke. Ta nesamostojnost pa postane lahko resna ovira in lahko onemogoči nadaljnje izpopolnjevanje tega sistema.

Kljub nekaterim težavam, ki spremljajo nov devizni sistem, pa ne moremo mimo dejstva, da postavlja gospodarske organizacije pred neizprosno dejstvo, da bodo imele devize le, če jih bodo tudi ustvarjale. Težave z zamudami pri nakazovanju deviznih sredstev izvirajo izključno le iz premajhnega dotoka deviznih sredstev v banko. Upoštevati je namreč treba, da kakršnakoli splošna ali pa pogodbeno pravica posamezne gospodarske organizacije ni uresničljiva brez dejanskih materialnih možnosti. Te pa so, kot vemo, v sedanji situaciji zelo omejene. Izboljšanje bančnega poslovanja in s tem v zvezi hitrejša likvidacija plačilnih nalogov v inozemstvu sta predvsem odvisni od splošnih prizadevanj za utrditev zunanjetrgovinskega sistema in naših plačilnih sposobnosti. Napačno pa bi bilo, če bi izhod iz današnjega položaja iskali zgolj v spremembi sistema, saj je očitno, da je treba najprej odpraviti obstoječa nesorazmerja med izvozom in uvozom. Praktično pa to pomeni ustrezno rast uvoza le ob stalnem povečevanju izvoza. Zato se morajo gospodarske organizacije zavedati, da je obstoječi sistem nujen in si prizadevati, da se vanj čimbolj uspešno vključijo. Taka usmeritev pa ni pomembna le zato, da se perspektivno izboljša oskrba z reprodukcijskim materialom, ampak tudi zato, ker jo moramo ocenjevati z vidika sedanjih in bodočih ukrepov za gospodarsko stabilizacijo. Ti ukrepi se bodo morali slej ko prej lotiti tudi nesorazmerja med domačimi in svetovnimi cenami. Povsem nenormalno je, seveda ob predpostavki, da je produktivnost dela pri nas na primerni ravni, da je dohodek podjetja od prodaje

na domačem tržišču, kjer je prodaja lažja, večji od izkupička na zunanjem tržišču, kjer prodajo spremljajo mnoge težave. Ob takih pogojih, ki jih bo sistem perspektivno prav gotovo uveljavil, pa bodo proizvodnjo vsekakor bolj uspešno vnovčevale tiste gospodarske organizacije, ki so se na tujem tržišču že uveljavile.

Ob zaključku bi želel poudariti, da bodo sedanji ukrepi rodili sadove le, če bodo pomenili začetek novih ekonomsko kvalitetnejših metod gospodarjenja. Stabilizacija gospodarstva namreč ne sega le v delitev. V delitev lahko posežemo z najrazličnejšimi družbenimi ukrepi in jo naredimo takšno kot želimo. Stabilizacija sega mnogo dalje. V mislih imam neposredne gospodarske odločitve v samih podjetjih. Z eno besedo, stabilizacijo si je treba na osnovi takih ukrepov, ki nas silijo v neko zahtevnejše gospodarjenje, šele prigosposodariti, treba jo je šele materialno ustvariti.

Predsednik Leopold Krese: Prekinjam razpravo za 30 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 11.05 in se je nadaljevala ob 11.35.)

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Franc Zaviršek.

Franc Zaviršek: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da se v svoji diskusiji dotaknem nekaterih problemov iz kreditne politike.

V materialih, ki smo jih prejeli o stanju gospodarstva v Socialistični republiki Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965, so navedeni med ukrepi za stabilizacijo gospodarstva na eni strani ukrepi za omejitev potrebe po novi emisiji, na drugi strani pa ukrepi za omejevanje investicijske potrošnje. Navedeno je tudi, da bo dosledno izvajanje sprejetih sklepov zmanjšalo obseg vlaganj v osnovna sredstva za okoli 135 milijard in da bodo investicije v osnovna sredstva manjše od predvidenih.

V razpravah o našem gospodarstvu je bilo že večkrat ugotovljeno, da je tudi kreditna politika eden izmed vzrokov nestabilnosti v našem gospodarstvu. Vsekakor pa je pripomogla k nesorazmerju med proizvodnjo in potrošnjo in to tako investicijsko kakor tudi osebno potrošnjo, saj je kreditna politika uporabljala emisijo za financiranje končne potrošnje prek sistema kratkoročnega kreditiranja. Delno je povečalo investicijsko potrošnjo tudi oročanje depozitov, ko se je ena oblika sredstev prelivala v drugo. Kako je kreditiranje povečalo osebno potrošnjo, je razvidno iz naslednjih podatkov:

Potrošniški krediti so znašali v vsej državi konec leta 1962 177 milijard, leta 1963 — 316 milijard, leta 1964 pa 425 milijard in so se torej v dveh letih več kot podvojili, saj so porasli za 248 milijard. Seveda so se dvignile hranilne vloge prebivalstva v dveh letih za 148 milijard, vendar je to za 100 milijard manj kot potrošniški krediti in so znašale konec leta 1962 — 148 milijard, leta 1963 — 213 milijard in leta 1964 — 269 milijard. V vsej državi so bile hranilne vloge konec leta 1964 za 129 milijard nižje, dočim je stanje v Sloveniji zaradi široko organizirane hranilne službe, ki ima močno tradicijo, precej boljše. Konec leta 1963 so znašale pri nas hranilne vloge 53 milijard, potrošniški krediti pa 49 milijarde ali za 4 milijarde manj kot hranilne vloge. Ekspanzija potrošniških kreditov je torej v znatni meri vplivala na trg in cene ter še povečevala nesorazmerja med kupnimi in blagovnimi fondy.

V zadnjih letih ugotavljamo zelo močan razvoj našega gospodarstva. Tako se je na primer povečala plačana realizacija v vsej državi od konca leta 1962 do konca leta 1964, torej v dveh letih, za 4861 milijard, dočim so se v istem razdobju povečali skupni krediti za obratna sredstva za 753 milijard. Močnemu razvoju gospodarstva je sledil liberalnejši sistem kreditiranja obratnih sredstev ter ni čudno, da je prišlo do prelivanja sredstev iz emisije v investicijsko potrošnjo. Gospodarske organizacije so premalo skrbele za lastna dodatna sredstva. Pri delitvi dohodka po zaključnih računih so večino sredstev namenila za investicije v osnovna sredstva, manj pa za obratna sredstva. Sam sistem kreditiranja jih ni silil k formiranju lastnih obratnih sredstev, saj so jih lahko dobile v obliki kreditov iz bančnih sredstev oziroma iz družbenih investicijskih skladov, ki so bili dolžni po instrumentih družbenih planov del sredstev nameniti za obratna sredstva. Poleg znatnih virov za investicijsko potrošnjo je sam sistem kreditiranja celo omogočil gospodarskim organizacijam uporabiti obratna sredstva za investicije ter s tem sprožil nove zahteve po investicijskih kreditih, ki jih je utemeljil s pritiskom glede na »izvršena dejstva«.

Vse do druge polovice leta 1964 gospodarske organizacije niso imele večjih težav z najemanjem kreditov za obratna sredstva. Tako stanje je seveda povzročilo znatne motnje v našem gospodarstvu ter nesorazmerja na področju proizvodnje ter investicijske in osebne potrošnje. Zaradi tega so bili že v letu 1964 sprejeti restriktijski ukrepi na področju kreditiranja, od katerih bi omenil le nekatere.

Že v juniju lanskega leta je bil sprejet odlok o spremembi odloka o izvajanju ukrepov splošne kreditne politike v letu 1964, po katerem so morale poslovne enote 20 % bančnih sredstev, sposobnih za investicije, obvezno uporabiti za kreditiranje obratnih sredstev. Poostreni so bili pogoji za vlaganje sredstev poslovnega sklada gospodarskih organizacij, zavodov ter ostalih porabnikov bančnih kreditov. Povečana je bila tudi obvezna rezerva poslovnih bank od 20 na 30 %. V oktobru je bila sprejeta vrsta restrikcij z zakonom o spremembi zakona o gospodarsko-planskih ukrepih v letu 1964. Omejena je bila uporaba sredstev, namenjenih za investicije ter spremenjena struktura sredstev poslovnih bank, namenjenih za investicije. Poleg raznih drugih restrikcij na področju investicijske potrošnje je Narodna banka omejila tudi sistem kratkoročnega kreditiranja s tem, da je ukinila nekatere kratkoročne kredite, zaostрила pogoje, skrajšala roke za določene vrste kreditov, preprečevala nenamensko uporabo obratnih sredstev, dosledno zahtevala redno odplačevanje in podobno.

Restriktijski ukrepi so vplivali predvsem na investicijsko potrošnjo, tako da je bila konec leta 1964 precej nižja od potrošnje v polletju, v primerjavi z istim razdobjem prejšnjega leta. Tudi pri kreditih za obratna sredstva je nastopilo od oktobra dalje pomirjenje ter so letos januarja padli krediti za 93 milijard in tako dosegli približno višino skupnih kreditov konec junija 1964. Tudi na področju osebne potrošnje so oktobrske omejitve potrošniških kreditov v novembru 1964 prvič povzročile njihovo zmanjšanje. V letu 1965 urejuje kreditno politiko zakon o gospodarsko planskih ukrepih, ki je obdržal ukrepe iz leta 1964, poleg tega jih je razširil in dal posebna pooblastila Narodni banki kot emisijski banki. Na podlagi teh pooblastil je izdala Narodna banka vrsto navodil o izvajanju ukrepov splošne kreditne politike. Spremembe in dopolnitve se nanašajo med drugim na dajanje kreditov za nakup blaga, kreditov za uvoz blaga, kreditov za sezonske zaloge nekaterih izdelkov in kreditov za določene posle.

Gospodarska organizacija lahko dobi kredit za nakup blaga samo v višini 50 % od zneska faktur in to le tistih, ki znašajo nad 100 000 din, skrajni rok za vrnitev kredita pa je 60 dni. Zaostreni so pogoji kreditov za uvoz blaga, saj lahko dajejo poslovne banke kredite le do višine 80 % od zneska dinarske protivrednosti za tuja plačilna sredstva. Še ostrejši pa so kriteriji za kredite za proizvodnjo blaga za izvoz, ker smejo banke odobravati kredite samo za proizvodnjo po naročilu in je proizvodno-tehnološki proces daljši od 6 mesecev.

Navodila za izvajanje kreditne politike določajo vrsto ukrepov in izjem, tako da lahko poznajo vse predpise le kreditni referenti poslovnih bank. Med najradikalnejše kreditne ukrepe, ki so zadnje čase povzročili največ razburjenja in razprav, pa spada navodilo Narodne banke o kreditni sposobnosti. Po tem navodilu se smatra za kreditno sposobno le tisto gospodarsko organizacijo, ki je povečala vire trajnih obratnih sredstev v skladu s povečanjem obsega svojega poslovanja, ugotovljenega po zaključnem računu za leto 1964 v primerjavi z letom 1963. Vsi uporabniki kreditov bi morali povečati vire trajnih obratnih sredstev do 25. maja letos, le za kmetijstvo je ta rok do konca žetve. To povečanje bi morali doseči bodisi iz lastnih sredstev, bodisi s krediti za trajna obratna sredstva. Tovariš Jerman je že navedel nekaj podatkov o tem — omenil bi samo še nekatere.

Iz poročil za 580 gospodarskih organizacij v Sloveniji, ki so jih zbrale komunalne banke, je razvidno, da bi te gospodarske organizacije morale povečati vire trajnih obratnih sredstev za 38 milijard 535 milijonov in s tem povečati minimalni del sredstev poslovnega sklada, ki ga morajo uporabljati za obratna sredstva po stanju konec marca 1965 od 70 milijard na 108 milijard. Dejansko so navedene gospodarske organizacije uporabljale 100 milijard 232 milijonov sredstev poslovnega sklada za obratna sredstva, pri tem pa izkazujejo 303 gospodarske organizacije 17 milijard 546 milijonov presežka sredstev, 277 gospodarskih organizacij pa primanjkljaj v višini 25 milijard 980 milijonov. Ta primanjkljaj 25 milijard 980 milijonov je krit s toleriranim prelivanjem minimalnega dela obratnih sredstev poslovnega sklada konec marca 1963. leta v višini 4 milijarde 234 milijonov. Komunalne banke predvidevajo, da bo ostanek primanjkljaja krit v višini 1 milijarde 127 milijonov s krediti iz namenskih sredstev, 1 milijarda 236 milijonov s sredstvi amortizacije ter 721 milijonov iz ostalih virov. Nepokrito prelivanje naj bi torej 25. maja letos znašalo še 18 milijard 662 milijonov pri 170 gospodarskih organizacijah. Od tega nepokritega zneska odpade največ na trgovino, in sicer 10 milijard 492 milijonov, na industrijo 5 milijard 720 milijonov, na kmetijstvo 1 milijarda 953 milijonov, na vse ostale panoge pa 517 milijonov.

Največje nekrito prelivanje izkazuje torej trgovina. Vzrok za tako stanje ni le v tem, da je trgovina v letu 1964 izredno povečala svoje poslovanje, pri tem pa ni ustrezno povečala svojih obratnih sredstev, marveč tudi v tem, da se krediti za začasna obratna sredstva pri trgovini niso preoblikovali v kredite za trajna obratna sredstva, kot na primer zlasti v industriji. V zvezi s predvidenimi sankcijami bi morale komunalne banke vnovčiti pri organizacijah s področja trgovine ob zapadlosti 7 milijard 198 milijonov kreditov in odpovedati 37 milijard 257 milijonov, pri industrijskih organizacijah pa vnovčiti 1 milijardo 422 milijonov in odpovedati 8 milijard 540 milijonov, pri kmetijskih pa vnovčiti 17 milijard 774 milijonov in odpovedati 9 milijard 365 milijonov.

Ob navedenih ugotovitvah se vsekakor postavlja vprašanje, kakšne posledice bi povzročile dosledno izvajanje navodila Narodne banke o povečanju

trajnih obratnih sredstev. V odgovor na to vprašanje bom navedel predvsem naslednje:

Veliko število gospodarskih organizacij bi ob roku 25. maja postalo kreditno nesposobnih in nelikvidnih ter bi morale ne le znatno zmanjšati svoje poslovanje, marveč preiti celo v likvidacijo. To bi povzročilo nelikvidnost večine komunalnih bank in s tem njihovo likvidacijo. Navodilo je bilo izdano potem, ko so gospodarske organizacije že razporedile ustvarjena sredstva po zaključnem računu za leto 1964 ter so večino sredstev svojih skladov že uporabile ali angažirale za anuitete in druge obveznosti. Navodilo daje možnost, da kolikor gospodarske organizacije ne razpolagajo s potrebnim zneskom, lahko zaprosijo za kredit za trajna obratna sredstva. Znano pa je, da poslovne banke nimajo sredstev z odobravanjem takih sredstev. Dosledno izvajanje navodila bi torej povzročilo velike motnje v vsem našem gospodarstvu in to od proizvodnje do tržišča. Ta ukrep bi seveda najbolj prizadel tiste gospodarske organizacije, ki niso razporejale svojih sredstev v obratna sredstva, ampak v osnovna. Znani so primeri podjetij z novimi poslovnimi stavbami brez zadostnih lastnih obratnih sredstev.

Menim, da navedena problematika dovolj jasno kaže, kakšno škodo povzroča našemu gospodarstvu pri izvajanju restrikcij bodisi ena ali druga skrajnost. Zaradi tega ni čudno, da Narodna banka že pripravlja spremembe za izvajanje svojega navodila, ga omejuje, odlaga roke in določa lažje pogoje, zlasti za trgovino. Prav v spreminjanju in blažitvi pa se kaže precejšnja neresnost ukrepa, ki ni bil dovolj proučen in prilagojen realnim možnostim. Ne bi bilo prav, da bi za sedanje motnje v gospodarstvu v zvezi s kreditiranjem iskali krivca bodisi v nekdANJI preohlapni kreditni politiki, bodisi v premajhni skrbi podjetij za lastne vire obratnih sredstev. Seveda so za realno ukrepanje potrebne analize tudi o teh pojavih. Vsekakor pa moramo ugotoviti sedanje stanje v gospodarstvu, določiti potrebne ukrepe in realne možnosti ter roke za izvajanje vseh restrikcij, da ne bi s preostrimi in nerealnimi ukrepi naredili gospodarstvu še večje škode. Nadalje moramo ugotoviti, da realna kreditna politika ne dovoljuje take emisije denarja in raznih oblik potrošnje, ki smo jih imeli doslej. Zaradi tega so restriksijski ukrepi v kreditiranju nujni, morajo pa biti realni, upoštevajoč gospodarske možnosti.

Precej bo treba spremeniti tudi miselnost v nekaterih gospodarskih organizacijah, ki bodo morale same skrbeti za stabilnejše odnose in za lastna obratna sredstva. S tem v zvezi bodo morale seveda spremeniti tudi svojo notranjo delitev sredstev. Le na tak način bomo dosegli skladnejši razvoj našega gospodarstva, kar bo v prihodnje odpravilo potrebo po restrikcijah ter administrativnih ukrepih in s trajnejšim instrumentarijem zagotovilo stabilizacijo vsega gospodarstva.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Peter Vujec.

Peter Vujec: Tovarišice in tovariši poslanci! Za stabilizacijo našega gospodarstva so bili v drugi polovici lanskega leta in v letošnjem letu potrebni določeni ukrepi. Tem ukrepom daje republiška gospodarska zbornica skupno s svojimi sveti, strokovnimi odbori in strokovnimi službami vso podporo. V sodelovanju s svojimi članicami, to je delovnimi kolektivi, zasleduje iste cilje, isto vsebino in kvaliteto, ki jo sprejeti ukrepi nakazujejo. V tem svojem delovanju se dnevno srečuje z velikim številom delovnih organizacij, ki se obračajo na zbornico z raznimi vprašanji in problemi.

Iz celotnega sklopa teh problemov in vprašanj želim v današnji razpravi obravnavati nekatere probleme notranjega tržišča in ukrepe o zamrznjenju cen. To pa zato, ker se o tem veliko razpravlja tako v delovnih kolektivih kakor tudi drugod. Na ta problem sem se omejil tudi zato, ker republiška gospodarska zbornica v skladu s svojo družbeno vlogo proučuje pogoje prilagajanja gospodarskih organizacij novim pogojem, proučuje, spremlja in analizira učinke vseh teh ukrepov za stabilizacijo gospodarstva in namerava o tem Gospodarskemu zboru Skupščine predložiti posebno podrobno poročilo.

Podatki za trgovino kažejo, da se je blagovni promet v letu 1964 izredno povečal v primerjavi z letom 1963, in sicer v trgovini na debelo za 43 %, v trgovini na drobno pa za 51 %. Pri tem pa ne gre toliko za količinsko povečanje, ampak je tako visok porast v pretežni meri posledica naraščanja cen in prevelike potrošnje vseh oblik. Ob teh podatkih pa ne moremo mimo izrednega povečanja trgovine na debelo, ki ne obsega le preskrbe trgovine na drobno, ampak v večji meri tudi promet za investicijsko opremo in promet z reprodukcijskim materialom. Tako veliko povečanje prometa te oblike trgovine vsiljuje misel, da vloga trgovine na debelo za splošno preskrbo in založenost tržišča in njen pomen nista dovolj proučena, kar pogosto vpliva na podaljšanje poti in podražitev stroškov v prometu z blagom. Taka ugotovitev pa zahteva, da se vloga in mesto grosistične trgovine posebej prouči. Proučitev najbolj ustreznega mesta in vloge grosistične trgovine še iz večih razlogov. Poleg že omenjenega problema, da grosistična trgovina pogosto in po nepotrebnem vpliva na podaljšanje poti blaga od proizvodnje do potrošnje, kar obenem pogojuje večje stroške in podražitev blaga, je taka proučitev potrebna tudi zategadelj, da se preprečijo razne negativne in monopolne tendence. Prav tako je potrebno, da se ta trgovina čimbolj in čimprej prilagodi novim pogojem gospodarjenja in novim pogojem splošne kreditne politike, zlasti kar zadeva kreditiranje obratnih sredstev in povečanje obsega poslovanja.

Kakor v vsem gospodarstvu, so tudi v trgovskih organizacijah potrebni intenzivni naporji za čimbolj racionalno in ekonomično gospodarjenje, predvsem pa gospodarjenje z obratnimi sredstvi, ki pomenijo za trgovinske delovne organizacije enega od najvažnejših elementov poslovanja. Ambicije in usmeritve, doseči čimvečji finančni promet in ocenjevati aktivnost podjetja samo po čim večjem milijardnem prometu, ne da bi se pri tem upoštevalo ostale faktorje, predvsem pa povečanje lastnih trajnih obratnih sredstev, brez dvoma niso pravilne. S temi ugotovitvami pa nikakor ne mislim odrekati grosistični trgovini družbeno potrebo, nujnost in koristnost, hočem le poudariti, da kažejo razni primeri iz prakse, da je nujno in potrebno določiti grosistični trgovini sedanjemu času in prostoru najbolj ustrezno družbeno vlogo.

Poglavitna karakteristika obdobja konec leta 1964 in prvega četrtletja tega leta je precejšnja nestabilnost na tržišču, kar je nujno zahtevalo, da se podvzamejo ustrezni ukrepi, s katerimi naj bi se doseglo umirjenje gospodarskih gibanj in ustvarila osnova za čimprejšnjo stabilizacijo tržišča.

Eden izmed ukrepov v tej smeri je odlok o zamrznjenju cen proizvodnji in trgovini za industrijsko blago na splošno in za določene kmetijske pridelke. Ta začasni administrativni ukrep je sprva zaradi premajhne jasnosti povzročil v gospodarskih organizacijah precejšnjo neorientiranost oziroma določen zastoj v prometu, tako da niso dajali blaga v prodajo, da so blago vračali dobaviteljem ali celo odpovedali pogodbe.

Republiška zbornica ocenjuje začasni odlok o zamrznjenju cen v situaciji, v kakršni smo danes, kot nujen in umesten. Zategadelj se je takoj ob izidu odloka s svojimi sveti, odbori in strokovnimi službami zelo intenzivno vključila v izvajanje tega začasnega ukrepa.

Danes, po dveh mesecih, od kar veljajo zamrznjene cene, lahko ugotovimo, da sta trgovina in tudi gospodarstvo že v precejšnji meri prebrodila težave, do katerih je moralo priti zaradi doslednega izvajanja tega ukrepa, vendar so v blagovnem prometu še posamezna odprta vprašanja, ki jih bo treba urediti. Zaradi posameznih nejasnosti in pomanjkanja potrebnih navodil za izvajanje odloka o zamrznjenju cen je bilo s strani gospodarstva izrečenih veliko kritičnih pripomb. Zategadelj in zaradi potrebe po večji jasnosti so pristojni organi doslej izdali več navodil in pojasnil, s katerimi so bili odpravljeni zastoji v prodaji sezonskega tekstilnega blaga in obutve, poljedelskih strojev, kmetijskega orodja in zaščitnih sredstev za kmetijstvo ter v drugih kritičnih primerih.

Te rešitve in pojasnila so začele ponovno ugodno vplivati na poslovanje in na tržišča. Res pa je, da je od dneva veljavnosti ukrepa o zamrznjenju cen pa do teh rešitev minilo precej časa. Primer kaže, in prav to predvsem ugotavljajo predstavniki delovnih kolektivov tako iz proizvodnje kot iz trgovine, da je potrebno bolje proučiti in pojasniti tako važne ukrepe, kot je bil ukrep o zamrznjenju cen, ki čez noč živo poseže v gospodarjenje in poslovanje naših delovnih kolektivov.

Kljub temu, da je v zvezi z izvajanjem odloka o zamrznjenju cen rešena vrsta vprašanj, pa še obstajajo nekateri nerešeni problemi. Omejil se bom na tri take probleme:

1. Preskrba turističnih krajev s predmeti, ki sicer niso življenjsko važni, gredo pa dobro v denar, posebno pri inozemcih, kar povečuje notranji devizni priliv.

2. Vprašanje prometa z vinom.

3. Vprašanje občinskega prometnega davka, kolikor je predpisan po 22. marcu z veljavnostjo za nazaj ali pa tako, da ga trgovina na drobno še ni mogla upoštevati v maloprodajni ceni na dan 22. marca.

Po poročilih občinskih skupščin in trgovskih organizacij, trgovina v turističnih krajih sedaj, tik pred turistično sezono, ni ustrezno založena z raznimi športnimi rekviziti, izdelki iz kristalnega stekla, raznimi likerji, žganimi pijačami in podobnim blagom.

Proizvodna podjetja so zvišala cene tega blaga pred 22. marcem letos. Trgovina v turističnih krajih tega blaga še ni nabavila, oziroma ga v mrtvi sezoni navadno ne daje v prodajo. Menimo, da bi bilo prav, da se za te artikule, ki ne spadajo med življenjsko važne dnevne potrebščine, omogoči njihova prodaja s formiranjem ustrezne prodajne cene ter uporabo marže, kot je v absolutnem znesku veljala za izdelke dne 22. marca. Predlagamo tudi, naj se podoben režim, kot ga je zvezni zavod za cene že priznal za sadne in zelenjavne izdelke, uporabi tudi pri prodaji mesnih in ribjih konserv. V teh primerih gre za problem maloprodajnih cen blaga, ki ni tako življenjsko važno, gre pa dobro v denar. Menimo, da bi morali pristojni organi za cene take primere reševati hitreje in bolj življenjsko, posebno če gre za turizem, ki je dosegel v Sloveniji leta 1964 nekaj nad 18 milijonov dolarjev deviznega priliva. Ta pomembna postavka v naši trgovinski bilanci pa terja zelo skrbno oceno vseh pogojev, ki so pa vezani s turizmom, in maksimalna prizadevanja za razvoj turizma. Prizadevanja za pospeševanje turizma, ki ima pri nas zelo ugodne

pogoje za nadaljnji razvoj, pa je treba podpreti. Če npr. primerjamo teh 18 milijonov dolarjev deviznega priliva iz turistične dejavnosti z ostalimi panogami našega gospodarstva, potem vidimo, da je devizni priliv iz turizma na tretjem mestu. Večji devizni priliv so v letu 1964 dosegli le industrija in kmetijstvo, od industrijskih panog pa le kovinska in lesna industrija. Če pa primerjamo turizem z vidika komparativnih prednosti, je med vsemi gospodarskimi panogami turistična dejavnost po neto deviznem prilivu brez dvoma na prvem mestu v naši zunanjetrgovinski menjavi. Prav zato je treba ta vprašanja reševati hitreje, tako da odlok o zamrzovanju cen ne bi zaviralno deloval na založenost tržišča v turističnih krajih.

Drugi problem nastaja pri prometu z vinom. Vino je predmet množične potrošnje, posebno v zvezi s turističnim prometom. Pri tem se pojavljajo različna stališča, kdaj je vino kmetijski in kdaj industrijski proizvod. Na eni strani naj bi veljalo vino za kmetijski pridelek le, če ga daje individualni vinogradnik ali vinogradniško posestvo, v vseh drugih primerih pa naj bi bilo vino industrijski proizvod in kot tako podvrženo ukrepom o zamrznjenju cen. Tako stališče se nam ne zdi pravilno, kajti po določbah zakona o vinu je vino proizvod kmetijstva in zato kmetijski pridelek. Industrijski proizvod je lahko le umetno vino ali drugače proizvedeno vino.

Tretji problem se nanaša na prometni davek. Glede prometnega davka je sedaj sprejeto stališče, da ne more biti razlog za zvišanje cen, ampak naj gre zvišana stopnja prometnega davka od maloprodaje v breme dohodka trgovskih organizacij ali pa naj občinske skupščine znižajo zvišano stopnjo.

Glede reševanja problema zvišanega prometnega davka od maloprodaje v breme dohodka trgovine so zbornični organi za trgovino mnenja, da ne bi bilo umestno reševati zvišani prometni davek od maloprodaje na račun dohodka trgovskih organizacij, to pa zato, ker odlok o zamrznjenju cen že tako ali tako močno vpliva na zmanjšanje dohodka v trgovini.

Na območju naše republike so občinske skupščine sprejele letos odlok, s katerim so precejšnje obvezno stopnjo v višini 3% ter fakultativno stopnjo, ki je povprečno znašala 2%, spremenile tako, da znaša sedaj občinski davek od maloprodaje 4%, republiški davek pa 2%. To pomeni nasproti prejšnji stopnji davka v povprečju zvišanje za 1%. Upoštevajoč ves maloprodajni promet blaga, ki je podvržen prometnemu davku od maloprodaje, predstavlja ta zvišana stopnja na območju naše republike okrog 2 milijardi dinarjev, od česar odpade na sredstva sklada, ki so jih trgovine na drobno formirale iz čistega dohodka, delež v višini 25 do 30%.

Kolikor je v naši republiki bil sprejet v posameznih občinah odlok o zvišanju stopnje prometnega davka že pred 22. marcem, je to trgovina lahko upoštevala pri oblikovanju višje prodajne cene. Kjer pa so bili odloki sprejeti po zamrznjenju cen in to je bilo v večini občin celjskega in mariborskega območja — gre to zvišanje v breme dohodka posameznih trgovskih organizacij.

Po oceni, ki jo je naša zbornica izdelala na podlagi poročil in ugotovitev na sektorskih sestankih, bodo trgovinske organizacije zaradi večjega prometnega davka utrpeli v primerih, ko je bil ta povečan po 22. marcu, na svojih skladih, oziroma na čistem dohodku, okrog 1 milijardo dinarjev. Zategadelj gospodarska zbornica meni, da bi bilo treba zvišano stopnjo prometnega davka, ki je trgovina na drobno še ni upoštevala ali ni mogla upoštevati do 22. marca, sedaj kot splošno družbeno dajatev dodajati zamrznjeni prodajni ceni ali novi oblikovani ceni zneskov, ki ustreza zvišani stopnji. To je po mišljenju naše zbornice

tudi v skladu s splošnim načelom temeljnega zakona o prometnem davku, po katerem se zaračunava prometni davek od maloprodaje na oblikovano malo-prodajno ceno, ne pa da se izračuna in odšteva od končne cene, ki jo plača kupec.

Pri reševanju problemov, ki jih je povzročil odlok o zamrznjenju cen glede na to, da so industrijska podjetja dvignila ceno pred 22. marcem, trgovska podjetja pa svojih maloprodajnih cen iz znanih razlogov niso dvignila, se je naša zbornica zelo potegovala za urejevanje cen med samimi proizvodnimi in trgovskimi podjetji. Zaradi teh prizadevanj je že prišlo pri nekaterih proizvodih do znižanja cen. Tako je npr. industrija votlega stekla, ki je sicer imela od Zveznega zavoda za cene odobreno zvišanje cen, morala cene znižati. Enako je tudi podjetje »Delamaris« Izola znižalo cene za jušne koncentrate, dalje podjetje »Luxor« za vrsto kozmetičnih preparatov, podjetje »Bagat« iz Zadra za šivalne stroje, tovarna koles »Rog« je znižala cene za že dobavljena kolesa, ki jih je sicer fakturirala po višjih cenah itd. itd.

Trgovinske gospodarske organizacije se v splošnem pritožujejo, da organi za cene pri dajanju soglasnosti za cene novih proizvodov niso dovolj ekspeditivni in da morajo na odobritev cen čakati tudi po 14 dni in celo več. Konkretno je na primer Državna založba Slovenije prejela odobritev cene šele po 18 dneh in še to po večkratnih urgencah. Vzrok za zelo počasno reševanje je deloma v premajhni zasedbi teh zavodov, zaradi česar niso sposobni sproti in hitro reševati izredno veliko število vlog, delno pa je vzrok v tem, da gospodarska podjetja prošenj za odobritev cen ne dokumentirajo dovolj in jih ne obrazložijo. V zadnjem času pa ugotavljamo večjo ekspeditivnost in hitrejše reševanje.

Inšpekcijske službe so v času od objave odloka o zamrznjenju cen dale sodnikom za prekrške oziroma javnemu tožilstvu vsega 46 prijav in predlogov zoper gospodarske organizacije in zasebne obrtnike skupaj. Na področju Slovenije je bilo izrečenih več mandatnih kazni, s katerimi je bilo odvzeto skupno 24 milijonov dinarjev neupravičeno doseženega dohodka. Vprašanje, kaj se šteje za novi proizvod, sedaj že precej razčiščeno in je tako onemogočena prvotna tendenca podjetij, da bi s tem naslovom skušalo doseči zvišanje cen.

Na koncu lahko zaključim, da je instrument zamrznjenja cen, ki so ga zlasti pozdravili potrošniki, ustavil prejšnji stalni porast cen, in to predvsem pri artiklih, katerih cena se je prosto formirala. Vendar pa republiška gospodarska zbornica meni, da morajo take radikalne in administrativne ukrepe spremljati tudi potrebna pojasnila o izvajanju odloka, in pa, da so lahko taki ukrepi le začasni in prehodni.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima inž. Saša Skulj.

Inž. Saša Skulj: Tovarišice in tovariši poslanci! Politika omejevanja kreditov za obratna sredstva in zahteva po formiranju lastnih obratnih sredstev gospodarskih organizacij, ukrepi za omejevanje še vedno preširoke investicijske potrošnje, za ustrezne kriterije za potrošniške kredite, povečanje obveznih rezerv bank itd. so brez dvoma pozitivni in trenutno potrebni, če hočemo uskladiti želje in potrebe z realnimi možnostmi ter doseči potrebno stabilnost v gospodarstvu. Vendar pa, izhajajoč iz informacij gospodarstva in strokovnih združenj ter iz razprav posameznih odborov Skupščine lahko zaključim, da smo si edini glede tega, da so nekateri teh ukrepov, kot na primer takojšnja restriktiv-

cija kratkoročnih kreditov ali zvezni zakon o 10 % pologu garancijskih zneskov za investicije v osnovna sredstva sicer potrebni, s svojim retroaktivnim učinkom, s svojo splošnostjo pa prizadenejo oziroma zavrejo tudi tisto dejavnost ali investicijo, ki je lahko ključnega pomena za nadaljnji razvoj gospodarstva in smo v njeni nujnosti in prioriteti že tudi na tem mestu soglašali. Mislim, da je le potrebno in da to izhaja tudi iz današnjih razprav in iz gradiva, ki smo ga prejeli, da damo neko določeno premišljeno prednost posameznim dejavnostim in vlaganjem v večjo rentabilnost proizvodnje, proizvodnji za izvoz, investicijam za opremo ter za izboljšanje tehnologije, ali objektom, ki so tik pred dovršitvijo ter investicijam v elektrogospodarstvu.

Določbe zakona o polaganju garancijskega zneska za investicije v osnovna sredstva (Uradni list SFRJ št. 19/65) pravijo, da morajo investitorji, preden dobijo gradbeno dovoljenje, položiti garancijski znesek za zavarovanje izplačil investicijskih stroškov v višini 10 % od predračunske vrednosti del pri banki, s katero je investitor sklenil kreditno pogodbo. Če pa financira investitor dela iz lastnih sredstev, pa pri banki, s katero je sklenil pogodbo o poslovnem sodelovanju. Določbe tega zakona veljajo tudi za investitorje, ki so pred uveljavitvijo tega zakona dobili dovoljenje za gradnjo. V vseh primerih morajo uporabniki družbenega premoženja položiti garancijski znesek 10 % za vsa investicijska dela, izvršena od 1. 1. 1965 dalje. Problem je toliko bolj pereč, ker določene gospodarske organizacije v smislu zakona o uporabi sredstev delovnih organizacij lahko za investicije v osnovna sredstva oročijo le 80 % razpoložljivih sredstev. Ker morajo v večini primerov investitorji sami iz svojih sredstev kriti vse prekoračitve med gradnjo zaradi zvišanja cen, tehnologije, plačevanja carin za uvoz opreme itd., nimajo sami več toliko moči, da bi lahko plačali še omenjeni 10 % polog. Tako lahko trenutno ugotovimo, da večina investitorjev ne more izpolniti te zahteve in so banke zato ustavile nadaljnja izplačila.

Omenjeni zakon velja za vse gospodarske in negospodarske investicije, to je tudi za stanovanjsko gradnjo, pri kateri zastavljeni plan izgradnje ni samo ogrožen, temveč verjetno tudi ni več izvedljiv. Izgleda, da so prizadeti že nekateri veliki investitorji, katerih polog je največji, na primer železarna Jesenice in vsi energetske objekti. Mislim, da mi ni potrebno še posebej poudarjati že večkrat obravnavani problem oskrbe z energijo. Opozoril bi le na podatke v zadnji številki revije »Produktivnost«. Dejstvo je, da v razvoju energije močno zaostajamo za ostalimi v članku navedenimi državami. Ker je pri nas tudi letni prirastek energije na glavo prebivalca majhen v primerjavi z drugimi, kažejo ti podatki ne samo relativno, temveč tudi absolutno zaostajanje energetskega gospodarstva. Ker smatram, da terja izravnava negativne energetske bilance pospešeno izgradnjo in da je ta pospešena izgradnja energetskih objektov ena najvažnejših nalog, so nerodnosti, ki so nastale z uveljavitvijo zakona o obveznem 10 % pologu toliko bolj odveč. Naj navedem primer izgradnje ljubljanske toplarne. Tu so dela prišla v fazo montaže opreme in je to eden izmed prioritarnih objektov, kar sledi tudi iz materialov, ki ste nam jih poslali za današnjo sejo. Kasnitve, ki izhajajo iz znanih težav pri nabavi opreme, so relativno majhne, 2—3 mesece in tako bi lahko resno računali, da bo v roku enega leta ta prepotrebni objekt s 64 megavati instalirane moči pričel dobavljati energijo. Tekoče financiranje take gradnje z ostrimi roki je tako nujno potrebno, kot je nujno potrebno stroju olje za mazanje. Toplarna v izgradnji skupno s svojo matico, če lahko tako rečem, ni sposobna položiti tega 10 % pologa. Gospodarska banka je 6. maja 1965 dala poročilo, in nato 5 dni za tem obvestila investitorja

o ustavitvi vseh izplačil. Investitor je danes dolžan gradbenemu proizvajalcu in dobavitelju opreme 400 milijonov dinarjev. Ker ni mogoče dvigniti v banki niti manjših zneskov, potrebnih za tekoče poslovanje, ni mogoče plačevati tovarnin in prevozov za tekočo opremo itd. Pred nekaj dnevi npr. niso mogli zaradi tega prevzeti opreme, ki je prišla na ljubljansko tovarno postajo, tako da je bil vagon z opremo vred poslan nazaj dobavitelju »Energoinvestu« v Sarajevu. Verjetno se bo našla rešitev za nadaljevanje izgradnje tega prioritetnega objekta, vendar se pri tem vprašamo, zakaj taki močni sunki, ki imajo za posledico večje stroške in kasnitve. Nujno je namreč treba najti čas in način, da bomo skladno s planskimi smernicami obdržali kontinuiteto gradnje najvažnejših objektov, ob tem pa zadržali, skladno s temi ukrepi, gradnjo manj važnih objektov in novogradnjo, kar je pač namen teh ukrepov.

Potrebno se mi zdi ugotoviti, da ukrepi za omejitve investicij zadenejo predvsem kolektive gradbenih podjetij. Po obvestilih, ki jih imamo, večina investitorjev ne more izpolniti zahtev in po navodilih banke je v tem primeru treba obvestiti izvajalca, ki bi moral ustaviti dela. Gospodarski ukrepi za uskladitev investicijske potrošnje z razpoložljivimi sredstvi so sami po sebi pravilni in vemo, da so te ukrepe pozdravili delovni kolektivi po vsej državi. Jasno je, da le čvrsta disciplina lahko izboljša sedanjo situacijo.

Gradbena podjetja so dolžna urediti predpisane odnose z naročniki in banko. V tem smislu je tudi podjetje GRADIS ukrenilo vse potrebno, da se omogoči neovirano izvajanje gradbenih del. Med te ukrepe spada predvsem predpis o zavarovanju plačil z ustreznimi garancijami bank, gradbena dovoljenja itd. Lahko rečem, da so bile te zahteve v celoti izpolnjene. Žal pa ta urejenost ne zagotavlja predvidenega nemotenega plačevanja predloženih situacij. Iz podatkov finančne operative je razvidno, da investitorji dolgujejo podjetju dne 20. 5. v situaciji 823 milijonov dinarjev kljub temu, da so za ta dela dale banke poročstva. Razlog za zadrževanje izplačil je, kot navajajo banke, navedena uredba o 10 % garancijskem pologu za investicije za osnovna sredstva, ki ga investitorji ne zmorejo. Posledica tega je, da se je dotok sredstev na žiro računu podjetja občutno zmanjšal, in to v aprilu na 50 %, vsota neplačanih računov dobaviteljem pa se je dvignila za 700 milijonov; skladno s tem je podjetje zmanjšalo število zaposlenih za 15 %, vendar je znesek, potreben za izplačilo osebnih dohodkov in za dajatve družbi v primerjavi z dotokom sredstev še vedno dokaj visok in z njim še vedno ni usklajen. Ta problem sovпада s pomanjkanjem lastnih obratnih sredstev ali kreditov za gradnjo in tekoče poslovanje ter hkrati z vse pogostejšimi zahtevami dobaviteljev po vnaprejšnjih vplačilih — železarna Jesenice to zahteva na primer za betonsko železo — onemogoča normalno finančno poslovanje in delo gradbenih podjetij ter posredno tudi njihovih kooperantov. Mnenja sem, da posledice nadaljnjih restrikcij ne bi smele v celoti zadeti gradbenih podjetij, ki so v redu in v skladu s predpisi prevzela dela z zavarovanimi plačili. Predvsem naj bi uredbe omejevale nove razpise za dela, medtem ko naj bi večino objektov, ki so v gradnji ali celo v njeni zaključni fazi, in v katere so vložena že znatna sredstva, le dokončali.

Navedeni zakon o obveznem 10 % pologu zadene po kasnejšem tolmačenju tudi stanovanjsko gradnjo, ki v prehodnem obdobju že tako vznemirljivo upada. Gradnja za trg, ki naj bi dala proizvajalcu možnost za razvoj sistematske industrijske gradnje, močno nazaduje, ker so stari krediti zapadli, čeprav smo potihoma le računali, da jih bo moč podaljšati, novih kreditov v ta namen pa ni mogoče dobiti. Ker letos končujejo dokaj stanovanj, ki smo jih pričeli graditi

v lanskem letu, število letos dokončanih stanovanj ne bo toliko padlo, kot to predvidevamo za prihodnje leto. Stanovanjski skladi, ki so do sedaj perspektivno pripravljali nadaljnje gradnje, se skladno z resolucijo o stanovanjski gradnji umikajo s tega področja, gradbena podjetja pa se zaradi še neurejenega kreditiranja priprav — tako komunalnih kot same gradnje še niso povsem znašla v vlogi proizvajalca stanovanj za trg. Gradbena podjetja bi ravno v sedanji situaciji potrebovala kratkoročne kredite za dokončanje začetih del in za zagotovitev potrebne kontinuitete že vpeljane gradnje za trg. V Sloveniji smo namreč že doslej gradili 42 % stanovanjske gradnje v okviru gradnje za trg. Za dokončanje teh gradenj bi bilo potrebno letos nad 12 milijard, vendar je za trajnejšo rešitev tega financiranja potrebno nameniti stalna obratna sredstva iz družbenih virov in seveda tudi iz virov samih podjetij. Da ne bo prevelikih odstopanj od predvidenega tempa stanovanjske gradnje, bo treba v najkrajšem času dopolniti načela resolucije stanovanjske gradnje s predpisi, ki bodo urejali bodoči mehanizem in organizacijo stanovanjske gradnje.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima poslanec Ivan Kočevar.

Ivan Kočevar: Tovarišice in tovariši poslanci! Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da stanovanjska gradnja v letošnjem letu ne poteka tako kot bi morala po sprejetem družbenem planu naše republike, ki predvideva za letos dovršitev 12 500 stanovanj. Nasprotno iz poročila Zavoda za statistiko za prvo četrtletje ugotavljamo, da smo lani do konca marca dokončali 931 stanovanj, letos pa v istem obdobju le 824 stanovanj in dosegli indeks 89. V družbenem sektorju torej letos ne bomo dosegli niti lanske ravni, to je 6 343 stanovanj. Ker poznam situacijo stanovanjske gradnje na terenu, lahko trdim, da je v resnici še mnogo težja in bolj problematična kot to izhaja iz poročil. Razlogi za nazadovanje v stanovanjski gradnji so predvsem naslednji:

1. Gradbena operativa je morala vrniti kratkoročne bančne kredite, ki so bili v prejšnjih letih dodeljeni za kreditiranje stanovanjske gradnje za trg. Novo tovrstno kreditiranje pa v letošnjem zveznem družbenem planu sploh ni rešeno.

2. Gradbena podjetja, ki grade stanovanja za trg, so zaprosila splošno gospodarsko banko in komunalne banke za dodelitev kreditov za stalna obratna sredstva, ki naj bi to vprašanje rešila bolj perspektivno. Banke do sedaj niso rešile niti ene vloge, nekatere pa jih celo ne sprejemajo z motivacijo, da za to niti nimajo sredstev. Pripominjam, da je po poročilu za prvo četrtletje od celotnega obsega stanovanjske gradnje po načinu gradnje za trg 46 %, od vseh v prvem četrtletju začetih stanovanj pa je za trg grajenih kar 71 %.

3. Resolucija o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva, ki je bila sprejeta v zvezni skupščini, je brez praktičnega vpliva, dokler ne bodo sprejeti tudi podrobnejši predpisi, ki naj odgovore na vsa vprašanja, ki jih resolucija pušča še odprta. Stanovanjski skladi so v takšni situaciji, ki se vleče že več kot eno leto, večinoma v dezorganizaciji in neaktivni, dočim se nekateri preveč zadolžujejo. Gornji razlogi so povzročili močno zaskrbljenost gradbene operative, ki bi morala kljub izvajanju restriktivskih ukrepov stanovanjsko izgradnjo letos močno povečati in pospešiti. Nasprotno pa vsi znaki kažejo, da v letošnjem letu ne bomo dosegli niti lanske ravni, za prihodnje leto pa sploh nismo pripravljeni. Na podlagi teh ugotovitev predlagam:

1. da Gospodarski zbor na prihodnji seji obravnava družbeni plan republike, ki se nanaša na stanovanjsko graditev in sprejme ustrezne ukrepe;

2. da v zvezi s težavno problematiko gradbeništva, kjer restriktijski ukrepi najprej in najmočneje delujejo, obravnava tudi problematiko gradbeništva skladno z resolucijo v nadaljnjem razvoju gradbeništva, ki jo je sprejela skupščina lani 29. oktobra.

Predlagam, naj se za pripravo materiala imenuje začasni odbor za gradbeništvo, kot ga je naš zbor lani že imel, ko je ta odbor pripravil predlog že prej navedene resolucije.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Alojz Stegu.

Alojz Stegu: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da spregovorim o problematiki notranje trgovine.

V glavnem se strinjam z navedbami gradiva o problemih notranje trgovine in ugotovitvami odbora za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora, vendar želim k temu dodati še nekatere misli.

Problematika notranje trgovine je dokaj pereča, težave se stopnjujejo sedaj, ko trgovine zmanjšujejo zaloge zaradi bančnih ukrepov in pomanjkanja nekaterega blaga, zlasti uvoznega in delno zaradi odloka o zamrznjenju cen.

Založenost trga in izbira blaga sta bila letos že v prvih mesecih pomanjkljiva, saj gradivo navaja cel spisek blaga, ki ga je stalno primanjkovalo. V spisku so tudi za trg zelo važni in občutljivi artikli, kot železarski izdelki, zlasti gradbeno železo, steklo, cement in drug gradbeni material za široko potrošnjo, važni gumijevi izdelki, suhomesnati proizvodi, pralna sredstva, zlasti detergenti itd.

Tudi trgovski delavci so pozdravili ukrepe za stabilizacijo tržišča. Nezadovoljni so bili zaradi nekaterih nejasnosti v odloku, ki so bile pozneje s pojasnili zveznega sekretariata za industrijo in trgovino deloma odpravljene. Mnenja sem, da bi cene morale zmrzniti pri proizvodnji, v trgovini pa marža. Tako bi bil postopek enostavnejši in prav tako učinkovit. Omenjeno pojasnilo pa ni popolnoma zadovoljilo trgovine, ker ji dovoljuje maržo v absolutnem znesku in ne v odstotku. Pri višji nabavni ceni se odstotek marže niža, čeprav je treba vložiti večja obratna sredstva za nabavo tega blaga. Pri vsem tem pa pozabljamo, da so menda vse občine v Sloveniji dvignile prometni davek od prodaje industrijskih proizvodov na drobno. Za bivši koprski okraj je znano, da se je ta davek dvignil za 50 %, to je od 4 na 6 %. Dovolite, da praktično prikažem ta ukrep na kalkulaciji prodajne cene kateregakoli industrijskega artikla, npr. majice ali srajce. Če bi bila v 1964. letu nabavna cena tega artikla 3400 din, marža trgovine na drobno pa 600 din, je znašala maloprodajna cena 4000. Proizvodnja je v enem letu dvignila cene za take artikle vsaj za 20 %, tako da je zdaj nabavna cena 4000; ker znaša fiksna razlika trgovine 600 din, je maloprodajna cena din 4600. Če sedaj vzamemo obračunski prometni davek v lanskem letu 4 %, znaša na prodajno ceno 160 din. Pri tem je ostalo trgovini 440 din oziroma 11 % marže v maloprodajni ceni. Letos oziroma po sedanjih občinskih odlokih o 6 % davku pa ta pri ceni 4600 din znese 276 din, tako da ostane trgovini le 314 din oziroma 7 % marže v maloprodajni ceni; to pa je znatna razlika.

Kalkulacija izkazuje znaten padec tistega dela dohodka, ki ostane podjetju, to je v odstotku izraženo 36. Upoštevati moramo, da je trgovina rabila za nakup takega blaga sedaj 20 % več obratnih sredstev, ker je bilo za 20 % dražje nabavljeno.

Trgovina z živili tudi doslej ni imela možnosti za večjo akumulacijo, in to tako grosistično kakor tudi detajlistično. Dohodek je bil omejen s kontrolo cen, vsa živila so imela določeno maržo, ki je znašala v bivšem koprskem okraju okoli 15%. Trditve o znatnih rezervah v trgovini, zlasti v trgovini na drobno, niso zanesljive, saj je bila nekaj let marža določena. Vsa podjetja so v preteklem letu uspela ustvariti do 2% skladov, računano na skupni promet. Zato bo šlo morebitno znižanje marže zaradi prometnega davka od prodaje na drobno najprej v breme skladov, nato pa osebnih dohodkov, katerih porast in povprečja menda ne presegajo ostalih gospodarskih panog. Izjemoma so ustvarjala večjo akumulacijo nekatera grosistična podjetja, ki so izkoriščala konjunkturo na domačem trgu in uvažala blago, pogosto ne ravno kvalitetno, zato da so dobro zaslužila ter nekatera podjetja z ekskluzivnimi posli, zlasti s tehničnim materialom. Zato enake ocene in merila niso za vse dobre, zlasti ne za tiste, ki tudi dosedaj niso mogli več kot toliko ustvarjati.

Končno moramo ugotoviti, da ne moremo pričakovati normalno poslovanje neke dejavnosti, ki nima normalnih pogojev za delo in razvoj, kar velja tudi za trgovino. Kot nenormalne pogoje v trgovini na drobno pa ocenjujem nižjo razliko v ceni, ki jo zdaj realizira, manjše obratne kredite, slabšo izbiro blaga, zvišani občinski prometni davek in pomanjkanje sredstev za nadaljnji razvoj.

Seveda moramo pričakovati, da si bo tudi sama trgovina prizadevala čimbolj zmanjšati posledice negativnih učinkov. Ugotoviti pa moramo, da zlasti trgovina na drobno v glavnem ni dobivala kreditov za razširjanje svojih zmogljivosti in da so ji veljavna merila puščala premalo sredstev za kompleksen razvoj. Zaradi tega ni bilo dovolj lastnih sredstev za povečanje poslovanja, ker je vse ostanke vlagala v investicije. Zanima me, kdo bo ob taki situaciji sprejel odgovornost za nadaljnji razvoj te gospodarske panoge, ko stalno ugotavljamo, da se je že zdaj prepočasi razvijala, in nadaljnje kako se bo premostilo trenutne težave, do katerih bo prišlo pri vračanju kratkoročnih kreditov, in tako preprečilo večjo škodo in poslabšanje izbire ob nastopajoči turistični sezoni.

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo? Prosim tovariš Edo Komočar.

Edo Komočar: Tovarišice in tovariši! O kmetijski proizvodnji sta govorila že dva poslanca in mislil sem, da bom dobil odgovor na neko vprašanje. Ker pa tega vprašanja nihče ni načel, ga želim postaviti sam.

Predvsem menim, da je kmetijstvo zelo pomembna panoga našega gospodarstva. Ne glede na to, da bo naš zbor na eni izmed prihodnjih sej obravnaval problematiko kmetijstva, imam za potrebno, da ravno na podlagi predloženega gradiva zastavim konkretno vprašanje v zvezi s tem gradivom. Meni in še marsikomu namreč ni jasno, kako si v perspektivi zamišljamo pospeševanje kmetijske proizvodnje oziroma nastop našega kmetijstva.

Že danes namreč ugotavljamo, da nam primanjkuje potrebnega orodja, mehanizacije, rezervnih delov in še več, da se pri nas ta mehanizacija in to orodje skoraj več ne proizvaja. Oseбно smatram, da ni dovolj, če v konkretnem primeru stvari zgolj registriramo, marveč je nujno, da v tako važni življenjski panogi kot je kmetijstvo, tudi v eni ali drugi obliki ukrepamo. To ukrepanje pa zahtevajo predvsem naši kmetijski proizvajalci, ki imajo že sedaj zaradi pomanjkanja drobne kmetijske mehanizacije, orodja in rezervnih delov velike težave v svoji redni proizvodnji. Če je točna napoved, ki je podana v materialu,

postavljam vprašanje, ali bo naši industriji, ki izdeluje kmetijsko mehanizacijo, postavljena zahteva, da mora to proizvodnjo povečati, ne pa omejevati, opuščati in podobno oziroma ali bo na račun izpada v tej industriji dovoljen uvoz mehanizacije, orodja itd.?

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker so tu že nekajkrat bile dane sugestije, da se o kmetijstvu razpravlja na eni izmed prihodnjih sej našega zbora, mislim, da bi lahko takrat razpravljali tudi o teh vprašanjih. Se strinjate s tem? (Poslanci se strinjajo.) Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem mi prosim, dovolite, da povzamem ugotovitve današnje razprave.

Na osnovi analiz, vsestranske razprave v odborih in danes na zboru, kot tudi v raznih komisijah o gospodarskem gibanju v letošnjem letu je nedvomno ena najpomembnejših ugotovitev, da ukrepe za stabilizacijo gospodarstva vsi vsestransko podpirajo in jih smatrajo za nujne za nadaljnji napredek našega gospodarstva.

Iz analize gospodarskih gibanj lahko povzamemo, da se v osnovnih elementih slovensko gospodarstvo razvija nekako v skladu s planskimi predvidevanji in so dosežena celo nekatera ugodnejša razmerja, kot na primer med uvozom in izvozom, vendar pa hkrati ugotavljamo, da gospodarimo še vedno v pogojih in v okvirih ekstenzivnosti in zato z mnogo manjšimi ekonomskimi rezultati. Vzrok temu je iskati v nezadostni orientaciji mnogih delovnih organizacij k sodobnejšim in bolj modernim oblikam proizvodnega procesa in ekonomskih odnosov in to zlasti glede množične kvalitetne proizvodnje, ki bi sicer bila sposobna za uveljavljanje tako na najširšem mednarodnem trgu, kot tudi doma. Nič manjši vzrok za tako stanje pa je še v neizdelanem, neprilagojenem gospodarskem sistemu, zlasti na področju zunanjetrgovinskega, deviznega in bančno-kreditnega sistema, v dokaj preživelem in neustreznem delitvenem sistemu ter v neuskkljenosti vseh oblik potrošnje, zlasti še vedno prevelike investicijske potrošnje, s potrebami in zmogljivostmi gospodarstva. To so elementi, ki pomenijo najresnejšo oviro za hitrejši prehod k intenzivnemu gospodarjenju, k sodobnemu, bolj enakopravnemu uveljavljanju našega gospodarskega potenciala na domačem in mednarodnem trgu. To so pogoji, ki izrazito spodbujajo inflacijske težnje in zadržujejo normalno skladno rast življenjske ravni, sorazmerno s splošnim gospodarskim potencialom v naši republiki.

Delovne organizacije se še vedno vse preveč opirajo in zanašajo na administrativne intervencije družbe. Le prepogosto nastopajo z argumenti in zahtevami po novih, na videz izpopolnjenih, a vendarle administrativnih regulativih, npr. pri delitvi deviz, surovin, regresov, omejevanja uvoza in izvoza itd., namesto da bi, poznavajoč splošna ekonomska gibanja na višjem nivoju mednarodne delitve dela, take perspektive bile pobudnik za sproščene in enakopravne ekonomske odnose, sloneče na načelih blagovne proizvodnje, tržnih zakonitosti in delitve po delu na vseh nivojih. Sodim, da bodo le hitri in učinkoviti ukrepi, ki se sedaj pripravljajo oziroma uvajajo v našem gospodarstvu, odpravljanje vseh administrativnih posegov do največje možne meje in normalno delovanje ekonomskih zakonov in proizvodnih procesov, omogočili delovnim kolektivom, jih spodbudili ter usposobili, da bodo z lastnimi silami reševali svojo usodo. Gre za tak ekonomski sistem, ki bo omogočil in spodbujal ter usposabljal delovne organizacije, da bodo te dejansko, v polnem smislu ekonomike, osnovni nosilci razširjene reprodukcije. Taki ukrepi bodo zanesljivo zagotovili potrebno se-

lekcijo v današnjem gospodarstvu in vplivali na ustrezno spremembo pogojev gospodarjenja, ki bodo delovne organizacije prisilili in usposobili, da dvignejo svoje poslovanje na višji kvalitetni nivo.

V tem smislu se morajo delovne organizacije, še zlasti pa Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije zavzemati za dosledna izvajanja tistih družbenih ukrepov, katerih cilj je stabilizacija gospodarstva in graditev sistema na načelih tržno-blagovnih zakonitosti in rentabilnega gospodarjenja. V takem sistemu bodo delovne organizacije morale iskati rešitve svojih problemov predvsem v lastnih možnostih, ne pa z iskanjem raznih izjem in tržnih privilegijev, ki naj jih omogoči družbena skupnost, neodvisno od tržnih zakonitosti. V ta sklop nedvomno spadajo tudi sedanji restriktijski ukrepi, katerih začasnost je v tem, da omogočijo čim normalnejši prehod na nove, sproščenejšje ekonomske odnose. Med take začasne ukrepe štejemo npr. zamrzovanje cen, ki se bodo v prihodnje v ustaljenih, normalnih razmerah morale oblikovati ekonomsko, seveda na osnovi racionalnega tržno priznanega gospodarjenja. Nikakor pa ne moremo semkaj šteti ukrepe v zvezi z obratnimi sredstvi v delovnih organizacijah. Ti ukrepi sodijo v sam ekonomski sistem, ki mora imeti trajni značaj. Taka politika obratnih sredstev bo nedvomno vplivala na boljše ekonomičnost poslovanja z denarnimi sredstvi, na selektivnejši odnos do gospodarstva in na racionalno ter smotrno investiranje. Čeprav so ti ukrepi v nekaterih delovnih organizacijah povzročili določene težave, kar je bilo pričakovati in te se bodo nedvomno porajale tudi v prihodnje, se vendar že sedaj kažejo pozitivni rezultati v gospodarjenju, v racionalnejši uporabi tako materialnih kot tudi finančnih sredstev.

Nujno pa je treba stalno in učinkovito spremljati te in bodoče ukrepe in sproti odstranjevati težave, ki se bodo pokazale zlasti pri prehodu na sproščen ekonomski sistem, osvobojen administrativnega vplivanja. Pri tem je izrednega pomena stalno analitsko spremljanje vseh gospodarskih tokov. Gre predvsem za kompleksne analize dosedanjega razvoja posameznih gospodarskih področij in za dolgoročne ukrepe na osnovi takih analiz in ugotovitev. Gre torej za dolgoročnejsje usklajevanje in sodelovanje — razume se, da z ekonomskimi ukrepi — med seboj povezanih panog, kot so na primer kmetijsko gozdarska ekonomizacija, dejavnost družbenih služb, komunalnega gospodarjenja, stanovanjske politike itd.

Ukrepi za stabilizacijo gospodarstva bodo toliko učinkovitejši, kolikor bodo gospodarske organizacije same z intenzivnim izpopolnjevanjem sistema notranje delitve dohodka, ki mora temeljiti v bodoče izključno na načelih racionalnega gospodarjenja in produktivnosti dela, tako stimulirale slehernega proizvajalca, da bo postal aktivni ustvarjalec in borec za racionalno gospodarjenje in izkoriščanje vseh notranjih rezerv.

Spričo naglega spreminjanja strukture prebivalstva in neusklajene zaposlenosti na osnovi ekstenzivnega gospodarjenja bo v novih pogojih brez dvoma nastal problem premeščanja delovne sile iz ene panoge v drugo. V sodobnih ekonomskih pogojih intenzivnega gospodarjenja se bodo prav gotovo porajala nova delovna mesta na tistih družbenoekonomskih področjih, ki so bila spričo enostransko ekstenzivne prakse do sedaj zapostavljena. To velja zlasti za vse vrste terciarnih dejavnosti in za kmetijstvo. Slednje mora zavzeti v celotnem našem ekonomskem sistemu enakopravno mesto v proizvodnji in razpolaganju z rezultati dela. Tudi v kmetijski proizvodnji moramo ustvariti take ekonomsko stimulative pogoje, ki bodo ne le zadržali mlade proizvajalce v tej panogi, temveč odpirali perspektivo tudi tistim, tako imenovanim polproletarcem, ki so

se doslej zaradi navidezno ugodnejših pogojev prekomerno zaposlovali v industriji. Zaradi dokaj kritičnega stanja, v katerem so zlasti nekatere panoge kmetijske proizvodnje, npr. živinoreja, bomo z novimi ekonomskimi ukrepi vsekakor morali aktivirati in spodbuditi k intenzivnemu gospodarjenju celotni kmetijski potencial. Pri tem gre za dosledno uveljavljanje ustavnih določil in socialističnih načel na tem področju.

Ker je bilo na današnji seji danih nešteto predlogov in sugestij, predlagam, da zberemo te sugestije in predloge v obliki informacije in jo posredujemo delovnim organizacijam in ustreznim ustanovam. Dalje predlagam, da za proučevanje problematike v gradbeništvu, zlasti problemov graditve stanovanj, do prihodnje seje formiramo začasni odbor. Predlagam, da v skladu s predlogi, ki so bili danes predlagani, na eni izmed prihodnjih sej razpravljamo posebej o kmetijski problematiki. Dajem v razpravo te predloge. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, prosim, da o predlogih glasujemo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlogi sprejeti in s tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

Zaključni račun sklada za leto 1964 s predlogom odloka o potrditvi zaključnega računa ste prejeli, prav tako tudi poročilo zakonodajno-pravne komisije Skupščine. Izvršni svet je imenoval za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda Sveta Kobala, republiškega sekretarja za gospodarstvo. Upravni odbor rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij je imenoval za svojega predstavnika Vinka Maroška. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta oziroma upravnega odbora sklada besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Vinko Marošek.

Vinko Marošek: Tovarišice in tovariši poslanci! Ne bom ponavljal stvari, ki so v poročilu k zaključnemu računu že napisane, pojasnil bom le stališča in načela, ki jih je pri svojem delu zastopal upravni odbor v letu 1964.

V sedanjem sistemu se sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij oblikujejo na nivoju občin in na nivoju republike. Že pred leti so bila sprejeta stališča, naj bi za kritje izgub in za sanacije gospodarskih organizacij bila namenjena predvsem sredstva občinske skupne rezerve. To pa predvsem zato, ker morajo biti občine osnovni nosilci pri pokrivanju izgub in pri sanaciji gospodarskih organizacij. V glavnem so občine tisti organi, ki odločajo o tem, ali bodo sanirale neko podjetje, ali bo to podjetje šlo v prisilno ali pa v redno likvidacijo. Tega načela se sicer dosledno ni bilo mogoče držati, ker posamezne občine na območjih, kjer so poslovala podjetja z izgubo, niso imela dovolj sredstev za sanacije. Zato so se občine pri sanacijah posluževale tudi kreditov iz republiške skupne rezerve. Seveda je moral upravni odbor pri tem upoštevati dejansko stanje in v primerih, ko so bile sanacije upravičene oziroma ko je bilo upravičeno kritje izgub, dati občinam ustreza sredstva, kolikor jih je pač manjkalo pri občinskih skupnih rezervah.

V naslednjem obdobju, ko bomo dosledneje izvajali gospodarske ukrepe, bodo ta sredstva vsaj neko določeno dobo imela verjetno še večji pomen in to predvsem za sanacije v gospodarstvu. Zato osebno smatram, da v sedanji

situaciji še ni pogojev za odpravo sredstev republiške skupne rezerve. Mogoče bi bilo treba le spremeniti in določiti drugačen način uporabe teh sredstev. Morda bi kazalo zadržati ta sredstva na nivoju republike v nekoliko manjši meri kot jih imamo doslej, ostala pa decentralizirati na nivoju občin. Republiška sredstva naj bi bila namenjena le za sodelovanje z občinami pri upravičenih sanacijah gospodarskih organizacij.

Del sedanje vloge republiške skupne rezerve pa bi po mojem mnenju v bodoče morale prevzeti poslovne banke. Dejstvo je namreč, da se danes pri republiških skupnih rezervah pojavljajo podjetja z najrazličnejšimi zahtevki. Če na primer ne more kriti minimalnega poslovnega sklada, se že pojavi pri republiški skupni rezervi, prav tako če mu manjkajo obratna sredstva, če nima sredstev za kritje lastnih investicij itd. Take zahteve spadajo po mnenju upravnega odbora v splošno poslovanje bank, v kreditno politiko in jih na sploh morajo obravnavati poslovne banke, ne pa skupne rezerve.

Pri svojem delovanju je upravni odbor upošteval smernice družbenega plana za 1964 in pri tem določil pri razpolaganju s sredstvi tole osnovno načelo:

1. Osnovni nosilci pokrivanja izgub in sanacij gospodarskih organizacij morajo biti občine. V ta namen je treba angažirati predvsem občinska sredstva skupne rezerve in druga občinska razpoložljiva sredstva. V nobenem primeru se izgube podjetja ne bi smele prenašati na republiške skupne rezerve.

2. Za kritje izgub in za sanacije se dajejo samo krediti, ne pa tudi dotacije. Ti krediti pa se dajo lahko samo občinskim skupščinam, ne pa neposredno podjetjem. V tem primeru republiške skupne rezerve niso krile izgube in neposredno sanirale neko podjetje. Stremimo za tem, da dajemo sredstva občinam, in te naj bodo tisti osnovni nosilec, oziroma so v vseh primerih konkretni nosilec sanacije.

Pri pokrivanju izgub torej ne gre za avtomatično pokrivanje določenih izgub, ampak za odobravanje kreditov za kritje izgub, s čimer delovne organizacije prevzame obveznost, da bodo iz ustvarjenega dohodka v bodočih obdobjih plačale te obveznosti oziroma kredite. Vsaka gospodarska organizacija, za katero je občina hotela dobiti sredstva iz republiške skupne rezerve, je morala izdelati poseben sanacijski načrt. V tem sanacijskem načrtu mora predvideti ukrepe za izboljšanje poslovanja. Izdelane sanacijske načrte pa morajo po stališču upravnega odbora v vseh primerih obravnavati občinske skupščine in jih potrditi. Izvajanje teh načrtov kontrolirajo strokovne službe splošne gospodarske banke in občinske skupščine.

Po ugotovitvah upravnega odbora je osnovna slabost pri pripravljanju in izvajanju sanacijskih načrtov v tem, da predvidevajo potrebo po investicijskih sredstvih, ki pa niso vedno zagotovljena. Zato se sanacijski načrt ne izvaja tako, kot je bilo sicer predvideno, podjetje pa ima opravičilo za nastalo izgubo v naslednjem letu.

Upravni odbor smatra, da so sanacijski načrti izredno pomembni in bo treba zato v bodoče tem sanacijskim načrtom posvetiti prav posebno pozornost. Poleg tega pa upravni odbor smatra, da bo treba — in to smo v določenih primerih že doslej izvedli — v izvajanju sanacijskih načrtov vključiti tudi druge činitelje, zlasti poslovne banke, ki bi po našem mnenju morale sredstva, ki so za določeno dejavnost potrebna, usmeriti na izpolnitev izdelanih oziroma poostrenih sanacijskih načrtov.

Da bi upravni odbor dobil konkretnjšo sliko o poslovanju posameznih podjetij oziroma o realnosti sanacijskih načrtov, je sklenil posebno pogodbo

s Kmetijskim inštitutom Slovenije. Po tej pogodbi je ta inštitut prevzel obveznost, da bo pregledal poslovanje posameznih podjetij v letu 1964 in v tistih podjetjih, ki so imela izgubo, tudi strokovno preveril, ali so predloženi finančni načrti v redu ali ne. Sredstva, ki so bila letos dana za kritje izgub pri teh organizacijah — in teh je bilo največ — so dana pod pogojem, da bo s pregledom ugotovljeno, da so sanacijski načrti v redu izdelani; če ne, je mogoče kasnejše preverjanje in eventualno tudi odpoved pogodbe.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima inž. Bogo Tomše.

Inž. Bogo Tomše: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je obravnaval zaključni račun rezervnega sklada SR Slovenije in v razpravi ugotovil, da je upravni odbor sklada v svojem poslovanju v letu 1964 izpolnil smernice družbenega plana. Zato odbor predlaga, da Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije potrdi zaključni račun kot ga je predložil upravni odbor sklada.

V razpravi je odbor ugotovil, da je upravni odbor sklada v smislu smernic družbenega plana za leto 1964 usmerjal sredstva sklada v preventivne sanacije in pospeševanje poslovanja. Poslanci so bili mnenja, da sklad ni vedno v stanju objektivno oceniti položaja v gospodarskih organizacijah in sprejeti najprimernejše sanacijske ukrepe. S tem pa lahko sklad negativno deluje, ker sanira podjetja, ki so pred likvidacijo in jih je treba pozneje kljub temu likvidirati. Bolj smotrno bi bilo, da bi minimalne rezerve formirali predvsem na nivoju podjetja in ne na nivoju republike. Ker odpade precejšen del pokrivanja izgub na kmetijstvo, so bili člani odbora mnenja, da je treba kmetijstvu izboljšati kreditne in splošne pogoje poslovanja in na ta način odpraviti potrebo po kasnejšem pokrivanju izgub. Kasnejše pokrivanje izgub podpira težnjo nekaterih gospodarskih organizacij, da naj družba sanira njihove neuspehe in ta način ne stimulira dviganja produktivnosti. Za normalno poslovanje v proizvodnji, ki nima ustreznih ekonomskih pogojev, naj se vnaprej določi regres in nato kontrolira smotrnost gospodarjenja. Vprašanje nesolventnih podjetij naj se v bodoče rešuje le v čistih poslovnih odnosih z banko. Zaradi tega so bili člani odbora mnenja, da je treba v bližnji prihodnosti ponovno proučiti vlogo obravnavanega sklada.

Zakonodajno-pravna komisija predlaga, da se v predlogu odloka, ki ste ga prejeli, v naslovu in v prvi vrsti 1. točke med besedami »račun« in »rezervnega« vstavi beseda »sredstev«. Ta dopolnitev je potrebna glede na ugotovitev komisije, da se zaključni račun nanaša na tisti del sklada SR Slovenije, ki ga sestavljajo sredstva za potrebe gospodarskih organizacij.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Drago Perc.

Drago Perc: K predloženemu zaključnemu računu rezervnega sklada nimam pripomb, ker je rezervni sklad v prejšnjem letu posloval v duhu zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij.

Uporabljam pa to priložnost, da načnem načelno vprašanje skupnih rezerv gospodarskih organizacij, tako občinskih kot republiških.

Na podlagi zakona o rezervnem skladu in zakona o gospodarskih organizacijah mora gospodarska organizacija formirati rezervni sklad podjetja do

višine 3% povprečno vloženih obratnih sredstev oziroma 10% povprečno naloženih obratnih sredstev v zadnjih 3 letih. Obenem se iz čistega dohodka gospodarskih organizacij izločijo sredstva za rezervni sklad republike. Oba rezervna sklada vodi in upravlja upravni odbor. Nadaljnji razvoj decentralizacije gospodarjenja pa po mojem mišljenju narekuje tudi spremembo formiranja gospodarskih organizacijskih rezerv. Dejstvo namreč je, da se nekatere gospodarske organizacije pri svojem gospodarjenju oslanjajo na možnost pokritja njihovega negativnega poslovanja z obstoječim teritorialnim rezervnim skladom. »Informacija« številka 19 iz letošnjega leta obravnava problem rezervnih skladov gospodarskih organizacij in navaja, da so skupni skladi v neki deficitarnosti nasproti potrebam ter se v vse večji meri uporabljajo v kmetijstvu. Predlagam, naj skupščina prouči možnost, da se rezervni skladi občin in republike ukinejo, okrepijo pa naj se rezervni skladi gospodarskih organizacij. Nadalje naj bi gospodarske organizacije imele možnost, da iz svojega rezervnega sklada dajejo po potrebi posojila drugim gospodarskim organizacijam, morda prek bank ali po prosti presoji. Zakon o rezervnem skladu gospodarskih organizacij naj bi se spremenil tako, da bi se sredstva za rezervni sklad izločala iz čistega dohodka pred določitvijo osebnih dohodkov.

Smatram, da bi dosegli večji učinek, če bi rezervni sklad imele samo gospodarske organizacije in to v nekoliko širšem obsegu kot pa je sedanji rezervni sklad.

Predsednik Leopold Kresc: Želi še kdo besedo? (Nihče.)

Naloga današnje razprave oziroma razprave pri tej točki dnevnega reda v zvezi z rezervnim skladom je v tem, da ali potrdimo ali ne potrdimo zaključni račun oziroma poslovanje sklada za leto 1964. Po razpravi sodim, da glede sprejetja tega zaključnega računa in predloga odloka v zvezi s tem ni bilo pomislekov in da je sklad posloval v okviru plana, smernic Skupščine in svojega programa. Drugo pa je vprašanje usode tega sklada in njegove politike v prihodnje. Sugestije, ki so bile tu pravilno in upravičeno dane, bodo morale biti predmet bodočih razprav. Republiški zbor in tudi naš zbor bo moral razpravljati o teh problemih in o usodi tako tega sklada kot še raznih drugih gospodarskih skladov, ki delujejo na področju republike. Zato predlagam, da te sugestije, predloge in misli prenesemo na dnevni red tedaj, ko se bo o tem razpravljalo.

Če se nihče več ne javi k besedi, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o predlogu odloka o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1964 s predlagano dopolnitvijo zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala lepa.

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor soglasno sprejel predlog odloka o potrditvi zaključnega računa sredstev rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

Zbor obveščam, da bo o zaključnem računu razpravljal in sklepal tudi Republiški zbor na svoji popoldanski seji.

Ker je s tem dnevni red štiriindvajsete seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja zbora bo predvidoma po 15. juniju.

(Seja je bila zaključena ob 13.12.)

PROSVEITNO - KULTURNI ZBOR

21. seja

(29. aprila 1965)

Predsedoval: Ivo Tavčar, predsednik
Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SRS

Začetek seje ob 11. uri.

Predsednik Ivo Tavčar: Tovarišice in tovariši poslanci! Začenjam 21. sejo Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Današnji seji prisostvujejo tudi na novo izvoljeni poslanci, zato dovolite, da jim izrečem najboljše želje in da jim predvsem čestitam k izvolitvi. Hkrati jim želim, da bi se čimprej vživeli v novo vlogo, da bi čimbolje medsebojno sodelovali in na ta način prispevali k temu, da bi opravičili zaupanje volivcev, ki so nas izvolili.

Za današnjo sejo sta se opravičila poslanca dr. inž. Roman Modic in Sonja Sardoč. Glede na to ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Pred sklepanjem o predloženem dnevnem redu predlagam, da ga dopolnimo z dodatno 8. točko in sicer z razpravo in sklepanjem o predlogu sklepa o ustanovitvi in sestavi začasnega odbora za raziskovalno delo.

Dnevni red današnje seje bi bil naslednji:

1. odobritev zapisnika 20. seje Prosvetno-kulturnega zbora;
2. razprava in poročilo mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev;
3. slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev;
4. sprememba sestave stalnega odbora in komisije Prosvetno-kulturnega zbora;
5. razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije;
6. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije;
7. sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije;
8. razprava in sklepanje o predlogu sklepa o ustanovitvi in sestavi začasnega odbora Prosvetno-kulturnega zbora za raziskovalno delo.

Ali ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 21. seje. Ima kdo kakšno pripombo k osnutku zapisnika? (Nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik 20. seje Prosvetno-kulturnega zbora odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetne komisije poslanko Bernardo Perc, da prebere poročilo o izidu volitev poslancev v Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije. (Poročevalka mandatno-imunitetne komisije poslanka Bernarda Perc prebere poročilo komisije. — Glej priloge!)

Predsednik I v o T a v č a r : Poročilo mandatno-imunitetne komisije dajem v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o poročilu komisije.

Po 155. členu ustave SR Slovenije in po 88. členu začasnega poslovnika našega zbora glasujejo o poročilu in verifikaciji mandatov tudi na novo izvoljeni poslanci. Kdor je za predlog mandatno-imunitetne komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poročilo mandatno-imunitetne komisije soglasno sprejeto in da so s tem tudi verificirani mandati vseh na novo izvoljenih poslancev Prosvetno-kulturnega zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na slovesno izjavo na novo izvoljenih poslancev.

Prosim vse poslance, da vstanejo in poslušajo besedilo slovesne izjave:

»Izjavljam, da bom dolžnost poslanca Skupščine SR Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju družbene in politične ureditve Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Prosim poslance, da besedilo slovesne izjave, ki vam je bila že poslana, podpišete in jo izročite sekretarju zbora.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na spremembo sestave stalnega odbora in komisije Prosvetno-kulturnega zbora.

Na podlagi 173. člena ustave SR Slovenije in 6. člena začasnega poslovnika našega zbora ima naš zbor kot svoja stalna organa odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetno komisijo.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov so doslej sestavljali: predsednik, podpredsednik in pet članov. Predlagam zboru, da se število članov odbora poveča na devet, tako da ga sestavljajo predsednik, podpredsednik in sedem članov.

Ima morda kdo kakšen drug predlog? (Nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel sklep, da se število članov odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov poveča na devet članov.

Prosim predstavnika komisije za volitve in imenovanja, poslanca inž. Staneta Potrča, da da predlog komisije za spremembo sestave odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije.

Inž. Stanislav Potrč: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije

in 91. členu začasnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije Prosvetno-kulturnega zbora.

Komisija je ugotovila, da je v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov potekla mandatna doba poslancema Borisu Mikušu, dosedanjemu predsedniku odbora, in Ivetu Šubicu, dosedanjemu članu odbora; dalje, da je treba razrešiti poslance Trudo Žoher-Durjava, dosedanjega podpredsednika odbora ter Branka Babiča, Magdo Malovrh in inž. Daneta Tovornika, dosedanje člane odbora, ker se jih predlaga za delo v drugih organih zbora oziroma Skupščine. Končno, da je treba glede na povečanje števila članov odbora od sedem na devet članov izvoliti še dva poslance v odbor.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razrešijo Truda Žoher-Durjava, kot podpredsednik odbora ter Branko Babič, Magda Malovrh in inž. Dane Tovornik kot člani odbora ter da se izvolijo za predsednika Jože Smole, za podpredsednika Lojzka Gostenčič-Žmave, za člane Milan Filipič, Vlado Golob, Sonja Sardoč, Miro Stiplovšek, Dušan Šinigoj in Avgust Vižintin.

Glede mandatno-imunitetne komisije je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancema Mileni Borovac in Ludviku Gorčanu, dosedanjima članoma komisije in da je treba razrešiti Sonjo Sardoč, dosedanjega predsednika komisije, Daneta Debiča, dosedanjega podpredsednika komisije ter Bernardo Perc, dosedanjega člana komisije, ker se jih predlaga za druge dolžnosti.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razrešijo Sonja Sardoč kot predsednik komisije, Dane Debič kot podpredsednik komisije ter Bernarda Perc kot član komisije in da se izvolijo za predsednika Branko Babič, za podpredsednika Miroslav Vute, za člane pa Zlatko Ogrinc, Vojko Pohar in Oto Pungartnik.

Predsednik I v o T a v č a r : Poleg komisije za volitve in imenovanja lahko predlaga kandidate tudi skupina 10 poslancev. Ali obstaja kak predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog komisije za volitve in imenovanja v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem najprej na glasovanje predlog za razrešitev dosedanjih članov stalnega odbora in sicer, da razrešimo članstva v stalnem odboru Trudo Žoher-Durjava, Branka Babiča, Magdo Malovrh in inž. Daneta Tovornika. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Imam za dolžnost, da se tovarišicam in tovarišem, ki so sodelovali v stalnem odboru, najiskreneje zahvalim za njihov izreden trud in požrtvovalnost ter še posebej tovarišici Trudi Žoher, ki iz zdravstvenih razlogov ne more več opravljati dolžnosti, ki jo je doslej zelo vestno opravljala.

Ugotavljam, da so poslanci Truda Žoher-Durjava, Branko Babič, Magda Malovrh in inž. Dane Tovornik razrešeni v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Prehajamo na glasovanje o novi sestavi odbora. Predlog komisije za volitve in imenovanja je, da v odbor izvolimo tovariša Jožeta Smoleta za predsednika, tovarišico Lojzko Gostenčnik-Žmave za podpredsednico, Milana Filipičiča, Vlada Goloba, Sonjo Sardoč, Mira Stiplovška, Dušana Šinigoja in Avgusta Vižintina pa za člane.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet in da je sedanji sestav stalnega odbora takle: predsednik Jože Smole, podpredsednica Lojzka Gostenčnik-Žmavec, člani pa Ivan Bertonec, Milan Filipič, Vlado Golob, Sonja Sardoč, Miro Stiplovšek, Dušan Šinigoj in Avgust Vižintin.

Na glasovanje dajem še predlog za razrešitev poslanke Sonje Sardoč, kot predsednice mandatno-imunitetne komisije, poslanca Daneta Debiča kot podpredsednika in poslanke Bernarde Perc kot članice te komisije. Kdor je za njihovo razrešitev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog komisije za volitve in imenovanja.

Na glasovanje dajem predlog iste komisije za sestavo nove mandatno-imunitetne komisije, ki naj jo sestavljajo: Branko Babič kot predsednik, Miroslav Vute kot podpredsednik in Zlatko Ogrinc, Vojko Pohar in Oto Pungartnik kot člani. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sestav mandatno-imunitetne komisije odslej takle: predsednik Branko Babič, podpredsednik Miroslav Vute, člani Zlatko Ogrinc, Vojko Pohar in Oto Pungartnik.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog odloka ste dobili z vabilom na današnjo sejo. O predlogu je razpravljala zakonodajno-pravna komisija in dala o tem poročilo.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka s spreminjevalnim predlogom zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije.

Prosim predstavnika komisije za volitve in imenovanja, da da predlog komisije k tej točki dnevnega reda.

Inž. Stanislav Potrč: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije razpravljala o izvolitvi oziroma dopolnitvi stalnih komisij Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Prosvetno-kulturnega zbora.

V novi komisiji Skupščine SR Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z odlokom o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, mora Prosvetno-kulturni zbor izvoliti po enega člana in sicer v administrativno komisijo in v komisijo za prošnje in pritožbe.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Prosvetno-kulturni zbor izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Ferda Bema, v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije pa poslanko Prosvetno-kulturnega zbora Magdo Malovrh.

Komisija za volitve in imenovanja je dalje ugotovila, da je v komisiji za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Prosvetno-kulturnega zbora Ivu Ščavničarju, v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije pa poslancu Prosvetno-kulturnega zbora Bojanu Čer-njaviču.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Prosvetno-kulturni zbor izvoli na izpraznjeni mesti: v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Prosvetno-kulturnega zbora Zvoneta Cajnka, v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije pa poslanca Zorana Mraka.

Predsednik I v o T a v č a r : Ima še kdo kakšen drugi predlog? (Ne javi se nihče.) Če nima, dajem predlog komisije za volitve in imenovanja v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, dajem predlog, da v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije izvolimo poslanca Ferda Bema, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslanec Ferdo Bem izvoljen v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije.

Na glasovanje dajem predlog, da v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije izvolimo poslanko Magdo Malovrh. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslanka Magda Malovrh izvoljena v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije.

Na glasovanje dajem predlog, da izvolimo v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije poslanca Zvoneta Cajnka. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslanec Zvone Cajnko izvoljen v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije.

Na glasovanje dajem še predlog, da v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije izvolimo poslanca Zorana Mraka. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je poslanec Zoran Mrak izvoljen v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije.

Pri tem še obveščam izvoljene poslance, da bodo ustanovne seje komisij po skupni seji vseh zborov Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora ter spremembo sestave komisije za pripravo stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Prosim predstavnika komisije za volitve in imenovanja, da da predlog komisije k tej točki dnevnega reda.

Inž. Stanislav Potrč: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike in 91. člena začasnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije na

seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je potekla mandatna doba poslankama Marjeti Pal in Eli Peroci, dosedanjima članicama komisije in da je treba razrešiti Ivana Bertoncija, dosedanjega predsednika komisije, Sonjo Sarđoč, dosedanjo podpredsednico komisije ter Avgusta Vižintina in inž. Daneta Tovornika, dosedanja člana komisije, ker so predlagani za druge dolžnosti.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razreši Ivan Bertoncij kot predsednik komisije, Sonja Sarđoč, kot podpredsednica komisije ter Avgust Vižintin in inž. Dane Tovornik, kot člana komisije, ter da se izvolijo za predsednika inž. Dane Tovornik, za podpredsednika Vinko Kobilca, za člane Marija Faganeli, Jože Gazvoda, Avgust Gojkovič in Jože Makovec.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala še o dopolnitvi komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je treba v komisiji Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije razrešiti dosedanjega člana te komisije, poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Ivana Bertoncija, ker je predlagan za delo v drugih organih zbora.

Komisija zato predlaga, da Prosvetno-kulturni zbor razreši poslanca Ivana Bertoncija kot člana komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije in da izvoli v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Prosvetno-kulturnega zbora inž. Daneta Tovornika.

Predsednik Ivo Tavčar: Je morda še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog komisije za volitve in imenovanja v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za razrešitev Ivana Bertoncija kot predsednika komisije, Sonje Sarđoč kot podpredsednice komisije, inž. Daneta Tovornika in Avguština Vižintina kot člana komisije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so poslanci Ivan Bertoncij, Sonja Sarđoč, inž. Dane Tovornik in Avgust Vižintin razrešeni članstva v komisiji.

Dajem na glasovanje predlog nove sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika našega zbora, in sicer po katerem naj bi bil poslanec inž. Dane Tovornik predsednik, Vinko Kobilca, podpredsednik, Marija Faganeli, Jože Gazvoda, Avgust Gojkovič in Jože Makovec pa člani te komisije.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v komisijo za pripravo predloga stalnega poslovnika izvoljeni predlagani poslanci in da je njen sestav takle: predsednik inž. Dane Tovornik, podpredsednik Vinko Kobilca, člani pa Marija Faganeli, Jože Gazvoda, Avgust Gojkovič, Jože Makovec in Ivan Tušek.

Dajem na glasovanje predlog, da razrešimo člana komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije poslanca Ivana Bertoncija. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Ivan Bertonec razrešen kot član komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Dajem na glasovanje predlog, da izvolimo za člana komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije poslanca inž. Daneta Tovornika. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslanec inž. Dane Tovornik izvoljen za člana komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu sklepa o ustanovitvi in sestavi začasnega odbora Prosvetno-kulturnega zbora za raziskovalno delo.

Predlog sklepa imate na klopi. Ustanovitev začasnega odbora za raziskovalno delo utemeljujemo s tem, da je naš zbor že dlje časa v odborih razpravljal o raziskovalnem delu; da bi to delo nemoteno dalje potekalo in da bi ga tudi pripeljali do smotrnega konca, menim, da je potrebno že danes izvoliti začasni odbor za raziskovalno delo. V ta odbor predlagamo kot predsednika prof. dr. inž. Romana Modica, kot podpredsednika inž. Viktorja Turnška, kot člane pa Zvoneta Cajnka, Zorana Mraka, inž. Staneta Potrča, Mira Stiplovška in Miroslava Vuteja.

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Nihče.) Če ne, dajem predlog sklepa na glasovanje.

Kdor je za prečitani predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je začasni odbor za raziskovalno delo izvoljen v naslednji sestavi: predsednik prof. dr. inž. Roman Modic, podpredsednik inž. Viktor Turnšek, člani Zvone Cajnko, Zoran Mrak, inž. Stane Potrč, Miro Stiplovšek in Miroslav Vute.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 21. sejo zbora. Hkrati vas opozarjam, da se ob 12. uri začne skupna seja vseh zborov Skupščine SR Slovenije v zgornji dvorani.

(Seja je bila zaključena ob 11.40.)

PROSVETNO - KULTURNI ZBOR

22. seja

(27. maja 1965)

Predsedoval: I v o T a v č a r ,
predsednik Prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik I v o T a v č a r : Začenjam 22. sejo Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Stane Potrč, Stanko Škaler, inž. Dane Tovornik in Magda Malovrh. Odsotnih pa je sicer še nekaj več poslancev, vendar ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Pred sklepanjem o predloženem dnevnem redu predlagam, da dnevni red dopolnimo z novo 2. točko, in sicer z razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter s sklepanjem o verifikaciji mandata poslanca, ki je bil izvoljen na nadomestnih volitvah v 38. volilni enoti.

Zato predlagam, da bi bil dnevni red današnje seje naslednji:

1. odobritev zapisnika 21. seje Prosvetno-kulturnega zbora;
2. razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandata na novo izvoljenega poslanca;
3. razprava o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije;
4. razprava o zaključnih računih za leto 1964 in finančnih načrtih za leto 1965 republiških skladov s področja kulture.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšno pripombo oziroma kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 21. seje Prosvetno-kulturnega zbora. Ima kdo kakšno pripombo k osnutku zapisnika? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik 21. seje Prosvetno-kulturnega zbora odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter na sklepanje o verifikaciji mandata novega poslanca.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetne komisije tovariša Ota Pungartnika, da prebere poročilo o izidu nadomestnih volitev za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v 38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II. (Poročevalec mandatno-imunitetne komisije poslanec Oto Pungartnik prebere poročilo komisije. — Glej priloge!)

Želi kdo razpravljati o poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog mandatno-imunitetne komisije, da verificiramo mandat poslanca dr. Avgušтина Laha, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poročilo mandatno-imunitetne komisije sprejeto in mandat poslanca dr. Avgušтина Laha verificiran. Poslanca dr. Avgušтина Laha prosim, da po seji zbora podpiše slovesno izjavo.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razpravo o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije.

Gradivo, ki vam je bilo poslano, je predložila Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. To gradivo je obravnaval naš stalni odbor in prosim poročevalca odbora tovariša Vlada Goloba, da prebere poročilo odbora. Poročevalec odbora poslanec V l a d o G o l o b, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge!

Izvršni svet nam je sporočil, da bo pri tej točki dnevnega reda sodeloval v razpravi republiški sekretar za prosveto in kulturo tovariš Tomo Martelanc. Na današnjo sejo smo povabili razen predstavnikov Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije tudi še predstavnike Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Zveze mladine Slovenije in Zveze delavskih univerz. Vsi gostje imajo seveda pravico, da sodelujejo v razpravi. Začnjam razpravo. Želi predstavnik predlagatelja k razpravi uvodno besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Branko Babič.

Branko Babič: Tovarišice in tovariši poslanci! Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je posredovala našemu zboru gradivo, ki ga imate pred seboj. Želela je, da se ta najvišji samoupravni organ na področju kulture in prosvete seznanj z njeno problematiko in nalogami, z dejavnostjo njenih organizacij, z doseženimi uspehi in tudi s težavami, s katerimi se srečuje zveza pri uresničevanju svojega programa. Namen informacije je seveda tudi ta, da poslanci v razpravi kritično ocenijo delo in prizadevanja zveze ter da zbor kot celota da pobude in smernice za nadaljnje delo zveze in njenih organizacij. Nedvomno je ta zbor pristojen, da da tako oceno, da spremlja prizadevanje zveze in sodeluje pri oblikovanju njene kulturno-prosvetne politike in programa.

Dovolite mi, da k predloženemu gradivu dodam nekaj misli in stališč in opozorim zlasti na tista vprašanja, ki se mi zdijo najbolj pomembna za spoznavanje in presojanje politike in dejavnosti zveze. Osnovno izhodišče zveze za oblikovanje politike in programa dela izhaja iz položaja in vloge delovnega človeka v sistemu graditve socialističnih družbenih odnosov. To se pravi, da postaja delovni človek v procesu izgradnje samoupravljanja in socialističnih odnosov nasploh vedno bolj subjekt družbenih prizadevanj in neposredni uresničevalec svojih teženj in želja. V kulturi naj bo torej dober poznavalec in uživalec kulturnih vrednot, hkrati pa tudi aktiven oblikovalec kulturne politike. Ta aktivnost se lahko izraža v neposrednem reševanju kulturnih vprašanj, v oblikovanju programov kulturne dejavnosti in v posredovanju kulturnih storitev. Predvsem pa so potrebna nenehna vzgojno-izobraževalna prizadevanja, ki pa naj slonijo na interesu posameznika in njegovih lastnih hotenjih. Vsa ta prizadevanja naj prispevajo, da postane kultura še bolj sestavni in nepogrešljivi del naših splošnih družbenih naporov za napredek in razvoj človeške osebnosti.

To je nekaj osnovnih in zelo strnjenih stališč, ki jih je sprejela zveza na zadnjem kongresu, ki je bil meseca marca lani. Na osnovi teh stališč je kongres načrtno smernice za nadaljnje delo. Na tem kongresu načrtno delo pomeni prelom starega preživelega koncepta prosvetljevanja z narodno obrambnimi in ozko razrednimi stališči, ki se je oblikoval v preteklem obdobju kulturno-prosvetnega dela. Takrat so bili takšni koncepti prosvetljevanja naroda sicer nujno potrebni, sedaj pa ne ustrezajo več pogojem socialističnih družbenih odnosov in sistemu samoupravljanja. Ta idejni problem zahteva seveda daljši miselni proces in neprestanih naporov za prilagajanja novim pogojem, vsebini in obliki kulturno-prosvetne dejavnosti. Tiste organizacije, ki niso vsebinsko dovolj prilagodile svojega dela današnjim potrebam in zahtevam, doživljajo v svoji dejavnosti določeno krizo. Kljub vsem težavam pa postajajo kulturno-prosvetne organizacije vse bolj organizatorji kulturne aktivnosti ljudi. Razširjajo svojo dejavnost na nova področja, uvajajo nove oblike dela na primer kulturno estetsko vzgojo in s tem postajajo središče te nove prosvetno-kulturne dejavnosti. V sodelovanju s kulturnimi ustanovami na svojem območju z delavskimi univerzami, glasbenimi šolami, osnovnimi šolami, knjižnicami in drugimi kulturnimi institucijami, oblikujejo in izvajajo kulturne programe, s katerimi zadovoljujejo različne interese občanov in zlasti mladine. Razveseljivo je dejstvo, da je v te dejavnosti vključena predvsem mladina, ki se izživlja v glasbeni in gledališki dejavnosti v filmskih in literarnih krožkih, v baletnih in folklornih skupinah, družabnih prireditvah itd. Namen vseh teh dejavnosti je široka kulturno-estetska vzgoja in neposredna aktivnost, ki zadovoljuje najširše kulturne potrebe ljudi.

Kulturno-prosvetne organizacije organizirajo gostovanje amaterskih in poklicnih kulturnih ustanov, gledališč in glasbenih skupin, prirejajo potujoče likovne razstave, literarne večere književnikov in celo ustanavljajo gledališča. To se pravi, da opravljajo kulturno-prosvetne organizacije tudi managersko dejavnost, ki pa bi bila lahko še učinkovitejša, če bi bilo več finančnih sredstev. Prosvetno-kulturne organizacije so v letu 1964 organizirale skoraj tretjino vseh gostovanj poklicnih kulturnih ustanov. To potrjuje, da se kulturno-prosvetne organizacije vedno bolj osvobajajo tradicionalne zaprtosti in razširjajo svojo dejavnost na nova sodobna področja; postajajo poklicnim kulturnim ustanovam močna opora pri razširjanju njihove dejavnosti, hkrati pa pobudniki in organizatorji kulturne aktivnosti in vzgoje ljudi. Organizacije se vedno bolj spreminjajo v široko kulturno gibanje in se pri tem povezuje z vsemi kulturnimi činitelji svojega kraja za čimboljše zadovoljevanje kulturnih potreb ljudi.

Vse to kaže, da so organizacije glede vsebine in oblike dela že napredovale. To velja predvsem za organizacije na razvitih območjih, medtem ko je v manj razvitih krajih razvoj seveda mnogo počasnejši.

Naša zveza je v sodelovanju s kulturnimi ustanovami, s strokovnimi kulturnimi organizacijami, s šolami in drugimi institucijami organizirala različna posvetovanja o problematiki posameznih kulturnih področij. Namen posvetovanj je bil, da se vsestransko obravnavajo posamezni kulturni problemi in dejavnosti, analizirajo posamezna vprašanja in najdejo ustrezne poti in rešitve za nadaljnji razvoj kulture širokih ljudskih množic in za njihovo aktivno vključevanje v kulturno življenje.

S tem kratkim opisom dejavnosti zveze in kulturno-prosvetnih organizacij, o čemer obširneje govori predloženo gradivo, sem želel poudariti predvsem družbeno-politični značaj in kulturni pomen zveze in njenih organizacij v

skupnih prizadevanjih za kulturno rast in zadovoljevanje kulturnih potreb delovnih ljudi. Zveza in njene organizacije nedvomno predstavljajo pomemben del teh prizadevanj, pri čemer pa poudarjam, da potrebujejo zveza in njene organizacije glede na cilje in rezultate, ki jih imajo, pomoč političnih, kulturnih in drugih družbenih činiteljev pri oblikovanju njene politike in programa dela. Konkretna realizacija te politike in programov je seveda stvar zveze in njenih organizacij, vendar bo s pomočjo drugih politika mnogo jasnejša in uresničitev programov dela mnogo uspešnejša, hitreje bomo premagovali stare koncepte in preživela gledanja, ter se usmerjali na novo sodobnejšo vsebino in oblike dela. Zavedamo se, da obstajajo v našem delu mnoge slabosti, pomanjkljivosti in težave, ki pa jim sami nismo vedno kos. Omenil bi samo nekatere. V komunah imamo občinske svete zveze, ki povezujejo dejavnost kulturno-prosvetnih organizacij na svojem območju. Prizadevamo si, da te občinske svete izoblikujemo v kulturno-politične forume naših organizacij v občini, ki pa naj bi se ne zapirali samo v dejavnost svojih organizacij, ampak naj bi se s svojim delom čimbolj vključevali v splošna kulturna prizadevanja v komuni. Zato naj se dogovarjajo z ostalimi kulturnimi ustanovami, političnimi in družbenimi organizacijami in občinskimi skupščinami o kulturnih programih in skušajo skupaj z njimi oblikovati splošno kulturno politiko v komuni. Žal ta prizadevanja niso vedno in povsod dovolj uspešna zaradi premajhnega interesa za kulturna vprašanja ostalih političnih in družbenih činiteljev ter občinskih skupščin. Občinska vodstva Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikatov se redko ukvarjajo s kulturno problematiko svoje občine in to povsem prepuščajo občinskim svetom naše zveze. Kolikor pa obstaja interes za kulturna vprašanja in kolikor se našim organizacijam pomaga, je ta pomoč vse preveč formalistična in mrtva. Ne mislim, da bi se morala vodstva teh organizacij ukvarjati s konkretno kulturno dejavnostjo, morala pa bi sodelovati pri obravnavi kulturne problematike, pri sprejemanju programov in pri sprejemanju kulturne politike v komuni. Mislim, da je to njihova dolžnost, če trdimo, da kultura ni samo zadeva posameznika, ampak zadeva vse družbe, ki mora imeti odločujočo besedo pri oblikovanju kulturne politike. Zelo malo je primerov, da bi občinske skupščine kompleksno obravnavale kulturo v komuni, tako kot obravnavajo druga področja. Sveti za kulturo pri občinskih skupščinah, kjer so, opravljajo le finančne posle, s kulturno politiko pa se zelo malo ali pa nič ne ukvarjajo. Naša zveza želi, da bi občinske skupščine enakopravno z drugimi področji obravnavale kulturno problematiko svoje občine. Po potrebi naj bi sklicevale tudi skupna posvetovanja z občinskimi sveti zveze in kolektivi drugih kulturnih ustanov v občini, na katerih bi sprejemali skupne programe kulturne dejavnosti in oblikovali kulturno politiko v komuni. Ker vsega tega v večini občin ni, so žal občinski sveti zveze kulturno-prosvetnih organizacij edini kulturno-politični forumi, ki se ukvarjajo s kulturno politiko v komuni. Ponavljam, ker si žal neradi lastimo to vlogo. Ob pomanjkljivi družbeni podpori politika in konkretna kulturna dejavnost nista vedno takšni, kot si želimo. O materialnih vprašanjih ne želim obširno govoriti, ker jih vsi dobro poznamo. Številke, ki so v priloženem statističnem pregledu, kažejo realno sliko materialnega stanja naših organizacij. Manjše razlike, ki so lahko v tem času nastale, bistveno ne spreminjajo stanja. Primanjčevanje sredstev postaja kronično in je ena od osnovnih ovir, da bi kultura hitreje napredovala. Tega vprašanja ne moremo sami rešiti. Lahko ga uredimo samo z večjim angažiranjem vse družbe, ki mora ob tem pravilno ceniti kulturo in prosveto v naši družbeni ureditvi. Podatki so zbrani iz vseh

dosegljivih statističnih materialov. Viri so uvodoma navedeni. S tem smo želeli prikazati čimbolj verno sliko stanja. Kolikor se vsi podatki ne ujemajo, je to povsem posledica neprestanih nihanj, ki so na tem področju normalna zaradi značaja in načina dela naših organizacij. Delo naših organizacij namreč temelji na prostovoljnem vključevanju ljudi v kulturno-prosvetno dejavnost. Ob tem opozarjam poslance, da je predsedstvo zveze na seji, ki je bila 21. tega meseca, razpravljalo o gradivu, ki je bilo predloženo zboru. Kritika, ki je bila na tej seji izrečena, je zadevala formalni postopek, da bi morale predsedstvo razpravljati o gradivu, še preden je bilo predloženo Prosvetno-kulturnemu zboru. Kritika je bila upravičena. Vsebino gradiva pa je predsedstvo v celoti odobrilo in v razpravi le dopolnjevalo posamezne probleme in stališča.

Toliko v informacijo, da bi vas ne motila vest, ki je bila objavljena v Delu, češ da je predsedstvo zavrnilo gradivo.

Na koncu naj izrečem zahvalo Prosvetno-kulturnemu zboru, da je uvrstil problematiko Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije na dnevni red svoje seje. Želim, da nam da zbor koristne pobude za nadaljnjo delo in upam, da ni bilo zadnjič, da je zbor obravnaval dejavnost naše zveze.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima tovariš Avgust Vižintin.

Avgust Vižintin: Tovarišice in tovariši poslanci! V razpravah, ki smo jih vodili v zadnjih letih, smo dokaj jasno izoblikovali stališča o tem, kakšna naj bo zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije in kakšne naj bodo njene naloge. Pokazalo se je zelo jasno, da Zveza ne more biti ozka organizacija, ki bi povezovala samo kulturno-prosvetna društva in njihovo članstvo in ki bi se zanimalo samo za amatersko kulturno-prosvetno življenje. Prav tako ne more biti organizacija, ki bi vodila in usmerjala vse kulturno življenje in bila hkrati odgovorna za vse, kar se dogaja na področju kulture. Edino pravilno je stališče, da je zveza del naših kulturnih prizadevanj in zato prevzema tudi svoj del odgovornosti za razvoj kulture. Ni pa to zopet odtrgani del, ki živi zase, ampak je del žive celote. Zato ne moremo razpravljati o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ne da bi hkrati govorili o vseh problemih, ki nastajajo na področju kulture.

Če zelo kratko in načelno odgovorimo na vprašanje, kakšna je osnovna naloga zveze, potem mislimo, da je osnovna naloga naslednja: »Vzbujati v naših ljudeh smisel za kulturo in umetnost ter jim pomagati, da osvojijo, kar je objektivno njihova last, da postanejo aktivni v družbenih in kulturnih procesih.«

Če tako postavimo smotre organizacije in njene naloge, potem odpadejo nesmiselne razprave o amaterizmu in profesionalizmu, oziroma o preganjanju zdaj enega, zdaj drugega, ali o dajanju prednosti enem ali drugemu o napovedovanju bodočnosti profesionalizmu itd. Postane nam jasno, da je to organizacija, ki lahko hkrati povezuje kulturno-prosvetne organizacije in društva ter se hkrati zanima za širšo kulturno politiko, saj jo soustvarja s svojo dejavnostjo in politiko.

Organizacija pa bo lahko dosegla svoje cilje, če se bo posluževala vseh možnih sredstev, pri čemer ne sme in ne more računati samo z amaterskimi kadri, zlasti pa se ne sme posluževati samo klasičnih oblik dela. V svojo dejavnost mora vključevati najsodobnejša sredstva.

V zadnjih letih smo se prepričali, da vzpon ali stagnacija kulturno-prosvetnega življenja na nekaterih področjih nista v naši družbi objektivno pogojena in da čas sam po sebi ne vpliva na nivo kulturnega življenja. Take trditve so samo delno resnične. Ugotovitve kažejo nasprotno. Tam, kjer smo dali kulturno-prosvetnemu življenju pravo vsebino, moralno podprli kulturne delavce, poskrbeli za strokovni kader in ga ustrezno nagradili ter če so bila dana za funkcionalno dejavnost vsaj minimalna sredstva, potem se niso pojavljali problemi, vsaj ne tisti, ki nam jih predočuje statistično gradivo. Seveda je pri nas primerov takšnega dela malo, a vendar jih je dovolj, da na osnovi teh lahko zavrnamo neosnovana sklepanja o problemih kulture nasploh.

V zadnjem času, ko smo obiskali nekaj občin, smo videli, da njihov materialni položaj ni rožnat. Že tako slabe razmere na kulturnem področju je v zadnjem času še poslabšala ukinitvev okrajev. Precejšen del materialne in organizacijske skrbi so prej še vedno nosili okraji. Tudi šolstvo še ni urejeno. Prosvetni delavci so slabo nagrajevani; znano pa je, da na mnogih območjih, zlasti na podeželju vodijo prosvetni delavci tudi kulturno dejavnost. Nekateri občine sploh nimajo sveta kulturno prosvetnih organizacij ali pa sploh nihče v občinski skupščini ne skrbi za kulturo. So pa še drugi zaskrbljujoči pojavi. V nekaterih občinah skušajo ukiniti nekatere kulturne institucije, na primer knjižnice, delavske univerze in glasbene šole. V prejšnjih letih smo si precej prizadevali, da bi s temi institucijami obogatili izobraževalni in vzgojni sistem. Vendar te institucije ponekod samo životarijo, ker nimajo zadosti finančnih sredstev; večkrat plačujejo občine samo kader, medtem ko za materialne izdatke sploh ni denarja. Najhuje je to, da so se ponekod kulturni delavci navadili životariti. Zadovoljni so samo, da dobijo minimalne osebne dohodke. V dveh ali treh občinah so kulturne zavode združili v en sam kulturni zavod. S tem hočejo rešiti finančne težave in kulturo. Vrsta novih kulturnih problemov je nastala zato, ker segajo nekatere kulturne ustanove preko meja matičnih občin. Medobčinsko sodelovanje pa se šele poraja in prepočasi raste. Zaradi tega je v zadnjem času odpadla vrsta gostovanj. Če temu dodam še to, da ponekod ukinjajo sklade za kulturo in da v zvezi s tem ne napreduje sistem pogodbenih odnosov, s katerimi smo v nekaterih občinah vendarle že nekaj dosegli, in da nasprotno vrsta primerov kaže, da gremo nazaj na proračunsko delitev sredstev, mislim, da vse to dovolj dokazuje pravilnost odločitve zbora, da je dal to problematiko na dnevni red. Vsi ti primeri kažejo, da lahko gremo rakovo pot, če sedanjih problemov in slabosti ne bomo premagali.

Če na tem področju materialni pogoji niso vedno odločujoči, nam vendar situacija kaže in to gradivo potrjuje, da nosijo za to stanje veliko krivdo slabi materialni pogoji v zadnjih letih. Sredstev ni niti za najminimalnejše izdatke tako v društvih kot v ustanovah. Novih prostorov ne gradimo več, starih pa ne vzdržujemo. Ob tem pa se poraja vrsta teorij in stališč. Vem, da je vsebina dela bistvena, vendar je treba pri tem odločati tudi o višini potrebnih sredstev za te namene.

Kje so vzroki, da si občani sami ne odrežejo kosa kruha tudi za kulturne potrebe? Ali ni demagogija, če pričakujemo, da si ga bomo sami od sebe odrezali. Morda bi grešili, če bi trdili, da so nezadostna sredstva zaradi majhne kulturne dejavnosti; ali celo tako, kot odbornik v skupščini Ljubljana-Center, ki je govoril o tem, da naj tisti, ki hoče uživati kulturne vrednote, te tudi plača. Ta, je rekel, ima sredstva za to — čeprav je največkrat res ravno narobe. S površnimi enostranskimi in samo načelnimi stališči je zelo težko odgovoriti na

vrsto vprašanj. Ponovno bi omenil način financiranja. Nekateri menijo, da je pač vseeno, kako financiramo kulturo, ali s pogodbami ali brez njih, hkrati pa prav ti zelo veliko govorijo o demokratizaciji, o samoupravljanju, o pravicah delovnih organizacij in človeških pravicah. Teh vprašanj ne smemo več obravnavati tako površno. Velike ideje, ki jih je dala naša ustava, moramo uresničevati konkretno in v konkretnih odnosih. To nam narekujejo razmere v komunah, kjer sredstva so in vendar vrsto vprašanj ne moremo urediti zaradi zastoja v razvijanju demokratičnih odnosov v samih delovnih kolektivih ter med delovnimi organizacijami in družbo. Razbitost kulturnega prizadevanja, premajhno sodelovanje med kulturnimi institucijami in organizacijami, majhni učinki materialnega vlaganja so večkrat posledica administrativnih odnosov, ne pa neke anarhije.

Delitev sredstev na osnovi realizacije delovnih programov in vsebine dela bi morala biti sestavni in neločljivi del delovnih odnosov. K uresnitvi tega lahko seveda sami kulturni delavci največ doprinesejo. Samo apel na družbo, da naj reši te probleme, je nesmisel. Kulturni delavci so res sami premalo prizadevni, da bi našli elemente, ki so potrebni za delitev sredstev. Zastoj v razvoju delitve pa je seveda še močno odvisen od politike občinskih skupščin in njenih organov. Menim pa, da smo vsi krivi, da se delitev ne razvija tako kot smo želeli.

Predsednik Ivo Tavčar: Hvala. Prosim, kdo želi besedo? (K besedi se prijavi tovariš Lev Modic, član predsedstva Zveze kulturno-prosvetnih organizacij.) Besedo ima tovariš Lev Modic.

Lev Modic: Tovarišice in tovariši poslanci! Ob organizacijskih in materialnih problemih kulturno-prosvetnega dela, ki jih obravnava predloženo gradivo, želim usmeriti vašo pozornost na smotre prosvetno-kulturnega delovanja. Sodim namreč, da kulturno-prosvetni aktivisti prav zaradi smotrov kulture vztrajajo v razmerah, ki največkrat niso prijazne. Smoter tega delovanja, njegov človeški, družbeni pomen, je tudi vse bolj argument, s katerim se obračamo k občanom in njihovim predstavnikom, ko terjamo več razumevanja in več materialne podpore. Jasno, smoter določa končno tudi vsebino in organizacijo našega delovanja. V resoluciji V. kongresa smo zapisali: »Delovni človek se v procesu samoupravljanja razvija v celovito osebnost.« Pustimo v nemar dejstvo, da je v človeški kulturni dediščini povsod navzoča misel celovite osebnosti, torej težnja po človeku, ki svobodno razvija vse svoje ustvarjalne sile, ko spreminja naravo, družbo in sebe. Omejimo se na sodobnost. Prepričani smo namreč, da je prav sistem samoupravljanja tisti, ki nujno terja tako celovito osebnost in tudi sam bistveno množi motive vsakega posameznika, da se razvija v tako celovito osebnost.

Vredno se mi zdi poudariti to dejstvo prav zato, ker temeljna motiviranost za kulturno dejavnost prehaja sedaj iz nekdanje nacionalne ali razredne pobude, ki je spremljala osvobajanje človeka od nacionalne in razredne zatiranosti na bistveno novo kvaliteto, ki jo na kratko imenujemo počlovečenje človeka, ali če hočete njegovo dezalineacijo.

Spoznanje, da se delovni človek v procesu samoupravljanja razvija v celovito osebnost, seveda ne pomeni, da gre takšen razvoj sam od sebe. Nasprotno, bolj kot kdaj koli doslej moramo poklicati na pomoč vse tiste sile, ki lahko pomagajo pri oblikovanju zavesti, svetovnega in življenjskega nazora človeka.

Mislim predvsem na vzgojo, znanost in umetnost. Ni novo spoznanje, da spoznava človek sebe šele v drugem človeku, da se oblikuje kot človek v odnosu z drugimi ljudmi. Prav tako pa je možno na področju umetnosti. Ne poznam druge sile, ki bi s tolikšno močjo terjala moralne odnose med ljudmi, pa naj že imenujemo silo kristalizacij čustvovanja, ali silo očiščenja in pomlajevanja, naj iščemo njene večne ali aktualne izbire. Skratka, brez pomoči umetnosti, brez razvijanja sposobnosti umetniške samodejavnosti ali umetniškega doživljanja si ne moremo zamisliti uresničevanja celovite osebnosti, tudi ne v sistemu samoupravljanja. Morda je prav, če s tega mesta povemo, da podcenjevanje umetnosti, pa naj bo ta še tako plaha in nebogljen, vselej kaže na tehnokratsko podcenjevanje človeka kot ustvarjalne osebnosti in pomeni vselej birokratsko zaviranje samega sistema družbenega samoupravljanja.

Hitro širjenje sredstev za množično kulturno-umetniško vzgojo, kot so film, radio-televizija, gramofonske tehnike in širjenje poklicnih umetniških ustanov, je odprlo vprašanje, ali ne postaja s tem delo kulturno-prosvetnih organizacij manj pomembno, ali ne živi to delovanje samo še zaradi tradicije in je zato nujno konservativno.

Dovolite mi, sicer ne najbolj točno analogijo. Ali se namreč družbena skrb za telesni razvoj in telesno kulturo človeka lahko neha z materialno in moralno pomočjo profesionalnemu športu in najvišjim dosežkom na tem področju. Vsekakor so taki dosežki močna spodbuda za širjenje telesno-kulturnega udejstvovanja ljudi, ne morejo pa biti edini cilj in edina družbena skrb. Analogija povsem velja za umetniško samodejavnost množic, ki se odvija v prosvetno-kulturnih organizacijah. Ne velja pa ta primerjava, kjer gre za spremljanje športnega dogodka in za dojetje umetniškega dejanja. Gledanje športnega dogodka je predvsem zabava in oddih, doživetje umetniškega dejanja po ustvarja tisto osebno prizadetost, ki moralno oblikuje človeka. Poln vpliv umetniškega dejanja na človeka je odvisen predvsem od dveh činiteljev: od njegovega položaja v družbi — in rekli smo že, da njegov položaj v sistemu samoupravljanja bistveno množi njegove motive za umetniško dojetje — ter od njegove umetniške vzgojenosti. To drugo postaja vse bolj pomembno področje delovanja kulturno-prosvetnih društev; zahteva pa hkrati razgledane vzgojitelje in sodobna sredstva.

Množična sredstva za kulturo po našem mnenju torej niso konkurenca kulturno-prosvetnim društvom, ampak spodbuda za njihovo širše in predvsem aktualnejše delovanje. Res je, te aktualnosti je še premalo. Premalo so društva pobudniki razprav o vseh tistih problemih človeka, ki so vsebina umetniških del in so zato premalo napravila, da bi umetnost močneje oblikovala našega človeka. Sodim, da bi današnja razprava na tem forumu lahko pomenila skladnejšo in odločnejšo usmeritev vseh družbenih sil, da to pomanjkljivost odpravimo. Umetnost, umetniška samodejavnost ljudi in umetniška vzgoja množic nam je potemtakem nujna za oblikovanje celovitih osebnosti v naši družbi. To pa narekuje kulturno-prosvetnim društvom, da se usmerjajo predvsem k množicam. Vsekakor je v sedanjem, ne ravno zavidljivem položaju potrebna pomoč vseh družbenih sil. Vendar sodim, da se morajo kulturno-prosvetne organizacije in njihova zveza zavzeti za to, da bodo potrebo po njihovem delovanju občutile množice in ne predvsem ali samo predstavniški organi. Zato pa bi morala društva organizirati širša posvetovanja o pomenu umetnosti in o kulturnem položaju na posameznih območjih in to še najbolj tam, kjer je kulture malo.

Sedanje materialne in kadrovske težave odvrtaajo društva s te poti. Zato so tudi tu potrebni naši skupni napor. Prepričani smo, da razprava na tem forumu lahko bistveno prispeva k odpravljanju ovir, pospeši resnično sodobno delovanje kulturno-prosvetnih društev in ustrezno družbeno vrednotenje kulturno-prosvetnega dela.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Vlado Golob.

Vlado Golob: Tovariši in tovarišice poslanci! Razpravljaj bom o problemu, ki izgleda na videz majhen, vendar temu ni tako. Koristno bi bilo, če bi o njem še kdo razpravljaj. Gre za vprašanje kulturnih domov. Tabele, ki so vam na razpolago, to so št. 11, 12, 13, prikazujejo z neusmiljenimi številkami resnično kritično situacijo na terenu. Naši kulturni domovi v glavnem propadajo. Če se bo to nadaljevalo, bomo izgubili važne materialne pogoje za opravljanje kulturne dejavnosti. Tega dejstva se zavedajo tudi številne občinske skupščine in skušajo reševati probleme na razne načine; nekatere z dotacijami, nekatere pa s sredstvi iz skladov za negospodarske investicije. Menim pa, da so te pomoči še vedno nezadostne. Druga skrajnost, ki se kaže v zadnjem času in zaradi katere sem se oglasil k besedi, je v tem, da skušamo rešiti problem kulturnih domov na preveč radikalen način, ki bi utegnil imeti za kulturo katastrofalne posledice. Gre namreč za to, da se razglašajo ponekod za poslovne zgradbe kulturni domovi, ki naj poslujejo po zakonih ekonomike. Poslovne zgradbe so dolžne odvajati 40 % najemnine v stanovanjski sklad. To pa bi imelo za posledico, da bi se za tolikšen odstotek povečale najemnine tudi v primerih, ko se izkorišča prostore za kulturne namene. Posledice takšne politike pa so lahko zelo škodljive. Za primer vam bom navedel problem unionske dvorane v Mariboru. Maribor kot veliko kulturno središče, ima seveda zelo lepo dvorano. V tej dvorani je tudi kino-podjetje, kajti nismo toliko bogati, da bi si lahko privoščili dvorano, ki ne bi bila v celoti izkoriščena. V njej so sicer koncerti, vendar teh nimamo vsak dan. Kino pa zopet ne more biti primarna ali pa edina naloga te dvorane, niti se je ne poslužujemo samo za kulturne prireditve, ampak so v njej tudi politična zborovanja, razne skupščine in sploh vse množične prireditve. Dvorana je tudi izredno akustična in ena izmed najboljših v Jugoslaviji. To poudarjam zato, ker vemo, da je akustično dvorano težko zgraditi. Sedaj pa se je bati, da bomo tudi to, tako kot ljubljansko filharmonično dvorano, pokvarili s predvajanjem filmov. Znano je namreč, da je bila tudi ljubljanska filharmonična dvorana pred 20 ali 30 leti ena izmed najbolj akustičnih.

Z uvedbo ekonomskih najemnin pa bi se nam lahko zgodilo, da bi zamrla vsa kulturna dejavnost, kajti kdo lahko garantira, da bodo imele občinske skupščine zadosti finančnih sredstev za zvišanje podpor vsem kulturnim institucijam, ki se poslužujejo teh prostorov. V teh prostorih deluje pevski zbor »Slava Klavora«, Kulturno-umetniško društvo »Jože Hernankos« z mnogimi sekcijami, Zveza prosvetno-kulturnih organizacij, v tej dvorani so mladinski koncerti, filharmonični koncerti, in tako dalje. Če pa bi občinske skupščine krile visoke najemnine, ali ne bi šlo to v škodo sredstev, ki so namenjena za osnovno dejavnost teh institucij in ki so že tako premajhna. V Mariboru je pravilna rešitev problema kulturnih domov edino ta, da se jih ne razglašajo za poslovne prostore. To naj velja tudi za Unionsko dvorano. Z njo naj ne upravlja samo tisti, ki je formalno njen upravitelj v tem primeru kinematografsko podjetje, temveč tudi

kulturni delavci, ker je dom namenjen tudi njim. V kulturi smo večkrat ugotovili nekaj podobnega, kot na primer v gospodarstvu, ko govorimo o njegovi ekstenzivnosti. Kulturni delavci se zavedamo, da naša prizadevanja večkrat niso bila dovolj intenzivna. Vendar zaradi tega vseeno ne smemo kulturo komercializirati, ker lahko postane to za njo usodno. Hvala!

Predsednik Ivo Tavčar: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Ivan Mavsar.

Ivan Mavsar: Tovarišice poslanke in poslanci! Dovolite, da se pridružim besedam tovariša Goloba, ki je nazorno prikazal stanje prostorov za kulturno-prosvetno življenje.

Poznano je dejstvo, da materialni položaj kulturno-prosvetnih organizacij širom Slovenije ni zadovoljiv. Ko sem prebiral številke, ki so priložene materialu in jih potem analiziral, sem prišel do zaključka, da niti stoodstotno povečanje sredstev v enem proračunskem letu za to dejavnost ne more izboljšati položaja kulturnih društev. Danes ima vsaka kulturna dejavnost, ki se razvija v prostovoljnih organizacijah, tudi neko določeno ceno. Živimo v času, ko je treba vse usluge, če jih hočemo imeti, tudi plačati po neki ekonomski računici. Menim, da je prav težka materialna situacija glavni vzrok, da nam vrsto še vedno potrebnih kulturnih dejavnosti propada. Mislim, da si marsikje in marsikdaj premalo zavedamo dejstva, da nam prav prostovoljna kulturna dejavnost kaj hitro lahko odmre, da pa jo je mnogo težje pri današnjem življenjskem standardu obnoviti. Kot primer vzemimo pevske zборе, za katere vemo, da so potrebni marsikomu in marsikateremu kraju. Zdi se mi, da je prav sedanja materialna situacija dokaj pripomogla k temu, da izgubljammo na tem področju strokovne kadre. Brez kadrov pa se ta dejavnost tudi ob večji pomoči vseh drugih faktorjev v občinah ne bo mogla hitreje in uspešneje razvijati.

Pri vsem tem pa bi hotel opozoriti še na en problem, ki se mi ne zdi izredno pomemben samo za množično kulturno-prosvetno dejavnost, temveč sploh za ves naš nadaljnji družbeni razvoj. Če že ugotavljamo in tovariš Modic je lepo prikazal, kaj pomeni kultura človeku v naši družbeni ureditvi, se mi ob tem dozdeva, da so ljudje, ki se konkretno s temi problemi ne ukvarjajo, mnogokrat premalo ali netočno informirani o stanju na tem področju. Konkretno imam v mislih naš dnevni tisk. Ko človek prebira naše Delo in njegovo kulturno stran, se nehoče vpraša, ali nas kulturna rubrika tega dnevnika pravilno in vsestransko obvešča o naši lastni domači situaciji na področju kulture in ali ne posveča več pozornosti na primer razmeram v drugih deželah itd. Sicer mislim, da je prav, da se seznanimo tudi s kulturo drugih dežel, z njihovimi težavami in dosežki, vendar menim, da bi morali dati največji poudarek domačim kulturnim vprašanjem. Nisem še zasledil pomembnejšega članka, morda sem ga prezrl, ki bi tako jasno prikazal zadevo, kot je na primer danes tovariš Golob obrazložil primer koncertne dvorane v Mariboru. Vem pa, da obstaja o aktualnih kulturnih problemih še vrsta podobnih razprav. Če bo Prosvetno-kulturni zbor sprejel danes kakšna priporočila, menim, da bi bilo koristno priporočiti našemu časopisju, da močneje seznanja ljudi z zadevno problematiko in da tako tudi močneje podpre kulturne delavce pri njihovih prizadevanjih. Ne poznam, kako je kadrovske zasedena kulturna rubrika časopisa Delo. Mislim pa, da se da stvar urediti tudi tako, da se vključi v urejanje rubrike določeno število kadrov, ki delajo v poklicnih kulturnih institucijah in v prostovoljnih

kulturno-prosvetnih organizacijah. Vsi ti dobro poznajo probleme in bi verjetno s tem izboljšali kvaliteto samega časopisa in podprli razvoj kulture na sploh.

Predsednik Ivo Tavčar: Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne, zaključujem razpravo.

Ko smo dali to točko na dnevni red, nismo predvidevali, da bi ob zaključku razprave sprejeli kakšen pravni akt oziroma napisali kakšen prispevek za uradni list. Naš namen je bil, da v razpravi poudarimo družbeno pomembnost dejavnosti, ki jo opravlja Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije.

Na preteklih sejah smo obravnavali vrsto konkretnih kulturnih področij. Zato je bilo prav, da je vsem tem razpravam sledila še razprava o Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij, kajti tu gre za odnose med kulturno ustvarjalnostjo in kulturnim občinstvom ter za medsebojno vplivanje, dalje za vzgojo občinstva in tudi za njihovo lastno aktivno kulturno delovanje. Zato morajo naše poklicne kulturne organizacije veliko bolj upoštevati to, za koga ustvarjajo in komu služijo. Če bi današnja razprava bolj posegla v odnose med občinstvom in kulturno dejavnostjo in nakazala poti za hitrejšo približanje kulture ljudem, mislim, da bi s tem precej prispevali k razrešitvi marsikaterih problemov v naši družbi.

Naša naloga je predvsem ta, da opozorimo, da je družba odgovorna zagotoviti kulturi ustrezno materialno bazo. Mislim, da je bila glede tega zelo pomembna razprava o kulturnih domovih. Podatki kažejo, da smo zanemarili to skrb. Lani smo dali za vzdrževanje kulturnih prostorov samo 347 milijonov dinarjev in je bilo 45% dvoran brez slehernih sredstev za vzdrževanje in popravila. Priporočam, da bi se Republiški sekretariat za prosveto in kulturo posebej pozanimal, kakšno je sploh dejansko stanje na tem področju. Proučiti bi bilo treba tudi predpise, ki nalagajo upravljavcem kulturnih prostorov enake obveznosti, kot so določene za poslovne zgradbe. Vedeti bi bilo treba, ali lahko računa kultura na olajšave, zlasti pa kakšne so možnosti za nadaljnjo gradnjo. Gre tudi za pomoč v obliki bančnih posojil, kajti brez njih ne bomo sposobni graditi kulturnih domov. Vemo, da nekatere občine že imajo načrte, vendar z gradnjo ne morejo začeti, ker nimajo zadosti sredstev. Zaradi tega bi bilo treba stremeti, tako kot na drugih področjih, da zagotovimo tudi tu nek ustaljen način financiranja gradenj.

Razen tega pa bi bilo potrebno, da se sporazumemo tudi o tem, da bi poročilo našega zbora poslali vsem občinskim skupščinam, da bi tudi te, enako kot naš zbor, razpravljale o tem gradivu. Potrebno je, da bi tudi občinske skupščine vsaj enkrat razpravljale o teh vprašanjih in sprejele ustrezne sklepe.

Kakšnih drugih sklepov današnje razprave ne predvidevam. To se pravi, da bi Republiški sekretariat za prosveto in kulturo proučil vprašanja kulturnih prostorov, in drugič, da pošljemo poročilo našega zbora občinskim skupščinam in jim svetujemo, naj razpravljajo o vprašanjih kulturno-prosvetnih organizacij, oziroma sploh o položaju kulture na svojem območju.

Če imate še kak drug predlog, prosim.

(Ne javi se nihče.) Če ne, bi odredil, preden preidemo na naslednjo točko dnevnega reda, polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 10.15 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik Ivo Tavčar: Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na razpravo o zaključnih računih za leto 1964 in finančnih načrtih za leto 1965 republiških skladov s področja kulture.

Gradivo k tej točki dnevnega reda, ki so ga poslali upravni odbori skladov, ste prejeli; prosim poročevalca stalnega odbora, poslanca Dušana Šinigoja, da prebere poročilo. (Poročevalec odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Dušan Šinigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge!)

Glede na predlog odbora, naj bi predstavniki oziroma predsedniki skladov dali uvodoma še ustna pojasnila, prosim prisotne predsednike, da se oglasijo k besedi. Besedo ima tovariš Tine Orel, predstavnik upravnega odbora sklada SRS za pošpeševanje kulturnih dejavnosti.

Tine Orel: Spoštovani zbor! Dovolite, da dam k poročilu nekatera pojasnila; če ne bom uspel v celoti, prosim, da bi jih nekateri od navzočih dopolnili.

Morda bi najbolj jasno videli politiko sklada, če bi imeli pri roki pozitivno rešene vloge in če bi te lahko primerjali s seznamom negativno rešenih vlog. Žal, to seveda ni mogoče, oziroma je zelo zamudno.

Program sklada je zelo širok, čeprav je v poročilu opisan zelo na kratko: obsega akcije znotraj republike, medrepubliške akcije, akcije v tujini, tuje manifestacije pri nas in posebne pobude sklada. Poleg tega se ta program razširja še na vrsto kulturnih področij, od katerih ima vsako svojo problematiko, ki jo bom skušal, vsaj v glavnih črtah, prikazati.

V poročilu so omenjeni kriteriji, ki jih je zavzemal upravni odbor sklada pri razdelitvi svojih sredstev. Te kriterije so za posamezna področja določale komisije, ki so razdelile gradivo na tri kategorije. Zaradi skromnih sredstev v letu 1964 — na razpolago je bilo le okrog 350 milijonov dinarjev nasproti 1 milijardi zahtevkov — so bila sredstva razdeljena večinoma za prvo kategorijo in nekaj za drugo, medtem ko tretja kategorija skoraj ni prišla v poštev. Po navadi se ti kriteriji posplošujejo oziroma simplificirajo, da sklad podpira predvsem tisto, kar je republiškega pomena; tako je seveda določitev kriterijev zelo kompleksna.

Sklad je že v letu 1964, še bolj pa v razdelitvi sredstev za leto 1965, vztrajal pri brezpogojni participaciji lokalnih sredstev, le v redkih primerih je od tega načela odstopil. Včasih je poleg tega kriterija igrala vloga tudi pasivnost področja, sem in tja pa tudi izredna potreba in izredna nujnost.

Glede spomeniškega vastva je bil sklad pred zelo težko nalogo, kako vsaj deloma in čimbolj objektivno ustreči zahtevam, ki jih je bilo za približno pol milijarde dinarjev, po nekih proporcijah iz prejšnjih let pa je bilo mogoče dati le 80 do 90 milijonov. Od visokega zahtevka pol milijarde dinarjev priti na smotno razdelitev le 90 milijonov pač ni bilo lahko. Zato smo večkrat govorili, da je to izven območja sklada, ne po svoji vsebini, ampak zaradi višine potreb, in da je to bolj investicija. Iz tega je prišlo do dezinformacije, da bo financiranje prevzel sklad za negospodarske investicije, čeprav je bilo že lansko leto jasno, da ta sklad ne bo imel sredstev za spomeniško varstvo.

Do še večje stiske v letu 1965 je prišlo zaradi tega, ker je bil likvidiran zvezni sklad, deloma pa tudi zato, ker so bili odpravljeni okrajji, ker so parastle cene uslugam itd. Upravni odbor je večkrat preverjal, ali so kriteriji za prvo, drugo in tretjo kategorijo vedno dovolj premišljeni. S strokovnega stališča o tem ni dvoma, saj imamo v upravnem odboru strokovnjaka za strokovno

valorizacijo. Drugo pa je, kako bi to strokovno valorizacijo spravili v sklad z neko družbeno aktualizacijo spomenika. Nedvomno je eden od kriterijev pri urejanju spomenikov dostopnost; ker pa je za slovenski teritorij značilna izredna razpršenost kulturno-umetniških spomenikov, se je upravni odbor večkrat težko odločil glede spomenika, ki je po strokovni valorizaciji v prvi kategoriji, je pa težko dostopen. No, to je le eden izmed problemov, na katere smo naleteli. V politiki sklada do eksperimentalnih gledališč smo v letu 1964 že začeli z nekakšno restrikcijo sredstev, sicer ne direktno, ampak s stališča ocenitve programa, s stališča eksperimentalnosti, ki naj bi bila pomembna za razvoj slovenske gledališke dejavnosti. Pri tej smo naleteli na določene probleme. V poročilu, ki smo ga slišali, je nekoliko nejasno formulirano besedilo o »ekonomskem momentu.« Sklad je leta 1964 sklenil, da bo dajal podpore za izredne gledališke dejavnosti v okviru rednih hiš in v okviru raznih grup na prodano vstopnico. S tem je skušal poudariti pomen publike kot ocenjevalnega faktorja. Upravnemu odboru se je zdela ta politika pravilna, čeprav je lahko kdaj usodno vplivala na razvoj in usodo določenih načrtov.

Manj smo uspeli pri recipročnosti medrepubliških in drugih gostovanj. Tu smo premalo upoštevali program in vnaprejšnjo informacijo o gostovanjih. Na glasbenem področju smo že v letu 1964 dosegli skupno urejanje gostovanj z vsemi zastopniki ustanov in organizacij, ki so za glasbeno tvornost pomembne. Mislim, da se je v letu 1965 ta iniciativa sklada pri razdeljevanju sredstev že močno poznala.

Pri programih raznih festivalov in tudi pri drugih takih večjih prireditvah nismo financirali festivala v celoti, marveč le določene točke. Tako smo skušali s svoje strani po strokovnjaku oceniti program in kulturno pomembnost posameznega dela v takih programih.

Za leto 1965 bo verjetno ta ali oni rekel, da so bila sredstva, dodeljena za množično prosveto, v primerjavi s podporami profesionalnim ustanovam, nekoliko prenizka. Do tega je prišlo, ker so bila sredstva v primerjavi z zahtevki res izredno majhna, in tudi zato, ker so bili nekateri zahtevki s tega področja zelo povečani glede na prejšnja leta. Tako je npr. en sam zbor zahteval za razna gostovanja v inozemstvu 18 000 000 dinarjev proti štirim ali petim milijonom v preteklem letu.

Drugo veliko področje, za katerega nekateri pravijo, da imamo do njega mačehovsko stališče — ne mislim samo na sklad, ampak vso našo javnost — so muzeji, knjižnice, arhivi, galerije, likovna umetnost itd. Tu je težava predvsem v tem, da so proračuni za redno dejavnost vseh teh ustanov izredno nizki, zaradi česar so bili zahtevki v letošnjem letu toliko višji. Sicer smo dosegli nek posredni, pa tudi neposredni stik z zastopniki pokrajinskih muzejev in drugih podobnih ustanov, vendar je sklad lahko mnogo manj ustregel kot lansko leto; zato ni čudno, da prihaja s terena nejevolja zaradi takih odločitev. Na tem področju smo, tako pri glasbi in gledališču, skušali nadaljevati politiko, da se podpre domača umetnost. Tako kot domača drama ali domača kompozicija naj se na primer, omogoči tudi gradnja ateljejev. Posebnih uspehov, razen v dveh primerih, nismo dosegli.

Pri naših akcijah v tujini smo upoštevali en sam kriterij in sicer veljavnost reprezentance, to je kvaliteta. Mislim, da pri tem nismo naredili kakšne posebne napake, čeprav je bilo komitentov, ki so zahtevali sredstva za nastop v inozemstvu, v primerjavi s tem, kar smo lahko rešili, izredno veliko. V okviru društva književnikov smo nadaljevali to, kar je sklad že prejšnja leta delal,

to je, podprli smo informativno publikacijo »Le livre Slovène«, ter razne druge kontakte tega društva. Tu bi lahko omenil tudi rojstno hišo Louisa Adamiča, za katero smo dobili nenadno zahtevo, ki smo jo rešili v okviru dotacije društva književnikov, ker drugače ni šlo. Sicer pa je sklad stal na stališču, da je predvsem treba urediti Gregorčičevo rojstno hišo na Vrsnem, da bi se pri delitvi sredstev dal nekoliko večji poudarek potrebam naše Primorske.

Že iz prejšnjih let tečejo pobude sklada za slovar slovenskega knjižnega jezika za etimološki slovar, za francosko-slovenski slovar in še nekatere druge stvari.

Glede pripombe v poročilu odbora, da so nekatera sredstva neizkoriščena, se mi zdi, da so ta sredstva zelo majhna in da tu ne more biti nič usodnega, ker sklad dodeljuje sredstva na podlagi pogodbe; če participacije ni, se tudi sredstva iz sklada ne trošijo. Mislim, da je evidenca glede tega jasna, ker je sklad izdelal kartoteko svojih komitentov.

Morda vas bo zanimalo, da je sklad skušal koordinirati tudi zahtevke vseh slovenskih velikih založb. Ugotovili smo namreč, da so zahtevki, ki sta jih dobila naš sklad in sklad za pospeševanje založništva, zelo visoki; mislim, da okrog 175 milijonov dinarjev. Pokazalo se je, da so v delovnih programih teh založb določene kolizije.

Z neposrednim stikom z zastopniki založb smo jih skušali odpraviti, vendar posebnih uspehov nismo dosegli.

Ob zaključku želim ponovno poudariti, o čemer so nekateri današnji diskutanti že izčrpno govorili, da so materialni pogoji za kulturno tvornost brezpogojno nujni in so zato v najtesnejši zvezi z njeno kvantitativno močjo in z njenimi kvalitetskimi dosežki.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima predsednik upravnega odbora sklada SRS za pospeševanje založništva, tovariš Franc Škoberne.

Franc Škoberne: Tovarišice in tovariši! O orientaciji upravnega odbora sklada SRS za pospeševanje založništva želim dati glede na pripombe, predvsem v zvezi z dodeljevanjem podpor knjigam in revijam, nekoliko pojasnil.

Upravni odbor sklada je prejel v letu 1964, kot je razvidno že iz gradiva, 400 prošenj za podpore knjigam in revijam; zaprošena vsota je preseгла milijardo dinarjev. S prvotno planiranimi sredstvi v višini 450 milijonov dinarjev bi upravni odbor lahko kril le 40 % teh potreb. Glede na nepredvideni višji dotok sredstev v letu 1964 je zato upravni odbor dodatno sklenil, da bo zvišal sredstva za podpore knjigam in revijam za 90 milijonov dinarjev, sredstva za podporo tiska italijanske in madžarske narodne skupnosti pa za 4,6 milijona dinarjev. Ker je bila dejavnost upravnega odbora v letu 1964 po novem zakonu razširjena, je dodelil še 100 milijonov kredita za modernizacijo in opremo časopisnim tiskarnam ter 4 milijone za izgradnjo knjigarne v Ilirski Bistrici. Iz omenjenega presežka je dal na razpolago Republiškem sekretariatu za informacije 10 milijonov dinarjev za podporo časopisom Tribuni in Poletu. Za ta dodatna sredstva se zaključni račun razlikuje od finančnega načrta, ki ga je upravni odbor sprejel v začetku leta 1964.

S povečanimi sredstvi za podpore knjigam in revijam je upravni odbor kril približno 50 % potreb zaprošene vsote. Pri določanju višine podpor za posamezna dela je upravni odbor upošteval višino naklade, to je, množičnost posamezne publikacije. Prednost so imele tudi izdaje v ceneni opremi, kar knjigo že tako

poceni in jo z nižjo ceno približa širšemu krogu bralcev. Nadalje je upošteval varčevanje pri kalkuliranju stroškov pri založbah ter smotrnost subvencij glede na razliko, ki nastane v maloprodajni ceni knjige s subvencijo in brez nje. Pri tem pa ni zanemarjal del, ki so bila s stališča nadaljnjega kulturnega razvoja pomembna, čeprav niso izpolnjevale vseh kriterijev, ki so več ali manj ekonomsko-političnega značaja.

Poleg tega je treba omeniti, da upravni odbor ni dodeljeval podpor za prevode leposlovnih del, razen v izjemnih primerih, kot npr. Shakespearovim delom, ki so izšla ob 400-letnici, in za nekatera dela, ki so začela izhajati v prejšnjih letih in so se v lanskem letu nadaljevala.

Po končni selekciji programov je upravni odbor odobril 55 milijonov dinarjev politični literaturi, kamor spadajo dela, ki obravnavajo problematiko iz NOB. Glavna nosilca sta založbi Borec in Obzorja, ki izdajata dela o življenju narodnih herojev, dela naših političnih mislecev, dela klasikov marksistične misli ter filozofska in sociološka dela, ki jih izdaja Cankarjeva založba. Sem spada še zbirka Delavska univerza in dela, ki obravnavajo aktualna politična vprašanja gospodarskega in družbenega življenja; to izdaja »Komunist«. Skupno je bilo s tega področja izdanih 66 naslovov.

Za podpore knjigam s področja znanstvene, poljudno-znanstvene in strokovne literature je bilo v preteklem letu namenjenih 134 milijonov dinarjev, in to za 132 naslovov. Pri tej zvrsti literature se pojavljajo kot založniki poleg založniških hiš še mnoge druge institucije, razna društva, zveze društev, muzeji, inštituti itd. Bilo je 33 prosilcev, ki so kot založniki zastopali najrazličnejše strokovne, znanstvene in poljudno-znanstvene interese. V tem okviru je zajeta tudi kulturno-prosvetna dejavnost z deli, ki jih zalaga »Prosvetni servis«.

Za učbenike je bilo dodeljenih 75 milijonov dinarjev in to za 47 učbenikov, kar pomeni, da se najvišja vsota za posamezni naslov dodeljuje prav na tem področju. To je nujno zaradi sorazmerno najvišje naklade, če se želi doseči določen učinek v znižanju maloprodajne cene. Največ je bilo prošenj za podpore učbenikom, ki se uporabljajo v osnovnih in splošnoizobraževalnih šolah, medtem ko za učbenike, ki jih rabijo razne strokovne šole, skoraj ni bilo prošenj, razen dopisne šole v Ljubljani in še nekaterih institucij za defektno mladino.

Za domača leposlovna dela je bilo za 99 naslovov odobrenih 59 milijonov dinarjev. Ta dela so izšla pri desetih znanih založniških hišah.

Za 48 del s področja mladinske literature je bilo odobrenih 36 milijonov dinarjev, glavni založnik te literature pa je »Mladinska knjiga« s svojimi zbirkami za razne starostne stopnje, z domačimi mladinskimi deli in s prevodi pravljič in drugih del, primernih za mladino.

Za umetniške publikacije in ostale edicije je bilo dodeljenih 21 milijonov dinarjev. Pri tem je zajet ves notni material, gramofonske plošče kot učni pripomoček, gramofonske plošče domačih avtorjev in izvajalcev ter nekaj del s področja likovne umetnosti.

Za podporo revialnemu tisku, ki se postavlja kot posebna kategorija na vseh področjih, je upravni odbor namenil 184 milijonov dinarjev. Za ta tisk je karakteristično, da ga večinoma ne izdajajo založbe, ampak razna društva, zveze društev, inštituti in razni zavodi. Od 72 vlog, ki jih je prejel upravni odbor za podpore revijam, je samo deset takih, ki jih izdajajo založbe.

Institucije, ki za svoje delovanje prejemajo proračunska sredstva, v letu 1964 niso dobila sredstev za publicistično dejavnost; notranjih subvencij torej ne

zmorejo, s povečano naročnino pa lahko le deloma zmanjšajo potrebo po podpori, ker je proizvodna cena včasih dvakrat, trikrat pa tudi večkrat višja od prodajne cene. V to kategorijo spadajo nekatere naše najpomembnejše kulturne in družbeno-politične revije kot so: Sodobnost, Problemi, Borec itd.

Upravni odbor si je prizadeval in si še prizadeva, da bi pocenil tiskarske stroške pri tiskanju revij s tem, da bi revije postopoma prešle na cenejše in sodobnejše tehnološke postopke. Za te namene je bil odobren tudi kredit inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo.

Pod politično literaturo je bilo kot revialni tisk upoštevanih 12 revij. To so revije, ki obravnavajo politične, družbene in kulturne probleme ter tematiko iz NOB in zgodovine delavskega gibanja. Podpore tem revijam so znašale 79 600 000 dinarjev. Revije s te pozicije imajo objektivno najmanjše možnosti, da bi si zagotovile sredstva tudi iz drugih virov, ker so najbolj oddaljene od neposrednih interesov gospodarstva.

Revijam z znanstvenega, poljudno-znanstvenega in strokovnega področja je upravni odbor dodelil prav tako 79 milijonov dinarjev, in to za 49 revij oziroma zbornikov; nekatere revije namreč ne morejo izhajati mesečno in zato za posamezna področja namesto revij kot periodik letno izdajajo posamezna društva zbornike. Kljub temu, da so znanstvene, poljudno-znanstvene in strokovne revije pogosto tudi učni pripomočki za izvenšolsko izobraževanje in tudi učni pripomočki na vseh stopnjah šolanja, je bil upravni odbor mnenja, da je treba tiste revije, ki so po svoji vsebini tesneje povezane s posameznimi gospodarskimi panogami, ekonomsko in finančno navezati nanje.

Pet mladinskih revij je bilo deležnih 22 milijonov dinarjev podpore.

Ta, nekoliko podrobnejši pregled porazdelitve sredstev je imel namen, dopolniti poročilo upravnega odbora, ki ste ga prejeli in v katerem marsikaj ni bilo dovolj jasno in oprijemljivo za razpravo. Kar zadeva finančni načrt za 1965. leto, želim samo omeniti, da je upravni odbor sklada v silno težki situaciji, ker še sedaj, ko smo že sredi leta, nima možnosti, da bi določil kriterije za dodeljevanje sredstev v letošnjem letu, ker ne ve, s kakšnimi sredstvi bo razpolagal.

Pri kriterijih, ki so se do sedaj oblikovali in ki se še oblikujejo ter tudi pri funkciji in vlogi sklada je še veliko pomanjkljivosti. Kriterije bo treba prilagoditi dolgoročnejsi politiki, čeprav finančni sistem in kreditiranje v neki meri silita upravni odbor v pragmatistično reševanje trenutne situacije. Ta zahteva, da je treba sredstva, ki so bila dodeljena, v istem letu porabiti, sicer v naslednjem letu ne bo več mogoče dobiti tolikšnih sredstev. Takšna politika vodi v nesmotrn položaj, ki nima dolgoročnejsih in realnih temeljev.

Predsednik I v o T a v č a r : Ker sem obveščen, da se predsednika upravnih odborov filmskega in Prešernovega sklada nista odzvala vabilu, je uvod k razpravi s tem končan in prosim za prijave k razpravi. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec Branko Babič.

B r a n k o B a b i č : Tovarišice in tovariši! Razpravljal bom kot poslanec tega zbora in kot neposredno prizadet pri nekaterih stvareh, ki zadevajo politiko sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti; neposredno prizadet zato, ker govorim v imenu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije.

Spodbujala me je formulacija v poročilu sklada, ki govori o tem, da bo sklad nadaljeval lanskoletno politiko razdeljevanja sredstev tudi v letošnjem

letu. To pomeni, da bo sklad dajal sredstva k 50 % participaciji koristnika oziroma tistega, ki prosi za sredstva sklada.

Ob tem bom navedel primer, kjer se mi zdi, da politika oziroma odločitev sklada o razdeljevanju sredstev ni bila pravilna. Gre za celjski festival mladinske zborovske glasbe, na katerem sodeluje letos poleg jugoslovanskih mladinskih pevskih zborov tudi več mladinskih zborov iz inozemstva. Sredstva za izvedbo tega festivala so bila letos planirana na približno 16 milijonov dinarjev, s tem, da tretjino prispeva Celje, tretjino republika, konkretno sklad, tretjino pa zveza. Celje je dalo svoja sredstva v višini nekaj nad 5 milijonov, republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti je dodelil samo 3 milijone, v zvezi pa je sredstev zmanjkalo; tako se je od planiranih 16 milijonov dinarjev nabrala za festival samo polovica.

Postavljam vprašanje, ali je mogoča taka politika sklada, da se potem, ko se dogovorimo za neko prireditve, tak dogovor zaradi nekih personalnih sprememb naenkrat razdere. Poleg tega pa mislim, da tudi argumentacija sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, češ, nimamo več sredstev, ne odraža potrebne odgovornosti. Najlaže je reči: »Tu imate 3 milijone, si boste že nekako pomagali.« Ob tem moram še poudariti, da je bil predračun celjskega festivala zelo podroben in je bila vsaka postavka temeljito argumentirana.

Tovariš predsednik upravnega odbora sklada je navedel, da so različne organizacije oziroma ansambli in zbori vlagali pri skladu precej visoke zahteve. Pri tem, mislim, da je šlo tudi za zbor »Emil Adamič«, ki je zahteval 18 milijonov za gostovanje v inozemstvu. Želim pojasniti, da teh 18 milijonov ni bilo v celoti predvidenih za gostovanje v inozemstvu, ampak samo ena četrtina teh sredstev; ostala sredstva pa so bila namenjena za poravnavo nekih starih dolgov in za tekoče delo zbora. Popolnoma se strinjam, da so zaprosena sredstva zelo visoka, to sem povedal tudi predstavnikom zbora, ko so prišli na Zveza s prošnjo, da jih podpremo.

Želim pa ob tem poudariti, da so bili pri participaciji sredstev iz sklada posamezni ansambli za gostovanja v inozemstvu povsem izključeni; to se pravi, da posamezni amaterski zbori niso dobili nobenih sredstev. Sprašujem, ali je to orientacija sklada, da so amaterske skupine in ansambli, ki dosegajo na mednarodnih festivalih in srečanjih prva mesta, vedno izključeni od možnosti, da lahko iz sklada dobijo sredstva. Tu ne gre za 18 milijonov, kot je bilo navedeno, niti za milijonska sredstva; večkrat je dovolj že 200, 300, 400 tisoč dinarjev za udeležbo za mednarodnem srečanju.

Letos je bil res hud naval na sklad, saj si je skoraj vsak zbor zadal nalogo, da gre v inozemstvo. Ti zbori so se obračali na Zvezo, da bi priporočili skladu njihove zahteve; mi smo to odklanjali, ker smo smatrali, da je nemogoče, da bi lahko naenkrat vsi zbori — če se ne motim, je bilo menda 8 ali 10 takih zborov — lahko dobili potrebna sredstva. Pač pa gre, kot sem že rekel, za 2 ali 3 zборе, ki dosegajo prva mesta na mednarodnih srečanjih in ki jim ne bi smeli onemogočiti, da dobe iz sklada sredstva za gostovanje v tujini. Proti drugačni orientaciji pa bom vedno protestiral.

Predsednik I v o T a v č a r : Besedo želi poslanka Bernarda Perc.

Bernarda Perc : Imam nekaj pripomb in vprašanj k poročilu sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti v zvezi s financiranjem muzejev in spomeniške službe. Želim poudariti, da se mi zdi pravilno, da je sklad

vezal financiranje akcij na lokalna sredstva, saj smo tako dobili več sredstev, ki bi sicer ne bila uporabljena v te namene.

V letu 1964 je sklad imel 341 milijonov dinarjev, odklonil pa je prošnji v višini 645 milijonov dinarjev; mislim, da tega ne smemo pozabiti. Če zasledujemo letošnjo pot sklada navzdol, ko razpolagamo samo s 310 milijoni dinarjev, moram omeniti, da je financiranje spomeniško varstvene službe povsem izločil in pustil to vprašanje odprto. Ker je sedaj minila že polovica leta, lahko rečemo, da bodo te akcije za leto 1965 odpadle.

Zato želim mnenje sekretariata za prosveto in kulturo, kaj bomo letos še lahko naredili. Spomeniška služba in muzealci se namreč velikokrat pritožujejo, da družba nima pravilnega odnosa do teh panog, k čemur se ne hote tudi sama pridružujem. Res je, da so bile prošnje spomeniške službe dokaj visoke, vendar to še ni razlog, da v celoti odpravimo skoraj vse akcije, ko bi lahko sredstva za spomeniško varstvo le nekoliko znižali. Tako pa je danes odprto vprašanje celotnega financiranja varstva kulturnih spomenikov v Sloveniji za leto 1965.

Večkrat slišimo pripombe, da si mora spomeniška služba sama prizadevati, da je pri nas nizka produktivnost in da ni sredstev; po drugi strani pa vidimo, da smo lahko dali v istem času 4 milijarde za gradnjo športne dvorane v Ljubljani. Zato ponovno želim zvedeti za mnenje sekretariata o financiranju spomeniške službe za leto 1965.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima poslanec Dane Debič.

Dane Debič: K razpravi me je spodbudila tovarišica Perčeva. Šempeter letos ni dobil od sklada nobenih sredstev, čeprav je občina zagotovila 50 % udeležbo. Upajmo, da bo sklad kasneje še prispeval, toda ne glede na vse to je dejstvo, da v zvezi s spomeniškim varstvom nimamo planirane neke dolgoročneje akcije. Tako pa, kot delamo sedaj, da se zadovoljujemo z delom nekakšnega režijskega zbora, pa ne bo več mogoče delati. Organi, ki so za to postavljeni, se bodo morali bolj zavzeti in ne samo administrativno, več ali manj tekoče spremljati našo dejavnost. Če bo šlo tako naprej, potem mnogi spomeniki ne bodo pravočasno obnovljeni in ne bodo naši generaciji v nikakršno korist.

Smatram, da bi moral sklad še enkrat proučiti svojo politiko in nam jo pojasniti, saj niti ne vemo, v kateri razred smo kategorizirani, niti ne poznamo naše perspektive. Ne upamo si delati nobenih večjih načrtov, ker se bojimo, da bomo povsod odbiti. Na eni strani časopisi zelo favorizirajo, na primer, akcije v Šempetru ali v drugih krajih, na drugi strani pa vidimo, da za to govorjenje nikjer ni materialnega kritja.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim, kdo še želi besedo? Besedo ima poslanec France Štiglic.

France Štiglic: Tovarišice in tovariši! Ob poročilu in zaključnem računu sklada za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov sem se ustavil pri obrestih na prejete kredite, o čemer bi rad dodatno pojasnilo. Če namreč prav sklepam, so te obresti povezane s kreditom, ki ga je sklad najel že ob koncu leta 1963 za sanacijo Triglav filma; zato sem začuden, da o znesku 180 milijonov dinarjev — tolikšna je bila namreč ta sanacija — ni v obračunu nobene besede ali številke, čeprav je sklad z njo obremenjen. Ker je sklad glavni in odločilni vir financiranja proizvodnje filmov, 180 milijonov pa praktično pred-

stavlja najmanj štiri, če ne celo več filmov, je treba položaj teh sredstev glede na sklad nujno opredeliti, predvsem zaradi morebitnih posledic, ki jih teh 180 milijonov lahko povzroči slovenski filmski proizvodnji.

Kolikor se spomnim, je sklad prejel denar kot posojilo, plačljivo po desetih letih v roku petih let in ga dal naprej kot dotacijo Triglav filmu za kritje njegove izgube. Takrat je bilo rečeno, da bo po desetih letih posojilo najbrž spremenjeno v dotacijo in da bo sklad tako razbremenjen. Ne vem pa, ali je ta dogovor pismen ali usten, ali pa je bil samo pomirjevalna obljuba. Prav tako je bila sanacija Triglav filmu zagotovljena pod določenimi pogoji, ki pa po sprejemu denarja menda ne veljajo več.

Sklad takih transakcij normalno ne more delati, vsaj glede na svojo zakonsko osnovo ne. Ukrep je bil tedaj upravičen, saj je imel namen konsolidirati razmere v slovenski filmski proizvodnji in v bodoče preprečiti neodgovorno poslovanje v proizvodnji filmov. Ker pa ta akcija ni rodila zaželenega uspeha, me kot filmskega delavca zanima, ali ne bo po 10 letih sklad le dolžan vrniti najeti kredit, s čimer bosta proizvodnja domačega filma in kinofikacija občutno prizadeti, ne glede na to, da tudi obresti same niso nepomembne. Morda ne poznam dovolj položaja, morda je poročilo formalno pravilno sestavljeno, vendar smatram, da je usoda teh 180 milijonov dinarjev vendarle vznemirljiva.

Poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov zastavlja vprašanje avtomatizacije pri delitvi sredstev sklada za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov. Mislim, da je bila ta avtomatizacija v preteklih letih upravičena, ker je bil to prehodni čas, ko je iz zveznega sklada prehajala delitev sredstev na republiški sklad. Danes pa je vendar že čas, da delitev sredstev sklada pogledamo nekoliko globlje; zato bom porabil nekaj več besed za misli, kako naj bi ta sklad funkcioniral, čeprav se zavedam, da ni mogoče do kraja razrešiti funkcionalnost sklada pred temeljito ureditvijo splošnega položaja jugoslovanske kinematografije in njenega financiranja. Vendar mislim, da lahko za sklad, ki ga imamo, in ki nedvomno pomeni dovolj oprijemljivo osnovo financiranja slovenske filmske proizvodnje, osvojimo taka načela razdeljevanja sredstev, ki bodo filmski proizvodnji v večjo korist.

Zdaj sta v praksi, tako je navedeno v poročilu, dva vira razdeljevanja sredstev realiziranim filmom: po prometu in po oceni, pri čemer predstavlja prva postavka večji, skoraj dvetretjinski del. Mislim, da ta dva vira nista primerna za načrtno filmsko proizvodnjo z določenimi nalogami in cilji.

Poglejmo najprej delitev po prometu! Nedvomno si vsi želimo, da bi tudi kulturna dejavnost, v tem primeru filmska proizvodnja, imela svoj ekonomski izračun in ekonomsko veljavo; vendar takoj zadenemo ob oviro: ob število naših kinematografov, njihovo tehnično in kulturno raven ter ob nizko vstopnino, ki ne sme biti pretirana, če hočemo, da bodo ljudje še hodili v kino. Vse to vpliva, da še zdaleč ni mogoče pokriti proizvodnih stroškov filma. Če vzamemo v pretres prodajo distributerju, ki v glavnem izraža moč domačega filmskega trga, vidimo, da ta direktna prodaja doma prinese komaj 10 % proizvodne cene filma.

Drug neposreden vir dohodka filma je prodaja v inozemstvu; ta vir prinaša nadaljnjih 10 % proizvodnih stroškov, računajoč seveda dobro povprečje. In ostalo?

Lahko ugotovimo, da je filmska proizvodnja podvržena silnemu tveganju, kakršnemu prav gotovo ni podvržena nobena naša dejavnost, ki si lahko bodisi uredi svoj položaj po zakonu ponudbe in povpraševanja s ceno, bodisi s pomočjo

direktne dotacije ali regresa. Delitev sredstev iz sklada po prometu namreč prinese filmu le naslednjih 20 % proizvodnih stroškov, če je filmov seveda toliko, da si ta sredstva v tem proporcu med seboj razdelijo. Večja proizvodnja pomeni takoj manj sredstev posameznemu filmu. Razen tega je teh 20 % realnih, če so filmi proizvod enega samega podjetja, kajti računati moramo, da ljudje različno gledajo filme in da filmi niso kategorizirani glede na kvaliteto in družbeno pomembnost, temveč se sredstva dele po golem obisku. Tako se često zgodi, da dober film potegne kratko in ostane z mnogo manjšim odstotkom, kot pa drugi, ki je slabše vrednosti.

Druga delitev, to je delitev po oceni, ki prinese nadaljnjih 10 % proizvodnih stroškov, spet povprečno seveda, ni nič drugega kot poseben, a neurejen način regresiranja proizvodnih stroškov. Neurejen, ker ta ocena lahko filmu da sredstva, lahko pa tudi ne. Slednje se često zgodi, kar pomeni, da film, ki je programiran, ni odobren od filmskega sveta in cenzurne komisije, ni udeležen pri tej delitvi. Taka ocena bi bila povsem pravilna, če bi filmu dodeljevala nagrado, stimulacijo; nemogoča pa je v situaciji, kot je sedaj, ko ta sredstva pomenijo del proizvodnih stroškov; kajti, če izračunamo, vsi ti odstotki, do jih seštejemo, še zmeraj puščajo odprtih 30 do 40 % tveganja za filmsko proizvodnjo. Razumljivo je, da v tej konstelaciji k čistim računom proizvodnega podjetja prispevajo dobro programiranje, nizka proizvodna cena in druge, kot pravimo, notranje rezerve, vendar takega načina ne moremo imenovati sistem financiranja domače filmske proizvodnje.

Mislim, da manjka v načinu delitve sredstev sklada glavni princip, to je, delitev po pogodbah. O pogodbenih odnosih smo v Skupščini v preteklih letih veliko govorili kot o naprednem načinu uveljavljanja financiranja kulturne dejavnosti; vendar pri filmu nikakor ne pridemo do tega, verjetno zato, ker raje prisluhujemo tistim strokovnjakom, ki že 10 ali 15 let trdijo, da se domači film lahko vzdržuje sam, ali da ga je mogoče vzdrževati s koprodukcijami in podobnimi posli, čeprav prav ti strokovnjaki vseh 10 ali 15 let namesto, da bi delili dinarje ali devize, kar naprej prosijo za nove sanacije.

Zato se strinjam s poročilom odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, da bi moral upravni odbor sklada razmisliti v svojem statutu in pravilniku o drugačni delitvi sredstev, ker smatram, da bi moral sklad z glavnim delom svojih sredstev, ki so namenjena filmski proizvodnji, zagotoviti vnaprej s pogodbami realizacijo osvojenega programa in tako omiliti to neprestano 15-letno tveganje naše filmske proizvodnje, hkrati pa tudi na ta način uveljaviti družbeni interes za to proizvodnjo. Delitev po prometu in delitev po oceni sta lahko samo regulatorja oziroma stimulatorja te dejavnosti.

Upravni odbor sklada naj skupaj s proizvodnimi silami razmišlja o čim-uspešnejšem razdeljevanju sredstev. Letos način razdeljevanja ne bo mogoče spremeniti. Vsekakor pa bo to nujno prihodnje leto, če hočemo imeti in vzdrževati, pa tudi razvijati kontinuirano načrtno proizvodnjo domačega filma.

Predsednik I v o T a v č a r : Prosim še kdo? Če ne, prosim, da bi vprašani predsedniki upravnih odborov oziroma republiški sekretar dali potrebna pojasnila na vprašanja poslancev, če je to mogoče. Prosim, tovariš Tomo Martelanc, republiški sekretar za prosveto in kulturo.

T o m o M a r t e l a n c : Tovarišice in tovariši poslanci, tovariš predsednik! Na vprašanje poslanca Branka Babiča glede Celjskega pevskega festivala bom

lahko dal večidel le neuradno informacijo. V omenjeni tretjinski delitvi stroškov, ki je bila predvidena za občino, republiko in zvezo, je le občina dejansko dala tretjino. Republiški sklad, kakor razumem, je dal po svojih možnostih, ker je moral upoštevati restrikcije, ki jih je povzročilo število prisilcev; iz zveze pa imamo zagotovila, da bo zvezni sklad verjetno prispeval predvideno kvoto. Prosim, da upoštevate, da so to samo interne informacije, zlasti, ker je vsota iz zveznega sklada še odvisna od končne potrditve Prosvetno-kulturnega zbora Zvezne skupščine, ki se bo sestal junija; vendar zagotovila so, da bo zvezni sklad dejansko prispeval približno 5 milijonov dinarjev. O teh intervencijah republiškega sekretarja smo obvestili predsednika občinske skupščine v Celju, ki je bil s tem zadovoljen, tako da festival, mislim, ne bo ogrožen in da se bo lahko odvijal tako, kot je predvideno.

Glede sredstev skladov, zlasti republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, je treba povedati to, da se po novem načinu financiranja v ta sklad stekajo dohodki iz proračuna, da pa večina sredstev, to je, od avtorskih honorarjev, ostaja komunam. Sredstva so se praktično povečala, vendar ostajajo pri občinah. Prav tako bodo tudi sredstva zveznega sklada, ko se bo uknil, po novih instrumentih ostala komunam.

Naši skladi kljub temu igrajo precej važno vlogo. Po pregledu iz lanskega leta smo lahko ugotovili, da za kulturne namene trošimo okrog 8 in četrt milijarde dinarjev, ali nekaj manj kot 1,5 odstotka narodnega dohodka in da iz skladov financiramo desetino kult. dejavnosti, oziroma skoraj 10,5 %. Vendar se pri tem kaže precejšnja šibkost financiranja na področju kulture, in sicer v tem, da gre v bistvu le za dopolnilo manjkajočih proračunskih sredstev, ne pa za tisto dodatno financiranje resnično izjemnih kulturnih akcij in manifestacij, za kar je sklad namenjen.

Pritisk na sredstva sklada, o katerem je govoril predsednik upravnega odbora sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, je bil v letošnjem letu pogojen z raznimi objektivnimi okoliščinami: Zvezni sklad je bil letos ukinjen, močno se čuti tudi ukinitvev okrajev, prav tako pa so se tudi cene nekaterih posameznih kulturnih akcij precej dvignile. Tako, recimo, nekatera gostovanja gledaliških skupin danes stanejo že približno četrt milijona dinarjev. Jasno je, da v takih pogojih čutijo občine večjo potrebo, da zaprosijo za določene dotacije in subvencije iz republiškega sklada. Smisel sklada pa je, in to je bila tudi njegova orientacija — kolikor je republiški sekretariat lahko spremljal dejavnost sklada — da ne gre za dotiranje kulturnih dejavnosti v celoti, ampak predvsem za sofinanciranje, kar pomeni tudi mobilizacijo lokalnih sredstev. Tako s 300 milijoni, ki jih ima sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti v letošnjem finančnem planu, pridobimo novih 300 ali pa še več milijonov za kulturne namene.

Res pa je, da se v vrsti kulturnih akcij, pri katerih participira republika, včasih dogajajo precej neprijetne stvari, bodisi za sklad, bodisi za republiški sekretariat, namreč da nekatera društva, organizacije itd. sprejemajo določene obveznosti, bodisi na področju republike, bodisi na področju zveze, pri med-republiškem sodelovanju, ali pa na mednarodnem področju, ko se dogovarjajo za različne izmenjave, ne da bi imele že prej za to odobrena oziroma zagotovljena sredstva. Taka politika postavlja organe, ki dodeljujejo sredstva, predvsem republiški sklad, pred neprijetno situacijo, ko imajo nož na grlu in se morajo odločiti, ali tako, da se odpove akcija, in pride do »kulturnega škandala«, ali pa tako, da dajo sredstva. Mislim, da je značilno, da je na primer v letošnjem

letu 143 prosilcev zaprosilo za 400 dotacij, s katerimi bi podprli 430 kulturnih akcij v višini 1 milijarde in 263 milijonov, na razpolago pa je le približno 300 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da se je sklad znašel v precej neprijetnem položaju, ko je moral odločno in precej kruto rezati ta sredstva.

Posebno vprašanje v zvezi s spremenjenim načinom financiranja je dotok sredstev v sklade. Ta daleč zaostaja za planirano dinamiko. Samo primer: v kulturni sklad bi se moralo do 15. maja nateči 77 milijonov dinarjev, priteklo pa je samo 29 milijonov. Mislim, da to precej zavira dodeljevanje sredstev za razne kulturne akcije, zlasti ker se po intenzivnosti te akcije odvijajo v glavnem do poletja, se pravi do meseca julija, medtem ko sklad iz sredstev, ki so dejansko dotekla, teh akcij ne more financirati.

Druga stvar, ki se kaže kot velik problem pri vseh skladih in ki so jo nekateri poslanci že poudarili, je financiranje dolgoročnih akcij. Problem je v tem, da skladi razpolagajo s kratkoročnimi sredstvi, ki se planirajo le za eno leto naprej; zato so v velikih težavah, kako zagotoviti sredstva za dolgoročnejše akcije, ki naj trajajo po dve leti ali celo več. Morda bi bilo smotrno dati skladom določena napotila glede izvajanja politike v tem smislu.

In še en problem, na katerega zadevajo skladi pri svoji dejavnosti: smotrnost razdeljevanja sredstev. Ali je smotrno, da vsakemu od prosilcev damo nekaj sredstev in le deloma zadostimo njihovim željam? Ali ni morda smotrnejše, da v okviru konkretnejše politike, katero bi potrdila tudi Skupščina, financiramo tiste objekte, ki so dejansko v korist celotni nacionalni kulturi, ne pa, da drobimo sredstva med številne prosilce in na drobne tisočake, ki sicer blažijo nekatere rane, v bistvu pa ne rešujejo tistih osnovnih problemov, ki so pred nami.

Predsednik I v o T a v č a r : Besedo ima tovariš Tine Orel.

T i n e O r e l : Spoštovani zbor, rad bi dodal še nekaj pojasnil k vprašanju poslanca Branka Babiča.

Zal nisem bil navzoč na seji komisije, ki je odločila, da dobi celjski festival samo dva milijona dinarjev. Bil sem pa na seji, ko smo to vsoto zvišali na 3 milijone. Dva milijona od zaprosene vsote smo reducirali zato, ker se nam je zdelo, da so v predloženem predračunu stroški, ki bi spričo skromnih sredstev, ki so na razpolago, lahko odpadli. To so predvsem stroški za propagando. Festival je že toliko popularen, javnost ga že tako pozna, da je 15 % za propagando od celotnih stroškov, ki bi odpadli na sklad, po svetovnem povprečju preveč. Že 10 % je veliko, saj se računa za propagando 2,8 ali 2,5 % od celotne vsote. Poleg tega proračun festivala že optično ni tak, da bi človek imel vtis, da je vse do dinarja natančno, ker so same zaokrožene številke, brez specifikacij; prav zato sta komisija oziroma upravni odbor toliko laže prišla do odločitve, da se da pri tem nekaj prihraniti, ne da bi bila s tem ogrožena prirediteljevi. Upravni odbor se je tako odločil za 3 milijone dinarjev. Sam sem nato obiskal predsednika festivala in mu skušal razložiti, kako je do tega prišlo in kje so tiste rezerve, o katerih pismena utemeljitev ni govorila.

V zvezi z 18 milijoni, za katere je zaprosil zbor »Emil Adamič«, naj povem, da so tudi drugi zbori prosili za podpore v višini 12 ali 15 milijonov itd. Seveda so to take vsote, da spričo možnosti, o katerih je govoril tovariš sekretar Tomo Martelanc, res skoraj lahko šokirajo upravni odbor. Komisija, ki je te stvari obravnavala, načelno ni zoper gostovanje v inozemstvu, pač pa smo že

lansko leto prišli v upravnem odboru in v komisiji do vtisa, da je teh gostovanj nekoliko preveč, posebno spričo težavnega položaja, v katerem smo. Nekoliko je vplivalo na odločitve komisije tudi to, da je bil ta ali oni zbor že na poti, ko je prišla vloga, tako da smo imeli vtis, da bo zbor vseeno šel če bo zaprosena sredstva dobil ali ne. In res je bilo več takih primerov, tako v letu 1964 in tudi že v letu 1965. To se pravi, da je bila vloga na sklad dana le za vsak primer. Jasno je, da moramo razumeti, da je ob večjih sredstvih gostovanje bolj kulturno, če pa je sredstev manj, sicer taka gostovanja naši državi niso v sramoto, bolje pa bi bilo, da bi jih ne organizirali. Na vprašanje, ali so zbori izključeni od gostovanj v tujini, moram odgovoriti, da niso, da pa je prav, da se primernost takih gostovanj čimbolj pretrese. Sicer pa je bilo v zadnjih letih toliko gostovanj, da že njihovo število odgovarja na vprašanje. Za leto 1965 tudi ne moremo govoriti o premajhnih sredstvih, saj so se vse vloge glasile na precejšnje vsote. Seveda pa je participacija zborov pri tem po mojem bila in bo nujna.

Poslanki Perčevi bi rad odgovoril, da so sredstva sklada, namenjena za muzeje in za spomeniško varstvo, kljub težki situaciji in kljub nesorazmerju med zahtevki in možnostmi sklada, le precejšnja. Za spomeniške akcije je bilo namenjenih po stanju pred enim mesecem 85 milijonov, na muzeje pa mislim, da 20 milijonov dinarjev. Seveda je to v primerjavi z zahtevki malo, nekaj pa je vendarle, zlasti, če priračunamo še participacijo lokalnih sredstev.

V zvezi s Šentpetrom naj pojasnim, da smo lansko leto imeli v Žalcu sejo, kjer smo se dogovorili, da bomo v letu 1965 dali iz sklada 4 milijone dinarjev, da se bodo nadaljevala dela na ureditvi šentpeterske nekropole. Vloga, ki je zatem prišla na sklad, pa se je glasila na 70 ali celo več milijonov. Pod vtisom tako velikega zahtevka je seveda zbledel omenjeni gentlemanski dogovor. Morda bi poslanec Debič lahko pojasnil, kako je prišlo do tako dinamične zahteve. Pri tem moramo še vedeti, da sklad ne more mimo svojega poslovnika in ne more podpreti komunalne ureditve tega spomenika, ki nedvomno sodi, skoraj bi rekel, izven kategorije. To je tudi bil, saj ga je podpiral zvezni sklad sam.

Predsednik Ivo Tavčar: Bi še kdo rad razpravljal? Prosim, tovariš Stane Fele, predsednik upravnega sklada za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov.

Stane Fele: V zvezi s predlogi, ki so bili dani glede politike sklada, ki naj jo vodi upravni odbor v letu 1965, lahko rečem, da bo upravni odbor predloge upošteval, predvsem pa tiste, ki bodo sprejeti kot stališča zbora. Moram reči, da so bili nekateri od teh predlogov tudi težnja sklada, vendar jih ta ni mogel realizirati glede na obstoječe objektivne pogoje in predpise in glede na dediščino, ki jo je prevzel.

Glede vprašanja, ki se je nanašalo na sredstva, ki jih je dal sklad Triglav filmu za njegovo sanacijo, naj pojasnim, da je to bilo v letu 1963 in ne 1964, in da to ni razvidno iz poročila, ampak je bilo v poročilu za preteklo leto. Sklad je pri tem odigral samo vlogo transformatorja, ker je Triglav-film gospodarska organizacija in je dobil kredit od sklada za rezerve preko našega sklada za to, da se pokrijejo izgube, ki so nastale pri njegovem poslovanju. O tem, zakaj je nastala izguba, je bilo že dosti razprav pri raznih organih skupščine, med njimi tudi v začasnem odboru tega zbora, ki je obravnaval filmsko problematiko; zato ne bi spet načenjal ta problem. Vendar, sredstva so bila odobrena kot

kredit od republiškega rezervnega sklada za pokritje izgube, ki je pri Triglav-filmu nastala; sklad s temi sredstvi ne bi mogel razpolagati, če jih ne bi dal Triglav filmu. To se pravi, da kakšna rentabilnejša naložba teh sredstev ni mogla priti v poštev.

Moram še povedati, da pripravlja upravni odbor sklada nov statut, v katerem bo korigiral marsikatero določilo, ki je v starem statutu vezalo njegovo poslovanje in ki se ga je še držalo kot dediščina bivšega zveznega sklada, katerega je sklad nasledil.

Predsednik Ivo Tavčar: Želi še kdo besedo? Prosim, poslanka Lojzka Gostenčnik-Žmavc.

Lojzka Gostenčnik-Žmavc: Ob zaključku razprave o republiških kulturnih skladih dobivam občutek, ko poslušam poročila predsednikov upravnih odborov skladov in opombe poslancev — enako je bilo tudi na stalnem odboru — kot, da se predsedniki nekako zagovarjajo, nekdo pa jim nekaj očita. Vem, da to ni namen, in da je to le razčiščevanje stanja in težav, vendarle mi ostaja odprto naslednje vprašanje: Če so bili republiški skladi prisiljeni odklanjati tako veliko prošenj in če niso bili sposobni pokrivati potreb po visokih zneskih, potem najbrž nastaja neka nova družbena situacija, nek resnejši problem. Veliko število prošenj, naslovljenih na republiški sklad, je najbrž nekakšen pokazatelj, da te prošnje niso mogle biti pokrite iz drugih virov in z drugimi sredstvi.

Ustavila bi se ob misli, ki jo je nekdo omenil, da je od teh prošenj gotovo nekaj odstotkov neresnih, ali pa špekulativnih; prepričana pa sem, da je neresnih mnogo resnih prošenj in da je morda zaradi tega odpadlo tudi mnogo oblik in dejavnosti, ki bi sicer morale živeti in dobiti neko resnejšo podporo.

Sprožen je bil problem celjskega festivala; najbrž to pomeni, da je ta festival že v ravni nekih prireditev, ki jih smatramo, da precej prispevajo k naši nacionalni kulturi. Vem še za nekaj takih primerov; žal so iz celjskega področja in jih zato ne bom omenjala, da ne bo izgledalo, kot da se omejujem samo na to območje.

Prav gotovo je, da skušajo vse kulturne ustanove, ki so bile prenesene v skrb občinam in občinskim skupščinam, reševati svoje finančne probleme na relaciji ustanova — občina ali pa ustanova — medobčinski organi in, da prav tu ostaja mnogo nerešenih problemov, vprašanj in želja. Zato bi rada podčrtala, naj bi republiški sekretariat pozorno spremljal te pojave in nanje v smislu sugestij ali kakorkoli že tudi reagiral. Vedeti namreč moramo, da za prošnjami stojte ljudje in kolektivi, v katerih se odraža določeno razpoloženje in mnenje glede na to, kako hitro in kako uspešno se rešujejo problemi v procesu decentralizacije.

Predsednik Ivo Tavčar: Hvala lepa! Besedo želi poslanec Jože Smole.

Jože Smole: V poročilu sklada za pospeševanje založniške dejavnosti je med drugim ugotovljeno naslednje: »Prizadevanje upravnega odbora, da bi družbeni organi naložb — založniški sveti glede subvencij določili prioritetni vrstni red publikacij, zaenkrat ni uspelo.«

Smatram, da bi bilo zelo koristno, če bi naš zbor dal priporočilo skladu, da bi v prihodnje kot načelo svoje politike zavzel stališče, da bo dajal subven-

cije samo v tistih primerih, kadar bodo družbeni organi, to je, založniški sveti izdelali prioritetni vrstni red publikacij. Mislim, da je nujno potrebno, da krepiamo vlogo in kompetence založniških svetov tudi na tem področju, saj bi takšna njihova večja vloga lahko tudi v marsičem olajšala delo sklada.

Nadalje želim postaviti vprašanje glede financiranja nekaterih slovenskih kulturnih akcij v inozemstvu. V poročilu sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti je rečeno, da so slovenske kulturne akcije v tujini in tuje kulturne manifestacije pri nas bile v celoti podpirane s sredstvi tega sklada oziroma s sredstvi republike. Kot primer se navaja gostovanje ljubljanske opere v Moskvi in Kijevu. Prosim, če bi lahko republiški sekretar za prosveto in kulturo odgovoril: 1. ali je bilo gostovanje ljubljanske opere v Moskvi in Kijevu financirano izključno iz republiških sredstev, ali pa je bila udeležena tudi participacija zveznih sredstev; 2. kakšno bo v prihodnje mesto zveznih sredstev pri takšnih akcijah; in 3. kakšna bo vloga zvezne komisije za kulturne stike z inozemstvom?

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo želi poslanec Štiglic.

France Štiglic: Nisem zastavil vprašanja kot kritiko poslovanja sklada, ker vem, da so obravnavani transakciji botrovali drugi faktorji. Res je tudi, da so bila sredstva dodeljena konec leta 1963.

Mene pri tem zanima to, da sklad razjasni situacijo, ali gre za kredit, ki ga bo treba vrniti, ali za kredit, ki ga ne bo treba vrniti; da se ne bo čez nekaj let dogodilo, da bo sklad nenadoma ugotovil, da mora v enem letu vrniti npr. petino 180 milijonov, mi pa bomo obsedeli z odprtimi usti.

Zato naj upravni odbor sklada razčisti to situacijo, da bo proizvajalcem slovenskega filma jasna. To je bilo moje vprašanje.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim, bo tovariš Fele lahko pojasnil?

Stane Fele: Vprašanje je zelo precizno, zato prosim, da bi dal odgovor na eni izmed naslednjih sej v pisni obliki.

Predsednik Ivo Tavčar: Dobro, če se poslanec Štiglic zadovolji? Ker je tovariš republiški sekretar že odšel, bi morda na vprašanje, ki ga je zastavil poslanec Smole, odgovoril pomočnik republiškega sekretarja, tovariš Radko Polič? Prosim.

Radko Polič: Poslanec Smole je vprašal, če je zveza tudi sodelovala s svojimi sredstvi pri financiranju gostovanja ljubljanske opere lani v Sovjetski zvezi. Naj povem, da je gostovanje stalo 36 milijonov, k čemur je zvezna komisija za kulturne stike prispevala 2 ali 3 milijone, ostalo pa je dala republika.

Sploh je bila dosedaj takšna praksa, da je pri gostovanjih naših najpomembnejših ansamblov v tujini, ki so bila v okviru aranžmajev kulturnih konvencij, zvezna komisija za kulturne stike navadno sodelovala s podobnimi manjšimi sredstvi, vsa ostala sredstva pa je prevzela republika, bodisi iz skladov za pospeševanje kulturnih dejavnosti, bodisi iz svoje proračunske rezerve. Podobna situacija bo tudi letos, ko predvidevamo, da bo drama ljubljanskega gledališča gostovala v Italiji v okviru kulturne konvencije; manjši del bo prispevala zvezna komisija, večji del pa republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti.

Predsednik Ivo Tavčar: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Prosim poslanec Zlatko Ogrinc.

Zlatko Ogrinc: Ker bodo stališča, ki bodo danes sprejeta, nekako tudi v napotilo skladom, bi rad omenil zadnji stavek, ki je v poročilu sklada za pospeševanje založniške dejavnosti in ki navaja, kaj vse ima sklad v programu za letos. Tu namreč ne zasledimo podpiranja razvoja knjigarn, kar pomeni precejšen skok nazaj, saj je bilo v lanskem letu za te namene danih oziroma odobrenih 76 milijonov dinarjev kreditov. Takšno financiranje, se mi zdi, da je povsem enostransko; slabo razvita knjigarniška mreža, posebno na podeželju, je eden glavnih vzrokov, da človek ne pride do knjige. Zato je takšno podpiranje založniške dejavnosti, ki ne omogoča tudi končne realizacije te podpore, to je, prodaje knjig, enostransko in omejeno.

Prav tako se mi zdi, da bi bilo treba priporočiti, da bi v okviru danih možnosti zagotovili vsaj minimalna sredstva tudi v letošnjem letu za knjigarništvo, predvsem zato, ker je izgovarjanje na letošnje stanje glede finančnih sredstev morda trenutnega značaja, v prihodnje pa bo morda za založniško dejavnost kaj več sredstev. Ker sem nekje zasledil, da bo treba spremeniti predpise na tem področju, to lahko pomeni, da bi v celoti odpadlo financiranje knjigarniške dejavnosti oziroma podpora pri ustanavljanju in razširjanju knjigarn.

Omenil bi samo še to, da je podpiranje knjigarništva pomembno tudi zato, ker včasih z razmeroma minimalnimi sredstvi — nekaj milijoni — lahko adaptiramo določene prostore, ki pa nam vendar služijo za kulturni prostor, kjer se človek seznanja s knjigo, jo bolje spoznava in postane tudi njen kupec.

Predsednik Ivo Tavčar: Tovarišu Ogrincu, ki je poslanec šele v novi mandatni dobi in ki najbrž ne pozna sklepov, sprejetih v Skupščini, naj pojasnim, da je bil zakon o skladu za pospeševanje založništva spremenjen tako, da v prihodnje sklad ne financira več knjigotrštva in tiskarstva. Zato ni zakonite možnosti, da bi sklad lahko še naprej financiral knjigotrštvo oziroma knjigarne.

Še kdo želi besedo? Prosim, poslanec Milan Filipčič.

Milan Filipčič: Rad bi dal pojasnilo k obrazložitvi sklada za pospeševanje založniške dejavnosti za leto 1965, ki v 3. točki pod »dohodki« navaja, da se bo v sklad stekla tudi vsota 230 milijonov dinarjev kot del prispevka iz dohodka doseženega s tiskarsko dejavnostjo v višini 4%. V zakonu o skladu prispevki iz tega naslova za leto 1965 niso več zajeti. Zato je obrazložitev po mojem mnenju do neke mere nepopolna.

Rad bi povedal, kako je prišlo do sklepa in odloka, da se časopisnim podjetjem, ki imajo svojo tiskarsko dejavnost, prepusti prispevek iz dohodka. Ta prizadevanja so trajala nekaj let in zelo prav bo, če bomo podjetja oprostili tega prispevka. Če pa se pravno ne da urediti tako, da bi samo delno morali pokriti primanjkljaj 230 milijonov v skladu, tedaj ne bi smeli zaradi pravne zapletenosti časopisnim podjetjem vzeti v tem primeru ves prispevek, ne pa samo dobršen del prispevka iz dohodka. Na časopisna podjetja bi morali gledati tudi kot na specifična, kajti predstavljajo določeno tehnično bazo naše kulture. Zaradi tega sodijo v naše področje, v kulturno področje. Ne vem, če sem za vse tovariše dovolj jasno povedal, mislim, da bi morali pokazati določeno skrb tudi za razvoj tehnične baze časopisnih podjetij. Ne bi bilo prav, če bi se nam sedaj

postavila alternativa, ali lahko vzamemo samo majhen del ali pa velik del, da bi se odločili za pragmatističen izhod in vzeli vse ter s tem zelo, zelo prizadeli časopisna podjetja, ki so nujno potrebna določene skrbi.

Predsednik I v o T a v č a r : Želi še kdo besedo, prosim? (Ne javi se nihče.) Potem je prav, da se sporazumemo za nekaj ugotovitev.

Kot vam je znano, dobiva naš zbor oziroma Skupščina finančne načrte in zaključne račune skladov v smislu zakonskih določil le v vednost. To pomeni, da zaključnih računov in finančnih načrtov ne potrjujemo, ampak jih le obravnavamo in razpravljamo o njihovem gospodarjenju ter o kulturni politiki, ki jo posamezni skladi vodijo na svojih področjih.

Danes je prvič, da Skupščina razpravlja na javnih sejah o skladih. To je posledica sprememb, ki so bile izvedene v zakonih, s katerimi je bil položaj skladov usklajen z ustavo. Poslej Skupščina tudi imenuje upravne odbore skladov in potrjuje statute skladov ter tako spravlja upravne odbore v neposrednejšo odvisnost od Skupščine. Zato pomeni razprava o skladih v Skupščini navodilo in smernice za politiko skladov, kar pa seveda ni razumeti tako, da se Skupščina vmešava v neposredno delitev sredstev; ta je v pristojnosti upravnih odborov skladov. Vendar menim, da so upravni odbori skladov dolžni, da o ugotovitvah in predlogih današnje seje razpravljajo na svojih sejah, da pretehtajo vse dane pripombe in da zavzamejo svoje stališče do njih.

Hkrati bi opozoril, da so upravni odbori skladov dolžni v zelo kratkem roku predložiti nove statute, ki so podvrženi potrditvi v našem zboru. Glede na zakonske roke bi to moralo biti že v začetku junija, tako da bi jih na prihodnji seji zbora že potrjevali. V teh statutih bi morala biti natančneje opredeljena načela delitve sredstev in druga vprašanja, ki so se danes zastavljala v razpravi.

Večkrat se je že v naših prejšnjih razpravah zastavljalo tudi vprašanje medsebojne povezanosti kulturnih skladov, ker je včasih zelo težko razmejiti njihova področja. Tako se npr. področje sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti povezuje s skladom za pospeševanje založništva, ker določena sredstva za založništvo daje tudi sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Prav zaradi takšnih medsebojnih povezav se je večkrat zastavljalo vprašanje, ali je smotrno združiti vse kulturne sklade v enoten sklad, ali pa je smotrnejše, da imamo več skladov. Po mojem mnenju je prav, da bi upravni odbori skladov in republiški sekretariat predložili svoja mnenja Skupščini o tem, ali smatrajo združitve teh skladov za koristno ali ne. Tako bi do konca leta lažje zavzeli ustrezno stališče.

Hkrati s tem naj skladi predložijo tudi predloge za spremembe v svoji ureditvi, kot je bil npr. že dan predlog za filmski sklad, ki ga ni mogoče spremeniti samo s statutom, ampak je za to potrebna sprememba zakona. Prav bi bilo, da upravni odbor tega sklada prouči predlog poslanca Štiglic in predloži predlog za spremembo zakonitih določil, ki ovirajo sklad, da bi lahko delil sredstva po drugih načelih, primernejših za razvoj in pospešitev naše filmske proizvodnje.

Poslanka Gostenčnikova je ugotovila, da dobivajo skladi ogromno prošenj za podpore. Ta val prošenj je nedvomno posledica tega, da redna dejavnost ni ustrezno financirana, kajti vloga vseh skladov je v bistvu dopolnilna. Ker nismo ustrezno rešili financiranja redne dejavnosti, se nam ves ta primanjkljaj kaže kot močan pritisk za dopolnilna sredstva. Zato bi se bilo treba v okviru repu-

blike dogovoriti, ali bi bilo mogoče financirati redno in izredno dejavnost neposredno iz enotnega sklada. S tem je treba razmisliti, ali je potrebna združitev skladov in vseh sredstev, ki gredo za kulturo, bodisi za redno bodisi za izredno dejavnost. Včasih je zelo težko določiti, kaj je redna in kaj izredna dejavnost. Pri muzejih je na primer zelo težko reči, kdaj je razstava redna in kdaj izredna. Podobno je tudi pri galerijah.

Povsem se tudi strinjam, da se je treba dogovoriti za nekatere dolgoročne akcije, da se ne bomo vsako leto spraševali, ali bomo imeli celjski festival ali ne. Govorim sicer samo o tem primeru, vendar je treba nasploh proučiti, koliko festivalov je koristno, da jih podpiramo in koliko ne; imamo namreč kopico primerov, ki kažejo na neko »festivalomanijo«. Zato je prav, da se dogovorimo o nekaterih prireditvah, ki jih bomo dolgoročno financirali, da bomo vedeli, kakšne dolgoročne obveznosti imamo. S tem v zvezi bi bilo prav, da se ponovno lotimo razprave o 7-letnem razvoju kulture na Slovenskem in da poskušamo za obdobje do leta 1970 zastaviti nekaj pglavitnih nalog v kulturi ter se tudi dogovoriti za take osnovne akcije, ki so dolgoročnejšega značaja in ki jih bomo podpirali in razvijali. Zato predlagam, da morda že na prihodnji seji imenujemo nek začasen odbor, ki bo proučil dolgoročni razvoj kulturnih dejavnosti na Slovenskem in da nato skupaj z Republiškim zborom zavzamemo skupna stališča, ki bodo ne samo priporočilo, ampak tudi obveznost za našo kulturno politiko in tudi politiko delitve sredstev v prihodnjih letih.

S tem končujem današnjo sejo zbora in se vam zahvaljujem za sodelovanje.

(Seja je bila zaključena ob 12.45.)

SOCIALNO - ZDRAVSTVENI ZBOR

17. seja

(29. aprila 1965)

Predsedovala: dr. Ruža Šegedin,
predsednik Socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje od 9.05.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Pričenjam 17. sejo Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije. Vse novo izvoljene poslance, toplo pozdravljam in jim čestitam k izvolitvi z željo, da bi naš zbor tudi v prihodnje s svojim uspešnim delom opravičil zaupanje občanov in članov delovnih organizacij, ki so vas v ta zbor izvolile.

Odsotnost sta opravičila poslanca dr. Ivan Cestnik in Srečko Rot. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Seji prisostvuje tudi predstavnik komisije Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja Lojze Fortuna.

Predlog dnevnega reda ste že prejeli. Predlagam dopolnitev dnevnega reda za 8. točko, to je obravnavanje in sklepanje o programu dela zbora do konca prvega polletja 1965 ter o ustanovitvi začasnih odborov Socialno-zdravstvenega zbora.

Za današnjo sejo zbora predlagam torej naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 16. seje Socialno-zdravstvenega zbora;
2. razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev;
3. slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev;
4. sprememba sestave stalnega odbora in komisije Socialno-zdravstvenega zbora;
5. razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije;
6. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije;
7. sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije;
8. obravnava in sklepanje o programu dela zbora do konca prvega polletja 1965 ter o ustanovitvi začasnih odborov Socialno-zdravstvenega zbora.

Ali se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ima morda kdo kak predlog za dopolnitev ali spremembo dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 16. seje zbora ste prejeli skupaj z vabilom za to sejo. Ima morda kdo kako pripombo k temu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in ga bom podpisala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev.

Mandatno-imunitetna komisija našega zbora se je sestala ter obravnavala poročilo republiške volilne komisije o izidu volitev poslancev v Socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije, pregledala potrdila o izvolitvi ter sklepala o predlogu za verifikacijo mandatov poslancev.

Prosim poročevalca komisije poslanko Lidunko Kranjc, da da poročilo. (Poročevalec verifikacijske komisije poslanka Lidunka Kranjc prebere poročilo komisije. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o poročilu verifikacijske komisije. Želi morda kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Pravico glasovanja imajo tudi na novo izvoljeni poslanci. Kdor je za poročilo in predlog mandatno-imunitetne komisije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel poročilo mandatno-imunitetne komisije in verificiral mandate vseh petintrideset na novo izvoljenih poslancev Socialno-zdravstvenega zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na slovesno izjavo vseh na novo izvoljenih poslancev.

Prosim poslance, da vstanejo in stoje poslušajo besedilo slovesne izjave.

Besedilo slovesne izjave se glasi:

»Izjavljam, da bom dolžnost poslanca Skupščine Socialistične republike Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju družbene in politične ureditve Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Prosim na novo izvoljene poslance, da besedilo slovesne izjave podpišejo in oddajo sekretarju zbora.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o spremembi sestave stalnega odbora in komisije našega zbora.

Na podlagi 173. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 6., 9. in 10. člena začasnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora ima Socialno-zdravstveni zbor odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov in mandatno-imunitetno komisijo. Stalni odbor je imel doslej 7, komisija pa 5 članov.

Preden preidemo na sklepanje o spremembi sestave odbora in komisije, predlagam, da se poveča sestav članov odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov od sedanjih 7 na 9 poslancev, glede na to, da je dosedanje delo odbora pokazalo, da je to za uspešnost dela odbora in za pripravo na seje zbora nujno potrebno. Stalni odbor bi tako sestavljali predsednik, podpredsednik in 7 članov.

Ima morda kdo še kak drug predlog, glede številčnega sestava stalnega odbora? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog o povečanju števila članov stalnega odbora na glasovanje.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor soglasno sklenil, da odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov sestavljajo predsednik, podprednik in 7 članov.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste danes prejeli predlog sklepa o spremembi sestave stalnega odbora in komisije Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Po 91. členu začasnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora se odbor in komisija volita na podlagi predloga komisije za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije, lahko pa tudi na predlog skupine desetih poslancev. Kandidate za odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov in za mandatno-imunitetno komisijo je predlagala komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije.

Prosim predlagatelja komisije za volitve in imenovanja Lojzeta Fortunona, da da celoten predlog.

Lojze Fortuna: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvah odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije Socialno-zdravstvenega zbora.

Komisija je ugotovila, da je v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov potekla mandatna doba poslancem dr. Adolfu Drolcu, dosedanjemu predsedniku odbora, Minki Kovač, dosedanjemu podpredsedniku odbora in dr. Saši Cvahtetu, dr. Poldetu Hladniku, Vinku Kastelicu ter Milici Šali, dosedanjim članom odbora; dalje, da je treba glede na povečanje števila članov odbora od 7 na 9 članov izvoliti v odbor še dva poslanca.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije zato predlaga, da se izvolijo: za predsednika dr. Vinko Mozetič, za podpredsednika Dolfe Vojsk, za člane Lidunka Kranjc, Milan Loštrk, dr. Albin Pečavar, Srečko Rot, dr. Zmago Slokan in Zinka Štraus.

Glede mandatno-imunitetne komisije je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancem dr. Mirku Birsi, dosedanjemu podpredsedniku komisije ter Andreju Strniši, dosedanjemu članu komisije; nadalje, da je treba razrešiti Lidunko Kranjc, dosedanjega predsednika komisije ter Staneta Drobniča, dosedanjega člana komisije, ker sta predlagana za drugo dolžnost v komisiji, oziroma za delo v drugih organih zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije zato predlaga, da se razrešijo Lidunka Kranjc, kot predsednik komisije in Stane Drobnič kot član komisije, da se izvolijo za predsednika dr. Erna Primožič, za podpredsednika Stane Drobnič, za člane Vera Dolenc in Rok Globočnik.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Slišali ste predlog komisije za volitve in imenovanja glede sestave stalnega odbora in mandatno-imunitetne komisije. Ima morda kdo še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem na glas-

sovanje predlog, da se v odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora izvolijo: za predsednika dr. Vinko Mozetič, za podpredsednika Dolfe Vojsk, za člane Lidunka Kranjc, Milan Loštrk, dr. Albin Pečaver, Srečko Rot, dr. Zmago Slokan in Zinka Štraus.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor predlog za dopolnitev stalnega odbora soglasno sprejel. Ugotavljam tudi, da je sestav odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, ki šteje 9 članov naslednji: predsednik dr. Vinko Mozetič, podpredsednik Dolfe Vojsk, člani: Lidunka Kranjc, Milan Loštrk, dr. Albin Pečaver, Srečko Rot, dr. Zmago Slokan, Zinka Štraus in dosedanji član Janez Varl.

Dopolniti moramo še mandatno-imunitetno komisijo. Po predlogu komisije za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije naj se razrešita Lidunka Kranjc kot predsednik komisije in Stane Drobnič, kot član, izvolijo pa naj se za predsednika dr. Erna Primožič, za podpredsednika Stane Drobnič, in za člane Vera Dolenc in Rok Globočnik.

Glasovati moramo posebej o razrešitvah in posebej o izvolitvah. Kdor se strinja s predlogom, da se Lidunka Kranjc razreši dolžnosti predsednika te komisije in Stane Drobnič kot član te komisije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta poslanca Lidunka Kranjc in Stane Drobnič razrešena dolžnosti v mandatno-imunitetni komisiji.

Kdor se strinja s predlogom, da se za predsednika mandatno-imunitetne komisije izvoli dr. Erna Primožič, za podpredsednika Stane Drobnič in za člane Vera Dolenc in Rok Globočnik, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sestav mandatno-imunitetne komisije naslednji: predsednik dr. Erna Primožič, podpredsednik Stane Drobnič, člani: Vera Dolenc, Rok Globočnik in Fani Štraus.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, ki ga je predložilo predsedstvo Skupščine, ter poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Skupščina SR Slovenije je imela doslej en stalni odbor, to je odbor za družbeno nadzorstvo in dve stalni komisiji, to je komisija za volitve in imenovanja in zakonodajno-pravna komisija. S predloženim odlokom se ustanavljata kot skupščinski komisiji še administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe. Obe komisiji sta doslej delovali v okviru Republiškega zbora. Ker je njuno delovno področje preseгло okvir tega zbora, predlaga odlok, da postaneta stalni komisiji Skupščine SR Slovenije, katerih člane volijo vsi zbori Skupščine Socialistične republike Slovenije.

V administrativno komisijo voli vsak zbor po enega člana, v komisijo za prošnje in pritožbe pa Republiški zbor 3 člane, zbori delovnih skupnosti pa po enega. Delovno področje obeh komisij pa ostane neizpremenjeno.

Hkrati vsebuje odlok predlog, da se zaradi obsežnega in odgovornega dela zakonodajno-pravne komisije poveča njeno število na 9 članov, od katerih voli

Republiški zbor 5 članov, vsak zbor delovnih skupnosti pa po enega člana. Ker so drugi stalni organi Skupščine organizirani kot komisije Skupščine, se predlaga, da dosedanji zbor za družbeno nadzorstvo nadaljuje z delom kot komisija za družbeno nadzorstvo.

Pričenjam razpravo o predloženem predlogu. Želi morda kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo ter dajem predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki jo predlaga zakonodajno-pravna komisija, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor soglasno sprejel predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog ustreznega sklepa z imeni kandidatov, ki jih je predlagala komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije.

Prosim poročevalca te komisije, da da predlog komisije.

Lojze Fortuna: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije razpravljala o izvolitvi oziroma o dopolnitvi stalnih komisij Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora.

V novi komisiji Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z odlokom o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, mora Socialno-zdravstveni zbor izvoliti: v administrativno komisijo enega člana in v komisijo za prošnje in pritožbe enega člana.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Socialno-zdravstveni zbor izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije poslanca Socialno-zdravstvenega zbora Alojza Frangeža, v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije pa poslanca Socialno-zdravstvenega zbora Milko Pogačar.

Komisija je dalje ugotovila, da je v komisiji za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslanki Socialno-zdravstvenega zbora Milici Opresnik, da je v komisiji za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Socialno-zdravstvenega zbora Mariji Lukanc in da je v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Socialno-zdravstvenega zbora Marjanu Šenku.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Socialno-zdravstveni zbor izvoli na izpraznjena mesta: v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora Karmen Langus, v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora Matijo Nadižarja in v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora Sašo Plevelj-Tešnji.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Obstaja morda še kak drug predlog za izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine? Kandidaturo namreč lahko predloži tudi skupina 10 poslancev. (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem pred-

log, da se v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora izvoli Alojz Frangež na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor izvolil Alojza Frangeža v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije.

Kdor se strinja s predlogom, da se iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora izvoli v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije Milka Pogačar, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor izvolil Milko Pogačar v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije.

Ker je potekla mandatna doba poslanki Mariji Lukanc, je predlog, da se v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora izvoli Matija Nadižar. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor izvolil v komisijo za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije iz vrst svojih poslancev Matijo Nadižarja.

Ker je potekla mandatna doba poslanki Milici Oprešnik, je predlog, da se v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora izvoli Karmen Langus. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor izvolil v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Karmen Langus.

Ker je potekla mandatna doba poslancu Marjanu Šenku, je predlog, da se v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora izvoli Saša Plevelj-Tešnji. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor izvolil v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst svojih poslancev Sašo Plevelj-Tešnji.

Komisija za volitve in imenovanja, administrativna komisija, komisija za prošnje in pritožbe in komisija za družbeno nadzorstvo se bodo še danes sestale in konstituirale. Člane teh komisij prosim, da se teh sej udeležijo.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora ter za spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste danes prejeli predlog sklepa o spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora ter predlog sklepa o spremembi sestave komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Kandidate za obe komisiji je predlagala komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja Lojzeta Fortuno, da zboru sporoči predlog te komisije.

Lojze Fortuna: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancem: Mariji Lukanc, sedanjemu predsedniku komisije, Marjanu Šenku, sedanjemu podpredsedniku komisije ter dr. Mirku Birsu, dr. Milici Gajšek-Zima in Vinku Kastelicu, dosedanjim članom komisije; dalje, da je treba razrešiti Lidunko Kranjc, dosedanjšega člana komisije, ker je predlagana na drugo dolžnost.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga: da se Lidunka Kranjc, razreši kot član komisije in da se izvolijo: za predsednika Štefan Sreš, za podpredsednika Zdravko Gruđen, za člane pa Stane Mugerli, Polonca Senčur, Marija Vraničar in Justina Zenkovič.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Obstaja morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem na glasovanje najprej predlog, da se razreši poslanka Lidunka Kranjc dolžnosti člana komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Lidunka Kranjc razrešena dolžnosti člana komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora.

Dajem na glasovanje predlog, da se v komisijo za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora izvolijo: za predsednika: Štefan Sreš, za podpredsednika Zdravko Gruđen, za člane Stane Mugerli, Polonca Senčur, Marija Vraničar in Justina Zenkovič. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sestav komisije za pripravó predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora naslednji: predsednik Štefan Sreš, podpredsednik Zdravko Gruđen in člani: Stane Mugerli, Polonca Senčur, Marija Vraničar, Justina Zenkovič in dr. Martin Benedik.

Ker je potekla mandatna doba poslanki Mariji Lukanc, članu komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije, da zboru sporoči predlog komisije za sestav komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Lojze Fortuna: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije, ker je poslancu Socialno-zdravstvenega zbora Mariji Lukanc, dosedanjemu članu te komisije, potekla mandatna doba.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Socialno-zdravstveni zbor izvoli v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga stalnega poslov-

nika Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Socialno-zdravstvenega zbora Stefana Sreša.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Obstaja morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem na glasovanje predlog komisije za volitve in imenovanja. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v komisijo Skupščine SR Slovenije za pripravo stalnega poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije izvoljen iz vrst poslancev našega zbora Stefan Sreš.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o programu dela zbora do konca prvega polletja letošnjega leta ter o ustanovitvi začasnih odborov Socialno-zdravstvenega zbora.

Socialno zdravstveni zbor je že v prejšnjem sestavu sprejel predlog programa za prvo polletje 1965. Glede na to, da je polovica poslancev novih, menim, da je prav, da se poslanci seznanijo s programom dela zbora še za ta dva meseca v prvem polletju, oziroma, da dajo tudi predloge za spremembo programa, ki ga predlagam zboru v razpravo.

Predlagam, da bi Socialno-zdravstveni zbor še do konca prvega polletja 1965 obravnaval naslednje zadeve: samoupravljanje v zdravstvenih zavodih, problematika rejništva, obravnava poročila Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije — ta razprava bo skupno z Republiškim zborom — in obravnava informacije o izvajanju in financiranju zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Ima morda kdo od poslancev kak dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Potem sklepam, da se s predlaganim programom dela zbora do konca prvega polletja strinjate? (Poslanci se strinjajo.)

Problematiko samoupravljanja v zdravstvenih zavodih in poročilo Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev bo najprej obravnaval odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora. Za podrobnejšo proučitev problematike rejništva v Sloveniji pa je potrebno ustanoviti začasni odbor. Ta odbor bo proučil gradivo »Analiza o rejništvu v SR Sloveniji«, ki ga je Skupščini že predložil Republiški sekretariat za socialno varstvo, predvsem pa bo potrebno, da se bodo ne samo člani tega začasnega odbora, ampak tudi vsi poslanci seznanili s konkretno problematiko na svojih terenih.

Predlagam, da se v začasni odbor za proučitev problematike rejništva izvolijo naslednji poslanci: za predsednika Polonca Senčur, za podpredsednika Anton Zakrajšek, za člane pa: Ludvik Bratkovič, dr. Janez Jerman, Vera Manfreda, Fani Štravs in Marija Vraničar.

Želi morda še kdo predlagati kako spremembo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog o ustanovitvi in sestavi začasnega odbora za proučitev problematike rejništva na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor ustanovil začasni odbor za proučitev problematike rejništva in da so bili v ta odbor izvoljeni predlagani poslanci.

Prav tako je potrebno ustanoviti začasni odbor za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Tudi ta odbor bo imel na razpolago ustrezno gradivo. Potrebno pa je, da se tako člani odbora, kot ostali poslanci seznanijo s konkretno problematiko na svojem območju. Predvidoma bo ta problematika na dnevnem redu seje zбора v mesecu juniju.

V začasni odbor za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev predlagam naslednje poslance: za predsednika dr. Stjepana Bunto, za podpredsednika Matijo Nadižarja, za člane: Martino Čop, Staneta Drobniča, dr. Mitjo Mrgoleta, Tihomila Javorška, dr. Bogomilo Kranjc, Jožeta Nereda in Adolfa Šarmana.

Ima morda kdo še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor ustanovil začasni odbor za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev in da so v začasni odbor izvoljeni predlagani poslanci.

S tem je dnevni red seje izčrpan in zaključujem 17. sejo Socialno-zdravstvenega zбора.

Hkrati z vabilom za sejo zбора ste prejeli tudi vabilo za skupno sejo vseh zborov Skupščine SR Slovenije in vas obveščam, da bo ta seja danes od 12. uri v veliki dvorani Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila zaključena ob 9.45.)

SOCIALNO-ZDRAVSTVENI ZBOR

18. seja

(27. maja 1965)

Predsedovala: dr. Ruža Šegedin,
predsednik Socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 18. sejo Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci dr. Martin Benedik, dr. Stjepan Bunta, Zdravko Gruden, Tihomir Javoršek, Stane Ocvirk in dr. Anica Gregorc-Kastelic.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Seji zbora prisostvujeta kot predstavnika Izvršnega sveta tovarišica Majda Gaspari, član Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije in Stane Selih, republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo. Kot gostje so bili vabljeni dr. Jože Benigar, predsednik odbora Republiškega zbora za zdravstvo in socialno-politiko, predstavnik Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, predstavnik zavoda za zdravstveno varstvo, predstavniki republiškega odbora družbenih dejavnosti pri Zvezi sindikatov Slovenije, predstavniki Slovenskega zdravniškega društva ter Glavnega odbora SZDL Slovenije. Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 17. seje Socialno-zdravstvenega zbora;
2. razprava o samoupravljanju v zdravstvu;
3. razprava o problematiki rejništva.

Se s predlaganim dnevnim redom strinjate? (Poslanci se strinjajo.) Je morda kak dopolnilni ali spreminjevalni predlog? (Ne.) Ker ni, menim, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 17. seje zbora ste prejeli skupaj z vabilom za to sejo. Ima morda kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker pripomb ni, ugotavljam, da je zapisnik odobren in ga bom podpisala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda in sicer na razpravo o samoupravljanju v zdravstvu.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli elaborat »Nekateri problemi samoupravljanja v zdravstvenih zavodih«, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo ter poročilo od-

bora SZZ za proučevanje zakonskih in drugih predlogov o obravnavi problematike samoupravljanja v zdravstvu. Zato predlagam, da to poročilo ne čitamo in začnjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Tovariš Dolfe Vojsk.

Dolfe Vojsk: Tovarišice in tovariši! Želel bi spregovoriti o nekaterih problemih, ki se pojavljajo v zvezi z gospodarjenjem v zdravstvenih zavodih in o nalogah samoupravnih organov na tem področju, ki bodo toliko bolj pomembne predvsem v drugem polletju zaradi določenih sklepov Republiške skupnosti socialnega zavarovanja.

V poročilu odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je izraženo v zvezi z gospodarsko problematiko mnenje, da naj prenesejo samoupravni organi pri obravnavi te tematike težišče proučevanja in razprav o čimvečjih sredstvih in o višini delitve osebnih dohodkov na razpravo o racionalnem gospodarjenju z vsemi sredstvi. To pomeni, da naj bi se samoupravni organi orientirali na proučevanje problematike stroškov in na formiranje dohodka, skratka, kako torej doseči z boljšim gospodarjenjem in racionalnejšo organizacijo dela večje učinke pri zdravljenju občanov in hkrati tudi pri oblikovanju dohodka.

V letošnjem letu uresničujemo v skladu z že znanimi stališči Republiške skupnosti socialnega zavarovanja o stopnjah — maksimalna osnovna stopnja, naj bi bila 9,3 % od osebnih dohodkov — načelo vključevanja socialnega zavarovanja v komunalni sistem.

S tako povečanimi stopnjami naj bi dobile skupnosti socialnega zavarovanja možnost samostojnega odločanja o vsej problematiki v okviru splošnih predpisov. V tej zvezi je seveda iluzorna realizacija takšnih pričakovanj znotraj komunalnega sistema brez sodelovanja zdravstvene službe, saj je zdravstvo in vsak posamezen zavod bistven činitelj pri izvajanju občinske politike. Kolikor smo lahko relativno zadovoljni s hitrim vživljanjem v to situacijo s strani zdravstva v nekaterih delih republike, smo na drugi strani zaskrbljeni zaradi prvih podatkov letošnjega leta z območja Ljubljane. Ugotavljamo namreč, da so se premalo poglobili v vsebinska vprašanja prav samoupravni organi in strokovne službe v zdravstvu na tem teritoriju. Grobi in globalni pokazatelji namreč kažejo, da se osnovna dinamika procesa razvija v nezadovoljujočo smer, ki ogroža uresničenje pričakovanj za letošnje obdobje. Čeprav je bilo danih na teritoriju teh občin maksimalno število sredstev, je večina komunalnih skupnosti zaključila poslovno leto z deficitom. Gospodarsko stanje zdravstvenih zavodov se kljub temu ni izboljšalo in so se ob delnem zvišanju osebnih dohodkov relativno zmanjšala sredstva, namenjena za sklade.

Predvsem zaskrbljujoče je pri tem dejstvo, da se je povečala zastarelost osnovnih sredstev, zlasti opreme. Pri vsem tem, ko ti rezultati niso ugodni niti za družbo, niti za zdravstvene zavode, niso samoupravni organi urejali notranje zakonodaje. Bilo je tudi premalo prizadevanja za izboljšanje notranjih pogojev racionalnega funkcioniranja in za odpravo raznih nepravilnosti s tega področja.

Zanimivo je, da izvirajo pravilniki o delitvi dohodka in osebnih dohodkov iz leta 1961 in 1962 in da niso doživeli poprav, razen glede vrednosti točk za osebne dohodke. Njihov vsebinski del je ostal isti. Enako usodo doživljajo tudi pravilnik o delitvi dohodka, saj še vedno veljajo v letu 1961 in 1962 postavljena razmerja o delitvi čistega dohodka na osebne dohodke in na sklade in sicer od 90 nasproti 10 do 98 nasproti 2. Ta razmerja veljajo kljub temu, da so imeli

zdravstveni zavodi absolutno in relativno boljše pogoje za gospodarjenje tudi v skupnem iznosu sredstev.

Čutiti je tudi premajhno zanimanje zdravstvene službe za stalen porast dela nezmožnih zavarovancev. Pogost pojav staleža v Ljubljani je v delovnih organizacijah nad 7 odstotkov in so tudi primeri, kjer je 15-odstotni stalež. Tako kot občinska skupščina, se mora ukvarjati s tem problemom tudi zdravstvo kot specializirana strokovna služba. To še toliko bolj, ker se je v zadnjih letih močno povečalo število za delo nesposobnih. V občini Bežigrad za 45 % itd. Zdravstvena služba je materialno soodgovorna za stalež kot pojav in kot strošek. Ob takšni dinamiki staleža se pojavljajo v letošnjem letu tudi v Ljubljani nemogoča predvidevanja zvišanja stroškov za funkcioniranje zdravstvene službe. Reden pojav je, da predvidevajo samoupravni organi na predlog finančnih služb v zdravstvu zvišanje stroškov v finančnih načrtih v letošnjem letu za 40 do 50 odstotkov več kot v minulem letu. Prav tako predvideva zdravstvena služba povečanje sredstev za osebne dohodke za 50 do 81 odstotkov kot osnovo za kalkulacijo, poleg tega pa presega zdravstvena služba finančne načrte za 10 do 30 odstotkov.

Takšne prognoze so zelo zaskrbljujoče še toliko bolj, če upoštevamo, da v Ljubljani še niso bile na teh osnovah sklenjene vse največje pogodbe in da so porasli izdatki v prvem letošnjem četrtletju v primerjavi z istim obdobjem lani za ambulantno-poliklinično zdravljenje za 41 odstotkov, za bolnišnično zdravljenje za 46 odstotkov itd. V tej zvezi želim poudariti tole:

Zdravstvo lahko razvijamo — ob upoštevanju napredka medicinske doktrine edinole v skladu s splošno gospodarsko dinamiko družbe. Po veljavnih zakonitih predpisih pomenijo pogodbe za delo zdravstvene službe dogovor med družbo in koristniki ter izvajalci te službe za ceno storitev na osnovi potreb določenega območja in ne želja izvajalcev. Ker je po predpisih osnovno zdravstveno varstvo brezplačno, razširjeno varstvo pa uvajajo le tiste skupnosti, ki se za to odločijo na osnovi ekonomske moči, bo treba čimprej izdelati temeljito študijo o morebitni participaciji koristnikov zdravstvene službe. Podatki na območju Ljubljane namreč kažejo, da so stroški na zavarovanca mnogo večji kot v drugih krajih republike. To je lahko posledica abnormalne obolevnosti prebivalstva, predrage zdravstvene službe ali pa bolj intenzivnega koriščenja zdravstvene službe.

V gospodarski situaciji, v kateri smo, je treba še posebej poudariti, da tako visoke zahteve kot sem jih navedel, ne vzdržijo resne kritike in da morajo biti v skladu z dinamiko v gospodarstvu. Takšne zahteve ogrožajo razširjeno reprodukcijo v zdravstvu, kot na primer v Ljubljani izgradnjo nove bolnišnice.

Menim, da bi mogli pri kalkulaciji cen predvideti zdravstveni zavodi v cenah sredstva za razširjeno reprodukcijo povsod tam, kjer se za to ni odločila družbeno-politična skupnost in kjer to ni v skladu s predvidenim programom razvoja zdravstvenih zavodov.

Upravičeno lahko zahtevamo, da se samoupravni organi v zdravstvu skupaj s komunalnimi skupnostmi za socialno zavarovanje in z občinskimi skupščinami v razpravah o delu in problematiki zdravstvene službe v drugem polletju letošnjega leta na območju Ljubljana izrečejo proti nemogočemu zviševanju stroškov, predvsem za zdravstveno operativo in za stalež. Finančni načrti komunalnih skupnosti, sestavljeni na osnovi želja in predvidevanj zdravstvene službe namreč kažejo, da bi bil skokovit porast sredstev za osnovni prispevek od 8 % od osebnega dohodka v minulem letu na 9,3 % v drugem letošnjem

polletju v celoti porabljen za tekoče izdatke. Edina malenkostna izjema bi bila v komunalni skupnosti Ljubljana-Bežigrad.

V letošnjem letu se z zvišanjem stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev uresničuje načelo o skrbi zdravstvenih zavodov in komun za razširjeno reprodukcijo. Ob takšnih predvidevanjih je razumljivo, da bi ostali v Ljubljani, brez temeljite revizije želja, tudi pri stopnji 9,3% zgolj pri deklaraciji. Samoupravni organi in strokovne službe morajo spoznati, da s takšnimi ali z drugačnimi predvidevanji potreb več ali manj pomagajo pri uresničevanju načela o razširjeni reprodukciji. Pri tem je treba ugotoviti, da je odvisno funkcioniranje zdravstvene službe od razširjene reprodukcije oziroma od vlaganj, prav tako pa tudi obratno, kar prihaja do izraza prav v tej fazi.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima dr. Bojan Pirc.

Dr. Bojan Pirc: Ko govorimo o samoupravljanju v zdravstvu, govorimo o procesu, s katerim zdravstveni delavci neposredno vplivajo na svoje delo pri zdravstvenem varstvu občanov. To pomeni, da odločajo o načinu strokovnega dela, o notranji organizaciji tega dela, o investicijah na tem področju, o notranji delitvi dohodka po delu, o kadrovanju ter o perspektivnem razvoju svojega zavoda. Če izločimo mnoge činitelje, ki so potrebni, da bi bilo samoupravljanje uspešno ter če analiziramo pogoje za takšno uspešnost, naletimo na en osnoven pogoj, in sicer na informiranje o delu organov samoupravljanja. Pod tem pojmom ne smemo razumeti samo informiranost o notranji ali kakšni drugi problematiki, ki je običajno le trenutna kot npr. realizacija plana in dohodkov, sprejem na delovno mesto, nabava raznega materiala in podobno. V večji meri bi bilo treba seznanjati kolektive o tem, kako funkcionira in kako naj bi funkcioniral zavod, o organizaciji, kadrovanju, o perspektivi strokovnega izpopolnjevanja, o koordinaciji dela z drugimi zavodi in podobno. Prav razprave o teh vprašanjih so se — po našem mnenju — večkrat pokazale kot šibka stran organov samoupravljanja v zdravstvu. Zakaj, bomo videli pozneje.

Vemo, kako so v minulih letih orali samoupravni organi ledino brez vsega več ali manj centralističnega in administrativnega poslovanja. Bilo se je treba prebiti skozi čudovite številke, odstotke, pozicije in podpozicije, v ustroje skladov, v predpise, priporočila in v zakone. Vse to je predstavljalo nekakšno umetnost poslovanja in kar se je večkrat tudi čuvalo kot poslovna in strokovna tajnost. Treba je bilo čestokrat določiti vrednost nesigurnih površin in preveč globalnih podatkov, ki so jih dobili člani samoupravnih organov od uprave zavodov.

Vprašanje skladov si tolmačimo preveč načelno in se ni v zadostni meri razpravljalo o rezervah in zalogah v zavodih, zaradi deloma upravičene bojazni uprave, da ne bi v takratnih pogojih privedlo preširoko samoupravljanje zavod v težko situacijo. Gre v glavnem za tiste strokovne in organizacijske probleme, o katerih razpravljajo največ le strokovni organi in uprave zavodov. Jasno je, da ne morejo samoupravni organi koristno odločiti, če jim ta tematika in stališča ter koncepti strokovnega kolegija niso v določeni meri znani. Samoupravni organi bi lahko v teh primerih sprejemali ne ujemajoče se sklepe, če ne bi bili na njihovih sejah prisotni člani uprave, kot člani teh organov. V tej situaciji so sestanki vsebovali take strokovne, pravne, finančne ali druge obrazložitve, da so ne redko sloneli končni sklepi na večjem ali manjšem zaupanju. Da bi bili sklepi čim koristnejši, so se člani samoupravnih organov poprej sami med seboj

obveščali o gradivu za seje. Če tega ni bilo, so bile seje neživljenjske in nekoristne, kar je nedvomno škodilo tudi rednemu izvajanju sprejetih sklepov.

Naj navedem nekaj primerov. Vsi vemo, kako težko odločajo samoupravni organi, kadar se obravnava tematika zdravstvenih storitev, preventivna dejavnost in podobno, v zvezi s plačevanjem teh storitev. Razprave o tem se vrtijo okoli števil in raznih obrazložitvev toliko časa, dokler skupno ne ugotovijo, da »v tem grmu ni zajca« in sprejmejo sklep. Še vedno jim je jezik za sporazumevanje na tem področju nekoliko tuj.

Vzemimo primer, ko se v zdravstvenem svetu pojavi mnenje, da je ta nek kontrolni organ, ki naj bi kolektivu zdravstvenega zavoda zmanjšal samoupravne pravice. Nadalje vzemimo postopek, ki se je prav v dobi uvajanja samoupravljanja večkrat pojavil, in sicer, da so lastno problematiko primerjali s podobnimi zavodi, ki so že uspešno rešili določene probleme. Pri nezadostni informiranosti se je torej rešitev drugega zavoda preveč avtomatično in nekonkretno določila tudi za lastni zavod.

Ne bi bilo prav, če bi dejali, da so to bili splošni pojavi. Informiranost je bila v osrednjih organih upravljanja nedvomno boljša, kot v ekonomskih enotah in v manjših kolektivih, kjer vsi člani sestavljajo samoupravni organ. Vendar prav v teh manjših delovnih enotah so tudi možnosti za raznovrstne izboljšave največje in vpliv zdravstvenih delavcev na proces samoupravljanja najneposrednejši.

Gre torej za zelo pomembna in za samoupravljanje bistvene naloge, ki naj omogočijo čim večjo informiranost samoupravnih organov, da bo zdravstveno varstvo občanov čim boljše. To so npr. perspektivna kadrovska politika, izboljšanje strokovnosti kadrov in strokovnosti dela, razširjena reprodukcija, perspektivna organizacija dela in z njo v zvezi gibanje sistematizacije delovnih mest itd. V glavnem torej naloge in problemi dolgoročnega planiranja dela zdravstvenega zavoda.

Naj na kratko povzamem svojo razpravo. Informiranost samoupravnih organov se vse bolj razvija in prinaša vedno več koristi v njihovo delo. Stremeti moramo za tem, da bo informiranost vedno boljša, posebno v ekonomskih enotah in da bo omogočila še bolj kritične ocene tekoče in perspektivne tematike ter lažje reševanje vseh predlogov. Obstaja največja povezanost dela strokovnega kolegijsa z delom samoupravnih organov, posebno kar zadeva strokovni razvoj, razširjeno reprodukcijo in perspektivno kadrovanje. Informiranost o tem, kako izboljšati zdravstveno varstvo občanov, naj bi bila še bolj vsebinska. Način informiranja o finančno-ekonomskem stanju, o realizaciji, storilnosti, o formiranju in delitvi dohodka, o problematiki komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, naj bi bil čim bolj dostopen najširšemu krogu samoupravljalcev. Informiranost bo seveda še nadalje v veliki meri odvisna od samoiniciativ članov samoupravnih organov. Stremeti moramo za tem, da ustvarimo obliko rednega informiranja, ki naj bo specifična za vsak zavod posebej. Vemo, da so se glasila in okrožnice pokazale kot nezadostne. Naposled moramo skrbeti tudi za to, da bo kolektiv vedno bolj informiran še s strani članov organov samoupravljanja, predvsem v osebnih stikih in več ali manj individualno. To naj bo ena osnovnih nalog organov samoupravljanja, ki hkrati služi tudi njihovem boljšemu delu.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima tovariš Milan Loštrk.

Milan Lóštrk: Tovarišice in tovariši poslanci! V razpravi bi se spričo zelo obsežne problematike samoupravljanja v zdravstvenih zavodih omejil samo na nekatera vprašanja in probleme in to zlasti na tiste, ki jih verjetno ni mogoče rešiti v krajšem času, oziroma ki zahtevajo določeno daljše družbeno spremljanje.

Gradivo, ki ga je za današnjo zasedanje pripravil Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno politiko Socialistične republike Slovenije, opozarja na nekatere probleme, ki zahtevajo vso družbeno pozornost in čimprejšnjo rešitev.

Ugotovitev, da je bilo anketiranih od 276 zdravstvenih zavodov v Socialistični republiki Sloveniji 104 in da je od teh odgovorilo le 49, ter da je bilo anketiranih od 62 občinskih skupščin 25 in da so od teh odgovorile na anketo le 3 občine, kaže, da tudi Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno politiko ni mogel v tem poročilu obdelati celotno problematiko. Niti ni mogel dovolj kvalitetno izdelati širše analize stanja in problemov samoupravljanja v tej družbeni dejavnosti. Ta ugotovitev tudi potrjuje dejstvo, da se je samoupravljanje v zdravstvenih zavodih razvijalo mogoče spočetka bolj stihijsko, bolj na osnovi zakonskih in drugih predpisov in prakse drugih upravljavcev kot pa s pomočjo družbeno-političnih činiteljev v komuni.

Občinske skupščine kot ustanovitelji teh zavodov bi morale biti bolj aktivne v tem procesu. Vendar je anketa pokazala na dokaj pasivno spremljanje oblikovanja in nadaljnjega razvoja samoupravljanja v teh zavodih glede na njihov dokaj kompliciran mehanizem. Ta ugotovitev se mi zdi še toliko pomembnejša, ker ne gre za nek družbeno-politični »patronat« občin nad zdravstvenimi zavodi, marveč za spoznanje, da je dobro organizirana in učinkovita zdravstvena služba v komuni zelo pomemben činitelj za boljše življenjske pogoje delovnega človeka.

Obdobje od leta 1961. je res prekratko, da bi lahko v celoti ocenili pozitivne in negativne strani procesa samoupravljanja v zdravstvenih zavodih. Vendar je v tem času dobilo družbeno pritrditev in mesto v komunalnem mehanizmu, čeprav še ne takšno kot bi ga morale imeti po svoji družbeni funkciji.

Če izhajamo iz osnovnega načela samoupravljanja, da je treba jemati zdravstveni zavod kot samostojnega činitelja v družbenem in gospodarskem sistemu in ne samo v oblikovanju cen njegovih storitev oziroma oblikovanju in delitvi dohodka, mu moramo omogočiti, da lahko nastopa kot samostojen in enakopraven gospodarski činitelj tudi pri izvajanju razširjene reprodukcije. To pa le ob pogojih, ki veljajo v glavnem za gospodarske organizacije, ali še celo ob ugodnejših pogojih kot negospodarska stroka. Ni dvoma, da je v vseh negospodarskih strokah prav v zdravstvu najtežje reševati oblikovanje dohodka na osnovah, ki naj bi vsebovale realna družbena, strokovna in ekonomska merila. Ta merila naj bi vzpostavljala tudi drugačne notranje odnose v zdravstvenih zavodih in naj ne bi več veljal samo opravljen obseg dela, marveč se naj bi v večji meri upoštevala kvaliteta in humanizem, kot najbolj bistvena elementa samoupravljanja v teh zavodih.

Pravilna je ocena, da se je samoupravljanje v zdravstvenih zavodih v zadnjih dveh letih močno usmerjalo predvsem na reševanje ekonomskih problemov, pri čemer se je vse preveč pozabljalo na probleme in vprašanja boljše organizacije zdravstvenega varstva, na strokovno raven zdravstvenih delavcev, na kulturnejše obravnavanje bolnikov in podobno. Tudi težnje po čim hitrejši ekonomski osamosvojitvi posameznih organizacijskih enot npr. v stacionarnih zavodih in poliklinikah, so nedvomno pozitivne in v skladu z načeli samoupravljanja. Seveda to le v primeru, če pri tem zasledujemo in upoštevamo

tudi skupne interese in cilje takšnega zdravstvenega zavoda in če se z realnim programom vključujemo v skupna prizadevanja za ustvaritev takšne materialne osnove, ki naj ustreza potrebam in možnostim določenega območja.

V sedanjí situaciji ni moč reševati osnovnih materialnih pogojev zdravstvene službe — mislim na pomembnejše investicije — samo iz skladov zdravstvenih zavodov, niti ne iz sredstev negospodarskih investicij občinskih skupščin, dokler se ne uredi vprašanje dolgoročnega kreditiranja iz splošnih investicijskih skladov. To je zelo pomembno za hitrejši in kvalitetnejši razvoj samoupravljanja v teh zavodih. V tej zvezi bi še omenil vprašanje razširjene reprodukcije v zdravstvenih zavodih, ki postaja že »moto dneva« in osrednja točka razprav o sistemu financiranja zdravstvenih zavodov. Menim, da je iz ekonomskih in družbenih pojmov gospodarjenja in poslovanja sicer razčiščeno, kaj je pravzaprav »razširjena reprodukcija« v zdravstvenih zavodih, so pa precej nerazčiščeni pojmi glede praktičnega izvajanja financiranja razširjene reprodukcije, tako s strani upravljalcev teh zavodov kot tudi upravljalcev skladov, ki naj bi zagotovili sredstva za izvajanje razširjene reprodukcije kot enega osnovnih družbenoekonomskih elementov v sistemu oblikovanja in delitve dohodka in samoupravljanja nasploh.

Če izhajamo s stališča, da bi morala biti sredstva za razširjeno reprodukcijo zajeta v ceni zdravstvenih storitev, potem prihajamo v praksi do določenih nasprotij glede izvajanja tega osnovnega načela. Nedvomno je tako stališče edino pravilno, verjetno pa v sedanji gospodarski situaciji še bolj deklarativno, saj ga namreč ni mogoče izvajati v celoti. Vse to krepi notranja protislovja samoupravljanja, na drugi strani pa se s tem ustvarjajo včasih zelo napeti odnosi med zdravstvenimi zavodi in komunalnimi zavodi za socialno zavarovanje, predvsem ob sklepanju pogodb.

Rešitev vprašanja razširjene reprodukcije je dana že s tem, da novi zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja prepušča določitev stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje komunalnim skupnostim in soglasju občinske skupščine. To je v sedanji situaciji samo družbeno teoretično pravilno, ker ne gre za izvajanje programa zdravstvenega varstva le za območje neke občine, ki ima na primer samo en zdravstveni dom, marveč za financiranje zdravstvenih zavodov, ki so medobčinskega in celo medrepubliškega pomena. Gre končno tudi še za plafonirano stopnjo za socialno zavarovanje in s tem seveda tudi za zdravstveno zavarovanje ter v končni fazi za omejene možnosti oblikovanja skladov zdravstvenih zavodov.

Vprašanje notranjih rezerv in izdatkov za zdravstveno varstvo je osnovno vprašanje. Samo problem zelo visokega bolniškega staleža stihijsko posega v preveliko trošenje sredstev, ki bi jih v nasprotnem primeru bolj učinkovito usmerjali npr. v investicije in opremo, s čimer bi ustvarili še boljše kvaliteto zdravstvenega varstva občanov. Zato menim, da so nerazčiščeni pojmi o tem, kje se konča enostavna in kje začinja razširjena reprodukcija. Tudi tu kot v mnogih drugih primerih se je znašlo samoupravljanje pred polovičnimi rešitvami tudi s strani zakonskih predpisov. Le-ti bi morali konkretnje reševati celotno financiranje zdravstvene službe.

Če razpravljamo o uspehih in slabostih samoupravljanja v zdravstvenih zavodih, potem moramo vedeti, da niso samo subjektivne slabosti v organizaciji v strokovnem delu, v pomanjkanju kadra itd., marveč, da je še vrsta objektivnih razlogov za te pomanjkljivosti v neizdelanem sistemu, ki se je šele pravzaprav rešil začetnih težav in se že preusmerja k objektivnejšemu

iskanju kvalitetnejših oblik dela. Trditev, da je neurejen sistem financiranja zdravstvenih zavodov vplival tudi na hitrejši in na kvalitetnejši razvoj samoupravljanja v zdravstvenih zavodih, ne upravičuje ugotovljenih slabosti, marveč samo potrjuje, da bo moralo iti samoupravljanje odločneje po poti dolgoročnega programiranja razvoja zdravstvenega varstva in na tej osnovi graditi materialno bazo kot osnovo samoupravljanja.

Strinjam se z ugotovitvami poročila, da omejene možnosti glede samostojnega odločanja lastne materialne osnove hromijo razvoj samoupravljanja in da se je zato pač iskalo takšne oblike in vire financiranja, ki so dajali največ jamstva, da bodo programske naloge opravljene.

V gradivih zdravstvenih zavodov, ki obravnavajo materialna vprašanja, je zaslediti precej kritike na račun pavšalnega obračunavanja storitev. Tak sistem uteshuje možnosti za oblikovanje sredstev za razširjeno reprodukcijo in možnosti za boljši sistem nagrajevanja zdravstvenih delavcev.

Strinjam se, da pavšal ni vedno enak količini opravljenega dela, lahko pa bi pomenil več, če bi lahko ocenjevali tudi kvaliteto opravljenega dela. Ali je res pavšal edina ovira za stimulativnejši in pravičnejši sistem nagrajevanja zdravstvenih delavcev za opravljeno delo in za kvaliteto tega dela? Ali tudi sedanji sistem delitve osebnega dohodka ne prispeva k subjektivnim slabostim samoupravljanja, predvsem glede kvalitete dela in humanejših odnosov?

Smatram, da bodo morali samoupravni organi v bodoče posvetiti prav tem problemom največ pozornosti. Kvaliteta in humani ter kulturni odnosi do bolnika lahko v marsičem prispevajo k hitrejšemu in kvalitetnejšemu razvoju samoupravljanja. Za nadaljnji in hitrejši razvoj samoupravljanja v zdravstvenih zavodih je pomembno tudi poznavanje potreb zdravstvenega varstva prebivalstva. Ob vedno večjih in širših pravicah, ki jih imajo do zdravstvenega varstva kmetje in obrtniki, je poznavanje teh potreb bolj nujno, ker lahko sicer postane zdravstveno varstvo občana omejeno v asortimaju in kvaliteti.

Zato predlagam, da na osnovi današnje razprave sprejmemo take smernice in priporočila, ki naj omogočijo samoupravljanju v zdravstvenih zavodih takšne družbene in ekonomske pogoje, ki bodo v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima tovariš Ignac Nagode, predstavnik Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev.

Ignac Nagode: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši poslanci! Ko razpravlja Socialno-zdravstveni zbor o problemih samoupravljanja v zdravstvenih zavodih, mi dovolite, da razložim nekatera stališča Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja glede financiranja zdravstvenega varstva za drugo polletje letošnjega leta. To je prav gotovo pomembno, predvsem za samoupravne organe zdravstvenih zavodov, kot tudi za vse politično-teritorialne enote in nedvomno tudi za skupščine komunalnih skupnosti, ki konkretno odločajo o višini prispevne stopnje za sklad zdravstvenega zavarovanja. Čeprav bo razprava o celotni politiki financiranja socialnega zavarovanja in o novi prispevni stopnji za dolgoročno zavarovanje, to je za invalidsko, pokojninsko zavarovanje in za otroški dodatek, že v juniju, je prav, da že danes vemo, pod kakšnimi pogoji se bo vršilo financiranje socialnega zavarovanja v drugi polovici letošnjega leta in kakšne so materialne možnosti sklada zdravstvenega zavarovanja.

Letos novelirani zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki zagotavlja v duhu osnovnih načel ustave pomembno pravico kot tudi dolžnost samouprave zavarovancev, je dal izjemno možnost, da Zvezna skupščina omeji skupno prispevno stopnjo za sklade socialnega zavarovanja, če je to nujno potrebno. Med splošnimi ukrepi za stabilizacijo gospodarstva je aprila letos sprejela Zvezna skupščina tudi zakon o najvišji dopustni prispevni stopnji za drugo polletje. Verjetno veste, da je s tem zakonom omejena skupna prispevna stopnja, da se prepoveduje uporaba rezerv dolgoročnih skladov za investicije in da se zahteva takojšnje vračilo kredita za pokritje primanjkljaja iz preteklih let, seveda kolikor so razpoložljiva sredstva.

Naj obrazložim navedena zakonska določila za naše razmere:

— znižanje skupne prispevne stopnje od sedanjih 23,5 % na skupno najvišjo možno stopnjo 22,5 % pomeni občutno zmanjšanje sredstev v skladih socialnega zavarovanja Slovenije in hkrati občutno zmanjšanje obremenitev delovnih organizacij. Drugače povedano: zmanjša se udeležba za sredstva zavarovanja v delitvi narodnega dohodka Slovenije; vsa razpoložljiva sredstva iz sklada dolgoročnih zavarovanj, ki niso oročena, se morajo uporabiti za odplačilo kredita, ki smo ga prejeli za kritje primanjkljaja pred letom 1962. Neodplačanega kredita je še 9 milijard 80 milijonov dinarjev, in

— obvezna je določitev nove stopnje v takem časovnem roku, da se lahko uporablja od 1. junija letos dalje.

Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja je na osnovi materialnega položaja skladov in rezerv, upoštevajoč že v začetku leta dane pripombe odborov Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta, sprejela aprila naslednja osnovna stališča za financiranje v drugem polletju:

— stopnja dolgoročnih zavarovanj za sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja in otroški dodatek se izračuna v višini, ki zagotavlja samo kritje izdatkov teh vej zavarovanja brez odvodov za rezerve teh skladov v tem obdobju;

— povečana prispevna stopnja zdravstvenega zavarovanja naj v skladu z resolucijo Zvezne skupščine in stališč Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije zagotovi tudi del sredstev za financiranje zdravstvene mreže;

— za določitev funkcionalnih potreb zdravstvenega varstva v tekočem letu in za zagotovitev možnosti financiranja izgradnje zdravstvene mreže naj se izdelajo dokumentirane analize in proučijo skupaj z vsemi družbenimi činitelji, ki delujejo v komunalni skupnosti.

Konkretna uresničitev teh stališč je v teku. Skupščina republiške skupnosti je minuli teden sprejela kalkulacijo izdatkov sklada dolgoročnega zavarovanja in določila prispevno stopnjo za drugo polletje. Ta sklep je dan v soglasje ustreznim zborom te Skupščine. Skupna stopnja dolgoročnih zavarovanj se zniža od sedanjih 15,5 % na 13,2 % za drugo polletje. To je bilo mogoče, če upoštevamo pri kalkulaciji:

— da je bruto osnova osebnih dohodkov v drugem polletju višja od dosedanje, kar poveča absolutno vrednost prispevne stopnje;

— izdatki so kalkulirani na ravni prevedbe pokojnin in invalidnin ter sedanje višine otroških dodatkov;

— v tem obdobju se ne predvideva odvod v rezerve. Presežek prvega polletja se uporabi za kritje izdatkov v drugem polletju.

Tako občutno zmanjšana prispevna stopnja dolgoročnih zavarovanj daje na drugi strani možnost, kljub temu, da je skupna stopnja teh prispevkov obvezno nižja od sedanje, višje prispevne stopnje v sklad zdravstvenega zavarovanja, in

sicer od sedanjih 8 %, oziroma v nekaterih komunalnih skupnostih od 8,5 % na največ 9,3 % prispevno stopnjo.

Smatramo, da je s takšno razporeditvijo znotraj sredstev socialnega zavarovanja, konkretno v korist zdravstvenega zavarovanja, dana materialna osnova vsaki komunalni skupnosti za uresničitev ali vsaj za delno uresničitev stališč resolucije o financiranju zdravstvenih zavodov. Hkrati je dana tudi bolj konkretna oblika financiranja izgradnje zdravstvene mreže, o čemer je razpravljal zbor na zadnji seji. Seveda bi bilo napačno trditi, da je dana možnost intenzivne gradnje vseh zdravstvenih objektov, ki so v načrtovanju, samo s sredstvi socialnega zavarovanja. Materialni pogoji namreč ne dovoljujejo takih iluzij, vendar bo mogoče s skrbnim gospodarjenjem in ekonomičnim trošenjem uresničiti na tem področju več kot doslej. Povečanje stopnje od 8 % na 9,3 % da v drugem polletju npr. nad 2 milijardi dinarjev dodatnih sredstev za sklad zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji.

O tem vprašanju je bilo aprila in maja več posvetovanj, predvsem v občinah in komunalnih skupnostih socialnega zavarovanja. Prvotno je bila močna orientacija, delno pod vplivom navad v preteklosti in tudi pritiska zdravstvenih zavodov, da se povečajo cene zdravstvenih storitev in predvsem funkcionalni izdatki sklada zdravstvenega zavarovanja in da se le delno krijejo anuitete zdravstvenih zavodov. Da se zagotovi usmeritev komunalnih skupnosti v racionalno gospodarjenje in podpre uresničitev sklepov tega zbora, je poslala Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja priporočilo vsem komunalnim skupnostim in v vednost tudi občinam in občinskim sindikalnim svetom. Priporočilo je imelo namen, da vsi družbeni organi analizirajo obstoječe stanje v komunalnih skupnostih, predvsem z gledišča, kako pospešiti proces vključevanja zdravstvenega zavarovanja v komunalni sistem. Dalje, aktivirati samoupravne organe komunalnih skupnosti v odgovornosti do zavarovanca in družbenih sredstev, s katerimi gospodarijo, hkrati pa zagotovijo večjo koordinacijo med vsemi delovnimi organizacijami z zdravstvom in strokovnimi službami ter tako z družbeno podporo uresničiti načela resolucije in priporočil Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Bilo je že in bo še več posvetovanj v okviru občin skupaj s komunalno skupnostjo, kjer se analizirajo stališča in sprejemajo predlogi za sklepanje o novi prispevni stopnji za zdravstveno zavarovanje v drugem polletju. V Mariboru na primer, kjer obsega komunalna skupnost 5 občin, je skupščina komunalne skupnosti sklenila, da bo prispevna stopnja 9 %; ta vsebuje sredstva za funkcionalne izdatke zdravstvenega varstva za kritje anuitet bolnišnice in približno 300 milijonov dinarjev za gradnjo najvažnejših zdravstvenih objektov v drugem polletju.

V Kranju, kjer obsega komunalna skupnost 3 občine, je predlog, da bo prispevna stopnja 8,7 %; ta vsebuje del sredstev tudi za razširjeno reprodukcijo. Komunalna skupnost Novo mesto, ki obsega vse dolenske občine, predvideva stopnjo 9,3 brez kakršnihkoli sredstev za zdravstvene investicije. Le v ceni storitev bolnišnice so zajete tudi anuitete.

Tudi komunalni skupnosti Nova Gorica in Jesenice predvidevata prispevno stopnjo 9,3 upoštevajoč tudi sredstva za razširjeno reprodukcijo. Ne bi našteval predvidevanja vseh 23 komunalnih skupnosti Slovenije, delno je o teh govoril že poslanec Dolfe Vojsk, vendar je treba priznati, da večina zelo realno ocenjuje materialno osnovo območja, potrebe in možnosti zdravstva in da se že čuti vpliv drugih družbenih činiteljev, ki delujejo v komunalni skupnosti. Zato

prosim, da zbor oceni ta prizadevanja Skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja in komunalnih skupnosti, ker navedena stališča nedvomno vplivajo na materialno osnovo skladov zdravstvenega zavarovanja in s tem v zvezi tudi na dohodek zdravstvenih zavodov ter na razvoj samoupravnih načel v zdravstvenih zavodih.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima dr. Ivan Amon.

Dr. Ivan Amon: Tovarišice in tovariši poslanci! Dejstvo je, da se je samoupravljanje v zdravstvenih zavodih v zadnjih letih povsem uveljavilo.

O vsebini samoupravljanja je bilo že dovolj napisano. Prejeli smo tudi dober elaborat Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo. Prav tako so že tudi drugi poslanci prikazali precej problemov. Iz poslanega gradiva, iz tiska, predvsem pa iz vsakdanje prakse pade v oči naslednje dejstvo: samoupravni organi so se doslej ukvarjali predvsem s finančno problematiko in so zelo zapostavljali obravnavanje raznih organizacijskih in drugih problemov. Manj so se ukvarjali s problemi integracije zdravstvenih zavodov in služb. Mnogo premalo pozornosti so posvečali humanizaciji odnosov do bolnika, medsebojnim odnosom zdravstvenih delavcev in podobno. Zlasti bi morali posvetiti več časa strokovnosti posameznih služb, strokovni rasti in izpopolnjevanju zdravstvenih delavcev, strokovnemu napredku in delu raznih služb in zavodov.

Čestokrat ugotavljamo, da je v strokovnem delu stagnacija, da kažejo zdravstveni delavci premalo volje in zanimanja ne samo za svoj razvoj, temveč tudi za razvoj lastnih zavodov. Res je, da so samoupravni organi, če ne direktno, pa vsaj indirektno le skrbeli za strokovni razvoj zavoda in raznih služb, vendar moramo priznati, da so bili v dosedanjem obdobju strokovni razvoj, organizacija, integracija služb in posameznih zavodov bolj področje, kjer so često morali orati ledino le posamezniki. Od njihovega truda in več ali manj srečne roke je bil odvisen tudi večji ali manjši uspeh. Kje so vzroki, da nismo dosegli vsega zaželenega v tem relativno kratkem času? Da niso mogli posamezni samoupravni organi posvetiti več pozornosti tudi drugim problemom in ne samo finančnim, je za to marsikje poskrbela dinamika rotacije samoupravnih organov. Npr.: junija konstituiranje samoupravnih organov, do septembra so dopusti, do konca leta se člani šele spoznajo s problematiko zavoda in ko začnejo intenzivneje delati, jim že preneha mandat.

Problem je tudi najti takšne ljudi, ki že do neke mere poznajo problematiko zavoda in njegovih enot. To je namreč zelo pomembno v večjih zavodih. Predvsem je treba najti takšne delavce, ki poleg poznavanja problematike še vestno spremljajo tudi delo samoupravnih organov. Iz tega torej sledi, da je za nadaljnji razvoj samoupravljanja pomembno predvsem tole: vzgoja novih kadrov za samoupravne organe in tudi vzgoja zdravstvenih delavcev, da bodo imeli pravilen odnos do zavoda ter da bodo z zanimanjem spremljali njegov razvoj in delo samoupravnih organov; osnovni pogoj za takšno zahtevo je seveda dobra informiranost zdravstvenih delavcev o delu zavoda in o delu samoupravnih organov.

V manjših zavodih ni informiranje kolektiva nek poseben problem, pač pa je to lahko v večjih zdravstvenih zavodih. Na primer v mariborski bolnišnici ali v zavodih, ki imajo mnogo dislociranih enot kot mariborski zdravstveni dom, ki ima razsejane svoje enote vse od Šentilja do Rač, od Fale in skoraj do Ptujja. Razumljivo je, da lahko nastane v takšnih zavodih neupravi-

čena kritika dela organov samoupravljanja zaradi dostikrat prepočasne ali morda celo preslabe informiranosti. V takšnih zavodih bi se morda uveljavilo posebno glasilo, ki bi obveščalo kolektive posameznih enot o delu organov samoupravljanja in o razvoju zavoda. Seveda je takšen način obveščanja v zvezi z najrazličnejšimi težavami in stroški. Dosedanja praksa obveščanja kolektiva z gradivom v enem ali dveh izvodih je pokazala, da sta čestokrat ostala ta dva izvoda v rokah tistih, ki so jih prvi dobili v roke. V tempu vsakdanjega dela ljudje pozabljajo na dostavljeno gradivo, ko se pa nanj spomnijo, je že na programu druga seja samoupravnega organa s povsem drugo problematiko. V takšnih zavodih je morda še najbolje informirati kolektiv na delovnih sestankih. Kolikor takšno informiranje ni načrtno in organizirano, nastane seveda nevarnost pasivizacije kolektiva, nezainteresiranost za delo zavoda in posameznih služb, kar se negativno odraža v vsakdanjem delu. Nujno je, da začne v takšnem kolektivu padati slej kot prej tudi raven strokovnega dela. Kopičijo se razni problemi in nezainteresirani kolektiv jih ne posreduje tistim organom, ki bi jih morali reševati. Razumljivo je tudi, da bo v takšnih kolektivih težko najti ljudi, ki bi bili voljni postati člani samoupravnih organov.

Še nekaj pripomb k tehniki samoupravljanja. V statutih zdravstvenih zavodov je še precej nejasnosti glede pristojnosti samoupravnih organov. Posledica tega je večkratno obravnavanje zadev, predloge seje in končno nezanimanje posameznih članov, saj morajo dvakrat poslušati, oziroma obravnavati isto zadevo v upravnih odborih in delavskih svetih, oziroma še v svetu zavoda.

Nekateri predpisi zahtevajo za posamezne zadeve sklepe samoupravnih organov, in sicer kar z določenim rokom. Čestokrat je treba sklicevati seje kar nenadoma zaradi včasih skoraj nepomembne zadeve. Marsikdaj bi lahko sama uprava urejevala takšne zadeve in bi jih pozneje predložila samoupravnim organom v potrditev.

Vzgoja članov samoupravnih organov je prav tako pomembna kot vzgoja ostalega kolektiva. Člani samoupravnih organov se morajo zavedati, da delujejo ti organi kolektivno in da izven sej ne morejo delovati oziroma fungirati. Izven sej člani nimajo pravice odločanja. Če bi to bilo, bi lahko ustvarilo neljube posledice v medsebojnih odnosih.

Na osnovi zakonskih predpisov traja mandatna doba članov upravnega odbora eno leto, kar je zelo kratka doba kot sem že omenil. Res je, da se zato lahko zvrsti v samoupravnih organih več delavcev, vendar prekratka mandatna doba čestokrat ovira intenzivno delo. Delo bi se nemoteno odvijalo le, če bi vsi delavci zavoda sledili delu samoupravnih organov. Prav tako je problem nagrajevanja članov samoupravnih organov za delo v teh organih, kar sicer ne bi smel biti problem. Praviloma je članstvo v samoupravnih organih častno, vendar je vprašanje, kdaj naj bodo seje. Če so seje v rednem delovnem času, so prizadeti predvsem bolniki, zlasti, če so na sejah zdravstveni delavci iz okoliških enot, oziroma če v enoti primanjkuje strokovnih zdravstvenih delavcev. Če so seje dolge in izven rednega delovnega časa, se marsikateri branijo sodelovati zaradi izgube časa, kar je zlasti razumljivo za tiste članice kolektiva, ki imajo družino in majhne otroke.

Dalje je pomembna še priprava sejnega gradiva. Često se sprašujemo, kdo naj pripravi gradivo v večjih zavodih. Na osnovi zakona je to sicer naloga predsednika upravnega odbora in direktorja. To pa je v večjem zavodu zelo zamudno delo. Morda bi organizacija referata, ki naj bi sistematično zbiral gradivo in ga

zbranega predložil predsedniku in direktorju v dokončno pripravo ter ga nato pravočasno dostavil članom samoupravnih organov, le prispevala k zboljšanju tehnike samoupravljanja. Seveda bi moral biti takšen referat tudi finančno priznan.

Marsikdaj bi bilo delo samoupravnih organov mnogo lažje in bilo bi manj problemov, če bi upoštevali pravilno integracijo zavodov in posameznih služb. V vseh primerih res ni nujna finančna integracija, včasih lahko funkcionalna integracija pripomore rešiti marsikateri problem. Na primer: funkcionalna integracija mariborskih ftizioloških zavodov kot so: mariborski dispanzer za pljučne bolezni, sanatorij za tuberkulozo »Pohorski dvor« in oddelek »Slivniško Pohorje«.

Verjetno bi bilo še precej predlogov za boljše delo samoupravnih organov, vendar je njihovo dosedanje delo močno vplivalo na hiter razvoj zdravstvenih zavodov. Vsekakor bo treba v prihodnjem obdobju še zboljšati dosedanje delo, da bo uspeh popoln, kar bo vsekakor le v korist našim varovancem — bolnikom.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Lista prijavljenih govornikov je izčrpana. Kdo še želi sodelovati v razpravi? Besedo ima tovariš Mitja Mrgole.

Mitja Mrgole: Tovarišica predsednik, tovariši poslanci! Ko razpravljamo o doseženi stopnji razvoja samoupravljanja v zdravstvu ter ugotavljamo, da zdaj prehajamo v obdobje njegovih širokih pristožnosti, bi rad poudaril dokajšnje razlike v doseženih stopnjah razvoja samoupravljanja med posameznimi zdravstvenimi zavodi. Te neenakomerno dosežene stopnje v samoupravljanju bodo sedaj in tudi v prihodnje močno vplivale na nadaljnji razvoj samoupravljanja in seveda tudi na razvoj zdravstvene službe.

Ugotovitve gradiva Republiškega sekretariata za zdravstvo dajejo splošno sliko o stanju samoupravljanja v zdravstvu v Socialistični republiki Sloveniji. V gradivu so navedeni problemi, s katerimi so se in se bodo še verjetno srečavali zdravstveni zavodi in njihovi kolektivi. Vendar iz gradiva ni razvidno in tudi ne more biti razvidno, do kakšne stopnje razvoja se je razvilo samoupravljanje na posameznih območjih republike. V prvi stopnji razvoja in oblikovanja samoupravljanja v zdravstvenih zavodih, to je nekako do leta 1963, se je le-to razvijalo dokaj enakomerno. V obdobju 1963-1964 do danes in predvsem v zadnjem letu je opaziti, da se je začelo samoupravljanje v zdravstvenih zavodih mnogo hitreje razvijati in izpopolnjevati v gospodarsko močnejših komunah kot v gospodarsko šibkejših. Danes že najdemo precejšnje razlike v stopnjah razvoja na posameznih območjih. Na počasnejši razvoj v glavnem niso toliko vplivali subjektivni kot objektivni činitelji. Menim, da je na hitrost razvoja samoupravljanja vplivala predvsem razlika v materialni osnovi posameznih zdravstvenih zavodov v zadnjih dveh letih. Zaradi takrat veljavnih predpisov so bila utesnjena odmerjena sredstva za dejavnost zdravstvenih zavodov za vse zavode, vendar se je začela že tedaj ustvarjati med njimi razlika. Komunalni zavodi so pri podpisovanju pogodb pristajali na ceno oskrbnih dni in zdravstvenih storitev v višjem ali nižjem odstotku realizacije, ki so jo dosegli zavodi v prejšnjih poslovnih letih glede na to, s kolikšnimi sredstvi so razpolagali. Zato najdemo še danes v pravnih o delitvi dohodka v zdravstvenih zavodih različna razmerja od 90 : 10, do 98,2 proti 1,8 v korist osebnih dohodkov.

Taka neugodna delitev dohodka v zdravstvenih zavodih je odraz slabe gospodarske moči komune, nizkega sklada za zdravstveno zavarovanje in tudi

odraz slabših socialnih razmer, kar ima za posledico tudi slabše zdravstveno stanje prebivalstva. Pasiva ali aktiva tega sklada je bila in je še odvisna od sredstev iz pozavarovanja. Jasno je, da so pod takšnimi pogoji ureditve in razčiščevanja ekonomsko-finančnih vprašanj razpravljali samoupravni organi v osnovnih enotah največkrat o tej problematiki.

Uskladitev predpisov z ustavo in mnenja Skupščine SRS glede vprašanja materialne osnove in razširjene reprodukcije so zelo pozitivno vplivala na nadaljnji razvoj samoupravljanja tudi že v tem letu. Tak pozitiven razvoj se bo močno in hitro odrazil v vseh zdravstvenih zavodih, posebno še na območjih močnejših komun, medtem ko bo to, iz znanih vzrokov, težje doseči v gospodarsko šibkejših komunah. Prehod na obračunavanje po storitvah v zdravstvenih zavodih je vsekakor zelo pomemben za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Vendar je bilo težko preiti na tak sistem obračunavanja kljub pogojem v zdravstvenih zavodih zaradi pomanjkanja sredstev in zaradi bojzani visokega porasta stroškov.

Analiza tega vprašanja bi v mnogočem osvetlila pogoje za nadaljnji razvoj samoupravljanja v zdravstvenih zavodih na posameznih območjih republike. Stremeti moramo za tem, da se bo samoupravljanje razvijalo v vseh zdravstvenih zavodih enakomerneje, skladneje in da se ne bi večale sedanje razlike med posameznimi zavodi. Tako se bo samoupravljanje tudi v šibkejših zavodih vsebinsko obogatilo in v danih možnostih iskalo in našlo bolj ustrezne rešitve za izboljšanje zdravstvenega varstva občanov.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Kdo se še javlja k besedi? (Nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo. Menim, da je razprava v odboru pa tudi danes na zboru pokazala, da nam letno obdobje samoupravljanja v zdravstvenih zavodih daje možnost, da objektivno ocenimo, kako se je uveljavilo samoupravljanje na področju zdravstva predvsem glede izboljšanja organizacije zdravstvene službe, glede kvalitete in učinkovitosti zdravstvenega varstva, glede uvajanja sistema dohodka in delitve po delu, kot tudi glede tega, kako so se zdravstveni zavodi vključili v celotna družbena prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva pri nas.

Menim, da ne bi bilo prav, če ne bi pozitivno ocenili vseh prizadevanj in zavzetosti velike večine vseh profilov zdravstvenih delavcev pri uveljavljanju samoupravnega sistema v zdravstvenih zavodih. Znano je, da so zdravstveni delavci opravili ogromno delo pri izdelavi statutov in drugih splošnih aktov, pa čeprav so pri tem zadevali na objektivne težave zaradi neusklajenosti zakonskih predpisov z ustavo, kar jim je v veliki meri otežkočalo konkretizirati ustavna načela v svojih statutih.

Prav tako je tudi uvajanje sistema dohodka v zdravstvu zahtevalo od zdravstvenih delavcev precej dela. Brez izkušenj in brez potrebnih strokovnjakov so iskali in oblikovali družbenoekonomsko in strokovno utemeljene osnove za formiranje dohodkov, kar naj bi omogočilo tudi ustrezno notranjo delitev dohodka in delitev po delu.

Menim, da je ocena v razpravi, ki sloni deloma tudi na ugotovitvah same informacije, ki jo je posredoval Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, pravilna. To je, da je bilo delo samoupravnih organov zdravstvenih zavodov v preteklem obdobju usmerjeno pretežno na obravnavanje in odločanje o vprašanih materialne narave, kar je seveda, povezano tudi s pomanjkljivostmi v metodah dela samoupravnih organov v usposobljenosti samoupravljalcev,

povzročilo, da se samoupravni organi niso lotevali reševanja drugih problemov, kjer bi dostikrat brez ali pa vsaj brez večjih materialnih sredstev omogočali boljše in učinkovitejše zdravstveno varstvo. Naj navedem samo nekatere, o katerih je bilo govora tudi v sami razpravi, kot na primer organizacija dela v zdravstvenih zavodih, predvsem pa menim — kar je bilo poudarjeno tudi v razpravi — da so se premalo usmerjali na strokovno, organizacijsko in kadrovsko sodelovanje med zdravstvenimi zavodi določenega gravitacijskega območja, kar bi gotovo prispevalo k hitrejši kvalitetni rasti zdravstvenega varstva in zagotavljalo občanom večjo varnost pri uveljavljanju njihovih pravic do zdravstvenega varstva. Prav tako so samoupravni organi v preteklem obdobju posvečali premajhno pozornost naslednjim nič manj pomembnim vprašanjem: medsebojnim odnosom zdravstvenih delavcev, odnosom zdravstvenih delavcev do pacientov, ustvarjanju pogojev za samostojnost in osebno odgovornost zdravstvenih delavcev pri opravljanju njihovega dela itd. Vse preveč prevladuje med zdravstvenimi delavci miselnost, da je le od izboljšanja materialne baze odvisen napredek in kvaliteta zdravstvenega varstva in da je samo na tej osnovi mogoče reševati vse odprte probleme. Pri tem pa so rešitve za izboljšanje materialnega položaja iskali zdravstveni zavodi predvsem v zviševanju cen zdravstvenih storitev. Kljub večjim dohodkom pa je pri notranji delitvi stagnirala oziroma relativno upadala udeležba skladov na račun povečanja osebnih dohodkov. Delitvena razmerja, ki so bila sprejeta v prvih pravilnikih o delitvi dohodka, niso z ustreznimi spremembami doživljala skladnih premikov, ki bi ustrezali povečani realizaciji dohodka zdravstvenih zavodov. Sistem delitve osebnih dohodkov je zadržal še mnogo elementov bivšega službenskega sistema; upošteva se predvsem obseg opravljenega dela, premalo pa kvaliteta oziroma končni učinek opravljenega zdravstvenega dela.

Razprava je praviloma opozorila tudi na pojave izoliranosti samoupravnih organov in na pomanjkanje javnosti dela samoupravnih organov, kar lahko povzroči velike škode nadaljnjemu razvoju samoupravljanja v zdravstvenih zavodih. To je prav gotovo še bolj pereče v tistih zdravstvenih zavodih, kjer deluje več organizacijskih enot, o čemer je govoril tudi poslanec dr. Amon iz Maribora.

Samoupravni organi morajo v bodoče posvetiti večjo pozornost uveljavitvi sistema dohodka v zdravstvu. Pri tem je posebnega pomena opredelitev posameznih zdravstvenih storitev. Danes ocenjujejo namreč zdravstveni zavodi posamezna opravila kot samostojne zdravstvene storitve, v težnji za pridobitvijo čimvečjih sredstev. Ta pojav je v praksi zelo pogost, izkrivlja sistem dohodka v zdravstvu, povzroča neracionalno trošenje sredstev skladov zdravstvenega zavarovanja in tudi negativno vpliva na uveljavitev pravic občanov do zdravstvenega varstva.

Samoupravni organi se bodo morali v bodoče usmeriti v obravnavanje vseh navedenih vprašanj in tudi tistih, ki so bila v razpravi še posebej poudarjena, ter z družbeno in strokovno utemeljenimi in najprimernejšimi rešitvami zagotoviti izboljšanje zdravstvenega varstva in racionalnejše trošenje sredstev. Pri tem je zdravstvenim zavodom nujno potrebna strokovna pomoč skupnosti zdravstvenih zavodov Slovenije, glede katere je naš Socialno-zdravstveni zbor že večkrat ugotovil, da njenega dela v zdravstvu še ni čutili in da se še vedno bori z začetnimi težavami. Prav tako jim je potrebna pomoč republiškega zdravstvenega centra, predvsem pri določitvi, kaj je to zdravstvena storitev, ki naj postane osnova za formiranje dohodka v zdravstvu.

Ker bodo morali zdravstveni zavodi svoje statute in druge splošne akte uskladiti z zveznimi in republiški predpisi s področja zdravstva, delovnih razmerij in samoupravljanja, menim, da je prav, da tudi vprašanjem, o katerih je bilo govora, posvetijo vso pozornost in najdejo konkretne rešitve v svojih statutih in v ostalih aktih. Pri tem naj upoštevajo lastne izkušnje, izkušnje drugih zdravstvenih zavodov, pa tudi stališča in priporočila naše Skupščine oziroma Socialno-zdravstvenega zbora.

Nekateri poslanci so govorili o nujnosti, da se tudi samoupravni organi zdravstvenih zavodov vključijo v splošne napore za stabilizacijo gospodarstva, da uskladijo svoje potrebe z materialnimi zmogljivostmi družbe in da z razpoložljivimi sredstvi skrbneje gospodarijo. V sedanjem obdobju je zlasti pomembno, da zdravstveni zavodi oziroma zdravstveni centri s svojimi analizami in dokumentiranimi programi dela in razvoja zdravstva pripomorejo, da bodo komunalne skupnosti socialnega zavarovanja in občinske skupščine mogle oceniti realne potrebe zdravstvene službe po finančnih sredstvih tako za funkcionalno dejavnost kot tudi za razširjeno reprodukcijo in da bodo stopnje prispevkov za zdravstveno zavarovanje resnično lahko odraz pravilne politične ocene v posameznih občinah tako s strani komunalnih skupnosti kot tudi občinskih skupščin. Te stopnje naj omogočajo zdravstvenim zavodom pokrivanje ne samo funkcionalnih izdatkov za zdravstveno varstvo, ampak tudi izvajanje razširjene reprodukcije v zdravstvu in sicer v večji meri kot jim je bilo to omogočeno doslej.

V splošne napore za stabilizacijo našega gospodarstva naj se vključijo tudi poslanci našega zbora in v ta namen tesno sodelujejo z občinskimi skupščinami komunalnih skupnosti in s samoupravnimi organi zdravstvenih zavodov.

Ali se zbor strinja s takim povzetkom najbolj bistvenih ugotovitev v naši razpravi? (Poslanci se strinjajo.) Potem zaključujem 2. točko dnevnega reda in odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 10.25 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o problematiki rejništva.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli informacijo o rejništvu v SR Sloveniji, ki jo je Skupščini predložil bivši Republiški sekretariat za socialno varstvo ter poročilo začasno odbora za proučitev problematike rejništva v Sloveniji. Ker ste poročilo pravočasno prejeli, predlagam, da ga ne čitamo in da takoj preidemo na razpravo.

K razpravi se je prijavila poslanka Fani Štravs.

Fani Štravs: Želim govoriti o kadrih v rejništvu. Med predlogi, ki jih vsebuje informacija o rejništvu v SR Sloveniji je kot prvi predlog koordinacija nalog v sistemu družbene skrbi za otroke. Konkretizacija te naloge pa zahteva najprej urejeno strokovno službo, to je realno sistemizacijo delovnih mest, ki naj bi bila zasedena s strokovnimi in sposobnimi kadri. O kadrovski problematiki v socialnem varstvu je zbor že razpravljajal, sprejeti so bili tudi sklepi, potrebno pa bi bilo pregledati, kako se ti sklepi izvajajo. Naj na kratko ponovim nekaj ugotovitev iz takratne seje:

Na 60 občinskih skupščinah je sistemiziranih 254 delovnih mest, od teh je zasedenih 46 % z uslužbenci, ki se ukvarjajo z reševanjem problemov borcev NOB in invalidov. Za vse ostale socialne dejavnosti odpadejo na enega uslužbenca, in to v več primerih, kar po 4 referati. V občinskih upravnih organih socialnega varstva je 252 zaposlenih, od teh je 24 % diplomiranih socialnih delavcev ali pa absolventov višje šole za socialne delavce. V centrih za socialno delo, ki jih je 14 — v Kopru je bil pred kratkim ustanovljen — je sistemizacija in zasedba delovnih mest s strokovnimi kadri veliko boljša. Sistemiziranih je namreč 109, zasedenih pa 92 mest, od teh 30 % z diplomiranimi socialnimi delavci oziroma absolventi višje šole za socialne delavce. Na drugih področjih: v gospodarskih organizacijah, na zavodih za socialno zavarovanje, na šolah itd. je zaposlenih še 142 socialnih delavcev. Tu je strokovna zasedba boljša, saj je med zaposlenimi 57 % šolanih socialnih delavcev, ker so pogoji dela boljši in to ne samo osebni prejemki, temveč tudi področje dela ni tako obširno, kar omogoča, da uslužbenec opravlja delo uspešneje.

V informaciji in poročilu odbora je poudarjeno, da je tudi pri rejništvu pomanjkanje strokovnega kadra glavni vzrok, da ni povsod urejeno tako, kot to določa zakon o rejništvu in razna strokovna navodila. Znana mi je zasedba delovnih mest na področju mladinskega varstva v upravnih organih socialnega varstva v obalnih občinah in na Krasu. Problemi mladinskega varstva so posebno pereči v vseh obalnih mestih in to zaradi tega, ker so to mesta z mladim prebivalstvom, so ob meji in zato torišče mednarodnega turizma. Pred tednom je bil v Piranu posvet o mladinskem prestopništvu. Ugotovljeno je bilo, da je največ prestopnikov med osnovnošolsko mladino. Od 1200 učencev iz Pirana je bilo lani obravnavanih kar 100 primerov. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so prestopniki v veliki večini otroci iz neurejenih družin, bili pa so tudi primeri otrok iz socialno urejenih družin, ki so materialno dobro preskrbljeni, nimajo pa varstva. Eden izmed sklepov posveta je bil, da se ustanovi posebna komisija, ki se bo ukvarjala s problemi in vzgojo mladine in pri tem sodelovala z zainteresiranimi organi. Sodelovanje je možno, če imamo strokovni kader, ki dela na določenem področju. V Piranu je na primer uslužbenec absolvent višje šole za socialne delavce zadolžen kar za 4 referate: varstvo odraslih, varstvo otrok in družine, domska zaščita otrok in rejništvo ter skrbništvo. Po njegovi izjavi ne uspe opravljati niti najnujnejših administrativnih poslov. Tako nima časa za individualno delo s strankami, za preventivno delo, za pripravo poročil in raznih analiz. Tedensko dobiva 6 do 8 dopisov s sodišča, v katerih naprošajo za informacije o določenih ljudeh, ki so vložili predlog oziroma tožbo za razvezo zakona, zaradi prestopkov mladoletnikov in podobno. Devet mladoletnikov je pod posebnim nadzorstvom, vendar nima dovolj časa, da bi to nadzorstvo spremljal. Več kakor v drugih občinah ima dela z ostarelimi, katerih svojci so pred leti odšli v Italijo. Teh ima na spisku preko 100.

Za domsko zaščito mladine bo predvidoma v tem letu porabljenih v občini Piran približno 15 milijonov dinarjev.

Dom, ki naj bi osnovnošolskim otrokom služil za dnevno oskrbo in varstvo, se gradi že celih 6 let in še ni dokončan. V reji je le 6 otrok, kar seveda ni dokaz, da drugih otrok za oddajo v rejo ne bi bilo.

V drugi obalni občini, v Izoli, kjer je število prebivalcev pa tudi število primerov, ki so potrebni posebnega varstva, veliko manjše kakor v Piranu, imajo na občinski skupščini posebnega referenta za varstvo otrok in družine. Tu je sistemizacija in zasedba delovnih mest na socialnem področju realnejša

in so tudi uspehi vidni. V reji imajo 29 otrok, 24 od teh izven občine, na Krasu. To so predvsem otroci posebno zanemarjenih družin, za katere je po mnenju socialnih delavcev primerno, da za nekaj časa spremenijo okolje. 5 otrok imajo v reji v samem mestu. To so predšolski otroci, ki so zaradi bolezni staršev bili oddani v rejo za krajši čas. Po izjavi socialnih delavcev nimajo težav z iskanjem rejnikov. Ker imajo zadosti rejnikov in lahko za vsakega otroka zberejo primerne. Kadar oddajo otroka v drugo občino, o tem pismeno obvestijo merodajne občinske činitelje, kjer rejnik živi: občinsko skupščino, zdravstveni dom, patronažno službo in šolo. Vse rejence obiščejo štirikrat letno, obenem navežejo stike z njihovimi učitelji, z zdravnikom in referentom tiste občine. Višino rejnine določajo za vsak primer posebej. Za šolskega otroka 10 000, za dojenčka in predšolske otroke do 18 000 oziroma 25 000 dinarjev mesečno. Referent ima dovolj časa za preventivno delo, pa tudi za izdelavo poročil, analiz za obveščanje pristojnih forumov o nastalih problemih ter za spremljanje ali se sprejeti zaključki izvajajo.

V Koprju je bil ustanovljen center za socialno delo v mesecu aprilu. Sistemizacija delovnih mest je zadovoljiva. Že dalj časa je zasedeno delovno mesto referenta za domsko zaščito mladine in rejništva. Trenutno je v reji 24 otrok, od tega 10 na območju občine Koper, 14 pa na območju drugih občin. Med vzroki za oddajo v rejo prevladuje a-socialnost staršev v 18 primerih. Rejnine so različne, od 10 000 do 18 000 dinarjev mesečno, enkrat letno pa dobe rejniki še od 6000 do 10 000 dinarjev za obleko rejencev.

Skrbstveni organi imajo redne stike z rejenci, z rejniki in s starši. V vseh treh obalnih občinah socialni delavci izjavljajo, da bi bilo navedenih problemov in vzrokov za oddajo v rejništvo oziroma domsko zaščito precej manj, če bi bilo urejeno dnevno varstvo predšolskih in šolskih otrok.

Glede na navedene ugotovitve bi ponovno rada opozorila, da je v socialnih službah, ki se ukvarjajo z varstvom mladine, neobhodno potrebna realnejša sistemizacija in zasedba delovnih mest s strokovnimi kadri. Menim, da bi proces ustanavljanja centrov za socialno delo potekal hitreje, če bi bila v občinskih upravnih organih socialnega varstva sistemizacija in zasedba delovnih mest realnejša. Tako bi namreč socialna služba postala enakopravna ostalim strokovnim službam v občini. Ugovor, da ni sposobnih kadrov za delo na socialnem področju, ne drži v celoti. Izven občinskih upravnih organov socialnega varstva in centrov za socialno delo je zaposlenih še 142 socialnih delavcev. Prav je, da se socialna služba razvija tudi na drugih področjih, saj je to neobhodno potrebno. Vendar menim, da bi z enotno kadrovsko politiko morali usmeriti ta kader predvsem na tista področja, kjer je socialnih problemov največ, ki pa zaradi šibke kadrovske zasedbe ne morejo biti uspešno reševani.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima poslanka Polonca Senčur.

Polonca Senčur: Začasni odbor Socialno-zdravstvenega zbora za proučitev problematike rejništva je na seji dne 11. tega meseca obravnaval informacijo o rejništvu v SR Sloveniji, ki jo je pripravil Republiški sekretariat za socialno varstvo. Po izidu zakona o rejništvu oktobra 1960 je to prva tovrstna informacija, sestavljena v merilu republike in se v tem mesecu problematika rejništva tudi prvič obravnava v republiških skupščinskih organih.

Iz informacije in poročila začasnega odbora za proučitev problematike rejništva je razvidno, da ima rejništvo pomembno družbeno vlogo, saj je v rej-

ništvu nad 1700 socialno oziroma vzgojno ogroženih otrok, in sicer od dojenčkov do mladoletnikov, ki se že pripravljajo na samostojno življenje. To obliko družbenega varstva otrok omogočajo številne družine, ki so pripravljene, v veliki meri tudi iz humanosti, sprejeti tujega otroka v svojo družino, mu nuditi prav tako varstvo, oskrbo in vzgojo kot svojim otrokom, poleg tega pa tudi prevzeti pred družbo odgovornost zanj.

Rejništvo je torej pomembna oblika družbenega varstva otrok, predvsem zaradi tega, ker rešuje problematiko otrok vseh starostnih stopenj ter zato, ker se otrok v družinskem okolju najlažje vživi. Tu otrok raste v normalnem in zdravem okolju, kjer ima možnosti razviti svoje sposobnosti in kjer ima občutek varnosti, se počuti enakopravnega drugim družinskim članom, predvsem pa svojim vrstnikom v normalni šoli. V zadnjem času oddajajo skrbstveni organi v rejo tudi otroke, motene v telesnem in duševnem razvoju oziroma osebno motene otroke. Nekaj otrok, motenih v duševnem in telesnem razvoju oziroma predvsem v duševnem razvoju, ki so v reviji, obiskuje tudi posebno šolo.

Menim, da vseh možnosti, ki jih imamo v rejništvu, še nismo izkoristili, ker smo posvečali tej obliki družbenega varstva otrok premalo pozornosti. Nismo proučevali in analizirali uspehov, ki so bili doseženi ravno v rejništvu. Veliko več smo razpravljali o dražjih oblikah varstva otrok, ker so to zahtevale velike vsote denarja, ki smo jih potrošili npr. za zavodske in druge oblike.

Rejništvo je vzgojno primernejša oblika varstva otrok kot domsko varstvo in tudi znatno cenejša, seveda za otroke, ki spadajo v rejniške družine. Prepričana sem, da bo današnja razprava pripomogla k pravilnemu vrednotenju rejništva in k oblikovanju politike nadaljnjega razvoja ob upoštevanju potreb te oblike družbene zaščite otrok.

Začasni odbor je v svojem poročilu zajel nekaj pomembnih vprašanj, katerim je treba posvetiti vso pozornost in težiti za odpravo nekaterih slabosti pri reševanju življenjskih problemov otrok, ki morajo iz različnih vzrokov v tujo družino. Odbor je mnenja, da je rejništvo kot oblika družbene zaščite otrok sprejemljiva, zato je treba odpraviti nekatere slabosti v rejništvu kot so: pomanjkljivo medobčinsko sodelovanje, premajhna povezava s šolami, s krajevnimi skupnostmi, z zdravstveno službo in drugimi organi in organizacijami. Posebnega pomena je pravilni izbor rejniške družine, izbiranje ustrezne lokacije kraja, kamor naj otrok gre, starost otroka, njegovo duševno in fizično zdravje in ne nazadnje koliko časa bo otrok v reji. Nadalje je treba skrbno določiti višino rejnin in pri tem upoštevati najrazličnejše faktorje, o katerih ne bom govorila, ker so zajeti v poročilu.

Kot je že predgovornica povedala, je glavni pogoj za napredek rejništva izboljšanje kadrovskega vprašanja. Dosedanje izkušnje kažejo, da je rejništvo doseglo največji napredek v tistih občinah, kjer so ustanovljeni centri za socialno delo, ki zaposlujejo strokovne kadre, ki po metodah socialnega dela obravnavajo in rešujejo problematiko rejništva. Da je ugotovitev točna, smo se tudi sami prepričali na terenu. Sicer je res, da smo obiskali le nekaj občin, če bi jih več, bi bila ta ugotovitev še bolj podkrepljena s podatki o doseženih uspehih. Za podkrepitev te ugotovitve bom povedala nekatere primere, ki pričajo o boljši organizaciji rejništva tam, kjer delajo za to strokovno usposobljeni kadri. Na primer: teamsko obravnavanje družine, iz katere gre otrok v rejo, povezava s strokovnimi profili, izbor rejniških družin in vodenje evidence o družinah, ki so pripravljene sprejeti otroke v rejo, strokovni tečajji z zdravni-

cam, neprimerno boljše sodelovanje s šolami, z zdravstveno službo, s krajevnimi skupnostmi, nadzor, strokovno svetovanje rejnikom, sodelovanje s skrbstvenimi organi občin, kamor gre otrok v rejo itd. Res je, da sodelovanje z občinami še ni najbolje organizirano, vendar je tudi do tega sodelovanja prišlo več ali manj na pobudo socialnih delavcev samih. Gre torej predvsem za kader, ki je sposoben otroka presaditi v tujo družino brez težkih posledic za zdravo oblikovanje otrokove osebnosti in v pravem času spoznati, kdaj je treba dati otroka v rejo, da ne bi utrpel večje škode v telesnem in duševnem razvoju. Odgovornost za vodenje rejništva je velika. Zato ne bi smeli dopuščati, da opravljajo zadeve rejništva neusposobljeni ljudje, ker se lahko zgodi, da zaradi neznanja naredijo veliko in nepopravljivo škodo otroku, staršem in družini.

V socialnem varstvu nas preraščajo čas in potrebe po strokovnih kadrih. Zato sem mnenja, da o kadrovskih vprašanjih nekoliko preveč tolerantno razpravljamo in se več ali manj zadovoljujemo z ugotovitvami, da teh kadrov ni. Po drugi strani pa ne izkoristimo dovolj že obstoječih možnosti za usposabljanje kadrov. Mnenja sem, da se preveč zanašamo na čas, ki naj prinese tudi v socialni službi določene kadrovske premike. Zadeve rejništva pa ne more uspešno opravljati niti vsak strokovni socialni delavec, kar je bilo zelo odkrito povedano v centru za socialno delo občine Ljubljana-Center. Tu so med drugim povedali, da so zadeve rejništva zaupali celo človeku, ki ne samo po strokovni usposobljenosti, temveč tudi po osebnih kvalitetah in nagnjenjih najbolj ustreza takemu delu, ki zahteva tudi širšo izobrazbo. Tako na primer najbolj pozna psiho in čustvo otroka zdravstveno-prosvetni delavec in bo nedvomno treba med socialnimi delavci izbirati tiste, ki bodo v rejništvu najbolj uspešni in jim bomo lahko zaupali odgovornost in skrb za vodenje in upravljanje rejništva.

O življenju otrok, ki so jih dali v rejo starši sami, pa vemo tako malo, da o tem ne moremo konkretnje razpravljati. Domnevam, da ta problematika ni boljša od obravnavane, zato predlagam, da bi o njej čimprej pripravili ustrezen pregled, o njem razpravljali in se zavzeli za družbeno nadzorstvo nad življenjem otrok in družin, pri katerih se otroci nahajajo.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima poslanec Anton Zakrajšek.

Anton Zakrajšek: Tovarišice in tovariši poslanci! V razpravi se bom omejil le na nekatere probleme rejništva na območju občine Domžale.

Občina Domžale ima že daljšo tradicijo glede varstva otrok v obliki rejništva, vendar ne toliko zaradi potreb po oddaji otrok v rejo iz svojega območja, kot zaradi potreb ljubljanskih občin. Tako je na našem območju od 187 evidentiranih rejencev kar 155 otrok iz mestnih občin, od teh iz občine Ljubljana-Center 52, iz občine Ljubljana-Šiška 51, iz občine Ljubljana-Bežigrad 21, iz občine Ljubljana-Vič-Rudnik 15 in iz občine Ljubljana-Moste 16. Iz ostalih občin je 6 rejencev. Naša občina ima le 26 otrok v reji. Poleg tega ugotavlja zdravstvena patronažna služba, da je najmanj 100 otrok v črni reji oziroma neevidentiranih.

Glede na to, da živi na območju naše občine nad 80 % rejencev iz drugih občin, zahteva ta specifičnost, da uredimo še vrsto vprašanj, zlasti pravi izbor rejniških družin, nadzorstvo nad rejenci in rejniškimi družinami, zdravstveno varstvo in evidenco.

Skrbstveni organi posameznih občin, ki oddajajo otroke v rejo na območju občine Domžale, nimajo enotnih kriterijev glede zbiranja rejnikov. Zato se

često dogaja, da sprejemajo otroke v rejo družine, ki niso najbolj primerne. Poznejša premestitev v drugo družino pa negativno vpliva na otroka. Vsaka občina sama izbira za svoje rejence rejniško družino brez sodelovanja naše občine. Šele v zadnjem času so nekatere občine začele obveščati skrbstveni organ naše občine o oddaji otroka v rejo na naše območje. Taka nekoordinacija dela med skrbstvenimi organi raznih občin povzroča slabši nadzor nad rejniki in rejniškimi družinami in onemogoča sistematično vzgajanje rejnic.

Vprašanje reje otrok, ki jih matere same dajejo v rejništvo, je zelo neurejeno. Matere, ki iščejo rejniške družine, gledajo v prvi vrsti na to, da bi bili stroški oskrbe čim nižji, manj pa na to, ali izpolnjuje družina pogoje za vzgojo in vzrejo otroka. V takih primerih bi morali skrbstveni organi dosledneje upoštevati določila zakona o rejništvu glede na obveščanja o oddaji otroka v rejo. Pa tudi starši bi morali obveščati pristojni organ o oddaji svojega otroka v rejo. Le na ta način bi se lahko uvedla evidenca vseh rejniških družin in rejencev.

Skrbstveni organi bi morali poznati rejniške družine na svojem območju in njihove sposobnosti za vzgojo in vzrejo otrok, pa tudi načrtno pripravljati nove rejniške družine za sprejem otroka. S tem bi bila omogočena pravilna izbira družine glede na posebnosti posameznega otroka. Skrbstveni organ občine Domžale vodi evidenco in nadzor le nad otroci, ki jih je sam oddal v rejo, nad ostalimi rejenci pa le na prošnjo skrbstvenega organa druge občine. Skrbstveni organi ljubljanskih občin opravljajo nadzor sami neposredno. Največ pozornosti posvečata rejencem občini Ljubljana-Center in Ljubljana-Šiška.

Skrbstveni organ naše občine ne more opravljati nadzora nad vsemi rejniki in rejenci. Na celotnem področju socialnega varstva delata namreč samo dva uslužbenca, ki zaradi preobremenjenosti z delom lahko opravljata predvsem le administrativne posle. Za strokovno delo imata zato malo časa. Poleg tega ta uslužbenca nimata potrebne strokovne izobrazbe, pač pa le nekajletno prakso. Svet za socialno varstvo je že večkrat sprejel sklep o ustanovitvi centra za socialno delo, toda do realizacije sklepa še dalj časa ne bo prišlo, predvsem zaradi pomanjkanja socialnih delavcev v občini in zaradi stanovanjske stiske.

Zdravstveno stanje vseh rejencev na območju občine se ne razlikuje od zdravstvenega stanja ostalih otrok. Vsi rejenci imajo zagotovljeno zdravstveno zavarovanje, bodisi po starših ali po občinskih odlokih. Zdravstvena patronažna služba redno obiskuje predšolske otroke in sicer predvsem tiste, ki so šibkega zdravja in daje rejnikom nasvete glede prehrane in nege. Velikokrat ji je otežkočeno delo pri izvajanju cepljenj, kajti vse rejniške družine niso obveščene o tem, kolikokrat in proti kakšni bolezni je bil rejnec že cepljen. Zato mora zdravstvena služba sama iskati zdravstveno dokumentacijo. Zdravstvena patronažna služba pomaga skrbstvenim organom pri izbiri rejniških družin, hkrati pa pogosto odkriva nove rejniške primere, predvsem črno rejo.

Na območju občine Domžale je šoloobveznih 99 rejencev. Po ugotovitvah osnovnih šol šolski uspehi rejencev ne odstopajo od šolskih uspehov drugih šoloobveznih otrok. Posamezne šole kot na primer Moravče in Lukovica posvečajo posebno skrb šolskemu uspehu rejencev ter se posvetujejo z rejnicami o vzgoji otrok. O nadaljnjem strokovnem šolanju oziroma o zaposlitvi rejencev občinska skupščina nima podatkov. To vprašanje se je začelo reševati šele zadnja leta. Nekaj rejencev živi še vedno v krajih, ki so precej oddaljeni od šole in jim je v zimskem času otežkočeno obiskovanje pouka. Zato skrbstveni organi izbirajo nove rejniške družine v nižinskih krajih blizu šole.

Predstavniki šol so na posvetovanju izrazili željo, naj bi se skrbstveni organi udeleževali roditeljskih sestankov na šolah, kjer je večje število rejencev. Tu bi se lahko seznanili s šolskimi uspehi in vzgojnimi problemi teh otrok. V tistih predelih občine, kjer je največ rejencev, je tudi stanje šolskih prostorov najbolj kritično. V osnovnih šolah Moravče in Lukovica obiskuje pouk kar 92 rejencev iz drugih občin. Zato je občina Domžale začela z izgradnjo šole v Lukovici in Moravčah, vendar finančna sredstva še niso v celoti zagotovljena. Občina je prosila za posojilo v znesku 70 milijonov dinarjev iz sredstev, predvidenih v republiškem proračunu za gradnjo osnovnih šol. Prav bi bilo, da bi pristojni organi odobrili zaprošena sredstva.

Na našem območju prihaja do močnejšega izraza neurejenost financiranja rejništva, kar je omenjeno že v poročilu začasnega odbora. Poudariti želim, da ta anomalija v višini rejnin negativno vpliva na rejnice in rejence same. Dva otroka iz različnih občin pri isti rejnici ne moreta biti različno oskrbovana. Poleg tega odklanjajo rejnice rejence iz tistih občin, ki dajejo nižje rejnine. Menim, da je njihovo stališče upravičeno, saj že z dosedanjimi rejninami ne morejo oskrbovati otroka, njihovo delo z rejncem pa niti ni nagrajeno.

Nekatere rejnice so že večkrat izrazile željo, da bi se uredil njihov status in da bi se jim priznale pravice iz delovnega razmerja, in sicer za tiste, ki imajo stalno večje število otrok v reji. Imamo namreč rejniške družine, ki so imele v reji že 20 otrok, ena pa celo 33 rejencev. To vprašanje bi bilo potrebno proučiti in predvideti, kakšne pogoje bi morale rejnice izpolnjevati. Menim, da bi morale biti strokovno usposobljene za vzgojno delo z rejenci, imeti bi morale najmanj tri otroke, upoštevati pa bi morali tudi njihovo izobrazbo, starost itd. S tem v zvezi bi bilo treba urediti njihov osebni dohodek. Kljub navedenim težavam na področju rejništva v naši občini pa je bil dosežen znaten napredek, zlasti po izidu zakona o rejništvu.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima poslanka Karmen Langus.

Karmen Langus: V poročilu začasnega odbora za proučitev problematike rejništva so povzete skupne ugotovitve iz razprave odbora in obiskov na terenu. Skupina poslancev je obiskala tudi občino Maribor-Center, kjer Zavod za socialno delo že od svojega obstoja, to je od začetka leta 1961 opravlja tudi rejniško službo za izvajanje katere je bil sprva zadolžen en socialni delavec, že nekaj mesecev pa sta zadolžena socialna delavca, kar je edini primer v naši republici. Iz izkušenj in uspehov tega zavoda se da še bolj zanesljivo izluščiti stališča, ki so v glavnem zajeta že v prejetih materialih ter bi jih bilo potrebno posredovati vsem občinskim skupščinam in pristojnim svetom.

Tabelarni podatki v informaciji o problematiki rejništva v SR Sloveniji kažejo, da ima občina Maribor-Center največje število rejencev, in sicer 183. Razumljivo je, da tako število rejencev narekuje potrebo po močni kadrovski zasedbi rejniškega referata. Trdila bi pa tudi obratno, kar potrjuje prav porast števila rejencev v zadnjih letih v tej občini, namreč da kadrovsko dovolj zasedena in strokovno kvalitetna rejniška služba omogoča organizacijski in vsebinski razvoj rejništva, iskanje novih oblik in metod dela ter vključevanje v to obliko družbenega varstva tudi starejše otroke in take, ki bi po doslej veljavnih merilih sodili že v vzgajališča.

Za starostno strukturo rejencev iz občine Maribor-Center je značilno, da zaradi obstoja jasli nimajo rejencev v starosti do enega leta, 56 rejencev je

starih od 1 do 7 let, 111 otrok od 7 do 14 let in 16 otrok nad 15 let. Vidimo, da je najmočnejša skupina šoloobveznih otrok; večina od njih je bila oddana v rejo v času šolanja. Težave z otrokom so nastopile bodisi zaradi šolanja ali pa zaradi predpubertetnega oziroma pubertetnega razvojnega obdobja, ko je nepopolna ali pa tudi popolna in ne dovolj urejena in vzgojno močna družina odpovedala. Z oddajo takega otroka v rejo prihranimo precej visoka sredstva, ki bi jih sicer morali plačevati za zavodsko oskrbo, vendar je pomembnejše to, da ostane tak navadno že emocionalno moten pa tudi pogosto intelektualno zaostal otrok v normalni sredini, to je v večini primerov v popolni družini, kar nam je največje jamstvo, da se bo njegova motenost omilila ali povsem odpadla in da se bo usposobil za samostojno življenje.

V primerih bolj motenih otrok bo uspeh toliko bolj zanesljiv, če bo otroka pred oddajo v rejo skrbno proučila skupina strokovnjakov, sestavljena iz pediatra, nevropsihiatra, psihologa in pedagoga, ki bo na osnovi izčrpane socialne anamneze izdelala strokovno mnenje o otroku in prognozo s priporočilom za ravnanje z otrokom. Rejniška služba občine Maribor-Center se v ta namen poslužuje rednih ali honorarnih sodelavcev, vzgojne svetovalnice in v primerih težje psihofizično motenih otrok kategorizacijske komisije. Dokumentacijo o otroku nato prouče v zavodu za socialna dela vsi storokovni delavci, ki odločajo tudi o primernosti rejniške družine in višini rejnine. O posebnostih in težavah otroka obvesti socialni delavec iz rejniškega referata tudi rejnike in jih tako pripravi na sprejem otroka ter da prve napotke za ravnanje z njim. Nadaljnje napotke dobe rejniki ob ponovnih obiskih pri socialnem delavcu zavoda ali ob obiskih socialnega delavca pri rejnikih na domu.

Menim, da je omenjeni uspešni poskus vključevanja v rejništvo tudi težje in čustveno motenih otrok vreden posnemanja tudi po drugih občinah, vendar mora biti vključevanje takih otrok v rejništvo bolj skrbno pripravljeno in proučeno, spremljanje in vodenje dela rejnikov pa bolj intenzivno. To pa ni povsem uspelo rejniški službi že omenjenega zavoda. V letu 1963 je socialni delavec zavoda obiskal po enkrat vsakega rejenca, v letu 1965 pa le 50 rejencev, ker je bil preobremenjen s pripravljanjem novih rejniških družin in nameščanjem, premeščanjem ali odpuščanjem rejencev, pa tudi z administrativnim delom, z razgovori z rejniki in rejenci v zavodu ter z odkrivanjem rejencev, ki so jih starši sami dali v rejo. Tako so na lastnem območju te občine odkrili 255 rejencev, ki so jih starši sami dali v rejo in izvedli potrebne ukrepe, predvidevajo pa, da še približno 100 rejencev ni zajetih v evidenci skrbstvenega organa, ker se nahajajo na območjih drugih občin. Še težje pa je najti za težko motene otroke primerno rejniško družino.

Rejniška služba mariborskega zavoda posebno težko najde rejniške družine za tiste mestne otroke, ki naj ne bi menjali sedanjega širšega okolja. V samem mestu je težko najti primerne družine, in sicer zato, ker so rejnine za rejenčke v mestu le nekoliko višje kot na podeželju. Letos znašajo od 15 000 do 20 000 dinarjev za otroka. Nadaljnji vzroki za tako stanje so večja zaposlenost žena v mestu, majhna stanovanja in visoki življenjski stroški. Gotovo bi postalo zanimanje za to humano delo večje, če bi dobile rejnice status redno zaposlene žene z vsemi pravicami iz delovnega razmerja. Predpogoj za to bi lahko bilo eno ali dveletno uspešno delo žene kot rejnice in njeno obvezno strokovno izpopolnjevanje v organiziranih tečajih. Določeno bi moralo biti tudi število rejencev, ki bi jih morala imeti v reji in njihova različna starostna struktura. Verjetno bi lahko taka rejnica sprejela v varstvo 3, največ 4 otroke. Zaradi proučevanja

imamo v občini rejniško družino celo z 8 otroci, od katerih so 4 dekleta v pubertetnem razvoju. S tem, da bi uredili status rejnice kot redno zaposlene žene, bi se vključile v to delo tudi mlajše žene, ki želijo pridobiti delovni staž, hkrati pa imeti urejeno varstvo lastnih otrok. Menim, da bi postal ta poklic privlačen posebno danes, ko v proizvodnji prevladuje nekvalificirana ženska delovna sila in tako ne bi med rejniškimi družinami prevladovale več kmečke družine, ki zavzemajo v občini Maribor-Center kar 47,6 %, niti družine rejnikov starejših od 40 do 60 let, katerih je v isti občini 69 %. V zavodu za socialno delo že stremijo za tem, da bi bili rejenci v reji čim bliže šolskim centrom zaradi rednega obiskovanja pouka in pa tudi zato, ker lahko šole vodijo nadzor nad rejenčki in obveščajo o tem skrbstvene organe. Šole lahko redno zasledujejo preskrbljenost otroka, njegovo vedenje, uspešnost v šoli; po potrebi sklicujejo z rejniki sestanke, na katere vabijo tudi socialne delavce rejniškega referata ter se tako pomenijo o posameznih otrocih in o problemih, ki se pokažejo pri rejenčkih nasploh.

Rejniški službi pomaga tudi patronažna služba zdravstvenega doma z obiski na domu, nekatere socialne komisije pri krajevnih skupnostih in društva za socialno dejavnost.

Kljub vsem naporom in dokaj visokim rejninam ni uspelo namestiti vseh rejencev v take družine, ki ne bi iskale lastnih koristi in obremenjevale rejencev s prekomernim delom, ki bi jih usmerjale v redno učenje in si prizadevale za njihov čimboljši učni uspeh, jih čustveno zadovoljile in sprejele kot svoje, jih primerno prehranjevale in jih navajale na praktično življenje.

Svojo razpravo zaključujem z ugotovitvijo, da socialni delavci, ki so polno zaposleni z drugimi skrbstvenimi nalogami, težko izvršujejo že tako delikatno in odgovorno službo, kot je rejništvo, ki zahteva posebno strokovno znanje. Menim, da je za razvoj kvalitetnejšega rejništva najvažnejše, da se v rejniško službo vključijo šolani socialni delavci, ki bi odgovarjali samo za to področje dela in ki bi pritegnili k delu krog sodelavcev, s katerimi bi hitreje našli ustrezno rejniško družino ter lažje spremljali njeno delo. Urejen status rejnice bi povečal število rejniških družin. Rejnice morajo postati realne, ker bi tako upravičeno lahko zahtevali od rejnic večjo kvaliteto v delu. Rejništvo se bo sistematično razvijalo le takrat, ko bodo za rejništvo zadolženi socialni delavci delali v centrih za socialno delo. Medobčinsko sodelovanje na področju rejništva bo mogoče prilagoditi zahtevam zakona o rejništvu šele tedaj, ko socialni delavci ne bodo več preobremenjeni z delom pri večih referatih. Iz tega zaključujem, da je naša rejniška služba še vedno komaj na začetku, vendar že tako daleč, da kažejo občinske skupščine razumevanje zanjo, je pa še vedno potrebno marsikaj urediti, preden bomo lahko nudili vsem potrebnim otrokom družbeno varstvo.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima poslanka Justina Zenkovič.

Justina Zenkovič: Pripomnila bi nekaj k informaciji o rejništvu. Začasni odbor za proučitev problematike rejništva je sprejel zaključek, da so za vprašanje rejništva odgovorne predvsem občinske skupščine in sveti za socialno varstvo družine. Svet za socialno varstvo in varstvo družine občinske skupščine Ljutomer je že leta 1959 razpravljal o problemih rejništva in pastirčkov na podlagi priporočila republiškega sveta za socialno varstvo. Spoznal je, da je za to delo potrebno samostojno delovno mesto socialnega delavca, čeprav naša občina šteje komaj 18 000 prebivalcev. V reji ima 30 otrok, ki jih je oddal v rejo skrb-

stveni organ občine; 50, ki so jih oddali starši in 165 pastirčkov, ki so jih prav tako oddali starši; skupaj je torej v občini v reji 245 otrok. Leta 1960 je bilo na predlog sveta za socialno varstvo sistemizirano delovno mesto socialnega delavca za naloge rejništva in zasedeno s prvim absolventom višje šole za socialne delavce. Po štirih mesecih, po prenosu zadev invalidskega zavarovanja na občino, pa je bilo to delovno mesto ukinjeno in rejništvo dodeljeno k referentu za skrbništvo. Lani je občinski svet za socialno varstvo ponovno razpravljal o vprašanju pastirčkov in predlagal, da se sistemizira delovno mesto socialnega delavca za rejništvo. Delovno mesto bo verjetno sistemizirano in s 1. 10. 1965 ponovno zasedeno z absolventom višje šole za socialne delavce.

Doslej so pri izvrševanju nalog rejništva mnogo pomagali prostovoljni socialni delavci kot učitelji, člani socialno-zdravstvenih komisij pri krajevnih skupnostih in društvih prijateljev mladine ter zdravstveno-patronažna služba. Zaradi vedno večje migracije delovne sile iz kmetijstva, naraščajočih zahtev osnovne šole pa se problemi rejništva tako zastrujejo, da jih ob sedanjih pogojih in s sedanjimi metodami dela samo s prostovoljnimi sodelavci ne bomo rešili.

Sodelovanje med občinami v Pomurju je glede rejništva zadovoljivo. Pri sedanjih pogojih dela si skrbstveni organi več ne moremo pomagati. Želimo si, da bi si vsaka občina sama našla na svojem območju določeno število rejniških družin in sama urejala svoje probleme. Na območju naše občine živi 50 otrok iz SR Hrvatske, ki služijo za pastirje. Skrbstveni organi tamkajšnjih občin se zanje premalo zanimajo in njihovih problemov ne urejajo. Zato bi morali urediti sodelovanje tudi s sosedno republiko Hrvatsko.

Če bi bilo urejeno financiranje zdravstvene patronažne službe in otroško varstvo vsaj v večjih naseljih, v katera bi lahko oddajali socialno ogrožene otroke iz neurejenih družin, bi tako zmanjšali število otrok, ki pridejo v poštev za rejo. Večina otrok, ki je bila odvzeta staršem v naši občini in oddana v rejo, izhaja iz neurejenih družin. Starši jih zaradi njihove duševne zaostalosti in nerazvitosti, neurejenih družinskih socialno-ekonomskih razmer in svoje pedagoške neosvečenosti niso sposobni zadovoljivo oskrbovati, še manj pa vzgojno usmerjati. Ker taki otroci povzročajo težave doma, v šoli in v širšem okolju, ter kvarno vplivajo na manjše otroke v družini, jih starši oddajajo v oskrbo drugim družinam, da se znebijo težav, ki jih imajo z njimi. Mnogi med njimi so duševno zaostali in nerazviti. Od 30 otrok, kolikor jih je oddal v rejo skrbstveni organ občine Ljutomer v zadnjih petnajstih letih, jih je 25 prijavljenih za kategorizacijo, 21 kategoriziranih, 17 pa vključenih v posebno osnovno šolo za duševno prizadete v Ljutomeru in Gornji Radgoni. Ta podatek nam pove, da se skrbstveni organ poslužuje rejništva le v skrajni sili, ko je že prizadet otrokov razvoj, ne pa že tedaj, ko je šele ogrožen.

S kategorizacijo in evidenco otrok, motenih v telesnem in duševnem razvoju, dobiva rejniška služba občin nove naloge. Vsem otrokom motenim v razvoju, zaradi premajhnih kapacitet zavodov in pomanjkanja finančnih sredstev, ne bo mogoče zagotoviti oskrbe v zavodih. Tako se bo treba tudi v bodoče posluževati rejništva, da se motenim otrokom omogoči šolanje v posebnih osnovnih šolah. Z družinami, kjer so v oskrbi prizadeti otroci, so potrebni pogosti osebni stiki in sodelovanje pri urejanju raznih problemov, ki se pogosteje pojavljajo pri oskrbi in vzgoji teh otrok.

Morda bi bilo koristno, da bi republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo v sodelovanju z zavodi za socialno skrbstvo izdelal izračun stroškov

reje za enega otroka v različnih starostnih obdobjih. Skupaj z zaključki o rejništvu naj bi ta račun posredoval občinskim skupščinam s priporočilom, kako naj urejajo rejnine med proračunskim letom. Proračunska sredstva za leto 1965 so razdeljena, od njih je treba odvajati še 5 % proračunsko rezervo, ki ob sestavljanu predlogov proračunov in skladov ni bila predvidena. Zato v tem letu, razen če bo prišlo do sprememb v posameznih partijah in pozicijah proračuna, ni mogoče pričakovati zvišanja rejnin.

Tudi komunalnim zavodom za socialno zavarovanje bi morali priporočiti, da staršem, ki imajo otroke v reji, ne omejujejo pravice do otroškega dodatka, pa četudi otrok služi za pastirja. Starši često ne morejo zaradi nizkih osebnih dohodkov in številne družine ničesar prispevati k vzdrževanju svojega otroka, ki je v reji. Skrbstveni organi občin težko urejajo probleme rejništva v družinah, ki imajo v reji otroke iz drugih občin, iz katerih nihče ne prispeva za oskrbo otroka.

Z enotno zakonsko ureditvijo organizacije in financiranja socialne službe, financiranja patronažne zdravstvene službe in financiranja varstveno-vzgojnih ustanov, s kadrovsko krepitvijo vseh teh služb in postopnim izboljšanjem življenjskih pogojev delovnih ljudi bo mogoče vplivati na zmanjšanje števila socialno ogroženih otrok in uspešneje urejati socialne probleme rejništva.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prijavljenih govornikov ni več. Kdo želi še sodelovati v razpravi? Prej so poslanci negodovali, da sem premalo časa čakala na prijave k razpravi. Ker se tudi po daljšem času nihče ne prijavi k besedi, zaključujem razpravo. Menim, da so poslanci v svojih razpravah poudarili najbistvenejše probleme, ki obstojajo na področju rejništva in ki je ena od pomembnih oblik družbene skrbi za tiste otroke, ki iz določenih razlogov nimajo možnosti ostati za daljši ali krajši čas v svojem družinskem okolju.

Na področju rejništva moramo poudariti predvsem vprašanja, ki zahtevajo posebno pozornost ne samo strokovnih služb in skrbstvenih organov v občini, temveč tudi občinskih skupščin. Občinske skupščine bi morale najti rešitve za uspešnejše izvajanje rejništva. Republiški upravni organi, med njimi predvsem sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo in sekretariat za delo, pa bi morali proučiti, kako urediti status rejnic kot rednega poklica in določiti kriterije za opravljanje tega. Dosedanje izkušnje dokazujejo, da je tudi za opravljanje rejništva potrebna strokovnost. Menim, da je ta ugotovitev potrebna ravno sedaj, ko nekatere občinske skupščine, ki so predvidevale ustanovitev centrov za socialno delo, izražajo pomisleke glede nujnosti strokovnega dela na področju socialnega varstva. Menim, da so ti njihovi pomisleki neutemeljeni ter neupravičeni in da lahko pričakujemo na področju socialnega varstva pozitivnejše premike predvsem s tem, da zagotovimo strokovni kader, ki bi delal predvsem v centru za socialno delo.

Od drugih vprašanj, ki so jih poslanci omenili v razpravi, je važno to, da bi občinske skupščine oziroma skrbstveni organi urejali rejništvo otrok v okviru lastne občine s tem, da bi v lastni občini iskali rejniške družine. Res pa je tudi, da bi določene občine težko urejevale vprašanje rejništva v celoti v lastnih mejah, o čemer je govorila tovarišica Langusova. V teh primerih bo treba razvijati medobčinsko sodelovanje na višji ravni med skrbstvenimi organi oziroma strokovnimi službami, ki opravljajo naloge s področja rejništva. Medobčinsko sodelovanje bi prineslo pozitivnejše rešitve glede nekaterih drugih vprašanj. V mislih imam predvsem vprašanje višine rejnin in pa kriterije za določanje

višine rejnin. Pri tem ne bi bilo prav, če bi kriterije določali samo skrbstveni organi oziroma, da bi jih določali na področju vsake posamezne občine. Pri določanju kriterijev za rejnine je potrebna pomoč republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo. Gotovo je nevzdržno, da sta višina rejnine in s tem položaj rejencev odvisna samo od razumevanja in materialnih možnosti posameznih občin, iz katerih so otroci, ko pa bi morali biti rejenci enako obravnavani s strani tiste rejniške družine ne glede na to, da prihajajo iz različnih občin v to družino. Manj pa so se poslanci v razpravi dotaknili vprašanja odstranjevanja vzrokov, oddaje v rejo. Odstranjevanje teh vzrokov presega možnosti samega socialnega delavca oziroma delavca, ki je zadolžen za vprašanja rejništva. Zahtevam te naloge lahko zadostijo le centri za socialno delo, ki kot strokovna služba laže urejajo razmere oziroma odstranjujejo vzroke, ki vodijo do oddaje otrok v rejo, bodisi, da so ti vzroki v sami družini ali v delovnih organizacijah oziroma drugod.

Upam, da mi je v tem povzetju uspelo zajeti najvažnejša vprašanja današnje razprave.

Strinjam se s predlogom enega izmed razpravljajočih, da bi z materialom in s predlogi današnje razprave seznanili občinske skupščine, strokovne službe v občinah, predvsem pa centre za socialno delo in jih opozorili na aktualnost problematike s področja rejništva, ki zahteva s strani občinskih skupščine večjo pozornost in neposredno iskanje rešitve problemov, ki so v vsaki občini različni, vendar v celoti le skupni. Menim, da je prav, da sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo pripravi informacije o tistih rejencih, ki niso oddani v rejo po odločbi skrbstvenih organov in nad katerimi tudi ni evidence s strani skrbstvenih organov, ki bi pa po zakonu morala biti. Skrbstveni organi so namreč po zakonu zadolženi tudi za evidenco tako imenovane črne reje pri nas, ki zajema sorazmerno veliko število otrok.

Ali se zbor strinja s takimi zaključki o problematiki rejništva? (Poslanci se strinjajo.)

Ker je dnevni red seje izčrpan, zaključujem 18. sejo Socialno-zdravstvenega zbora. Predsednik stalnega odbora me je prosil, da obvestim člane stalnega odbora, da bo takoj sedaj seja tega odbora v sobi 84 v pritličju desno.

(Seja je bila zaključena ob 11.50.)

ORGANIZACIJSKO - POLITIČNI ZBOR

24. seja

(29. aprila 1965)

Predsedoval: J a n e z H o č e v a r ,
predsednik Organizacijsko-političnega zbora.

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik J a n e z H o č e v a r : Tovarišice in tovariši poslanci! Kot dosedanji predsednik sem sklical to 24. sejo Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije. To priložnost izrabljam tudi za to, da v imenu vseh poslancev, ki so v zboru že dve leti, vsem na novo izvoljenim poslancem čestitam k izvolitvi z željo, da bi naš zbor vestno opravljal zaupano mu nalogo pri opravljanju družbenih in državnih zadev in tako opravičil zaupanje občinskih skupščin, širše družbeno-politične skupnosti in delovnih ljudi.

Ker je potekel mandat meni in tudi podpredsedniku tega zbora, bo današnja seja zbora do izvolitve predsednika, v skladu z določili začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora in z ustaljeno prakso skupščinskega dela; vodil najstarejši poslanec. Najstarejši poslanec je Marjan Jenko, katerega prosim, da prične sejo.

Predsedujoči M a r j a n J e n k o : Tovarišice in tovariši! Prevezemam dolžnost predsedujočega ter se v imenu na novo izvoljenih poslancev in v svojem imenu zahvaljujem za čestitke in želje tovariša Janeza Hočevarja.

Pričenjam 24. sejo Organizacijsko-političnega zbora.

Svojo odsotnost je opravičila tovarišica inž. Marija Vičar-Zupancič. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo zbora predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 23. seje Organizacijsko-političnega zbora;
2. razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev;
3. slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev;
4. izvolitev predsednika in podpredsednika zbora;
5. sprememba sestave stalnega odbora in komisije Organizacijsko-političnega zbora;
6. razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije;
7. izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije in
8. sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora.

Ima morda kdo kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ali ima morda kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni drugih predlogov, menim, da je predlagani dnevni red sprejet in da se z njim strinjate.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 23. seje našega zbora ste prejeli skupaj z gradivom za to sejo. Ima morda kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ugotavljam, da je zapisnik prejšnje seje odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije in na sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev.

Mandatno-imunitetna komisija našega zbora se je sestala ter obravnavala poročilo republiške volilne komisije o izidu volitev poslancev v Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije. Predlagala je potrdila o izvolitvi ter sklepala o predlogu za verifikacijo mandatov poslancev.

Prosim predsednika mandatno-imunitetne komisije, da zboru poroča o ugotovitvah in predlogih komisije. (Predsednik mandatno-imunitetne komisije, poslanec M i r o H e g l e r, prebere poročilo komisije. — Glej priloge.)

Predsedujoči M a r j a n J e n k o : Prehajamo na razpravo o poročilu mandatno-imunitetne komisije. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na glasovanje o poročilu in predlogu za verifikacijo mandatov. Kakor ste slišali, mandatno-imunitetna komisija predlaga, da se verificirajo mandati vseh na novo izvoljenih poslancev. Ker ni primera, da bi bil mandat kateregakoli od poslancev sporen, bomo o predlogu glasovali v celoti. Kdor je za to, da se sprejme poročilo mandatno-imunitetne komisije in da se verificirajo mandati vseh na novo izvoljenih poslancev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel poročilo mandatno-imunitetne komisije in verificiral mandate vseh 35 na novo izvoljenih poslancev.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na slovesno izjavo vseh na novo izvoljenih poslancev. Prosim tovariše poslance, da vstanejo in poslušajo besedilo slovesne izjave, ki jo bom prebral.

(Poslanci vstanejo in stoje poslušajo branje slovesne izjave.)

»Izjavljam, da bom dolžnost poslanca Skupščine Socialistične republike Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju družbene in politične ureditve Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Skupaj s sklicem in ostalim gradivom vam je bila poslana slovesna izjava. Vse na novo izvoljene poslance prosim, da izjavo podpišejo in jo oddajo sekretarju zbora.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na izvolitev predsednika in podpredsednika zbora.

Na podlagi določila 90. člena začasnega poslovnika našega zbora predlaga kandidata za predsednika in podpredsednika zbora komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, lahko pa tudi skupina desetih poslancev Orga-

nizacijsko-političnega zbora. Kandidatura za predsednika oziroma podpredsednika zbora obsega po enega kandidata za vsako funkcijo in se predloži pismeno.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog komisije.

Marjan Lenarčič: Tovarišice in tovariši poslanci! V imenu komisije za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije dajem predlog za izvolitev predsednika in podpredsednika Organizacijsko-političnega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora na svoji seji 28. aprila 1965 ugotovila, da je potekla mandatna doba dosedanjemu predsedniku Organizacijsko-političnega zbora Janezu Hočevarju in podpredsedniku Organizacijsko-političnega zbora Jožctu Erženu.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga Organizacijsko-političnemu zboru Skupščine SR Slovenije, da izvoli za predsednika Janeza Hočevarja, ki je bil ponovno izvoljen v Organizacijsko-politični zbor, za podpredsednika pa dosedanjega poslanca inž. Marjana Tepino.

Predsedujoči Marjan Jenko: Ima morda kdo še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se za predsednika Organizacijsko-političnega zbora izvoli Janez Hočevar, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko). Je kdo proti? (Nihče.) Se je je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za predsednika Organizacijsko-političnega zbora soglasno izvoljen tovariš Janez Hočevar. V imenu vseh poslancev našega zbora čestitam k njegovi izvolitvi in ga prosim, da prevzame vodstvo seje.

Predsednik Janez Hočevar: Dovolite mi, da se zahvalim za zaupanje, ki ste mi ga izkazali z današnjo ponovno izvolitvijo. Hvala lepa!

Slišali ste predlog komisije za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, da naj se za podpredsednika Organizacijsko-političnega zbora izvoli inž. Marjan Tepina. Kdor je za ta predlog, naj prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za podpredsednika Organizacijsko-političnega zbora izvoljen inž. Marjan Tepina, katerega prosim, da zasede svoje mesto.

Inž. Marjan Tepina: Tovarišice in tovariši poslanci. Pridružujem se zahvali tovariša predsednika za zaupanje, ki ste ga nama izkazali.

Predsednik Janez Hočevar: Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o spremembi sestave stalnega odbora in komisije Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Glede na določilo 6. člena začasnega poslovnika našega zbora ima zbor kot svoji stalni telesi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetno komisijo. Odbor in komisija se volita na podlagi kandidatnih list, če pa se voli posamezne člane, obsega vsaka kandidatura po enega člana. Predlogi se vlagajo pismeno in morajo biti podpisani. Hkrati ko razpravljamo o dopolnitvi stalnega odbora in komisije predlagam, da število članov stalnega odbora povečamo glede na to, da lahko po določbah začasnega poslovnika šteje

odbor poleg predsednika in podpredsednika že do 7 članov. Dosedanje delo odbora pa je pokazalo, da je povečanje števila potrebno. Po mojem predlogu bi imel odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov predsednika, podpredsednika ter sedem članov, mandatno-imunitetna komisija za predsednika, podpredsednika in tri člane. Ali želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor soglasno sklenil, da odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov sestavljajo predsednik, podpredsednik in sedem članov, mandatno-imunitetno komisijo pa predsednik, podpredsednik in trije člani.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, tovariša Marjana Lenarčiča, da zboru sporoči predlog te komisije glede dopolnitve odbora in komisije.

Marjan Lenarčič: Dajem predlog za dopolnitev odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije Organizacijsko-političnega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvah odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter mandatno-imunitetne komisije Organizacijsko-političnega zbora.

Komisija je ugotovila, da je v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov potekla mandatna doba poslancem Vladu Černetu, dosedanjemu predsedniku odbora ter Mariji Aljančič, Veri Maselj in Franju Turku, dosedanjim članom odbora; dalje, da je treba razrešiti poslance Vlada Črešnika, podpredsednika odbora in Mirka Čepiča ter Joška Saksido kot člana odbora, ker se jih predlaga za delo v drugih organih zbora oziroma Skupščine. In končno, da je treba glede na povečanje števila članov odbora od sedem na devet članov izvoliti še dva poslance v odbor.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine Socialistične republike Slovenije zato predlaga, da se razrešijo Vlado Črešnik kot podpredsednik ter Mirko Čepič in Joško Saksida kot člana odbora in da se izvoli za predsednika Maks Klanšek, za podpredsednika Miro Hegler, za člane pa Silva Cerjak, Anton Delak, Ciril Kambič, Vlado Mišica, Cveto Prelovec, Franc Svetina in Brane Vipotnik.

Glede mandatno-imunitetne komisije je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je potekla mandatna doba poslancema Danici Vogrinec, dosedanjemu podpredsedniku komisije ter Martinu Koširju in Mihu Ravniku, članoma komisije; dalje, da je treba razrešiti poslanca Mira Heglerja, predsednika komisije ter Joška Lojena, člana komisije, ker se ju predlaga za druge dolžnosti v organih zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se razrešita Miro Hegler kot predsednik komisije in Joško Lojen kot član komisije ter da se izvoli za predsednika Milka Jovan in za podpredsednika Joško Lojen, za člane pa Bruno Adam, Stane Divjak in Jolanda Kos.

Predsednik Janez Hočevar: Komisija za volitve in imenovanja je torej predlagala izvolitev novih članov in razrešitev nekaterih dosedanjih. Predlog sklepa, ki naj služi kot gradivo, je bil poslancem razdeljen. Glasovati moramo ločeno o predlogih za stalni odbor in za stalno komisijo in to posebej o razrešitvah in posebej o izvolitvah. Po sklepu komisije naj se v stalnem odboru razreši dolžnosti podpredsednika odbora Vlado Črešnik, dolžnosti člana odbora pa Mirko Čepič in Joško Saksida. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so Vlado Črešnik, Mirko Čepič in Joško Saksida razrešeni dolžnosti v stalnem odboru.

Na njihova mesta, na mesta poslancev, ki jim je potekel mandat in glede na povečano število članov odbora naj se po predlogu komisije za volitve in imenovanja izvolijo: za predsednika Maks Klanšek, za podpredsednika Miro Hegler, za člane pa Silva Cerjak, Anton Delak, Ciril Kambič, Vlado Mišica, Cveto Prelovec, Franc Svetina in Brane Vipotnik. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sestava odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov naslednja: Maks Klanšek, predsednik, Miro Hegler, podpredsednik in člani: Silva Cerjak, Anton Delak, Ciril Kambič, Vlado Mišica, Cveto Prelovec, Franc Svetina in Brane Vipotnik.

Po predlogu komisije za volitve in imenovanja je treba razrešiti Mira Heglerja kot predsednika ter Joška Lojena, kot člana mandatno-imunitetne komisije. Mandat pa je potekel poslancem: Danici Vogrinc, podpredsednici komisije ter Martinu Koširju in Mihju Ravniku, članoma te komisije. Kdor se strinja s predlogom komisije, da se razreši Mira Heglerja dolžnosti predsednika in Jožeta Lojena, člana mandatno-imunitetne komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta Miro Hegler in Joško Lojen razrešena dolžnosti predsednika oziroma člana mandatno-imunitetne komisije.

Na njihova mesta in na mesta poslancev, ki jim je potekel mandat, naj se po predlogu komisije za volitve in imenovanja izvolijo: za predsednika Milka Jovan, za podpredsednika Joško Lojen, za člane pa Bruno Adam, Stane Divjak in Jolanda Kos. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sestav mandatno-imunitetne komisije naslednji: Milka Jovan, predsednik, Joško Lojen, podpredsednik in člani Bruno Adam, Stane Divjak ter Jolanda Kos.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

Predlog odloka je predložilo predsedstvo Skupščine SR Slovenije. Skupščina SR Slovenije je imela doslej en stalni odbor, in sicer odbor za družbeno nadzorstvo ter dve stalni komisiji: komisijo za volitve in imenovanja ter zakonodajno-pravno komisijo.

S predloženim odlokom se ustanovljata kot skupščinski komisiji še administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe. Obe komisiji sta doslej delovali v okviru Republiškega zbora. Ker je njuno delovno področje presegalo

okvir tega zbora, se v odloku predlaga, da postaneta stalni komisiji Skupščine SR Slovenije, katerih člane volijo vsi zbori Skupščine.

V administrativno komisijo voli vsak zbor po enega člana, v komisijo za prošnje in pritožbe pa Republiški zbor 3 člane, zbori delovnih skupnosti pa po enega. Delovno področje obeh komisij ostane nespremenjeno.

Hkrati vsebuje odlok predlog, da se zaradi obsežnega in odgovornega dela zakonodajno-pravne komisije število njenih članov poveča na 9, od katerih voli Republiški zbor 5 članov, zbori delovnih skupnosti pa po enega člana.

Ker so vsi ostali organi Skupščine organizirani kot komisije Skupščine SR Slovenije, se predlaga, da dosedanji odbor za družbeno nadzorstvo nadaljuje z delom kot komisija za družbeno nadzorstvo.

O predlogu odloka je razpravljala zakonodajno-pravna komisija in dala poročilo, ki ga imamo pred seboj.

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, tovariša Marjana Lenarčiča, da zboru sporoči predloge te komisije.

Marjan Lenarčič: Dajem predlog za izvolitev poslancev Organizacijsko-političnega zbora v komisije Skupščine SR Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 57. člena začasnega poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije razpravljala o izvolitvi oziroma dopolnitvi stalnih komisij Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora ter ugotovila:

V novi komisiji Skupščine SR Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z odlokom o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije, to je v administrativno komisijo in v komisijo za prošnje in pritožbe mora Organizacijsko-politični zbor izvoliti po enega člana.

Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Organizacijsko-politični zbor izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije poslanca Organizacijsko-političnega zbora Adolfa Ariglerja, v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije pa poslanca Organizacijsko-političnega zbora Mirka Čepiča.

Komisija za volitve in imenovanja je nadalje ugotovila, da je v komisiji za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije potekla mandatna doba poslancu Organizacijsko-političnega zbora inž. Jožetu Leganu. Komisija za volitve in imenovanja predlaga, da Organizacijsko-politični zbor na izpraznjeno mesto v komisiji za volitve in imenovanja izvoli iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora Adolfa Ariglerja.

Končno je komisija za volitve in imenovanja ugotovila, da je v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije treba razrešiti člana te komisije, po-

slanca Organizacijsko-političnega zbora Boruta Bohteta, ker se predlaga za drugo dolžnost v organih zbora. Komisija za volitve in imenovanja zato predlaga, da Organizacijsko-politični zbor razreši Boruta Bohteta kot člana zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije in da izvoli v navedeno komisijo iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora Marjana Jenka.

Predsednik Janez Hočevnar: Slišali ste, da komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga, da se v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora izvoli Adolf Arigler. V komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije je predlagan Mirko Čepič. Ker je potekla mandatna doba poslancu inž. Jožetu Leganu, predlaga komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, da se v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev našega zbora izvoli Adolf Arigler. V zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije naj se po predlogu komisije za volitve in imenovanja razreši Borut Bohte, v zakonodajno-pravno komisijo pa naj se izvoli iz vrst poslancev našega zbora Marjan Jenko. Predlog sklepa, ki naj služi kot gradivo, vam je bil danes dostavljen.

Ima morda kdo kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na glasovanje. V prejšnji točki dnevnega reda smo ustanovili dve novi komisiji, in sicer administrativno komisijo in komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije. Kakor ste slišali, predlaga komisija za volitve in imenovanja, da se iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora izvoli v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije Adolf Arigler. Ima morda kdo še kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor izvolil v administrativno komisijo Skupščine SR Slovenije iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora Adolfa Ariglerja.

V komisijo za prošnje in pritožbe predlaga komisija za volitve in imenovanja Mirka Čepiča. Ima morda kdo še kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora v komisijo za prošnje in pritožbe Skupščine SR Slovenije izvoljen Mirko Čepič.

V komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije naj se na predlog te komisije iz vrst poslancev Organizacijsko-političnega zbora izvoli Adolf Arigler. Ima kdo še kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor izvolil v komisijo za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije Adolfa Ariglerja.

Glede zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije predlaga komisija, da se razreši dosedanji član Borut Bohte in izvoli Marjan Jenko. Ima morda kdo kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem najprej na glasovanje predlog, da se razreši član zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije Borut Bohte. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Borut Bohte razrešen dolžnosti člana v zakonodajno-pravni komisiji Skupščine SR Slovenije.

Na njegovo mesto naj se po predlogu komisije za volitve in imenovanja izvoli Marjan Jenko. Ima morda kdo še kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor izvolil iz vrst svojih poslancev Marjana Jenka v zakonodajno-pravno komisijo Skupščine SR Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja, administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe se bodo še danes sestale in konstituirale, zato prosim, da se člani teh komisij udeležijo sej po razporedu, ki je objavljen na skupščinski objavnih deski.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na spremembo sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja Marjana Lenarčiča, da nam sporoči predlog komisije.

Marjan Lenarčič: Dajem predlog za dopolnitev komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na podlagi 174. člena ustave SR Slovenije in 91. člena začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora na seji dne 28. aprila 1965 razpravljala o dopolnitvi komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora.

Komisija za volitve in imenovanja je ugotovila, da je potekla mandatna doba Milanu Žnidaršiču, dosedanjemu podpredsedniku komisije ter Jožetu Dernovšku, dosedanjemu članu komisije. Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije zato predlaga, da se izvoli za podpredsednika komisije Ivan Rau, za člana pa Dušan Barbič.

Predsednik Janez Hočevnar: Slišali ste predlog, po katerem naj se namesto Milana Žnidaršiča, dosedanjega podpredsednika komisije ter Jožeta Dernovška, dosedanjega člana komisije, ki jima je potekel mandat, izvoli za podpredsednika komisije poslanec Ivan Rau, za člana komisije pa poslanec Dušan Barbič. Predlog sklepa, ki naj služi kot gradivo, vam je bil danes dostavljen. Ima morda kdo še kakšen drugačen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog komisije za volitve in imenovanja na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je komisija dopolnjena v skladu s stavljenim predlogom.

Hkrati ugotavljam, da je sestav komisije za pripravo stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora sedaj naslednji: predsednik Borut Bohte, podpredsednik Ivan Rau in člani Dušan Barbič, Štefan Brumec, Vlado Črešnik, Joško Saksida in Mileva Veren.

S tem je dnevni red seje izčrpan in zaključujem 24. sejo Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Hkrati z vabilom za sejo zbora ste prejeli vabilo za skupno sejo vseh zborov Skupščine SR Slovenije. Obveščam vas, da bo skupna seja vseh zborov Skupščine danes ob 12. uri v veliki dvorani Skupščine. Obenem obveščam poslance, da bo najbrž v sredini meseca junija seja zbora, na kateri bomo razpravljali o problematiki prometne varnosti v SR Sloveniji, o predlogu zaključnega računa republiškega proračuna za leto 1964, o predlogu zakona o samoupravljanju v državnih organih in o predlogu zakona o sodiščih in o predlogu zakona o sodiščih splošne pristojnosti. Poleg tega bomo na prihodnji seji zbora sprejeli tudi program dela zbora za drugo polletje 1965. Hvala lepa!

(Seja je bila zaključena ob 9.40.)

SKUPNE SEJE

VSEH ZBOROV SKUPŠČINE SR SLOVENIJE

2. seja

(29. aprila 1965)

Predsedoval: Ivan Maček, predsednik
Skupščine SR Slovenije.

Začetek seje ob 12.30.

Predsednik Ivan Maček: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 2. skupno sejo Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog dnevnega reda ste prejeli. Ima kdo kak dopolnilni ali spreminjalni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red sprejet in prehajamo na 1. točko dnevnega reda.

Zapisnik 1. seje ste prejeli skupaj z vabilom. Ima kdo kakšne pripombe k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Na dnevnem redu 2. točke je volitev in razrešitev. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da prebere poročilo in predlog komisije.

Franc Simonič: Komisija za volitve in imenovanja je na podlagi 174. člena in 167. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter 57. in 70. člena začasnega poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije na seji dne 28. aprila ugotovila, da naloge in obseg dela Skupščine zahtevajo, da sta oba podpredsednika na stalnem delu v Skupščini.

Komisija za volitve in imenovanja zato predlaga, da Skupščina Socialistične republike Slovenije razreši poslanca Gospodarskega zbora Dragico Rome kot podpredsednika Skupščine SR Slovenije in da na to mesto izvoli za podpredsednika Skupščine Socialistične republike Slovenije poslanca Republiškega zbora tovariša Janka Rudolfa.

Predsednik Ivan Maček: Slišali ste predlog. Ali želi kdo besedo? (Nihče.) Ali ima kdo kak drug predlog? (Ne javi se nihče.)

Če ne, dajem na glasovanje predlog, da se razreši funkcije podpredsednika Skupščine poslanka Dragica Rome.

Kdor je za to, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Dajem na glasovanje predlog, da se za podpredsednika Skupščine Socialistične republike Slovenije izvoli poslanec Janko Rudolf.

Kdor je za to, naj prosim, dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednika Skupščine Socialistične republike Slovenije izvoljen poslanec Janko Rudolf.

Ker je s tem dnevni red skupne seje izčrpan, zaključujem sejo.

(Seja je bila zaključena ob 12.35.)

PRILOGE

Poročila odborov in komisij, ki k temeljnemu aktu ne predlagajo sprememb ali dopolnitev in ki v svoji obrazložitvi ne navajajo vsebinsko novih argumentov, so v prilogah označena samo z navedbo odbora ali komisije, ki je poročilo pripravil, ter z datumom in opravilno številko poročila.

POROČILA o izidu volitev poslancev v Republiški zbor

Mandatno-imunitetna komisija Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na podlagi 116. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, na seji dne 26. 4. 1965, obravnavala poročilo republiške volilne komisije z dne 12. 4. 1965, pregledala potrdila o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

1. Na podlagi odloka o razpisu splošnih volitev v Skupščino SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 4-13/65) je bilo treba izvoliti 60 poslancev Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije v 60 volilnih enotah, v katerih so bili poslanci po točki a) 7. člena zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev Skupščine SR Slovenije (Uradni list SRS št. 11-94/63) v prvi mandatni dobi izvoljeni za dve leti.

2. V navedenih volilnih enotah je kandidiralo skupaj 104 kandidatov, katerih kandidature so v skladu z zakonom potrdile pristojne občinske volilne komisije.

3. Občinske skupščine so dne 4. aprila 1964 izmed navedenih kandidatov izvolile 70 poslanskih kandidatov po načelu, da je za poslanskega kandidata izvoljen tisti, ki je dobil najmanj tretjino glasov vseh odbornikov občinske skupščine.

Republiška volilna komisija je objavila na podlagi prvega odstavka 99. člena zakona o volitvah poslancev Skupščine SR Slovenije seznam kandidatov, ki so jih občinske skupščine izvolile v Republiški zbor, v Uradnem listu SRS št. 12-137/65.

4. O izvoljenih poslanskih kandidatih so občani glasovali neposredno na volitvah dne 18. aprila 1965.

5. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih neposrednih volitvah prevzela od občinskih volilnih komisij, preizkusila zakonitost volitev v posameznih volilnih enotah. Ugotovila je, da so se potek za določitev kandidatov in volitve opravile v skladu z zakonitimi pred-

pisi in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, da bi lahko bistveno vplivale na kandidature oziroma na ugotovitev volilnega izida.

Na podlagi navedenih volitev mandatno-imunitetna komisija Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije

predlaga,

da Republiški zbor Skupščine SR Slovenije potrdi izvolitev naslednjih poslancev Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije:

št.	Volilna enota		Izvoljeni kandidat
	ime		
1.	Brežice I		Kambič Miroslav
3.	Celje I		Jonak Radoslav
5.	Celje III		Pleteršek Marija
7.	Laško		Grosar Rudi
9.	Sevnica		Gorjan Božidar
11.	Šentjur pri Celju		Cvenk Miran
13.	Šmarje pri Jelšah II		Marinc inž. Andrej
15.	Velenje II		Mravljak Hubert
17.	Videm-Krško II		Ravbar Milan
19.	Žalec II		Goršek Andi
21.	Ajdovščina II		Kosovel inž. Janko
23.	Ilirska Bistrica		Kuret Albin
25.	Koper I		Remec Mirko
27.	Nova Gorica I		Turk inž. Anamarija
29.	Nova Gorica III		Vižintin Milan
31.	Piran		Tomasin Plinio
33.	Sežana I		Lavrenčič Stane
35.	Tolmin I		Rutar Franc
37.	Cerknica		Gornik Tone
39.	Domžale I		Ivkovič Marija
41.	Grosuplje I		Japelj Janez
43.	Hrastnik		Klenovšek inž. Srečko
45.	Jesenice II		Kristan Milan
47.	Kamnik II		Repič Viktor
49.	Kranj I		Jurančič inž. Zdenka
51.	Kranj III		Zalokar Slavko
53.	Litija		Gorenc Franc
55.	Ljubljana-Bežigrad II		Perbil Frančiška
57.	Ljubljana-Center II		Mesarič Marija
59.	Ljubljana-Moste-Polje I		Butina Boris
61.	Ljubljana-Moste-Polje III		Šemrov Slavka
63.	Ljubljana-Šiška II		Brajnik Edo
65.	Ljubljana-Šiška IV		Barle inž. Matevž
67.	Ljubljana-Vič-Rudnik II		Jamar Mirko
69.	Ljubljana-Vič-Rudnik IV		Rudolf Janko
71.	Metlika		Belopavlovič Niko
73.	Novo mesto II		Levičnik Jurij

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
75.	Radovljica I	Košmelj Miran
77.	Ribnica	Maležič Matija
79.	Škofja Loka	Šter Janez
81.	Trebnje	Kolar Franci
83.	Vrhnika	Seliger Drago
85.	Dravograd	Pušnik Ludvik
87.	Gornja Radgona II	Klemenčič Milan
89.	Lendava I	Szabo inž. Jože
91.	Ljutomer	Pušenjaka Rado
93.	Maribor-Center II	Ulrih Ela-Atena
95.	Maribor-Center IV	Markič Janko
97.	Maribor-Tabor I	Perger Slavka
99.	Maribor-Tabor III	Flis Drago
101.	Maribor-Tezno II	Albreht Roman
103.	Murska Sobota I	Koren Ivanka
105.	Murska Sobota III	Perhavec inž. Edvard
107.	Murska Sobota V	Ros Ivan
109.	Ormož II	Kovačič Zlatko
111.	Ptuj II	Kocijančič Boris
113.	Ptuj IV	Kuhar Anica
115.	Radlje ob Dravi	Seitl Viktor
117.	Ravne na Koroškem II	Pungartnik inž. Gregor
119.	Slovenska Bistrica II	Kolenko Miro

Mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Republiški zbor Skupščine SR Slovenije verificira mandate vseh navedenih poslancev Republiškega zbora.

Št.: 0201-12/65

Ljubljana, 26. 4. 1965

v Gospodarski zbor

Mandatno-imunitetna komisija Gospodarskega zbora je na podlagi 16. člena začasnega poslovnika Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 27. 4. 1965 obravnavala poročilo Republiške volilne komisije z dne 7. aprila 1965, pregledala potrdila o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

1. Občinske skupščine so v nedeljo dne 4. aprila 1965 volile poslance Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije v tistih volilnih enotah, v katerih so bili ti poslanci po točki a) 7. členu zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev Skupščine Socialistične republike Slovenije (Uradni list SRS št. 11/63) v prvi mandatni dobi izvoljeni za dve leti. Treba je bilo izvoliti 35 poslancev Gospodarskega zbora v 35 volilnih enotah.

2. V teh 35 volilnih enotah je kandidiralo skupno 68 kandidatov, katerih kandidature so v skladu z zakonom potrdile pristojne občinske volilne komisije. Občinske skupščine so izmed navedenih kandidatov izvolile 35 poslancev po načelu, da je za poslanca izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov vseh

odbornikov občinske skupščine, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov; v primerih, ko tvorita volilno enoto 2 občini, pa kandidat, ki je dobil večino glasov v vsaki občini, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov v občini, ki ima več kot polovico skupnega števila delovnih ljudi z ustreznega delovnega področja.

3. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih volitvah prevzela od občinskih volilnih komisij, preizkusila zakonitosti volitev v posameznih volilnih enotah, in ugotovila, da so bili postopek za določitev kandidatov in volitve same v skladu z zakonskimi predpisi, in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, ki bi lahko bistveno vplivale na kandidate oziroma na volilne izide.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije

p r e d l a g a ,

da Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije potrdi izvolitev poslancev Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije:

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
1.	Brežice	Ivan Živič
3.	Celje II	Jožica inž. Farčnik-Mrvar
5.	Mozirje	Franc Šarb
7.	Slovenske Konjice	Drago Perc
9.	Šmarje pri Jelšah	Riko Jerman
11.	Videm-Krško	Edi Komočar
13.	Ajdovščina	Nada Beltram
15.	Ilirska Bistrica	Alojz Stegu
17.	Nova Gorica I	Herman inž. Vouk
19.	Piran-Izola	Filip inž. Kolenc
21.	Sežana	Anton inž. Kunst
23.	Cerknica-Ribnica	Jože Lesar
25.	Domžale	Pavel inž. Grandovec
27.	Jesenice	Ivan inž. Arzenšek
29.	Kočevje	Savo inž. Vovk
31.	Kranj-Tržič	Rino Simoneti
33.	Ljubljana-Bežigrad	Vladimir inž. Klavs
35.	Ljubljana-Center II	Mara Pelc-Čeferin
37.	Ljubljana-Šiška I	Anton inž. Kovič
39.	Ljubljana-Vič-Rudnik I	Drago dr. inž. Kolar
41.	Novo mesto I	Ivan Kočevar
43.	Radovljica	Ljudmila Fišer
45.	Trbovlje-Hrastnik	Vili Pukmajster
47.	Vrhnika-Logatec	Jože inž. Rupnik
49.	Gornja Radgona	Aleksander Škrilec
51.	Lendava	Jože Varga
53.	Maribor-Center I	Slava Gruden

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
ime	št.	
55. Maribor-Center III		Rado Šorli
57. Maribor-Tabor II		Anica Trofenik
59. Maribor-Tezno II		Nikola Dimitrovski
61. Murska Sobota II		Ludvik Cipot
63. Ormož		Milan Ritonja
65. Ptuj II		Miran inž. Glušič
67. Radlje ob Dravi-Dravograd		Matko Kavtičnik
69. Slovenska Bistrica		Albin Černoša

Mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije sprejme to poročilo in verificira mandate vseh navedenih poslancev Gospodarskega zbora.

Št.: 0201-12/65

Ljubljana, 27. 4. 1965

v P r o s v e t n o - k u l t u r n i z b o r

Mandatno-imunitetna komisija Prosvetno-kulturnega zbora je na podlagi 16. člena začasnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 26. 4. 1965 obravnavala poročilo Republiške volilne komisije z dne 7. aprila 1965, pregledala potrdila o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

1. Občinske skupščine so v nedeljo dne 4. aprila 1965 volile poslance Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v tistih volilnih enotah, v katerih so bili ti poslanci po točki a) 7. člena zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev Skupščine Socialistične republike Slovenije (Uradni list SRS, št. 11/63) v prvi mandatni dobi izvoljeni za dve leti. Treba je bilo izvoliti 35 poslancev Prosvetno-kulturnega zbora v 35 volilnih enotah.

2. V teh 35 volilnih enotah je kandidiralo skupno 64 kandidatov, katerih kandidature so v skladu z zakonom potrdile pristojne občinske volilne komisije. Občinske skupščine so izmed navedenih kandidatov izvolile 35 poslancev po načelu, da je za poslanca izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov vseh odbornikov občinske skupščine, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov; v primerih, ko tvorita volilno enoto 2 občini, pa kandidat, ki je dobil večino glasov v vsaki občini, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov v občini, ki ima več kot polovico skupnega števila delovnih ljudi z ustreznega delovnega področja.

3. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih volitvah prevzela od občinskih volilnih komisij, preizkusila zakonitost volitev v posameznih volilnih enotah, in ugotovila, da so bili postopek za določitev kandidatov in volitve same v skladu z zakonitim predpisi, in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, ki bi lahko bistveno vplivale na kandidate oziroma na volilne izide.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije

predlaga,

da Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije potrdi izvolitev poslancev Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije:

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
1.	Brežice	Stanko Škaler
3.	Celje II	Lojzka Gostenčnik-Žmavec
5.	Mozirje	Oto Pungartnik
7.	Slovenske Konjice	Vera Kravarič-Marošek
9.	Šmarje pri Jelšah	Franc Bizjak
11.	Videm-Krško	Marija Urbančič
13.	Ajdovščina	Milenko Vodopivec
15.	Ilirska Bistrica	Terezija Kukovec
17.	Nova Gorica I	Štefan Trojar
19.	Piran-Izola	Avgust Gojkovič
21.	Sežana	Jože Smole
23.	Cerknica-Ribnica	Vanda Škodnik
25.	Domžale	Miro Stiplovšek
27.	Jesenice	Jože Gazvoda
29.	Kočevje	Danica Kaplan
31.	Kranj-Tržič	Marija Faganeli
33.	Ljubljana-Bežigrad	Viktor inž. Turnšek
35.	Ljubljana-Center II	Roman prof. dr. inž. Modic
37.	Ljubljana-Šiška I	Božidar Ravnikar
39.	Ljubljana-Vič-Rudnik I	Aleksandra prof. Kornhauser
41.	Novo mesto I	Miroslav Vute
43.	Radovljica	Ferdo Bem
45.	Trbovlje-Hrastnik	Viktor Malovrh
47.	Vrhnika-Logatec	Zoran Mrak
49.	Gornja Radgona	Rudi Jaušovec
51.	Lendava	Katarina Laketa
53.	Maribor-Center I	Vlado Golob
55.	Maribor-Center III	Milan Filipčič
57.	Maribor-Tabor II	Slavko Tihec
59.	Maribor-Tezno II	Breda Möschl
61.	Murska Sobota II	Alojz Šela
63.	Ormož	Vlado Ožbolt
65.	Ptuj II	Zofka Kodrič
67.	Radlje ob Dravi-Dravograd	Zlatko Ogrinc
69.	Slovenska Bistrica	Zvonko Cajnko

Mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije sprejme to poročilo in verificira mandate vseh navedenih poslancev Prosvetno-kulturnega zbora.

Št.: 0201-12/65

Ljubljana, 26. 4. 1965

v Socialno-zdravstveni zbor:

Mandatno-imunitetna komisija Socialno-zdravstvenega zbora je na podlagi 16. člena začasnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 26. 4. 1965 obravnavala poročilo Republiške volilne komisije z dne 7. aprila 1965, pregledala potrdila o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

1. Občinske skupščine so v nedeljo dne 4. aprila 1965 volile poslance Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije v tistih volilnih enotah, v katerih so bili ti poslanci po točki a) 7. člena zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev Skupščine Socialistične republike Slovenije (Uradni list SRS, št. 11/63) v prvi mandatni dobi izvoljeni za dve leti. Treba je bilo izvoliti 35 poslancev Socialno-zdravstvenega zbora v 35 volilnih enotah.

2. V teh 35 volilnih enotah je kandidiralo skupno 58 kandidatov, katerih kandidature so v skladu z zakonom potrdile pristojne občinske volilne komisije. Občinske skupščine so izmed navedenih kandidatov izvolile 35 poslancev po načelu, da je za poslanca izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov vseh odbornikov občinske skupščine, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov; v primerih, ko tvorita volilno enoto 2 občini, pa kandidat, ki je dobil večino glasov v vsaki občini, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov v občini, ki ima več kot polovico skupnega števila delovnih ljudi z ustreznega delovnega področja.

3. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih volitvah prevzela od občinskih volilnih komisij, preizkusila zakonitost volitev v posameznih volilnih enotah, in ugotovila, da so bili postopek za določitev kandidatov in volitve same v skladu z zakonitimi predpisi in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, ki bi lahko bistveno vplivale na kandidature oziroma na volilne izide.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije

p r e d l a g a ,

da Socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije potrdi izvolitev poslancev Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije:

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
2.	Celje I	Saša Plevelj-Tešenji
4.	Laško	Vera Manfreda
6.	Sevnica	Albin mr. ph. Žumer
8.	Šentjur pri Celju	Milan Loštrk
10.	Velenje	Ivan dr. Cestnik
12.	Žalec	Bogomila dr. Kranjc-Rošker
14.	Idrija	Jože Oblak
16.	Koper	Ivanka Strmole
18.	Nova Gorica II	Vinko dr. Mozetič
20.	Postojna	Bruna mr. Razmovska
22.	Tolmin	Janez dr. Jerman

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
24.	Črnomelj-Metlika	Albin dr. Pečavar
26.	Grosuplje	Jože Nered
28.	Kamnik	Srečko Rot
30.	Kranj	Zinka Štraus
32.	Litija	Marija Rudolf
34.	Ljubljana-Center I	Dolfe Vojsk
36.	Ljubljana-Moste-Polje	Dragica dr. Grčar
38.	Ljubljana-Šiška II	Boris dr. Šušteršič
40.	Ljubljana-Vič-Rudnik	Stjepan dr. Bunta
42.	Novo mesto II	Erna dr. Primožič
44.	Škofja Loka	Vera Dolenc
46.	Trebnje	Marija Vraničar
48.	Zagorje ob Savi	Anica Manfredo
50.	Lenart	Lojze Frangež
52.	Ljutomer	Justina Zenkovič
54.	Maribor-Center II	Zmago dr. Slokan
56.	Maribor-Tabor I	Jelka Pungartnik
58.	Maribor-Tezno I	Matija Nadižar
60.	Murska Sobota I	Mima Borovšak
62.	Murska Sobota II	Štefan Sreš
64.	Ptuj I	Mitja dr. Mrgole
66.	Ptuj III	Adolf Šarman
68.	Ravne na Koroškem	Milka Pogačar
70.	Slovenj Gradec	Drago dr. Plešivčnik

Mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije sprejme to poročilo in verificira mandate vseh navedenih poslancev Socialno-zdravstvenega zbora.

Št.: 0201-12/65

Ljubljana, 26. 4. 1965

v Organizacijsko-politični zbor

Mandatno-imunitetna komisija Organizacijsko-političnega zbora je na podlagi 16. člena začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 26. 4. 1965 obravnavala poročilo Republiške volilne komisije z dne 7. aprila 1965, pregledala potrdila o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

1. Občinske skupščine so v nedeljo dne 4. aprila 1965 volile poslance Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije v tistih volilnih enotah, v katerih so bili ti poslanci po točki a) 7. člena zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev Skupščine Socialistične republike Slovenje (Uradni list SRS, št. 11/63) v prvi mandatni dobi izvoljeni za dve leti. Treba je bilo izvoliti 35 poslancev Organizacijsko-političnega zbora v 35 volilnih enotah.

2. V teh 35 volilnih enotah je kandidiralo skupno 60 kandidatov, katerih kandidature so v skladu z zakonom potrdile pristojne občinske volilne komisije. Občinske skupščine so izmed navedenih kandidatov izvolile 35 poslancev po načelu, da je za poslanca izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov vseh odbornikov občinske skupščine, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov; v primerih, ko tvorita volilno enoto dve občini, pa kandidat, ki je dobil večino glasov v vsaki občini, oziroma pri ponovnem glasovanju kandidat, ki je dobil največ glasov v občini, ki ima več kot polovico skupnega števila delovnih ljudi z ustreznega delovnega področja.

3. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih volitvah prevzela od občinskih volilnih komisij, preizkusila zakonitost volitev v posameznih volilnih enotah, in ugotovila, da so bili postopek za določitev kandidatov in volitve same v skladu z zakonitimi predpisi, in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, ki bi lahko bistveno vplivale na kandidature oziroma na volilne izide.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije

predlaga,

da Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije potrdi izvolitev poslancev Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije:

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
2.	Celje I	Franc Svetina
4.	Laško	Helena inž. Vodovnik
6.	Sevnica	Rudi Jonozovič
8.	Šentjur pri Celju	Vera Hlastec
10.	Velenje	Ludvik inž. Mali
12.	Žalec	Tone Delak
14.	Idrija	Cveto Prelovec
16.	Koper	Dušan Barbič
18.	Nova Gorica II	Vladimir Birsa
20.	Postojna	Bruno Adam
22.	Tolmin	Evgen Golja
24.	Črnomelj-Metlika	Vlado Mišica
26.	Grosuplje	Avguštin Erjavec
28.	Kamnik	Franc Svetelj
30.	Kranj	Breda Lokar-Gaspari
32.	Litija	Albin Jesenšek
34.	Ljubljana-Center I	Adolf Arigler
36.	Ljubljana-Moste-Polje	Janez Hočevar
38.	Ljubljana-Šiška II	Milka Jovan
40.	Ljubljana-Vič-Rudnik II	Tatjana Lokovšek
42.	Novo mesto II	Zvone Šuštaršič
44.	Škofja Loka	Vladka Jan
46.	Trebnje	Marijan Jenko

Volilna enota		Izvoljeni kandidat
št.	ime	
48.	Zagorje ob Savi	Brane Vipotnik
50.	Lenart	Anton Kropušek
52.	Ljutomer	Dušan Rihtaršič
54.	Maribor-Center II	Mirko Žlender
56.	Maribor-Tabor I	Vid Jerič
58.	Maribor-Tezno I	Silva Vrhovčak
60.	Murska Sobota I	Geza Bačič
62.	Murska Sobota III	Vanek Šiftar
64.	Ptuj I	Ivan Rau
66.	Ptuj III	Katica Bračko
68.	Ravne na Koroškem	Jože Kert
70.	Slovenj Gradec	Ivan Lekše

Mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije sprejme to poročilo in verificira mandate vseh navedenih poslancev Organizacijsko-političnega zbora.

Št.: 0201-12/65

Ljubljana, 26. 4. 1965

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije

Na podlagi 169. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 14. členom začasnega poslovnika Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je Republiški zbor na seji dne 29. aprila 1965 sprejel

o d l o k

o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije

I

Ustanovita se stalna odbora Republiškega zbora:

- a) odbor za družbeni plan, finance in proračun,
- b) odbor za proizvodnjo in promet.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun sestavljajo predsednik, podpredsednik in pet do trinajst članov.

Odbor za proizvodnjo in promet sestavljajo predsednik, podpredsednik in pet do trinajst članov.

II

Odbor za družbeni plan, finance in proračun spremlja, proučuje in obravnava vprašanja priprave in izvrševanja družbenih planov in dolgoročnega razvoja gospodarstva; vprašanja gospodarskega sistema; vprašanja priprave in

izvrševanja republiškega proračuna in vprašanja skladov; vprašanja davkov, taks in drugih javnih davščin; kreditnega in bančnega sistema; finančnega poslovanja delovnih organizacij; proračunskega sistema in sistema skladov; vprašanja javnih posojil in zavarovanja v republiki; vprašanja delovanja finančnih organov v republiki; vprašanja cen; obravnava predloge republiških družbenih planov, republiškega proračuna in zaključnega računa o izvršitvi republiškega proračuna; obravnava predloge zakonov in drugih aktov z omenjenih področij in lahko daje tudi sam take predloge.

III

Odbor za proizvodnjo in promet spremlja, proučuje in obravnava vprašanja, ki se tičejo organiziranja in pospeševanja proizvodnje na področjih industrije, rudarstva, gradbeništva, energetike, kmetijstva, gozdarstva in prometa; vprašanja investicijske graditve; pospeševanja kmetijskega zadružništva, izkoriščanja kmetijskega in gozdnega zemljišča; obravnava predloge zakonov in drugih aktov s teh področij in lahko daje tudi sam take predloge.

IV

Odpravijo se tile stalni odbori Republiškega zbora:

- a) odbor za družbeni plan in finance,
- b) odbor za splošna gospodarska vprašanja,
- c) odbor za proračun,
- č) odbor za industrijo in promet,
- d) odbor za kmetijstvo in gozdarstvo.

V

Odpravita se administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe kot stalni komisiji Republiškega zbora.

VI

Ta odlok začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

V sestavu Republiškega zbora je doslej delovalo enajst stalnih odborov in tri stalne komisije.

Dvoletne izkušnje v delu stalnih odborov so pokazale, da dosedanja razdrobljenost odborov, ki so obravnavali vprašanja s področja gospodarstva, ni v celoti zagotavljala dovolj smotrnega, učinkovitega in hkrati dovolj kompleksnega obravnavanja in proučevanja vprašanj s tega področja. Za področje gospodarstva je doslej delovlo šest stalnih odborov (odbor za družbeni plan in finance, odbor za splošna gospodarska vprašanja, odbor za proračun, odbor za industrijo in promet, odbor za kmetijstvo in gozdarstvo ter odbor za trgovino, gostinstvo

in turizem). Po predloženem odloku naj bi to področje v bodoče obravnavali le trije stalni odbori in sicer:

— odbor za družbeni plan, finance in proračun, ki naj bi obravnaval vprašanja v zvezi z družbenim planom, finančnim, kreditnim in bančnim poslovanjem ter vprašanja v zvezi z republiškim proračunom in usmerjal svoje delo — hkrati s spremljanjem tekočih vprašanj — v proučevanje dolgoročnega razvoja gospodarstva;

— odbor za proizvodnjo in promet, ki naj bi obravnaval vprašanja z vseh področij proizvodnih dejavnosti (industrija, rudarstvo, gradbeništvo, energtika, kmetijstvo, gozdarstvo, obrt) in prometa;

— odbor za trgovino, gostinstvo in turizem, ki obdrži dosedanje delovno področje.

Glede na povečano pristojnost odbora za družbeni plan, finance in proračun ter odbora za proizvodnjo in promet, je v predlogu odloka predvideno, da imata oba odbora predsednika, podpredsednika in do 13 članov. Ostali stalni odbori imajo še po začasnem poslovniku Republiškega zbora predsednika, podpredsednika in do 7 članov.

S predlogom odloka se odpravljata tudi administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe kot stalni komisiji Republiškega zbora. Že dosedanje delovno področje teh dveh komisij je presegalo okvir Republiškega zbora. Zato se predlaga, da postaneta obe komisiji stalni komisiji Skupščine SR Slovenije, v kateri bo izvolil Republiški zbor, tako kot zbori delovnih skupnosti, ustrezno število članov.

POROČILO

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. aprila 1965 obravnavala predlog odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi k predlogu odloka ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se s predlaganim odlokom spreminja vsebina nekaterih določb začasnega poslovnika Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije. Po mnenju komisije zaradi teh sprememb ni potrebno hkrati spreminjati besedila obstoječega poslovnika, ki je le začasen in bodo predlagane spremembe, če bodo sprejete, upoštevane v redakciji stalnega poslovnika, ki je v pripravi.

V podrobni obravnavi ni bilo predlogov za spremembe in dopolnitve.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog odloka v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 0202-1/65

Ljubljana, 24. 4. 1965

PREDLOG ODLOKA

o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije

Na podlagi 175. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 53. in 92. členom začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji Republiškega zbora, na seji Gospodarskega zbora, na seji Prosvetno-kulturnega zbora, na seji Socialno-zdravstvenega zbora in na seji Organizacijsko političnega zbora dne 29. aprila 1965 sprejela

o d l o k

o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije

I

Odbor za družbeno nadzorstvo nadaljuje z delom kot stalna komisija Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo.

II

Zakonodajno-pravna komisija se poveča na devet članov. Republiški zbor voli izmed svojih članov pet članov, vsak zbor delovnih skupnosti pa po enega člana.

III

Ustanovi se administrativna komisija kot stalna komisija Skupščine SR Slovenije.

Komisija ima pet članov, vsak zbor Skupščine SR Slovenije voli po enega člana izmed svojih članov.

Administrativna komisija predlaga Republiškemu zboru predpise o nagradah in povračilih poslancev, funkcionarjev Skupščine, zborov, odborov in komisij ter funkcionarjev, ki jih voli ali imenuje Skupščina.

IV

Ustanovi se komisija za prošnje in pritožbe kot stalna komisija Skupščine SR Slovenije.

Komisija ima sedem članov. Republiški zbor voli izmed svojih članov tri člane, vsak zbor delovnih skupnosti pa po enega člana.

Komisija opravlja naloge, ki jih je doslej opravljala komisija Republiškega zbora za prošnje in pritožbe po določbah 37. do 41. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

Strokovno službo za komisijo opravlja urad za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu.

V

Ta odlok začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Skupščina SR Slovenije je imela doslej en stalni odbor (odbor za družbeno nadzorstvo) in dve stalni komisiji (komisija za volitve in imenovanja ter zakonodajno-pravna komisija).

S predloženim odlokom se ustanavljata kot skupščinski komisiji še administrativna komisija in komisija za prošnje in pritožbe. Obe komisiji sta doslej delovali v okviru Republiškega zbora. Ker je njuno delovno področje presegalo okvir dela tega zbora, predlaga odlok, da postaneta stalni komisiji Skupščine SR Slovenije, katerih člane volijo vsi zbori Skupščine. V administrativno komisijo voli vsak zbor po enega člana, v komisijo za prošnje in pritožbe pa Republiški zbor tri člane, zbori delovnih skupnosti pa po enega. Delovno področje obeh komisij ostaja neizpremenjeno.

Hkrati vsebuje odlok predlog, da se zaradi obsežnega in odgovornega dela zakonodajno-pravne komisije poveča njeno število na 9 članov, od katerih voli Republiški zbor pet članov, vsak zbor delovnih skupnosti pa po enega člana.

Ker so drugi stalni organi Skupščine organizirani kot komisije Skupščine, se predlaga, da dosedanji odbor za družbeno nadzorstvo nadaljuje z delom kot komisija za družbeno nadzorstvo.

POROČILO

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. aprila 1965 obravnavala predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da se s predlaganim odlokom spreminja vsebina nekaterih določb začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije. Po mnenju komisije zaradi teh sprememb ni potrebno hkrati spreminjati besedila obstoječega poslovnika, ki je le začasen in bodo predlagane spremembe, če bodo sprejete, upoštevane v redakciji stalnega poslovnika, ki je v pripravi.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala, da se v drugi točki predloga odloka besedilo prvega stavka dopolni in spremeni tako, da se glasi:

»Število članov zakonodajno-pravne komisije se poveča na devet.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog odloka s predlagano spremembo v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 0201-1/65

Ljubljana, 24. 4. 1965

STANJE GOSPODARSTVA V SR SLOVENIJI

po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965

(Pripravila Republiški in Gospodarski zbor)

Predloženi prikaz stanja gospodarstva v SR Sloveniji je napravljen po statističnih podatkih o osnovnih gospodarskih gibanjih za prve tri mesece letošnjega leta. Gospodarska gibanja v aprilu so ocenjena samo na podlagi napovedi posameznih gospodarskih organizacij, delno celo brez ocen za mesec april, ker je gospodarstvo v letošnjem letu še posebno previdno pri bodočih ocenah in jih zelo nerado daje.

Čeprav se opis gospodarskega stanja omejuje samo na prikaz podatkov po statističnih ugotovitvah, se ni mogel izogniti tudi delnim prognozam o gibanju gospodarstva v naslednjem obdobju, kolikor jih neposredno narekujejo dani podatki. To še toliko bolj, ker bi sam opis trenutnih gospodarskih gibanj ne mogel dati prave slike stanja gospodarstva, ker je večina ukrepov za stabilizacijo gospodarstva izdanih šele proti koncu tega razdobja in se bo njih učinek pokazal šele v naslednjem obdobju.

Med ukrepi za stabilizacijo gospodarstva so nekateri sicer samo prehodnega značaja, kot npr. zamrznjenje cen, vezava uvoza na izvoz itd., drugi ukrepi pa naj bi učinkovali trajneje in povzročili take notranje premike, zlasti v načinu gospodarjenja gospodarskih organizacij, da bo na njihovi osnovi možna nadaljnja izgradnja in izpopolnitev gospodarskega sistema. Med te ukrepe je šteti zlasti:

— ukrepe za omejitev potrebe po novi denarni emisiji (predvsem zaostritev pogojev za dodelitev kreditov za obratna sredstva, zaostritev kriterijev za potrošniške kredite, povečanje obveznih rezerv poslovnih bank, pospešitev odplačevanja kreditov iz dolgoročnih in zdravstvenih skladov socialnega zavarovanja);

— ukrepe za omejevanje investicijske potrošnje (omejitev uporabe razpoložljivih investicijskih sredstev, obvezno polaganje garancijskih zneskov od predračunske vrednosti, pooblastilo specializiranim poslovnim bankam, da spremenijo kreditne pogoje in tranše za že sklenjene pogodbe, zaostritev pogojev za uvoz opreme);

— ukrepe za omejitev proračunske potrošnje (obvezna dodatna 5% proračunska rezerva).

Ti ukrepi že zaostrujejo pogoje gospodarjenja in silijo gospodarske organizacije k smotrnejšim in treznejšim gospodarskim odločitvam in k iskanju poti, da se prilagodijo takim, sicer zaostrenim toda gospodarsko potrebnim omejitvam. Rešitve problemov svojega gospodarjenja bodo morale gospodarske organizacije iskati v lastnih možnostih ne pa v iskanju izjemnih olajšav, ki naj jih da družbena skupnost.

Dosledno izvajanje teh ukrepov bo lahko zagotovilo potrebno stabilizacijo našega gospodarstva, ne da bi ogrozilo izpolnitev planskih predvidevanj, čeprav bi prehodno lahko nastopile določene težave pri prilagajanju gospodarskih organizacij novim pogojem gospodarjenja. Pri premagovanju teh prehodnih težav bo potrebno sodelovanje vseh gospodarskih činiteljev in pomoč družbene skupnosti. Zato ta prikaz opozarja na tiste probleme, ki bi se lahko prehodno pojavili kot ovira za izpolnitev planskih predvidevanj.

I. PROIZVODNJA

A. Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja v prvih štirih mesecih 1965 je po oceni preseгла proizvodnjo istega obdobja lani za 8 %, v primerjavi s povprečno proizvodnjo lanskega leta pa se je dvignila za 2 %.

	1.-4. 1965	Plan*
	1.-4. 1964	1965
Elektroenergija	105	106
premogovniki	102	103
črna metalurgija	109	109
barvasta metalurgija	115	110
nekovinska industrija	109	112
kovinska industrija	113	108
elektroindustrija	109	120
kemična industrija	109	115
industrija gradbenega materiala	105	108
lesna industrija	111	109
papirna industrija	100	103
tekstilna industrija	103	105
usnjarska industrija	103	108
gumarska industrija	93	135
živilska industrija	108	110
tobačna industrija	107	101

Ob analogni dinamiki proizvodnje v letošnjem letu kot v preteklem letu, lahko ugotovimo, da se proizvodnja v prvih štirih mesecih leta 1965 približuje planskim predvidevanjem za leto 1965 (letni plan porasta 109, realizacija za prve štiri mesece 1965 108).

Bistveno zaostaja za predvidevanji: elektroindustrija, delno kemična industrija, papirna industrija, tekstilna industrija, usnjarska industrija in gumarska industrija, in sicer zaradi pomanjkanja surovin, industrija gradbenega materiala pa zaradi neugodnih vremenskih razmer v tem obdobju.

Ta sicer na splošno ugodna slika industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih letošnjega leta pa sama na sebi ne kaže realnega stanja, v kakršnem se je znašla industrijska proizvodnja do konca tega razdobja.

1. Vsaj relativno dokaj ugodna založenost industrije z reprodukcijskim materialom se je proti koncu obravnavanega obdobja stalno slabšala (založenost industrije z reprodukcijskim materialom je že konec marca na splošno za 2 % nižja kot povprečno v lanskem letu, s surovinami iz uvoza pa za 24 %). Stanje založenosti se je v aprilu še poslabšalo:

— v naslednjem prehodnem obdobju lahko računamo s slabšo založenostjo z reprodukcijskim materialom iz uvoza, ker so podjetja zaradi zakasnele dodelitve deviz sklenila pogodbe za dobavo materiala iz uvoza šele v marcu in aprilu in bo do realizacije teh poslov prišlo šele v naslednjih mesecih;

— slovenska industrija v veliki meri izvažata v območja konvertibilnih valut (nad 2/3), letos dodeljene devize pa so v znatno večji meri dodeljene iz področja nekonvertibilnih valut (lansko razmerje 80 : 20, letošnje 56,5 : 43,5). To bo vsaj začasno povzročilo dodatne težave v oskrbi z reprodukcijskim materialom;

* Uporaba izraza plan oziroma planska predvidevanja se nanaša tako na tekstualni del plana, kakor tudi na dokumentacijo k planu.

— vezava uvoza na izvoz je pustila neoskrbljena mnoga podjetja, ki so doslej dobivala surovine iz domače proizvodnje, ta pa se je zaradi lastnih potreb po devizah usmerila pretežno na izvoz;

— zaradi zaostrenih pogojev kreditiranja mnoga podjetja niso sposobna zagotoviti dinarska sredstva za nabavo odobrenih deviznih sredstev (ukinjeni so skoraj vsi dinarski krediti za pripravo za izvoz, določena je večja lastna udeležba pri nakupu deviznih sredstev, ukinjeni so krediti za zaloge reprodukcij-skega materiala itd.).

2. Razvoj industrijske proizvodnje bi prehodno lahko otežkočilo tudi pomanjkanje obratnih sredstev:

— restriksijska politika na področju obratnih kreditov je pripeljala mnoga podjetja v položaj, da kreditov za obratna sredstva ne dobijo, njihova lastna sredstva pa jim ne zadoščajo (pri delitvi dohodka niso dodelila ustrezni del za povečanje obratnih sredstev ali pa imajo svoja obratna sredstva delno angažirana za investicije zlasti, ker se je celotno povečanje obsega proizvodnje večinoma kreditiralo iz nove emisije). Ta sicer pozitivni ukrep bo silil podjetja k boljšemu gospodarjenju in ustvarjanju lastnih obratnih sredstev, prehodno pa bo povzročil precejšnje težave, ki se bodo pokazale tudi v proizvodnji;

— tako stanje povzroča veliko medsebojno zadolženost, ki pa pri našem sistemu medsebojnega obračunavanja povzroča insolventnost vseh medsebojno povezanih partnerjev (razlika med plačano in fakturirano realizacijo). To postaja še toliko bolj pereče, ker smatra banka taka podjetja za kreditno nesposobna in jim ne dovoljuje koriščenja že odobrenih kreditov.

3. Tržne razmere v tem obdobju so bile ugodne za ekspanzijo industrijske proizvodnje.

Z ukrepom o zamrznjenju cen pa so se mnoga podjetja znašla v težavah, ker so njihove prodajne cene višje od maloprodajnih cen v trgovski mreži. Zato trgovina v takih primerih ne prevzema že naročenega blaga (problem je zlasti v tistih panogah, ki so imele doslej nizko plafonirane cene). Ta ukrep bo kot stabilizacijski ukrep silil podjetja, da se bodo usmerila na tisto proizvodnjo, ki je zanje rentabilna. To bo povzročilo določene pozitivne premike v notranjem gospodarjenju podjetij, bodo pa nastopile tudi precejšnje prehodne težave, ker zamrznjenje sedanjih neuskklajenih cen ogroža tudi tisto proizvodnjo, ki je v naših tržnih pogojih objektivno potrebna in gospodarsko opravičljiva. Zato bo potrebno ob vztrajanju pri zatečenem splošnem nivoju cen uskladiti najbolj kričeča nesorazmerja (npr. cena surovih kož je višja od usnja, surovina in embalaža je dražja od konzerv itd.).

B. Kmetijstvo

V rastlinski proizvodnji so storjeni vsi ukrepi, da se doseže s planom predvidena proizvodnja. Posejane so vse površine, ozimne kulture so dobro prezimile. Tudi klimatski pogoji so bili takšni, da dajejo osnovo za normalno kmetijsko proizvodnjo.

Izvedbo kmetijskih del v letu 1965 pa bo oviralo pomanjkanje mehanizacije v družbenem sektorju in kooperaciji in tudi pomanjkanje vprežnih strojev in ročnega orodja v zasebnem sektorju. (Proizvodnjo ročnega orodja in lahke mehanizacije smo pri nas skoraj popolnoma opustili.)

Letos predvideno proizvodnjo gojevega mesa bo možno doseči in obstajajo za to vsi realni pogoji. Govedoreja pa predstavlja glavni delež kmetijske proizvodnje v Sloveniji. Družbeni sektor bo imel sicer težave pri izpolnitvi programa pitanja goveda, ker primanjkuje telet za pitanje (v prvih štirih mesecih je bilo okrog 20 do 30 % praznih stojišč). Težave nastopajo tudi v oskrbi s krmili. Proizvodnja v zasebnem sektorju pa bo predvidoma povečana, ker stimulatивnejše cene navajajo zasebne proizvajalce, da se v večji meri usmerjajo na pitanje goveda. Poleg tega so zaradi lanskoletne ugodnejše letine povečane zaloge krme.

Čeprav je trenutno stanje v govedoreji sorazmerno zadovoljivo, pa je opozoriti na probleme, ki se bodo pojavili že v bližnji bodočnosti.

Destimulativna politika nasproti privatnim proizvajalcem mleka je pripeljala do tega, da stalno upada število krav, katerih stalež je v januarju 1965 padel na nivo leta 1949. Število krav se je od leta 1961 znižalo za 46 000 glav (16 %). To povzroča na eni strani vedno slabšo oskrbo z mlekom (odkup mleka iz zasebnega sektorja, ki je znašal leta 1961 približno 60 milijonov, je padel v letu 1964 na 39,5 milijona litra), na drugi strani pa padec števila telet in s tem stalno manjša osnovna čreda. S tem pa se bo zmanjšala tudi osnova za bodočo proizvodnjo mesa. Za izboljšanje stanja na tem področju je sicer že zagotovljen osnovni pogoj, s tem, da je Zvezni izvršni svet bistveno dvignil odkupno ceno za mleko, bodo pa potrebni tudi še dodatni ukrepi.

Praščereja bo v letu 1965 povečala proizvodnjo v obeh sektorjih, zlasti ker je družbeni sektor močno povečal svoje zmogljivosti. Opozoriti pa je na težaven finančni položaj, v katerem so se znašle farme prašičev zaradi podražitve krme in zaradi znatno nižjih konkurenčnih cen proizvajalcev v sosednih republikah. Izguba pri kg žive teže se pri nekaterih farmah giblje okoli 100 dinarjev. Farmška proizvodnja perutnine je sicer dosegla večji razvoj, vendar pa je večletna stagnacija in nazadovanje v zasebnem sektorju povzročila upad proizvodnje jajc (odkup jajc se je zmanjšal v zadnjih treh letih od 35 milijonov na 13 milijonov din).

C. Gozdarstvo

Proizvodnja v gozdarstvu v prvih štirih mesecih zaostaja za dinamiko v letu 1964. Dovoz lesa je bil za 26 % manjši, celuloznega pa celo za 1/3. To je povzročilo, da sta lesno-predelovalna in celulozna industrija močno izčrpali zaloge. Izboljšanje zaloge se pričakuje šele maja in v poletnih mesecih. Pomanjkanje celuloznega lesa in jamskega lesa se bo nadaljevalo tudi letos (republiški plan sečnje celuloznega lesa iglavcev 375 000 m³, plan poslovnega združenja za gospodarstvo 340 000 m³, plan gozdnih gospodarjev 300 000 m³, kapacitete papirne industrije pa računajo na preko 400 000 m³). Problem neuskkljenih cen med posameznimi lesnimi sortimenti ostaja nerešen tudi letos. Naložbe v vzgojo gozdov so že vrsto let minimalne, istočasno pa se izredno močno širijo lesno-predelovalne kapacitete.

Zaradi slabe oskrbe je lesno-predelovalna in celulozna industrija v preteklih štirih mesecih vzdrževala proizvodnjo na račun izčrpanja zalog. Te zaloge bo nujno potrebno nadomestiti v poletnih mesecih, ker bo sicer prišlo do zastoja v proizvodnji konec leta.

Č. Gradbeništvo

Gradbeno dejavnost v prvem četrtletju 1965 v primerjavi z istim obdobjem pretečenih let ponazorujejo naslednji podatki:

Leto	Vrednost oprav. del v I. trimesečju		Opravljene del. ure v I. trimesečju		Povprečno število zaposlenih delavcev v I. trimesečju	
	v milij. din	Indeks	v tisoč ur	Indeks	število	Indeks
1963	9 387	65	10 271	79	26 462	88
1964	14 333	100	13 064	100	30 062	100
1965	17 212	120	11 519	88	26 526	88

Ti pokazatelji in ocene za prvo polletje sicer kažejo, da stanje v gradbeništvu ni kritično, razen na področju gradnje stanovanj za trg. Veliko vprašanje pa je, kako bo v drugi polovici leta, ker ni še mogoče v celoti oceniti vpliva vseh restriktivskih ukrepov na obseg in dinamiko gradbenih investicij do konca leta.

Na tako ugotovitev kaže naslednje:

— povečano vrednost gradbene proizvodnje v letu 1965 je v pretežni meri pripisati dvigu cen v drugi polovici leta 1964 in situaciji iz leta 1964, ki so bile plačane šele v januarju 1965 (indeks januar 1965 : 1964 = 132; januar — marec 1965 : 1964 = 120);

— fizični obseg del je že manjši kot v istem obdobju lani;

— investitorji ne začenjajo z novimi deli, imajo precejšnje dolgove še iz preteklega leta za že izvršena dela; ustavljajo dela, ki so bila v teku po že sklenjenih pogodbah;

— gradbena operativa ima sklenjenih pogodb le 67 % vrednosti lani izvršenih del;

— število izvršenih efektivnih delovnih ur je manjše kot v letu 1964 (indeks januar — marec 1965 : 1964 = 88);

— ugotavlja se občutno upadanje angažiranosti projektivnih organizacij v primerjavi z istim obdobjem v preteklih letih.

D. Promet

Vse panoge prometa so zadostile potrebam prometa po prevozih. Vsa prometna sredstva v tem razdobju so bila normalno izkoriščena. Pri železnici ostajajo vsi isti problemi, kot so se pojavljali že v preteklih letih, razen zaostrene finančne situacije. (Primanjkuje sredstev za plačilo premoga.)

Pri cestnem prometu je izredno pereče vprašanje gum, kar pa še ni pripegljalo do zastojev.

Odprava poškodb na cestah po letošnji zimi poteka v glavnem samo v okviru rednega vzdrževanja. Zaradi premajhnih finančnih sredstev, cest ne bo mogoče v celoti popraviti. Tudi okvar po lanskoletnih poplavah, ki so bile ocenjene na 3 milijarde dinarjev, ne bo mogoče odpraviti, ker ni sredstev. Izpolnitev programa vzdrževalnih in investicijskih del iz cestnega sklada je vprašljivo, ker po sedanjih izgledih ne bo na razpolago vseh sredstev, s katerimi je računal sklad.

II. BLAGOVNI PROMET

1. Promet v trgovini je v prvih štirih mesecih letos še naprej močno naraščal in je bil po predhodnih podatkih za 38 % večji od prometa v istem obdobju lani, od tega v trgovini na debelo za 42 %, v trgovini na drobno pa za 31 %. Tak dinamičen promet v trgovini je posledica tako dokaj intenzivnega dviga cen v začetku letošnjega leta, kot tudi še vedno nezaustavljene naraščanja vseh vrst potrošnje, predvsem pa hitre rasti osebnih dohodkov, ki so se v prvih treh mesecih dvignili za 42 %, tako da se je kljub zvišanju cen dvignila kupna moč potrošnikov za 18 %. Pojav splošne nestabilnosti v cenah pa je dodatno sprožil »potrošniško mrzlico« tako, da so nakupi objektivno narasli tudi preko normalnih potreb.

2. Nasproti ravni cen doseženi v decembru 1964 je znašal konec marca 1965 indeks cen proizvajalcev v industriji 108, indeks cen na drobno 106, indeks cen gostinskih storitev 105 (indeksi cen konec marca 1965 v primerjavi s koncem marca 1964 so naslednji: indeks cen proizvajalcev v industriji 112, indeks cen na drobno 118, indeks cen gostinskih storitev 121). Nasproti povprečju lanskega leta so porastle cene hrani na indeks 127, kurjavi in razsvetljavi na indeks 123 ter pri obleki in obutvi na indeks 111.

3. Založenost trga je bila na splošno zadovoljiva, razen v pogledu pomanjkanja nekaterih vrst blaga (strojno orodje, gradbeni material, izdelki črne metalurgije, steklarski izdelki, papirni izdelki, volneni izdelki; suho-mesnati proizvodi, raznovrstne konzerve, mlečni izdelki, sadje). Poleg tega opažamo vedno večjo desortiranost blaga.

4. Ker se je kupna moč prebivalstva procentualno dvignila znatno višje kot obseg proizvodnje in ker ne obstaja možnost za dodatno nabavo blaga iz uvoza, je bila za to obdobje značilna izredna nestabilnost trga, ki se bo nadaljevala tudi še vnaprej. Z odlokom o zamrznjenju cen je sicer ustvarjeno naraščanje cen v maloprodaji (čeprav ne v celoti). Ker pa je kupna moč prebivalstva ostala neprizadeta (razen omejitve potrošniških kreditov), bo tako predimenzionirana kupna moč še vedno negativno vplivala na stabilizacijo trga. Zaradi že omenjenih pojavov na področju industrijske proizvodnje se bo desortiranost blaga še povečala, nekaterih predmetov pa sploh ne bo na tržišču. Poleg tega pa obstaja nevarnost, da se bo blagovni promet odvijal izven rednih trgovinskih kanalov. Zato bo potrebno nadalje usklajevati kupno moč z razpoložljivimi blagovnimi fondi. Določene prehodne težave v preskrbljenosti tržišča bodo izvirale tudi iz same trgovske mreže, ki se bo zaradi ostrih restriktivskih ukrepov na področju obratnih kreditov morala prilagoditi novim pogojem poslovanja. Dosedanji sistem, ki je temeljil na kreditiranju blagovnega prometa, ni navajal trgovska podjetja, da bi ustvarjala lastna obratna sredstva. Nekatera podjetja bodo brez težav prešla na nov sistem poslovanja z lastnimi obratnimi sredstvi, pri drugih pa bo treba še najti ustrezno rešitev, zlasti ker pri obstoječih pogojih mnoga podjetja ne morejo dosedanjih kreditov nadomestiti iz drugih virov. To velja zlasti za trgovino na drobno.

5. Vključno z aprilom je izvoz iz Slovenije znašal po predhodni cenitvi 15,5 milijarde deviznih dinarjev, kar je za 17 % več kot v istem obdobju lani. V SR Sloveniji evidentirani uvoz je znašal do konca aprila letos približno za 18 % manj kot v istem času lani (16,6 milijarde dinarjev).

Podrobnejši podatki letošnjega gibanja izvoza so na razpolago samo za tri mesece in sicer kot sledi:

	— v milijonih deviznih din po uradnem tečaju		— tekoče cene	
	1964	1965	1965 1964	Indeksi ϕ I.—III. 1965 ϕ 1964
	I.—III.		I.—III.	
Skupen izvoz	9894	11 134	112,5	97,4
— Industrija	7334	9 084	123,9	100,9
— Kmetijstvo	2334	1 956	83,8	89,4
— Gozdarstvo	226	95	42,0	40,0
Industrija				
Osnovni metali	1173	1 631	139,0	107,7
Oprema in ostali proizvodi kovinske industrije	1454	2 290	157,5	119,2
Nekovine in gradbeni materiali	279	358	128,3	101,7
Proizvodi kemije	287	510	177,7	134,9
Les, papir in predelava	2242	2 193	97,8	89,7
Tekstil, usnje, guma	1586	1 645	103,7	86,6
Proizvodi živilske industrije	287	433	150,9	97,3

Po podatkih, ki so na razpolago za april, je doseglo plan izvoza tudi kmetijstvo, nivo lanskoletnega izvoza pa sta prekoračili tudi lesno-predelovalna in celulozna industrija (te gospodarske panoge pa predstavljajo okrog 48 % celotnega izvoza).

Zaradi že omenjenega stanja v industrijski proizvodnji, ki bo v prihodnjih mesecih zadela na prehodne težave v oskrbljenosti z reprodukcijskim materialom, obstoja bojazen, da bo v tem prihodnjem obdobju prizadet tudi izvoz.

Zaradi sistema vezave uvoza na izvoz se bodo posledice v zaostajanju izvoza prenesle celo na naslednje obdobje.

Posebne težave pri uvozu reprodukcijskega materiala za potrebe industrije bodo nastale tudi zaradi sistema dodeljevanja deviznih sredstev.

III. POTROŠNJA

A. Osebna potrošnja

Družbeno-politične smernice in planska orientacija o povečanju osebnih dohodkov nekoliko nad nivo produktivnosti dela so ob istočasnem hitrem naraščanju življenjskih stroškov povzročile še nadaljnjo rast mase osebnih dohodkov, katere nivo je bil v prvem trimesečju, kot že omenjeno, za 42 % višji kot v istem obdobju lani. Pri tem je družbeni plan predvideval, v primerjavi s povprečjem iz leta 1964, dvig osebnih dohodkov za 19,6 %. V obdobju januar-marec letos nasproti povečanju 1964. leta pa so se osebni dohodki dvignili le za 7,5 %; z ozirom na zadnje trimesečje 1964. leta pa celo zmanjšali za 16,5 %. To kaže, da je omenjeni visoki nivo mase osebnih dohodkov (primerjava obdobja na obdobje) predvsem posledica porasta osebnih dohodkov v drugi polovici lanskega leta.

Gibanje osebnih dohodkov

	V indeksih		
	$\frac{\phi \text{ I-III/65}}{\phi \text{ 1964}}$	$\frac{\phi \text{ I-III/65}}{\phi \text{ I-III/64}}$	$\frac{\phi \text{ I-III/65}}{\phi \text{ X-XII/64}}$
	Skupaj	107,5	142
Gospodarstvo	111,3	144	85,5
Industrija	118,8	146	94

V primerjavi nivojev obdobja januar-marec so bili nominalni osebni dohodki na zaposlenega, zaradi povečane zaposlenosti za 4,5 % večji za 36 %. Realni osebni dohodki pa so v isti primerjavi zaradi močnejšega povečanja življenjskih stroškov — za 20 % (merjeno po dosednji metodologiji, ki ne omogoča točnega pregleda nad dejanskim dviganjem življenjskih stroškov) porasli za 13 %, medtem ko je družbeni plan predvideval porast za okoli 9 %.

Drugačni rezultati realnega osebnega dohodka pa se pokažejo, če primerjamo letošnje prvo trimesečje z lanskoletnim povprečjem. V tem primeru pa ob upoštevanju sprememb v zaposlenosti in v življenjskih stroških za tisto obdobje pade realni osebni dohodek za 6,5 %.

Gibanje realnih osebnih dohodkov

	V indeksih		
	$\frac{\phi \text{ I-III/65}}{\phi \text{ I-III/64}}$	$\frac{\phi \text{ I-III/65}}{\phi \text{ 1964}}$	$\frac{\text{plan}}{\text{1965}}$
	Neto OD	142	107,5
zaposlenost	104,5	100,9	103,7
nominalni OD	136	106,5	115
življenjski stroški	120	114	106
realni OD	113	93,5	109

Hkrati z ukrepom o zamrznjenju cen se predvideva, da povečanje osebnih dohodkov ne bi smelo presegati stopnje povečanja neto produkta (z izjemo nekaterih dejavnosti in kategorij gospodarskih organizacij, kjer je naraščanje osebnih dohodkov v zadnjih letih občutno zaostajalo). Na podlagi tega se lahko v naslednjem obdobju pričakuje manjša rast osebnih dohodkov. V nasprotnem primeru bi se ob še nadaljnji neusklajeni rasti osebnih dohodkov zmanjšala sredstva gospodarskih organizacij za potrebe njihovega normalnega poslovanja.

B. Splošna potrošnja

Sredstva splošne potrošnje so se v I. trimesečju večinoma zbirala po predpisih, ki so bili veljavni že v letu 1964. Tako pri formiranju sredstev splošne potrošnje še niso prišle v celoti do izraza spremembe v stopnjah prispevkov in davkov ter drugih prispevkov, iz katerih se formirajo sredstva splošne potrošnje.

1. Tekoči dohodki proračunov za 1. trimesečje 1965. leta, ki so v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 29 % večji, predstavljajo 20,3 % predvidenih proračunskih dohodkov v SR Sloveniji v letošnjem letu. Glede na to, da naj bi

se povprečno mesečno zbralo 8,3 % dohodkov in da bi moralo zato biti zbrano v I. trimesečju okoli 25 % letno predvidenih dohodkov, zaostaja dotok proračunskih sredstev. Da bi družbeno-politične skupnosti lahko krile svoje izdatke, so najele pri rezervnih skladih in bankah 5,2 milijarde dinarjev kredita.

Po oceni razpoložljivih sredstev proračuna do konca letošnjega leta je treba tudi upoštevati, da naj bi po smernicah za stabilizacijo gospodarstva družbeno-političnih skupnosti izločile dodatno 5 % rezervo s 1. aprilom 1965.

2. Materialni izdatki splošne potrošnje so se povečali za 21 % v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta.

a) V proračunih so družbeno-politične skupnosti namenile večja sredstva v primerjavi s prejšnjimi leti za osnovno dejavnost osnovnega šolstva, tako da se je materialni položaj tega šolstva izboljšal. Nastopajo pa težave pri financiranju osnovne dejavnosti šol II. stopnje, ker je neurejen sistem financiranja in ker občine ne izpolnjujejo prevzetih obveznosti.

Težji je položaj pri zagotavljanju sredstev za financiranje gradnje novega šolskega prostora v osnovnem šolstvu in v šolstvu II. stopnje. Kaže, da je pri investicijah v osnovnem šolstvu realno računati poleg 2 milijard dinarjev, ki jih bo zagotovila republika, še na 1 mlrd lokalnih sredstev, ni pa možno pričakovati še tistih dodatnih sredstev občin, ki jih smatra Republiški sekretariat za kultura in prosveto kot potrebne za izvršitev programa izgradnje osnovnih šol. V II. stopenjskem šolstvu niso zagotovljena potrebna sredstva za dograditev šol in domov kot je predvidel družbeni plan, zato bo treba v večini primerov gradnjo ustaviti.

b) Občine so v svojih proračunih namenile večja sredstva za socialno varstvo, posebno pozornost so pri tem posvetile reševanju gmotnega položaja borcev NOB. Glede na to, da so bili družbeni plani in proračuni družbeno-političnih skupnosti sprejeti letos izredno kasno, še ni na razpolago podatkov o sredstvih, ki so jih občine namenile v celoti za socialno varstvo ter o rezultatih reševanja problemov s tega področja.

3. V prvem trimesečju so se sredstva socialnega zavarovanja zbirala po stopnjah, ki so veljale v letu 1964. Ker pa so bili osebni dohodki v prvem trimesečju za 42 % večji kot v istem obdobju lani, so se tudi sredstva socialnega zavarovanja formirala na ustrezno višji ravni.

Komunalni zavodi za socialno zavarovanje so po podatkih republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno politiko glede na povečane stroške zdravstvenih zavodov in glede na predvideni večji dotok sredstev sklepali nove pogodbe z zdravstvenimi zavodi, po katerih se bodo sredstva

- zdravstvenih domov povečale za 25 % do 42 %
- bolnišnic za 24 % do 56 % in
- obratnih ambulant za 45 % do 50 %

Od vseh 284 zdravstvenih zavodov, ki morajo v SR Sloveniji skleniti pogodbo, je sklenilo nove pogodbe 195 zdravstvenih zavodov ali 68,7 %.

Sredstva rezerv dolgoročnih zavarovanj, ki jih je republiška skupnost socialnega zavarovanja namensko oročila pri Splošni gospodarski banki in ki še niso angažirana, bi skupno z dospelimi anuitetami (skupaj okoli 6,5 mlrd din) zadoščala v letošnjem letu za izvršitev prioriternih investicij v zdravstvu.

4. Na področju stanovanjske graditve je plan računal z izgradnjo 12 500 stanovanj, pri čemer naj bi to število dosegli predvsem z izgradnjo stanovanj za trg in s podporo zasebnim graditeljem. V ta namen naj bi gradbena podjetja

dobila ustrezne kredite, pri čemer naj bi tudi stanovanjski skladi svoja prosta sredstva uporabili kot kredite gradbenim podjetjem.

Gradnja stanovanj za trg pa se je praktično skoraj ustavila. Nova gradnja za trg se ne kreditira več, stanovanjski skladi pa še nadalje financirajo in začinjajo lastno gradnjo oziroma odobravajo kredite neposrednim investitorjem. Individualna gradnja pa je zadela na izredno močno pomanjkanje gradbenega materiala.

C. Investicijska potrošnja

1. V letu 1965 se računa, da bodo znašala razpoložljiva sredstva, sposobna za investicijske naložbe, okoli 340 mlrd din. Že v prvem trimesečju so znašala razpoložljiva sredstva za investicije po zaključnih računih delovnih organizacij okoli 115 mlrd din. Poleg tega so bila prenesena iz leta 1964 neporabljena sredstva sposobna za investiranje (amortizacija, bančna sredstva, investicijski skladi), v višini okoli 42,7 mlrde din.

2. Zvezni ukrepi za omejitev investicijske potrošnje, ki temeljijo zlasti na predpisih o izvajanju kreditne politike, občutno zmanjšujejo potencial sredstev za investiranje. Na investicijsko potrošnjo neposredno vplivajo predvsem naslednji ukrepi:

— omejitve na račun obveznega vlaganja investicijskih sredstev za obratna sredstva (te bodo vezale okoli 32 mlrd sredstev delovnih organizacij);

— 25 % izvajanje dela bančnih sredstev za naložbe v obratna sredstva (okoli 40 do 45 mlrd din);

— 10 % obvezna varščina za podražitve (okoli 10 mlrd din);

— specializirane poslovne banke bodo zmanjšale tranše za investicije za leto 1965 po že sklenjenih kreditnih pogodbah (za okoli 15 mlrd din);

— anuitete za odplačilo kreditov pri zveznih bankah (okoli 18 mlrd din);

— Narodna banka bo zaradi povečanja obvezne rezerve poslovnih bank za 5 % dosegla zmanjšanje emisije v višini 14 mlrd din. Zato bo moralo gospodarstvo izpad teh sredstev za kritje svojih potreb po obratnih sredstvih angažirati lastna sredstva, ki so sposobna za financiranje investicij.

Iz navedenega lahko zaključimo, da se bo ob doslednem izvajanju vseh na novo sprejetih ukrepov celotni obseg vlaganj v osnovna sredstva zmanjšal za okoli 135 mlrd din in da se bodo investicije v osnovna sredstva gibale na nižjem nivoju od predvidenega.

3. Družbeni plan SR Slovenije predvideva, da bo investicijska potrošnja v letu 1965 dosegla 280 mlrd din oziroma, da bo za 3,4 % večja kot lani.

V obdobju januar-april so znašale naložbe v osnovna sredstva okoli 74,3 mlrde in so se v primerjavi z istim obdobjem lani povečale za 15,5 mlrde ali za 26 %. V posameznih mesecih tega leta se je investicijska potrošnja gibala takole:

	V mio	V indeksih
v januarju	9 636	108,1
v februarju	16 172	126,8
v marcu	22 922	136,6
v aprilu (ocena)	25 500	108
	74 230	

Navedeni podatki kažejo, da je investicijska potrošnja v tem obdobju stalno naraščala, kar kaže na to, da omejitveni ukrepi iz lanskega leta, ki so bili usmerjeni za zmanjšanje potrošnje, zlasti investicijske, še niso v celoti dali pričakovanih rezultatov. Naraščanje investicij je tudi v nasprotju s predvidevanji družbenega plana, po katerem naj bi se znižal fizični obseg investicij nasproti letu 1964.

4. Od skupnih sredstev za investicije v osnovna sredstva so bila potrošena na območju SR Slovenije v obdobju januar-marec 1965. leta naslednja sredstva:

	I.-III. 1965
— iz zveznih sredstev	4 316
— iz republiških sredstev	2 307
— iz lokal. sredstev DIS-ob	9 929
— iz bančnih sredstev	10 687
— iz sredstev gospodarskih organizacij	17 453
— iz sredstev ostalih uporabnikov družbenega premoženja	4 038
S k u p a j	48 730

Iz navedenega sledi, da so se investicije v pretežni meri financirale iz sredstev gospodarskih organizacij. V primerjavi z lanskim letom pa so se najbolj povečale naložbe iz bančnih sredstev. Investicije iz teh sredstev so znašale v februarju 2572 mio, v marcu pa 6131 mio; ta znesek je skoraj v celoti plasirala Splošna gospodarska banka.

5. V leto 1965 so vstopile poslovne banke skoro brez razpoložljivih sredstev, ki jih smejo uporabljati za kreditiranje osnovnih sredstev. Ukrepi restriktivne kreditne politike so povzročili poslovnim bankam na področju kreditiranja investicij precejšnje težave, ki se kažejo v velikih še nekritih obveznostih. V letu 1965 bodo morale banke, da bi krile že sprejete obveznosti, zbrati še okoli 54 mlrd dodatnih sredstev.

Zaradi težav, ki so nastopile glede mobilizacijskih možnosti za oblikovanje novih bančnih sredstev, banke niso sposobne sprejeti nobenih novih pomembnejših obveznosti. Stanje depozitov vezanih na rok preko enega leta se je od 31. 12. 1964 do 31. 3. 1965 znižalo za okoli 5500 mio din. Zaradi omenjenih težav so poslovne banke pristopile k izdelavi skupnega investicijskega programa glede kreditiranja investicij, ki se omejuje le na revizijo že obstoječih obveznosti bank.

6. Glede na številne nove predpise s področja gospodarsko-planskih ukrepov, zlasti pa ukrepov za izvajanje kreditne politike, še ni mogoče v celoti ugotoviti, v kakšni meri se bodo odrazili ti ukrepi na bodočo investicijsko potrošnjo. Pri tem bo predvsem odločilna politika Narodne banke pri odobravanju kreditov za obratna sredstva.

Stanje bančnih kreditov za obratna sredstva je bilo na dan:

	V mlrd	Indeks
30. 4. 1964	324	100
31. 12. 1964	330	102
30. 4. 1965	332	102

V gibanju kreditov za obratna sredstva se že odražajo zaostreni pogoji kreditiranja, zlasti pa je vidno umerjeno naraščanje teh kreditov v letošnjem letu, ki ustreza načelu, da je potrebno zadržati naraščanje obsega mase kreditov za 2 do 3 % izpod povečanja fizičnega obsega proizvodnje.

7. Priliv sredstev 15 % obveznega posojila, ki se zbirajo pri Splošni gospodarski banki in se predvideva v višini 15,4 mlrde din, je znašal do konca meseca marca 4916 mio, do konca aprila 1965 pa 7938 mio din. Realizacija vplačil tega posojila se je v drugi polovici meseca aprila močno poslabšala, v celoti pa ne zadovoljuje.

IV. ZAPOSLENOST

Nivo zaposlenosti v obdobju prvih treh mesecev letos je v primerjavi z istim obdobjem lani sicer za 4,5 % višji, vendar pa nam kaže realnejšo sliko zaposlovanja naslednja primerjava:

	Indeks I-III/65 Ø 1964	Število zaposlenih		
		XII/64	Ø I-III/65	razlika + -
gospodarstvo	100,9	444 374	442 247	— 2127
negospodarstvo	101,0	92 788	92 630	— 158
skupaj družbeni sektor	100,9	537 162	534 977	— 2285

V mesecu marcu je zaposlenost delno že pod vplivom zadnjih gospodarskih ukrepov in ima v nasprotju z vsemi prejšnjimi leti tendenco upadanja (za 1329 oseb).

Če primerjamo nivoje povprečne zaposlenosti v prvih trimesečjih zadnjih treh let, ugotovimo letos izrazit padec rasti zaposlenosti v gradbeništvu, gozdarstvu ter v kulturni, prosvetni in socialni dejavnosti ter zmernejši padec na ostalih področjih z izjemo kmetijstva, obrti in javne uprave, kjer je zabeleženo povečanje rasti zaposlenosti. Splošni indeks nivoja zaposlenosti v družbenem sektorju se že po treh mesecih letos močno približuje indeksu po lanskim predvidevanjih (104,5 nasproti planu 103,7).

Ugodna tendenca počasne rasti zaposlenosti zaenkrat še ne povzroča dviga brezposelnosti (povprečje 1964 7749 brezposelnih; povprečje I do III/64 9185; povprečje I-III/65 je 9109 oseb).

Umerjenost v zaposlovanju je v večji meri posledica težav v oskrbi z repro-materialom in omejitvami v investicijski dejavnosti, ne pa izrazitih teženj po intenzifikaciji celotnega gospodarstva.

Družbeni plan predvideva dvig produktivnosti dela, merjene z družbenim proizvodom na zaposlenega, v gospodarstvu za 6,6 % in v industriji za 6,5 %. Produktivnost dela, merjena s fizičnim obsegom proizvodnje na zaposlenega pa bi se morala povečati po planu za 5,4 %. V prvem trimesečju letos pa se je tako merjena produktivnost dela v industriji povečala z ozirom na isto obdobje lani le za 1,2 % v primerjavi s povprečjem lanskega leta pa je celo padla in to za 4,1 %.

Št.: 30-22/65

Ljubljana, 13. 5. 1965

POROČILO

o izvajanju politike in tekočih problemih na področju kmetijstva in gozdarstva v SR Sloveniji v letu 1964 in v prvem trimesečju leta 1965

(Pripravil odbor za proizvodnjo in promet RZ)

Skupščina SR Slovenije je na seji Republiškega in Gospodarskega zbora dne 23. in 24. aprila 1964 obravnavala in sklepala o osnovah politike nadaljnega razvoja kmetijstva in gozdarstva v obdobju 1964-1970. Prav tako je obravnavala in sklepala o nadaljnem razvoju kmetijstva Zvezna skupščina ter 10. julija 1964 sprejela »Resolucijo o razvoju kmetijstva«. O problematiki kmetijstva in vasi je v dneh 7. in 8. marca 1964 razpravljajal tudi razširjen plenum GO SZDL Slovenije.

V poročilu obravnavamo v glavnem podatke in probleme kot jih je odbor zbral za leto 1964/65, zaradi boljše ilustracije pa se mestoma poslužujemo primerjalnih podatkov za daljše obdobje. V poročilu zbrane in obdelane podatke in probleme je odbor črpal iz uradnih poročil pristojnih organov in služb, iz ugotovitev, ki so jih člani odbora zbrali ob obisku na terenu ter iz razgovorov s predstavniki ustreznih služb in organizacij.

KMETIJSTVO

Splošne značilnosti razvoja kmetijstva v letu 1964 in v prvih mesecih 1965. leta so naslednje:

1. V letu 1964 so bili storjeni pomembnejši napori v smeri izboljšanja ekonomskih pogojev gospodarjenja v kmetijstvu. Julijski ukrepi ZIS na področju usklajevanja odnosov v cenah važnejših kmetijskih proizvodov so že pokazali nekatere rezultate. Z izboljšanjem odkupnih cen je dosežena bolj zadovoljiva rentabilnost zlasti poljedelske proizvodnje na večini kmetijskih gospodarstev. Navedeni ukrepi so pozitivno vplivali na kmetijske proizvajalce in omogočili ustrezno materialno zainteresiranost za povečanje kmetijske proizvodnje v poljedelstvu in živinoreji v obeh sektorjih.

2. V letu 1964 so bile vremenske razmere za kmetijsko proizvodnjo sorazmerno ugodne, razen v pozni jeseni, ko je močno deževje oviralo spravilo kmetijskih pridelkov in jesensko setev, ki pa je bila kljub temu izvršena 95 %. Na splošno lahko smatramo letino 1964 kot srednje dobro.

3. Oskrba z reprodukcijskim materialom in semeni je bila boljša kot v prejšnjih letih. Kljub delnemu pomanjkanju rezervnih delov in gum za kmetijske stroje je bil izpad strojev iz proizvodnje minimalen. Tudi oskrbljenost za potrebe pomladanske setve je dobra z izjemo nekaterih vrst zaščitnih sredstev.

4. V letu 1964/65 se je na tržišču s kmetijskimi pridelki kot posledica neskladij v proizvodnji močnejše odrazilo pomanjkanje nekaterih proizvodov, kot na primer mleka, mlečnih proizvodov, jaje in jabolk.

5. Povečala se je vrednost izvoza kmetijskih pridelkov, ki je v letu 1964 znašala 8,8 milijarde deviznih dinarjev (indeks 103). Zaradi močnega izvoza goveda in govejega mesa, kot najpomembnejšega izvoznega artikla v kme-

tijstvu, je občasno nastopalo pomanjkanje govedine na domačem tržišču, kar je povzročilo administrativne intervencije na dinamiko izvoza.

6. V letu 1964 se je zelo povečala proizvodnja družbenega sektorja kmetijstva. Računano po stalnih cenah, se je fizični obseg kmetijske proizvodnje povečal za dobro četrtino (26 %) nasproti letu 1963, kar je posledica aktiviranja investicijskih naložb iz prejšnjih let. V skupni kmetijski proizvodnji SRS je bil leta 1964 družbeni sektor udeležen s 17 %.

7. Organizirano proizvodno sodelovanje z zasebniki — kooperacijska proizvodnja, ni dosegla pričakovanj oziroma planskih predvidevanj ter je ostala v glavnem na nivoju leta 1963. Tako je udeležena kooperacijska proizvodnja v skupni kmetijski proizvodnji komaj z 11 %. Obseg družbeno organizirane proizvodnje zato znaša le 28 % skupne kmetijske proizvodnje, kar jasno opozarja na nezadostno razvitost kooperacije.

8. Zasebni sektor izven kooperacije ni zabeležil bistvenega napredka v proizvodnji, saj se je ta povečala le za okoli 2 %. Iz zasebnega sektorja se je tudi v letu 1964 nadaljevala močna migracija, saj se ocenjuje, da se je iz zasebnega kmetijstva v tem letu v drugih dejavnostih zaposlilo okoli 11 000 oseb. Delež kmečkega prebivalstva v skupnem prebivalstvu SRS je znašal 29,2 %, delež aktivnega prebivalstva pa le še okoli 28 %.

9. Obseg investicijskih vlaganj v kmetijstvu se je po oceni splošne gospodarske banke SRS zmanjšal v letu 1964 nasproti predhodnemu letu nominalno za 10 % (21,6 milijarde v letu 1963 nasproti 19,5 milijarde v letu 1964), upoštevajoč podražitve pa se je realna vrednost investicij zmanjšala za okoli 20 %. Za leto 1965 znašajo predvidene investicije v kmetijstvu 17,5 milijarde, kar pomeni ponovno znižanje nasproti letu 1964 za nominalnih 8 %. Delež kmetijskih investicij v strukturi celotnih gospodarskih investicij v SRS je znašal v letu 1961 — še 16,4 %, v letu 1962 — 15,6 %, v letu 1963 — 14,5 %, v letu 1964 — 10,7 %, v letu 1965 pa naj bi znašal še samo 10 %.

10. Za dosedanja investicijska vlaganja je značilno, da se je večji del sredstev usmerjal v izgradnjo pitališč za govedo in svinje ter v predelovalne obrate. Mnogo premalo sredstev se je vlagalo v farme za proizvodnjo mleka, v sadne plantaže, proizvodnjo perutnine, usposabljanje zemlje in za modernizacijo opreme.

Proizvodnja

Skupna kmetijska proizvodnja se je po zadnjih ocenah v letu 1964 povečala nasproti letu 1963 za okoli 4,5 %, kar je nekaj manj kot je bilo predvideno s planom (7 %). Proizvodnja v družbenem sektorju se je povečala za 26 %, kar je v skladu s predvidevanji družbenega plana. To povečanje pa ni v celoti nadoknadilo zaostajanja v zasebnem sektorju. Kmetijska proizvodnja v zasebnem sektorju se je povečala za okoli 2 %, kar je predpisati stagnaciji v kooperacijski proizvodnji, ki je ostala na nivoju leta 1963.

Za okoli 10 % so se povečali pridelki belih žit, koruze ter grozdja.

Za 38 % se je povečal pridelek hmelja, medtem ko je bilo zaradi zmanjšanih površin in nekoliko nižjega hektarskega pridelka krompirja za 9 % manj. Pridelki krmnih rastlin in sena so si bili večji v povprečju za 4—8 %.

Hektarski pridelki pomembnejših poljedelskih kultur po sektorjih lastništva:

	Skupaj q/ha	Družbeni sektor q/ha	Zasebni sektor q/ha
pšenica	21,6	30,0	20,8
koruza	32,0	65,5	30,9
krompir	139,0	166,0	139,0
črna detelja	56,4	71,3	55,2
lucerna	61,7	72,5	60,7
seno — travniško	31,7	30,5	31,9

Poraba umetnih gnojil je znašala: v letu 1962 — 100 000 ton, 1963 — 158 000 ton, 1964 — 145 000 ton. Kmetijstvo je bilo skozi vse leto 1964, kakor tudi za spomladansko setev v letu 1965 z umetnimi gnojili dobro založeno. Zadovoljiva je bila oskrba s semeni, razen s kvalitetnimi sortami domačih pšenice, ki jih zaradi klimatskih pogojev še vedno sejemo na 2/3 površin. Težave, ki so nastale pri prodaji semenskega krompirja spomladi 1964, so povzročile zmanjšanje pridelovanja semenskega krompirja tako, da sedanje količine kvalitetnega semena zadostujejo le za okoli 7 % površin pod krompirjem, medtem ko bi morali letno zamenjati seme vsaj na 25 % površin.

Hektarski pridelki krme s travnikov so v obeh sektorjih razmeroma nizki. V letu 1964 so pridelki krme s travnikov v družbenem sektorju celo nižji, kakor je povprečje pridelkov zadnjih 7 let, ki znaša 33,7 q sena na ha. To kaže na nezadostno tehnologijo v proizvodnji, delno pa je temu vzrok precejšnja na novo pridobljena površina travnikov, ki jih družbeni obrati še niso v celoti aktivirali. Znatno oviro predstavlja tudi pomanjkanje ustrezne mehanizacije za spravilo sena. Za travnike zasebnega sektorja so značilni še nižji pridelki sena, saj je povprečni pridelek zadnjih 7 let znašal le 30,2 q sena na ha. Tudi v zasebnem sektorju se travniška proizvodnja razvija počasi. Vzroke je iskati v nezadostnem gnojenju in pomanjkanju drugih meliorativnih ukrepov ter strojev za košnjo in spravilo sena.

Za razvoj živinoreje je izredno pomembna proizvodnja krme v zasebnem sektorju kmetijstva, saj le-ta razpolaga s 86,2 % vse goveje živine, od tega 93 % krav ter 80 % prašičev v SR Sloveniji. Ker prehrana živali v zasebnem sektorju v glavnem temelji na porabi voluminozne krme, je obseg in kvaliteta tovrstne krme odločilnega pomena za nadaljnji razvoj živinoreje, njenega obsega in kvalitete. Treba je upoštevati, da govedo, zlasti pa krave v zasebnem sektorju predstavljajo osnovo za proizvodnjo klavnih živali v velikih pitališčih družbenih posestev. Že leta 1964 je družbeni sektor preko 85 % vseh telet za pitanje nakupil od zasebnikov, v bodoče pa bo ta količina še naraščala.

Med glavne vzroke počasne intenzifikacije proizvodnje sena v zasebnem sektorju spada pomanjkanje ustreznih tehničnih pripomočkov za pravočasno košnjo in spravilo krme. Ta problem se zaradi čedalje večjega pomanjkanja in podražitve delovne sile v zasebnem kmetijstvu vedno bolj zaostrojuje. Že v lanskolletni skupščinski razpravi je bila poudarjena nujnost, da se tudi zasebnim proizvajalcem, zlasti pa kooperantom omogoči nabava ustreznih motornih kosilnic s priključki. V lanskem in letošnjem letu je zagotovljenih okrog 2000 kosilnic, kar že v precejšnji meri zadovoljuje povpraševanje. Neumestno pa je, da se je v lanskem letu dvignila carina na uvoz kosilnic za več kot 1/3.

Kako pomemben pripomoček so kosilnice, nam pove KZ Sežana, kjer so letno potrebovali za košnjo sena okoli 2000 koscev iz drugih krajev, ki pa jih v zadnjih letih sploh niso mogli več dobiti. S približno 300 motornimi kosilnicami pa so brez tuje sezonske sile v lanskem letu pridelek pravočasno pripravili.

Poleg boljše preskrbe s kosilnicami je treba podvzeti širšo strokovno akcijo v cilju povečanja proizvodnje kvalitetne krme, kar so prav v travništvu obeh sektorjev v Sloveniji največje potencialne možnosti za povečanje proizvodnje krme.

Neurejenost tržišča je povzročila, da se je v letu 1964 v obeh sektorjih zmanjšal obseg pridelovanja zelenjave. Družbena posestva so v letu 1964 lahko prodala le 5500 ton zelenjave, kar je za 3500 ton ali 40 % manj kot 1963. leta. Zaradi pomanjkanja delovne sile in ustrezne mehanizacije so stroški pridelovanja vrtnin pri nas precej visoki in le s težavo konkurirajo proizvajalcem iz drugih predelov države. Trgovska podjetja iz večjih potrošnih središč ne sklepajo pravočasno pogodb za odkup povrtnine, zato so proizvajalci v negotovosti glede plasmaja in omejujejo proizvodnjo. Primer obalnega področja kaže, da tamkajšnji proizvajalci prodajajo preko polovice svojega pridelka na Reko in Zagreb, kjer dosegajo boljše zaključke.

Živinoreja

se je deloma razvijala že pod vplivom sorazmerno slabega pridelka krme iz prejšnjega leta. Celotni stalež govedi se je povečal za 8000 glav. V družbenem sektorju se je število goved povečalo za 11 000, medtem ko se je stalež v zasebnem sektorju znižal za okoli 3000 glav. Najbolj se je znižal stalež govedi na Primorskem (13 %). Posebno kritično je stalno upadanje števila krav od leta 1962 dalje. V poslednjih treh letih se je število krav in bregih telic zmanjšalo za 46 200 glav ali 16 %.

Stalež govedi

Za oceno trenutnega staleža govedi je potrebna primerjava z gibanjem števila v obdobju več let. Zato navajamo v tabeli podatke o številu govedi za 1956. leto ter v letih od 1959 do 1964 po statističnih podatkih, s stanjem konec leta.

Pregled skupnega staleža govedi v Sloveniji (stanje konec leta)

	1956	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Goveda — skupno	546,8	533,3	590,8	594,6	550,6	537,0	545,3
Odstotki	100,0	97,5	108,1	108,7	100,7	98,2	98,0
Krave in breje junice	282,0	275,7	289,6	290,7	281,0	267,7	244,5
Odstotki	100,0	97,9	102,7	103,1	99,6	94,5	87,0

v 000 glav

V zadnjih 9 letih je skupno število govedi precej nihalo. Od 1956. leta se je postopno zmanjševalo do 1959. leta, nato pa se je zopet povečalo. Največ govedi je po statističnih podatkih ugotovljeno v letih 1960 in 1961. Naglo povečanje števila govedi od 1959. leta dalje lahko pripisujemo tudi vplivu tedanje akcije pitanja mladih govedi, ki je prek kmetijskih zadrug pritegnila k sodelovanju mnogo živinorejcev. Takrat so bile tudi cene bolj spodbudne za pitanje mlade živine kot za mleko. To trditev potrjuje porast števila mlade govedi, dočim je število krav nihalo le za okoli 3 %.

Kategorija živine	Stanje		Indeks	Družbeni sektor		Zasebni sektor		
	31. 12. 1963	31. 12. 1964		31. 12. 1963	31. 12. 1964	31. 12. 1963	31. 12. 1964	
					indeks		indeks	
Govedo (vse)	537 010	545 276	102	63 037	74 576	473 973	470 700	99
Teleta do 6 mes.	69 836	84 907	121	7 721	8 307	62 115	76 600	124
Mlada živina od 6 do 12 mes.	60 142	73 747	122	12 758	18 147	47 384	55 600	11
Mlada živina od 1 do 2 let	73 532	74 911	102	22 429	25 211	51 103	49 700	97
Mlada živina nad 2 leti	21 149	24 906	118	2 346	5 406	18 802	19 500	103
Kraje in breje junice	267 682	244 457	91	17 413	17 157	250 269	227 300	91
Bički za pleme	1 512	2 009	132	195	209	1 317	1 800	137
Voli	43 158	40 339	94	175	139	42 983	40 200	93
Prašiči (vsi)	491 448	500 068	102	45 392	59 968	446 056	440 100	98
Plemenske svinje in svinjke	58 372	60 156	103	4 296	6 356	54 076	53 800	100
Prašiči v pitanju	109 008	121 758	111	13 013	37 058	95 995	84 700	88
Perutnina (vsa)	2 473 214	2 688 435	108	485 575	812 035	1 937 639	1 876 400	95
Konji (vsi)	50 432	50 400	100	741	745	50 432	50 432	100

V letu 1964 se je celotni stalež goveje živine malenkostno znižal v odnosu na prehodno leto. Nastale pa so kvalitetne izboljšave v strukturi goveje živine zlasti v kategoriji mlade goveje živine, predvsem pitane. Stalež goveda se je v teh kategorijah močno dvignil na družbenem sektorju. Kljub malenkostnemu znižanju staleža goveda v zasebnem sektorju se je struktura izboljšala v korist mlade, predvsem pitane živine.

V letu 1964 se je močno zmanjšal zakol telet do 3 mesecev starosti. Le-teh je bilo zaklanih v letu 1963 — 87 000 glav, v letu 1964 pa 40 000 ali za 53 % manj. Črni zakoli telet, ki so bili še pogosti v prvi polovici 1964. leta, so skoraj povsem izginili. Absolutno zmanjšanje števila zaklanih telet in njihova preusmeritev v nadaljnjo rejo in pitanje je pozitivno vplivalo na razvoj govedoreje v smislu večje in kvalitetnejše proizvodnje mesa. Zmanjšanje zakol telet in izboljšava v strukturi črede je bila povzročena s sprostitev dogovorjenih cen za klavno živino v prvi polovici leta 1964. Nove tržne cene so pod vplivom močne notranje in zunanje konjunktore ugodno vplivale na pitanje živine. Pitališča družbenega sektorja so bila v začetku leta precej slabo izkoriščena; v drugi polovici pa so se napolnila, vendar so v zadnjih mesecih preteklega leta zopet nastopile motnje. Zlasti slaba je oskrba s teleti; zaradi slabe ponudbe na domačem tržišču se bo v tem letu okrog 30 000 telet nabavilo na Hrvaškem. Prirast goveje živine se je v letu 1964 nasproti letu 1963 rahlo zmanjšal (za okoli 3 %). Pričakovati je, da se bo prirast v letu 1965 nekoliko povečal, ker je kmetijstvo prešlo v letošnje leto s povečanimi zalogami živinske krme in z mnogo večjim staležem mlade živine. Skupni prirast goveda je v letu 1964 po še nepopolnih podatkih znašal 59 000 ton ali za okoli 1500 ton manj kot prejšnje leto. Od celotnega prirasta je bilo proizvedenega v družbenem sektorju 13 200 ton (23 %), v zasebnem pa 45 800 ton. Družbeni sektor je nasproti 1963 povečal prirast 22,5 %.

Kljub temu, da stalež goveda številčno ne izkazuje bistvenjših sprememb, pa so bili v obdobju po letu 1957 doseženi pomembni uspehi v količinskem povečanju proizvodnje mesa. Tako je na primer znašal letni prirast goveje živine v letih 1957—1959 med 43 in 45 000 ton, v letih 1961—1964 pa se ta giblje na nivoju 60 000 ton.

Realizacija pitanja živine pri družbenih posestvih je bila naslednja:

	1963		1964	
	štev. glav	ton	štev. glav	ton
pitane govedi v družbenem sektorju	46 654	16 085*	52 273	20 661*
kooperacija pri pitanem govedu	38 949	17 221	36 486	16 277
skupaj	85 603	33 306	88 759	36 888

Proizvodnja pitane živine po teži je v družbenem sektorju večja za 29 %, v kooperaciji pa je manjša za 6 %. Skupna organizirana proizvodnja pitane govedi je po živi teži za 10,5 % višja, kot v letu 1963 in zajema 63 % celotnega prirastka.

Na ekonomske pogoje pitanja v drugi polovici leta 1964 in v letošnjem letu je poleg velike podražitve krme ter povečanja osebnih dohodkov vplivalo

* Vključno s težo nakupljene živine.

tudi povišanje odkupnih cen za teleta, ki so se v tem času dvignile od 350 na 600 din. Iz analize gospodarske zbornice SRS, o ekonomiki pitanja goveda izhaja, da se je lani s pitanjem govedi bavilo v Sloveniji 84 kmetijskih organizacij. Od teh je bil pri 56 organizacijah letni obračun pitanja s skupno 289 milijonov pozitivnega salda, 28 organizacij pa je zaključilo pitanje govedi s 333 milijonov din izgub.

Polna lastna cena za 1 kg pitanega goveda žive teže med posameznimi pitališči izredno varira. Od 63 posebej analiziranih pitališč izkazuje 23 obratov PLC žive teže za kg nad 500 din. Najboljši rezultat je dosegel KIK »Pomurka«, kjer znaša PLC za kg 429 din ali 55 din pri kg pozitivnega finančnega rezultata, KGP Kočevje PLC 475 din ali pri enem kg 9 din pozitivnega finančnega rezultata.

Razlike v stroških pitanja so izredno velike. Iz omenjene analize izhaja, da se v največjem številu primerov stroški za kg prirastka gibljejo okrog 560 do 580 din, kar pomeni, da bo treba ukinitvev premij za pitano govedo (80 din/kg), ki stopi v veljavo s 1. julijem t. l., deloma prenesti tudi v prodajne cene, kar pa bo še bolj zaostriło vprašanje cene mesa oziroma rentabilnosti klavniških podjetij, zlasti po uveljavitvi ukrepov o zamrznjenju cen. Ureditvev tega za živino-rejce izredno pomembnega vprašanja pa je treba čimprej proučiti.

Navedne velike razlike v PLC pitanju goveje živine med posameznimi obrati kažejo na celo vrsto nerešenih tehnoloških in organizacijskih pomanjkljivosti kot na primer: visoki stroški pridelovanja sena in silaže, velika potrošnja močnih krmil z ozirom na nizek prirast, ki je v povprečju v pitališčih v SRS okrog 0,60 kg na dan, namesto 0,80 kg in več, prevelika poraba delovne sile, neustrezne lokacije hlevov in koncentracije živali ipd.

Na osnovi analiz Gospodarske zbornice SR Slovenije navajamo podatke o stroških za proizvodnjo 1 kg silaže, sena in koruze v zrnju:

1. Silaža — podatki so za 54 organizacij, z naslednjimi stroški za 1 kg silaže:

pri 27 organizacijah	do 7 din
pri 17 organizacijah	od 7,3 do 10 din
pri 8 organizacijah	od 10,2 do 13 din
pri 2 organizacijah	od 16,0 do 18 din

2. Seno — variiranje stroškov za proizvodnjo 1 kg sena je pri 74 organizacijah naslednje:

pri 5 organizacijah	do 12 din
pri 22 organizacijah	od 13 do 18 din
pri 27 organizacijah	od 18 do 23 din
pri 14 organizacijah	od 24 do 29 din
pri 6 organizacijah	od 30 do 35 din

3. Koruza za zrnje (lastna cena za 1 kg):

2 organizaciji	do 25 din
6 organizacij	od 35 do 48 din
5 organizacij	od 49 do 60 din
6 organizacij	od 62 do 77 din
2 organizaciji	od 80 do 97 din
1 organizacija	do 106 din

Ti podatki nazorno kažejo, da je pri mnogih organizacijah nujno izboljšati ekonomiko pridelovanja navedenih kultur, ki predstavljajo osnovni reprodukcijski material za živalsko proizvodnjo.

Poleg povečanja produktivnosti dela, izboljšanja notranje organizacije, znižanja režijskih stroškov, uveljavitve nagrajevanja po delu, je treba v večjem obsegu uvajati specializacijo proizvodnje, usposabljanje zemljišča, izboljšati tehnično opremo itd.

Z dokončno dograditvijo nekaterih še nedograjenih pitališč za govedo bomo v SRS razpolagali z okoli 60 000 stojišči (sedaj 55 000). Že v lanskem letu, pa tudi letos pitališča niso bila v celoti izkoriščena. Po poročilih Gospodarske banke SRS je bilo letos v začetku marca praznih 17 000 stojišč (v aprilu še 10 000) oziroma so bile kapacitete pitališč izkoriščene z okoli 70 %. V letošnjem in v prihodnjem letu zato ne obstoji nobene potrebe po nadaljnji širitvi pitališč. Nujnejše od izgradnje novih pitališč je ureditev proizvodnje telet v kooperaciji.

Mleko

Mlečna proizvodnja se je v letu 1964 razvijala pod vplivom nestimulativnih odkupnih cen za mleko. Poleg nizkih odkupnih cen je močan porast odkupnih cen za klavno živino povzročil nadaljnjo zmanjšanje staleža krav in nadomeščanje le-teh s pitanci. Ta tendenca, ki se nadaljuje že od leta 1962, je zavzela prav v letu 1964, ko se je stalež krav zmanjšal za 24 000 glav (9 %), največji obseg. S tem zmanjšanjem je stalež krav padel na kritično mejo, kot je najnižji po letu 1949. Izostanek ustrezne stimulacije za proizvodnjo mleka je tudi povzročil, da v zadnjih letih ni bilo prave skrbi za odbiro in vzrejo dobrega plemenskega materiala, kar se najbolj kaže v obsežnem pitanju in klanju plemenskih telic. Vse premalo se posveča skrbi selekciji goveje črede, saj se je število krav, ki so bile zajete v rodovniški kontroli od 23 000 glav v letu 1956 zmanjšalo na vsega 3600 glav v letu 1964.

Produkcija mleka se je po podatkih zavoda za statistiko SRS zaradi zmanjšanja števila krav znižala nasproti predhodnemu letu od 422 milij. na 403 milijone litrov ali za 4,5 %. Ker se istočasno poveča mlečnost za okoli 80 litrov po kravi, je padec produkcije manjši, kot je bilo znižanje staleža krav. Družbeni sektor je proizvedel 47 milij. litrov, medtem ko je bilo v letu 1963 namolženega okrog 45,6 milijona litrov. V družbenem sektorju se je mlečnost dvignila od 2900 litrov po kravi na preko 3000 litrov ali 6 %; mlečnost v zasebnem sektorju pa se giblje med 1800—1900 litrov.

Zaradi prenizke odkupne cene in neskladja s ceno klavne živine se je odkup mleka od zasebnikov zmanjšal od 59,3 milij. litrov v letu 1961 na 39,2 milij. litrov v letu 1964 oziroma za eno tretjino. Zasebni proizvajalci prodajajo mleko tudi izven rednega odkupa; v letu 1964 se ocenjuje ta prodaja v višini 50—60 milijonov litrov.

Da so skupni blagovni viški mleka v letu 1964 le za 3 milij. litrov manjši, kot prejšnje leto (80,7 milij. v letu 1964) je bilo doseženo s povečanjem oskrbe iz družbenega sektorja, ki je v tem letu dobavil 49 % vsega registriranega odkupa. Pri oceni tržnosti pa seveda ne smemo prezreti dejstva, da je potrošnja mleka v SR Sloveniji najnižja med razvitejšimi deželami Evrope.

Kljub pomanjkanju mleka in mlečnih izdelkov, ki je postalo akutno zlasti v zimskih mesecih 1964/65, pa zaradi nestimulativnih ekonomskih pogojev ni

zanimanja za gradnjo novih mlečnih farm. Investicije v mlečne farme so bile v letu 1964 neznatne in omejene na dograditve že obstoječih obratov, dokaj številna stojišča za krave molznice pa se spreminjajo v pitališča.

Osnovni problem, s katerim se je borila mlečna proizvodnja v letu 1964, je bila ureditev stimulativne odkupne cene za mleko. Ta problem je enako pereč tako v družbenem kot v zasebnem sektorju. Po že citirani analizi Gospodarske zbornice SR Slovenije je od 53 organizacij, ki se bavijo s produkcijo mleka (le-te proizvedejo preko 95 % vsega mleka v družbenem sektorju), 47 organizacij (89 %) imelo pri proizvodnji mleka negativen finančni rezultat v skupni vsoti 687,5 milijona din. Pozitivno bilanco v skupnem znesku 16,2 milijona pa je izkazalo le 6 organizacij, ki so proizvedle nekaj manj, kot eno petino vsega mleka. To pomeni, da so pri več kot 80 % proizvedenega mleka lastne cene presegle odkupne cene. Proizvodni stroški za več kot 45 % vsega pridobljenega mleka so bili že v 1964. letu preko 100 din, oziroma v povprečju 112 din. Upoštevajoč pogoje, ki so nastali z zamrznjenjem cen reprodukcijskega materiala in prodajnih cen mleka na sedanjem nivoju, je po poročilih gospodarskih organizacij računati, da bo družbeni sektor imel v letu 1965 okrog 750 milijonov dinarjev izgub iz naslova reprodukcijskega mleka, najbolj verjetno pa se bo v tem primeru še nadalje zmanjševal stalež krav.

Povsem isti razlogi, kot v družbenem sektorju, so vplivali na zmanjšanje mlečne proizvodnje tudi pri zasebnikih. Odkupne cene, ki so bile v zasebnem sektorju še vse do oktobra 1964 v povprečju 47 din za liter, so se začele dvigati šele proti koncu leta, in se sedaj oblikujejo med 50—70 din, kar je po prvih poročilih ugodno vplivalo na povečan odkup mleka.

Urejevanje cen mleka ni važno samo zaradi čedalje večjih potreb po mleku in mlečnih izdelkih, temveč tudi za vzdrževanje potrebnega staleža krav ter izboljšanje kvalitete črede, kot osnove za reprodukcijo celotne goveje črede v obeh sektorjih. Poleg ukrepov za ureditev cen mleku v družbenem in zasebnem sektorju kmetijstva, ki naj bi povečali interes za rejo krav, bo nujno podvzeti dopolnilne ukrepe za pospešitev selekcije, za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo krme na travnikih in intenzivneje razvijati pašništvo.

Ureditev mlečne proizvodnje in s tem tudi posredno reprodukcijo goveje črede spada med najvažnejše naloge, ki jih je treba rešiti v tem letu.

Praščereja

Fizični obseg praščereje se je v letu 1964 povečal za 6 % nasproti letu 1963. Skupna proizvodnja prašičev v živi teži je znašala v letu 1963 — 57 700 ton, v letu 1964 pa 61 500 ton. V praščereji so bile aktivirane velike nove kapacitete v družbenem sektorju. Proizvodnja družbenega sektorja se je v tem času dvignila od 4500 ton na 8000 ton žive teže prašičev ali 77 %, število živali pa od 45 400 na 60 000 ali za 32 %. V letu 1964 so bile dograjene farme za prašiče s kapaciteto od 10—15 000 glav v Kranju, Novem mestu, Ljutomeru in Murski Soboti. V tem letu pa bosta dograjeni farmi za 20 000 glav v Gornji Radgoni in za 50 000 glav letne kapacitete v Ptujju. Tako bo samo v letih 1964/65 vključeno v proizvodnjo novih kapacitet za 130 000 prašičev, kar bo z že obstoječimi farmami omogočilo spitanje 170 000 prašičev na leto oziroma 16 500 ton žive teže. Za vso to dodatno proizvodnjo pa še ni v celoti rešen problem reprodukcije plemenskega materiala in pujskov za pitanje.

V letu 1964 se je celotni stalež prašičev dvignil za 9500 glav ali za 2 % tako, da je bilo konec leta v obeh sektorjih 500 000 prašičev. V zasebnem sektorju se je stalež malenkostno zmanjšal (1,5 %).

V letu 1963 je bilo v kooperaciji v zasebnem sektorju vzrejenih 64 300 prašičev v živi teži 6695 ton, v letu 1964 pa 56 300 prašičev v živi teži 5720 ton, oziroma 14 % manj.

V letu 1964, zlasti pa v letu 1965, se je proizvodnja prašičev v družbenem sektorju znašla v težki ekonomski situaciji. S pitanjem prašičev se sicer bavi več organizacij, vendar so glavne kapacitete s preko 90 % družbene proizvodnje pri 9 farmah. Te so: AE Ljubljana, KIK Pomurka, KK Radgona, KŽK Ljutomer, KK Ptuj, KŽK Kranj, KKZ Grosuplje, KZ Novo mesto in KGP Kočevje. Zato so tudi finančni rezultati zanimivi predvsem za te organizacije. Pri polletnem obračunu leta 1964 so imele v glavnem še vse organizacije pozitiven finančni rezultat pri pitanju prašičev, na račun podražitve koncentratov pa so se ob koncu leta, zlasti pa v prvih mesecih letošnjega leta finančni rezultati bistveno poslabšali. Od naštetih 9 organizacij jih je 6 zaključilo poslovno leto 1964 z 209,9 milij. din pasive in 3 s pozitivnim finančnim rezultatom 22,1 milij. din.

Prikaz finančnega rezultata pitanja prašičev pri 9 organizacijah:

	Količina žive teže v tonah	PLC za kg din	Finančni rezultat (v milij. din)	Finančni rezultat na kg žive teže + - din
KZ Grosuplje	472,1	481	— 45,0	— 95,3
KŽK Kranj	109,7	481	— 10,3	— 94,0
KZ Novo mesto	638,0	496	— 45,0	— 70,5
KIK Pomurka	1041,9	452	— 46,2	— 44,3
AE Ljubljana	2549,0	474	— 61,2	— 24,0
KKG Radgona	168,0	443	— 2,2	— 13,1
Skupaj	4978,7	—	— 209,9	— 42,1
KŽK Ljutomer	773,6	393	+ 1,2	+ 1,5
KGP Kočevje	432,3	399	+ 4,2	+ 9,7
KK Ptuj	370,1	333	+ 16,7	+ 45,1
Skupaj	1576,0	—	+ 22,1	+ 14,0

Vzroki za taka odstopanja v finančnem rezultatu so v glavnem naslednji: začetne težave (ker je večina farm novih), razlike v produktivnosti dela, različni pogoji preskrbe s krmo, stroški pridelovanja lastne krme ipd. Za sedaj ni na razpolago potrebne analize, iz katere bi bilo možno ugotoviti, v kakšnem obsegu navedeni vzroki vplivajo na ekonomiko pitanja. Razlike med najnižjo (333 din) in najvišjo (496 din po kg) lastno ceno žive teže nedvomno kažejo na neurejenost razmer v proizvodnji, kakor tudi na subjektivne slabosti. Ta problem je potrebno čimprej proučiti, zato naj pristojni upravni organi, zbornica, raziskovalna in strokovna služba dajo ustrezne rešitve.

V letih 1963 in 1964 je bilo v izgradnji prašičjih farm vloženo nekaj nad 3,5 milijarde din, za dokončno dograditev v prejšnjih letih začetih farm pa bo v letu 1965 potrebno dodati še nadaljnji 2 milijardi din. Sedanje kapacitete, vključno s kapacitetami, ki se dograjujejo, zadoščajo in ni potrebe po morebitnih novih gradnjah.

Perutninarstvo

Rekonstrukcija perutninarske farme v Zalogu, začetek proizvodnje v novi farmi v Ptujju ter močan razvoj kooperacije, so znatno povečale proizvodnjo perutninskega mesa. V letu 1964 so se tržni presežki perutnine povečali od 2120 ton v letu 1963 na 3750 ton oziroma za 77 %. Preko 90 % navedene količine je bilo proizvedeno na perutninarskih farmah, ostalo pa v kooperaciji. Število vse perutnine se je v družbenem sektorju dvignilo od 486 000 na 812 000 glav ali za 68 %; dočim je v zasebnem sektorju nazadovalo okoli 5 %. Skupno je bilo konec leta 1964 v obeh sektorjih 2 690 000 glav perutnine. Vzrejo perutnine za meso je v letu 1964 izredno stimuliralo veliko povpraševanje po mesu, kakor tudi ugodna rentabilnost vzreje. Na tem področju obstoje velike možnosti za *obsežno kooperacijo, ki bi z dograditvijo dveh dodatnih klavnic za perutnino in določenega povečanja kapacitet valilnic, v nekaj letih podvojila ali celo potrojila sedanjo proizvodnjo.* Zaradi tega bi bile sorazmerno male investicije v dograditev klavnic in razrešitev valilnic, izredno pomembne, ker bi se s povečano proizvodnjo mesa perutnine pri nezmanjšani oskrbi domačega trga, omogočil povečan izvoz goveje živine in govejega mesa. V letu 1964 se je z izgradnjo kokoši nesnic v Duplici povečala v družbenem sektorju tudi proizvodnja konsumnih jajc. Skupno z že obstoječo farmo v Pivki je dal družbeni sektor v tem letu na tržišče okoli 13 milij. jajc, kar pa je še znatno manj od realnih možnosti.

Zaradi nesistematično vodene selekcijske in pospeševalne službe, je v zadnjih letih nazadovala proizvodnja jajc pri zasebnikih, posebno pa je čutiti zmanjšanje tržnih presežkov. Medtem ko je v letih 1957 do 1960 znašal odkup jajc iz zasebnega sektorja med 32—36 milij., je bilo v letu 1964 odkupljenih le okoli 13 milijonov jajc.

Živinska krma

Zaradi nezadostne krmne baze je živinoreja v Sloveniji, zlasti pa živinoreja družbenega sektorja glede oskrbe s koncentriranimi krmili (krma žita, beljakovinski dodatki ipd.) v največji meri odvisna od uvoza iz ostalih republik in inozemstva. Po oceni Poslovnega združenja za proizvodnjo močnih krmil je živinoreja v naši republici v letu 1964 porabila okoli 130 000 ton mešanic, poleg tega pa še okoli 30 000 ton koruze, za leto 1965 pa se te potrebe ocenjujejo na okoli 210 000 ton. Okoli 90 % teh količin so porabile družbene farme, ostalo pa je bilo posredovano kooperantom. Lastna proizvodnja krmnih žit in odpadkov živilske industrije krije manj kot petino vseh potreb. Več kot tri petine je bilo nabavljeno v žitorodnih rajonih, kjer so cene krmnih žit v tretji četrtini leta 1964 in v prvih mesecih letošnjega, izredno porastle. To nam nazorno kaže naslednja tabela cen krmil v začetku leta 1964 in v marcu 1965.

Krmilo	1. 1. 1964	din za kg 1. 3. 1965	Indeks
koruza v zrnju	55	70	126
ječmen	58	86	148
otrobi	33	45	136
tropine sončnic (22 %)	39	50	128
mleko v prahu	280	430	153

Krmne mešanice pa so se podražile tako:

	1. 1. 1964	din za kg 1. 3. 1965	Indeks
za krave molznice	61	89	147
za teleta TI-starter	97	145	150
za pitanje	64	86	134
za bekone (BEK 50)	86	103	124
za kokoši nesnice	74	105	142
za brojlerje	86	122	153

Visoke cene krmil trenutno najbolj ogrožajo rentabilnost živinoreje, zato je treba na tem področju podvzeti energične ukrepe za ureditev tržišča živinske krme v celotnem jugoslovanskem prostoru; kmetijske organizacije pa morajo povečati obseg pridelovanja krmnih žit in druge krme.

V prvem četrletju 1965 so se pojavile zelo velike težave z nabavo beljako-vinskih krmil iz uvoza, kolikor ta problem ne bo v najkrajšem času zadovoljivo rešen, bo v naslednjih mesecih nastopilo precejšnje motenje pri prehrani živine s kvalitetnimi krmili. Odobrena sredstva za uvoz krme krijejo le okoli 70 % potreb, medtem ko bo ostale količine potrebno nabaviti iz sredstev rentencijske kvote ipd.

Sadjarstvo

Zaradi izredno slabega pridelka jabolk in hrušk je bila skupna proizvodnja za okoli tretjino nižja kot v prejšnjem letu. Skupen pridelek sadja je v letu 1964 znašal nekaj nad 65 000 ton, medtem ko je desetletno povprečje 1954—1963 znašalo okrog 95 000 ton. Družbeni sektor je v letu 1964 pridelal 11 000 ton sadja, od tega 6000 ton jabolk in 3000 ton breskev.

Proizvodnja sadja postaja vedno bolj kritična zaradi vedno večje iztrošenosti zasebnih sadovnjakov in velikega zaostajanja obnove v družbenem sektorju. Pomanjkanje sadja, zlasti poznih vrst (jabolka), se je odrazilo v letu 1964 tudi v slabi oskrbi in velikem porastu cen, le-te so bile za jabolka v zimi 1964/65 za okoli 70 % višje, kot pred letom dni. Zaradi zastarelosti večine sadovnjakov je velik del sadja sposoben le za industrijsko predelavo.

V ilustracijo navaja, da je sadjarstvo edina panoga, kjer z ozirom na predvojno stanje v pogledu celotnega pridelka nismo dosegli nobenega napredka. V letu 1939 je bilo v Sloveniji pridelanih 49 000 ton jabolk, ali povprečno na rodno drevo 19 kg, oziroma na prebivalca 35 kg. V letu 1964 pa je znašal pridelek jabolk v SR Sloveniji 37 105 ton ali 11,7 kg na drevo, oziroma 23,2 kg na prebivalca. Res je bila v letu 1964 neugodna sadna letina, toda kljub temu smo v obdobju 1954—1963 povprečno letno pridelali le 22,8 kg jabolk na rodno drevo. Družbeni sektor daje komaj 16 % celotne proizvodnje jabolk ali na prebivalca manj kot 4 kg. Družbeni sektor razpolaga s 5800 ha sadovnjakov, od tega je več kot tisoč ha zastarelih nasadov, okoli 1500 novih plantažnih nasadov pa prehaja v rodnost. Izvoza jabolk praktično ni, medtem ko je pred vojno po posameznih letih znašal tudi do 20 000 ton letno. Cene za zimska jabolka so bile na primer v februarju in marcu 1965 za 2,0 do 2,5-krat višje kot v Italiji. V pogledu proizvodnje jabolk so torej razmere porazne.

Kot panoga je bilo sadjarstvo v povojnih letih najbolj zapostavljeno v pogledu obnove, širitve in vzdrževanja nasadov, čeprav ima SR Slovenija prav za to vrsto proizvodnje (predvsem jabolka) naravnost odlične ekološke pogoje in dobro tržišče na celotnem jugoslovanskem prostoru in v inozemstvu. Povojne obnove sadovnjakov so bile tehnološko slabo zasnovane in niso dale ustreznih rezultatov. Obnova v zadnjih letih pa je tako omejena, da kljub boljšim tehnološkim rešitvam zaradi malih površin ne daje ustrezne proizvodnje.

Leta 1963 je bilo obnovljeno 270 ha; v letu 1964 se je obnova sadovnjakov sicer povečala za okoli 450 ha, vendar pa so se možnosti za nadaljevanje obnove v tekočem in naslednjih letih poslabšale. Jugoslovanska kmetijska banka v tem letu, z izjemo že v prejšnjih letih sprejetih obveznosti ne bo odobravala kreditov za nove nasade. Kolikor ne bodo sprejeti energični ukrepi za pospešitev obnove, bo to v naslednjih letih povzročilo še večje težave pri preskrbi prebivalstva s sadjem, poleg tega pa tudi izgubo znatnih deviznih dohodkov od izvoza.

Vinogradništvo

Pridelek grozdja je bil v letu 1964 86 400 ton, kar je za 10 % več, kot v letu 1963 in je to največji pridelek po rekordnem letu 1958. Družbeni sektor je pridelal 15 700 ton grozdja. Zaradi aktiviranja večjih površin novih nasadov in povečanega pridelka po trsu je bil skupni pridelek družbenega sektorja večji za 63 %, kot v prejšnjem letu. Pridelek po rodnem trsu je znašal na družbenem sektorju 1,75 kg, medtem ko je bil ta v zasebnih vinogradih le 0,80 kg.

Težišče investicij v vinogradništvu je bilo na nadaljevanju izgradnje velikih vinskih kleti v Ljutomeru in Ormožu. Ti dve kleti bosta predvidoma dograjeni v letu 1965 in bodo velikega pomena za pospeševanje pridelovanja in izvoza visokokvalitetnih sortnih vin.

Pridobivanje zemljišč

Družbeni sektor je konec leta 1964 razpolagal z 82 300 ha obdelovalne zemlje, od tega je bilo v letu 1964 dodatno pridobljeno 9700 ha. Ta zemljišča predstavljajo okrog 13 % skupnih obdelovalnih površin SR Slovenije. Od obdelovalnih površin v družbenem sektorju odpade 31 200 ha na njive (10 % vseh njiv v SR Sloveniji); sadovnjakov 5800 ha, vinogradov 3300 ha in travnikov 42 000 ha.

Pridobivanje zemljišč je bilo otežkočeno zaradi pomanjkanja sredstev za dopolnilno usposobitev, zmanjšanja ponudbe, porasta cene ipd. V letu 1965 pa bo pridobivanje zemlje močno prizadeto tudi zaradi povišanja cene zemlje, ki bo nastala zaradi povečanja katastrskega dohodka. Doslej se je zemlja odkupovala po 3—5-kratni vrednosti katastrskega dohodka; po novih predpisih pa se je katastrski dohodek dvignil, na primer za njive, na katerih je družbeni sektor najbolj zainteresiran, za 2—3-krat. V pridobivanju zemlje so se leta 1964 pojavile tudi druge težave, ki opozarjajo, da morajo biti programi vključevanja novih zemljišč časovno in prostorno povsem usklajeni z vso spremljajočo investicijsko izgradnjo posestev, za kar pa v minulem in v prejšnjih letih ni bilo dovolj investicijskih sredstev.

Med vzroki počasnejšega pridobivanja zemlje je pri mnogih občinah zlasti nerešeno vprašanje preživninskega varstva ostarelih kmetov, prizadetih v aron-

dacijskem postopku. Nekatere občine se namreč izogibajo posegom, ki odpirajo nove socialne probleme zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Kmetijske organizacije so lani bolj zadovoljivo zaokroževale svoje obdelovalne površine v večje komplekse. Zaokroževanje je zajelo 226 arondacijskih kompleksov s skupno površino 12 181 ha, kar je dokaz, da so se kmetijske organizacije zelo zavzele za hitrejšo urejevanje za strojno obdelavo primernih kompleksov.

Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo je tudi lani opravil anketo pri kmetijskih organizacijah o urejenosti in grupiranju zemljišč. Anketa med drugim kaže, da je bilo grupiranje zemljišč uspešno, o čemer govori podatek, se je delež površin velikostne skupine kompleksov nad 100 ha povečal od 13 % v letu 1962 na 33 % v letu 1964.

I z v o z

V preteklem letu se je povečala aktivnost kmetijskih organizacij na področju mednarodne menjave. Vrednost izvoza kmetijskih pridelkov v letu 1964 znaša 8755 milijonov deviznih dinarjev (29,2 milij. \$), kar je za 8 % več, kot je bilo predvideno po planu, oziroma 3 % več, kot v letu 1963.

Struktura izvoza je naslednja: živinoreja 60 %, poljedelstvo 24 % (od tega odpade na hmelj 85 %), predelava (vino, pulpe, suho sadje) 13 %, sadjarstvo 2,6 % (ribez, borovnice, češnje in nekaj breskev) ter ribištvo 0,4 %. Poleg tega je ustvarila živilska industrija dodatnih 1670 milijonov deviznih dinarjev (5,5 milij. \$) neto izvoza (že odbit reprodukcijski material iz uvoza). Skupno je kmetijstvo, vključno s predelavo, izvozilo za 10 424 milijonov deviznih dinarjev, oziroma za 34,7 milijona \$. Po vrednosti je bil za 8 % večji izvoz iz poljedelstva, za 2 % iz sadjarstva in za 19 % iz primarne predelave, manjši pa v ribištvo za 15 % in živinoreji za 1 %. V živinoreji bi lahko sicer izvozili več, vendar je bil izvoz v prvi polovici leta zaradi urejevanja notranjega trga omejen, decembra meseca pa zmanjšan zaradi pojava slinavke. Pri živinoreji so bile dosežene ugodnejše cene, saj je bilo izvoženih 2699 vagonov živalskih proizvodov, realizirano 5257 milijonov deviznih dinarjev, medtem ko je bilo leta 1963 izvoženo 3360 vagonov v vrednosti 5337 milij. deviznih dinarjev.

Kolikor bi se v naslednjem obdobju močneje povečala proizvodnja svinjskega, zlasti pa perutninskega mesa, bi bilo možno izvoziti še več kvalitetnega govejega mesa. S tem bi dosegli večjo vrednost izvoza na področja konvertibilnih valut, kjer so pogoji za izvoz goveda in govejega mesa iz SRS sorazmerno ugodni, tako glede možnosti plasmaja, kakor tudi glede cen. Istočasno bi se s tem spremenila struktura potrošnje mesa na notranjem trgu v korist cenejšim vsotam mesa (perutnina, svinjina), za katere prirast je potreben tudi časovno dosti krajši proizvodni cikel.

I n v e s t i c i j e

Kakor je že omenjeno, so bile v letu 1964 skupne investicijske naložbe v kmetijstvo SRS v absolutnem obsegu manjše, kot v preteklih treh letih. V odnosu na leto 1963, ko so bruto investicije znašale 21,6 milijarde din, so se v letu 1964 znižale za 10 % na 19,5 milijarde din.

Investicijske naložbe so bile v letu 1964 kreditirane iz naslednjih virov:

	V milij. din	%
kreditni sklad jugosl. kmetijske banke	7 606	39,2
kreditni sklad SGB usmerja		
investicijska sredstva republike	2 679	13,4
družbeni invest. skladi okrajev in občin	1 128	5,9
bančna sredstva	2 423	12,2
ostali viri (razni skladi)	1 859	9,7
lastna sredstva gosp. organizacij	3 807	19,6
od tega: poslovni sklad	2 364	
amortizacija	1 447	
Skupaj	19 502	100

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da je kmetijstvo zaradi nizke akumulativnosti in skromnih lastnih sredstev bilo tudi v letu 1964 za razširjeno reprodukcijo skoraj v celoti odvisno od sredstev, ki se formirajo izven kmetijstva. Od vseh v letu 1964 v kmetijstvo vloženih investicijskih sredstev izvira 80,4% iz kreditnih skladov bank, družbenih investicijskih in drugih skladov, formiranih pri občinah in okrajih. Kmetijske investicije so še vedno izredno centralizirane, saj so bile v preteklem letu pri kreditiranju udeležene Jugoslovanska kmetijska banka v Beogradu in Splošna gospodarska banka SRS z 52,6% celotnih investicij. Praviloma so se krediti za kmetijske investicije odobravalni s sledečo povprečno udeležbo: Jugoslovanska kmetijska banka 50%, Splošna gospodarska banka 25%, ter kmetijske organizacije, lokalni skladi in komunalne banke z ostalimi 25%. Tak sistem je v glavnem obveljal tudi za kreditiranje kmetijskih investicij v letu 1965.

Z družbenim planom SRS za leto 1965 je predvideno, da bodo znašale kmetijske investicije za leto 1965 17,5 milijarde din, kar je za 11% manj od realizacije v letu 1964, ali nominalno 19% manj kot leta 1963.

Jugoslovanska kmetijska banka in Splošna gospodarska banka SRS sta že v letu 1964 in delno v prejšnjih letih odobrile kredite kmetijskim organizacijam, ki se bodo uporabljali v letu 1965. Obveznosti po že odobrenih kreditih iz prejšnjih let so za leto 1965 naslednje:

Investicijski objekt	Predrač. vrednost	Struktura v %	Investicijski objekt	Predrač. vrednost	Struktura v %
proizv. mleka	254,7	1,92	predelava grozdja	1 622,2	12,47
proizv. svinj. mesa	1912,7	14,70	predelava mesa	620,6	4,77
proizv. govejega mesa	502,0	3,86	predelava živ. krme	1 472,5	12,32
proizv. brojlerjev	85,3	0,65	predelava ječmena	864,5	6,65
proizv. jajc	642,5	4,93	predelava hidromelior.	944,8	7,26
proizv. sladkov. rib	12,9	0,09	usklad. kmet. prid.	341,2	2,62
proizv. zgod. zelenjave	6,4	0,04	pov. zemlj. površč.	930,1	7,15
proizv. ostale zelenj.	82,0	0,63	agromelioracije	393,8	3,03
proizv. sadja	439,5	3,37	plantaže hitror. listav.	210,9	1,61
proizv. grozdja	489,7	3,76	ostala vlaganja		
proizv. hmelja	956,9	7,27	v osnovna sredstva	26,5	1,95
Skupaj	—	—		12 812,0	100,0

Za financiranje navedenih investicij znašajo obveznosti po sklenjenih pogodbah:

z Jugoslovansko kmetijsko banko	6 278 milij.
Splošno gospodarsko banko SRS	3 221 milij.
Ostali financerji	3 313 milij.
Skupaj	12 812 milij.

Kmetijske organizacije, občine in komunalne banke bi morale za realizacijo odobrenih kreditov kot lastno udeležbo prispevati 3 312 milj. din. Trenutno ni točnih podatkov o tem, kako bodo investitorji pridobili omenjena sredstva z ozirom na to, da znašajo sredstva za poslovni sklad kmetijskih organizacij po zaključnih računih za leto 1964 le 1 500 milijonov din in da se večji del amortizacije za odplačilo anuitet, družbeni investicijski skladi pri občinah pa so ukinjeni, oziroma preneseni v bančna sredstva komunalnih bank. Komunalne banke zaradi slabe kreditne sposobnosti kmetijskih organizacij nerade kreditirajo investitorje v kmetijstvu. Obstoji torej še delno nerešeno vprašanje udeležbe, da bi se lahko izkoristila že odobrena zvezna in republiška sredstva.

Po družbenem planu za leto 1965 so za kmetijstvo predvidene investicije v znesku 17,5 milijarde din, ker je po sklenjenih kreditnih pogodbah že zagotovljenih 12,3 milijarde din, je ostalo odprtih še 5,2 milijarde din.

Iz prikaza že odobrenih investicij za leto 1965 je razvidno, da je struktura teh investicij precej neugodna. Čeprav odpade na celotno živinorejo 26 % vseh investicij, je $\frac{2}{3}$ teh sredstev namenjenih za dograditev farm za prašiče. Za mlečno proizvodnjo bo iz teh sredstev porabljenih 255 milijonov din, oziroma manj kot 2 %. Minimalne so naložbe v proizvodnjo zelenjave (0,7 %) ter za obnovo sadovnjakov (3,4 %). Z omenjeno razdelitvijo, oziroma strukturo investicijskih sredstev, se ne rešujejo največji strukturni problemi v kmetijski proizvodnji, zlasti pa je zapostavljena proizvodnja mleka in sadja.

Po sedaj dostopnih ocenah bodo investicije v kmetijstvo znatno zaostale za predvidevanji družbenega plana, kar potrjuje tudi dinamika v prvih štirih mesecih t. l. V obdobju januar — marec je bilo porabljenih za investicije 1 320 milj. dinarjev oziroma 24 % manj kot v istem obdobju 1964, podobno zaostajanje pa se nadaljuje tudi v aprilu.

Največji del sredstev za proizvodnjo so doslej kmetijske organizacije nabavile iz kreditov. Krediti za osnovna sredstva so v letu 1964 znašali v SRS preko 40 milijard dinarjev in 32 milijard za obratna sredstva. Letne anuitete znašajo okrog 5 milijard, obresti za odobrene kredite pa 1,3 milijarde din. Zaradi nizke akumulativnosti so ustvarile vse kmetijske organizacije v SRS le 1 484 milijonov din sredstev za poslovni sklad, zato morajo organizacije največji del zapadlih anuitet kriti iz amortizacije. Konverzija kreditov v smeri podaljšanja odplačilnih rokov bo kmetijskim organizacijam zmanjšala sedanje anuitete za približno $\frac{1}{3}$.

Ker se večji del amortizacije odvaja za odplačila anuitet, se lahko reinvestira le približno eno tretjino ustvarjene amortizacije, zaradi česar morajo kmetijske organizacije iztrošena osnovna sredstva nadomeščati z osnovnimi sredstvi, ki jih nabavljajo za kredit.

Ker je republika razpisala 15 % posojilo, za kreditiranje nekaterih dejavnosti, med temi tudi za kmetijstvo, le za leto 1965, ostaja nerešeno vprašanje formiranja potrebnih investicijskih sredstev v naslednjih letih. Zato bi bilo potrebno poiskati ustrezne rešitve za kontinuirano investicijsko politiko v kmetijstvu. Priporoča se, da se v letu 1965 do sprejetja družbenega plana za leto 1966 pripravi program za financiranje kmetijskih investicij v naslednjih nekaj letih, ker sicer obstoja upravičena bojazen, da bodo investicije v prihodnjem letu še bolj nazadovale.

V sklopu teh rešitev naj bi se proučila tudi možnost bonificiranja bančnih obresti na kredite, ker so te obresti za kmetijstvo previsoke.

Ekonomsko poslovanje kmetijskih organizacij
Predhodni podatki o zaključnih računih kmetijskih organizacij za leto 1964
iz SDK

Zap. št. iz ZR-1	Elementi iz obr. ZR-1	v milijonih		
		1963	1964	Indeks
	Celotni dohodek	118 971	136 090	114,3
	Porabljena sredstva	95 250	105 371	110,6
	Neto produkt	23 744	30 648	129,3
	Dohodek za razdelitev	17 064	23 648	138,5
	Vsega izločeno iz dohodka			
	od tega:	203	174	85,6
	Prispevek iz dohodka, odstopljen skladom gospodarskih organizacij	30	51	166,9
	Čisti dohodek	16 860	23 648	138,5
	od tega: 114 Prisp. v rezerv. skl.			
	neobvezni del	472	103	21,9
	118 Za poslovni sklad	384	1 484	386,0
	119 Za sklad skupne porabe	292	786	268,9
	116 Za oseb. doh. (neto)	8 375	11 624	138,7
	Delež skupnosti	11 256	13 213	117,3
	Delež gospodarske organizacije	12 313	17 639	143,2
	Vsega izguba v tekočem letu	1 284	1 203	93,7
	Nekrita izguba in nekriti osebni dohodki po ZR za pretekl. leto	1 223	1 650	134,8
	Vsega krito	417	263	63,1
	Nekrita izguba	2 090	2 590	123,9
	Akontacije na čist. oseb. doh. iz rednega delovnega razmerja	10 026	13 139	131,0

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je finančni rezultat celotnega poslovanja kmetijskih organizacij v letu 1964 nekoliko ugodnejši, kot v predhodnem letu. Kljub temu pa je zaskrbljujoče, da so izgube ostale v glavnem na ravni leta 1963. Neto produkt kmetijskih organizacij se je sicer povečal za 7 milijard (indeks 129,3), in je dosegel v letu 1964 30,7 milijarde.

V kmetijstvu se je izguba v zadnjem letu zmanjšala za okoli 20 milijonov; pri tem se število gospodarskih organizacij, ki so v zadnjih dveh letih poslovale

z izgubo, ni spremenilo. Z izgubo je poslovalo 27 gospodarskih organizacij, njihova skupna izguba je v zadnjem letu dosegla višino 1 203 milijonov. Preko 80 % celotne izgube odpade na dva agrokombinata in na 3 kmetijske zadruge.

Največje so bile v zadnem letu izgube pri teh gospodarskih organizacijah:

Agrokombinat Emona, Ljubljana	363 milijonov
Agrokombinat Maribor	218 milijonov
Kmetijska zadruga Novo mesto	181 milijonov
Kmetijska zadruga Koper	107 milijonov
Kmetijska zadruga Trebnje	82 milijonov
Kmetijska zadruga Cerknica	40 milijonov
Kmetijska zadruga Črnomelj	37 milijonov
Kmetijska zadruga Polje-Ljubljana	31 milijonov
Kmetijska zadruga Zg. Ščavnica	28 milijonov
Kmetijsko gospodarstvo Velenje	20 milijonov
Kmetijsko gospodarstvo Barje, Ljubljana	17 milijonov
Kmetijska zadruga Prevalje	16 milijonov
Kmetijska zadruga Krmelj	16 milijonov
Kmetijska zadruga Nova Gorica	13 milijonov
Kmetijska zadruga Gor. Petrovci	11 milijonov

Skoraj vsem izgubam so vzrok nekriti ostanki izplačanih osebnih dohodkov.

K izgubi, nastali v zadnjem letu, v višini 1 203 milijonov, je treba dodati še nekrito izgubo iz prejšnjega leta	1 666 milijonov
tako da je znašala vsa izguba konec leta 1964	2 869 milijonov
Od tega zneska je bilo po zaključnih računih za leto 1964 krito samo	285 milijonov
zato znaša nekrita izguba še	2 584 milijonov

Več kot polovica tega zneska, to je 1 388 milijonov se nanaša na Agrokombinat v Ljubljani. Stomilijonske zneske nekrite izgube ima še Agrokombinat Maribor ter kmetijske zadruge: Novo mesto, Koper in Izola.

Kakor je že omenjeno, je nekaj več kot polovica izgube ustvarjene pri proizvodnji mleka, večje izgube so v proizvodnji prašičev in pri pitanju goveje živine. Vzroki za povzročene izgube so v delni podražitvi krmil, dragi proizvodnji lastne krme pri posameznih organizacijah, slaba kvaliteta krme ipd., kar je že pojasnjeno v poglavju o proizvodnji.

Splošni pojav v kmetijstvu je pomanjkljiva organizacija dela. Glede na osvojene tehnološke postopke se v večini primerov temu ni prilagodila ustrezna organizacija dela. Izredno visoki so upravno-prodajni stroški ter stroški obratne režije. Zelo je pomanjkljivo tekoče spremljanje stroškov v proizvodnji.

Pri zadrugah in mnogih posestvih so pogosti vzroki izgub tudi v prevelikem številu upravnega in komercialnega osebja. Vzroki izgub so tudi v nezadostnem aktiviranju investicij (neizkoriščene kapacitete pitališč), neusklajenost tehničnih kapacitet in proizvodnega procesa. Za odpravo teh neskladij pa je po dosedanjem sistemu kreditiranja največkrat zmanjkalo finančnih sredstev.

V SRS nimamo dovolj močne strokovne službe za spremljanje ekonomskih pojavov v kmetijstvu. Čeprav se sicer ugotavljajo proizvodni stroški, vendar je

vse premalo konkretnih rešitev za odpravo vzrokov neustreznih produkcijskih stroškov.

Na delno izboljšanje ekonomskega položaja kmetijskih organizacij v letu 1964 sta vplivala predvsem dva faktorja: povečanje cen kmetijskim proizvodom in spremembe v delitvi sredstev med gospodarskimi organizacijami in skupnostjo.

Cene kmetijskim proizvodom so naraščale že od začetka leta 1964. Po podatkih statistike so bile že v juniju lanskega leta za 21 % višje od povprečja v letu 1963. Odlok ZIS o zajamčenih cenah kmetijskih proizvodov iz julija 1963 je tako stanje sankcioniral. Cene kmetijskih proizvodov pa so naraščale še dalje in so bile konec leta do 10 % iznad nivoja zajamčenih cen, oziroma okoli 30 % nad povprečjem preteklega leta. Naraščanju cen kmetijskih proizvodov je sledilo še večje povečanje cen osnovnemu reprodukcijskemu materialu, predvsem koruzi in koncentrirani živinski krmi. Družbeni sektor kmetijstva v SR Sloveniji krije iz svoje lastne proizvodnje komaj 12 —15 % potrebnih surovin za močna krmila. Največji delež v tej krmi predstavlja koruza, katere cena se je gibala do 60 din za kg do največ 85 din, sedaj pa se je ustavila okoli 70 din za kg. Zato so organizacije, ki za potrebe reje in pitanja živine pridelajo večji delež krme, poslovale ugodneje od tistih, ki so v pretežni meri odvisne od nabav na tržišču.

Ker kmetijske organizacije v letu 1964 niso plačevale prispevka na izredni dohodek in prispevka družbenim investicijskim skladom, se je delež organizacij v ustvarjenem neto produktu povečal do 52,7 % v letu 1963 na 57 % v letu 1964.

Porast čistega dohodka za 39,2 % je omogočil kmetijskim organizacijam, da so lahko povečale maso osebnih dohodkov za 38,7 % (neto). Povprečni osebni dohodek v letu 1964 znaša 41 200 din, po zaposlenem, kar je za 11 % manj, kot znašajo osebni dohodki v industriji.

Za poslovni sklad so kmetijske organizacije izločile 1 484 milijonov, kar je sicer precej več kot lani. Če k temu dodamo še okrog 5 milijard amortizacije, bi znašala razpoložljiva sredstva 6 500 milijonov din, vendar je znaten del amortizacije angažiran za odplačila anuitet.

Kmetijska strokovna in pospeševalna služba

Kmetijska strokovna in pospeševalna služba je nezadostno razvita in neuskalajena s sedanjo stopnjo razvoja družbene in kooperacijske proizvodnje. Na tem področju bo potrebno čimprej rešiti dva osnovna problema in sicer: izdelati ustrezno organizacijo te službe po posameznih kmetijskih dejavnostih v republiki in rešiti vprašanje njenega financiranja. Znano je, da je kmetijska strokovna in pospeševalna služba v zadnjih letih zaostajala.

Financiranje strokovne in pospeševalne službe kljub dolgotrajnim razpravam ni rešeno, oziroma se je stanje celo poslabšalo. Sedaj se strokovne službe v pretežni meri financirajo iz sredstev republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva in delno iz proračuna v skupnem znesku okoli 150 milijonov din. Za tako obsežno področje so omenjena sredstva povsem nezadostna, poleg tega pa tudi njihov obseg iz leta v leto variira, po realni vrednosti pa celo pada, zaradi česar ni mogoče organizirati kontinuirano izvajanje strokovnih in pospeševalnih nalog. Proizvajalci pa ne sodelujejo pri financiranju tovrstne službe, z izjemo razvijanja lastne strokovne službe in dajanje manjših uslug.

Uveljavil se je način financiranja strokovne službe s strani proizvajalcev le v panogi hmeljarstva, kjer vsi proizvajalci hmelja plačujejo hmeljarskemu inštitutu na osnovi medsebojnih pogodb določene obveznosti od kg pridelanega hmelja. V drugih panogah k podobnim oblikam financiranja niso pristopili, čeravno je tak način financiranja kmetijske strokovne in pospeševalne službe v večini držav v svetu že običajen in ustaljen. Najustreznejši princip financiranja te službe bi bil v tem, da nosi del stroškov družbena skupnost, del pa proizvajalci in živilsko — predelovalna industrija. Žal pa v SR Sloveniji ni zadosti javnih konceptov niti konkretnih akcij za bodočo organizacijo in financiranje kmetijske strokovne in pospeševalne službe. V tem pogledu gospodarske zbornice, družbeno-politične skupnosti in upravni organi niso pokazali dovolj prizadevanja.

Z a k l j u č k i

Na osnovi v poročilu obravnavanih problemov v kmetijstvu je potrebno, da se temeljito prouči in nato sprejme ustrezne ukrepe zlasti na naslednjih področjih:

— Rešiti je problem strukturne uskladitve razvoja kmetijske proizvodnje s potrebami domače potrošnje in izvoza. Zlasti je treba povečati proizvodnjo mleka, jajc, sadja in perutnine.

— Zagotoviti kontinuirano financiranje razširjene reprodukcije v kmetijstvu. Pri tem je voditi ostro selektivno politiko v pogledu rentabilnosti naložb. Zaradi nizke akumulativnosti kmetijskih organizacij je rešiti vprašanje sistema zbiranja in usmerjanja investicijskih sredstev v kmetijstvu.

— Pri obravnavi problematike stanja in razvoja kmetijske proizvodnje je dati mnogo večji poudarek ekonomiki.

— Družbeni sektor je še močneje krepiti v smeri večje funkcionalnosti in specializacije proizvodnje, pridobivanja in usposabljanja obdelovalnih zemljišč ter k izboljšanju ekonomičnosti poslovanja.

— Storiti je treba odločne ukrepe, da se proizvodno sodelovanje z zasebnimi proizvajalci poveča tako po obsegu kot po kvaliteti. V ta namen je treba kooperacijo v večjem obsegu oskrbeti s potrebno drobno mehanizacijo, namen-skimi krediti ipd.

— Izdelati je program organizacije in delovanja kmetijske strokovne in pospeševalne službe ter rešiti problem financiranja te službe.

GOZDARSTVO

Skupščina SRS je v stališčih o tendencah v politiki na področju gozdarstva v obdobju 1964-1970 opozorila kolektive gozdno-gospodarskih organizacij in predelovalcev lesa na potrebo po čimbolj racionalnem gospodarjenju ter smotrnemu izkoriščanju gozdnih zalog in lesne surovine. Ponovno je bila poudarjena nujnost aktivnejšega uvajanja strokovnih metod gozdnega gospodarjenja na vseh gozdnih površinah brez ozira na lastništvo. Zahtevalo se je jasnejšo opredelitev vloge gozdno-gospodarskih organizacij v gozdarskem sistemu tako, da bi se vsa pereča proizvodna in druga vprašanja vse bolj reševala na osnovi ekonomskih odnosov in manj z administrativnim ukrepanjem.

Glede na kratko časovno obdobje po sprejemu skupščinskih stališč o nadaljnji politiki v gozdarstvu, je težko realno oceniti dosežanja prizadevanja za njihovo realizacijo. Vendar je na osnovi sedanjega stanja gozdnega in lesnega gospodarstva v Sloveniji že možno sprejeti določene zaključke, ki pa v glavnem kažejo na zelo začetne poskuse uveljavljanja nakazanih smernic perspektivnega razvoja gozdarstva v prihodnjem obdobju.

V letu 1964 so izboljšani pogoji gospodarjenja omogočili, da je bila skupna sečnja izvršena v predvidenem obsegu 3 200 000 m³ iglavcev in listavcev, ob intenziteti sečnje 2,05 % od lesnih zalog v osnovnih gozdovih. Pri tem je bila dosežena z 82 % razmeroma visoka povprečna stopnja blagovnosti. Od blagovne proizvodnje odpade na gozdarske organizacije 55 %, na kooperante 22 % in na zasebne lastnike 23 %.

Vendar pa v gozdni proizvodnji ni bila dosežena taka struktura gozdnih proizvodov, ki bi bila v celoti usklajena s potrebami predelovalne industrije. Toda tudi predelovalna industrija se je prepočasi usposabljala za predelavo razpoložljivih lesnih sortimentov lesne surovine, zlasti lesa listavcev. Tako je proti koncu leta 1964, kljub izboljšanim pogojem gospodarjenja, prišlo na lesnem tržišču in v predelavi lesa do močnih zaostritev v pogledu rednega in zadostnega oskrbovanja glavnih potrošnikov (lesna industrija, žage, celulozna industrija, rudniki itd.), z ustreznimi gozdnimi sortimenti, kar je privedlo do močnega znižanja zalog, v posameznih primerih pa tudi do zmanjšanja proizvodnje. Če bo dotok lesne surovine še naprej zaostajal za potrebami, bo to nujno vodilo do omejevanja lesne in papirne proizvodnje ter k zmanjšanju izvoza. Pomanjkanja jamskega lesa pa lahko vpliva tudi na zmanjšanje proizvodnje v rudarstvu.

Dočim je oskrba lesne industrije s hlodovino omogočila proizvodnjo žaganega lesa na ravni iz leta 1963, je bil predviden izvoz tega sortimenta dosežen le s 70 %. To bi bilo sicer v skladu s tendencami po doseganju kvalitetnejšega izvoza, če bi bil manjši izvoz žaganega lesa nadomeščen z večjim izvozom finalnih izdelkov lesno-predelovalne industrije. Toda celoten izvoz je bil zaradi zaostajanja na področju žaganega lesa dosežen samo z 91 %. Glavni razlog za zmanjšanje izvoza je bila zlasti povečana notranja potrošnja.

Dobave celuloznega lesa iglavcev papirni industriji so bile zaradi ugodnejših cen sicer višje kot v letu 1963, vendar še vedno precej pod planom; saj je znašala realizacija plana le 83 %. Delno povečanje nasproti letu 1963 je bilo doseženo tudi na račun preusmeritve jamskega v celulozni les. Dotok celuloznega lesa listavcev in žamanja je bil še vedno več kot za 50 % nižji od predvidenjanj, kar je ob povečanih kapacitetah celulozne in papirne industrije še bolj zaostriło tovrstno problematiko. Takšno stanje se nadaljuje tudi v letošnjem letu.

Povečanje kapacitet celulozne industrije se jasno kaže iz podatkov potrošnje vsega celuloznega lesa v preteklem obdobju (v m³): leta 1961 366 000, leta 1962 379 000, leta 1963 418 000 ter leta 1964 473 000. Planirana potreba celulozne industrije za leto 1965 pa znaša celo 660 000 m³ celuloznega lesa. Ob takšnem naraščanju kapacitet in ob dejstvu, da v tovarni celuloze in papirja »Đuro Salaj« v Vidmu-Krškem zaradi pomanjkanja surovin obstoječe kapacitete niso bile polno izkoriščene (mesec dni ni delal papirni stroj), je seveda odveč razmišljati o izgradnji novih tovarn celuloze in papirja.

Zaradi tega je gospodarsko neupravičeno vztrajati na izgradnji tovarne sulfatne celuloze in natron papirja »Drava« v Otiškem vrhu, ki bi sama ob polnem izkoriščanju kapacitet potrebovala 237 000 m³ dodatnega celuloznega lesa.

Smotrni razvoj gozdarske proizvodnje zahteva takšno formiranje blagovne proizvodnje gozdnih sortimentov, ki bi ob manjšem povečanju sečnje pokrivala temeljne zahteve glavnih porabnikov lesa. Zato so potrebni nadaljnji napor pri urejanju razmer na lesnem tržišču in v gozdni proizvodnji, tako z gledišča trenutne preskrbljenosti lesnega tržišča, kot glede povečanja donosnosti gozdov.

Pozitiven prispevek k urejanju teh vprašanj vsekakor predstavljajo lansko povečanje cen nekaterih gozdnih sortimentov ter prehod od maksimiranih na kontrolirane cene. Gozdno-gospodarske organizacije so sedaj glede pogojev gospodarjenja bolj izenačene z drugimi delovnimi organizacijami. Povečala se je akumulativnost gozdarskih organizacij, kar bo vsekakor moralo prispevati k večjemu vlaganju v intenziviranje gozdne proizvodnje in v regeneracijo degradiranih gozdov. Povečana akumulacija je že prispevala k izboljšanju osebnih dohodkov in krepitvi skladov gozdno-gospodarskih organizacij. To je razvidno iz zaključnih računov, ki kažejo, da se je celotni dohodek gozdarstva povečal od 18 milijard v 1963. letu na 30 milijard v letu 1964, čisti dohodek pa od 7 milijard na 11,5 milijarde dinarjev. Od 4,5 milijarde din povečanega čistega dohodka se je v sklade prelilo samo 800 milijonov din, tako da so celotni skladi v 1964. letu brez amortizacije znašali le 1,5 milijarde din oziroma 13 % čistega dohodka. Ostala sredstva pa so se prelivala v osebne dohodke, ki so se v lanskem letu povečali do 3,1 milijarde din na 5,6 milijarde din. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je v gozdarstvu leta 1964 znašal 47 000 din, indeks povečanja nasproti letu 1963 pa je 148 %. Ob upoštevanju blagovne realizacije zasebnih gozdov izven kooperacije pa znaša celotni bruto dohodek gozdarstva 38 milijard dinarjev.

Kljub povečanju cen je pomanjkanje lesa na trgu povzročilo nadaljnjo dviganje cen pri ključnih gozdnih sortimentov do višine, ki včasih nima več ekonomskega in družbenega opravičila. To so predvsem važnejši sortimenti, ki so potrebni industriji in rudnikom kot so to: celulozni les iglavcev in listavcev ter jamski les iglavcev. Zato je bil ukrep Zveznega Izvršnega sveta o zamrznjenju cen nujen tudi na tem področju, da se zavrejo omenjene močne težnje po povečanju cen. Ob tem ukrepu ZIS je potrebno rešiti prav v interesu zaviranja neupravičenih teženj podjetij po splošnem dviganju cen neskladja v cenah glede na vrednost in tržne potrebe po posameznih sortimentih. V nasprotnem primeru je v nevarnosti usklajeno gibanje proizvodnje in potrošnje lesa.

Neuskajene cene iglavcev III. klase, nasproti celuloznemu lesu iglavcev (8 500 : 13 300 din za m³) so privedle do precejšnjih motenj v preskrbljenosti lesne industrije s hlodovino, hkrati pa tudi do izigravanja cen. Kontrolirane cene so se prekoračevale preko priznavanja posebnih stroškov in preklasifikacije sortimentov. Običajno se je proizvedlo od celotnih količin hlodovine iglavcev okoli 30 do 40 % hlodovine III. klase. Kot posledica navedenih mahinacij pa se je ta delež sedaj zmanjšal že pod 10 % tako, da hlodovina III. klase že praktično izginava s tržišča.

Povečala so se tudi nesorazmerja med cenami sortimentov iglavcev in listavcev. S tem so se še povečale razlike med območji iglavcev in listavcev, oziroma med bogatimi in revnimi območji v gozdno-gospodarskem smislu. V sklopu teh problemov zlasti izstopa preveliko nesorazmerje med cenami celuloznega lesa in hlodovine iglavcev v škodo cenam bukovega celuloznega lesa in hlodovine, torej prav pri sortimentih, kjer obstajajo še precejšnje surovinske rezerve za našo celulozno in papirno industrijo. Kljub znani težnji družbenega plana SRS, da je treba povečati proizvodnjo celuloznega lesa listavcev, za pre-

delavo v celulozo pa od iglavcev zajeti čimveč neetatnega lesa, žamanja in sekanic, je zaradi destimulativne cene prišlo do precejšnjega izpada bukovega celuloznega lesa, kar je še povečalo pritisk na deficitarni celulozni les iglavcev.

Med drugim tudi še ni rešeno vprašanje ustreznih cen za maklanje (drzanje) celuloznega lesa. To vprašanje se še ni popolnoma rešilo kljub temu, da je oskrbljenost celulozne industrije z lesom vse bolj pereča. Vztraja se na starih destimulativnih cenah, zaradi česar se precejšnje količine tega lesa zaradi nižjih stroškov predela v manj vredna drva, ali pa se izvozijo kot bukovi (nemaklan) celulozni les. Do sedaj ni bilo prave pripravljenosti celuloznih tovarn, da bi se opremile s potrebnimi stroji za drzanje bukovega in drugega celuloznega lesa, čeprav je to pri sedanji tehnologiji ročnega maklanja v gozdu ena najdražjih proizvodnih faz.

Glede na nakazano problematiko na področju cen se pojavlja potreba po nadaljnji decentralizaciji politike cen lesnih sortimentov. Zlasti pa je v interesu skladnega razvoja gospodarskih organizacij in panog, katerih proizvodnja temelji na lesni surovini, da se o teh problemih čimveč dogovarjajo z neposrednimi proizvajalci.

Najustreznejša tovrstna povezava je možna preko poslovnih združenj lesne in celulozne industrije ter gozdarstva, pri čemer bi poslovni odnosi med proizvodnjo in predelavo lesa morali temeljiti na skupnih ekonomskih interesih, regulirali pa bi se z ustreznimi poslovnimi sporazumi. Začetni koraki so že napravljeni ter se že kažejo prvi pozitivni rezultati. Materialna zainteresiranost za takšne odnose vsekakor obstoja, saj se ta v praksi že odraža v medsebojnem kreditnem poslovanju, sodelovanju pri deviznih poslih, v pripravljenosti za sodelovanje pri financiranju dolgoročne investicijske izgradnje v gozdarstvu itd.

Vedno več je kmetijskih zadrug, ki so se ponovno pričele ukvarjati z odkupom lesa od zasebnega sektorja, kar vnaša določeno stihijo v promet z lesom zlasti pri deficitarnih iglavcih in povzroča nadaljnje anomalije pri cenah. Neurejen odtok lesa po raznih kanalih in višjih cenah je ovira za sklepanje in širjenje kooperacijskih pogodb. K tej neurejenosti so prispevali tudi zastareli predpisi o trgovanju z lesom, lokalizem posameznih občin in neučinkovitost inšpekcijskih služb. V neposrednem odkupu lesa so se poleg zadrug vključili tudi drugi interesenti, kot so to: gradbena podjetja, obrt ipd. Določeno nedisciplino v prometu z lesom pa je opaziti tudi pri nekaterih gozdnih gospodarstvih. Vse to opozarja na nujnost urejene zakonodaje, saj se po veljavni zvezni uredbi o prometu s kmetijskimi pridelki les na primer šteje za kmetijski proizvod.

Sedanje stanje gozdnih fondov in njihova struktura niso ugodni. Lesna zaloga na ha znaša 166 m³, čeprav bi lahko glede na ekološke razmere gozdnih rastišč v SRS znašala okoli 250 m³/ha. Od sedanje lesne zaloge odpade na iglavce 97 m³ (58 %) in na listavce 69 m³/ha (42 %). Letni prirastek znaša 3,7 m³/ha namesto možnih 5 m³/ha. Glede na slabo stanje gozdnih fondov postaja vsebolj zapleteno vprašanje, kako uskladiti vedno večje potrebe po lesu z omenjeno možnostjo njegove proizvodnje v obstoječih gozdovih?

Čedalje večje potrebe po lesni surovini ponovno opozarjajo na potrebo za povečano vlaganje v gozdno proizvodnjo, zlasti v razširjeno reprodukcijo gozdov. S potrebnimi naložbami in z ustreznimi strokovnimi ukrepi za modernizacijo in intenzifikacijo gozodne proizvodnje bi omogočili večji obseg sečnje brez nevarnosti, da bi se zmanjšal gozdni proizvodnji potencial.

Kljub ugodnejši finančni situaciji gozdno-gospodarskih organizacij v letu 1964 pa se investicijska vlaganja niso povečala, nasprotno, ta so se nominalno

celo zmanjšala, od 4,7 na 4,5 milijarde din, realno pa je to znižanje še večje. Od gozdno-gospodarskih organizacij se zato opravičeno pričakuje drugačna in realnejša orientacija. V bodoče bo nujno, da gozdno-gospodarske organizacije preko primernih pomlajevalnih, gojitvenih, varstvenih in drugih posegov skrajšujejo proizvodni cikel, hkrati pa vzgajajo tako drevje, kot ga potrošnja potrebuje. Intenzivnejše umetno pogozdovanje, široka melioracijska pogozdovanja degradiranih gozdov s premeno degradiranih gozdov itd. bodo morale zavzeti vedno večji obseg v okviru gozdnih del.

V sklopu teh ukrepov imajo posebno mesto plantaže hitrorastočih listavcev in intenzivnih nasadov iglavcev. Čeprav je v letu 1964 več gozdno-gospodarskih organizacij uspešno nadaljevalo s sajenjem plantaž in nasadov hitrorastočega drevja, se zaradi pomanjkanja in neustrezne teritorialne razporeditve denarnih sredstev nasadi niso obnovili v predvidenem obsegu.

V SRS razpolagamo s precejšnjim zemljiškim potencialom za intenzivno proizvodnjo topolovine in hitrorastočih iglavcev, vendar je bilo od leta 1954 do 1964 osnovanih komaj okoli 1 300 ha topolovih plantaž, od tega v letu 1964 okoli 300 ha. Poleg teh vlaganj so v Sloveniji važne tudi naložbe v gojenje in vzdrževanje obstoječih gozdov. Skupno je bilo investiranih v letu 1964 v ta namen okoli 1 400 milijonov din. Vendar so v teh zneskih zajeti tudi režijski stroški, tako da je bilo neposredno za gojenje in urejanje gozdov porabljenih še precej manj sredstev.

Več sredstev kot za biološko obnovo gozdov namenjajo gozdno-gospodarske organizacije investicijam v tehnično opremo, komunikacije in zgradbe, ker te zagotavljajo večjo odprtost gozdov in modernizacijo gozdne proizvodnje. Investicije v eksploatacijo gozdov so znašale v letu 1964 okoli 2.600 milijonov din ali 58 % vseh vlaganj.

Analiza kaže, da sredstva za redno vzdrževanje gozdov in tehnično opremljenost zagotavljajo po večini same gozdno-gospodarske organizacije oziroma posebni družbeni skladi (občinski gozdni skladi), vedno pa nastane primanjkljaj pri investicijah v biološko obnovo gozdov.

V letošnjem družbenem planu SRS je sicer namenjenih do 150 milijonov din republiških sredstev za vlaganje v snovanje plantaž, vendar pa se bi problematika financiranja dopolnilne proizvodnje lesa uspešneje reševala samo z združevanjem sredstev vseh zainteresiranih partnerjev s področja proizvodnje in predelave lesa.

Pristojni forumi (Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, Gospodarska zbornica SRS) so na osnovi ustreznih analiz poskušali najti možnost, da se v naslednjih letih zagotovijo sredstva za kontinuirano vlaganje v povečanje proizvodnje lesa. V ta namen se predlaga ustanovitev posebnega republiškega sklada, v katerega naj bi se po obveznem količniku stekala sredstva od gozdno-gospodarskih organizacij, lesne in celulozne industrije ter iz že omenjenih republiških dotacij. Vendar pa je ta predlog naletel pri mnogih prizadetih faktorjih na nerazumevanje in odpor.

Kolikor bi bil predlog za ustanovitev omenjenega sklada iz določenih vzrokov nesprejemljiv oziroma, če bi procedura okrog ustanovitve sklada zaradi odvisnosti od sprejetja ustreznih zveznih predpisov trajala predolgo, se kot druga varianta predlaga ustanovitev podobnega namenskega sklada v okviru združenj proizvodnih organizacij iz gozdarstva, lesne in celulozne industrije. V tem primeru bi zbiranje sredstev temeljilo na prostovoljni odločitvi zainteresiranih

gospodarskih organizacij. Na podobnih osnovah bi se mnogo uspešneje reševalo tudi financiranje pogozdovanja Krasa.

S predlaganim sodelovanjem bi gozdarstvo skupaj z ostalimi interesenti in s prispevkom republike zbralo na leto okoli 500 do 600 milijonov din, kar bi v prvem obdobju 7-letnega razvojnega programa gozdarstva povsem zadoščalo. Vendar so zato potrebni ustrezni ukrepi poslovnih združenj in zakonodajalca, da pride čimprej do realizacije predlaganih načrtov financiranja razširjene gozdne reprodukcije.

Z vprašanjem financiranja razširjene reprodukcije v gozdarstvu je povezana tudi ustreznost sedanjih gozdno-gospodarskih območij. Novi zvezni zakon o gozdovih omogoča in hkrati zahteva tako formiranje gozdno-gospodarskih območij, da bodo ta sposobna sama ustvarjati sredstva za enostavno in razširjeno reprodukcijo. V tem smislu bi bile potrebne spremembe območij tudi v Sloveniji.

Izvršitev postavljenih nalog za bodoče razdobje in razširitev razvojnih problemov gozdarstva je v znatni meri odvisna tudi od vključevanja zasebnih gozdov v skupno gospodarjenje. Dosedanji uspehi pri podružbljanju zasebne gozdne proizvodnje so precejšnji. Preko pogodb o proizvodnem sodelovanju med gozdno-gospodarskimi organizacijami in zasebnimi lastniki gozdov je danes zajeto preko polovice blagovne proizvodnje iz zasebnega sektorja. Zaradi vključevanja kmetijskih zadrug v odkup iz zasebnega sektorja pa so ti dosežki v določeni nevarnosti. Znano je, da se enotnost proizvodnega procesa v gozdarstvu kaže od pogozdovanja do realizacije gozdnih sortimentov na lesnem tržišču v ekonomskem in tehnološkem smislu. Prodaja gozdnih sortimentov ustvarja dohodek; del tega dohodka pa se mora uporabiti tudi za kritje proizvodnih stroškov obnove gozdnih sestojev. S preplačevanjem lesa vnašajo kmetijske zadruge zmedo v načrtno gospodarjenje z zasebnimi gozdovi in stihijo v promet z lesom, rušijo sedanjo organizacijo gozdarstva, zavirajo poslovno povezovanje gozdnih koope- rantov z gozdno-gospodarskimi organizacijami ipd. Glede na navedeno stanje na področju podružbljanja zasebne gozdne proizvodnje je prišlo tudi do stagnacije pri sklepanju kooperacijskih pogodb.

Omenjena vprašanja je treba čimprej rešiti z novim republiškim zakonom o gozdovih. Novi zvezni zakon o gozdovih daje republiki široka pooblastila, ki omogočajo, da se izvede oddaja celotnih gozdov vključno z zasebnimi gozdovi v okviru enega območja gozdno gospodarskim organizacijam, s čimer bi v podružbljanju napravili največji korak naprej.

Na osnovi ugotovljenega stanja na področju gozdarstva se ocenjuje, da prihaja pri uveljavljanju skupščinskih stališč na nekaterih področjih do ugodne realizacije, na drugih pa to uveljavljanje zaostaja. Pristojni družbeni organi morajo zato v interesu skupnosti z ustreznimi ukrepi pomagati samoupravnim organom in delovnim kolektivom gozdarskih organizacij pri reševanju navedenih odprtih vprašanj, naj si bo to preko urejenejše zakonodaje, ali pa preko odstranjevanja administrativnih posegov.

Da bi se v nadaljnji politiki na področju gozdarstva uveljavila načela stališč o nadaljnjem razvoju gospodarstva, ki jih je Skupščina SRS sprejela aprila 1964, predlagamo, da Skupščina SRS sprejme sledeče zaključke:

1. Zaradi potrebe po povečanju donosnosti gozdov in zato, da se odpravi nesorazmerje med proizvodnjo gozdov ter sedanjimi zlasti pa bodočimi problemi po lesu, je potrebno do sprejetja družbenega plana za leto 1966 rešiti vprašanje sistema dolgoročnega financiranja topolovih plantaž in intenzivnih nasadov ig-

lavcev s tem, da se v ta namen zagotove trajni viri in način financiranja. Izvršni svet Skupščine SRS naj bi Skupščini SR Slovenije o rešitvi tega problema poročal pred sprejetjem družbenega plana za leto 1966.

2. Zaradi tendenc po nadaljnjem širjenju proizvodnih kapacitet v lesni in celulozni industriji je potrebno z ekonomskimi ukrepi izločiti v tehnološkem in ekonomskem pogledu neustrezne obrate, sredstva pa vlagati predvsem v modernizacijo tistih predelovalnih obratov, ki zagotavljajo najugodnejši ekonomski učinek predelave lesa. Zaradi stalnega pomanjkanja celuloznega lesa se naj odloži izgradnja tovarne sulfatne celuloze in natron papirja »Drava« v Otiškem vrhu na poznejši termin.

3. V obdobju zamrznjenih cen je treba pripraviti ustrezne predloge za uskladitev odnosov v cenah za posamezne gozdne sortimente, kar naj bi prispevalo k uskladitvi proizvodnje in potrošnje lesa.

Št.: 320-3/65

Ljubljana, 13. 5. 1965

NEKATERI TEKOČI PROBLEMI

s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi

(Pripravil odbor za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora)

I. NOTRANJA TRGOVINA

Gospodarska gibanja v letu 1964 so omogočila močan porast prometa v trgovini, ki je skupaj dosegel vrednost 813 milijard dinarjev ali za 38 % več kot v predhodnem letu. Od tega je trgovina na debelo dosegla promet v višini 457 milijard dinarjev ali za 43 % več kot v letu 1963, promet v trgovini na drobno pa je znašal 356 milijard dinarjev oziroma za 31 % več kot v predhodnem letu.

Za tak obseg poslovanja je trgovina razpolagala z obratnimi sredstvi v višini 143,9 milijarde dinarjev, kar pomeni povečanje za 39,2 % v primerjavi z letom 1963.

V prvih štirih mesecih letos je trgovski promet še naprej močno naraščal in je bil za 38 % večji od prometa v istem obdobju lani, od tega v trgovini na debelo za 42 %, v trgovini na drobno pa za 31 %. Tak dinamičen promet v trgovini je posledica dokaj intenzivnega dviga cen v začetku letošnjega leta kot tudi še vedno premočnega naraščanja vseh vrst potrošnje, predvsem osebne, pri čemer so osebni dohodki v prvih treh mesecih letos narasli nasproti istemu obdobju lani za 42 %. Pojav splošne nestabilnosti v cenah je dodatno sprožil »potrošniško mrzlico«, tako da so nakupi objektivno narasli preko normalnih potreb.

Nestabilnost v gospodarstvu, ki je bila zelo značilna za gospodarska gibanja v preteklem obdobju in ki se je na področju blagovnega prometa odražala skozi neuskklajenost blagovnih in denarnih fondov, je nujno terjala ustrezne ukrepe za umirjenje gospodarskih gibanj. Ti ukrepi se bodo v znatni meri izrazili tudi v poslovanju trgovine, zlasti pa bo na njeno poslovanje vplivala restrikcija

kreditov za obratna sredstva, obveznost ustvarjanja lastnih obratnih sredstev glede na dvig prometa v preteklem letu ter odlok o začasnem zmrznjenju cen. Ti začasni ukrepi so v svoji osnovi pozitivni in predstavljajo sestavni del naporov za gospodarsko stabilizacijo. Njihov namen je zadržati nadaljnje naraščanje potrošnje v mejah, ki jih dopušča porast proizvodnje in realna zmogljivost gospodarstva. Prehodno pa bodo povzročili resne težave v mnogih trgovskih gospodarskih organizacijah.

Po svojem trenutnem pa tudi perspektivnem učinku se bodo na poslovanje trgovine najmočneje odrazili ukrepi v zvezi z obratnimi sredstvi. Upoštevati je namreč treba, da doslej zaradi neenakega tretiranja trgovine, zlasti trgovine na drobno, le-ta v glavnem ni dobivala kreditov za razširjanje svojih zmogljivosti. To se je v pretekli dobi negativno odražalo na rasti trajnih obratnih sredstev. Glede na veljavna merila za delitev dohodka med podjetjem in družbo, ki so trgovini puščala premalo sredstev za kompleksen razvoj, je trgovina pretežno usmerjala razpoložljiva sredstva v investicije za osnovna sredstva, da bi tako vsaj nekoliko zmanjšala zaostajanje v odnosu na rast celotnega gospodarstva. Zaradi tega ji ni ostalo dovolj lastnih sredstev za povečanje tekočega poslovanja. Trgovina je zato povečevala obseg blagovnega prometa z najemanjem občasnih kratkoročnih kreditov, kar pa je izredno slabšalo strukturo obratnih sredstev. Ob koncu preteklega leta je imela trgovina približno le 28 % trajnih obratnih sredstev, 72 % obratnih sredstev pa je bilo občnih. Za naložbe v lastna trajna obratna sredstva trgovina zaradi obstoječega kreditnega sistema tudi ni imela interesa. Kreditni sistem je namreč omogočal široko najemanje občnih obratnih sredstev, poleg tega pa povečevanje lastnih obratnih sredstev ni bilo stimulirano, saj je morala trgovina tudi za ta sredstva plačevati 6 % obresti. To je vodilo do destimuliranja vlaganj v trajna obratna sredstva iz lastnih sredstev, pa tudi do minimalnega vlaganja v obratne sklade iz sicer skromnih sredstev, ki jih je dobila trgovina za investicije iz družbeno-investicijskih skladov (od teh sredstev je bilo za obratna sredstva namenjeno le 11 %).

Zaradi naštetih dejstev so restrikcije občnih kreditov za obratna sredstva, ki so bile uveljavljene ob koncu marca letos, še posebno močno prizadele trgovino. Ukrep, ki predpisuje, da mora trgovska gospodarska organizacija pri koriščenju kreditov zagotoviti 50 % lastno udeležbo, pomeni tako za trgovino zmanjšanje obsega kreditov za nakup blaga najmanj za polovični obseg nasproti kreditom v preteklem letu. Ob doslednem izvajanju teh ukrepov bi trgovina morala zmanjšati obseg kreditov v dveh mesecih, kolikor znaša odplačilni rok za te kredite, za okoli 27 milijard dinarjev. Plačilna zmožnost trgovine se bo zaradi tega bistveno poslabšala, prav tako pa se bodo skrčile zaloge v trgovini oziroma se bo moralo povečati obračanje zalog, ki že tako imajo nenormalno visok koeficient obračanja — nad 8 (1964. leta 8,6 — drugod po svetu znaša ta koeficient okoli 4), kar bo povečalo desortiranost v blagu, pa tudi močno vplivalo na medsebojno zadolževanje.

Iz predpisov izhaja, da bi trgovina morala v tekočem letu ustvariti tudi lastna obratna sredstva v sorazmerju s povečanjem cen in povečanjem obsega poslovanja v preteklem letu. Kolikor bo to tudi realizirano, bo trgovina morala zagotoviti za ta obratna sredstva iz lastnih skladov dodatno približno 36 milijard dinarjev.

Kakor za druge gospodarske organizacije, velja tudi za trgovske organizacije določilo, po katerem se izloči ob vsaki investiciji 20 % za potrebe obratnih sredstev.

Da bi trgovina zagotovila manjkajoča obratna sredstva, bi po nekaterih ocenah potrebovala, ob upoštevanju ustvarjanja znotraj zgoraj navedenih lastnih obratnih sredstev, najmanj okoli 63 milijard dinarjev. Lastna sredstva trgovine po zaključnih računih za leto 1964 znašajo približno 18 milijard dinarjev. Tudi če bi trgovina v letošnjem letu ta sredstva v celoti namenila za obratna sredstva, kar pa glede na to, da so ta sredstva delno že porabljena, ne bo mogoče v celoti, to ne bi zadostovalo za pokritje izpada obratnih sredstev v zvezi z novimi kreditnimi pogoji. Obenem pa to pomeni počasnejše povečevanje že tako zaostajajočih trgovskih zmogljivosti. V trgovini nasploh, v nekaterih strokah pa še posebej, se bodo zmanjšale zaloge in osiromašil sortiment blaga. Pričakujemo pa tudi lahko, da bo prišlo do premika zalog iz trgovine v proizvodnjo, čeprav smo si v obdobju od leta 1959 naprej prizadevali, da bi se zaloge v gospodarstvu oblikovale pretežno v trgovini.

Zmanjšanje obratnih sredstev kot tudi obveznost ustvarjanja lastnih obratnih sredstev bo zlasti prizadelo trgovino s kovinskimi proizvodi, elektromaterialom, tekstilom, kemikalijami in trgovino s sezonskim blagom. Te stroke trgovine imajo koeficient obračanja zalog okoli 4 in ga glede na vrsto artiklov, s katerimi poslujejo, ne morejo znižati (tovrstna trgovina drugod v svetu ima koeficient okoli 2). Prav tako bodo učinek teh ukrepov močnejše čutila podjetja, ki ob svoji ustanovitvi bodisi sploh niso dobila trajnih obratnih sredstev, bodisi da so bila ta v primerjavi s koriščenimi obratnimi sredstvi neznatna ter so za to ta podjetja poslovala skoraj samo z občasnimi krediti.

Razen tega se bo povečalo medsebojno kreditiranje in medsebojno zadolževanje kot izraz objektivnih težav in neurejenih razmer na področju financiranja obratnih sredstev.

Ob koncu meseca maja dospe v plačilo velik del občasnih kreditov, kar bo povzročilo, da bodo mnoga podjetja postala nelikvidna. Zato bi morali za uveljavitev nove kreditne politike, ki je pogoj za gospodarsko stabilizacijo, najti ustrezne predhodne rešitve za premostitev trenutnih težav. Te prehodne rešitve bi hkrati morale ustvariti pogoje, da bi se nov kreditni sistem lahko uveljavil brez škodljivih negativnih posledic v gospodarstvu. Prizadevanja za večja vlaganja v trajna lastna obratna sredstva pa bo treba nujno podpreti tudi z ustreznimi ekonomskimi merami (npr. nižja obrestna mera za lasten sklad obratnih sredstev).

Neuskkljenost med blagovnimi in denarnimi skladi se je izražala v preteklem obdobju na tržišču v nenehnem naraščanju cen proizvodov in storitev, kar je bil temeljni vzrok nestabilnosti trga. Pričakuje se, da bo odlok Zveznega izvršnega sveta o začasnem zamrznjenju cen vplival na stabilizacijo tržišča in tudi celotnega gospodarstva, ker bo močno ublažil nadaljnje naraščanje cen in prisilil tako proizvodne kot trgovinske gospodarske organizacije na racionalnejše gospodarjenje.

Vendar je ob uveljavljanju odloka prišlo do prehodnih težav najprej v trgovinskih, pozneje pa tudi v proizvodjalnih gospodarskih organizacijah. Del težav je objektivne prirode, drugi del težav pa izvira iz počasnega in nejasnega izvajanja odloka. Kot posledica tega je prišlo do zaostajanja blaga v skladiščih trgovinskih podjetij ali do zavrnitve že prejetega blaga nazaj proizvajalcem oziroma do storniranja že sklenjenih pogodb. Blago zaradi tega ni našlo poti do potrošnika.

Te anomalije so bile v veliki meri odpravljene s tolmačenjem, ki ga je v zvezi z odlokom 22. aprila 1965 izdal Zvezni sekretariat za industrijo in trgo-

vino. S tem pojasnilom so bile rešene maloprodajne cene modre galice, storitev v slaščičarnah, študentskih in počitniških domovih, spominkov, sezonskega tekstilnega blaga in obutve, konzerviranega sadja, povrtnine, kovinskih izdelkov, soli, premoga, kmetijskih storitev in prodaja rabatnega blaga ipd. Omogočeno pa je tudi, da se izravnajo cene tam, kjer se oblikujejo skupno za vse prodajalne enega podjetja.

Odperto pa je vprašanje zvišanja cen v trgovini v primeru, ko je bila proizvajalni organizaciji odobrena višja cena artikla že pred 22. marcem 1965, trgovina pa tega proizvoda na kritični dan ni imela v prodaji.

Navedeni pojavi povzročajo slabšo založenost tržišča; še bolj prihaja do izraza desortiranost blaga, ponekod pa se blagovni promet odvija mimo trgovine.

Izhoda v reševanju teh težav ne smemo pričakovati v odstopanju od tega odloka, temveč v medsebojnem dogovarjanju trgovinskih in proizvajalnih organizacij, v povečevanju produktivnosti in s tem zmanjšanju lastne cene ter boljši in racionalnejši organizaciji trgovinskega poslovanja. Tudi razlike v ceni predstavljajo v trgovinskih organizacijah občutne rezerve. Smotrno izkoriščanje vseh rezerv pa bo tako proizvodnji kot trgovini omogočilo še vedno rentabilno poslovanje.

II. ZUNANJA TRGOVINA

Vključno z aprilom je izvoz iz Slovenije znašal po predhodni oceni 15,5 milijarde deviznih dinarjev, kar je za 17 % več kot v istem obdobju lani. V SR Sloveniji evidentirani uvoz je znašal do konca aprila letos približno za 18 % manj kot v istem času lani (16,1 milijarde deviznih dinarjev).

Podrobnejši podatki letošnjega gibanja izvoza so na razpolago za tri mesece in sicer kot sledi:

	— v milijonih deviznih din po uradnem tečaju — tekoče cene			
	I.—III. 1964	I.—III. 1965	Indeksi I.—III. 1965 1964	Ø I.—III. 1965 Ø 1964
Skupen izvoz	9 894	11 134	112,5	97,4
— Industrija	7 334	9 084	123,9	100,9
— Kmetijstvo	2 334	1 956	83,8	89,4
— Gozdarstvo	226	95	42,0	40,0
Industrija				
Osnovni metali	1 173	1 631	139,0	107,7
Oprema in ostali proizvodi kovinske in elektro industrije	1 454	2 290	157,5	119,2
Nekovine in gradbeni material	279	358	128,3	101,7
Proizvodi kemije	287	510	177,7	134,9
Les, papir in predelava	2 242	2 193	97,8	89,7
Tekstil, usnje, guma	1 586	1 645	103,7	86,6
Proizvodi živilske industrije	287	433	150,9	97,3

Gibanje blagovne menjave s tujino v prvih štirih mesecih letos je v odnosu na predvideno celoletno povečanje izvoza, ki naj bi porastel za 12 %, razmeroma ugodno. Posebno se je izvozna dinamika popravila v marcu in aprilu, ko je bil izvoz za približno 29 % višji od izvoza v teh dveh mesecih lani. Ti rezultati so toliko pomembnejši, ker so bili doseženi kljub nekaterim težavam na področju izvoza in precej slabši oskrbljenosti proizvodnje z reprodukcijskim materialom kot preteklo leto (založenost industrijske proizvodnje z reprodukcijskim materialom je bila že konec marca na splošno za 2 % nižja kot povprečna založenost v lanskem letu, s surovinami iz uvoza pa je bila založenost za 24 % nižja od povprečne).

Med poglavitnimi činitelji, ki so vplivali na potek izvoza v prvih štirih mesecih letos, je novi zunanjetrgovinski in devizni režim. Njegov osnovni koncept, pri čigar izdelavi so aktivno sodelovali tudi naši republiški organi, temelji na povezovanju uvoza z izvozom na osnovi pogodb med bankami in gospodarskimi organizacijami. Ta rešitev je bila spričo tega, da nismo imeli neke boljše in bolj ekonomske rešitve, v nastali devizni situaciji nujna. Uveljavitev novega deviznega režima je vsekakor usmerila mnoge gospodarske organizacije v izvoz, kar pojasnjuje tudi omenjene izvozne rezultate. Pri uveljavljanju novega deviznega režima pa so se pokazale tudi nekatere njegove slabosti, ki se izražajo v togosti in šablonskem izvajanju načel v praksi, v slabi pripravljenosti bank na novo devizno poslovanje, v forsiranju izvoza za vsako ceno, tudi tam, kjer sami potrebujemo surovine in polproizvode za kompletiranje finalnih izvoznih produktov. V zadnjem času se vse pogosteje srečujemo tudi z odstopanjem od načela vezave uvoza z izvozom. Zlasti se to načelo maliči, ko se uvoz ne obravnava na osnovi rezultatov izvoza, temveč na osnovi plansko predvidenega porasta proizvodnje. Pri tem pa ni upoštevan dejanski porast proizvodnje v preteklem letu niti specifičnost strukture proizvodnje na posameznih področjih Jugoslavije. Zaradi vse pogostejšega takšnega obravnavanja uvoza so banke (Jugobanka za področje industrije, Jugoslovanska kmetijska banka pa za področje kmetijstva in gozdarstva), ki odobravajo sredstva za uvoz reprodukcijskega materiala in opreme, dejansko spremenile osnove deviznega režima.

Značilnost tako spremenjenega sistema kaže tudi devizna situacija naše republike. V globalu je SR Slovenija dobila okvirno vsoto deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala za potrebe industrije v letošnjem letu v višini 33 milijard deviznih dinarjev nasproti 31,8 milijarde v preteklem letu, kar je za 4 % več. V tej vsoti pa so zajeta tudi sredstva za poravnavo še neplačanega uvoza iz leta 1964 v konvertibilnih valutah, na katera so gospodarske organizacije, glede na že izvršeni izvoz v letu 1964, upravičene. Ta neplačani uvoz znaša 2,1 milijarde deviznih dinarjev; za njegovo poravnavo je ljubljanska podružnica Jugobanke prejela devizna sredstva le v višini 440 milijonov deviznih dinarjev ali okoli eno petino potrebnih sredstev. Ostalo pa bodo podjetja morala poravnati iz redne uvozne devizne kvote v letu 1965.

Že tako neugodna struktura dodeljenih deviznih sredstev se bo tako še poslabšala. Kljub temu namreč, da SR Slovenija usmerja nad 2/3 svojega izvoza na področje konvertibilnih valut, je za svoje potrebe dobila le 56,5 % sredstev s tega področja, kar pomeni močno zmanjšanje glede na 80,5 % uvoza z Zahoda v lanskem letu. V absolutnih številkah je vsota dodeljenih konvertibilnih valut padla od 25,7 na 18,8 milijarde deviznih dinarjev ali za 37 % ob hkratnem predvidevanju povečanja izvoza na konvertibilno področje od 22,5 na 24,6 milijarde deviznih dinarjev, oziroma za 9 %. Tako dobi industrija v naši republiki za

izvoz na konvertibilno področje za dolar izvoza 0,76 dolarja uvoza, medtem ko je ta odnos v drugih republikah znatno ugodnejši. Najbolj pereč problem, ki izhaja iz take delitve deviz, je neustrezen reprodukcijski material, ki ga naša industrija mora nabavljati iz ostalih valutnih področij, izdelke iz tega materiala pa zahtevnejše zahodno tržišče odklanja, oziroma ne dosegamo ustreznih cen.

Podobno je tudi pri izvozu kmetijskih proizvodov. Za 100 dolarjev izvoza dobi slovensko kmetijstvo samo 14,3 dolarja uvoza, kmetijstvo v Vojvodini pa 29 dolarjev. Takšna delitev deviz omogoča kmetijskim proizvajalcem na drugih jugoslovanskih področjih uvoz nad lastnimi potrebami. To in pa močnejša lastna krmna baza jim dovoljuje, da viške prodajo proizvajalcem na področju Slovenije. Tako so v preteklem letu naša podjetja kupila v drugih republikah za približno 800 000 dolarjev uvožene krme, letos pa jo bodo morala še znatno več.

Takšna praksa je toliko bolj nerazumljiva, ker naše kmetijstvo skoraj v celoti izvažata na konvertibilna tržišča (le 2 % izvoza gre na klirinška področja), proizvajalci iz ostalih jugoslovanskih področij pa do 40 % svojega izvoza plasirajo na področje klirinških valut, uvoz krme pa je praktično v celoti s konvertibilnih področij.

Zaradi opisane situacije je nastala precejšnja zakasnitev v sklepanju pogodb med kmetijskimi proizvajalci — izvozniki iz Slovenije in Jugoslovansko kmetijsko banko. Prav tako so se zakasnile tudi pogodbe z nekaterimi industrijskimi proizvajalci iz naše republike. Kolikor se gornji problemi ne bodo zadovoljivo reševali, obstoja bojazen, da plan izvoza iz Slovenije po svoji regionalni strukturi in obsegu ne bo v celoti izvršen.

Določene težave v izvoznih prizadevanjih predstavlja tudi dejstvo, da je ob restrikciji kreditov za obratna sredstva prišlo tudi do ukinitve kreditov, ki so jih podjetja imela za proizvodnjo in pripravo izvoza. Ta sredstva so znašala v decembru preteklega leta 16,8 milijarde dinarjev, zaradi restriksijskih ukrepov pa se bodo zmanjšala najmanj za 13 milijard dinarjev. Čeprav je sicer res, da je pri koriščenju teh kreditov prihajalo tudi do prelivanja tako kreditirane proizvodnje na domače tržišče, bi vendar morali bankam omogočiti, da z vidika poslovnosti za ustvaritev čim večjega deviznega priliva vodijo selektivno politiko pri dodeljevanju kreditov za pripravo izvoza.

Št.: 330-8/65

Ljubljana, 14. 5. 1965

POROČILO

o razpravi v zvezi s stanjem gospodarstva v SR Sloveniji v prvih štirih mesecih leta 1965

Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine in odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora sta na skupni seji dne 21. maja 1965 razpravljala o stanju gospodarstva v SR Sloveniji v prvih štirih mesecih leta 1965.

Komisija in odbor sta se v svoji razpravi omejila predvsem na analizo stanja in glavnih problemov proizvodnje in potrošnje ter na primerjavo doseženih rezultatov v prvih štirih mesecih letošnjega leta s predvidevanji družbenega plana.

I. PROIZVODNJA

1. Gibanje industrijske proizvodnje v prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo pod močnim vplivom težav v preskrbi z reprodukcijskim materialom, zlasti uvoznim; kljub temu pa je bila industrijska proizvodnja v celoti za 7% večja kot v prvih treh mesecih lanskega leta. V aprilu je prišlo do določenega izboljšanja tako, da je bila vsa industrijska proizvodnja v prvih štirih mesecih za 8% večja kot v istem obdobju lanskega leta. Za splošno dinamiko pa bistveno zaostajajo naslednje panoge: elektroindustrija, delno kemična industrija, industrija papirja in celuloze, tekstilna industrija ter usnjarska in gumarska industrija. S tako stopnjo rasti se je industrijska proizvodnja približala v družbenem planu predvideni dinamiki (9%).

V kmetijski proizvodnji sicer obstoje pogoji, da se dosežejo letošnja planska predvidevanja na področju rastlinske proizvodnje in proizvodnje mesa. Vendar pa nekateri pojavi (upadanje osnovne črede, pomanjkanje telet za pitanje v družbenem sektorju, neustrezna struktura investicij) zahtevajo vso pozornost in pravočasno ukrepanje, da ne bi prišlo v prihodnjih letih do večjih težav zlasti v preskrbi z mesom, mlekom in sadjem.

Kot posledica nekaterih nerešenih vprašanj na področju gozdarske proizvodnje se še naprej zaostruje oskrba celulozne in lesno-predelovalne industrije z ustrezno surovino.

Tudi v gibanju gradbene dejavnosti se odraža delovanje restriktijskih ukrepov; zniževanje zaposlenih je očiten izraz teh učinkov, vendar pa je sedaj težko oceniti, kakšen bo vpliv restriktijskih ukrepov na obseg in dinamiko gradbene dejavnosti ter produktivnost dela v letošnjem letu. — Promet je sicer uspel zadostiti potrebam gospodarstva, nerešeni pa so nekateri problemi v cestnem (škoda, ki so jo povzročile poplave in zima, neustrezna organizacija in financiranje cestnega gospodarstva) in v železniškem prometu (neustrezne prevozne tarife).

2. Uveljavljeni ukrepi za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu zaostrujejo pogoje gospodarjenja in že usmerjajo gospodarske organizacije k smotnejšim in treznejšim gospodarskim odločitvam v iskanju poti za prilagoditev tem omejitvam. Tako lahko ugotavljamo, da se v mesecu aprilu že kažejo nekateri pozitivni premiki in skladnejša gibanja v gospodarstvu:

	$\frac{1.-3. 1965}{1.-3. 1964}$	$\frac{1.-4. 1965}{1.-4. 1964}$
	v %	
industrijska proizvodnja	7	8
produktivnost dela	1	2,4
izvoz	12,5	13,5
zaposlenost	4,5	3,9
investicije	36,6	23
osebni dohodki	41,6	40,6

3. Po oceni doseženih rezultatov na področju proizvodnje je treba vsekakor upoštevati, da bodo zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja v prehodnem obdobju še precejšnje težave, ki bi lahko ogrozile uresničitev planskih predvi-

devanj: slaba založenost gospodarstva z reprodukcijskim materialom, zaostreni pogoji pri najemanju kreditov za obratna sredstva in težki pogoji za ustvarjanje lastnih obratnih sredstev, pa tudi marsikatere težave, ki nastajajo kot posledica zamrznjenih cen. Potrebni bodo zato naporu sleherne gospodarske organizacije pa tudi vsega gospodarstva, da se ob doslednjem izvajanju stabilizacijskih ukrepov premagajo prehodne težave in zagotovi nadaljnja rast proizvodnje.

II. GIBANJE POSAMEZNIH OBLIK POTROŠNJE

A. Investicijska potrošnja

1. V razpravi sta odbor in komisija ugotovila, da se je rast investicijske potrošnje v prvem trimesečju iz meseca v mesec povečevala, v mesecu aprilu pa se je v svojem obsegu močno približala investicijski potrošnji v aprilu leta 1964, kar kažejo naslednji podatki o skupni potrošnji za investicije v osnovna sredstva:

indeks	januar	februar	marec	april
1964				
1963	137	152	140	150
1965				
1964	108	141	150	103

Različnost dinamike rasti investicijske potrošnje v prvih štirih mesecih leta 1964 in 1965 je posledica restriktivskih ukrepov, ki v raznih oblikah učinkujejo na poslovanje gospodarskih organizacij in na poslovanje bank, linearno vplivajo na omejevanje sredstev, ki so sposobna za investicijske naložbe v osnovna sredstva ne glede na njihove vire

2. V razpravi je bilo poudarjeno, da je izvajanje restriktivskih ukrepov nujno za stabilizacijo odnosov v našem gospodarstvu. Vendar pa bo delovanju posameznih instrumentov, s katerimi se izvajajo ukrepi kreditne politike, posvetiti vso pozornost, da ne bi povzročili zastoje v proizvodnji. V takih primerih bo treba pristopiti k izpolnitvi takih instrumentov.

3. Ukrepi za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu vnašajo z novo kreditno politiko postopno urejevanje problema trajnih naložb v obratna sredstva. Tako bodo v perspektivi gospodarske organizacije same dolžne skrbeti za naložbe v obratna sredstva v zvezi s povečano proizvodnjo. Pritisk stabilizacijskih ukrepov v tem smislu je za gospodarske organizacije razmeroma težak; razlogi zato so objektivne in subjektivne narave. Tako v mnogih primerih, kljub izboljšani materialni osnovi, sredstva skladov gospodarskih organizacij še ne zadoščajo za kritje vsak dan večjih potreb po lastnih obratnih sredstvih. Pri tem pa je morda to stanje težje še zato, ker je v večini gospodarskih organizacij še vedno uveljavljeno mnenje, da one same niso dolžne skrbeti za obratna sredstva in da je to stvar družbe; v taki psihozi so marsikje tudi izvedli delitev čistega dohodka z zaključnim računom za leto 1964, pri čemer so dajali prednost usmeritvi sredstev za druge namene pred formiranjem lastnih obratnih sredstev.

4. Letošnje naložbe v osnovna sredstva kažejo na to, da investicije naraščajo najmočneje neposredno iz sredstev gospodarskih organizacij in iz raz-

drobljenih sredstev družbeno-političnih skupnosti, najmanj pa iz združenih sredstev pri poslovnih bankah, iz katerih naj bi se financirali temeljni objekti za razvoj gospodarstva kot celote.

Ta ugotovitev opozarja na močno razdrobljenost v trošenju investicijskih sredstev in na problem, kako usmeriti investicijska sredstva v naložbe za temeljne objekte. Zato se bo treba prizadevati, da poslovne banke v smislu smernic družbenega plana čimprej izdelajo z razpoložljivimi sredstvi usklajen skupni investicijski in terminski program izgradnje temeljnih objektov; hkrati pa bi morale poslovne banke skladno s smernicami družbenega plana združiti vsa razpoložljiva sredstva za dovršitev tistih objektov, ki so pomembni za razvoj celotnega gospodarstva.

5. a) Odbor in komisija sta na osnovi podatkov SDK ugotovila, da je bilo po zakonu o 15 % posojilu do 30. aprila 1965 vplačano komaj 7,9 milijarde dinarjev. Glede na to, da so primeri slabe izpolnitve vplačil vseh delovnih organizacij na območju nekaterih občin, kaže na zavestno zaviranje vplačevanja posojila.

b) Glede na razdelitev sredstev, ki je bila izvršena z zakonom (zakon o oblikovanju in uporabi sredstev za investicije v gospodarstvu — Ur. l. SRS, št. 7/65) pa je razprava pokazala, da ta razdelitev ne ustreza več, ker se bo predvideni priliv sredstev precej zmanjšal.

Tako se je ob razpisu posojila predvidelo, da se bo z njim zbralo 17,7 milijarde dinarjev. Po predložitvi zaključnih računov delovnih organizacij in upoštevanje oprostitev obveznosti vplačila nekaterih kategorij gospodarskih organizacij pa kaže, da bo ostvarjeno le okoli 15 milijard din. Po najnovejših podatkih se bodo sredstva posojila zmanjševala takole:

predvideni priliv iz leta 1964	15 mlrd
— obveznosti iz leta 1964	6,05 mlrd
— obveznosti zaradi preplačila iz usmerjenih sredstev	0,40 mlrd
<hr/>	
ostane za odobritve v letu 1965	8,55 mlrd
— 25 % za naložbe v obratna sredstva	3,75 mlrd
<hr/>	
ostane za nove naložbe v osnovna sredstva	4,80 mlrd

Iz prikaza je razvidno, da je možno računati s prostimi sredstvi za nove naložbe le v višini 4,80 milijarde din, medtem ko je bila razdelitev izvršena v prej omenjenem zakonu pri predpostavki, da bo teh sredstev 12,3 milijarde din. Taka razlika v sredstvih razumljivo zahteva drugačno razporeditev, če naj z razpoložljivimi sredstvi dosežemo sploh kakšne učinke.

S prvotno razporeditvijo teh sredstev računajo tudi nekateri republiški skladi (cestni sklad, sklad za negospodarske investicije), ki bodo morali vzporedno z zmanjšanim obsegom teh sredstev, prav tako spremeniti tudi svoje programe investicijskih naložb.

6. Na skupni seji dne 14. 5. 1965 sta odbor in komisija razpravljala tudi o poslovanju z republiški usmerjenimi sredstvi za leto 1964. Ker gre v tem primeru za nekatere aktualne ugotovitve, jih ob tej priložnosti posredujemo Skupščini:

a) Iz poročila Splošne gospodarske banke o poslovanju z usmerjenimi sredstvi v letu 1964 izhaja, da je bilo poslovanje iz teh sredstev v letu 1964 naslednje:

A. Sredstva:	— v mio
1. Prenesena neizkoriščena sredstva iz leta 1963	1 088,1
2. Priliv sredstev v letu 1964	8 153,0
3. Vrnjeni krediti	3,818,9
4. Vrnitev oročenega depozita	46,8
Skupaj	13 106,8
5. Prenosi, obresti in izročitve na poseben račun Službe družbenega knjigovodstva	247,4
Razpoložljiva sredstva	12 859,4
B. Obveznosti — tranše za leto 1944:	
1. Ostanek obveznosti iz 1963. leta	2 856,8
2. V letu 1964 odobrene tranše:	
— za kmetijstvo	1 964,3
— za turizem	1 713,7
— za promet	7 200,0
— za negospodarske investicije	1 000,0
— za »Kremen« — Novo mesto	440,0
Skupaj obveznosti	12 318,0
Skupaj obveznosti	15 174,8
C. Ugotovitev primanjkljaja sredstev:	
1. Sprejete obveznosti — tranše za leto 1964	15 174,8
2. Razpoložljiva sredstva	12 859,4
Primanjkljaj sredstev	2 315,4

b) Splošna gospodarska banka je torej v letu 1964 sprejela za 2 315,4 mio obveznosti več kot so pa v tem letu znašala razpoložljiva republiška sredstva za investicije.

c) Iz poročila Splošne gospodarske banke je razvidno, da banka razpoložljivih sredstev ni v celoti planirala skladno z določili zakona o umeritvi sredstev SR Slovenije za financiranje investicij v letu 1964 (Ur. l. SRS 39/1963).

Po citiranem zakonu je bila banka dolžna, da sredstva za financiranje investicij razporedi:

— najprej za izpolnitev obveznosti iz preteklega leta;

— za kredite v nove investicije v skladu s smernicami družbenega plana v naslednjih zneskih:

za kmetijstvo	2,0 milijardi
za promet	7,5 milijarde
za turizem	1,5 milijarde
za negospodarske investicije	1,0 milijardo in

— morebitni ostanek sredstev pa uporabi v skladu s smernicami družbenega plana ter po načelih bančnega kreditiranja.

Iz navedenih podatkov pa izhaja, da je Splošna gospodarska banka v letu 1964 odobrila za turizem 213,7 mio sredstev več, za promet pa 200 mio manj sredstev, kakor bi po zakonu smela. Prav tako je bil kredit tovarni »Kremen«, Novo mesto, v višini 440 mio, nezakonito odobren.

č) Komisija in odbor ugotavljata, da je banka kršila navedeni zakon:

— ker je preangažirala razpoložljiva sredstva za 2 315,4 mio din;

— ker je na področju prometa in turizma odobrila manjšo oziroma večjo vsoto kreditov, kot je določena z zakonom in

— ker je mimo določb zakona odobrila kredit za tovarno »Kremen«, Novo mesto.

d) Odbor in komisija sta že v letu 1964 opozorila na pomanjkljivost zakona o usmeritvi republiških investicijskih sredstev za leto 1964, ki je v tem, da ne daje nobenih rešitev glede možnosti zadolževanja republiških sredstev za bodoča leta s strani Splošne gospodarske banke.

To je tudi razlog, da Splošna gospodarska banka iz leta v leto zadolžuje republiška sredstva za investicije. Tega vprašanja pa tudi ne rešuje zakon o oblikovanju in uporabi sredstev za investicije v gospodarstvu za leto 1965.

e) V poročilu Splošne gospodarske banke je navedeno, da v letu 1964 ni bila sklenjena kreditna pogodba med Splošno gospodarsko banko in med Republiškim sekretariatom za finance, s katero bi se po določilu zakona o odpravi družbenega investicijskega sklada SR Slovenije prenesla sredstva, pravice in obveznosti iz tega sklada na banko.

Iz poročila Splošne gospodarske banke izhaja, da Republiški sekretariat za finance v vsem letu 1964 te zakonske obveznosti ni izvršil, dne 31. 12. 1964 pa je obvestil Splošno gospodarsko banko, da se zaradi priprav na nov zakon o bankah začasno odloži sklenitev kreditne pogodbe.

Odbor in komisija sta v razpravi izrazila mnenje, da za tako tolmačenje določila 8. člena zakona o odpravi družbenega investicijskega sklada SR Slovenije Republiški sekretariat za finance ni bil pooblaščen in sta tako ugotovila, da določilo citiranega zakona ni bilo izpolnjeno.

B. Splošna potrošnja

a) Proračunska potrošnja

1. Kljub dobremu dotoku proračunskih dohodkov do konca meseca aprila (28 % predvidenih proračunskih dohodkov v SR Sloveniji v letošnjem letu) sta odbor in komisija mnenja, da v tem času še ni mogoče realno oceniti, kakšna bo letošnja realizacija prispevkov iz delovnega razmerja, ki predstavljajo glavni vir proračunskih dohodkov.

2. Na obseg razpoložljivih proračunskih sredstev bo vplivala tudi 5 % dodatna proračunska rezerva, ki bo zahtevala določene premike v razporeditvi sredstev že sprejetih proračunov; linearno znižanje proračunskih izdatkov verjetno ne bo mogoče, ker imajo družbeno-politične skupnosti nekatere fiksne obveznosti (npr. anuitete). Sprememba v razporeditvi sredstev bi utegnila še prav posebej prizadeti cestni sklad SR Slovenije in sklad SR Slovenije za negospodarske investicije, katerima bodo zmanjšana sredstva tudi zaradi nižjih razpoložljivih sredstev iz 15 % obveznega posojila.

3. Komisija in odbor sta menja, da je treba v letošnjem letu še posebno varčevati pri trošenju proračunskih sredstev. Tako stališče je toliko bolj nujno,

ker je treba na področju splošne potrošnje prav tako zaostri vprašanje notranjih rezerv, kakor ga zaostrujejo stabilizacijski ukrepi v gospodarskih organizacijah. Morali bi se zavedati, da vsako povečanje stopenj prispevkov in davkov hkrati vpliva na rast proizvodnih stroškov delovnih organizacij ter jim zmanjšuje materialno osnovo samoupravljanja.

2. Glede uporabe zneska 2 milijard din, ki jih je republika namenila za gradnjo osnovnih šol, se je postavilo vprašanje, ali splošna gospodarska banka pri odobravanju letošnjih tranš lahko v okviru 2 milijard din daje tudi garancije o zagotovljenih novih republiških sredstvih, namenjenih za osnovno šolstvo v naslednji letih. V razpravi se je izoblikovalo mnenje, da Splošna gospodarska banka ne more zadolževati republiških sredstev za vnaprej, iz česar izhaja, da lahko odobrava kredite samo tistim investitorjem, ki jim udeležba republiških sredstev pomeni dopolnitev k celotni predračunski vsoti objekta.

b) Sredstva socialnega zavarovanja

1. O formiranju in potrošnji sredstev socialnega zavarovanja sta odbor in komisija razpravljala predvsem s stališča stabilizacije družbeno-ekonomskih gibanj in politike obremenjevanja gospodarskih organizacij s prispevki, davki in drugimi dajatvami.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da obstoje na področju dolgoročnega zavarovanja fiksne obveznosti, ki jih ni mogoče spreminjati. Glede potrošnje skladov zdravstvenega zavarovanja pa je bilo poudarjeno, da je le-ta narasla v letu 1964 v primerjavi s predhodnim letom za 44,2 %; podatki o na novo sklenjenih pogodbah med komunalnimi zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi zavodi v letošnjem letu pa kažejo, da bo stopnja rasti te potrošnje tudi zelo visoka. Ob tem pa se postavlja vprašanje, če je taka intenzivna rast te potrošnje sploh v skladu z rastjo splošne potrošnje oziroma ali ni to v nasprotju s težnjami po stabilizaciji odnosov v družbenoekonomskih gibanjih.

2. Odbor in komisija sta tudi menila, da je treba upoštevati, da vsako povečanje stopnje za zdravstveno zavarovanje pomeni hkrati zmanjšanje sredstev za dolgoročno zavarovanja, kar bi utegnilo povzročiti težave v naslednjih letih.

Nameravani dvig stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje od 8 na 9,3 % se opravičuje z vključitvijo razširjene reprodukcije v ceno zdravstvenih uslug. Odbor in komisija pa sta mnenja, da obstoja velika nevarnost, da bodo na osnovi take stopnje ustvarjena sredstva bodisi v pretežni meri potrošena ali pa naložena v neprioritetne investicije. Da je taka bojazen utemeljena, kažejo zaključni računi komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, ko je kljub visokim sredstvom 9 zavodov zaključilo poslovno leto 1964 z izgubo.

Prav gotovo pa bo ob dajanju soglasja k stopnjam za dolgoročno zavarovanja — kar spada v pristojnost republiške skupščine — treba v razpravi temeljito razčistiti možnosti, kako bi s sredstvi, ki kot morebitni presežki lahko nastanejo v socialnem zavarovanju, najbolj učinkovito rešili nekatere prioritetne investicije v bolnišnične kapacitete, ki so v republiki najbolj pereče.

3. V razpravi je bilo tudi opozorjeno, da s strani federacije ni več določena enotna stopnja prispevka za službo za zaposlovanje delavcev (0,5 %). Ta stopnja se sedaj določa z republiškimi predpisi.

Glede na to, da so sredstva za zaposlovanje delavcev v naši republiki za pokrivanje funkcionalnih izdatkov izredno visoka, bo nujno proučiti umestnost tako visoke stopnje tega prispevka.

C. Osebna potrošnja

Odbor in komisija sta v razpravi poudarila, da je pri skupni rasti osebnih dohodkov in njih primerjavi z rastjo produktivnosti dela treba primerjati daljša obdobja.

V okviru problemov, ki se nanašajo na osebno potrošnjo, sta odbor in komisija poudarila predvsem svoje prepričanje, da rasti osebnih dohodkov ne bi bilo prav omejevati z administrativnimi merami, pač pa je to stvar samoupravnih predpisov. Zato so in bodo še vnaprej vedno aktualna vprašanja nadaljnjega izpopolnjevanja delitvenih sistemov, ki bi morali vedno v večji meri stimulirati proizvajalce k večji produktivnosti dela.

III. ZAKLJUČKI ODBORA IN KOMISIJE

Iz razprave o posameznih problemih sta odbor in komisija zavzela naslednja stališča:

1. Služba družbenega knjigovodstva naj z ustreznimi ukrepi zagotovi vplačila po zakonu o posojilu SR Slovenije za zagotovitev sredstev za ureditev obveznosti, nastalih z odpravo prispevka v družbene investicijske sklade.

2. Glede na to, da bodo sredstva, razdeljena z zakonom o oblikovanju in uporabi sredstev za investicije v gospodarstvu, realizirana v občutno manjšem obsegu kot se je ob sprejemu zakona predvidevalo, naj se čimprej pripravi dokumentirani predlog za spremembo tega zakona. Hkrati pa je treba tudi pregledati realnost finančnih načrtov cestnega sklada SR Slovenije in sklada SR Slovenije za negospodarske investicije. Splošna gospodarska banka pa naj ne sprejema nobenih novih obveznosti na račun republiških sredstev, dokler ne bo uzakonjena nova razdelitev.

3. Splošna gospodarska banka naj na račun svojih sredstev uskladi potrošnjo usmerjenih sredstev v letu 1964 z določili zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za financiranje investicij v letu 1964.

4. Glede na to, da je uskladitev organizacije poslovnih bank z zakonom o bankah in kreditnih poslih tesno povezana z izvajanjem kreditne politike oziroma ukrepov za stabilizacijo odnosov v gospodarstvu, je treba pospešiti priprave za sprejem ustreznega republiškega zakona.

5. Dokler ni podrobnejše analize dotoka in ocene dohodkov proračunov v letošnjem letu, naj vsi izvajalci proračuna usmerjajo proračunsko potrošnjo v skladu z dotokom dohodkov. Na tako usmeritev navaja tudi uvedba 5% dodatne proračunske rezerve.

Glede na nov način financiranja družbeno-političnih skupnosti je treba izvršiti analizo delovanja celotnega proračunskega sistema. Prav tako pa je treba proučiti tudi ustreznost vseh stopenj prispevkov in davkov in to predvsem s stališča politike obremenjevanja delovnih organizacij in občanov.

6. Pospešiti je treba priprave za razpravo o soglasju k stopnjam prispevkov za dolgoročna zavarovanja, ki ga daje republiška Skupščina. Čimprej naj se pripravi tudi republiški predpis o določitvi stopnje prispevkov za zaposlovanje delavcev.

Za svojega poročevalca je odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora določil poslanca Mirana Košmelja, komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine pa poslanca Jožeta Tramška.

Št.: 30-22/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

POROČILO

o obravnavi aktualnih problemov v gospodarstvu

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora je na seji dne 19. 5. 1965 razpravljal o aktualnih problemih v gospodarstvu na podlagi gradiva: »Stanje gospodarstva v SRS po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965«, »Poročilo o izvajanju politike in tekočih problemih na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1964 in v prvem trimesečju leta 1965« in »Nekateri tekoči problemi s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi«, katerega so predložili strokovna služba Republiškega in Gospodarskega zbora, odbor za proizvodnjo in promet ter odbor za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

1. Industrija

Odbor je ugodno ocenil rast proizvodnje v prvih štirih mesecih letos, v primerjavi z dinamiko rasti po mesecih v prejšnjih letih pa je uspeh še posebno zadovoljiv. Odbor je ob tem pripomnil, da bi bodoče primerjalne analize rasti proizvodnje morale nujno upoštevati število delovnih dni v mesecu, ki lahko v znatni meri vplivajo na proizvodne uspehe. Ob tej ugodni dinamiki celotne industrije pa je treba opozoriti na probleme, ki lahko v bodočem obdobju to dinamiko poslabšajo.

Oskrbljenost z domačim in uvoženim repromaterialom se je v aprilu sicer deloma izboljšala z oziroma na marec, toda kljub temu še vedno 11 % podjetij javlja o kritični in 57 % o slabi oskrbi z domačim repromaterialom ter 21 % podjetij o kritični in 58 % o slabi oskrbi z uvoženim repromaterialom. Slabo založenost je opaziti posebno v nekaterih podjetjih elektroindustrije in kovinske, papirne, usnjarske ter gumarske industrije.

Slabša oskrba industrije z domačim in uvoženim repromaterialom od prečja v lanskem letu za 2 % oziroma 24 % sicer sama po sebi ne bi bila tako velik problem, ker so si podjetja v lanskem letu ustvarila prekomerne zaloge zaradi pomanjkljivosti pri dodeljevanju deviz, neenakomerne oskrbe z repromaterialom in naraščanja cen. Problem nastane predvsem zaradi pomanjkanja mnogih sortimentov pomožnih materialov in sestavnih delov, brez katerih ni mogoče končati osnovnih izdelkov in ki še povečujejo zaloge nedokončane proizvodnje. Zaradi tega se je proizvodnja v nekaterih panogah preusmerila na manj kakovostne izdelke, kar jim zmanjšuje finančni uspeh, mnoga podjetja pa ne morejo finalizirati izvoznih zaključkov v predvidenem obsegu. Največje posledice pomanjkanja repromateriala se kažejo pri gumarski industriji — začasne prekinitve proizvodnje, zmanjšanje izvoznih obveznosti in doseganje višine pro-

izvodnje, ki je globoko pod planom. Delno je ta problem zaostren tudi pri kemični in elektroindustriji.

V aprilu je že opaziti vedno večji vpliv restriksijskih ukrepov v gospodarstvu. Stanje oskrbe z repromaterialom se je sicer izboljšalo, po podatkih zavoda SRS za statistiko pa se kažejo v aprilu v primerjavi z marcem tendence padanja stanja naročil za domači trg in izvoz, porast neplačanih računov in padec kreditnih sredstev.

Iz podatkov je razvidno, da ima v aprilu le 70 % industrijskih podjetij dovolj naročil za izvoz, kar pomeni 5 % zmanjšanje nasproti marcu. Vzrok temu je v nepravčasnem dodeljevanju deviznih sredstev, ki je zavleklo naročila uvoznega repromateriala in plačevanje obveznosti v tujini, kar se je odrazilo na nesigurnost industrije, ki ima za posledico tudi manjši izvoz. Zato bi bilo nujno korigirati zunanjetrgovinsko politiko v smeri večje elastičnosti bank pri povezovanju uvoza z izvozom in hitrejša reagiranja Jugobanke na dogajanja v gospodarstvu. Odprt je tudi problem podjetij, ki ne izvažajo, hkrati pa za svoj obstoj potrebujejo devize in problem priznavanja posrednega izvoza. Vsako odlašanje rešitve teh vprašanj pomeni povečanje že tako velikih proizvodnih stroškov in celo ogrožanje poslovanja nekaterih podjetij, ki so v naših pogojih tržišča objektivno potrebna in gospodarsko opravičljiva ter nazadovanje kooperacijskih odnosov pri izvozu.

Odbor smatra, da obstoja v SRS nesorazmerje med izvozom na konvertibilna področja in zneskom ustreznih deviz, ki jih daje Jugobanka na razpologo proizvajalcem. Zato odbor predlaga, da bi Izvršni svet Skupščine SRS proučil kriterije delitve deviz in o tem poročal Skupščini.

Aktualna problematika gospodarstva zadnjega obdobja je predvsem, kako zagotoviti potrebna obratna sredstva, ki bi pri omejitvah kreditov omogočila nemoteno poslovanje. Problem obratnih sredstev se sicer ne pojavlja pri vseh industrijskih podjetjih, vendar poroča statistična služba, da je bilo v aprilu 12 % podjetij kritično in 48 % slabo oskrbljeno s kreditnimi sredstvi (marec: 10 % — 44 %).

Slabše stanje finančnih sredstev podjetij sta povzročila predvsem dva ukrepa gospodarske politike — zamrznjenje cen in formiranje lastnih obratnih sredstev. Prvi ukrep je prizadel zlasti črno in barvno metalurgijo ter usnjarsko industrijo, kjer predhodne podražitve surovin in repromateriala ogrožajo rentabilnost poslovanja. Zamrznjenje cen pa je potrebno, kre se je na ta način ustvarila prehodna stabilizacija, ki je nujen pogoj za dopolnjevanje gospodarskega sistema.

Prav tako je ukrep, ki določa, da morajo podjetja povečati lastna obratna sredstva sorazmerno s procentom povečanja realizacije od leta 1963 na 1964, bistveno prizadel le nekatera podjetja. Člani indbora so mnenja, da je tak ukrep nujen, ker bo usmeril podjetja na modernizacijo, na racionalnejše zaposlovanje in predvsem na ekonomsko selekcijo, je pa nekoliko preoster z ozirom na čas, določen za izvršitev ukrepa in je zalotil podjetja popolnoma nepripravljena za tak kvalitetni skok, ker jih je dosedanja ekonomska politika destimulirala s kreditno politiko obratnih sredstev.

Nujno je, da ukrepi ne smejo delovati destimulativno na razvoj gospodarstva. Zato je odbor mnenja, da vsak ukrep gospodarske politike, ki bi lahko imel za posledico nazadovanje gospodarstva, ni v skladu s smernicami razvoja gospodarskega sistema in je potreben ponovnega proučevanja in eventualnega

prilagajanja stvarnim sposobnostim gospodarstva, pri čemer pa cilji stabilizacije nikakor ne smejo biti prizadeti.

Odprto je ostalo vprašanje, kako zagotoviti stalna obratna sredstva najbolj prizadetim podjetjem — Iskri, TAM, Metalni, Litostroju in še nekaterim večjim gospodarskim organizacijam. Predvidevanja, da bi se njihova obratna sredstva oblikovala iz izločitve zneska 25 % od posojila republike, ne bodo v celoti rešila problema, ker ta sredstva v predvideni višini le 3,5 mlrd ne zadoščajo za kritje vseh potreb.

2. Kmetijstvo

Razprava o kmetijstvu je opozorila na kritično stanje v tej panogi proizvodnje. To se kaže v tem, da je odlok o zamrznjenju cen stabiliziral nekatere, zlasti za kmetijstvo SRS zelo neugodne odnose med cenami reprodukcijskega materiala (krme) in živinorejskimi proizvodi. Zlasti negotov je položaj proizvajalcev goveda za pitanje. Z ukinitvijo premij za pitano govedo iz proizvodnje družbenih posestev in kooperacije, ki stopi v veljavo s 1. julijem t. l., je ogroženo kritje proizvodnih stroškov pitanja, ki se na posestvih gibljejo na nivoju, ki sta doslej krila odkupna cena in premije. (80 din za kg žive teže). Zaradi znatnih podražitev krmil in telet za pitanje je v zadnji polovici leta kljub premijam znaten del pitališč izkazovalo izgubo. Pri kooperaciji pa se je premije uporabljalo za kritje režijskih stroškov, formiranje skladov, v manjši meri pa tudi za stimulacijo zasebnih proizvajalcev.

Zaradi negotovosti glede ureditve nadomestila za stroške pitanja (nadaljnje zadrževanje premij, odobritev višjih odkupnih cen ipd.) je znaten del organizacij že začel omejevati proizvodnjo. V aprilu in maju se je število praznih stojišč v pitališčih povečalo za nadaljnjih 3000 mest. Pospešeno se prodaja živino, ki je še v pitanju in to že pri teži, ki še omogoča uveljavitev premije, kar pa je okoli 50-80 kg izpod teže, po kateri se običajno prodaja živina. Skoraj povsem so gospodarske organizacije prenehale z organizacijo pitanja lastne živine pri kooperantih, ker je rentabilnost tega pitanja v glavnem pogojena s premijami. V zadnjih mesecih je bilo tovrstne živine v pitanju okoli 15 000 glav. Pomanjkanje obratnih sredstev pa poleg tega, da ogroža nakup telet in krmil, že vnaša občutne motnje tudi v odkup in promet z živino.

Proizvodnja mleka in ponovna obnova staleža krav je dobila močno stimulacijo z višjimi odkupnimi cenami in premijo za mleko. Vendar bo treba to stimulacijo kompletirati še z dodatnimi ukrepi preko organizirane selekcije in pospeševalne službe, boljše oskrbe kooperantov s potrebnimi stroji, stimulativnimi cenami za plemensko živino ipd. Vsi ti ukrepi pa bi morali tvoriti osnovo za dolgoročni razvojni program govedoreje.

Kot zelo kritičen je bil ocenjen položaj v prašičereji, ker imajo po zadnji informaciji vse farme v družbenem sektorju izgube, ki se gibljejo med 80-150 dinarjev po kg žive teže. Čeprav bi obstoječe hlevske kapacitete omogočile spitanje okoli 120 000 prašičev, bo letos, kolikor se ne bodo izboljšali ekonomski pogoji, zaradi omejitev proizvodnje, ki jih podvzemajo farme, realiziralo le okoli 80 000 glav. Izgube so predvsem posledica močne podražitve krmil, prav tako pa tudi nezadostno osvojene tehnologije, kar je deloma posledica dejstva, da je večina farm še povsem novih. Problem vzreje prašičev na farmah se deloma že rešuje v zveznem merilu, močnejše pa se bo morala za to angažirati tudi republika.

O kooperaciji je bilo poudarjeno, da ta po obsegu sicer stagnira, vendar pa so bili realizirani znatni uspehi v pogledu kvalitetnejše proizvodne povezave z zasebnimi kmeti pri vzreji perutnine (okoli 2 milij. kljunov) in pitanju goveda.

Kot posledica nizke akumulativnosti in podvzetih restriksijskih ukrepov, kmetijske organizacije močno zmanjšujejo nakup opreme. Po grobi oceni bodo organizacije nabavile le 1/3 predvidenih strojev, kar bo zaradi močne iztrošenosti obstoječe mehanizacije zavrlo opravilo kmetijskih del na posestvih in v kooperaciji. To bi se lahko znatno izboljšalo, če bi bila zagotovljena lastna udeležba organizacij, ker bi s tem lahko izkoristili znatna sredstva, ki jih je v ta namen rezervirala federacija.

Vedno bolj nujno zahteva ustrezno rešitev tudi oskrba zasebnih proizvajalcev z ustrezno opremo in orodjem. Zato je potrebno, da naša industrija čimprej prične izdelovati omenjene stroje in orodje.

V razpravi o ekonomskem položaju kmetijskih organizacij je bila poudarjena nizka akumulativnost, ki ima za posledico, da so vse organizacije v letu 1964 ustvarile le 1500 milij. skladov, prav toliko pa tudi izgub. Zaradi tega je precej organizacij kreditno nesposobnih; večina organizacij pa ni v stanju, da oblikuje zadostni sklad lastnih sredstev, kar bo v najkrajšem času privedlo do njihove nelikvidnosti. Zaradi tega organizacije ne kupujejo v zadostnem obsegu reprodukcijskega materiala, kar njihov ekonomski položaj še bolj zaostre. Razprava pa je opozorila na znatne rezerve, ki jih proizvodnja na družbenih posestvih izkazuje v velikih razlikah med cenami posameznih kmetijskih pridelkov pri različnih proizvajalcih, v boljšem izkoriščanju razpoložljivih sredstev ter racionalnejšem zaposlovanju.

Kot zelo neugoden je bil ocenjen položaj na področju investicij v izgradnji kmetijskih objektov. Zaradi zmanjšanja preliva sredstev iz namenskega posojila republike ter uvedenih restriksijskih ukrepov je pri Splošni gospodarski banki na razpolago le okoli 2,4 mlrd. dinarjev, medtem ko znašajo že sklenjene obveze za leto 1965 okoli 3 mlrd. din; vse brez upoštevanja potreb po novih naložbah. Kljub nujnemu rebalansu sklenjenih pogodb bo treba podvzeti ukrepe, da se zagotove določene investicije za nabavo opreme, izgradnjo skladišč ter obnovo v sadjarstvu. Investicijsko politiko na področju kmetijstva ogroža tudi nerešen sistem financiranja v naslednjih mesecih.

3. Gozdarstvo

V gozdarstvu je odbor opozoril na potrebo po uskladitvi cen med posameznimi lesnimi sortimenti, zlasti ker je to doslej v kompetenci republike. Posebno nujna je uskladitev cen za celulozni les listavcev, kjer je zaradi neurejenosti v cenah stalno ogrožena oskrba celulozne industrije. V razpravi je bilo poudarjeno, da je zahteva gozdarskih organizacij, da se za maklanje 1 prm. celuloznega lesa plača okoli 4000 din, nevzdržna in skriva v sebi tendence po povišanju cen surovini.

V gozdarstvu je treba z ustreznimi predpisi urediti promet z lesom, pri tem pa je voditi tako selektivno politiko nasproti lesno-predelovalnim obratom, ki naj omogoči čimbolj racionalno predelavo.

Bistveno je treba izboljšati tudi vlaganja v povečano proizvodnjo lesa, zlasti ker so to dejavnost gozdno-gospodarske organizacije, kljub znatno povečanim sredstvom tudi v l. 1964 močno zanemarjale.

4. Gradbeništvo

Odbor je obravnaval predvsem problematiko stanovanj za trg. Izražen je dvom v realnost planiranega števila dokončanih stanovanj za letošnje leto zaradi vrste težav, ki bodo bistveno vplivale na realizacijo plana. Odvzem kreditov in novi pogoji kreditiranja gradnje so nastopili prav v času, ko se je gradbeništvo začelo pripravljati na sistematičen prehod v industrializacijo stanovanjske graditve. To nepotrebno zaviranje bi bilo odpravljeno, če bi se nadaljevalo financiranje gradbenih podjetij za gradnjo stanovanj za trg ter dinamika izgradnje na podlagi kompletne tehnične dokumentacije in dobrih operativnih planov.

Zato je tudi nedopustno upadanje angažiranosti projektantskih organizacij v primerjavi z istim obdobjem v preteklih letih. Njihovo delo v sedanjem času bi moralo potekati v solidnejši pripravi projektov, katera bi morali financirati predvsem investitorji.

5. Promet

Težišče razprave je bilo na problematiki cestnega gospodarstva. Odbor je zavzel stališče, da je v sedanjih razmerah stanja cest treba vztrajati na realizaciji planiranega obsega sredstev finančnega načrta cestnega sklada SRS za leto 1965. V tem skladu je posebno pomemben znesek, namenjen za odstranitev poškodb zaradi poplav in zime ter za dograditev gorenjske in zasavske ceste. Vsako zmanjšanje sredstev za te namene bo povzročilo drugo leto mnogo večjo gospodarsko škodo, tako na cestah kot na sredstvih uporabnikov cest.

Odbor smatra, da je treba dati več poudarka kvaliteti novogradnjam in rekonstrukcijam ter da je treba program celotne zasavske ceste od Ljubljane do Krškega ponovno kompleksno proučiti, ker se bodo z boljšimi variantami dosegle znatne pocenitve.

6. Investicijska politika

Restriksijski ukrepi v prvih štirih mesecih še niso dovolj vplivali na višino investicij, ki je preseгла isto lansko obdobje za 26 % in znaša 74 mlrd. Stabilizacijski vpliv ukrepov je čutili šele v zadnjem času. Investitorjem je pričelo primanjkovati sredstev za udeležbo pri kreditu in za zagotovitev 10 % varščine pri investicijskem predračunu. Številni investitorji so zato začeli odstopati od predvidenih ali že začelih del.

Kljub perspektivi po manjših investicijah so bančna sredstva v letošnjem letu preangažirana. Odbor smatra, da je nujna realizacija sklepa, po katerem bo SGB skupno s komunalnimi bankami izdelala nov program financiranja investicij, ki bi s pravilno eliminacijo zagotovil najbolj smotno investicijsko potrošnjo. Še vedno pa ostane odprt problem prekoračitve investicijskih predračunov zaradi podražitev v višini okoli 30 mlrd.

Odbor je mnenja, da je potrebno čimprej določiti, kako naj se porabijo sredstva iz 15 % posojila republike, ker se predvideva, da ne bo dosežena planirana višina sredstev. V primeru zmanjšanja sredstev iz posojila republike za investicije v energetiko je odbor zavzel stališče, da naj bi dobile prioriteto

dograditve toplarne Ljubljana, termoelektrarne Trbovlje in hidrocentrale Srednja Drava.

Odbor je za poročevalca določil poslanca inž. Veljka Križnika.

St.: 30-22/65

Ljubljana, 20. 5. 1965

POROČILO

o obravnavi aktualnih problemov v gospodarstvu v prvih štirih mesecih leta 1965

Odbor za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 20. maja 1965 razpravljal o aktualnih problemih gospodarstva v obdobju januar-april 1965 na podlagi gradiva: »Stanje gospodarstva v SR Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965« in gradiva »Nekateri tekoči problemi s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi«, katero so predložili strokovna služba Republiškega in Gospodarskega zbora in odbora za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

V razpravi o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letos je odbor ugotovil, da so se v gospodarstvu zlasti v prvih dveh mesecih nadaljevali nekateri negativni pojavi iz preteklega leta, predvsem neusklajena rast proizvodnje in potrošnje. To se je na področju blagovnega prometa kazalo v vse bolj disproporcni rasti blagovnih in denarnih fondov. Te odnose nam karakterizira tudi podatek, da je kljub ukrepom, ki so bili v tem času sprejeti za stabilizacijo gospodarstva, promet v trgovini v prvih štirih mesecih letos porasel za 38 % v primerjavi z istim obdobjem lani (od tega v trgovini na debelo za 42 %, v trgovini na drobno za 31 %), kar je znatno nad porastom proizvodnje (industrijska proizvodnja je v tem času zaznamovala porast za 8 %).

Taka gospodarska dinamika je še bolj zaostrovala nesorazmerje med proizvodnjo in potrošnjo in nujno terjala ustrezne stabilizacijske ukrepe. Ti ukrepi so se delno že, v znatni meri pa se še bodo odrazili v poslovanju trgovine. Zlasti pa bo na njeno poslovanje vplivala restrikcija kreditov za obratna sredstva, obveznost ustvarjanja lastnih obratnih sredstev glede na dvig prometa v preteklem letu ter odlok o zamrznjenju nivoja cen. Odbor meni, da so ti ukrepi pozitivni in predstavljajo sestavni del naporov za stabilizacijo gospodarstva, pglavitni njihov namen pa je zadržati nadaljnje naraščanje potrošnje v mejah, ki jih dopušča porast proizvodnje in realna zmogljivost gospodarstva. Zato je treba podpreti njihovo izvajanje, ne glede na to, da bodo prehodno povzročili določene težave v mnogih gospodarskih organizacijah, še posebej na področju trgovine.

Ob tem odbor meni, da ni potrebno, z ozirom na to, da je kupna moč prebivalstva ostala skoraj neprizadeta (omejeni so bili samo potrošniški krediti), tudi še nadalje usklajevati kupno moč z razpoložljivimi blagovnimi fondi. Ker pa disproporc med kupno močjo in blagovnimi skladi poleg absolutnega preseganja potrošnje nad proizvodnjo izvira tudi iz neprimerne strukture naše proizvodnje, se kot dolgoročnejša naloga za uskladitev kupnih in blagovnih skladov obenem z omejitvijo investicijske potrošnje v njene realne okvire

postavlja postopna preusmeritev proizvodnje v smeri večje proizvodnje blaga za široko potrošnjo.

Ko je odbor obravnaval problematiko obratnih sredstev v trgovini, je poudaril, da bodo z restrikcijo kreditov za obratna sredstva mnoge trgovske gospodarske organizacije prišle v težaven položaj. To bo povzročilo zmanjšanje založenosti, desortiranost blaga in znatno omejitev prometa v posameznih gospodarskih organizacijah. Te posledice bodo trgovino prizadele predvsem zaradi tega, ker le-ta doslej v glavnem ni dobivala kreditov za razširjeno reprodukcijo. Zato je svoja sredstva usmerjala pretežno v naložbe za osnovna sredstva, obseg svojega poslovanja pa je povečevala z najemanjem občasnih kratkoročnih kreditov. Obstoječi kreditni sistem ni navajal trgovska podjetja na ustvarjanje lastnih obratnih sredstev, ker je omogočal široko najemanje občasnih kreditov. Prav tako povečevanje lastnih obratnih sredstev ni bilo stimulirano, saj je morala trgovina tudi za ta sredstva plačevati 6 % obresti, občasne kredite pa je dobivala celo po nižji obrestni meri. Zaradi navedenih dejstev je imela trgovina ob koncu preteklega leta približno le 28 % trajnih obratnih sredstev, 72 % obratnih sredstev pa je bilo občasnih.

Restrikcije kratkoročnih kreditov za obratna sredstva, ki določajo, da mora trgovska organizacija pri koriščenju kredita za nakup blaga zagotoviti 50 % lastno udeležbo, pri uvozu blaga oziroma sezonskih zalogah pa 20 % udeležbo, kakor tudi obveznost ustvarjanja lastnih obratnih sredstev glede na dvig prometa v preteklem letu, so pripeljale večino trgovskih podjetij v položaj, da so začela omejevati poslovanje. Pričakujemo pa tudi lahko, da bo to povzročilo premik zalog iz trgovine v proizvodnjo, čeprav smo v obdobju od leta 1959 naprej pospeševali obraten proces. Načela sodobnega blagovnega prometa terjajo blagovne zaloge v trgovini, zato nas trenutni ukrepi za zmanjšanje obratnih sredstev na realni obseg ne smejo pri tem dezorientirati ter moramo tudi v perspektivi računati, da se bodo zaloge v gospodarstvu oblikovale v trgovini.

Čeprav je bila obveznost povečanja lastnih obratnih sredstev za tiste gospodarske organizacije, ki bi zaradi tega postale kreditno nesposobne, odložena do konca marca 1966 (do predložitve zaključnih računov za leto 1965), ostaja problem ustvarjanja lastnih obratnih sredstev še vedno odprt. Vsekakor bo to imelo tudi pozitiven učinek, ker bo trgovske organizacije prisililo, da bodo najprej poskrbele za vlaganje v trajna obratna sredstva in šele nato za razširitev zmogljivosti.

Odbor je mnenja, da sta restrikcija občasnih kreditov za obratna sredstva in obveznost formiranja lastnih obratnih sredstev, kot ukrepa trajnejšega značaja bila nujna. Usmerila bosta gospodarske organizacije v racionalnejše gospodarjenje, zmanjševanje vlaganj v osnovna sredstva in povečanje trajnih obratnih sredstev. Spričo dosedanje politike kreditiranja obratnih sredstev pa sta zalotila trgovino popolnoma nepripravljeno. Zato bi morali v predhodnem obdobju (do konca marca 1966) najti ustrezne rešitve, ki bi podjetjem omogočile prilagoditev novemu režimu kreditiranja obratnih sredstev, obenem pa z ekonomskimi merami stimulirati podjetja za večja vlaganja v lastna obratna sredstva.

Odbor je v nadaljevanju razprave obravnaval položaj, ki je nastal po uveljavitvi odloka o zamrznjenju nivoja cen, do katerega je prišlo zaradi nenehnega naraščanja cen, kar je bil tudi temeljni vzrok nestabilnosti trga. Poudaril je pozitivni pomen odloka kot kratkoročnega ukrepa za stabilizacijo tržišča. Zato je treba še naprej vztrajati na njegovem izvajanju, pri tem pa proučevati in

usklajevati nekatera kričeča nesorazmerja v cenah, ki izvirajo iz neurejenega sistema cen v preteklem obdobju.

V zvezi z izvajanjem odloka je prišlo tudi do kopičenja blaga v skladiščih trgovskih podjetij oziroma do zavrnitve že prejetega blaga in storniranja že sklenjenih pogodb. Blago zaradi tega ni našlo poti do potrošnika. Te probleme bo treba hitreje reševati z medsebojnim dogovarjanjem in sporazumevanjem trgovskih in proizvajalnih organizacij. Odbor meni, da ne sme priti do pojavov, da bi blago zaradi odloka ležalo v skladiščih ali pojavov, da bi zaradi neživljenjskega tolmačenja prišlo do planskih izgub. K čim hitrejšemu reševanju morebitnih anomalij, ki jih prinaša izvajanje odloka, pa morajo svoj delež prispevati tudi zavodi in uradi za cene, organi tržne inšpekcije, gospodarske zbornice in banke, ki so soodgovorni in tudi zainteresirani za učinkovito ter uspešno izvajanje sprejetih ukrepov.

Ko je obravnaval založenost tržišča je odbor ugotovil, da se je kot posledica pretirane potrošnje in potrošniške mrzlice založenost že od konca preteklega leta vidno slabšala. Zaloge so postajale vse bolj desortirane, s tržišča pa so skoraj povsem izginili proizvodi boljše kvalitete. Primanjkovali so zlasti naslednji proizvodi: strojno orodje, gradbeni material, izdelki črne metalurgije, steklarški izdelki, papirni izdelki in volnene tkanine; pri prehrabnih artiklih pa je bilo čutiti pomanjkanje suhomesnatih proizvodov, raznovrstnih konzerv, mlečnih izdelkov in sadja.

Še posebej pa odbor opozarja na probleme, ki v zvezi z zadolženostjo nastajajo z bližajočo se turistično sezono (pomanjkanje pijač glede na pomanjkanje plute in bele pločevine za navadne in kronske zamaške, steklenice, pribora, papirnih izdelkov, v juliju pa se predvidevajo težave v oskrbi z govejim mesom). Pri teh proizvodih gre bodisi za določen reprodukcijski material iz uvoza, bodisi za preusmeritev manjših količin izvoznega blaga na domače tržišče (na primer pri papirnih izdelkih). Sredstva za omenjeni uvoz so že odobrena, potrebno pa je, da gospodarske organizacije in banke čimprej rešijo te probleme, ker bo tudi od tega odvisen uspeh turistične sezone.

Skozi vso obravnavo aktualnih problemov na področju trgovine pa je odbor ugotavljal tudi, da mnoga odprta vprašanja na tem področju iz nerazčiščenih pojmov o vlogi in položaju trgovine v našem gospodarskem sistemu. Odbor se je zato zavzel, da se podrobneje prouči osnove poslovanja trgovine v našem sistemu, kakor tudi vprašanje njenih organizacijskih oblik.

Ko je odbor obravnaval blagovno menjavo s tujino, je ugotovil, da smo po dokončnih podatkih v obdobju januar-april 1965 izvozili za 15,1 milijarde deviznih dinarjev blaga. To je za 14 % več kot v istem času preteklega leta. Obenem znaša v SR Sloveniji evidentirani uvoz do konca aprila letos 16,8 milijarde deviznih dinarjev, kar je za 14 % manj kot v istem obdobju lani.

Na tako pozitivno gibanje blagovne menjave s tujino je v precejšnji meri vplival nov devizni režim, ki je prvotno temeljil na povezovanju uvoza z izvozom. Čeprav striktno povezovanje uvoza z izvozom ni najbolj ekonomično in zato pomeni le začasen ukrep, odbor meni, da je bilo spričo težave devizne situacije nujno. Uveljavljanje novega deviznega režima je usmerila mnoge gospodarske organizacije v izvoz, kar pojasnjuje tudi omenjene izvozne rezultate. Zato se odboru zdi toliko bolj nepravilno, da so banke v zadnjem času odstopile od omenjenega načela ter odobravajo uvoz reprodukcijskega materiala na osnovi plansko predvidenega porasta proizvodnje. Odbor poudarja, da bi v odsotnosti nekih boljših, bolj ekonomskih rešitev morali dosledno izvajati načela, ki jih

je zastavil letošnji devizni režim. Z ozirom na to, da ob striktnem povezovanju uvoza z izvozom prihaja do precejšnje togosti, ki se izraža zlasti v forsiranju izvoza za vsako ceno, tudi tam, kjer sami potrebujemo surovine in polproizvode za kompletiranje finalnih izvoznih predmetov, pa bi ob uveljavljanju načel deviznega režima morali iskati tudi bolj elastične rešitve. Predvsem pa bi izpopolnitve obstoječega deviznega režima in gospodarskega sistema morale k temu, da bi gospodarske organizacije bolj neposredno zaznale korist od vključevanja v mednarodno menjavo ter dosegle tudi boljše finančne rezultate, kar doslej ni bil vedno primer.

Odbor se je odločno zavzel za to, da se gospodarskim organizacijam dodelijo sredstva za poravnavo še neplačanega uvoza iz leta 1964 v konvertibilnih valutah, na katera so gospodarske organizacije, glede na že izvršeni izvoz v preteklem letu upravičene. Ljubljanska podružnica Jugobanke je v ta namen prejela le okoli eno petino potrebnih sredstev, ostalo pa morajo podjetja poravnati iz rednih deviznih sredstev za leto 1965. Tako imajo mnoga podjetja, ki so izvršila svojo lansko obveznost, še danes neporavnan uvoz reprodukcijskega materiala iz julija in avgusta preteklega leta.

Takšno devizno poslovanje ne samo ruši naš ugled v inozemstvu, temveč je nevdržno tudi iz vidika poslovnosti ter ustvarja pri izvoznikih negotov položaj in nezaupanje v poslovanje Jugobanke, ki kljub izvršenim izvoznim obveznostim ne poravnava računov.

Neporavnane obveznosti se v celoti nanašajo na konvertibilne valute. S tem se je še bolj poslabšalo že sicer neugodno razmerje med izvozom SR Slovenije na konvertibilna področja in ki znaša 68,1 % vsega izvoza ter zneskom ustreznih deviz na uvoz reprodukcijskega materiala. Tako je SR Slovenija v preteklem letu prejela 80,5 % deviznih sredstev iz področja konvertibilnih valut, letos pa samo 56,5 %. Vsota dodeljenih konvertibilnih valut je padla od 25,7 na 18,8 milijarde deviznih dinarjev ali za 37 %. Na tej osnovi dobi industrija v naši republici za izvoz na konvertibilno področje za dolar izvoza 0,76 dolarja uvoza, v preteklem letu pa je ta odnos znašal 1,1 dolarja uvoza za dolar izvoza. Gospodarske organizacije so sicer namesto konvertibilnih valut prejele devize iz drugih, predvsem vzhodnih valutnih področij. Pri tem pa nastopa problem, da ni zadostnih uvoznih kontingentov za blago s tega področja, tako da se ta sredstva pogosto ne morejo koristiti. Prav tako pa preusmeritev na uvoz z vzhodnega področja povzroča objektivne težave, ki jih bo treba še le postopoma prebroditi. Zaradi opisane situacije je nastala precejšnja zakasnitev v sklepanju pogodb med Jugobanko in gospodarskimi organizacijami iz naše republike (od konca aprila je komaj ena tretjina izvoznikov sklenila pogodbe z Jugobanko). Podoben je problem pri izvozu kmetijskih produktov, kjer so gospodarske organizacije dobile za 100 dolarjev izvoza le 14,3 dolarja uvoza reprodukcijskega materiala, kar je znatno manj kot v preteklem letu.

V zvezi z restrikcijo obratnih sredstev so bili zmanjšani tudi krediti za pripravo proizvodnje za izvoz. Čeprav je sicer pri koriščenju kreditov prihajalo tudi do prelivanja tako kreditirane proizvodnje na domače tržišče, pa vendar odbor meni, da restrikcije nikakor ne bi smele ovirati proizvodnje za izvoz. Zato je treba proučiti, kakšne posledice bodo izhajale iz tega za izvozna podjetja. Odbor je mnenja, da bi bilo potrebno razširiti osnovo za dodeljevanje teh kreditov (sedaj samo proizvodnja opreme nad 3 mesece), izvajanje kreditiranja pa prepustiti poslovnim bankam, da v skladu s svojo politiko selektivno obravnavajo to vprašanje.

Odbor je v nadaljnji razpravi opozoril na kritično oskrbljenost tekstilne industrije. Posamezna podjetja v tej panogi so se znašla v položaju, da bodo zaradi pomanjkanja surovin iz uvoza morala znatno skrčiti svoj proizvodni program. Zato je potrebno omogočiti tekstilni industriji uvoz reprodukcijskega materiala na kredit s tem, da ga kasneje plača z izvozom blaga (tako imenovani »lohn posli«).

Glede na to, da je uvoz reprodukcijskega materiala odvisen od realizacije deviznega priliva, je odbor sklenil opozoriti gospodarske organizacije, da pri izvozu blaga posvetijo več pozornosti hitrejšemu plačilu izvoznega blaga, ker je to v njihovem lastnem interesu. Izpolnjevanje devizne pogodbe med gospodarskimi organizacijami in Jugobanko bo v prihodnje temeljilo na prilivu deviz in ne samo na opravljenem izvozu kot do sedaj.

Ob zaključku razprave je odbor poudaril, da se morajo ukrepi za stabilizacijo gospodarstva pozitivno odraziti na področju blagovne menjave tako na domačem kot na inozemskem trgu in da se mora trgovina konstruktivno vključiti v ta proces stabilizacije. Konstruktivni predlogi delovnih organizacij s področja trgovine v tej smeri bodo močna spodbuda za nadaljnji razvoj našega gospodarskega sistema in sistema samoupravljanja.

Št.: 30-22/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

POROČILO

o obravnavi aktualnih problemov v gospodarstvu SR Slovenije

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na seji dne 22. maja 1965 razpravljal o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letos in to predvsem s stališča gibanja osebne potrošnje, zaposlovanja in delovne storilnosti ter formiranja in potrošnje sredstev socialnega zavarovanja.

Odbor je kritično ocenil zaostajanje porasta delovne storilnosti za gibanjem osebnih dohodkov. Pri tem je ugotovil, da je tendenca naglega naraščanja življenjskih stroškov stalno povečavala razkorak med nominalnimi in realnimi osebnimi dohodki. Taka gibanja so povzročila, da porast proizvodnje in produktivnosti dela ni, kot je sicer bilo pričakovano, sledil ekspanziji osebnih dohodkov. Na porast proizvodnje je vplivala tudi slabša založenost z repromaterialom. V razpravi so poslanci opozorili, da je na neskladnost teh gibanj v znatni meri vplivala tudi premajhna angažiranost delovnih organizacij na izpopolnjevanju sistema notranje delitve dohodka po delu. Urejena notranja delitev pa je eden od pglavitnih pogojev za uspešno poslovanje delovnih organizacij.

Odbor ugotavlja, da ukrepi za stabilizacijo gospodarstva ne bodo učinkoviti, če jih delovne organizacije ne bodo podprle z intenzivnejšim delom in večjo zavzetostjo strokovnih služb na izpopolnitvi sistema notranje delitve, ki mora biti v bodoče tesneje povezana z uspehi gospodarjenja in delovno storilnostjo ter kot tak spodbuden za izkoriščanje notranjih rezerv. Prav tako pa je odbor mnenja, da bo potrebno v naših inštitutih in zavodih posvetiti znatno več pozornosti bolj sistematičnemu proučevanju faktorjev, ki vplivajo na dvig produk-

tivnosti in znanstveno-raziskovalnemu delu na področju merjenja produktivnosti dela ter proučevanja sistemov notranje delitve. Vse doseданje razprave o tej problematiki v odboru namreč kažejo, da delovne organizacije na tem področju potrebujejo strokovno pomoč ter bo zato v bodoče potrebno usmerjati več družbenih sredstev tudi na ta področja družbenoekonomskih raziskav.

Odbor ugotavlja, da obdobje prvega kvarta sicer kaže določeno umirjenost v zaposlovanju, vendar je mnenja, da je to obdobje prekratko, da bi omogočilo točnejšo oceno bodočih tendenc v zaposlovanju. Zato bo potrebno problematiko zaposlovanja tekoče spremljati in vse negativne pojave temeljito analizirati. S tem v zvezi odbor opozarja na pomanjkljivost virov oziroma metode zbiranja podatkov, ki ne dajo dovolj vpogleda v tekočo problematiko in tendence v zaposlovanju.

Odbor je mnenja, da delovne organizacije še vedno ne vodijo take politike zaposlovanja, katere izvajanje bi lahko uvrstili v sestavni del naporov za povečanje intenzivnosti našega gospodarjenja. Zato je podvzeti vse ukrepe za racionalnejše zaposlovanje že zaposlenih in to zlasti v zvezi s pripravljanjem programov ukrepov za prehod na skrajšani delovni teden. Rezultat nesmotrne politike zaposlovanja je tudi pojav določenih viškov delovne sile v nekaterih delovnih organizacijah. K večji intenzivnosti v zaposlovanju, ki naj v bodoče prepreči tudi takšne pojave, mora zato težiti tudi ves sistem notranje delitve dohodka po delu.

Poslanci so v razpravi poudarili, da bo morala k izvajanju smotrnejšega zaposlovanja več prispevati tudi celotna dejavnost komunalnih zavodov za zaposlovanje. V tej zvezi odbor priporoča, da se komunalni zavodi za zaposlovanje čimprej organizacijsko, kadrovsko in vsebinsko prilagodijo novim potrebam in problemom, ki se kažejo na področju zaposlovanja, ker le tako bodo lahko nudili ustrezno pomoč delovnim organizacijam pri reševanju problemov, ki bi lahko nastali v zvezi s povečano intenzivnostjo zaposlovanja.

V zvezi z razpravo o dejavnosti zavodov za zaposlovanje je bilo ugotovljeno, da zavodi razpolagajo z znatnimi sredstvi, ki se zbirajo z namenom reševanja problematike nezaposlenih, usmerjanja zaposlovanja ter proučevanja pojavov s tega področja. V preteklem letu je bilo tako zbranih preko 2 milijardi sredstev. Za potrebe nezaposlenih pa se je porabilo samo okoli 170 milijonov dinarjev, medtem ko so ostala sredstva bila porabljena za kritje stroškov samih zavodov, sofinanciranje pri odpiranju novih delovnih mest, poklicno usmerjanje in razna posojila. Odbor je mnenja, da bi bilo potrebno pri določanju stopnje prispevka za te namene, kar je sedaj prepuščeno republiki, temeljiteje proučiti potrebe po teh sredstvih in sam način usmerjanja ter uporabe teh sredstev.

Odbor je obravnaval tudi predvideni porast cen storitev v zdravstvenem zavarovanju. Ob tem so poslanci obširneje razpravljali o predstoječi določitvi stopenj za posamezne panoge socialnega zavarovanja, katerih skupna stopnja je z zveznim predpisom, kot sestavni del naporov za stabilizacijo gospodarstva, v drugi polovici letos omejena na 22,5%. V razpravi je bilo opozorjeno, da celotna orientacija omejevanja vseh vrst potrošnje narekuje tudi na tem področju štednjo oz. racionalnost pri zbiranju in razporejanju sredstev ter da bo zato treba delovne organizacije čim manj obremenjevati s prispevki iz tega naslova. Zato je odbor mnenja, da bo potrebno pri obravnavi oz. določanju stopnje prispevka za dolgoročna zavarovanja in zdravstveno zavarovanje temeljiteje proučiti opravičenost potreb, ki kažejo zlasti pri zdravstvenem zavarovanju tendenco skokovitega naraščanja. Odbor je mnenja, da je zaradi splošnih naporov

za stabilizacijo gospodarstva predviden porast stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje iz dosedanjih 8 0/0 na 9,3 0/0 previsok, zlasti, ker ni zagotovila, da se ne bi tako povečana sredstva neracionalno porabila samo za funkcionalne izdatke zdravstva. Zbiranje dodatnih sredstev za razširjeno reprodukcijo v zdravstvu s povečanjem stopnje pa kljub pomembnosti te dejavnosti ni v danih pogojih opravičljivo, zlasti če upoštevamo perečo problematiko tudi v ostalih družbenih službah.

Odbor je obravnaval tudi problematiko financiranja kmečkega zdravstvenega zavarovanja ter ugotovil, da je financiranje te dejavnosti še vedno neurejeno in zato priporoča čimprejšnjo obravnavo in sprejetje zakona, ki je že dalj časa v pripravi, ker bodo s tem dani pogoji za rešitev vrste problemov s tega področja.

Poslanci so v razpravi obravnavali tudi ostale probleme in pri tem predvsem opozarjali na težave, ki jih posameznim panogam povzroča pomanjkanje repromateriala, prepozno dodeljevanje deviz in restrikcije v kreditni politiki.

Odbor je za poročevalca določil Jožeta Laznika.

Št.: 30-22/65

Ljubljana, 22. 5. 1965

POROČILO

o razpravi o aktualnih problemih v gospodarstvu

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora je na svoji 27. seji dne 20. marca 1965 razpravljal o aktualnih problemih v gospodarstvu. Kot osnovo za razpravo je odbor koristil gradivo: »Stanje gospodarstva v SR Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965«, ki ga je pripravila strokovna služba Republiškega in Gospodarskega zbora. Poleg tega je odbor koristil tudi gradivo: »Nekateri tekoči problemi s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi« ter poročilo odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora o izvajanju politike in tekočih problemov na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1964 in v prvem trimesečju leta 1965.

I.

Stanje po posameznih gospodarskih dejavnostih je na podlagi podatkov in ocene članov odbora naslednje:

1. PROIZVODNJA

A. Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja v prvih štirih mesecih letošnjega leta se približuje planskim predvidevanjem. Bistveno od plana odstopajo le elektroindustrija, delno kemična industrija, papirna industrija, usnjarska industrija in gumarska

industrija. Da je stanje proizvodnje v teh panogah pod planom, je predvsem vplivalo dejstvo, da so bile prav te dejavnosti najbolj neenakomerno založene z domačim in uvoženim reprodukcijskim materialom. Vezava uvoza na izvoz je pustila neoskrbljena mnoga podjetja, ki so doslej dobivala surovine iz domače proizvodnje, ta pa se je zaradi lastnih potreb po devizah usmerila pretežno na izvoz; na takšno stanje pa je vplivalo tudi zakasnelo sklepanje pogodb in dodelitev deviz tako, da bodo uvozni zaključki realizirani šele v naslednjih mesecih. Glede na to, da je založenost industrije z reprodukcijskim materialom že konec marca za 2 % nižja, kot v lanskem letu, s surovinami iz uvoza pa za 24 %, lahko računamo s slabšo založenostjo z reprodukcijskim materialom v naslednjem prehodnem razdobju.

Prav tako bo povzročil prehodne težave pri oskrbovanju z reprodukcijskim materialom tudi ukrep o ostrejših pogojih kreditiranja podjetij z dinarskimi sredstvi, ki ima predvsem namen usmerjati podjetja k ustvarjanju lastnih obratnih sredstev.

Stabilizacijski ukrep o zamrznjenju cen bo silil podjetja, da se bodo preusmerila na tisto proizvodnjo, ki ima usklajene prodajne cene z maloprodajnimi cenami v trgovini.

B. Kmetijstvo

V rastlinski proizvodnji so storjeni vsi ukrepi, da se doseže s planom predvidena proizvodnja, vendar je vprašanje izpolnitve plana močno odvisno od razpoložljivega orodja in mehanizacije, ki je nezadostna in se pri nas skoraj ne proizvaja več.

Proizvodnja govejega mesa bo otežkočena, ker primanjkuje telet za pitanje in krmil. V družbenem sektorju je bilo okrog 20 do 30 % stojišč praznih, dočim se stanje v zasebnem sektorju popravlja zaradi stimulatивnejših cen. Upadanje števila krav, katerih stalež je padel v januarju 1965 na nivo leta 1949, povzroča slabšo oskrbo z mlekom. Padec števila telet manjša tudi osnovo za bodočo proizvodnjo mesa.

V preteklem letu je z izgubo poslovalo 27 kmetijskih gospodarskih organizacij. Nekrita izguba konec leta 1964 znaša 2584 milijonov dinarjev. Glede na to, da je izguba v kmetijskih organizacijah, zlasti pa v velikih agrokombinatih, permanentni pojav v vseh zadnjih letih, se povsem razumljivo postavlja vprašanje radikalnega povečanja rentabilnosti tovrstne proizvodnje.

C. Gozdarstvo

Proizvodnja v gozdarstvu je v prvih štirih mesecih zaostajala za dinamiko v letu 1964. Dovoz lesa je bil za 26 % manjši, celuloznega pa celo za 1/3. To je povzročilo, da sta lesno-predelovalna in celulozna industrija v preteklih štirih mesecih vzdrževali proizvodnjo na račun izčrpavanja zalog. Te zaloge bo nujno potrebno nadomestiti v poletnih mesecih, ker bo sicer prišlo do zastoja v proizvodnji konec leta. Problem maloprodajnih cen med posameznimi lesnimi sortimenti ostaja nerešen tudi letos.

Č. Gradbeništvo

Vrednost gradbenih del je bila v prvem trimesečju večja kot v istem obdobju lani, kar je v veliki meri pripisati dvigu cen v drugi polovici leta 1964 in situacijam iz lanskega leta, ki so bile plačane šele letos. Fizični obseg del in število izvršenih efektivnih delovnih ur pa je manjše kot v istem obdobju lani. Gradbena operativa ima sklenjenih le 67 % vrednosti od lani izvršenih del. Investitorji ne začenjajo novih del, ker imajo precejšnje dolgove še iz preteklega leta.

Gradnja stanovanj za trg se je praktično skoraj ustavila. Nova gradnja za trg se praktično ne financira več, individualna gradnja pa je zadela na izredno močno pomanjkanje gradbenega materiala.

D. Promet

Promet je v glavnem zadostil potrebam gospodarstva po prevozih v tem obdobju. Pri cestnem prometu je izredno pereče vprašanje gum in poškodb na cestah po letošnji zimi, ki jih zaradi premajhnih finančnih sredstev ne bo mogoče v celoti odpraviti. Izpolnitev programa vzdrževalnih in investicijskih del iz cestnega sklada je vprašljivo, ker po sedanjih izgledih ne bo na razpolago vseh sredstev, s katerimi je sklad računal.

2. BLAGOVNI PROMET

Promet v trgovini je v prvih štirih mesecih letos naraščal in je bil za 38 % večji od prometa v istem obdobju lani. Dinamičen promet v trgovini je posledica intenzivnega dviga cen, naraščanja vseh vrst potrošnje, predvsem pa hitre rasti osebnih dohodkov. Ker se je kupna moč prebivalstva procentualno dvignila znatno višje kot obseg proizvodnje in ker ne obstoja možnost za dodatno nabavo blaga iz uvoza, je bila za to obdobje značilna izredna nestabilnost trga, ki bo zaradi predimenzionirane kupne moči še vedno negativno vplivala na stabilizacijo trga. Z odlokom o zamrznjenju cen se je sicer zaustavilo naraščanje cen v maloprodaji, večja pa se desortiranost blaga na področju proizvodnje, tako da je pričakovati pomanjkanje nekaterih proizvodov na tržišču, obstoja pa tudi nevarnost, da se bo blagovni promet odvijal izven rednih trgovskih kanalov. Določene prehodne težave v preskrbljenosti tržišča bodo izvirale tudi iz same trgovske mreže, ki se bo zaradi ostrih restriktivskih ukrepov na področju obratnih kreditov morala prilagoditi novim pogojem poslovanja.

Vključno z aprilom je izvoz iz Slovenije znašal okoli 15,1 milijarde deviznih dinarjev, kar je za 13,5 % več kot v istem obdobju lani. Uvoz pa je znašal približno 16,1 milijarde, kar je okoli 18 % manj kot v istem obdobju lani. Pomanjkanje deviznih sredstev, neustrezna delitev deviz glede na devizna področja (v SR Sloveniji je bilo lani razmerje med konvertibilnimi in nekonvertibilnimi valutami 80 : 20, letos 56,5 : 43,5) in zaostajanje proizvodnje v nekaterih panogah bo tudi v prihodnjem obdobju vplivalo na stopnjo izvoza finalnih proizvodov in uvoza reprodukcijskega materiala.

3. POTROŠNJA

A. Osebna potrošnja

Nivo osebnih dohodkov je bil za 42 % višji kot v istem obdobju lani. Visok nivo mase osebnih dohodkov je predvsem posledica porasta osebnih dohodkov v drugi polovici lanskega leta. Predvideva se, da povečanje osebnih dohodkov ne bi smelo presegati stopnje povečanja neto produkta. Zato se lahko v naslednjem obdobju pričakuje počasnejše naraščanje osebnih dohodkov. V nasprotnem primeru bi se ob še nadaljnji neusklajenosti rasti osebnih dohodkov zmanjšala sredstva gospodarskih organizacij za potrebe njihovega poslovanja.

Nivo zaposlenosti je v obravnavanem obdobju v primerjavi z istim obdobjem lani za 4,5 % višji, vendar je v zadnjem mesecu že pod vplivom sprejetih gospodarskih ukrepov in kaže tendenco upadanja.

B. Splošna potrošnja

Dotok proračunskih sredstev zaostaja za predvideno dinamiko pritekanja za 4,7 %, zaradi česar so družbeno-politične skupnosti za potrebe svojih proračunskih izdatkov najele pri rezervnih skladih in bankah 5,2 milijarde dinarjev kredita, kar je v določeni meri posledica, da zlasti prispevki iz osebnih dohodkov še niso obračunani po novih proračunskih instrumentih.

C. Investicijska potrošnja

V obdobju januar—april so znašale naložbe v osnovna sredstva okoli 74,3 milijarde dinarjev in so se v primerjavi z istim obdobjem lani povečale za 15,6 milijarde ali za 26 %. Družbeni plan SR Slovenije predvideva, da bo investicijska potrošnja v letu 1965 dosegla 280 milijard dinarjev oziroma, da bo za 3,4 % večja kot lani.

Investicijska potrošnja v obdobju januar—april je mesečno naraščala od 9636 milijonov dinarjev na 25 500 milijonov dinarjev, kar kaže na to, da omejitveni ukrepi iz lanskega leta, ki so bili usmerjeni na zmanjšanje investicijske potrošnje, še niso v celoti dali pričakovanih rezultatov.

Ob doslednem izvrševanju vseh na novo sprejetih ukrepov za omejitev investicijske potrošnje pa se bo celotni obseg vlaganj v osnovna sredstva zmanjšal, investicije pa se bodo gibale na nižjem nivoju od predvidenega.

V leto 1965 so vstopile banke skoraj brez razpoložljivih sredstev, ki jih smejo uporabiti za financiranje investicij. Da bi lahko krile že sprejete obveznosti, morajo banke v letu 1965 zbrati še okoli 54 milijard dodatnih sredstev.

II.

V izčrpni razpravi o najosnovnejših gibanjih v gospodarstvu v navedenem obdobju letošnjega leta so poslanci analizirali činitelje, ki zavirajo hitrejši razvoj v vseh gospodarskih panogah in ugotovili, da akcija za stabilizacijo gospodarstva še ni mogla pokazati zelenih rezultatov. Doseženi rezultati so le relativni z ozirom na prehodno obdobje stabilizacije, v katerem so bili sprejeti mnogi ukrepi prehodnega in trajnejšega značaja. Učinki tistih ukrepov, ki naj

bi povzročili bistvene notranje premike v gospodarjenju gospodarskih organizacij v smeri nadaljnje izgradnje in izpopolnitve gospodarskega sistema, bodo v polni meri delovali šele v naslednjem obdobju.

Ti ukrepi že zaostrujejo pogoje gospodarjenja in silijo gospodarske organizacije k smotrnejšim in treznejšim gospodarskim odločitvam in k iskanju poti, da se prilagodijo takim, sicer zaostrenim, toda gospodarsko potrebnim omejitvam. Rešitve problemov svojega gospodarjenja bodo morale gospodarske organizacije iskati zlasti v lastnih možnostih, ne pa v iskanju izjemnih olajšav, ki naj jih da družbena skupnost.

Po mnenju poslancev sta politika omejevanja kreditov za obratna sredstva in zahteva po formiranju lastnih obratnih sredstev v gospodarskih organizacijah pozitivni. Seveda pa so bili ti ukrepi pomanjkljivi in preostri, ker niso upoštevali specifičnega položaja posameznih gospodarskih dejavnosti. Rok za prilagajanje novim pogojem formiranja obratnih sredstev je prekratek, zaradi česar bo na dan 25. maja 1965 večje število gospodarskih organizacij, kakor tudi bank, nelikvidnih in tako neupravičenih do novih in že odobrenih kreditov. Težave tako na področju proizvodnje, kakor tudi na področju blagovnega prometa pa še povečuje retroaktivni učinek tega ukrepa, ki zadeva že predhodno razdeljena sredstva gospodarskih organizacij.

Ne glede na vse navedene težave in pomanjkljivosti pa postaja vsem jasno, da pomeni formiranje lastnih obratnih sredstev krepitev gospodarskih organizacij in pogoj za stabilizacijo.

Ukrep o zamrznjenju cen, ki je prehodnega značaja, naj bi bil povezan z vrsto drugih ukrepov za stabilizacijo gospodarstva. Pri tem pa je upoštevati, da je bil ta ukrep v toliko nepopoln, ker je zatekel neuskkljena razmerja cen.

Glede osebnih dohodkov je odbor mnenja, da je bil sicer dosežen visok porast v zadnjem obdobju, kar pa ne bi bilo tako pereče, če bi se istočasno povečala tudi produktivnost v proizvodnji in če bi bili ukrepi za zmanjšanje splošne in investicijske potrošnje dovolj učinkoviti. Vsekakor pa bi morala biti investicijska potrošnja v skladu s planskimi predvidevanji. Načelo delitve po delu v skladu s produktivnostjo dela, naj bo v celoti merilo za dvig osebnih dohodkov.

Sistem vezave uvoza na izvoz naj bo začasen ukrep, ki naj pripomore ublažiti deficit v plačilni bilanci, moramo pa si prizadevati, da čimprej preide v sistem deviznega samofinanciranja. V takšnem sistemu bodo podjetja sama gospodarila z delom ustvarjenih deviz in s tem prevzela vso skrb za razširjeno reprodukcijo ter celotno oskrbo s surovinami in reprodukcijskim materialom. To jih bo tudi usmerjalo v široko kooperacijo in poslovno sodelovanje, ker bodo lahko z deviznimi sredstvi oskrbovala tudi svoje kooperante. Konkretni sistem dodeljevanja deviz, ki ne bazira na proučenih ekonomskih kriterijih in ne upošteva v zadostni meri regionalne usmerjenosti ter strukture izvoza in uvoza, ne pospešuje vključevanja v mednarodno delitev dela.

Izvoz za vsako ceno ustvarja ne samo nelojalno konkurenco naših proizvajalcev na zunanjem trgu, temveč je v celoti škodljiv našemu gospodarstvu. Prepoved uvoza opreme za investicije je nevdržna, ker ne upošteva nivo tehnološkega procesa po posameznih dejavnostih in ustrezne opreme, ki se še ne proizvaja doma.

V razpravi o gozdarstvu je odbor poudaril, da ne posvečamo dovolj pozornosti gospodarjenju z gozdovi. Pogozdovanje v družbenem sektorju nazaduje. Skladi za pogozdovanje niso bili vedno namensko uporabljeni. Plantaže in-

dustrijskega lesa so nezadostne za oskrbovanje industrije. Geološki in klimatski pogoji niso dovolj analizirani in proučeni. Zasebni sektor pa spričo nejasne perspektive koristi vsako možnost eksploatacije gozdov, pri tem pa ne kaže interesa za njihovo obnovo. Po mnenju odbora je treba tudi v tej panogi ukrepati za smotrno gospodarjenje z gozdovi, kakor tudi za stimulativnejšo politiko cen posameznih proizvodov, ki so danes neuskalajene.

Upoštevajoč dejstvo, da je le 17 % kmetijske proizvodnje v družbenem sektorju in da proizvodnja tega sektorja nikakor ne more zadovoljiti celotnih potreb po kmetijskih proizvodih, se mora tovrstno dejavnost smatrati kot celoto in zagotoviti normalne pogoje ter postaviti jasno perspektivo za proizvodnjo tako družbenega kot zasebnega sektorja. Prenehati je treba s pokrivanjem izgub kmetijskih posestev, ki prekoračujejo investicije in si ne prizadevajo za dvig proizvodnje, ker vedo, da bo po ustaljeni praksi družba sanirala neuspehe. Za normalno poslovanje proizvodnje, ki nima ustreznih ekonomskih pogojev, je pa za družbo potrebna, naj se določi regres v naprej in nato kontrolira smotrnost gospodarjenja; preneha pa naj se z dosedanjim načinom avtomatičnega pokrivanja izgub za nazaj. To načelo naj se dosledno izvaja tudi v ostalih gospodarskih dejavnostih.

Odbor je mnenja, da je glede na kompleksnost problemov v kmetijstvu potrebno, da se kmetijstvo obravnava na eni od prihodnjih sej Gospodarskega zbora kot posebna točka dnevnega reda.

Št.: 30-22/65

Ljubljana, 21. 5. 1965

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964

Na podlagi 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije in drugega odstavka 5. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij (Ur. l. SRS, št. 7-41/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Gospodarskega zbora dne 28. maja 1965 sprejela

o d l o k

o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe
gospodarskih organizacij za leto 1964

I.

Potrdi se zaključni račun rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964 s temle stanjem na dan 31. decembra 1964:

1. skupna sredstva	11 730 701 582
2. uporabljena sredstva	11 506 800 895
3. ostanek sredstev	223 900 687

II.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu SRS«.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. maja 1965 obravnavala predlog odloka o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil upravni odbor navedenega sklada.

Komisija se je v razpravi omejila na besedilo predloga odloka in se ni spuščala v vsebinsko obravnavanje realizacije dohodkov ter izdatkov rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1964.

V načelni obravnavi k predlogu odloka ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da je bil z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list SFRJ, št. 14/65) in z republiškim zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij (Uradni list SRS, št. 7/65) režim sredstev rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij spremenjen tako, da se ta sredstva ne stekajo več v rezervni sklad, temveč se nalagajo na posebnem bančnem računu. Ker pa so se republiška sredstva za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1964 še vodila v republiškem rezervnem skladu in se zaključni račun nanaša na tedanje ureditev, je potrebno z odlokom potrditi zaključni račun o uporabi teh sredstev v sklopu rezervnega sklada SR Slovenije, torej uporabiti prejšnji materialni predpis.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij (Uradni list SRS, št. 7/65) je bilo na novo urejeno tudi vprašanje potrjevanja zaključnega računa skupnih rezerv gospodarskih organizacij, zbranih na posebnem bančnem računu SR Slovenije. Po tej ureditvi sprejme zaključni račun upravni odbor in ga hkrati s poročilom o poslovanju predloži Skupščini SR Slovenije v potrditev, medtem ko je bil po zakonski ureditvi iz l. 1964 (Uradni list SRS, št. 17/64) pristojen za potrditev zaključnega računa Izvršni svet. Čeprav gre za potrditev zaključnega računa skupnih rezerv gospodarskih organizacij za l. 1964, je po mnenju komisije za to potrditev pristojna Skupščina SR Slovenije, ker se ta zaključni račun potrjuje že po uveljavitvi novega zakona, ki prenaša pravico potrjevanja zaključnega računa od Izvršnega sveta na Skupščino SR Slovenije. Ta rešitev je tudi v skladu s splošnim zakonskim načelom, uveljavljenim glede zaključnih računov skladov, ki jih v primerih, kadar je takšno potrjevanje predpisano, vedno potrjuje predstavniško telo.

V podrobni obravnavi besedila predloga odloka je komisija predlagala, da se v naslovu in v prvi vrsti 1. točke med besedi »račun« in »rezervnega« vstavi beseda »sredstev«. Ta dopolnitev je potrebna glede na ugotovitev komisije, da se zaključni račun nanaša le na tisti del rezervnega sklada SR Slovenije, ki so ga tvorila sredstva za potrebe gospodarskih organizacij.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog odloka s predlagano dopolnitvijo v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 400-21/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora ter komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije sta dne 14. 5. 1965 razpravljala o zaključnem računu rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964 zato, ker mora v skladu z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij (Ur. l. SRS, št. 7/65) Skupščina SR Slovenije potrditi zaključni račun tega sklada.

Zaradi celovitega pregleda dopolnjujeta odbor in komisija poročilo k zaključnemu računu še z nekaterimi drugimi ugotovitvami tako, da obsega:

I. Poročilo k zaključnemu računu rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964;

II. Nekatero splošno ugotovitve v zvezi z izgubami gospodarskih organizacij v letu 1964;

III. Usmeritev sredstev skupnih rezerv SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1965.

1. Poročilo k zaključnemu računu rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964

1. Odbor in komisija sta razpravljala o zaključnem računu rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij predvsem s stališča, kako so bile izpolnjene smernice družbenega plana za leto 1964.

2. Odbor in komisija ugotavljata, da je upravni odbor rezervnega sklada SR Slovenije posloval v skladu s smernicami družbenega plana, zaradi česar

predlagata

da Skupščina SR Slovenije potrdi zaključni račun rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

3. Odbor in komisija želita ob tej priliki informirati Skupščino SR Slovenije tudi o naslednjih problemih:

a) Pojma preventivna vloga sklada in pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij sta precej raztegljiva, ker se vanju lahko vključijo v bistvu vse rekonstrukcije, pa tudi nove investicije. Preširoko pojmovanje preventivne vloge sklada ima zato v praksi lahko za posledico, da sklad financira investicije, ki bi jih sicer morale poslovne banke. Primer za tako trditev: sklad je v letu 1963 financiral elektrifikacijo proge Ljubljana—Jesenice, v letu 1964 pa prekoračitve predračunskih vrednosti investicij pri Mizarski produktivni zadrugi Sevnica in »Seširju« Škofja Loka.

b) Kljub temu, da je bila že v zakonu iz leta 1961 — na kar sta opozorila odbor in komisija že na svojih sejah dne 24. 6. in 3. 7. 1964 — dana obveznost, da Izvršni svet predpiše skladu za njegovo poslovanje pravila, teh še do danes ni. Enaka obveza izhaja tudi iz zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela dne 28. 5. 1964.

Neizpolnitev zahtev citiranega zakona ima za posledico predvsem to, da upravni odbor še sedaj nima izdelanih kriterijev za odobravanje kreditov, ki

bi jih morala predvsem vsebovati pravila. Odbor in komisija sta že lansko leto navajala vrsto dvomljivih primerov, ki so bili financirani iz teh sredstev in ki bi bili mnogo manj problematični, če bi obstojal kriteriji. Potreba po določitvi kriterijev pa postaja še toliko bolj pereča zaradi vedno večjega pritiska na sredstva skupnih rezerv.

c) Razpoložljiva sredstva sklada so bila v letu 1964 nižja kot v letu 1963, zaradi česar se je sklad zatekal k najemanju kreditov za pokrivanje izgub, da bi mu tako ostalo več sredstev za preventivne sanacije, kar je bilo zlasti poudarjeno v družbenem planu za leto 1964.

Odbor in komisija sta v zvezi s tem že lansko leto ugotovila, da se zaradi obveznosti plačevanja anuitet zmanjšujejo skladu optimalne možnosti pri preventivnih sanacijah. Posojila, ki jih najema sklad, pomenijo ponovno vsakoletno angažiranje sredstev izvirnega priliva sklada. Iz gradiva upravnega odbora rezervnega sklada SR Slovenije je razvidno, da znašajo na dan 31. 12. 1964 skupne obveznosti sklada 3,1 milijarde din, kar bo treba odplačati na račun izvirnega priliva v naslednjih letih.

II. Nekatere splošne ugotovitve v zvezi z izgubami gospodarskih organizacij v letu 1964

1. a) Po predhodnih podatkih zaključnih računov so se izgube kljub ugodnim rezultatom gospodarstva kot celote in kljub veliki konjunkturi povečale od 2692 milijonov v letu 1963 na 5939 milijonov v letu 1964 ali za več kot dvakrat. Pri tem povečanju pa je treba upoštevati, da odpade od celotnega zneska izgub v letu 1964 na izgube v železniškem prometu 3720 milijonov din; brez te postavke bi bile celotne izgube v letu 1964 vendarle manjše kot v letu 1963. Prav tako pa je upoštevati, da so to predhodni podatki in da bodo izgube po izvršenih pregledih s strani SDK v celoti gotovo še nekoliko večje.

b) V družbenem planu za leto 1964 v 10. točki prvega dela je rečeno:

»Skrbneje kot doslej bo treba spremljati poslovne rezultate v delovnih organizacijah. Posebno pozorno bo treba proučevati tudi vzroke za izgube v gospodarstvu. Pri tem naj bi z ustreznimi ekonomskimi in organizacijskimi ukrepi odpravili predvsem vzroke za nastajanje izgub in omogočili rentabilno poslovanje delovnim organizacijam, ki imajo pogoje za uspešen razvoj. Kolikor pa ni teh pogojev, naj bi takšne delovne organizacije prenehale s poslovanjem«.

Glede na to da se pri vrsti podjetij ponavljajo izgube iz leta v leto (zlasti velja to za primer s področja kmetijstva), lahko ugotovimo, da se ta smernica družbenega plana ni realizirala in da je tudi dvomljiva kvaliteta sanacijskih načrtov, ki so po določitvi zakona osnova za kritje izgub. Zato lahko rečemo, da v vseh primerih, kjer se izguba ponavlja, sanacija ni bila uspešno izvršena.

V zvezi s primeri, ko imajo gospodarske organizacije izgube več let zaporedoma, je bilo izraženo mnenje, da je pokrivanje izgub iz sredstev skladov skupnih rezerv (če gre za podjetja, ki poslujejo v enakih pogojih) tudi neutemeljeno do tistih, ki ne poslujejo z izgubol. Hkrati pa se je v razpravi za take primere postavljalo vprašanje osebne in kolektivne odgovornosti v takih kolektivih.

2. V razpravi je bilo postavljeno vprašanje, če je sedanji sistem in način uporabe sredstev skupnih rezerv gospodarskih organizacij v skladu s principi samoupravljanja in če je takšno prelivanje sredstev za te namene še utemeljeno v sedanjih pogojih. To vprašanje se postavlja toliko ostreje, ker se materialni

pogoji gospodarjenja izboljšujejo na vseh področjih gospodarstva, hkrati pa se povečuje tudi vloga poslovnih bank.

3. V razpravi po posameznih gospodarskih področjih so bile omenjene naslednje značilnosti:

a) *Kmetijstvo*: Izguba v letu 1964 znaša po predhodnih podatkih 1233 milijonov din, iz leta 1963 pa je ostala še nekrita izguba v znesku 1666 milijonov din.

Izguba v kmetijstvu je v določeni meri posledica pogojev, v katerih poslujejo gospodarske organizacije tega področja. Vendar pa dejstvo, da se izgube v nekaterih gospodarskih organizacijah iz leta v leto ponavljajo, medtem ko druge — čeprav z minimalno rentabilnostjo — poslujejo uspešno, kaže na to, da je za izgube v teh gospodarskih organizacijah tudi vrsta subjektivnih vzrokov.

b) *Promet*: Gre v glavnem za izgube v železniškem prometu, ki so znašale v 1964. letu 3706,8 milijona din. Kolikor je bilo mogoče na tej razpravi ugotoviti, so izgube v veliki meri posledica že nekaj let nespremenjenih prevoznih tarif; za ugotavljanje morebitnih drugih vzrokov ni bilo na razpolago podatkov. Člani komisije in odbora so bili mnenja, da je treba glede na znan položaj železniških podjetij iskati rešitev v novih prevoznih tarifah, sistemu delitve dohodka in v njihovi modernizaciji.

c) *Trgovina in gostinstvo*: V tej grupi so izgube najštevilnejše v poslovanju delavsko-uslužbenskih restavracij. Po ugotovitvah razprave so temu delno vzrok že sami predpisi, ki silijo gospodarske organizacije, da na neustrezen način — preko izgub subvencionirajo to gospodarsko dejavnost.

č) *Industrija*: Večje izgube sta imela Tovarna usnja Šoštanj (230 milijonov din) in Rudnik rjavega premoga Zagorje (179 milijonov din).

Pri prvem primeru gre za izrazito predimenzioniranje tovrstnih kapacitet v Jugoslaviji, hkrati pa tudi za subjektivne slabosti v vodenju podjetja. V drugem primeru pa gre za problem nizko plafoniranih prodajnih cen in iztrošene opreme.

4. Odbor in komisija sta sklenila, da bosta proučila poslovanje nekaterih gospodarskih organizacij, zlasti še, če poslujejo z večjimi izgubami več let. Prav tako bosta proučila možnosti, kako bi z ustrezno spremembo predpisov odpravili dosedanje anomalije v odnosih matičnih gospodarskih organizacij do delavsko-uslužbenskih restavracij.

III. Usmeritev sredstev skupnih rezerv SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij v letu 1965

Pri usmeritvi sredstev republiških skupnih rezerv gospodarskih organizacij za leto 1965 sta odbor in komisija ugotovila, da so razpoložljiva sredstva praktično že razdeljena. Upravni odbor je tudi letos že najel kredit v skladu s smernicami družbenega plana za leto 1965 pri Splošni gospodarski banki z istimi motivacijami, kot v letu 1964. V razpravi se je ugotovilo, da republiške skupne rezerve razpolagajo v tem času še z okoli 300 milijoni din sredstev.

Ugotovljeno je, da pri letošnji uporabi sredstev za kritje izgub sklad ne sodeluje z občinskimi skupnimi rezervami pri pokrivanju izgube Agrokombinata — Emona Ljubljana, ki bo verjetno izkazal najvišjo izgubo v SR Sloveniji.

Razprava je opozorila na možnost, da bodo zaradi restriktivskih ukrepov lahko nekatere gospodarske organizacije zaključile letošnje leto z izgubo. V teh primerih, pa zaradi pomanjkanja sredstev, vloga sklada ne bo prišla do izraza.

Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine je določila za svojega poročevalca poslanca Jožeta Tramška, odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora pa poslanca Ivana Rosa.

Št.: 400-21/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije je v skladu z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij na 27. seji dne 20. marca 1965 obravnaval zaključni račun rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964.

V razpravi je ugotovljeno, da je upravni odbor sklada v smislu smernic družbenega plana za leto 1964 postavil na prvo mesto svoje dejavnosti usmerjanje sredstev v preventivne sanacije in pospeševanje poslovanja. Pri tem je upošteval dejansko stanje in potrebe po sredstvih za kritje izgub v gospodarstvu, katerih ni bilo mogoče kriti s sredstvi rezervnih skladov prizadetih podjetij ter področnih občin.

Ker sklad ni imel v letu 1964 na razpolago dovolj sredstev, je za pokrivanje izgub najel pri Splošni gospodarski banki kredit iz oročenih 20 % sredstev rezervnih skladov gospodarskih organizacij in kredit za kritje izgub in bančnih sredstev; k sodelovanju pa je tudi pritegnil skupne rezerve vseh tistih občin, na območju katerih so bile gospodarske organizacije, ki jih je bilo treba sanirati.

V razpravi o usmeritvi sredstev republiških skupnih rezerv gospodarskih organizacij za leto 1965 so člani odbora ugotovili, da so razpoložljiva sredstva minimalna, zaradi obveznosti odplačevanja anuitet pa so tudi zmanjšane možnosti sklada za izvajanje smernic družbenega plana pri preventivnih sanacijah. Nadalje je bilo v razpravi poudarjeno, da je treba ponovno proučiti vlogo tovrstnih skladov. Sklad na nivoju republike ni vedno v stanju objektivno oceniti položaj v gospodarskih organizacijah in sprejeti sanacijske ukrepe. Tako lahko takšen sklad negativno deluje, ker sanira podjetja, ki so pred likvidacijo in se potem kljub temu morajo likvidirati. Smotrneje bi bilo, da bi se minimalne rezerve formirale predvsem na nivoju podjetja in ne na nivoju republike. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da odpade pretežni del pokrivanja izgub na kmetijstvo in zato postaja očitno potrebno izboljšati kmetijstvu kreditne in splošne pogoje poslovanja vnaprej in na ta način odpraviti potrebo po naknadnem pokrivanju izgub.

Ker je upravni odbor rezervnega sklada SR Slovenije v svojem poslovanju v letu 1964 izpolnil smernice družbenega plana, predlaga odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, da Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije potrdi zaključni račun kot ga je predložil upravni odbor rezervnega sklada SR Slovenije.

Št.: 400-21/65

Ljubljana, 20. 5. 1965

PREDLOG ZAKONA o republiških upravnih taksah

1. člen

Za spise in dejanja v upravnih stvareh pri republiških organih, kot tudi za druge predmete in dejanja pri teh organih, se plačujejo republiške upravne takse.

Za plačevanje republiških upravnih taks se uporablja neposredno taksna tarifa, ki je sestavni del temeljnega zakona o upravnih taksah (Uradni list SFRJ, št. 14-281/65).

2. člen

Za občana v slabih premoženjskih razmerah v smislu 18. točke 19. člena temeljnega zakona o upravnih taksah velja občan, če njegovi prispevku in davku zavezani dohodki ne presegajo letno 150 000 dinarjev, prispevku in davku zavezani dohodki posameznega člana njegovega gospodinjstva pa letno 75 000 dinarjev. Če je v dohodku zajet samo katastrski dohodek od kmetijstva ali če je v dohodku všteti tudi katastrski dohodek, se ta računa dvojno.

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 5. aprila 1965.

OBRAZLOŽITEV

Plačevanje upravnih taks je bilo dosedaj enotno urejeno z zveznim zakonom o upravnih taksah. Upravne takse so se plačevale za upravna opravila pred vsemi upravnimi organi, od občinskih do zveznih, po zvezni taksni tarifi, ki je bila sestavni del zveznega zakona o upravnih taksah.

Temeljni zakon o upravnih taksah (Uradni list SFRJ, št. 14-281/65) je plačevanje upravnih taks uskladiral z ustavnim načelom, da vsaka družbeno-politična skupnost samostojno uvaja in predpisuje višino tistih dohodkov, ki so po zveznem zakonu njen dohodek. Po temeljnem zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti (Uradni list SFRJ, št. 31/64) so dohodki od upravnih taks dohodki zveze, republik in občin. S temeljnim zakonom o upravnih taksah so uvedene zvezne upravne takse in je predpisana taksna tarifa. Temeljni zakon tudi določa, da upravne takse po republiških in občinskih taksnih tarifah ne smejo biti višje kot po zvezni taksni tarifi. V temeljnem zakonu so urejena vsa druga vprašanja v zvezi s plačevanjem upravnih taks, ki neposredno veljajo tudi za republiške in občinske takse. Republika in občine pa lahko po določbah temeljnega zakona sklenejo, da bodo za republiške oziroma občinske upravne takse neposredno uporabljale zvezno taksno tarifo. V skladu s tem je v predlogu zakona določeno, da se bo za republiške upravne takse neposredno uporabljala zvezna tarifa. Zvezne in občinske upravne takse se plačujejo v enotnih taksnih vrednotnicah. Ker je tudi SR Slovenija dohodke od republiških upravnih taks že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov

in taks (Uradni list SRS, št. 7/65) odstopila občinam, se bodo tudi republiške upravne takse v SR Sloveniji plačevale v taksnih vrednotnicah enotne izdaje.

Temeljni zakon o upravnih taksah oprošča plačevanje taks občane v slabih premoženjskih razmerah. Določanje o tem, kdaj je občan v slabih premoženjskih razmerah, prepušča temeljni zakon republiškem zakonu. Po dosedanem zakonu o upravnih taksah so se za občane v slabih premoženjskih osebah štele osebe, pri katerih predpisana dohodnina ni presegala letno 300 din na družinskega člana in osebe v delovnem razmerju ter uživalci pokojnine, invalidnine in podobnih prejemkov, pri katerih skupni mesečni prejemki niso presegali 3000 din na družinskega člana. Ker dosedanji cenzus več ne ustreza, so v zakonskem predlogu kot kriterij za oceno, za koga velja, da je v slabih premoženjskih razmerah, predvideni prispevkom in davkom zavezani dohodki taksnega zavezanca v višini 150 000 din letno, če ima taksni zavezanec družinske člane, pa še po 75 000 din dohodkov na posameznega člana njegovega gospodinjstva.

Temeljni zakon o upravnih taksah je pričel veljati dan po objavi v Uradnem listu SFRJ, to je 4. aprila 1965; z istim dnem je nehal veljati dotedanji zakon o upravnih taksah. Republiški zakon o republiških upravnih taksah zato ni mogel biti izdan do dneva, ko je prenehal veljati prejšnji zakon o sodnih taksah. Dejansko se pa v upravnem postopku pred republiški in občinskimi upravnimi organi plačujejo upravne takse po novi zvezni tarifi, deloma pa še po prejšnji taksni tarifi. Da ne bi prišlo pozneje do morebitnih sporov glede zakonitosti republiških upravnih taks v času od 5. aprila 1965 pa do uveljavitve predlaganega zakona in ker je bila obveznost republiških upravnih taks vpeljana že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7-37/65), je v 3. členu zakonskega predloga predvideno, da se uporablja predlagani zakon od 5. aprila 1965 (2. odstavek 217. člena ustave SR Slovenije).

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. maja 1965 obravnavala predlog zakona o republiških upravnih taksah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se z zakonom ureja vprašanje upravnih taks, ki so po temeljnem zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti (Uradni list SFRJ, št. 31/64) dohodek republike, katerega uvedbo in višino republika samostojno določa. Ob tem je bilo treba z republiškim zakonom urediti nekatera vprašanja, ki jih temeljni zakon o upravnih taksah (Uradni list SFRJ, št. 14/65) ne rešuje oziroma glede katerih izrečno določa, da se uredijo z republiškim zakonom.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala, da se v tretji in četrti vrsti besedila 2. člena besede »davku zavezani dohodki« nadomestijo z besedami »davku zavezani skupni dohodki«.

Sprememba je redakcijskega značaja in je potrebna zaradi jasne opredelitve višine dohodkov, ki se upoštevajo pri ugotavljanju slabih premoženjskih razmer občana.

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlagano dopolnitvijo strinjal in je s tem postala sestavni del zakonskega predloga.

Ob določbi 3. člena zakonskega predloga je bilo postavljeno vprašanje upravičenosti uporabe zakona za nazaj (217. člen ustave SRS). Komisija je bila mnenja, da obstoje utemeljeni razlogi, ki opravičujejo uporabo zakona za dobo, preteklo od uveljavitve zveznega temeljnega zakona o upravnih taksah, ker republiškega zakona ni bilo mogoče izdati neposredno po uveljavitvi zveznega zakona. Zvezni zakon ni reševal vprašanja plačevanja republiških in občinskih upravnih taks v prehodni dobi do izdaje ustreznih republiških oziroma občinskih predpisov. Obveznost za plačevanje republiških taks v SR Sloveniji je bila dejansko uvedena že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Ur. l. SRS, št. 7-37/65), ki je bil uveljavljen 26. 2. 1965 ter se je v zvezi z njegovimi določbami doslej izvrševalo plačevanje republiških upravnih taks; pri tem sicer višina republiških upravnih taks ni bila predpisana, vendar se je v praksi tudi za te takse uporabljala zvezna tarifa, ki naj bi se, po določbah zakonskega predloga, uporabljala za republiške upravne takse tudi v bodoče.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlagano dopolnitvijo v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 423-3/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora — poročilo z dne 24. 5. 1965, št. 423-3/65

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 11. 6. 1965, št. 423-3/65

PREDLOG ZAKONA o republiških sodnih taksah

1. člen

Republiške sodne takse so takse, ki se plačujejo v postopku pred Vrhovnim sodiščem SR Slovenije, pred Višjim gospodarskim sodiščem, pred okrožnimi sodišči in pred okrožnimi gospodarskimi sodišči.

2. člen

Za republiške sodne takse se uporablja neposredno tarifa, ki je predpisana z zakonom o sodnih taksah (Ur. list FLRJ, št. 16-220/60 in SFRJ, št. 10-155/65).

3. člen

Republiške sodne takse se plačujejo v taksnih vrednotnicah enotne izdaje ali v gotovini.

V gotovini se plača republiška sodna taksa samo takrat, kadar mora plačati taksni zavezanec za vlogo, sodno odločbo ali dejanje večjo takso kot 20 000 dinarjev.

4. člen

Dohodki od republiških sodnih taks, ki se dosežejo s prodajo taksnih vrednotnic enotne izdaje, pripadajo občini, na območju katere so bile taksne vrednotnice prodane.

Če obsega območje občinskega sodišča dve ali več občin, se dohodki od občinskih sodnih taks, ki se plačujejo v gotovini, delijo med te občine v takem razmerju, kot posamezne občine prispevajo k financiranju občinskega sodišča.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporabljaja pa se od 1. aprila 1965.

O B R A Z L O Ž I T E V

Plačevanje sodnih taks za postopke pred vsemi sodišči je bilo do sedaj enotno urejeno z zakonom o sodnih taksah (Uradni list FLRJ, št. 16-220/60). Po tem zakonu so se plačevale sodne takse po enotni zvezni tarifi v enotnih taksnih vrednotnicah, takse nad 20 000 dinarjev pa v gotovini. Od dohodka od sodnih taks doseženega s prodajo kolkov in od taks v gotovini je pripadalo 20 % skladu za zidanje sodnih poslopij, ostali del je bil pa skupni dohodek družbeno-političnih skupnostih. Sodnih taks se pobere v Sloveniji letno za eno milijardo in 400 milijonov dinarjev.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih taksah (Uradni list SFRJ št. 10-155/65) je odpravil enotnost sodnih taks in razlikuje občinske sodne takse, ki se plačujejo v postopku pred občinskimi sodišči, republiške sodne takse, ki se plačujejo v postopku pred republiški vrhovnimi sodišči, višjimi gospodarskimi sodišči, pred okrožnimi sodišči in okrožnimi gospodarskimi sodišči ter zvezne sodne takse, ki se plačujejo v postopku pred zveznimi in vojaškimi sodišči.

Vsaka družbeno-politična skupnost izda po določbah temeljnega zakona o sodnih taksah sama predpise o sodnih taksah, ki ji pripadajo in predpiše tarifo. Republika in občine pa lahko tudi določijo, da bodo neposredno uporabljale zvezno tarifo. Po predlogu zakona naj bi se tudi za republiške sodne takse uporabljala zvezna tarifa.

Zveza je dohodke od sodnih taks, ki se plačujejo pred zveznimi in vojaškimi sodišči v kolkih, odstopila občinam. Dohodki od republiških sodnih taks, pobranih v kolkih in v gotovini, so bili že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, 7-37/65) v celoti odstopljeni občinam. Zato se po določbah temeljnega zakona plačujejo zvezne, republiške in občinske sodne takse v taksnih vrednotnicah enotne izdaje.

Zvezni zakon določa, da pripadajo občini dohodki od sodnih taks, ki se dosežejo s prodajo taksnih vrednotnic enotne izdaje na njenem območju. Dohodki od taks, ki se plačujejo v gotovini, pripadajo občini, v kateri ima sedež sodišče, ki postopa v stvari, za katero se taksa plačuje. Če obsega območje sodišča več občin, lahko republiški predpis določi, kako se dohodki od sodnih

taks, plačanih v gotovini, delijo med posamezne občine z območja sodišča. Po predlogu zakona naj bi se v gotovini plačane takse delile med te občine v takem razmerju, kot prispevajo posamezne občine k financiranju občinskega sodišča. S tako delitvijo soglašajo vse prizadete občine.

Temeljni zakon o sodnih taksah je začel veljati 18. marca 1965 in se uporablja od 1. aprila 1965. Do 1. aprila 1965 republiški zakon ni mogel biti izdan, dejansko se pa plačujejo tudi po 1. aprilu sodne takse v postopku pred republiški in okrožnimi sodišči. Da ne bi prišlo pozneje do morebitnih sporov glede zakonitosti plačila republiških taks v času od 1. aprila 1965 pa do uveljavitve predlaganega zakona in ker je bila obveznost plačevanja republiških sodnih taks vpeljana že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7-37/65), je v 5. členu zakonskega predloga predvideno, da se uporablja predlagani zakon od 1. aprila 1965.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. maja 1965 obravnavala predlog zakona o republiških sodnih taksah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se z zakonom ureja vprašanje tistih sodnih taks, ki so po temeljnem zakonu o financiranju družbeno-politične skupnosti (Ur. l. SFRJ, št. 31/64) dohodek republike in o katerih uredbi in višini republika odloča samostojno. Ob tem je bilo treba z republiškim zakonom urediti nekatera vprašanja, ki jih zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih taksah (Ur. l. SFRJ, št. 10/65) ne rešuje oziroma glede katerih izrečno določa, da se uredijo z republiškim zakonom.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: Besedilo »Višjim gospodarskim sodiščem« se dopolni tako, da se glasi: »Višjim gospodarskim sodiščem v Ljubljani«.

Dopolnitev je potrebna zaradi navedbe pravičnega in celotnega naziva višjega gospodarskega sodišča, ki deluje za območje SR Slovenije.

K 4. členu: Besedilo drugega odstavka tega člena se izloči v nov 5. člen.

b) Tako spremenjenemu besedilu 4. člena se doda nov drugi odstavek, ki se glasi: »Dohodki od republiških sodnih taks, ki se plačujejo v gotovini, pripadajo občini, v kateri ima sedež sodišče, ki postopa v stvari, za katero se taksa plačuje.«

c) Sedanji 5. člen postane 6. člen.

Sprememba in dopolnitev 4. člena zakonskega predloga je potrebna zaradi celovite ureditve vprašanja, komu pripadajo dohodki od plačanih republiških sodnih taks. Zakonski predlog je neposredno urejal le vprašanje dohodka od republiških sodnih taks, ki se dosežejo s prodajo taksnih vrednotnic, medtem ko je bilo vprašanje, komu pripadajo dohodki od republiških sodnih taks, pla-

čanih v gotovini, deloma urejeno posebej v zakonu o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Ur. l. SRS, št. 7/65).

V zvezi s predlaganim besedilom novega drugega odstavka 4. člena je bilo postavljeno vprašanje, če je predlagana rešitev (hkrati z vsebinsko enako rešitvijo v 7. členu republiškega zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks) povsem v skladu z določbo 4. odstavka novega 7. člena temeljnega zakona o sodnih taksah (Ur. l. SFRJ št. 10/65). Po navedeni določbi zveznega zakona republika — v primeru, če odstopi dohodke od sodnih taks občinam na svojem območju — predpiše, kako se razdelijo med posamezne občine na območju posameznega sodišča dohodki od sodnih taks, ki se plačujejo v gotovini. Iz te določbe bi bilo mogoče napraviti tudi sklep, da bi bila republika v primeru, če odstopa dohodke od republiških sodnih taks občinam, dolžna te dohodke deliti med vse občine z območja ustreznega sodišča in ne bi mogla določiti, da dohodek iz republiške sodne takse pripada le občini, v kateri je sedež sodišča, ki je v stvari postopalo.

Takšna razlaga omenjene določbe zveznega zakona bi bila po mnenju komisije v očitnem nasprotju z ustavnim načelom, po katerem vsaka družbeno-politična skupnost samostojno razpolaga s svojimi dohodki. Še posebej bi bila v nasprotju s splošno zakonsko ureditvijo financiranja družbeno-političnih skupnosti (10. člen temeljnega zakona, Ur. l. SFRJ, št. 31/64), po kateri družbeno-politična skupnost lahko v celoti ali deloma odstopi njej pripadajoče dohodke družbeno-političnim skupnostim na svojem območju in ona določi tudi pogoje, pod katerimi se smejo ti dohodki uporabljati. Določanje pogojev in načina delitve sredstev, ki pripadajo republiki, pa jih slednja odstopi občinam, je torej v izključni pristojnosti republike, ter sestavni del njene politike, ki jo vodi na svojem območju glede financiranja družbeno-političnih skupnosti. Zato je po sodbi komisije mogoče določbo četrtega odstavka 7. h člena zveznega zakona razlagati le v tem smislu, da spada v samostojno pristojnost republike rešitev vprašanja, kako bo dodelila občinam tiste svoje dohodke, ki jih njim odstopa.

Izločitev iz prejšnjega drugega odstavka 4. člena zakonskega predloga v nov 5. člen je potrebna zaradi tega, ker se v tem odstavku na podlagi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih taksah (Ur. l. SFRJ, št. 10/65) ne ureja vprašanje republiških sodnih taks, ampak specifično vprašanje delitve dohodka od občinskih sodnih taks v primeru, če obsega območje občinskega sodišča dvoje ali več občin. Za takšno ureditev je izrečno pooblastilo v določbi 3. odstavka 7. h člena omenjenega zveznega zakona:

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlogi za spremembe in dopolnitve strinjal in so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

V zvezi z določbo 5. člena zakonskega predloga je bilo obravnavano vprašanje upravičenosti uporabe zakona za nazaj (217. člen ustave SR Slovenije). Komisija je bila mnenja, da obstoje utemeljeni razlogi, ki opravičujejo učinek zakona za nazaj, ker republiškega zakona ni bilo mogoče izdati neposredno po uveljavitvi zveznega zakona. Obveznost plačevanja republiških sodnih taks v SR Sloveniji je bila dejansko uvedena že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Ur. l. SRS, št. 7/65), ki je bil uveljavljen 26. 2. 1965, ter se je v zvezi z njegovimi določbami doslej izvrševalo plačevanje republiških sodnih taks.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je zakonski predlog s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 423-2/65

Ljubljana, 24. 5. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora — poročilo z dne 24. 5. 1965, št. 423-2/65

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 11. 6. 1965, št. 423-2/65

POROČILO

h gradivu o problematiki in nalogah Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Prosvetno-kulturnega zbora je na seji dne 11. maja 1965 obravnaval gradivo o problematiki in nalogah Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Republiški svet te Zveze.*

Razprava je potrdila in poudarila družbeni pomen Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki se kaže v njenem prispevku pri oblikovanju kulturne politike v občinah ter drugih samoupravnih enotah, v kulturno posredniški vlogi in vzgoji občinstva ter v razvijanju lastne kulturne dejavnosti v približno 800 samostojnih društvih, sekcijah in klubih.

Pri tem je odbor menil, da pisani del omenjenega gradiva ne pojasnjuje dovolj priložene statistične podatke o delu, stanju ter financiranju kulturno-prosvetnih organizacij. Prav tako ne daje zadosti podatkov o tem, v kakšni meri se uresničujejo stališča in sklepi, sprejeti na kongresu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije pred letom dni. Kakšna je v zvezi s tem povezanost poklicnih in amaterskih kulturnih organizacij ter kako in s kakšnimi uspehi se kulturno-prosvetne organizacije in njihove občinske zveze angažirajo za vsestransko obravnavanje in reševanje kulturno-prosvetnih vprašanj v komuni?

Gradivo opisuje poleg dela posameznih odborov in strokovnih enot Zveze tudi prizadevanje za posredovanje kulturnih prireditev in stvaritev ter organizirano vzgojo občinstva, kar ustvarja pogoje, v katerih lahko postane Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije pomemben organizator bogatega kulturnega življenja pri nas. Za to pa je potrebno po mnenju odbora, poleg smotrnejše urejenih finančnih vprašanj, tudi tesnejše sodelovanje in dopolnjevanje dela z drugimi specializiranimi kulturnimi organizacijami, strokovnimi društvi in poklicnimi kulturnimi ustanovami.

Med pomembnimi dejavnostmi Zveze je skrb za izobraževanje ter kulturno vzgojo občinstva. Vendar so prav tu načini in oblike dela organizacij — članic

* Gradivo je v dokumentaciji Skupščine registrirano pod št. 024-6/65.

Zveze dostikrat premalo prilagojene sodobnim razmeram ter niso dovolj vabljive za različne vrste občinstva. Na tem področju tudi ni dovolj pomoči poklicnih kulturnih ustanov, ki same vse premalo skrbe za stik z občinstvom. Marsikje tudi ni dovolj tesnega sodelovanja med kulturno-prosvetnimi organizacijami ter prosvetnimi društvi, sekcijami in drugimi oblikami kulturne dejavnosti na šolah. V zvezi s tem je odbor ugotovil, da se šole ne prizadevajo dovolj v razvijanju tako imenovanih svobodnih dejavnosti. Po drugi strani pa tudi občine ne kažejo dovolj razumevanja za financiranje takšnih oblik posrednega vzgajanja učencev.

Odbor je ugodno ocenil tudi založniško dejavnost Zveze kulturno-prosvetnih organizacij. Ta izdaja tekste in drugo gradivo, ki vplivajo na sodobnejši in kvalitetnejši repertoar amaterskih gledališč, sekcij, družin in zborov. Posamezne njene publikacije, predvsem periodika pa neposredno prispevajo h kulturni vzgoji in izobraževanju bralcev.

Glede financiranja kulturnih dejavnosti kažejo podatki omenjenega gradiva (tabela VIII), da naraščata tako število organizacij kot tudi sredstva za njihovo delovanje. Vendar so ta še marsikje nezadostna. Opazne so tudi velike razlike v tem, koliko dajejo posamezne, gospodarsko sorazmerno enako sposobne in močne občine za kulturno dejavnost. Odbor je ugotovil, da nekatere občinske skupščine urejajo vprašanja sredstev za delovanje in razvoj šolstva tako, da jih skušajo odvzeti drugim dejavnostim s področja kulture in prosvete. Prav tako so dvomljivi nekateri poskusi za zmanjšanje izdatkov občinskih proračunov za kulturne dejavnosti z reorganizacijami, združevanji in odpravljanjem posameznih kulturno-prosvetnih ustanov; če pa ne izhajajo iz konkretnih potreb, pa so celo škodljivi. Odbor sodi, da je treba podpirati skrb za varčnost na vseh področjih družbenega življenja, vendar ne smemo pri tem izgubljati ciljev in smotrov, katerim posamezne družbene službe pa tudi dejavnost kulturno-prosvetnih ustanov služijo.

Ob ugotovitvah, da nekatere občinske skupščine ne posvečajo dovolj pozornosti vprašanju razvoja kulturne dejavnosti, odbor meni, da naj razprava o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij v Prosvetno-kulturnem zboru Skupščine SR Slovenije pobudi podobne razprave in sproži ustrezne ukrepe v vseh družbeno-političnih supnostih. Pri tem velja proučiti, poleg neposrednih nalog kulturno-prosvetnih organizacij in ustanov, tudi vprašanja financiranja širših regionalnih kulturnih akcij. Sem sodijo po mnenju odbora predvsem ukrepi za odstranitev nekaterih posledic ukinitve okrajev na financiranje širših kulturnih dejavnosti in potreb; nadaljnje možnosti medobčinskega sodelovanja za zadovoljevanje teh potreb in jasnejša usmeritev na neposredno financiranje kulturnih dejavnosti iz sredstev delovnih organizacij.

Za poročevalca na seji Prosvetno-kulturnega zbora o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je odbor določil poslanca Vlada Goloba.

Št.: 024-6/65

Ljubljana, 25. 5. 1965

POROČILO

o zaključnih računih za leto 1964 in finančnih načrtih za leto 1965 republiških skladov s področja kulture

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Prosvetno-kulturnega zbora je na seji dne 19. in 26. maja 1965 razpravljal o zaključnih računih za leto 1964 in o finančnih načrtih za leto 1965 sklada SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti, sklada SRS za pospeševanje založništva, sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov ter Prešernovega sklada.*

V razpravi je bilo ugotovljeno, da poročila, ki so jih poslali Skupščini SRS na vpogled upravni odbori omenjenih skladov skupno z zaključnimi računi za leto 1964, ne pojasnjujejo dovolj kulturne politike, ki jo je družbena skupnost izvajala preko teh skladov. Ker odbor ni bil dobro seznanjen s programi in politiko posameznih skladov, tudi ni mogel presoditi, koliko in v kakšni kvaliteti je bilo narejenega ter po kakšnih merilih so bile druge akcije in stvaritve zavrnjene ali odložene. Prav tako ni bilo možno v zadostni meri presoditi tega, če so sredstva predvidena v finančnih načrtih za leto 1965 zadostna in smotno razdeljena, ker iz priloženih poročil ni bilo moč razbrati osnovne usmeritve, meril za določanje prioritetenih akcij in letnih programov dela posameznih skladov. Predstavniki omenjenih skladov so nato na sestanku dopolnili nekatere pomanjkljive podatke teh poročil.

Na podlagi razpoložljivega gradiva je odbor ugotovil, da razpolagajo v letu 1965 trije od omenjenih skladov z nominalno povečanimi sredstvi, le sklad SRS za pospeševanje kulturne dejavnosti je imel v letu 1964 za približno devet milijonov več dohodkov kot jih predvideva finančni načrt za leto 1965. Vendar je treba upoštevati, da je imel ta sklad v letu 1964 zelo visok prenos sredstev (približno 90 milijonov) iz leta 1963. Glede navidezno nerazporejenih dohodkov sklada SRS za pospeševanje založništva in sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov, ki se prenašajo v finančne načrte teh skladov iz lanskega leta, se je odbor strinjal z ugotovitvami samih predstavnikov upravnih odborov teh dveh skladov, da je treba v bodoče uveljaviti načelo, po katerem se financiranje akcij in dosežkov ene sezone zaključí s koledarskim letom. Prav tako je odbor v razpravi poudaril mobilizatorsko vlogo skladov pri akcijah, v katerih sodelujejo skupno z delovnimi organizacijami in občinskimi skupščinami.

Glede sklada SRS za pospeševanje kulturne dejavnosti je odbor še posebej ugotovil, da so letos tradicionalne vire dohodkov tega sklada (70 % na avtorske pravice) zamenjala nominalno večja sredstva iz republiškega proračuna. Vendar so ta še premajhna, da bi lahko sklad financiral tudi večje spomeniške akcije. Zato bo treba te akcije podpreti iz sredstev sklada za negospodarske investicije. Po drugi strani ni upravni odbor sklada v svojem poročilu posredoval podatkov o akcijah, za katere so bila v preteklih letih nakazana sredstva, pa te niso bile v celoti izvedene. Iz poročila tudi ni razvidno, v koliki meri so pri slovenskih kulturnih akcijah v tujini udeležena še druga, predvsem za ta namen določena zvezna sredstva.

* Celotno gradivo je v dokumentaciji Skupščine registrirano pod št. 400-21/65.

V razpravi o zaključnem računu za leto 1964 in finančnem načrtu za leto 1965 sklada SRS za pospeševanje založništva je odbor poleg že navedenih pripomb ugotovil še sledeče:

Poročilo upravnega odbora tega sklada ne pojasnjuje dovolj načel in prakse, ki so odločali o tem, kakšne vrste knjig in revij ter ostalih publikacij je sklad subvencioniral. Pri tem je značilna ugotovitev, da v preteklem letu družbeni organi založb, to je založniški sveti, niso izdelali prioriternih uvrstitev za publikacije, ki jih predlagajo skladu v subvencioniranje. V finančnem načrtu sklada za leto 1965 so pod točko 3 šteta kot dohodek tudi sredstva 230 milijonov dinarjev, ki naj bi dotekla v sklad na osnovi odloka o prispevku iz dohodka, doseženega s tiskarsko dejavnostjo. Vendar je sprejem takšnega odloka še pravno sporen in zato niso zagotovljena z njim predvidena sredstva. Omenjeno stanje omejuje upravni odbor sklada pri izdelavi jasnejše kulturne politike in stopenjskem uvrščanju prošelj, saj ne ve, če bo v finančnem načrtu predvidene dohodke res ustvaril.

Glede sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov je bilo ugotovljeno, da upravlja sklad le s polovico izvirmih sredstev, ker se po republiškem predpisu in statutu sklada saj 50 % izvirmih sredstev avtomatično odvaja filmom po njihovem prometu. Ker je tako okrnjena možnost vplivanja na proizvodnjo filmov s kulturnih in ne le s komercialnih osnov, je po oceni odbora treba te predpise ponovno proučiti. Po mnenju odbora je tudi nevzdržen avtomatizem pri dodeljevanju dotacij kratkim filmom. Nadalje je ugotovil, da kljub povečanju izvirmih sredstev, ki izhaja iz višjih cen vstopnic, ob enaki dotaciji republike, sklad letos ne bo mogel pospešiti razvoja slovenske kinematografije. Vendar je bil mnenja, da je pravilna odločitev upravnega odbora sklada, da poveča sredstva za kinofikacijo in filmsko vzgojo. Pri tem niso povsem jasna merila, ki so vodila sklad pri odobravanju ali dotacij ali posojil. Zato sodi, da naj sklad v bodoče pospešuje boljšo tehnično opremljenost kinematografov načeloma samo s posojili, čeprav za različne vrste kinematografov pod različnimi odplačilnimi pogoji.

V poročilu, ki je priloženo zaključnemu računu Prešernovega sklada, je odbor ugodno ocenil usmeritev upravnega odbora tega sklada pri dodeljevanju štipendij za inozemstvo. Poleg tega se je zavzel za takšno politiko podeljevanja Prešernovih nagrad, ki jih po svoji višini in nedvomni upravičenosti dobitnikov ne bo razvrednotila. Odbor je razpravljal tudi o tem, da so sredstva sklada namenjena za nagrade načeloma vsa leta enako visoka, ne glede na to, kakšna je v posameznih letih kulturna žetev.

Ker poročila k zaključnim računom in finančnim načrtom vseh štirih republiških skladov s področja kulture ne opisujejo vseh elementov kulturne politike, ki jo družbena skupnost preko teh skladov izvaja, odbor predlaga, da jih v razpravi na seji Prosvetno-kulturnega zbora predstavniki njihovih upravnih odborov še ustmeno dopolnijo.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Dušana Šinigoja.

Št.: 400-21/65

Ljubljana, 26. 5. 1965

POROČILO

o obravnavi problematike samoupravljanja v zdravstvu

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora je na skupni seji z odborom Republiškega zbora za zdravstvo in socialno politiko dne 17. 5. 1965 razpravljal o problematiki samoupravljanja v zdravstvu na osnovi gradiva »Nekateri problemi samoupravljanja v zdravstvenih zavodih«, ki ga je Skupščini predložil Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. V razpravi so tudi sodelovali republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo ter predstavniki Skupnosti zdravstvenih zavodov Slovenije, Slovenskega zdravniškega društva in Republiškega odbora družbenih dejavnosti pri Zvezi sindikatov Slovenije.

Samoupravljanje v zdravstvu je v relativno kratkem obdobju od leta 1961 doseglo precejšen napredek. Samoupravni organi so se usmerili predvsem na reševanje finančno ekonomske problematike ter na oblikovanje splošnih aktov, v manjši meri pa so razpravljali in sklepali o kvaliteti zdravstvenega varstva, o organizaciji dela, o medsebojnem sodelovanju zdravstvenih zavodov, o medsebojnih odnosih zdravstvenih delavcev, o etiki zdravstvenih delavcev itd. Taka usmerjenost samoupravnih organov je deloma pogojena z ekonomsko osamosvojitvijo zdravstvenih zavodov, z ekonomsko decentralizacijo zdravstvenih zavodov in z uvajanjem novega sistema dohodka, deloma pa je rezultat miselnosti, da je le od izboljšanja materialne baze odvisen napredek in kvaliteta zdravstvenega varstva. Glede na to, da je materialna baza v zdravstvu relativno dobro razvita v primerjavi z ostalimi družbenimi službami, bi morali samoupravni organi v večji meri upoštevati dane materialne možnosti in v tem okviru iskati ustreznih rešitev za izboljšanje zdravstvenega varstva.

Za uveljavitev novega sistema dohodka v zdravstvu so si samoupravni organi v zdravstvenih zavodih precej prizadevali, kljub temu pa ugotavljamo, da si ta sistem še vedno počasi utira pot. Samoupravni organi bodo morali temu vprašanju posvetiti še večjo pozornost in sistematično reševati še nerazčiščena vprašanja, ki ovirajo hitrejšo uveljavitev tega sistema. Bolj kot doslej se morajo usmerjati na medsebojno sodelovanje, pri čemer morajo svojo vlogo odigrati zdravstveni centri in tudi skupnost zdravstvenih zavodov.

Ugotovitev, da je čisti dohodek zdravstvenih zavodov v porastu, udeležba skladov za stagnira oziroma upada, kaže na to, da so samoupravni organi premalo upoštevali načela skrbnega gospodarjenja in da so prevladale težnje po hitrem zviševanju osebnih dohodkov. Pri delitvi osebnih dohodkov samoupravni organi niso dosledno upoštevali načela delive po delu, pri tem pa so zlasti zanemarjali element kvalitete dela.

Samoupravni organi zdravstvenih zavodov bi se morali pri svojem bodočem delu preusmeriti od obravnavanja predvsem finančno-ekonomskih vprašanj na vprašanja organizacije dela, medsebojnih odnosov zdravstvenih delavcev, odnosa do pacientov, in druga vprašanja, ki vplivajo na izboljšanje zdravstvenega varstva. Pri tem bi morali posvetiti posebno pozornost tudi sodelovanju s socialno službo oziroma organizaciji te službe v samih zdravstvenih zavodih. Proučiti je treba vprašanje pristojnosti posameznih organizacijskih enot, vprašanje njihove medsebojne povezanosti, odnosa teh enot do zavoda kot celote, funkcionalne integracije v zdravstvu itd. Ta vprašanja so namreč v statutih zelo skromno obdelana, zaradi česar porajajo številne probleme.

Vso pozornost naj samoupravni organi posvetijo sodelovanju bolnišnične z osnovno zdravstveno službo. To sodelovanje mora temeljiti na sodelovanju samih zavodov, ne pa posameznih zdravstvenih delavcev. Zato samoupravni organi ne bi smeli dopustiti, da posamezni zdravstveni delavci sklepajo za opravljanje posameznih zdravstvenih storitev individualne pogodbe z drugimi zdravstvenimi zavodi.

Kvaliteten napredek samoupravljanja v zdravstvu je pogojen tudi z vzgojo samoupravljalcev. Tej vzgoji je bilo doslej posvečeno premalo skrbi, zlasti s strani šol — od srednjih do fakultet — ki v svojih programih tej vzgoji niso dale ustreznega mesta. Zato bi morale srednje in višje zdravstvene šole, zlasti pa medicinska fakulteta poskrbeti, da bi bila tudi tovrstna vzgoja vključena v študijske programe. Pri oblikovanju zavesti samoupravljalcev je tisk odigral premajhno vlogo, pa tudi vpliv občanov je bil neznaten.

Uspešno delo samoupravnih organov je v veliki meri odvisno od ustreznih metod dela. Seje samoupravnih organov v večini primerov niso dobro pripravljene. Gradivo za seje ni temeljito pripravljeno, često pa tudi ni članom pravočasno dostavljeno. Tako se člani samoupravnih organov temeljiteje seznanijo s problemi na sami seji, ko morajo o stvari odločati, posledica tega pa je, da stališča niso dovolj proučena in usklajena. Pomanjkljivost je tudi v tem, da člani delovnih kolektivov niso dovolj informirani o delu samoupravnih organov in o njihovih sklepih, zaradi česar ne morejo v večji meri vplivati na njihovo delo. Izločanje samoupravnih organov od delovnega kolektiva je škodljivo za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Zato bi morali samoupravni organi vključiti v sistem svojega dela pogostejše sklicevanje zborov delovnih skupnosti in druge oblike informiranja kolektiva.

Delo samoupravnih organov bi bilo močno olajšano, če bi zdravstveni zavodi razpolagali z ekonomskimi in pravnimi kadri, ki bi pripravljali ustrezne analize in osnutke splošnih aktov. Nujno bi tudi bilo proučiti možnost vzgoje organizatorjev zdravstvene službe, saj je ta profil za smotrno in učinkovito delo zdravstvenih zavodov nujno potreben.

Delo samoupravnih organov zdravstvenih zavodov je premalo načrtno, saj njihova dejavnost v premajhni meri temelji na delovnih programih zdravstvenih zavodov in na programu zdravstvenega varstva v občini. Samoupravni organi morajo skrbno sodelovati pri izdelavi delovnih programov — pri tem morajo posvetiti posebno pozornost kvaliteti dela — in dosledno spremljati njihovo realizacijo. Še posebej naj posvetijo vso pozornost preventivi in zdravstveni prosveti občanov, kar se mora odraziti tudi v delovnih programih.

Glede na sprejetje nekaterih zveznih in republiških zakonov naj samoupravni organi čimprej uskladijo statute in druge splošne akte in zagotovijo, da se bo samoupravljanje v zdravstvenih zavodih vsebinsko še bolj poglobilo. V tem pogledu se morajo aktivneje angažirati zlasti zdravstveni centri, pa tudi Skupnost zdravstvenih zavodov Slovenije, družbene organizacije in strokovna društva. Pomembno vlogo imajo pri tem tudi občinske skupščine in pristojni sveti.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo naj skupno z Republiškim zdravstvenim centrom še nadalje sistematično spremlja izgrajevanje samoupravnega sistema v zdravstvu in nudi zdravstvenim zavodom tudi stro-

kovno pomoč pri iskanju in določanju izhodišč za izdelavo splošnih aktov zdravstvenih zavodov.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Dolfeta Vojska.

Št.: 022-76/65

Ljubljana, 21. 5. 1965

POROČILO

o obravnavi problematike rejništva v SR Sloveniji

V skladu s prejetim programom dela Socialno-zdravstvenega zbora za I. polletje 1965 je zbor na seji dne 29. aprila 1965 ustanovil začasni odbor za proučitev problematike rejništva. Naloga odbora je bila, da prouči gradivo za obravnavo te problematike na seji zbora.

Delu odbora je služilo kot osnova gradivo bivšega Republiškega sekretariata za socialno varstvo »Informacija o rejništvu v SR Sloveniji«. Ob obravnavi tega gradiva na seji odbora dne 11. maja 1965, katere se je udeležil tudi predstavnik republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, je odbor prišel do zaključka, da bi bilo potrebno še podrobneje proučiti stanje na terenu. Zato je sklenil, da bodo člani odbora obiskali nekatere občine in se pogovorili s predstavniki skrbstvenih organov oz. centrov za socialno delo, zdravstvene službe, šol, družbenih organizacij in tudi z rejnicami.

Člani odbora so obiskali naslednje občine: Ljubljana-Center, Domžale in Maribor-Center. V razgovorih so sodelovali tudi nekateri drugi poslanci Socialno-zdravstvenega zbora z zadevnih območij.

Iz razprave na seji odbora in obiskov na terenu izhajajo naslednje ugotovitve, mnenja in predlogi:

Rejništvo je pomembna oblika družbenega varstva otrok in mladine, ki je izgubila starše oziroma iz težjih zdravstvenih ali vzgojnih razlogov ne more živeti v lastni družini. Izkušnje so pokazale, da je ta oblika varstva otrok primernejša in tudi cenejša kot domsko varstvo. Skrbno izbrane rejniške družine lahko najbolj prirodno nadomestijo otrokom starše in jim omogočijo normalni telesni in duševni razvoj v zdravem družinskem okolju. Po sprejetju republiškega zakona o rejništvu leta 1960 je rejništvo napredovalo, vendar še ni dovolj razvito in ne ustreza vse večjim potrebam na terenu. Vzrokov za tako stanje je več, poudariti pa je treba predvsem naslednje: pomanjkanje strokovnih kadrov za opravljanje nalog rejništva; nezadostna finančna sredstva, ki jih občinske skupščine namenjajo za rejništvo; premajhno sodelovanje med skrbstvenimi organi posameznih občin; premajhno sodelovanje med odgovornimi in zainteresiranimi činitelji za rejništvo (šole, zdravstveni zavodi, družbene organizacije) itd.

V občinah, kjer še niso ustanovljeni centri za socialno delo, opravljajo naloge rejništva isti uslužbenci, ki sicer opravljajo ostale naloge s področja socialnega varstva. Ker velika večina teh uslužbencev nima primerne strokovne izobrazbe in ker so preobremenjeni z delom, niso v stanju kvalitetno opravljati nalog s tega področja. Opravljanje rejniških zadev zahteva primerno strokovno usposobljenost kadrov. Praksa je pokazala, da te naloge najbolj uspešno opravljajo šolani socialni delavci. Le strokovno usposobljeni kadri bodo sposobni izdelati

temeljite analize o problematiki rejništva na svojem območju, da bi jih obravnavale občinske skupščine oziroma sveti za socialno varstvo. Zato je nujno potrebno, da občinske skupščine posvetijo vso skrb vzgoji in šolanju socialnih delavcev, nadaljnemu razvoju in ustanavljanju centrov za socialno delo, oziroma ustrezni sistemizaciji delovnih mest v občinskih upravnih organih za socialno varstvo. Za uspešno izvajanje nalog rejništva je potrebno sodelovanje tudi drugih strokovnih kadrov — psihologov, pedagogov, defektologov itd., zaradi česar naj občinske skupščine posvetijo tudi temu kadru vso potrebno pozornost.

Izkušnje so pokazale, da je rejništvo doseglo največji napredek v tistih občinah, kjer so ustanovljeni centri za socialno delo, ki zaposlujejo strokovni kader — čeprav je tega še premalo — ki sistematično in po metodah socialnega dela obravnava problematiko rejništva. Nekatri centri so z ustreznimi analizami zainteresirali občinske skupščine za probleme rejništva in dosegli, da so le-te namenile za rejništvo večja sredstva. Nedvomno bi centri dosegli večje uspehe, če sistemizacija delovnih mest ne bi bila do konca napeta. Zato je treba tudi v centrih za socialno delo skrbno proučiti sistemizacijo delovnih mest.

Smotrno organizacijo rejništva zavira neurejeno in pomanjkljivo medobčinsko sodelovanje. Skrbstveni organi posameznih občin oziroma centri za socialno delo vsak zase izbirajo rejnike na istih teritorialnih območjih. jih različno nagrajujejo, ločeno urejajo zdravstveno varstvo rejencev, ločeno izvajajo nadzor nad rejniki itd. Skrbstveni organi oz. centri za socialno delo bi morali posvetiti večjo skrb izbiri rejnikov na svojem območju oziroma na območju sosednje občine, ker bi se na ta način izboljšala evidenca in nadzor nad rejništvom, hkrati pa bi tudi omogočili boljše stike staršev z rejenci.

Skrbstveni organi v pretežni večini ne izvajajo določila 27. člena zakona o rejništvu, po katerem bi morali spremljati in obveščati skrbstveni organi druge občine, ki je oddal otroka v rejo, o razvoju otroka in o vseh važnejših okoliščinah, ki zadevajo rejništvo otroka. Zelo redki so primeri, ko je skrbstveni organ, ki je oddal otroka v rejo v tujo občino, o tem obvestil skrbstveni organ pristojne občine. Zato skrbstveni organi nimajo popolnega pregleda nad vsemi rejenci na območju svoje občine in tudi nadzor izvajajo predvsem nad tistimi rejenci, ki so jih sami oddali v rejo. Nadzor nad rejenci iz tujih občin izvajajo le občasno in na izrecno zaprosilo pristojnih skrbstvenih organov.

Da bi se izboljšala evidenca in nadzor nad rejništvom, je nujno potrebno, da skrbstveni organi dosledno izvajajo določila 26. in 27. člena zakona o rejništvu in da se v večji meri kot doslej usmerjajo na medobčinsko sodelovanje. Medobčinsko sodelovanje je neobhodno predvsem za tiste sosednje občine (mesta Ljubljane, Maribora in Celja), ki oddajajo otroke v rejo v večjem številu na isto teritorialno območje. Uspešno medobčinsko sodelovanje bi prispevalo k boljšemu izboru rejniških družin, k strokovnemu izpopolnjevanju rejnic, k usklajevanju rejnin, k izboljššanju zdravstvenega varstva rejencev itd.

Nekateri skrbstveni organi tudi premalo sodelujejo z ostalimi činitelji v občini, ki bi lahko pripomogli k boljšemu izvajanju rejništva — s krajevnimi skupnostmi, ZPM, RK, šolami itd. Še najboljše je sodelovanje z zdravstvenimi zavodi oz. s patronažno službo, ki obvešča skrbstvene organe o primerih črne reje, o zdravstvenem stanju rejencev, o nepravilnem odnosu rejnikov do rejencev itd. Krajevne skupnosti in šole bi morale samoiniciativno obveščati skrbstvene organe o problemih rejništva in s skupnimi naporimi reševati posamezne probleme.

Vso skrb je treba posvetiti izbiri rejniških družin. Pri tem je treba upoštevati tako lokacijski moment, kot tudi osebnost rejnikov. Izbirati je treba rejniške družine na tistih območjih, kjer so podani pogoji za normalni otrokov razvoj in se izogibati oddaljenih in tistih območij, kjer je civilizacijski in higienski nivo še dokaj nizek. V tem pogledu je bil določen premik že dosežen v zadnjih letih, saj se skrbstveni organi mestnih občin vse bolj usmerjajo na delavske in uslužbenske družine v neposredni okolici mesta.

Pri izbiri rejniških družin se Center za socialno delo občine Ljubljana-Center posvetuje z vsemi činitelji, katerih mnenje lahko doprinese k pravilnemu izboru rejniške družine. Preden odda center otroka v tujo družino, obišče posebna komisija to družino in ugotovi, ali je družina primerna za vzgojo in oskrbo tujega otroka. Pri izboru rejniških družin posveča center posebno pozornost tudi motivu, ki vodi neko družino, da vzame otroka v rejo. Dosledno odklanjajo družine, kjer sumijo, da družine ne bi vzele otrok toliko iz humanosti, kot zato, da bi jim šolski otroci služili kot delovna sila, oziroma da bi si izboljšali svoj gmotni položaj.

Tudi v ostalih obiskanih občinah posvečajo izboru rejniških družin potrebno skrb. Obstojajo sicer še vedno primeri, ko so rejenci v okolju, ki ni najprimernejši za njihov nadaljnji razvoj, vendar gre večinoma za primere, ko so se otroci čustveno tako navezali na rejnike, da iz psiholoških razlogov ne bi bilo primerno te otroke vzeti iz sedanjega okolja in jih oddati v druge rejniške družine oziroma v domsko varstvo. Čustvena navezanost otrok na rejnike je tudi razlog, da se otroci še vedno nahajajo pri rejnikih, čeprav le-ti glede na starost ne ustrezajo. Tako se nahaja iz občine Maribor-Center 54 otrok v rejniških družinah v starosti od 50—60 let, 24 otrok v družinah s starostjo nad 60 let, povprečna starost rejniške družine pa znaša 55 let. Taka starostna struktura rejniških družin je v glavnem dediščina prejšnjih let, ko še ni bilo v Mariboru Zavoda za socialno delo in se izboru rejniških družin ni posvečala taka pozornost.

V mestih in industrijskih središčih je zaradi velike zaposlenosti žena in stanovanjske problematike (pomanjkanje stanovanj, majhna stanovanja itd.) zelo težko dobiti družine, ki bi bile pripravljene vzeti otroka v rejo. Zato sta predvsem občini Ljubljana-Center in Maribor-Center prisiljeni oddajati rejence v rejniške družine, ki prebivajo na območju drugih občin. Tako se nahaja od 128 rejencev, ki jih je oddala v rejo občina Ljubljana-Center, samo 22 rejencev v rejniških družinah na območju te občine, ostali otroci pa so v reji v drugih občinah, predvsem v občini Domžale (70 otrok) in Ljubljana Polje. Od 183 rejencev iz občine Maribor-Center, ki jih je oddal v rejo skrbstveni organ, je 91 otrok v rejniških družinah, ki prebivajo v tujih občinah, 92 otrok pa živi v rejniških družinah, ki prebivajo na območju te občine.

Nepravilna in škodljiva za nadaljnji razvoj rejništva je praksa, ki se kaže s strani nekaterih občin. Večkrat se je že primerilo, da je skrbstveni organ neke občine odklonil določeno družino, ker ni ustrezala kriterijem za izbor rejniške družine, medtem pa je v to isto družino oddal otroke v rejo skrbstveni organ druge občine. Da ne bi prihajajo da takih anomalij, bi bilo umestno, da bi se družine, ki želijo vzeti v oskrbo tujega otroka, javljale neposredno ustreznim komisijam krajevnih skupnosti, te pa bi svoje mnenje po predhodnem posvetovanju z ostalimi činitelji v krajevnih skupnostih posredovale pristojnim oziroma zainteresiranim skrbstvenim organom.

Koristna je praksa, ki so jo vpeljali centri za socialno delo, to je, da vodijo evidenco tudi o potencialnih rejniških družinah. To prakso bi morali posnemati vsi skrbstveni organi, saj bi v vsakem primeru, ko je treba otroka oddati v rejo, lahko le-tega takoj namestili v primerno družino, ne pa jo šele iskali in se v stiski zadovoljiti z zasilno rešitvijo.

Večina skrbstvenih organov posveča premajhno pozornost vzgoji oziroma strokovnemu izpopolnjevanju rejnic. Na tem področju je lepe uspehe dosegel predvsem Center za socialno delo občine Ljubljana-Center, ki je v letu 1964 s pomočjo Višje šole za socialne delavce organiziral 2 seminarja za rejnice v Ljubljani in 1 seminar v Domžalah. Rejnice so bile s seminarji zelo zadovoljne in si takih oblik strokovnega izpopolnjevanja še želijo. Zato ima center v programu tudi za letošnje leto več takih seminarjev.

Razen individualnega dela z rejniki so nekateri centri za socialno delo razvili tudi druge oblike. Tako je zavod za socialno delo Maribor-Center organiziral s pomočjo šol posvetovanja z rejniki. Doslej ni bilo organiziranih skupnih posvetovanj oziroma seminarjev za starše in rejnike, čeprav so bile ponekod tovrstne želje izražene.

Glede na to, da je rejništvo primerna in cenena oblika družbenega varstva otrok in da nekatere rejnice že leta in leta uspešno vzgajajo in oskrbujejo tuje otroke in to sočasno po 3 ali več, bi bilo potrebno proučiti možnost, da se jih obravnava kot da so v delovnem razmerju in da se jim priznajo pravice iz socialnega zavarovanja.

Skrbstveni organi posameznih občin samostojno določajo kriterije za priznavanje rejnine in za njeno višino. Ti kriteriji so po posameznih občinah zelo različni. Nekateri skrbstveni organi upoštevajo pri določitvi višine rejnine samo starost otroka. Center za socialno delo občine Ljubljana-Center priznava za rejence v starosti do 3 let rejnino v znesku 18 500 din, od 3—7 let v višini 17 000 din, od 7—12 let 20 000 din od 12—15 let 21 000 din. Nasprotno pa Zavod za socialno delo občine Maribor-Center poleg starosti otroka upošteva tudi zdravstveno stanje otroka, okolje, v katerem otrok živi, standard rejniške družine in njeno prizadevnost pri vzgoji in oskrbi rejencev. Nedvomno bi bilo potrebno proučiti in določiti objektivne kriterije glede višine rejnine, vsekakor pa bi bilo treba upoštevati, da so stroški oskrbe in vzgoje otroka, motenega v telesnem in duševnem razvoju večji kot za normalnega otroka, pa tudi delo rejnice je odgovornejše in bolj naporno.

Velike razlike med rejninami, ki jih priznavajo posamezne občine, povzročajo nezadovoljstvo med rejniki na istem teritorialnem območju. To se posebno odraža na območju občine Domžale, kjer se nahaja 161 rejencev iz tujih občin — predvsem ljubljanskih — in znaša razlika med posameznimi rejninami za otroke iste starostne skupine tudi preko 10 000 din. Zato rejniki odklanjajo rejence iz tistih občin, kjer priznavajo manjše rejnine. Na splošno pa so rejnine prenizke in ponekod ne zadoščajo za kritje najosnovnejših otrokovih potreb. Občinske skupščine bi morale predvideti potrebna sredstva za splošno zvišanje rejnin, ki morajo rasti skladno s porastom življenjskih stroškov. V rejnini morajo biti upoštevani stroški za oskrbovanje otroka (prehrana, obleka, obutev, stroški za šolanje) in nagrada rejnikom. Zaradi porasta življenjskih stroškov tudi najvišje rejnine ne vključujejo več nagrade rejnikom, ki pa jim po zakonu pripadajo. Le redki so bili primeri, ko so skrbstveni organi priznali rejnikom posebne nagrade.

Skrbstveni organi bi se morali še v večji meri zavzeti za to, da bi starši po svoji materialni sposobnosti prispevali k rejnini.

Skrbstveni organi morajo še v večji meri kot doslej nuditi staršem pomoč pri urejanju pravic do raznih prejemkov, ki bi pripomogli k izboljšanju oskrbe rejencev (otroški dodatki, invalidnina, pokojnina, pravice iz delovnega razmerja itd.) in k zmanjšanju participacije občine pri rejnini.

Posebno skrb je treba posvetiti vzrokom, ki so privedli otroka v rejo. Številni so primeri, ko so oddani otroci v rejo iz razlogov, ki po zakonu niso dopustni (stanovanjske in slabe gnotne razmere staršev). Večina otrok mater samohranilk je v reji zato, ker matere nimajo primerne stanovanjske. Delovne organizacije bi morale z večjo odgovornostjo reševati stanovanjsko vprašanje te kategorije zaposlenih in zavreči miselnost, da mati z otrokom ni družina. Glede na to, da med vzroki oddaje v rejo prevladuje neurejenost staršev, morajo pristojni skrbstveni organi in drugi organi aktivno delati na saniranju družine, da bi se rejenci lahko čimprej vrnili v lastno družino.

Posebno problematična je evidenca in nadzor nad rejenci, ki so jih oddali v rejo starši sami. To problematiko doslej še noben skrbstveni organ ni podrobno proučil in reševal, čeprav zakon jasno določa, da so skrbstveni organi dolžni voditi nadzor tudi nad temi rejenci.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanko Vero Manfreda.

Št.: 51-6/65

Ljubljana, 20. 5. 1965

Predsednik:
Polonca Senčur l. r.

POROČILO

o izidu nadomestnih volitev za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v 38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II.

Mandatno-imunitetna komisija Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije je na podlagi 16. člena začasnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 27. maja 1965 obravnavala poročilo republiške volilne komisije z dne 21. maja 1965, predlagala potrdilo o izvolitvi in volilne spise ter ugotovila:

Na podlagi odloka predsednika Skupščine SR Slovenije z dne 31. marca 1965 (Uradni list SRS št. 11-124/65) so bile razpisane nadomestne volitve za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v 38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II.

Potrjena je bila kandidatura zborov delovnih ljudi v tej volilni enoti za kandidata dr. Avgušтина Laha iz Ljubljane, Šišenska 95.

Nadomestne volitve so bile 14. maja 1965. Občinska volilna komisija Ljubljana-Šiška je ugotovila, da je od 86 članov volilnega telesa, to je odbor-nikov občinske skupščine Ljubljana-Šiška, bilo navzočih pri glasovanju 62 članov; za kandidata je bilo oddanih 62 glasov, neveljavnih glasovnic ni bilo.

Občinska volilna komisija Ljubljana-Šiška je na podlagi tega ugotovila, da je bil za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v

38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II izvoljen na nadomestnih volitvah dne 14. maja 1965 dr. Avguštin Lah.

Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih nadomestnih volitvah prevzela od pristojne občinske volilne komisije Ljubljana-Šiška, preizkusila zakonitost volitev in ugotovila, da so bili postopek za določitev kandidata in volitve v skladu z zakonitimi predpisi in da pri tem ni bilo nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na kandidaturo oziroma na volilni izid.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija predlaga, da Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije sprejme njeno poročilo in verificira mandat dr. Avguština Laha iz Ljubljane, Šišenska 95 kot poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije v 38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II.

Št.: 0204-7/65

Ljubljana, 27. 5. 1965

**SKUPŠČINA
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik:

Ivan Maček

Podpredsednika:

Dr. Marijan Brecelj

Janko Rudolf

Tajnik:

Peter Zorko

KOMISIJE

KOMISIJA ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

inž. Karmelo Budihna, predsednik

Jože Tramšek, podpredsednik

Zvone Cajnko

Miran Cvenk

Rudi Grosar

Frančiška Hribar

Andrej Lah

Matija Nadižar

Janez Sukič

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA

Adolf Arigler, predsednik

Viktor Zupančič, podpredsednik

Miro Benedejčič

Lojze Fortuna

Karmen Langus

Marjan Lenarčič

inž. Stanislav Potrč

Franc Simonič

Janez Zemljarič

ZAKONODAJNO-PRAVNA KOMISIJA

dr. Josip Globevnik, predsednik

Savo Šifrer, podpredsednik

Mirko Draksler

Ljudmila Fišer

Marjan Jenko

Boris Kocijančič

Ludvik Križman

Zoran Mrak

Saša Plevelj-Tešenji

ADMINISTRATIVNA KOMISIJA

Adolf Arigler, predsednik
Jakob Žen, podpredsednik

Ferdo Bem
Alojz Frangež

Riko Jerman

KOMISIJA ZA PROŠNJE IN PRITOŽBE

Mirko Zlatnar, predsednik
Dragica Rome, podpredsednik

Mirko Čepič
Jelka Firbas
Magda Malovrh

Milka Pogačar
Plinio Tomasin

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA SSRS

Savo Šifrer, predsednik
Borut Bohte, podpredsednik

Jože Ogorevc
inž. Saša Skulj
Štefan Sreš

Francka Strmole-Hlastec
inž. Dane Tovornik

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:
Tine Remškar

Podpredsednik:
Marija Mesarič

ODBORI IN KOMISIJE**ODBOR ZA DRUŽBENI PLAN, FINANCE IN PRORAČUN**

Miran Košmelj, predsednik
Matija Maležič, podpredsednik

Miran Cvenk
Franc Klobučar
Franci Kolar

Miroslav Kolenko
Jurij Levičnik
Ivan Lužovec

Milan Ravbar
Ivan Ros
Anton Rovtar

inž. Anamarija Turk
Vida Vajd

ODBOR ZA PROIZVODNJO IN PROMET

Stane Dolenc, predsednik
Franc Lubej, podpredsednik

Rafael Baraga
Tone Fajfar
Franc Gorenc
inž. Zdenka Jurančič
Milan Kristan
inž. Lucijan Krivec

inž. Veljko Križnik
Franc Leben
Hubert Mravljak
inž. Gregor Pungartnik
Jože Tramšek

ODBOR ZA TRGOVINO, GOSTINSTVO IN TURIZEM

Milan Vižintin, predsednik
Boris Butina, podpredsednik

Marja Cerkovnik
Tone Gornik
Andi Goršek
Franc Klobučar

Franc Lubej
Rado Pušenjak
Franc Rutar

ODBOR ZA ORGANIZACIJSKO-POLITIČNA VPRAŠANJA

Niko Belopavlovič, predsednik
Ivan Ros, podpredsednik

Miroslav Kambič
Milan Klemenčič
Stane Lavrenčič
Mirko Remec

Mitja Stupan
Vida Vajd
Viktor Zupančič

ODBOR ZA URBANIZEM, STANOVANJSKO IZGRADNJO IN KOMUNALNE ZADEVE

Boris Kocijančič, predsednik
Alojzija Doltar, podpredsednik

inž. Matevž Barle
Boris Butina
Milan Kristan
Vladko Majhen

Matija Maležič
Janko Markič
inž. Jože Szabo

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

Drago Seliger, predsednik
Kristina Lovrenčič, podpredsednik

inž. Srečko Klenovšek	Albin Kuret
Ivanka Koren	Frančiška Perbil
inž. Janko Kosovel	Janez Šter
Zlatko Kovačič	

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

dr. Jože Benigar, predsednik
Ela Ulrih-Atena, podpredsednik

Radoslav Jonak	Slavka Šemrov
Slavka Perger	Bogo Verdev
Ludvik Pušnik	Janez Žnidar
Mirko Remec	

ODBOR ZA DELO IN SOCIALNO ZAVAROVANJE

Janez Japelj, predsednik
Franc Leben, podpredsednik

inž. Ivica Kavčič	inž. Ivo Pignar
Jože Kolarič	Viktor Seidl
Andrej Jermol	Savo Šifrer
Jože Laznik	

MANDATNO-IMUNITETNA KOMISIJA

Tone Fajfar, predsednik
Zlatko Kovačič, podpredsednik

Bruno Giachin	Franc Zadavec
Marija Pleteršek	

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA ZBORA

Savo Šifrer, predsednik
Ivo Janžekovič, podpredsednik

Rudi Grosar	Stanko Robnik
Marija Ivkovič	Janez Sukič
Katica Kozel	

GOSPODARSKI ZBOR

Predsednik:
Leopold Krese

Podpredsednik:
Tatjana Menna

ODBORI IN KOMISIJE**ODBOR ZA PROUČEVANJE ZAKONSKIH IN DRUGIH PREDLOGOV**

inž. Miloš Kobe, predsednik
Rino Simoneti, podpredsednik

inž. Ivan Arzenšek
Elka Grile
inž. Filip Kolenc
inž. Anton Kovič

inž. Franc Tesovnik
inž. Bogo Tomše
inž. Savo Vovk

MANDATNO-IMUNITETNA KOMISIJA

inž. Silvo Rozman, predsednik
Ivan Kočever, podpredsednik

Nada Beltram
Vili Pukmajster

Uroš Ruprecht

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA ZBORA

inž. Saša Skulj, predsednik
Mara Pelc-Čeferin, podpredsednik

Justa Kos
Riko Rižnar
inž. Herman Vouk

inž. Milovan Zidar
Stane Zupančič

PROSVETNO-KULTURNI ZBOR

Predsednik:
Ivo Tavčar

Podpredsednik:
inž. Dora Jelenko

ODBORI IN KOMISIJE**ODBOR ZA PROUČEVANJE ZAKONSKIH IN DRUGIH PREDLOGOV**

Jože Smole, predsednik

Lojzka Gostenčnik-Žmavc, podpredsednik

Ivan Bertoneclj

Milan Filipčič

Vlado Golob

Sonja Sardoč

Miro Stiplovšek

Dušan Šinigoj

Avgust Vižintin

MANDATNO-IMUNITETNA KOMISIJA

Branko Babič, predsednik

Miroslav Vute, podpredsednik

Zlatko Ogrinc

Vojko Pohar

Oto Pungartnik

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA ZBORA

inž. Dane Tovornik, predsednik

Vinko Kobilca, podpredsednik

Marija Faganeli

Jože Gazvoda

Avgust Gojkovič

Jože Makovec

Ivan Tušek

SOCIALNO-ZDRAVSTVENI ZBOR

Predsednik:

dr. Ruža Šegedin

Podpredsednik:

Miro Vesel

ODBORI IN KOMISIJE**ODBOR ZA PROUČEVANJE ZAKONSKIH IN DRUGIH PREDLOGOV**

dr. Vinko Mozetič, predsednik

Dolfe Vojsk, podpredsednik

Lidunka Kranjc

Milan Loštrk

dr. Albin Pečavar

Srečko Rot

dr. Zmago Slokan

Zinka Štraus

Janez Varl

MANDATNO-IMUNITETNA KOMISIJA

dr. Erna Primožič, predsednik
Stane Drobnič, podpredsednik

Vera Dolenc
Rok Globočnik

Fani Štravs

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA ZBORA

Štefan Sreš, predsednik
Zdravko Gruden, podpredsednik

dr. Martin Benedik
Stane Mugerli
Polonca Senčur

Marija Vraničar
Justina Zenkovič

ORGANIZACIJSKO-POLITIČNI ZBOR

Predsednik:
Janez Hočevar

Podpredsednik:
inž. Marjan Tepina

ODBORI IN KOMISIJE**ODBOR ZA PROUČEVANJE ZAKONSKIH IN DRUGIH PREDLOGOV**

Maks Klanšek, predsednik
Miro Hegler, podpredsednik

Silva Cerjak
Anton Delak
Ciril Kambič
Vlado Mišica

Cveto Prelovec
Franc Svetina
Brane Vipotnik

MANDATNO-IMUNITETNA KOMISIJA

Milka Jovan, predsednik
Joško Lojen, podpredsednik

Bruno Adam
Stane Divjak

Jolanda Kos

KOMISIJA ZA PRIPRAVO PREDLOGA STALNEGA POSLOVNIKA ZBORA

Borut Bohte, predsednik
Ivan Rau, podpredsednik

Dušan Barbič
Štefan Brumec
Vlado Črešnik

Joško Saksida
Mileva Veren

POSLANCI
SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

REPUBLIŠKI ZBOR

Albreht Roman	Klemenčič Milan	Pleteršek Marija
Avbelj Viktor	Klenovšek inž. Srečko	Popit Franc
Baraga Rafael	Klobučar Franc	Pungartnik inž. Gregor
Barle inž. Matevž	Kocijančič Boris	Pušenjak Rado
Belopavlovič Niko	Kočar Magda	Pušnik Ludvik
Benigar dr. Jože	Kolar Franci	Ravbar Milan
Brajnik Edo	Kolarič Jože	Remec Mirko
Brecelj dr. Marijan	Kolenko Miroslav	Remškar Tine
Brilej dr. Jože	Koren Ivanka	Repič Viktor
Budihna inž. Karmelo	Kosovel inž. Janko	Ribičič Mitja
Butina Boris	Košmelj Miran	Robnik Stanko
Cerkovnik Marja	Kotnik inž. Viktor	Ros Ivan
Cvenk Miran	Kovačič Zlatko	Rovtar Anton
Čacinovič Rudi	Kozel Katica	Rudolf Janko
Dolenc Stane	Kristan Milan	Rutar Franc
Doltar Alojzija	Krivec inž. Lucijan	Seitl Viktor
Draksler Mirko	Križman Ludvik	Seliger Drago
Fajfar Tone	Križnik inž. Veljko	Simonič Franc
Firbas Jelka	Kuhar Anica	Smole Janko
Flis Drago	Kuret Albin	Strmole-Hlastec Francka
Furlan Slavko	Lavrenčič Stane	Stupan Mitja
Gaspari Majda	Laznik Jože	Sukič Janez
Giachin Bruno	Leben Franc	Szabo inž. Jože
Globevnik dr. Josip	Levičnik Jurij	Šemrov Slavka
Gorenc Franc	Lovrenčič Kristina	Šifrer Savo
Gorenc Ivan	Lubej Franc	Šter Janez
Gorjan Božidar	Lužovec Ivan	Tomasin Plinio
Gornik Tone	Maček Ivan	Tomšič Vida
Goršek Andi	Majhen Vlado	Tramšek Jože
Grosar Rudi	Maležič Matija	Turk inž. Anamarija
Ivkovič Marija	Marinc inž. Andrej	Ulrih Ela-Atena
Jamar Mirko	Marinko Miha	Vajd Vida
Janžekovič Ivo	Markič Janko	Verdev Bogo
Japelj Janez	Mesarič Marija	Vižintin Milan
Jermol Andrej	Mravljak Hubert	Zadravec Franc
Jonak Radoslav	Ogorevc Jože	Zalokar Slavko
Jurančič inž. Zdenka	Perbil Frančiška	Zlatnar Mirko
Kadunec Vladimir	Perger Slavka	Zupančič Viktor
Kambič Miroslav	Perhavec inž. Edvard	Žen Jakob
Kavčič inž. Ivica	Pignar inž. Ivo	Žnidar Janez

GOSPODARSKI ZBOR

Alt Mimica	Kobe inž. Miloš	Rome Dragica
Arzenšek inž. Ivan	Kočevar Ivan	Rozman inž. Silvo
Beltram Nada	Kolar dr. inž. Drago	Rupnik inž. Jože
Benedejčič Miro	Kolenc inž. Filip	Rupreht Uroš
Beravs Anton	Komočar Edi	Simoneti Rino
Cipot Ludvik	Kos Justa	Sivec Jože
Černoša inž. Albin	Kovič inž. Anton	Skulj inž. Saša
Čop Franc	Krebs Franc	Stanonik Jože
Dimitrovski Nikola	Krese Leopold	Stegu Alojz
Dolgan inž. Danilo	Kruhar Ema	Šarb Franc
Farčnik-Mrvar inž. Jožica	Kunst inž. Anton	Škrilec Aleksander
Fišer Ljudmila	Lah Andrej	Šorli Rado
Glušič inž. Miran	Lesar Jože	Tesovnik inž. Franc
Grilc Elka	Medvešek Milan	Tomše inž. Bogo
Grandovec inž. Pavel	Menna Tatjana	Trofenik Anica
Gruden Slava	Pelc-Čeferin Mara	Uršič Ciril
Jamnik Rado	Perc Drago	Varga Jože
Jeram Milan	Perenič Ivan	Vovk inž. Herman
Jerman Riko	Peršak Ivo	Vovk inž. Savo
Kajzersberger inž. Jelka	Planinšek Ivanka	Zaviršek Franc
Karba Štefan	Pukmajster Vili	Zidar inž. Milovan
Kavtičnik Matko	Ritonja Milan	Zupančič Stane
Kerec Ernest	Rižnar Riko	Živič Ivan
Klavs inž. Vladimir		

PROSVETNO-KULTURNI ZBOR

Babič Branko	Kornhauser	Pohar Vojko
Bem Ferdo	prof. Aleksandra	Potrč inž. Stanislav
Bertoncelj Ivan	Kravarič-Marošek Vera	Pungartnik Oto
Bizjak Franc	Kukovec Terezija	Ravnikar Božidar
Bukovec Vilma	Lah dr. Avguštin	Sardoč Sonja
Cajnko Zvonko	Laketa Katarina	Smole Jože
Debič Dane	Langerholc Janez	Stiplovšek Miro
Faganeli Marija	Makovec Jože	Stopar Rudi
Filipčič Milan	Malovrh Magda	Šela Alojz
Gazvoda Jože	Malovrh Viktor	Šinigoj Dušan
Gojkovič Avgust	Mavsar Ivan	Škaler Stanko
Golob Vlado	Modic prof.	Škodnik Vanda
Gostenčnik-Žmave Lojzka	dr. inž. Roman	Štiglic France
Grčar Anton	Möschl Breda	Šušteršič Darinka
Jaušovec Rudi	Mrak Zoran	Švajncer Janez
Jelenko inž. Dora	Ogrinc Zlatko	Tavčar Ivo
Jelovšek Ciril	Oremuž Vlado	Thhec Slavko
Kambič Janez	Orešnik Ivo	Tovornik inž. Dane
Kaplan Danica	Ožbolt Vlado	Troha Veljko
Kobilca Vinko	Perc Bernarda	Trojar Štefan
Kodrič Zofka	Pevec Alojz	Turnšek inž. Viktor

Tušek Ivan	Vižintin Avgust	Zavadlav Danilo
Urbančič Marija	Vodopivec Milenko	Zupančič Beno
Vidovič Francka	Vute Miroslav	Žoher-Durjava Truda

SOCIALNO-ZDRAVSTVENI ZBOR

Amon dr. Ivan	Kranjc-Rošker dr. Bogomila	Robida Božo
Aranjoš Andrej	Langus Karmen	Rot Srečko
Benedik dr. Martin	Loštrk Milan	Rudolf Marija
Borovšak Mima	Manfreda Vera	Semerl Jožica
Bradač Franc	Manfredo Anica	Senčur Polonca
Bratkovič Ludvik	Markelj Antonija	Simonič Ludvik
Bunta dr. Stjepan	Mozetič dr. Vinko	Slokan dr. Zmago
Cerkovnik Ivan	Mrgole dr. Mitja	Sreš Štefan
Cestnik dr. Ivan	Mugerli Stane	Strmole Ivanka
Čepar Silva	Nadižar Matija	Šarman Adolf
Čop Martina	Nered Jože	Šegedin dr. Ruža
Dolenc Vera	Oblak Jože	Štelcl Jože
Drobnič Stane	Ocvirk Stane	Štraus Zinka
Frangež Alojz	Pečavar dr. Albin	Štravs Fani
Globočnik Rok	Petrovčič Marjan	Šuc Fanika
Gregorc-Kastelic dr. Anica	Pirc dr. Bojan	Šušteršič dr. Boris
Grčar dr. Dragica	Planinc Vlado	Varl Janez
Gruden Zdravko	Plešivčnik dr. Drago	Vesel Miro
Ileršič Vinko	Plevelj-Tešenji Saša	Vojsk Dolfe
Jarc Franc	Pogačar Milka	Vraničar Marija
Javoršek Tihomil	Primožič dr. Erna	Zakrajšek Anton
Jerman dr. Janez	Pungartnik Jelka	Zenkovič Justina
Koritnik Jože	Razmovska mr. Bruna	Žumer mr. ph. Albin
Kranjc Lidunka		

ORGANIZACIJSKO-POLITIČNI ZBOR

Adam Bruno	Golja Evgen	Korber inž. Branko
Arigler Adolf	Gyerek Elizabeta	Kos Jolanda
Bačič Geza	Hegler Mirko	Kropušek Anton
Barbič Dušan	Hlastec Vera	Lekše Ivan
Birsa Vladimir	Hočevar Janez	Levstek Vili
Bohte Borut	Holc Ivan	Lojen Joško
Bračko Katica	Hribar Frančiška	Lokar-Gaspari Breda
Brumec Štefan	Jan Vladka	Lokovšek Tatjana
Cerjak Silva	Jenko Marjan	Mahnič Lado
Čepič Mirko	Jerič Vid	Mali inž. Ludvik
Črešnik Vlado	Jesenšek Albin	Masten Danilo
Delak Tone	Jonozovič Rudi	Mirt Jože
Divjak Stane	Jovan Milka	Mišica Vlado
Djurić Tončka	Kambič Ciril	Mravljak Peter
Erjavec Avguštin	Kert Jože	Plut Kristina
Florjančič Tone	Klanšek Maks	Prelovec Cveto

Rau Ivan	Švab Viktor	Vodovnik inž. Helena
Rihtaršič Dušan	Tepina inž. Marjan	Volčanšek Franc
Rode inž. Vitja	Tomažič Franc	Vrhovčak Silva
Saksida Joško	Tovornik Marjana	Ziccardi Aleksander
Svetelj Franc	Vahčič Adam	Zupančič-Vičar inž. Marija
Svetina Franc	Vasa Branko	Žlender Mirko
Šiftar Vanek	Veren Mileva	
Šuštaršič Zvone	Vipotnik Brane	

POSLANCI, IZVOLJENI V ZVEZNI ZBOR SKUPŠČINE SFRJ

Roman Albreht	Miha Marinko
dr. Jože Brilej	inž. Edvard Perhavec
Bogo Gorjan	Franc Popit
Magda Kočar	Mitja Ribičič
Anica Kuhar	Slavko Zalokar

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE SRS

Predsednik:

Janko Smole

Podpredsednik:

Beno Zupančič

Člani:

Edo Brajnik	Mirko Jamar
Rudi Čačinovič	inž. Viktor Kotnik
Drago Flis	Viktor Repič
Slavko Furlan	Mirko Žlender
Majda Gaspari	

USTAVNO SODIŠČE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:
Vladimir Krivic

Člani:

Milan Apih, Jože Borštnar, dr. Darko Černež, Milko Goršič, Jože Pavličič,
dr. Miha Potočnik, Mira Svetina, inž. Pavle Žaucer

VRHOVNO SODIŠČE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:
Lojze Piškur

Člani:

dr. Vilko Androjna, Stanislava Brezar, Jože Černe, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, dr. Franjo Omladič, Alojz Peric, Niko Pogačar, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Šegedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:
Jože Pernuš

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle,
Franc Špendal

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Albreht Roman: 45	Leben Franc: 40
Budihna inž. Karmelo: 29	Lovrenčič Kristina: 60
Cerkovnik Marja: 4	Lubej Franc: 35
Cvenk Miran: 63	Lužovec Ivan: 64
Dolenc Stane: 25	Mesarič Marija 49
Doltar Alojzija: 50	Pušenjaka Rado: 55
Ivkovič Marija: 59	Remškar Tine: 69
Japelj Janez: 43	Ros Ivan: 31
Kobal Sveto: 66	Seliger Drago: 79
Košmelj Miran: 27	Simonič Franc: 4, 5, 6, 8, 9, 12, 14
Kotnik inž. Viktor: 17	Smole Janko: 7
Kristan Milan: 52	Vižintin Milan: 57
Krivec inž. Lucijan: 37	Zupančič Viktor: 73, 78

Gospodarski zbor

Arzenšek Ivan: 91	Perc Drago: 87, 124
Benedejčič Miro: 82, 83, 84, 85	Rozman Silvo: 81
Jamar Mirko: 88	Rupnik inž. Jože: 94
Jerman Riko: 100	Simoneti Rino: 92
Kobal Sveto: 87	Skulj inž. Saša: 114
Kobe inž. Miloš 89	Stegu Alojz: 118
Kočevar Ivan: 117	Tomše inž. Bogo: 124
Komočar Edo: 119	Vovk inž. Savo: 96
Krese Leopold: 120	Vujec Peter: 110
Lesar Jože: 98	Zaviršek Franc: 107
Marošek Vinko: 122	

Prosvetno-kulturni zbor

Babič Branko: 134, 148	Perc Bernarda: 127, 149
Debič Dane: 150	Polič Radko: 157
Fele Stane: 155, 157	Potrč inž. Stanislav: 127, 129, 130
Filipčič Milan: 158	Pungartnik Oto: 133
Golob Vlado: 134, 141	Smole Jože: 156
Gostenčnik Lojzka: 156	Šinigoj Dušan: 144
Martelanc Tomo: 152	Škoberne Franc: 146
Mavsar Ivan: 142	Štiglic Franc: 150, 157
Modic Lev: 139	Tavčar Ivo: 143, 159
Ogrinc Zlatko: 158	Vižintin Avgust: 137
Orel Tine: 144, 154	

Socialno-zdravstveni zbor

Amon dr. Ivan: 180	Pirc dr. Bojan: 172
Fortuna Lojze: 163, 165, 167	Senčur Polonca: 187
Kranjc Lidunka: 162	Šegedin dr. Ruža: 183, 195
Langus Karmen: 191	Štravs Fani: 185
Loštrk Milan: 175	Vojsk Dolfe: 171
Mrgole Mitja: 182	Zakrajšek Anton: 189
Nagode Ignac: 177	Zenkovič Justina: 193

Organizacijsko-politični zbor

Hegler Miro: 198
Hočevar Janez: 199

Lenarčič Marjan: 199, 200, 202, 204
Tepina inž. Marjan: 199

Skupne seje vseh zborov Skupščine SR Slovenije

Maček Ivan: 206

Simonič Franc: 206

VSEBINA

Republiški zbor

22. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	3
2. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 21. seje Republiškega zbora	3
2. Razprava o poročilu mandatno-immunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev	4

Govornik:

Marja Cerkovnik	4
3. Slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev	4
4. Izvolitev podpredsednika Republiškega zbora	4

Predlagatelj:

Franc Simonič	4
5. Izvolitev poslancev v Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije	5

Predlagatelj:

Franc Simonič	5
6. Izvolitev predsednika in članov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije	6

Govornika:

Franc Simonič	6,	8
Janko Smole		7
7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije		8
8. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih odborov in komisij Republiškega zbora		8

Predlagatelj:	
Franc Simonič	9
9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije	12
10. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije	12
Predlagatelj:	
Franc Simonič	12
11. Sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Republiškega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije	14
Predlagatelj:	
Franc Simonič	14

23. seja — 28. maja 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	16
2. Določitev dnevnega reda	16

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 22. seje Republiškega zbora	16
2. Razprava o aktualnih problemih v gospodarstvu	16

Govorniki:

inž. Viktor Kotnik	17
Stane Dolenc	25
Miran Košmelj	27
inž. Karmelo Budihna	29
Ivan Ros	31
Franc Lubej	35
inž. Lucijan Krivec	37
Franc Leben	40
Janez Japelj	43
Roman Albreht	45
Marija Mesarič	49
Alojzija Doltar	50
Milan Kristan	52
Rado Pušenjak	55
Milan Vižintin	57
Marija Ivkovič	59
Kristina Lovrenčič	60
Miran Cvenk	63
Ivan Lužovec	64
Sveto Kobal	66
Tine Remškar	69
3. Obravnava in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964	71
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiških upravnih taksah	72
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiških sodnih taksah	72
6. Volitve, imenovanja in razrešitve	73
a) razrešitev in imenovanje generalnega direktorja Splošne gospodarske banke SRS;	
b) razrešitev in imenovanje predsednikov in članov upravnih odborov skladov SRS;	
c) razrešitev republiškega sekretarja Izvršnega sveta Bojana Bunca;	

Govornik:		
Viktor Zupančič	73,	78
7. Poslanska vprašanja		79

Govornik:		
Drago Seliger		79

Gospodarski zbor

23. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	80
2. Določitev dnevnega reda	80

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 22. seje Gospodarskega zbora	80
2. Razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev	80

Govornik:

inž. Silvo Rozman	81
3. Slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev	81
4. Razprava in sklepanje o spremembi sestave stalnega odbora in komisije Gospodarskega zbora	81

Predlagatelj:

Miro Benedejčič	82
5. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije	83
6. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije	83

Predlagatelj:

Miro Benedejčič	83
7. Razprava in sklepanje o spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Gospodarskega zbora in spremembi sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije	84

Predlagatelj:

Miro Benedejčič	84,	85
---------------------------	-----	----

24. seja — 28. maja 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	86
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	86
3. Določitev dnevnega reda	86

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 23. seje Gospodarskega zbora 86
2. Poslanska vprašanja 87

Govorniki:

- Sveto Kobal 87
Drago Perc 87
Mirko Jamar 88
3. Razprava o aktualnih problemih v gospodarstvu 89

Govorniki:

- inž. Miloš Kobe 89
Ivan Arzenšek 91
Rino Simoneti 92
inž. Jože Rupnik 94
inž. Savo Vovk 96
Jože Lesar 98
Riko Jerman 100
Franc Zaviršek 107
Peter Vujec 110
inž. Saša Skulj 114
Ivan Kočevar 117
Alojz Stegu 118
Edo Komočar 119
Leopold Krese 120
4. Obravnava in sklepanje o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1964 . . 122

Govorniki:

- Vinko Marošek 122
inž. Bogo Tomše 124
Drago Perc 124

Prosvetno-kulturni zbor

21. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 126
2. Določitev dnevnega reda 126

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 20. seje Prosvetno-kulturnega zbora 126
2. Razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev 127

Govornik:

- Bernarda Perc 127
3. Slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev 127
  4. Sprememba sestave stalnega odbora in komisije Prosvetno-kulturnega zbora 127

Predlagatelj:	
inž. Stanislav Potrč	127
5. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije	129
6. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije	129
Predlagatelj:	
inž. Stanislav Potrč	129
7. Sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Prosvetno-kulturnega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije	130
Predlagatelj:	
inž. Stanislav Potrč	130
8. Razprava in sklepanje o predlogu sklepa o ustanovitvi in sestavi začasnega odbora Prosvetno-kulturnega zbora za raziskovalno delo	132

22. seja — 27. maja 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	133
2. Določitev dnevnega reda	133

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 21. seje Prosvetno-kulturnega zbora	133
2. Razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandata na novo izvoljenega poslanca	133

Govornik:

Oto Pungartnik	133
3. Razprava o dejavnosti Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije	134

Govorniki:

Vlado Golob	134
Branko Babič	134
Avrust Vižintin	137
Lev Modic	139
Vlado Golob	141
Ivan Mausar	142
Ivo Tavčar	143
4. Razprava o zaključnih računih za leto 1964 in finančnih načrtih za leto 1965 republiških skladov s področja kulture	144

Govorniki:

Dušan Šinigoj	144
Tine Orel	144
Franc Škoberne	146
Branko Babič	148
Bernarda Perc	149
Dane Debič	150
France Štiglic	150, 157
Tomo Martelanc	152
Tine Orel	154
Stane Fele	155, 157
Lojzka Gostenčnik	156
Jože Smole	156
Radko Polič	157

Zlatko Ogrinc	158
Milan Filipič	158
Ivo Tavčar	159

Socialno-zdravstveni zbor

17. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	161
2. Določitev dnevnega reda	161

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 16. seje Socialno-zdravstvenega zbora	162
2. Razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev	162

Govornik:

Lidunka Kranjc	162
3. Slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev	162
4. Sprememba sestave stalnega odbora in komisije Socialno-zdravstvenega zbora	162

Predlagatelj:

Lojze Fortuna	163
5. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije	164
6. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije	165

Predlagatelj:

Lojze Fortuna	165
7. Sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora ter sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Skupščine SR Slovenije	166

Predlagatelj:

Lojze Fortuna	167
8. Razprava in sklepanje o programu dela zbora do konca prvega polletja 1965 ter o ustanovitvi začasnih odborov Socialno-zdravstvenega zbora a) za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih b) za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev	168 169

18. seja — 27. maja 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	170
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	170
3. Določitev dnevnega reda	170

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 17. seje Socialno-zdravstvenega zbora	170
2. Razprava o samoupravljanju v zdravstvu	170

Govorniki:	
Dolfe Vojsk	171
dr. Bojan Pirc	172
Milan Loštrk	175
Ignac Nagode	177
dr. Ivan Amon	180
Mitja Mrgole	182
dr. Ruža Šegedin	183
3. Razprava o problematiki rejništva	185

Govorniki:	
Fani Štraus	185
Polonca Senčur	187
Anton Zakrajšek	189
Karmen Langus	191
Justina Zenkovič	193
dr. Ruža Šegedin	195

Organizacijsko-politični zbor

24. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	197
2. Določitev dnevnega reda	197

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 23. seje Organizacijsko-političnega zbora	198
2. Razprava o poročilu mandatno-imunitetne komisije ter sklepanje o verifikaciji mandatov na novo izvoljenih poslancev	198

Govornik:

Miro Hegler	198
3. Slovesna izjava na novo izvoljenih poslancev	198
4. Izvolitev predsednika in podpredsednika zbora	198

Govorniki:

Marjan Lenarčič	199
Janez Hočevar	199
inž. Marjan Tepina	199
5. Sprememba sestave stalnega odbora in komisije Organizacijsko-političnega zbora	199

Predlagatelj:

Marjan Lenarčič	200
6. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije	201
7. Izvolitev oziroma dopolnitev stalnih komisij Skupščine SR Slovenije	202

Predlagatelj:

Marjan Lenarčič	202
8. Sprememba sestave komisije za pripravo predloga stalnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora	204

Predlagatelj:

Marjan Lenarčič	204
---------------------------	-----

**Skupne seje vseh zborov
Skupščine socialistične republike Slovenije**

2. seja — 29. aprila 1965

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 206

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 1. skupne seje vseh zborov Skupščine SR Slovenije 206
2. Volitev in razrešitev 206

Predlagatelj:

- Franc Simonič 206

PRILOGE

1. Poročila o izidu volitev poslancev 208
— v Republiški zbor 210
— v Gospodarski zbor 212
— v Prosvetno-kulturni zbor 214
— v Socialno-zdravstveni zbor 214
— v Organizacijsko-politični zbor 215
2. Predlog odloka o ustanovitvi in odpravi nekaterih stalnih odborov in komisij Republiškega zbora 217
  Obrazložitev 218
  Poročilo zakonodajno-pravne komisije 219
3. Predlog odloka o spremembi sestave in ustanovitvi komisij Skupščine SR Slovenije 220
  Obrazložitev 221
  Poročilo zakonodajno-pravne komisije 221
4. Stanje gospodarstva v SR Sloveniji po nekaterih osnovnih podatkih za prve štiri mesece leta 1965 222
5. Poročilo o izvajanju politike in tekočih problemih na področju kmetijstva in gozdarstva v SR Sloveniji v letu 1964 in v prvem trimesečju leta 1965 234
6. Nekateri tekoči problemi s področja notranje in zunanje trgovine v zvezi z aktualnimi gospodarskimi ukrepi 259
  Poročilo komisije za družbeno nadzorstvo in odbora za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora 264
  Poročilo odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora 272
  Poročilo odbora za trgovino, gostinstvo in turizem Republiškega zbora 277
  Poročilo odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora 281
  Poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora 283
7. Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa rezervnega sklada SR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij za leto 1965 288
  Poročila:
  — zakonodajno-pravne komisije 289
  — komisije za družbeno nadzorstvo in odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ 290
  — odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ 293
8. Predlog zakona o republiških upravnih taksah 294
  Obrazložitev 294

Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	295
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ	296
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	296
9. Predlog zakona o republiških sodnih taksah	296
Obrazložitev	297
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	298
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ	300
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	300
10. Poročilo h gradivu o problematiki in nalogah Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije	300
11. Poročilo o zaključnih računih za leto 1964 in finančnih načrtih za leto 1965 republiških skladov s področja kulture	302
12. Poročilo o obravnavi problematike samoupravljanja v zdravstvu	304
13. Poročilo o obravnavi problematike rejništva v SR Sloveniji	306
14. Poročilo o izidu nadomestnih volitev za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora v 38. volilni enoti Ljubljana-Šiška II	310
15. Skupščina SR Slovenije	312
Komisije	312
16. Republiški zbor	313
Odbori in komisije	313
17. Gospodarski zbor	316
Odbori in komisije	316
18. Prosvetno-kulturni zbor	316
Odbori in komisije	317
19. Socialno-zdravstveni zbor	317
Odbori in komisije	317
20. Organizacijsko-politični zbor	318
Odbori in komisije	318
21. Poslanci Skupščine SR Slovenije	320
Poslanci, izvoljeni v Zvezni zbor Skupščine SFRJ	323
22. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije	323
23. Ustavno sodišče SR Slovenije	324
24. Vrhovno sodišče SR Slovenije	324
25. Višje gospodarsko sodišče SR Slovenije	324
26. Seznam govornikov	325

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Urednik

Milan Megušar-Borut

Natisnila

Tiskarna »Jože Moškrič«

v Ljubljani

februarja 1966

v 300 izvodih

Obseg 336 strani

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA

St-S:17/16I